

MONUMENTA

HUNGARIAE HISTORICA.

DIPLOMATARIA.

XIII.

MONUMENTA HUNGARIAE HISTORICA.

MAGYAR

TÖRTÉNELMI EMLÉKEK.

K I A D J A

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADEMIA

· TÖRTÉNELMI BIZOTTMÁNYA.

ELSÖ OSZTÁLY.

TIZENHARMADIK KÖTET

PEST, 1870.

EGGENBERGER FERDINÁND M. AKADEMIAI KÖNYVÁRUSNÁL.

~~8/43~~ ~~III~~
~~8/21~~

CODEX DIPLOM. ARPadianus continuatus.

ÁRPÁDKORI
ÚJ OKMÁNYTÁR.

A M. TUD. AKADEMIA TÖRT. BIZOTTMÁNYA

MEGBÍZASÁBÓL KÖZZÉ TESZI

~~WENZEL GUSZTÁV,~~

M. AKAD. RENDES TAG.

NYOLCZADIK KÖTET.

(A MÁSODIK FOLYAM HARMADIK KÖTETE)

1261—1272.

PEST, 1870.

EGGENBERGER FERDINÁND M. AKADEMIAI KÖNYVÁRUSNÁL.

8°/21

Nyom. az „Athenaeum” nyomdájában. 1870.

TARTALOM.

1261.

Lap.

1. IV. Béla királynak Wycha nevü két helységet tárgyazó adománya Kozma comes számára.	1
2. IV. Béla király megerősítő German komlói lakosnak Sáros vára iránta felmentését.	3
3. IV. Béla királynak Wruuskap birtokát tárgyazó adománya Wasárdi Ipolit számára.	4
4. István ifjabb királynak privilegiuma a Sátoralyai vendégek számára.	5
5. István ifjabb király és Erdély fejedelme a désvári vendégek részére az Erne (Irenaeus) volt erdélyi bán által adott kivátl-ságlevél tartalmát megerősítő.	8
6. István ifjabb király és Erdély fejedelme a dézsvári vendégek részére az atyja IV. Béla által adott kiváltságokat megerősítő és egyszersmind a birtokukban lévő határt is leírja.	9
7. István ifjabb királynak bizonyos Sóvári birtokot tárgyazó adománya Echy comes számára.	11
8. Benedek esztergomi érsek Inő helységet Szalka helységért csereképpen átengedi IV. Béla királynak.	12
9. A györi káptalannak bizonysság levele, hogy János Belydnek fia Széplaki birtokát Ethe, Illebert comes udvari birájának elzálogosította.	13
10. A györi káptalannak bizonysság levele, hogy Ekli-i Endrének fiai és azoknak ronkonai öröklött és szerzeményi vagyonukban osztozkodtak.	15
11. A pécsi káptalan a király parancsára Izsép helységnak határait megjáratja és leírja.	16
12. A szókesfehérvári káptalannak bizonysság levele, hogy kopasz Dénes (calvus) Cheghe falubani birtoka egyik felét Miklósra csipás Gencz (lippus) fehérvári polgár fiára, mint leánya Anasztázia férjére házassági illetménykép átruházta, másik felét pedig az emlitett Hencznak 10 ezüst giráért eladtta. . .	17

13. A sághi konventnek bizonyság levele, hogy László mester honti főesperest, és testvére Mihály Gyürkin egy birtokot vettek.	18
14. IV. Béla királynak Jure nemzettség birtokát biztosító intézkedése. 1262. körül.	19
15. István ifjabb királynak Dumuslo helységet tárgyazó adománya Kompolt comes számára 1261—1270.	20
16. A vasvári káptalannak bizonyság levele, hogy Bana comes Péter Meynul fiának irlomból azon 14 girából, melyekkel neki tartozott, négyet elengedett, a többiekre nézve fizetési határidőket meghatározván. 1260—80.	31

1262.

17. IV. Béla királynak a Nyitra vár több földet tárgyazó adománya Zochud comes és testvérei számára.	22
18. IV. Béla királynak a Galgócsi és a Nyitrai vár több birtokát tárgyazó adománya híve Serefel számára.	24
19. IV. Béla királynak engedélye, hogy Endrének fiai örökösek birtokukat rokonaiknak eladhassák.	26
20. IV. Béla király Lythwai Mártonnak Koxo nevű birtokában határjárást rendel.	28
21. IV. Béla király a János Gug fia és az esztergomi káptalan közti Isep helységet tárgyazó törvénykezési egyezkedést foganatosítja.	29
22. IV. Béla király Berivoy még nem-törvényes korú fiainak perhalasztást enged.	20
23. István ifjabb királynak privilegiuma a Nagy-Szöllösi vendégek számára.	31
24. István ifjabb királynak Forrót, Devecsert, Fancsalt, Eözdöt és Guthát tárgyazó adománya, Aladár a királyné tárnochmesteré számára.	33
25. Lörincz ország bírónak bizonyos határrendezést megerősítő ítélete.	35
26. Az egri káptalannak Koxo helység határjárását tárgyazó bizonyság levele.	37
27. A székesfehérvári káptalannak bizonyság levele, hogy Egyed Egyednek fia kanizsai erdejének haszonvételét Princh comes Renold fiának eladta.	41
28. A györi káptalannak bizonyság levele, hogy Locsmáni Frank comes rokonával István, István fiával, Locsmán birtokában osztoszkodott.	43
29. A pécsi káptalannak Bogatha helység határjárását tárgyazó bizonyság levele.	44
30. Zeno Rainer velenczei dogenek rendelete Trau város közön-	

ségéhez, hogy Marsalius, Curzola és Meleda szigetek grófját ezen szigetek kormányzásában támogassák.	46
31. IV. Béla királynak az Oundi Gergely és Sukuroudi Isép és Ebed fiai közti perben új határnapot rendel. 1262. körül.	47
32. Imre nádornak ítélete Zomoynnak megölésére tárgyában. 1262. körül.	48

1263.

33. IV. Béla királynak Locsmán vármegyét tárgyazó adománya Lörincz királyi főtárnokmester számára.	49
34. IV. Béla királynak Locsmán vármegyének adományát tárgyazó ünnepélyes privilégiuma, a határok kijelölésével.	50
35. IV. Béla király Jank és Paylik, Sudrun fiai és rokonaiknak személyes szabadságát megerősíti.	55
36. IV. Béla királynak Muthna nevű túróczvidéki erdőt tárgyazó adómánya ugyanazok számára.	56
37. IV. Béla király Miklós főtárnokának Zemefelde-t tárgyazó adományát hagyja helyben Károly és László Rénold fiai számára.	58
38. IV. Béla királynak Gah a vasvári várhoz tartozó helységet tárgyazó adománya, Tyba, Kueskuti György comes testvére számára.	59
39. IV. Béla királynak bizonyos Gyürki nevű, a honti várhoz tartozó földet tárgyazó adománya, László föesperest számára.	61
40. IV. Béla király megerősíti azon szerződést, mely által Kanisai Egyednek fiai a kanisai erdőt Princh, Rénold fiának eladták.	62
41. IV. Béla király megerősíti fia István ifjabb király adományát Aladár a királyné tárnochmestere számára.	63
42. IV. Béla király azon földknek fejében, melyeket a komáromi vendégeknek adott, csereképen az előbbi birtokosoknak más földet adomáuyoz.	64
43. IV. Béla királynak bizonyos radváni szántóföldet tárgyazó adománya Geched és Péter Zvechl fiai számára.	66
44. István ifjabb királynak több az Ungi várhoz tartozó föleket tárgyazó adománya Panki Jakab comes számára.	66
45. István ifjabb királynak több Munkács körűli birtokot tárgyazó adománya Aladár a király tárnochmestere számára.	68
46. István ifjabb királynak Dumuszló Ábajmegyei birtokot tárgyazó adománya Kumpolth comes számára.	69
47. IV. Orbán pápa megerősíti Mária királyné számára IV. Béla királynak a Pilisi vagyis Wissegrádi várt tárgyazó adományát.	70
48. Roland bánnak Gurbysa birtokára vonatkozó ítélete László Rénoldnak fia, és György comes Móricznak fia közt.	73

49. A székesfehérvári káptalannak bizonyság levele, hogy Soulogi Sándor, s Henyz és Alheit Jakabnak leánya, Burrónak pedig neje, a Soulog birtokból járó hitbér és leánynegyedre nézve egyezkedtek.	73
50. A veszprémi káptalannak bizonyság levele, hogy több zala-megyei birtokos örököls birtokát Gothárd, a zalamegyei fegy-veresek parancsnokának eladta.	74
51. A veszprémi káptalannak bizonyság levele, hogy Mihály, Balach comesnek fia, Apáthy nevű birtokát vejére Vicis Lörincz comesre átruházta.	75
52. A veszprémi káptalannak bizonyság levele hogy Beréndi Péter comesnek fiai Chumur nevű szolgájukat Eykai Cheleonek eladták.	77
53. Jácrint hantai prépost bizonysos vitás földeket Jakab Henrik fiának oda határoz.	78
54. Az esztergamszigeti apáczazárda bizonysos Cholnuk-i szöllöt a nyúlszigeti apáczazárdának átenged.	79
55. Moys, Béla herczegnek tárnokmestere, Samson Samsonnak fia, és Kurpadnak fiai közt, Jutha és Bard helyiségekben lévő bizonysos birtok részek tárgyában ítélt.	80
56. Erney nyitrai főispán a pannonhalmi apátságnak Debretha és Lubou nevű jószágaiban határjárást rendel.	81
57. Békekötés Sebenico és Trau dalmatiai városok között.	82
58. A királyné udvara birájának jelentése, hogy Móricz királyi fótárnokmester Rum és Boyad birtokában statuáltatott. 1263. körül.	85

1264.

59. Béla királynak Drauch helyiséget tárgyazó adománya Dénes és István nevű hívei számára.	89
60. IV. Béla királynak Perun helyiséget tárgyazó adománya Lippold mosonyi polgár számára.	89
61. IV. Béla királynak a Toplichá és Donkpataka folyók közötti erdőt tárgyazó adománya Szepesi Tibor számára.	90
62. IV. Béla király Bille helyég határjárását megerősítő okmánya Billei Domonkos, a zalai vár jobbágyja számára.	91
63. IV. Béla király Debretka és Lubou helyiségeknek határjárá-sát megerősíti a pannonhalmi apátság számára.	92
64. IV. Béla király a nagyszombati apáczazárda embereit minden városi adózás alól felmenti.	93
65. IV. Béla királynak a bakonybéli apátság embereinek törvény-kezési szabadságát megújító rendelete.	94
66. Istrán ifjabb király megerősíti atya IV. Béla királynak Kom-lósi Germán birtoklási jogát biztosító okmányát.	94

67. István ifjabb királynak Gyula-Fehérvár több tartozékföldjeit tárgyazó adománya Gyögyi Endre comes számára.	96
68 István ifjabb királynak Munkács melletti Szent-Miklós, Solyva és más néhány jószágot tárgyazó adománya, Aladár mester számára.	97
69. IV. Orbán pápa a trau-i püspöknek meghagyja, hogy az ottani ferenczrendiek számára, a nekik hagyományozott javak értékéből alkalmas tartózkodási helységet szerezzen.	98
70. IV. Orbán pápa a jádrai érseket megbizza, hogy a Catorcagnai Praestantius jádrai polgár, és Stana nevű nő közti házassági akadályra nézve felmentést adjon.	100
71. IV. Orbán pápa az esztergami érseket megbizza, hogy István királyt arra birja, miszerint anyjának Mária királynak elfoglalt jószágait adja vissza.	101
72. Simon comes alországbiró jóváhagyja azon barátságos intézkedést, mely által a Sárfűi Woch és Sárfűi Benedek közti birtokper elintéztetett.	103
73. Zoymas váradi püspöknek alapítványa vagyis hagyománya az esztergami főegyház számára.	104
74. Zoymas váradi püspöknek, ugyanazon intézkedést tartalmazó másik okmánya.	106
75. A császmai káptalannak bizonysságlevele, hogy Voynnak fiai Garyg várának jobbágyai, bizonyos földet Wlcheténék eladtak.	108
76. A császmai káptalannak bizonysságlevele, hogy Miklós Bogdánnak veje Garygban lévő azon birtokot, mely neki nejével hazományul átadott, sgorainnak eladtta.	108
77. A györi káptalannak bizonysságlevele, hogy Herbord comes Oslnak fia, 120 hold szántóföldet és 30 kaszáló rétet, s ugyyszintén a Janova nevű földet, melyek neki elzálogosítattak minthogy a zálog ki nem váltatott, örök birtokképen szerezte.	110
78. A nyitrai káptalannak [bizonysságlevele, hogy Zovori, Chentonek özvegye, sógora Gurk által hirbérére és egyéb női jogosítványaira nézve kielégítettet.	112
79. A posegai káptalannak bizonysságlevele, a Miklós Dezizlav fia és Mátyás Zavid testvére közti birtokcseréről.	113
80. A váczi káptalannak bizonysságlevele, hogy Pál Gerunnak fia, és fia Pousa, Baguni birtokukat Zolnuk nemzetiségbeli Paznan comesnek eladták.	115
81. A vasvári káptalannak bizonysságlevele, hogy Ditrík és Gergelynek fiai, Karaka-i birtokukat Heym fainak eladták . . .	116
82. A kereszesek csorgói háza fönökének Bille helység határjárását tárgyazó jelentése.	117
83. A kereszesek székesfehérvári konventjének bizonysságlevele, hogy Lyulai János és Benedek ottani birtokuktól, egy	

	Lap.
udvarhelynek való telket Benke székesfehérvári polgárnak eladtak.	119
84. A váradi koventnek bizonyságlevele, hogy Miklós comes Jánosnak fia, s László és Tamás Pongrácnak fiai határperük-től barátságos egyezkedés útján elálltak.	120
85. Ul. Chrumpachi birtokos a borsmonostrai apátság számára alapítványt tesz.	121

1265.

86. IV. Béla királynak Kubra nevű földet tárgyazó adománya, Tamás, Mártonnak fia számára.	124
87. IV. Béla király a Ryuche-i praedalisták jogi állását szabályozza.	126
88. IV. Béla királynak a Liptó-Hibei vendégek jogait és tartozásait szabályozó okmánya.	128
89. IV. Béla királynak Kokos Nyitramegyei földet. tárgyazó adománya István, Lothardnak fia számára.	129
90. IV. Béla király több vasmegyei udvarnok számára megerősíti a III Béla kiráytól nyert szabadágukat.	130
91. IV. Béla király Péter és Pál, Ryhennek fiait, Vasmegyei birtokosokat, Hahold comes és Chák mester Zalamegyei foispán ellenében, pártfogása alá veszi.	131
92. István ifjabb királynak Zakan helységét tárgyazó adománya Hertvig tubuli várnagy és testvére Herrik számára.	132
93. Omodé györi püspöknek bizonyságlevele, hogy Chakani Balsam asszony leánynegyedére nézve 70 holdnyi földnek átengedése által magát testvéreitől kielégítettnek beismerte.	133
94. Az erdély - fehérvári káptalannak bizonyságlevele, hogy György, Gyula mesternek fia, Polon nevű örökösi földének két harmadrészét, nőtestvérének abban lévő leánynegyedével együtt, sógorának Ivánnak 3 giráért örökre vallotta.	134
95. A veszprémi káptalannak bizonyságlevele, hogy Ipolit comes és rokonai között örökösi birtokukban osztály történt	137
96. A nyitrai káptalannak bizonyságlevele, hogy Briccius mester nyitrakáptalani lectorkanonok Szöleni földjét a sz. benedeki monostornak hagyományozta.	138
97. Békekötés Raguza és Spalato dalmátiai városok között.	142
98. Ezen békekötés foganatosítását tárgyazó intézkedés.	143

1266.

99. IV. Béla királynak a váradi konventhez intézett, s több koashi várjobbágynak birtokát tárgyazó iktatási parancsa, a boldog asszony monostora számára.	143
---	-----

Lap.

100. IV. Béla király Sidov comest, Zalamegyének főispánya ellen, pártfogolja.	143
101. István ifjabb királynak Baas nevű földet tárgyazó adománya Sank Starknak fia számára.	144
102. István ifjabb királynak Ekusyonchim Zabolcsmegyei várjobbágy magszakadása utáni adománya, Kázmér mester, udvari jegyzője számára.	145
103. István ifjabb király Jakow-t Dénesnek fiát, Borsodmegyei várjobbágyát nemesít.	147
104. IV. Kelemen pápa azokat, kik a domonkosrendiek jádrai templomának felépítésére adakoznak, egyházi bünbocsánatban részesíti.	148
105. Pál veszprémi püspök a Lytéri és Lodani nemesek, s Veszprémi Lászlónak özvegye közt, ki Salamonhoz ment másodszor férjhez, ennek hitbéra iránti egyenetlenségeket elintézi. .	149
106. Ar esztergami káptalannak bizonysság levele hogy Hunt-Paznan nemzettségbeli Péter és Dezső comes-ek, és szomszádaik közt, több jószágaik határai szabályoztattak.	151
107. Az esztergami káptalannak a Balani nemesek birtokosztályát tárgyazó bizonysság levele.	154
108. Az esztergami káptalannak bizonysság levele, hogy Dénes comes Beché-nek fia, és fia Lukács, Berenben lévő birtokukat Armai Benedek comesnek eladták.	155
109. A györi káptalannak bizonysság levele, hogy Pete és Cemb, Chernei Miklósnak fiai, Cherne helységen lévő örökbirtokukat Óvári Konrád mesternök eladták.	158
110. A nyitrai káptalannak bizonysság levele, hogy Cheklezi Buken comes Moycheh nevű birtokát Elefánti Endre comesnek eladta.	158
111. Gellért a keresztesek Uj-udvari konventjének aligazgatója, bizonysságot tesz, hogy a Zered unokai és Hoholt mester közti birtokper kiküldött birák által elintézettet.	160
112. Arnold comesnek egy szöllöt tárgyazó adománya Endre mester vasvári kanonok számára.	161

1267.

113. IV. Béla királynak Praudauiz birtokát tárgyazó adománya Tamás comes, Joachim comes fiának számára.	162
114. IV. Béla királynak Bugna helységet tárgyazó adománya Tamás mester számára.	164
115. IV. Béla királynak Radován helységet tárgyazó adománya Sixtus mester esztergami kanonok számára.	166
116. IV. Béla királynak Zalonta-Zakalus helységet tárgyazó adománya a nyúlszigeti apáczák zárdája számára.	167

117. IV. Béla királynak bizonyos udvarhelyiséget tárgyazó adománya Miklós a nyúlszigeti apáczák tiszte számára.	168
118. IV. Béla királynak Nykch helységre vonatkozó iktatási parancsa Ebed fiai számára.	169
119. IV. Béla királynak beismérő okmánya, hogy Péter és Pál a kuazth-i vár jobbágyai Woyzlowban lévő birtokukat a nyúlszigeti apáczák zárdájának átengedték.	170
120. IV. Béla királynak Komor birtokát tárgyazó adománya Tamás mester királyi jegyző és testvére János számára.	171
121. István ifjabb királynak Enezca birtokát tárgyazó adománya Pous mester és annak testvére Domonkos számára.	172
122. IV. Kelemeu pápának intézkedése, hogy a zágrábi püspök azon összegnek fizetésére szorítassák, melylyel néhány Sienai kalmárnak adásra.	173
123. János spalatoi érseknek a sebenicói papságot sújtó kánoni ítélete.	177
124. Pál veszprémi püspöknek Kata, Toföi Tamás özvegye hitbérét és jegyajándékait tárgyazó ítélete.	179
125. A budai káptalanak bizonyáglevele, hogy a Chák nemzetégbeli Domonkos comes, és Lampert Ruzboidnak fia közti birtokper barátságos úton elintéztetett.	180
126. Egy Trau városban az egyház számára felépitendő házat tárgyazó szerződés.	182
127. A traui püspök és káptalan, és Trau város községe közti nevezetes, a tizedek kötelezettségét tárgyazó pernek elintézés . . .	183

1268.

128. IV. Béla királynak Körös vára népeire vonatkozó törvénykezési intézkedése.	190
129. IV. Béla királynak Baab földjét illető adománya Konch nagyszombati bíró számára.	191
130. IV. Béla királynak Uj-Bech nevű földet tárgyazó adománya a nyúlszigeti apáczazárda számára.	192
131. IV. Béla királynak az ó-budai prépostnak meghagyja, hogy Nevegi Benedeket és testvérét a nyúlszigeti apáczazárda jobbágyságába iktassa.	193
132. Mária királyné Beryn birtokát Gergely comesnek átengedi. .	193
133. István ifjabb királynak nevezetes adománya Sándor szörényi bán számára.	196
134. István ifjabb királynak nemesítő levele Pouka és Barnabás gömöri várjobbágyok számára.	200
135. István ifjabb király atya IV. Béla királynak Woyzlo földet tárgyazó adományát a nyúlszigeti, apáczazárda számára helybenhagyja.	202

Lap.

136. István ifjabb királynak Megyer Komárommegyei birtokot tárgyazó adománya Parabol comes számára.	203
137. Béla herczeg több Körösmegyei várjobbágynak Gosztovych birtokra vonatkozó egyenetlenségeit elintézi.	203
138. IV. Kelemen pápa a trau-i püspök és a sebenico-i papság közti, tartozásaiakra vonatkozó egyezkedést helyben hagyja, ...	205
139. Lörincz nádor Denna birtoknak egy részét a Hetesi nemeseknek oda ítéli.	206
140. Chák bán és birótársai mint kiküldött királyi birák Domonkos Mour fiának visszaadják a Keszi-i várjobbágok által elfoglalt örökö birtokát.	208
141. Chák bán és birótársainak egy másik Uk birtokra vonatkozó ítélete, Bench mester Miklósnak fia, s Guthalom és fia László közt.	210
142. Benedek, István ifjabb király országbirájának bizonyáglevele azon barátsgos egyezkedésről, mely Dénes Budennek fia, s Gallus és testvérei között Chon és Gono nevű birtokra nézve kötöttet.	211
143. István kalocsa-bácsi érseknek szabadságlevele a Rymavölgyi aranybányászok számára.	212
144. Az esztergomi káptalannak bizonyáglevele, hogy Mária királyné parancsára, Mortunus és György Rubyn esztergami bíró által Nyir földnek birtokába iktattattott.	214
145. Az ó-budai prépostnak jelentése, hogy Nevegi Benedek és testvére a nyúlszigeti apáczazárdának jobbágyságába iktattavák.	215
146. Az egri káptalannak bizonyáglevele, hogy Archaii Korlad és érdektársai, Kunth Mihálynak fiával, István ifjabb király előtt Ádám nevű peres földre nézve egyezkedtek.	216
147. A nyitrai káptalannak bizonyáglevele, hogy István trencséni várbirónak, bizonyos Sovori Lörincz halála következetében támadt ügyre vonatkozó ítélete foganatosítattat.	218
148. A székesfehérvári káptalannak bizonyáglevele, hogy több Chák nemzetiségbeli, peres birtokukra nézve a megtörtént elintézést elfogadta és helyben hagyta.	219
149. A veszprémi káptalan néhai Jácint hantai prépostnak bizonyos vitás földekre vonatkozó határozatát hitelesíti.	221
151. A keresztesek esztergami konventjének bizonyáglevele, hogy Márton Garam melletti sz. Benedeki apát, bizonyos Kokoti birtokot Simon esztergami várjobbágynak adományozta.	223
152. Arbe szigetnek közönsége, mivel túlságos tizedet Gergely püspöknek adni nom akart, attól interdictummal sujtattaván ezen üget a Gradoi patriarchához fellebbezi.	224

153. IV. Béla királynak Bews és Árpádsuka helységek szomszéd birtokosai elővételi jogát tárgyazó ítélete.	225
154. IV. Béla királynak Baar földet tárgyazó adománya Bodow comes számára.	227
155. IV. Bélá király Sámson nónai püspöknek, és Endre mester Péter mester csaszmai prépost testvérének, Lepled járás iránti barátságos egyezkedését helyben hagyja.	228
156. IV. Béla király Endre comes Albert fia számára helybenhagyja Mihály zólyomi főispánnak bizonyos Liptómegyei birtoknak igazítását.	231
157. IV. Béla királynak bizonyos a Salamonvatai nemesek és a Chalóközi udvarnokok között peres földet tárgyazó törvénykezési határozata.	232
158. IV. Béla királynak Toxand nevű helységet tárgyazó adománya Ivánta és István pozsonyi várjobbágyok számára. . . .	234
159. IV. Béla király Sándort, Marczelnek fiát, Mortum birtokában megerősíti.	235
160. István ifjabb királynak a kalocsai káptalant, Babay helység birtokában megeősítő privilegiuma.	236
161. István ifjabb királynak Ratka nevű földet tárgyazó adománya Gyogi Endre comes számára.	238
162. István ifjabb királynak Tymar-Foon birtokát tárgyazó adománya Agnesz, Chák nemzetébeli Tamás özvegyének számára.	239
163. Az esztergomi káptalannak bizonyáglevele, hogy Dénes comes Bekének fia a Garam melletti sz. Benedeki monostornak adományozta Barbatán lévő földjét.	241
164. Az egri káptalannak bizonyáglevele, hogy Aba nemzetébeli Pud comes Zemeldenei birtokát Demeter, Simon fiára átruházta.	241
165. A székesfehérvári káptalannak bizonyáglevele, hogy Chák nemzetébeli Domonkos comes Baroch nevű földjét Fülöp esztergami érseknek eladtta.	242
166. A györi káptalannak bizonyáglevele, hogy Marczel Péternek fia Pertelben lévő birtokának egy részét Herbold comesnek eladtta.	245
167. A györi káptalannak bizonyáglevele, hogy Keres Buhtének fia, és Chyd Petrenek fia Pertekben lévő birtokrészöket Herbold comesnek eladták.	246
168. A györi káptalannak Puki Farkas fiai közti birtokosztállyt tárgyazó bizonyáglevele.	247
169. A györi káptalannak bizonyáglevele, hogy a királynénak Bodoki népei bizonyos földekre nézve Osl nemzetébeli Endrével egyezkedtek.	248

170. A nyitrai káptalannak bizonyságlevéle, hogy Buken Bukennek fia Moyteh nevű birtokát Endre comesnek, Dets comes fiának elzálogította.	249
171. Mihály, Szepes és Zólyóm megyék főispánjának jelentése IV. Béla királykoz, hogy Endre comeszt Albertnek fiát bizonos Liptómegyei földnek birtokába helyezte.	251
172. Esztergom város tanácsának bizonyságlevéle, hogy Margit Bertalannak özvegye Cholnok-i birtokát Balduin comes esztergami, és Geles székesfehérvári polgároknak eladta.	252
173. Törvénykezési okmány, hogy a Ronald Demeter fiának nejét illető hitbérre nézve az érdekeltek felek egyezkedtek.	253

1270.

174. IV. Béla királynak Beke, Gukes és Bagana helységeket tárgyazó adománya, Wernel, Wyllam, Tamás és Albert selmezbányai polgárok számára.	253
175. István ifjabb királynak Fyzer várát és tizenegy helységet tárgyazó adománya, Demeter és Mihály comesek, Endre fiai számára.	255
176. István ifjabb királynak több helységet tárgyazó adománya Mihály Endre comes fia számára.	250

Év nélkül.

177. IV. Béla királynak több szabadosnak átengedését tárgyazó okmánya a nyúlszigeti apáczazárda számára.	262
178. IV. Béla királynak vallatási parancsa Zalamegye nemeseihez.	263
179. IV- Béla királynak az Ebed comes és érdektársai s Ponich comes közti perre vonatkozó törvénykezési parancsa.	264
180. IV. Béla királynak az ezen pert eldöntő ítéletnek fogatossítását tárgyazó parancsa.	264
181. IV. Béla király Ebed fiainak megengedi, hogy Farkast és Keledet, Kelednek fiait elfoghassák.	265
182. István ifjabb király Által Kolozsvár városnak első telepítéskor adott kiváltságok. (1260—1270)	266
183. A ó-budai prépostnak Ujbecs helységnek határjárását tárgyazó jelentése IV. Béla királyhoz.	268
184. A zalavári konventnek jelentése IV. Béla királyhoz, hogy Ponit és fia Jakab, Ebednek fiai ellen a király bírósága elé idéztettek.	269
185. Baraty-i Márton mesternek Geud helység határait tárgyazó jelentése IV. Béla királyhoz.	270
186. Domonkos a nagy dunaszemet ispánjának Ujhely helység határjárását tárgyazó jelentése Mária királynéhoz.	271

187. Zala vármegye nemességének IV. Béla királyhoz jelentése Ondi Gergely fia, és Joanka Kemen rokona megöletése tár- gyában.	275
188. István ifjabb király országbirájának jelentése Ozlár nevű földnek birtokállapotáról.	246

1270.

189. V. István királynak IV. Bélának Praudaviz nevű helységre vonatkozó adományát megerősítő privilegium, Fülöp eszter- gami érsek és testvére Tamás számára.	277
189. V. István királynak Mihály Toachun fiát és testvéreit nemesi állásra emeli.	287
190. V. István király megerősítő IV. Béla királynak Baka, Guges és Bagana helyiségeket tárgyazó adományát, több selmecz- bányai polgár számára.	289
191. István ifjabb királynak Chepantelek helységet tárgyazó ado- mánya Mátyás, Seneche fia, számára.	290
192. István ifjabb királynak bizonyos Sajó-révvámot tárgyazó adománya Jakab, Imre comes fia számára.	292
193. István ifjabb királynak bizonyos a dunai hajók vonására készült utat tárgyazó törvénykezési intézkedése.	294
194. V. István királynak Potos helységnek birtokát megerősítő okmánya a nyúlszigeti domonkosrendiek számára.	295
195. V. István királynak Fulcsilva birtokát tárgyazó adománya Tobias comes, Ura fia számára.	296
196. V. István királynak Telki helységet tárgyazó adománya a nyúlszigeti apáczaszárda számára.	298
197. V. István királynak egy Euren nevezetű halastavat tárgyazó adománya Pál Ivachin fia számára.	299
198. V. István királynak több helységet tárgyazó adománya Chák bán számára.	300
199. V. István királynak birtokrendezése Vas vármegyében.	301
200. V. István királynak engedélyezése, hogy Tamás mesteré hantai prépost szolgájának Trisztánnak bizonyos földet adományoz- hasson.	303
201. V. István király a borsmonostrai apátság népeinek szabadsá- gát megerősítő okmánya.	304
202. V. István királynak a szöllőmivelést tárgyazó intézkedése, vonatkozással a nagyszombati polgárok idegen birtokon lévő szöllőire.	305
203. V. István királynak nemesítő privilegium Domonkos Andro- nik fia és testvérei számára.	306

205. V. István király a nyúlszigeti apáczák számára megerősítő IV. Béla királynak 1267-ki privilegiumát.	310
206. V. István király megerősítő atyja IV. Béla királynak Hybe községe számára adott privilegiumát.	311
207. Bernát casinói apát és I. Károly siciliai király követének tudositása, hogy szerencsésen Jádrába érkezett.	312
208. I. Károly siciliai király meghatalmazza követeit, hogy V. Ist- ván magyar királyal szövetséget köthessenek.	312
209. I. Károly siciliai király a pápát és a bibornokok testületét kéri, hogy a közte és V. István magyar király közt kötendő egyességet megerősítsék.	314
210. I. Károly sziciliai királynak tudósítása, hogy leányát Izabellát nőül adta László V. István magyar király fiának.	315
211. Bernát casinói apátnak ugyanarra vonatkozó tudósítása.	315
212. Bernát casinói apátnak tudósítása, hogy I. Károly siciliai királynak reá bizott ügyeiben jó eredménnyel eljárt.	316
213. Az esztergami káptalannak bizonysságleveléle, hogy Udvarmo- kon lévő földjeit Endre és társainak Epelén lévő birtokukért esreképen átengedte.	317
214. A bácsi káptalannak bizonysságleveléle, hogy Sakmur comes Tol- man örökösi birtokának egy részét, Márton Péter fiának eladta.	318
215. A spalatoi káptalannak statutuma az egyes káptalanbeliek végintézkedési jogáról.	320
216. A györi káptalannak bizonysságleveléle, hogy Lörincz comes több előbb locsmándi várjobbágynak bizonyos szolgálatok kikötése mellett fekvő birtokot adományozott.	321
217. A nyitrai káptalannak bizonysságleveléle, hogy Herch barsi polgár a Garam folyón lévő malmát a sz. Benedeki monostor- nak eladta.	322
218. A váczi káptalannak bizonysságleveléle, az esztergami káptalan- nak több sajgi nemessel Ság földet tárgyazó egyeskedéséről.	323
219. A keresztesek esztergami konventjének bizonysságleveléle, hogy az esztergami káptalan, s Endre Mutudnak fia és érdektársai közt birtokcsere történt.	325
220. A keresztesek esztergami konventjének bizonysságleveléle, hogy Benedek pap és testvérei sajgi birtokukat Egyed, Rugas fiának eladta.	326
221. Lörincz mester Ryuche vármegye főispánjának bizonysság- leveléle, hogy Prenchol comes Macek földbirtokába bevezetettet.	327
222. Bálint Péternek fia, traui polgár, sibenicói podestának választatik.	329
223. Voizlav, Uroz szerb király rendeletéből comes Cataroban íté- letet hoz.	331
224. A váradi konvent bizonysságleveléle bizonyos tanuvallatásról Jakab comes Ambros fiának hatalmaskodásáról Belesy fiai ellen. 1270—1290.	331

225. V. István királynak Murány várat, s Jolsva és több más jóságokat tárgyszó adománya Miklós országbiró számára.	334
226. V. István királynak Znoyssa nevű földet tárgyazó adománya Sándor comes Marcelnek fia számára.	336
227. V. István megerősítő 1266-ki adományát Kázmér mester számára.	337
228. V. István királynak nemességi privilegiuma több vasmegyei várjobbágy számára.	338
229. V. István királynak Kebele, a zalai várhoz tartozó földet tárgyazó adománya Miley-i Sidou számára.	339
230. V. István királynak Kengelteleki, a zempléni várhoz tartozó földet tárgyazó adománya Tamás, mosónépei comese és annak testvérei számára.	341
231. V. István király megerősítő IV. Béla királynak a Hrichoi várt tárgyazó adományát Beych nemzettségbeli Miklós számára.	343
332. V. István király Beneuch földet, melyet Merse, Benedek comes fiától csereképen elvett, ennek ismét visszaadja.	344
233. V. István király megerősítő a lupprechzazai (bereghszászi) vendégeknek a IV. Béla kiráylót nyert szabadalmakat.	345
234. V. István királynak nemesítő, és Kürt helységet tárgyazó adománya Ivánka és István pozsonyi várjobbágyok számára.	342
235. V. István király megerősítő azon nemességi privilegiumot melyet mint ifjabb király Goszton fiai számára adott volt.	348
236. V. István királynak nemességi privilegiuma több Jarsében lakó zalai várnépek számára.	350
237. I. Károly sziciliai királynak rendelete, Miklós kolozsvári esperest és V. István király követe érdekében.	351
238. Az esztergami káptalannak bizonysságlevele, hogy Levas sarovi comes és az esztergami érsek tisztje, Keer nevű birtokát Budov comesnek eladtta.	352
239. Az esztergami káptalannak bizonysságlevele, hogy a Kachin nemzettségbeli nemesek, Folkus comesnek, nemzettségökhöz tartozó fiai között, a birtokosztályt rendezték.	353
240. A kalocsai káptalannak bizonysságlevele, hogy Miklós és Jakab, Sebestyénnek fiai, bizonyos hatalmaskodás kiengesztlése tekintetéből Adryan-i birtokrészket Sándor mesternek és Tárnuki Bernaldnak átengedték.	356
241. A chaszmai káptalannak bizonysságlevele, hogy több Buchka nemzettségbeli őrökös birtokát Mirse Destyn fának eladtta.	357
242. Az egri káptalannak bizonysságlevele, hogy Miscouch nemzettségbeli Mártonnak özvegye sógorának Balázsnak hitbérét átengedte.	359

243. A györi káptalannak bizonyság levele, hogy Puki Sándor mestер Gyarmat helységet a Pukban lévő monostortól vette.	360
244. A györi káptalannak bizonyság levele, hogy Miklós Kesendnek fia Byzuskut nevű birtokát Potli Pálnak eladtta.	362
245. A nyitrai káptalannak bizonyság levele, hogy Babyndali Kozmának özvegye hitbéré és hozománya tekintetében a Babyndali családbeliekkel kiegyezkedett.	363
246. A váci káptalannak bizonyság levele, hogy Kachiz nemzet-ségbeli Farkas mester, és Zoloch, Folkusnak fiai közt, vitás örökösbirtokukra nézve a nemzetseg föemberei által osztály történt.	364
247. A nagyváradi káptalannak bizonyság levele, hogy Tamás comes Ponrácznak fia, és Miklós vajda, Thelegd és Zobouch peres jószágokra nézve barátságosan egyezkedtek.	366
248. A veszprémi káptalannak bizonyság levele, hogy a Zlouk nemzetsegbeli nemesek Zloukfölde nevű örökbirtokukat felosztották.	367
249. A zágrábi káptalannak bizonyság levele, hogy a Gregechi és Jarmanighy-i nemesek Brochynai birtokukat Perinthal comes zágrábi polgárnak eladták.	369
250. A keresztesek fehérvári konventjének bizonyság levele, hogy Totha királyi udvarnok Thelukey-i birtokát a nyúlszigeti apáczazárdának adományozta.	371
251. A keresztesek esztergami konventjének bizonyság levele, hogy Demeter, Enchydnek fia, Epelen lévő szülleit az esztergami káptalannak eladta.	372
252. A keresztesek esztergami konventjének bizonyság levele, hogy Epeli Peturke az esztergami káptalannak az epeli Lázhegyen lévő szüllejét eladtta.	373
253. A nagyváradi konventnek bizonyság levele, hogy Begesi László és Pethlendi Mihály Cheuztelek vitás határai iránt egyezkedtek.	374
254. Trau város kormánytanácsának Grube, Toldmerus özvegye, és fia jószágainak eladására vonatkozó törvénykezési intézkedése.	376
255. Joakim szlavoniai bán azon birtokcserét foganatosítja, mely-lyel Mihály comes Ubulnak fia Tutulgy nevű praediumát Péter comes, Szarachen korhaviai püspök testvérének átengedte 1271 körül.	378

256. V. István királynak Tavarnuk és Ursed nevű földeket tárgyazó adománya, Aba, Egyed királyi főtárnokmester testvére számára.	379
257. V. István királynak, IV. Béla király Potos földet tárgyazó adományát megerősítő privilegiuma a nyúlszigeti apáczazárda számára.	380
258. V. István király megerősíti 1267-ki Enezka birtokát tárgyazó adományát Pous mester, Tivadar fia számára.	383
259. V. István királynak IV. Béla Koztanicza földet tárgyazó 1258-iki adományát megerősítő törvénykezési okmánya, Péter és János, Hetynk fiai számára.	384
260. V. István királynak, IV. Béla Rum nevű földet tárgyazó adományát megerősítő okmánya.	386
261. V. István király megerősíti atya IV, Bélának Kuldú nevű földet tárgyazó adományát a nyúlszigeti apáczazárda számára.	387
262. V. István királynak, 1270-ki Fyzer várát tárgyazó adományát megerősítő privilégiuma.	388
263. V. István megerősítő Halász helyeséget tárgyazó 1267-ki adományát, Aba nemzetégbeli János, Chabanca fia számára. .	389
264. V. István király megerősíti több helyiségét tárgyazó 1270-ki adományát, Mihály Endre fia számára.	391
265. V. István királynak privilegiuma, mellyel Sixtus esztergami-káptalani lector kanonoknak a kerchai Királyi udvarnokok és az apácsa-somlyoi népek közti egyenetlenségeket elintéző határozatát megerősíti.	392
266. V. István királynak törvénykezési szabadalma a nyúlszigeti apáczazárdának népei számára.	394
267. V. István király bizonyítja, hogy Mihály comes Ubulnak fia, miután törvénykezési tartozását lerötta, Marczélfalva helyiségeknek már örökös birtokosa, ...	395
268. Erzsébet királynénak Drug helyeséget tárgyazó adománya a nyúlszigeti apáczazárda számára.	395
269. X. Gergely pápa megerősíti a spalatói érseknek bizonyos telket tárgyazó adományát a domonkos rendiek spalatói monostora számára.	396
270. Fülöp esztergami érsek megerősíti Esztergom város tanácsának bizonyos pénzbeli tartozást tárgyazó ítéletét.	397
271. Máté szlavoniai bánnak bizonyáságlevele, hogy Poszail Mirislónak fia és több érdektársai Jarmanichi nevű birtokukat Perchin comesnek eladták, ...	398
272. Sixtus mester esztergami-káptalani lector mint kiküldöt kir.	

bírónak a burzudi királyi udvarnokok és a Ják nemzettségbeli több nemes közti egyetlenségeket elintéző ítélete.	399
273. Sixtus mester, esztergam-káptalani lector, mint kiküldöt királyi bírónak, a beréni és bechi királyi udvarnokok közti egyenetlenségeket elintéző ítélete.	401
274. Sixtus mester esztergam-káptalani lector mint kiküldöt királyi bírónak, a kercha-i királyi udvarnokok és az apácza-somlyói népek közti egyenetlenségeket elintéző ítélete.	402
275. Az esztergami káptalannak bizonysságlevele, hogy Tordosi Benczench Jolok-i birtokrészét Benedek comesnek eladtta. .	403
276. Az esztergami káptalannak, Esztergom városban történt bizonyos törvénykezési intézkedését tárgyazó bizonysságlevele. .	404
277. A chaszmai káptalannak bizonysságlevele, hogy a Buchha nemzettség nemesei Ochnában birt födeiket és erdejöket Jakab grófnak eladták.	405
278. Az egri káptalannak bizonysságlevele, hogy Higmugi Endre és Benedek bizonyos elzálogosított birtokukat Ladi Mortuntól kiváltották.	407
279. A veszprémi káptalannak bizonysságlevele, hogy Jolán, Chánad nemzettségbeli Elekusnak neje, anyja hitbérére és hozományára nézve mostoha atya Örsi Mátyás által kielégítették. 408	
280. A pozsonyi káptalannak bizonysságlevele, hogy Mour és Farkas Pálnak fia, bizonyos földbirtokukat Putuni Bulc*, a pápai udvarnokok comes-ének eladták.	409
281. A pozsonyi káptalannak bizonysságlevele, hogy Aglent Bouca pozsonyi várjobbágy özvegye, hitbérére nézve Gurkával, elhunyt férje unokaöccsével egyezkedett.	410
282. A keresztesek esztergami konventjének bizonysságlevele, hogy Epeli Peturke Epelben lévő birtokrészét az esztergami káptalannak átengedte.	411
283. Holus zágrábbi föispánnak bizonysságlevele, hogy Guerd és érdektársai Pribirág-i birtokrészököt Perinchol comesnek eladták.	412
284. Salamon Fehérmegye föispánjának Regun nevű földet tárgyazó ítélete.	414
285. Esztergom város tanácsának bizonyos pénbeli tartozást tárgyazó ítélete.	414
286. V. István király helybenhagyja azon barátságos egyességet, melylyel Ebed fiai és barátainak Buzad nemzettségbeli comessel volt hosszas pörüköt elintézték. Év nélkül.	415
287. V. István király Ilbu szigetét adományozza a nyúlszigeti apáczazárdának. Év nélkül.	418
288. V. István királynak Toxun nevű földet tárgyazó adománya ugyan a nyúlszigeti apáczazárda számára. Év nélkül. . . .	418
289. V. István király megújítja Korrald comes számára II. Endre és	

IV. Béla királyoknak Chopoch helységet tárgyazó adományát Év nélkül.	419
290. V. István király megújítja Korrald comes számára IV. Béla királynak azon engedélyét, melynél fogva a Sáár folyó kikö- tőjében vizi vámot szedhessen. Év nélkül.	420
291. V. István király megújítja Korrald comes számára II. Endre királynak Novák helységet tárgyazó adományát. Év nélkül.	421

F Ü G G E L É K.

Néhány adat Bulgária egykori történetéhez.	422
--	-----

OKMÁNYTÁR.

1.

*IV. Bela királynak Wycha névű két helyseget tárlyázó adománya
Kozma comes számára. 1261.*

Bela Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanieque Rex omnibus Christi fidelibus tam presentibus quam futuris presentem paginam inspecturis salutem in filio Virginis Gloriose. Ad vniuersorum tam presencium quam futurorum noticiam tenore presencium uolumus peruenire, quod cum Othokarus Rex Bohemorum, capitalis hostis noster et Regni nostri inimicus, circa terminos Regni nostri in confinio Theothonicorum incolas Regni nostri molestare admodum propter iniuriam nobis irrogandam nullatenus destitisset, nos per ipsum incitati, licet facere nullatenus voluissemus, conuocatis uniuersis Baronibus, Nobilibus et Proceribus Regni nostri contra ipsum Begem Bohemorum, congregata (igy) milicia nostra processimus facie ad faciem pugnaturi, cum quo pugnam commisimus iuxta fluuum Morawa pro iniuria nostra huiusmodi repulsanda. In qua siquidem pugna Comes Cosmas de Koazna frater Mich Bani vna cum venerabili patre Ph. Episcopo Zagrabiensi dilecto et fidei nostro adherat nobis seruiturus. In quo quidem prelio idem Comes Cosmas pro fidelitate debita nobis impendenda in pede dextero erydeliter nobis cernentibus extitit wnero. Qui quidem Comes Cosmas, postmodum Regno nostro in statu pacifico permanente, vna cum eodem domino suo ad nostram accedendo presenciam de fidelitate et seruicijs nobis impensis, ac de wnero sibi illato nos memores fieri procurauit. Propter quod quandam particulam terre Simigiensis Wycha uocatam, et aliam terram preconum nostrorum similiter Wycha nomenpatam a nobis sibi dari postulauit; dicendo ipsas populosas

ac in vicinitate proxima ac immediate simul adiacere. Verum quia de qualitate et quantitate ipsarum terrarum nobis plena ueritas non constabat, vtrum ad nostram spectaret collacionem nec ne, Herrico Judici Curie nostre Comiti Simigiensi (et) Pobor Comiti Preconum nostrorum dilectis et fidelibus nostris dedimus firmiter in mandatis, vt de terris supradictis omnimodam scirent et inquirerent ueritatem, et cognita ueritate nobis studerent fideliter intimare. Qui nobis rescripserunt, quod predictas terras eidem Comiti Cosme conferre possemus sine preiudicio iuris alieni. Et ut plenius de facto ipsarum terrarum ualeamus edoceri, ne talem collacionem faciamus, que possit reuocari, Conuentui Symigiensi precepimus, vt mittat vnum ex ipsis fide dignum pro testimonio, coram quo Magister Aba filius Jordan homo noster, inquisita omnimoda ueritate de terris supradictis, easdem statueret Comiti Cosme, si non fieret contradictor, et sine preiudicio iuris alieni. Qui quidem Conuentus rescripsit nobis, quod idem Magister Aba homo noster presente testimonio eorum ad id specialiter destinato terras iam dictas, licet populosas, eidem Comiti Cosme de nostro mandato statuisset nullo penitus contradictore legitimo apparente. Continebat eciā series carundem litterarum, quod eodem due terre in vicinitate proxima inmediate simul adiacerent; et quod a parte meridionali terra Monasterij Sancti Martini de Sacro Monte Pannonine, de occidentali autem parte terra Monasterij Symigiensis supradicti, a parte vero aquilonis terra fabrorum nostrorum de Wycha, de orientali enim parte terra vduornicorum nostrorum de Gamas, et in eodem latere inferius usque ad priorem committantem terra jobagionum Castri Symigiensis de Hurpach easdem terras per metas circumdarent et pariter separarent. Nos itaque considerata fidelitate Comitis Cosme sepius nominati prefatas terras, licet populosas, ut prehabitum est, eidem et suis heredibus heredumque successoribus dedimus, donauimus, tradidimus et contulimus, de mera sciēcia atque pura, jure perpetuo et inreuocabiliter possidendas. In cuius rei memoriam perpetuamque firmitatē presentes concessimus litteras duppli cis sigilli nostri munimine roboratas. Datum et actum per manus uiri discreti Magistri Pauli Albensis Prepositi aule nostre Vice-Cancellarij dilecti et fidelis nostri,

anno Dominice Incarnationis millesimo CC^o sexagesimo primo, XII° kalendas Septembris, Regni autem nostri anno septimo.

(Eredetie bőrhártyán a királynak violaszinű selyemzsínbrón függő kettős pecsétje alatt, a hg. Eszterházy családnak levéltárában.)

2.

IV. Bela király megerősítő German komáosi lakosnak Síros vára iránti felmentesét. / 261.

Bela Dei gracia Vngarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Serbie, Gallicie, Lodomerie, Cumanieque Rex omnibus Christi fidelibus presentes litteras inspecturis salutem in omnium salvatorem. Justis petencium desiderijs dignum est nos facilem prebere fauorem, presertim cum petencium uota et ordo iuris et uigor non deserit equitatis. Proinde ad uniuersorum noticiam tenore presencium uolumus peruenire, quod German de uilla Cumblous accedens ad presenciam nostram exhibuit nobis litteras nostras memoriales, supplicans, ut earundem continenciam nostro dignaremur priuilegio confirmare. Quarum tenor talis est:

Nos Bela Dei gracia Rex Vngarie stb. (következik Béla királynak 1259-ki okmánya, mint okmánytárunk ezen folyamának II. kötetében 357. sz. a.)

Nos igitur petitionem predicti Garmani iustum attentes, tenorem predictarum litterarum nostrarum de uerbo ad uerbum presentibus insertum nostro duximus priuilegio confirmandum. In cuius rei memoriam presentes dedimus litteras dupplieis sigilli nostri munimine roboratas. Datum anno Domini M^o CC^o sexagesimo primo, quinto kalendas Aprilis, Regni autem nostri anno vicesimo sexto.

(István ifjabb királynak 1264-ki megerősítő okmányából, a budai kir. kamara levéltárból.)

Mai VI 109

3.

IV. Béla királynak Wruuskap birtokát táryyazó adománya Wasárdi Ipolit számára. 1261.

Bela Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Bulgarieque (igy) Rex omnibus Christi fidelibus presentem paginam inspecturis salutem in Domino. Eximia uirtus indefesse fidelitatis merito postulat et requirit, quod remuneracionis prerogatiua gaudeat et fruatur, quia dum fideles sui uoti metas nanciscuntur, alij eorum exemplo edocti ad fidelitatis opera vbique exercenda feruen- cius accinguntur. Proinde ad uniuersorum noticiam tam pre- sencium quam futurorum harum serie uolumus peruenire: Quod nos, cui ex officio suscepti regiminis incumbit meriti (igy „metiri“ helyett) merita singulorum, et dignis pro meritis respondere donatiuis, commendabilem fidelitatem et meritoria obsequia Ipoliti filij Chuda de Wasard dilecti et fidelis nostri attendentes, qui varijs casibus fortune se intrepide vbique pro nobis laudabili' er opposuit, et specialiter in memoriam reducentes, cum nos in Marhyk (Marchek) iuxta fluuum Morua cum Octokaro Rege Boemorum capitali inimico nostro bellum et conflictum habuissemus generaliter pro nostra et Corone Regie deffensione idem Ipolitus uiriliter dimicando multos ex nostris hostibus varijs plagarum afficiens doloribus crudeliter interemit, ac demum laudabiliter preliando letalia uulnera multis uidentibus ipsum contingit sustulisse, et alijs relin- quentibus in fugam conuersis ipse nobiscum continue perman- sit fidelitatis opera exercendo. Huijs meritorijs seruicijs et obsequiosis fidelitatibus predicti Ipoliti consideratis, quandam terram Wruuskap uocatam de terris castri Nitriensis exem- ptam cum omnibus vtilitatibus et pertinencijs ad eandem terram spectantibus, eidem Ipolito et per eum suis heredibus heredumque successoribus deditimus, donauimus seu contulimus iure perpetuo et irreuocabiliter pacifice possidendam. In cuius terre possessionem predictum Ipolitum introduci et

metarum situaciones et circumstancias predicte terre Magistro Mauricio Comiti Nitriensi precepimus ostendendas, qui ad nos rediens de predicte terre metis et signis nos certificauit, que a parte orientali terra Petri filii Danelia, a parte meridionali Haloskap, a parte occidentali villa Laurencij nomine Kap, a parte septentrionali terra Capituli Nitriensis. Ut igitur nostre donacionis hec liberalitas robor obtineat perpetue firmatis, nec possit nostris, nostrorumque successorum temporibus per quempiam in irritum renocari, presentes in perpetuam donacionis facte memoriam concessimus litteras nostras duplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Pauli Prepositi Albensis Ecclesie aule nostre Vice-Cancellarij dilecti et fidelis nostri. Anno Domini M° CC° LX° primo, Regni autem nostri anno vicesimo septimo.

(Eredetie bőrhártyán, a pecsét elveszett; közölte velem Ipolyi Stummer Arnold. Hiányosan közé téve Fejér által Cod. Diplom. IV. köt. 3. r. 48. l.)

4.

Isteán ifjabb királynak privilegium a Sátoraljai vendégek számára. 1261.

Stephanus Dei gracia Rex primogenitus Illustris Regis Vngarie, Dux Transiluanus, omnibus presentes litteras inspecturis salutem in omnium saluatore. Ad Regiam pertinet Maiestateum, precibus condescendere subiectorum, ut sic fidelium numerus augeatur, et Regalis potencia laciis extendatur, cum Regis sit proprium in multitudine populi gloriari. Proinde ad uniuersorum noticiam harum serie uolumus peruenire, quod nos ad supplicacionem fidelium hospitum nostrorum de Saturelen has eis libertates duximus ordinadas: quod quilibet mansio singulis annis singula duo pondera in denarijs computatis pro tempore currentibus in festo Sancti Regis

Stephani pro terragio soluere teneantur; nec Comes de Potok pro tempore constitutus ipsos poterit iudicare, sed villicus ipsorum, quem pari et consona uoluntate sibi elegerint in uillicum, in causis minutis ipsos iudicet; et si aliquas causas idem villicus propter sui arduitatem discutere de iure non posset, ad nostram presenciam deferre debeat decidendas. Duximus eciam annuendum, quod predicti hospites liberam habeant facultatem piscandi in aqua, que Budrug nuncupatur. Preterea si nos illuc accedere contingat, nobis prandium et cenam dare cum omnibus necessarijs teneantur. Preterea concessimus, quod de rebus decendencium sine herede Comes de Potok nichil sibi possit uendicare; sed decedens libere possit cuicunque uoluerit, legare uel donare. Item uolumus et concedimus, quod in uilla ipsorum secunda feria liberum forum celebretur, et absque tributo. Si qui eciam ad eandem villam uenire uoluerint causa commorandi, libere ueniant, saluis ac sanis rebus suis, dummodo sint homines libere condicionis. Item omni anno villicum suum possint, si uoluerint, remouere, et alium loco sui substituere. Preterea duximus statuendum, quod ijdem hospites eligent quemcunque uoluerint sacerdotem, et quem e communi consensu receptauerint discretum, ille debeat esse sacerdos ipsorum. Decimas eo modo per omnia soluere debeant, quemadmodum hospites de Potok dare consueuerunt. — — — — decima ipsorum sacerdoti eorundem cedere debeat; in alijs eandem libertatem per omnia habituri, qua hospites nostri de Potok perfruuntur. Item uolumus, quod in hijs septem Comitatibus, v — — — — in Zemlyn, in Nouo Castro, in Sarus, in Wng, in Borsua, in Zoboch, nullum tributum soluere teneantur. Volumus eciam, quod cum necessitate ingruente, quod Deus auertat, hospites nostri de Saturelu ad eastrum nostrum de Saturhyg conuenerint, iudicio Castellani nostri pro tempore constituti debeant subiacere, qui eos iudicare debeat auctoritate nostra pariter cum Plebano; ita quod si modum excesserit in iudicio, idem Plebanus uice persone nostre de immoderato iudicio dictum Castellanum debeat prohibere; et hoc facere debeat testimonio Fratrum Predicatorum et Minorum. Si uero aliqua lis oriatur sub aliquo villico preter causas furti, latrocinij, effusionis sanguinis uel homicidij, que minoris cognicionis requirit examen, villicus

iudicari possit, uel si negligens esset, et nollet iusticiam facere querelanti, extunc idem villicus ad Castellani presenciam euocetur, de quo Castellanus iudicium facere possit a nobis sibi tradita potestate. Hoc eciuni expresse acto, quod loca, que quibus diebus hospitibus statuimus, ijdem pacifice perpetuo possideant et in euum; et si uoluerint, cum ipso loco, et cum omnibus edificijs super ipso loco constructis, vendendi, dandi, donandi uel in elemosinam conferendi, liberam et absolutam habeant ac plenariam potestatem. Si qui uero super locis sibi tradictis edificare nollent, infra annum dedimus auctoritatem eidem Castellano nostro, quod illa loca ab illis auferat, et illis, qui edificare uoluerint super illa, possit et debeat assignare. Adicimus eciam, quod tempore necessitatis in cysternam aquam communiter deferre teneantur; et si non facerent compulsi per Castellanum, facere debeat sub grauamine iudicij alicuius. Item, si aliquos ad nos in legacione mittere uoluerint de hijs, qui in Castro nostro sunt, uenire et redire sine contradicione qualibet teneantur. Et ut hec nostra ordinacio robur perpetue firmitatis optineat, presentes cisdem concessimus litteras duplicitis sigilli nostri munimine roboras. Datum per manus Magistri Benedicti Zybiniensis Prepositi aule nostre Vice-Cancellarij dilecti et fidelis nostri, anno Domini M° CC° LX. primo.

(IV. László király által 1284. megerősítve. III. Endre királynak 1291-k megerősítő privilegiumából, a budai kir. kamara levéltárban.)

5.

V. István ifjabb király és Erdély fejedelme a dezsvári vendégek részére Erne (Irenaeus) volt erdélyi bán által adott kiváltságlevél tartalmát megerősíti. 1261.

Stephanus Dei gracia Rex, primogenitus Illustris Regis Vngarie, Dux Transsiluanus, omnibus presens scriptum inspecturis salutem in uero saluatore. Ad Regiam pertinet Maiestatem precibus condescendere subditorum, ut numerus fidelium augeatur, et Regalis potencia laevis extendatur, cum Regis sit proprium in multitudine populi gloriari. Hinc ergo ad uniuersorum presencium posterorumque noticiam volumus fieri manifestum, quod accedentes ad nostram presenciam hospites de Deeswar, litteras Erney Bani quondam Transsiluanii super libertate eorundem optentas nobis exhibuerunt, petentes a nobis supliciter et deuote, ut ipsam libertatem eisdem nostro priuilegio dignaremur confirmare. Nos siquidem peticionibus corundem inclinati, et ordinacionem dicti Erney Bani dilecti et fidelis nostri inuiolabiliter uolentes obseruare, duximus aunuendum. Sed quia series ipsarum litterarum erat inutilis, de uerbo ad uerbum scribi non fecimus, sed sentenciam eiusdem duximus inserendum. Quarum quidem sentencia talis est: quod ijdem hospites a iurisdiccione Comitis de Zonuk, Curialis Comitis, et iobagionum eiusdem Castri penitus sint exempti, ita quod ipsos omnino non possit iudicare, sed indicet (igy „iudicet“ helyett) cosdem uillieus ipsorum pro tempore constitutus in causis omnibus inter ipsos exortis; causas autem, quas commode non posset terminare, nostro relinquat iudicio decidendas. Similiter etiam causas extraneorum, si ibidem aliquos contingat habere idem uillieus ualeat iudicare, et non aliis. Item iuxta libertatem hospitum de Zoloch et de Zotmar ad exercitum nostrum uenire, et nobiscum exercituare tencantur. Ut autem hec ipsorum libertas salua semper permaneat et inconcessa, nec in posterum per quempiam ualeat uiolari, presentes nostras eisdem concessimus dupplieis sigilli nostri

muninime roboratas. Datum per manus Magistri Benedicti Prepositi Seybiniensis aule nostre Vice-Cancellarij anno Dominice Incarnationis M° CC° sexagesimo primo.

(III. Ende király 1291-ki eredeti megerősítő leveleből, mely megvan Dézsaváros levéltárában. KÖZLÉ Szabó Károly. Kiadta töredékesen Schuller, Archiv. I. 66. l. az 1310-diki átirat után ; hiányosan Fejér Tom. VIII. vol. VII. 96. l.; legújabban. Urkuudenbuch zur Gesch. Sieb. LXXII. sz.)

6.

V. István ifjabb király és Erdély fejedelme a dézsvári vendégek részére atyja IV. Béla által adott kiváltságokat megerősíti, s egyszersmind a birtokukban lévő határt is leírja. 1261.

Stephanus Dei gracia, Rex primogenitus Illustris Regis Vngarie, Dux Transsiluanus, et Dominus Cumanorum, omnibus Christi fidelibus presens scriptum inspecturis salutem in omnium saluatorem. Ad vniuersorum noticiam harum serie uolumus peruenire; quod accedentes ad nostram presenciam hospites de Desvar, petentes a nobis humiliter et deuote, vt libertatem eorum a Bela karissimo patre nostro, et metas terrarum, eisdem donatarum, nostro dignaremur priuilegio confirmare. Quamobrem proprium est Regie Maiestati precibus condescendere subditorum, vt numerus fidelium augeatur, et Regalis potencia laeius extendatur; ob hoc condescendentis precibus eorum, libertatem ipsorum iniuiolabiliter uolentes obseruare, ut a iudicio et iurisdicione Voyvodorum, Comitum de Zonuk, ac jobagionum Castri, penitus sint exempti, nec in eadem villa descensum habere ualeant, uel possint, sed in loco castrensi descendant et commorenentur. Omnia iudicia in eadem villa exorta, et causas extraneorum, si que fieri contingant, latrocinia, furta, homicidia, truncaciones corporum, et alia iudicia, in quibus bella, amputaciones capitum, truncaciones manuum accidentaliter oriuntur, ac omnia iudicia

minuta, villicus ipsorum et judices, possint et debeant determinabiliter iudicare, in ipsa libertate, qua hospites nostri de Zoloch et de Zotmar (gaudent). Preterea in officijs nostris Comitibus Camere nostre concessis, ad usum seruicij nobis exhibendi, ipsi hospites, tot et tantos sales ad fluum Zomus deferre possint, quot et quantos hospites de Desakana. Hoc adiecto, quod tertiam partem salium nostrorum in portu Regio descendencium, super fluuium Zomus deferre teneantur. Nec hoc pretermittimus, quod in prima uia vernali, primo et principali in uno eerb vocato sales nostros deferant, in nauibus suis cumulatis in aqua prenotata. Dicimus eciam, quod de tributo Voyvodatus Comitatus de Zonuk, ac eciam Comitum Camere nostre, in terra et in aqua, medium tributum dare teneantur. Sales uero yemales, si quos idem hospites rebus eorum comparauerint, usque octauas Beati Georgij martiris, tam in aqua, quam in terra, liberam habeant deferendi seu uendendi facultatem. Ita scilicet, prout hec omnia in litteris B. karissimi patris nostri vidimus plene et plenius contineri. Quarum quidem terrarum a primogenitoribus nostris eis concessarum meta talis est, vt prima iniciatur a portu Vz, et vadit in quandam siluulam Gurtanus uocatam; et inde protenditur in pagum Kald, usque ad fluuium Gekenus; et per eundem fluuium ascendit ad Turpen uersus occidentem; et abhinc descendit ad fluuium Cantus; et sic ascendit iterato per eundem fluuium ad septemtrionem Nemigeholma vocatum; et ab eodem per quendam fluuium Melsed uocatum determinat a generacionibus Coplon usque fluuium Zomus; et ibi ascendendo per dictum Zomus, transit ad Bolta; et abhinc in Baluanku et ab eodem ascendit in montem Bela; et inde descendit ad orientem ad quandam metam terream Licos-hatar uocatam, que comitatur fluui Ilmod vocato, qui fluuius descendendo, ad partem meridionalem, distingit et determinat a terra Kazarwar, que cedit in ius Dionisi Comitis usque ad magnum fluuium Zomus. Ut autem hec ipsorum libertas, seu commetacio terrarum salua semper et inconcussa permaneat, nec per quempiam ualeat violari, presentes concessimus litteris dupliceis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Benedicti Prepositi Zebeniensis aule nostre Vice-Cancellari. Anno Dominice Incarnationis

millesimo ducentesimo sexagesimo primo, Regni autem nostri anno tercio.

(Eredetie Dézs város lovéltárában, közli Szabó Károly. Kiadta Fejér VIII. vol. VII. 95. 96. hiányosan ; töredékesen Schuller, Archiv I. 66. l. I. Károly 1310-ki átiratából legújabban szintén hibásau közölve van Urkundenbuch LXXIII. sz.)

7.

István ifjabb királynak bizonyos Sóvári birtokot tárgyazó adománya Echy comes számára. 1261.

Stephanus Dei gracia Rex, primogenitus Illustris Regis Hungarie, Dux Transsiluanus, omnibus presens scriptum cernentibus salutem in eo, qui Regibus dat salutem. Circumspeccio Regum prouida condignis premiis se obsequentibus sic debet occurrere, ut alii eorum exemplo prouocati ad fidelitatis et seruiciorum studia forceius accendantur. Hinc est igitur, ut ad universorum presencium posterorumque noticiam harum serie volumus peruenire, quod nos attendentes fidelitatem Echy Comitis et seruicia ipsius, que nobis pro suo posse diligenter impendit, exhibendo nobis et nostris delicias grataanter et deuote; ad supplicationem ejusdem, ut idem ad obsequendum nobis abilior promotorque habeatur, quandam terram in Districtu predii nostri de Souar existentem, ubi ecclesia ad honorem Beatissimi Ladislai Regis est constructa, super quidam auceps Myco nomine de permissione karissimi patris nostri B. Illustris Regis Hungarie antea residebat, ipsi Echy Comiti, et per eum suis heredibus heredumque successoribus de Regia liberalitate contulimus perpetuo possidentam. In cuius terre corporalem possessionem eundem per fidem nostrum Tecus Comitem de Sarus fecimus introduci. Cuius terre mete, prout ab eodem Tecus Comite perceperimus, hoc ordine distinguntur : prima meta incipit in flunio Taarcha

ab oriente in ponte, et ibi exit ad Seylospotok, ibique eundo superius peruenit ad puteum Bureut; deinde in eadem valle per sinistrum eundo ascendit ad berch, ubi sunt tres arbores de *bik'ja* cruce signate a parte meridionali; inde descendit in vallem Ereuspotoe; deinde vadit superius ad viam, que ducit ad villam Radath, et eundo in illa via exit ad aliam viam, que ducit ad duas metas antiquas ad partem aquilonis; abhinc reflectit se juxta siluam in berch, venit ad orientem usque ad caput Toplo, et per riuulum Toplo descendens per magnam vallem cadit in fluum Taarcha, et per candeni aquam descendens peruenit ad locum, ubi est pons subtus molendinum Michaelis, et ibi exit ad partem orientalem ad unam viam, que vadit paululum per fenetum, et ibidem intrat malacam, per quam itur ad fluum Seukcha, et fluius ille iterum cadit in Taarcha; et per Taarcham descendit inferius usque ad predictum pontem, ubi prima meta fuit incepta, ibique terminatur. Ac ut hujusmodi nostra donacio robur obtineat perpetue firmitatis, presentes nostras literas eidem contulimus sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Benedicti Prepositi Seybiniensis aule nostre Vice-Cancellarij anno Domini M° CC° sexagesimo primo.

(Eredetio Eperjes város levéltárában.)

8.

Benedek esztergomi érsek Inó helységet Szalka helységéért csere-képen átengedi IV. Béla királynak. 1261.

Benedictus Diuina miseratione Sancte Strigoniensis Ecclesie Archiepiscopus, aule Regie Cancellarius, omnibus presentes litteras inspecturis salutem in uero salutari. Ad uniuersorum noticiam uolumus peruenire, quod cum meliora perspexissimus Ecclesie nostre imminere, ex eo, quod permutacionem

cum domino nostro B. Illustri Rege Vngarie super quadam terra Capituli nostri, Inev vocata, sita iuxta Danubium, cum libertinis ibidem existentibus faceremus; habita deliberacione unacum eodem Capitulo nostro, cum consilio et consensu eorumdem, ipsam terram Inev cum prefatis libertinis, permutauimus cum predicto domino nostro Rege pro terra Zalka prope uillam nostram Boyta nuncupatam, pragmatica sancione super hae promulgata; et ordinauimus de eadem villa nostra Zalka, ut dictum Capitulum nostrum uiginti marcas tam de terragio, quam de alijs percipere debeat annuatim, cum ratione permutacionis ius in re habeat. Judicium uero tam in spiritualibus, quam in temporalibus Archiepiscopus, uel is, quem pro tempore constituerit, exercere possit et debeat in eadem. In eujus rei memoriam et perpetuam firmatem presentes concessimus litteras sigilli nostri munimine roratas. Datum Strigonij anno Domini M° CC° sexagesimo primo.

(Az eredeti után Knauz Nándor, Magyar Sion II. köt. 783. l.)

9.

K. i. I. 37

A györi káptalannak bizonyoságlevelé, hogy János Belydnek fia Széplaki birtokát Ethe Herbort comes ulvári birájának elzálogosította. 1261.

Nos Magister Ch(epanus) Prepositus et Capitulum Ecclesie Jeuriensis damus pro memoria, quod Johannes filius Belyd ex una parte, et Ethe Curialis Comes Comitis Herbordi ab altera coram nobis constituti, idem Johannes confessus est coram nobis, porcionem suam ipsum contingentem, videlicet sextam partem cum omnibus circumstaneis et utilitatibus suis in villa Seeplok, que a Nicolao Comite filio Osl ipsis in divisionem fuerat dualata (igy, helyesben „denoluta“) prouiginti et duabus marcis argenti decime combustionis obli-

gasse Comiti Herbordo fratri suo ; ita quod a carnispriuio pro anno uenturo usque ad reuolucionem eiusdem carnispriuui tenetur redimere ipse Johannes uel frater eius Belyd, uel cui magis compecierit in ipsa villa Sceplok porcionem habenti. Quantitas autem dicte porcionis est, videlicet octo mansiones et dimidia, que uulgo lechynik appellantur, ex quibus mansionibus quatuor per homines occupantur, quatuor vero et dimidia sunt nature, quarum villicus Nimil nuncupatur ; ex parte autem fori commetanea est vxor Osl Bani, alia uero parte, videlicet de villa Seeredahel, commetaneus est frater eius Belyd antedictus ; inferiori autem parte iuxta piscinam iterum est commetanea vxor Osl Bani. Hoc fuit eciam adiectum, quod ab isto die idem Johannes nullam iurisdiccionem habebit in terra predicta ; quam si faceret, et Comes Herbordus contra eundem Johannem probare posset, iudicio decem marcarum dampnaretur. Preterea si quis ipsam terram ab ipso Comite Herbordo impediret, prefatus Johannes tenetur deffensare. Additum fuit eciam, quod adueniente ipso termino, si terra illa non fuerit redempta modo supradicto, et nobis presentes fuerint exhibite, nos eidem Herbordo super ipso negocio nostrum priuilegium concedemus. Datum anno Domini millesimo ducentesimo, sexagesimo primo, feria quinta ante octauas Sancti Michaeli.

(Eredetie bőrhártyán, melynek hátára nyomott káptalani pecsét nagyobbára már lemállott, a nemzeti muzeum kézirattárában.)

10.

A györi káptalannak bizonyás levele, hogy Ekly-i Endrének fiai és azoknak rokonai ürökölött és szerzeményei vagyonukban osztoztak. 1261.

Nos Comes Petrus de Peren Judex Curie Serenissimi et Magnifici Principis domini Sigismundi stb., quod cum ob contradictionem inhibicionem statucionis medietatis possessionum Ekly et Zakalos vocatarum in Comitatu Komaromiensi existencium, Thomas filius Thome de Werehtiw Johannem filium Iwachou de dicta Ekly contra se Regiam in presenciam ad certum terminum in causam attraxisset (az ügynek tárgyalása „ad presentes octauas festi Beati Michaelis Archangeli“ elhalasztatván; János mint alperes részéről öt okmány felhozatik). — — Quarta earundem (litterarum) Capituli Jauriensis anno Dominice Incarnationis millesimo ducentesimo sexagesimo primo edita declarabat inter alia, quod nobiles viri filij Comitis Andree de Eely, videlicet Steue et Stephanus pro se et pro alijs fratribus eorum, videlicet Gregorio, Benedicto et Olthomano in ipsius Capituli Jauriensis personaliter constituti presencia, de omnibus possessionibus corum tam hereditarijs quam empticijs, quas in Ekly et in Zakalos, in terris cultis et incultis, pratis, piscinis, seruys, ancillis et libertinis possedissent, Comite Nicolao de Wygman homine domini Regis, et testimonio dicti Capituli Strigoniensis mediantibus, modo et ordine litteris in eisdem declaratis inter se diuisiōnem dixissent ordinasse stb. Datum Bude 39. die octuarum Beati Michaelis Archangeli anno Domino M° CCCC° XX° II°.

(Ezen itélőlevélnek eredetje a budai kir. kamarai levéltárunk. V. ő. Okmányaunk második folyamának I. köt. 297. sz. s II. köt. 98. és 116. sz.)

11.

A pecsi káptalan a király parancsára Izsep helysegnek határait megjárata es leírja. 1261.

Nos Jurko Prepositus Quinqueecclesiensis ejusdemque loci Capitulum damus pro memoria, quod nos ad mandatum domini Regis, et ad instancem Andree sacerdotis, procuratoris Ecclesie Strigoniensis, et ad petitionem S. Abbatis de Guech hominis domini Regis in hac parte, prout in litteris domini Regis, nobis et eisdem Abbati transmissis, vidimus contineri, hominem nostrum concessimus fideignum; qui rediens ad nos una cum dicto Abbatte, retulit nobis, quod terra Ceel filij Ceel, nomine Isep, quam idem Ceel dictae Ecclesie Strigoniensi pro uiginti sex marcis statuit coram nobis, ab eadem perpetuo possidendam, super qua nostrum concessimus priuilegium, et quod mete eiusdem non continebantur in eodem, ad — — — metas eiusdem duximus introscribendas, ipso eodem Ceel presente, et alijs commetaneis eiusdem terre ibidem existentibus, eadem terra hijs metis esset limitata. Prima meta incipit a terra Mathei filii Chaba ex parte meridionali, ubi sunt quatuor mete, quarum una est iuxta uiam ad sinistram partem, meta Mathei cum arbore ad dextram, meta fratrum sine arbore, quam sunt due mete antedicti Ceel, in quibus continentur arbores, scilicet *tulg*; inde directe uadit uersus occidentem per uiam ad terram nomine Pynna, ubi continentur tres mete angulares, et ibidem per compitam uiam primo loco una meta distinguit ad partem Ceel sine arbore, due mete distingunt ad partem Ceel sine arbore, due mete distingunt ad partem Mathei, pro terra Mark sine arbore, pro terra Pynna, in qua est arbor; iuxta eandem uiam uersus occidentem secundo loco est noua meta ex parte Pynna, ex parte Ceel ad dextrum, in qua est arbor; tertio loco sunt due mete, una sine arbore ex parte Mathei, ex parte Ceel cum arbore; quarto loco sunt due mete, quarum una Mathei noua cum arbore, meta Ceel uetus similiter cum arbore; quinto loco sunt due mete, quarum

una noua Mathei, altera uetus Ceel, in quibus sunt arbores; sexto loco sunt due mete, noua Mathei, altera uetus Ceel, sine arboribus, quas uia distingit a predictis; per eandem uiam primo loco sunt due mete, quarum una distingit a Johanne filio Guug sine arbore, meta Ceel cum arbore ad dextram; secundo loco sunt due mete ad sinistram, meta Johannis sine arbore, meta Ceel cum arbore; tercio loco sunt due mete sine arboribus; quarto loco sunt due mete, in una est pirus, alia iuxta eandem sine arbore; quinto loco sunt due mete, una Johannis in orto, alia Ceel extra ortum; inde descendit ad fluum Dolonch, et transit aquam usque spacium sex passuum; inde directe uadit per semitam iustam, iuxta quam ad dextram sunt salices, et ad sinistram est salix; inde per eandem intrat Danubium, et uadit in altum, et transit Danubium in loco, qui dicitur *almaguirenda*, ibidem suat quinque arbores, que stant pro meta; inde descendit ad locum, qui uocatur Nizdulafuka; inde descendit ad Sarus, ibidem intrat Danubium. Hee sunt mete ultra Danubium, que distingunt a filijs Balar. Datum in uigilia Apostolorum Philippi et Jacobi.

(IV. Béla királynak 1262. ki átiratából Knauz Nándor, Magyar Sion II.
köt. 781. l.)

12.

A székes-fehérvári káptalannak bizonyáglevele, hogy kopasz Dénes (*calvus*) Cheghe fulubani birtoka egyik felét Miklósra csipás Hencz (*lippus*) fehérvári polgár fiúra, mint leánya Anastasia férjére házassági illetménykép átruházta, másik felét pedig az említett Hencznek 10 ezüst giráért eladt. 1261.

Capitulum Albensis Ecclesie vniuersis Christi fidelibus presencium inspectoribus salutem in Domino sempiternam. Vniuersitati vestre tenore presencium declaramus, quod Dyonisio calvo filio Petri ex una parte, Hench lippo eius Albensi

ex altera coram nobis personaliter constitutis, propositum extitit per Dyonisium antedictum, quod cum filiam suam Anastasiam filio dieti Hench nomine Nycolao thoro legitimo matrimonij copulauerit, medietatem eorum omnium, que in villa Cheghe in terris, vineis, fenibus, siluis, sitibus curiarum et aliis possid — — — eidem Nycolao genero suo tradidit cum filia sua antedicta; aliam vero medietatem vendidit eidem Hench coram nobis pro decem marcis argenti perpetuo possidendam, et ipsam sumimam pecunie confessus est se plenarie ab eodem recepisse; et sic idem Dyonisius in predicta villa Cheghe nichil juris seu porcionis sibi reseruans, ea omnia, que ibidem possidebat, sub eisdem terminis et metis, partim genero suo cum filia sua, partim vero pro summa pecunie pretaxata perpetuare cupiens, a nobis instanter petiuit, ipsam donacionem et vendicionem nostro priuilegio roborari. Cuius nos peticionem iustum et legitimam esse attentes in hac parte, presentes concessimus litteras nostro sigillo communitas. Anno Domini M° CC° sexagesimo primo, sexto kalendas Marcij. Magistro Paulo Ecclesie nostre Electo, aule Regie Vice-Cancellario, Gregorio Cantore, Feliciano Custode, Michaele Decano existentibus.

(Eredetie a Rumy család levéltárában, másolata a Magyar Akadémia kézirati gyűjteményében.)

13.

A sághi konventnek bizonyóságlevele, hogy László mester honti föesperest és testvére Mihály Gyürkin egy birtokot vettek. 1262.

Nos Joachym Prior et Conuentus de Sag Fratrum Ordinis Premonstratensis significamus, quibus expedit, presencium per tenorem; quod constitutis in nostra presencia Magistro Ladizlao Archidiacono Huntensi et Mychaele fratre suo ex uni parte, et nobilibus uiris Pousa, Achilleo et Marco ex

altera, iidem Pousa, Achilles et Marcus, presentibus et assitentibus commetaneis et uicinis, consensum et assensum prebentibus, confessi sunt se totam terram suam, quam habuerunt in Gurky, cum omnibus utilitatibus suis et pertinen- cijs; videlicet terris arabilibus, pratis, nemoribus et feneris, nec non areis curiarum, uendidisse predictis Magistro L. et M., ac eorum heredibus heredumque successoribus, et eciam coram nobis uendiderunt, ac tocius terre precium Magistro L. et dicto M. fratre eius ponderantibus et numerantibus, est coram nobis plenarie persolutum; vendiderunt eciam insulam quandam, que est iuxta areas supradictorum nobilium Pouse, Achillis et Marei; promittentes, quod si processu temporis dictam terram contingeret euinci, uel per litem auferri; ijdem ipsis Magistro L. et M., ac ipsorum heredibus, eandem tenerentur defendere et tueri, ac refundere dampna et expensas, quas sepedicti Magister L. et frater eius, uel eorum heredes facerent pro defensione terre sepins memorate. Fecerunt eciam superius memorati filios suos, videlicet Posam, Demetrium, Miconem et Dudam consentire vendicioni supradicte, promittentes, ut nec ipsi, nec eorum heredes, uel heredum successores contra uendicionem uenirent pretaxatam. In cuius rei memoriam et perpetuam firmitatem presentes concessimus litteras sigilli nostri munimine roboratas. Anno Domini millesimo CC^o LX° secundo.

(Az eredeti után Knauz Nándor, Magyar Sion II. köt. 838. l.)

14.

*IV. Béla királynak a Jure nemzetseg birtokát biztosító intézkedése.
1262. körül.*

B. Dei gracia Rex Hungarie fidelibus suis Capitulo Wesprimensi salutem et graciam. Noueritis, quod una cum Baronibus et Nobilibus Regni nostri disposuimus, ut posses-

siones nobilium, que ab ipsis alienate fuerant, eisdem debeant restituui. Hoc intellecto, quod possessiones generacionis Jwre indebite fuerant ablatae, fidelitati vestre precipimus, quatenus cum Paznano filio Paznani homine nostro mittatis vnum ex uobis, sub cuius testimonio possessiones dicte generacionis Wry eidem restituat, sub ueteribus metis et antiquis, prout olim dinoscuntur possedisse, contradictione qualibet non obstante. Datum Bude feria IIII^a ante festum Natiuitatis Beate Virginis.

Kívül. Capitulo Wesprimensi.

(Eredetie bőrhártyán, az oldalvast oda nyomott pecsét elveszett. a budai kir. kamara levéltárbau.)

15.

*Isteán ifjabb királynak Dumuzlo helységet tárgyazó adománya
Kompolt comes számára. 1261—1270.*

Nos St. Dei gracia iunior Rex Hungarie, Dux Transsiluanus et Dominus Cumanorum, memorie commendantes significamus, quod terram Dumuzulo uocatam in Comitatu Noui Castri existentem, in qua quinque mansiones de populis nostris, qui *drawe* uulgo dicuntur, resident, sicut dicitur, fideli nostro Comiti Compolt pro meritis seruiciorum suorum contulimus perpetuo possidendam, si legitimus non extiterit contradictor. Datum in Warkun in festo Sancti Bartholomei Apostoli.

(Eredetie bőrhártyán, melynek hátán az oda nyomott pecsétnek töredéke még megvan, a budai kir. kamara levéltárbau)

16.

A vassári káptalannak bizonyoság levele, hogy Bana comes, Péter Meynul fiának irgalomból azon 14 girából, melyekkel neki tar-tozott, négyet elengedett, a többiekre nézve fizetési batáridőket meg-határozván. 1260—1280.

Nos Capitulum Ecclesie Sancti Michaelis de Castro Fer-reo damus (per) presentes litteras pro memoria, quod Comes Bana coram nobis constitutus, motus misericordia illas qua-tuordecim marcas, quas Petrus filius Meynul erga continen-ciam litterarum nostrarum memorialium sibi soluere debebat, relaxauit eidem Petrus in decem marcis denariorum ultra Raba currencium; de quibus marcis ibi Petrus soluit eidem Comiti Bale quatuor marcas, et tres marcas obligauit se ei-dem Comiti B. quarto die post festum Sancti Georgij solutu-rum; ita ut sicrastinauerit, solutas quatuor marcas amitteret, et littere contra eundem Petrus confecte in manus Comitis Bane statuentur. Item ultimas tres marcas soluet in quindena eiusdem festi, et si eciam obmiserit in soluendo, similiter soluta in prioribus terminis amitteret, et littere in manus Comitis Bane statuentur memorati modo supra dicto; si uero a solucionibus dictorum duorum terminorum se expedierit, sepe dicte littere ipsi Petrus statuentur. Ceterum sepedictus Petrus si usque festum Sancti Michaelis in decima preteriti anni de Aruckuz quinque marcas exigere poterit, statuet per totum in manus Comitis B. memorati; alioquin si extorquere non poterit, partem dampni illarum V marcarum Bana tole-rabit, partem uero Petrus soluere tenetur. Datum in octaua Passce.

Kivül uyyanazon kézzel: Contra Petrus pro Comite Bana.

(Eredetie bőrhártyán, melynek hátáról az oldalvast oda nyomott pecsét már elveszett, a nemz. Muzeum kézirattárában.)

17.

IV. Béla királynak a Nyitrai vár több föerdeit targyazó adománya Zochud comes és testvérei számára. 1262.

Bela Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanieque Rex omnibus tam presentibus quam futuris presentes litteras inspecturis salutem in omnium saluatore. (V)t donaciones Regum perpetua firmitate solidentur, litterarum solent testimonio communiri. (P)roinde ad vniuersorum noticiam tenore preseneium volumus peruenire, quod nos seruicia Comitis Zochud, que nobis in feroore fidelitatis semper honeste et laudabiliter curauit exhibere, que quidem, si per singula vellemus enarrare, honerosum foret audiensi, Regia benignitate pensantes, eidem, vt ex hoc alij ad fidelitatis opera cieius incitentur, et per ipsum fratribus suis carnalibus, Serefel videlicet, Ders et Ladizlao, terras Castri nostri Nitriensis Zahurch et Cheteruch nuncupatas, ultra fluuium Wag existentes, a dieto Castro nostro eximendo de plenitudine gracie nostre duximus conferendas, in sua, heredum et successorum suorum potestate perpetuo duraturas. Ipsos itaque in corporalem possessionem terrarum predictarum per fidelem nostrum Michaelem Comitem de Scapus auctoritate Regia fecimus introduci; quarum eciam mete seu termini, prout in litteris fidelium nostrorum Nitriensis Capituli vidimus contineri, hoc ordine distinguntur: Incipit enim prima meta terre Cheturuch a quodam monte de terra ville Kuerencher, et uadit ad partem meridionalem descendens in quendam fluuium Kochyn vocatum, ubi sunt due mete; et transiens fluuium vadit iuxta eundem ad partem meridionalem, cum binis metis distinctis venitur ad quandam viam, ubi sunt due mete; et per eandem protenditur ad partem orientalem, et iungitur ad terram ville Rakoyeh, de qua protenditur per quandam viam herbosam, et vadit usque ad fluuium Chetruz nocatum, et ibi sunt due mete, que separant a terra ville Borey; et transiens eundem fluuium uadit iuxta

illum per binas metas, et venitur usque ad terram ville Banan; deinde procedit ad partem occidentalem, et cum binis metis descendit ad fluum Chetruch superius nominatum, ubi eciam sunt due mete; et transiens fluum uadit in montem, ubi sub quadam fago sunt due mete; deinde descendit in quandam viam, in qua uadit per binas metas ad fluum Zahourch uocatum; et ibi taliter mete eiusdem terminantur.

„Item incipit prima meta terre Zahoreh a terra ville Olesca, et uadit continue ad partem septemtrionalem in fluo Olesca uocato; et uenitur usque ad villam Brizona, ubi sunt due mete; deinde diuertit ad partem occidentalem, et uenitur ad fluum Nadostov uocatum; exinde transit uersus partem meridionalem, et in quodam monte Clynoa uocato sunt due mete; a quibus descendit in quandam viam, et cum duabus metis uadit usque ad Klenek villam Magistri Aba, et ibi sub arbore sorbelli sunt due mete, de quibus descendit per binas metas usque ad terram ville Kerencher, et tendens in montem, qui uulgo dicitur berch, in eodem sunt due mete, et sic terminantur.“ Vt igitur huius nostre collacionis series de terris supradictis, que presentibus omnibus commetaneis et uicinis, ac iobagionibus Castri iam dictis fidelibus nostris sine contradictione aliqua per iam dictum Comitem Michaelem de nostro mandato extiterunt assignate; prout in litteris dicti Capituli uidimus plenus contineri, robur perpetue firmitatis optineat, presentes dedimus litteras duplicitis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus dilecti et fidelis nostri Magistri Farcasij Electi Albensis aule nostre Vice-Cancellarij, anno Domini M° CC° sexagesimo secundo, Regni autem nostri anno vicesimo octauo.

(Eredetie bőrhártyán, melyről a pecsét töredéke vörös-zöld selyemzsiníron függ, a budai kir. kamarai levéltárban.)

18.

IV. Béla királynak a Galgóczy és a Nyitrai vár több birtokát tárgyazó adománya hivé Serefel számára. 1262.

Bela Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanieque Rex omnibus tam presentibus quam futuris presentes litteras inspecturis salutem in omnium saluatore. Licet munificencie Regalis immensitas ad quoslibet manu largiflua se habere debeat, illos tamen uberioris et amplioris gracie beneficio souere tenetur et amplecti, quorum fidelitatis constanciam per experimenta didicit, et morum honestatem iugiter comprobauit. Proinde ad uniuersorum noticiam uolumus peruenire, quod cum Serefel nobis plurima seruicia in feroore fidelitatis inpendiset, nos in recompensacionem seruiciorum suorum, ut ex hoc alij ad fidelitatis opera cicius incitentur, eidem et per eum suis eredibus erendumue successoribus terras Castri nostri Golgouch, Ozus uidelicet, Rupov, Haradicha, Dumbou; item alias duas terras Castri nostri Nytriensis, Zahurch et Ceteruch nuncupatas ultra fluuium Wag existentes, a dictis Castris nostris eximentes, de plenitudine nostre gracie duximus perpetuo et inreuocabiliter conferendas; quas eciam ipsi Serefel per fidelem nostrum Michaelem Comitem de Seepus fecimus assignari, omnibus commetaneis et uicinis, ac iobagionibus Castrorum predictorum presentibus, nec ullo contradictore existente; sicut in litteris Capituli Nitriensis uidimus contineri. Quarum siquidem mete seu termini, quemadmodum in eiusdem Capituli litteris inspeximus, hoc ordine distinguntur: Incipiens a nemore nomine Jobluncha a terra uille Chytkou uergit uersus partem septemtrionalem, et transiens quendam fluuium Mayona uocatum, ubi sunt due mete, uadit ad quandam uiam, in qua tendit per binas metas signatas cum arboribus ilicium, que distingunt a terra uille Hollouk; et exinde diuertit ad partem sinistram, et per eandem uiam uadit per binas metas, que distingunt a terra uille Holbouka, uergit ad quendam

(igy) uirgultum, ubi sunt due mete; et exinde protenditur per terram campestrem distinctam per binas metas, que separant a terra nille Crathuow; deinde declinat ad partem orientalem, et uadit ad quandam fluum, vbi sub tifia sunt due mete, de quibus uadit ad quandam vallem ad fluum Moyna superius nominatum, et ibi sunt due mete; de quibus ascendit per monticulum, et iuxta quandam uiam, que uadit de villa Petrus, vbi eciam sunt due mete, tendit per siluam cum binis metis, que distingunt a silua dicte ville Petrus; deinde descendit ad terram nille Brizona, et exinde uadit ad partem meridionalem per quoddam fossatum signatum binis metis, que separant a terra dicte ville Jobluncha; et transiens fontem Jobloncha vadit ad montem Zobothin uocatum, vbi iuxta quandam uiam sunt due mete; postea transit ad siluas, et uenit ad quandam montem Dobrovada vocatum, in quo sunt due mete, que distingunt a terra Magistri Aba; de quibus descendit ad plagam orientalem ad flumen Brizona superius nominatum, et sic terminatur. Item terre Dumbou hee sunt mete: Incipiens a fluo Dumbov vocato de terra Dionisij Comitis vadit ad quandam uiam per binas metas versus partem meridionalem, et uenitur ad terram nille Corompa, de qua extenditur ad partem occidentalem, et vadit binis metis distinctis, et iungit terram ville Fel Dombov, vbi sunt due mete; exinde extenderit ad partem occidentalem, et descendit per binas metas usque fontem Dombov nominatum, et sic terminatur. Item prima meta nille Cecheruch a quodam monte a terra nille Kuerencher, et uadit ad partem meridionalem descendens in quandam fiuum Kochyn uocatum, vbi sunt due mete, et transiens flumen uadit iuxta eundem ad partem meridionalem cum binis metis distinctis; venit ad quandam viam, ubi sunt due mete, et per candem protenditur ad partem orientalem, et iungitur ad terram nille Rakoych, de qua protenditur per quandam uiam erbosam, et uadit usque ad flumen Chetruz vocatum, et ibi sunt due mete, que separant a terra ville Brey; et transiens eundem flumen vadit iuxta illum per binas metas, et uenitur usque ad terram nille Banan; deinde procedit ad partem occidentalem, et cum binis metis descendit ad flumen Chetruz superius nominatum, vbi eciam sunt due mete; et transiens flumen vadit in montem, ubi sub qua-

dam fago sunt due mete; deinde descendit in quandam uiam, in qua vadit per binas metas ad fluum Zahoreh vocatum, et ibi taliter mete eiusdem terminantur. Item incipit prima meta terre Zahoreh a terra ville Olesca, et vadit continue ad partem septemtrionalem in flum Olesca vocata, et venitur ad villam Bryzona, vbi sunt due mete; deinde diuertit ad partem occidentalem, et uenitur ad fluum Nadostov vocatum; exinde transit uersus partem meridionalem; et in quodam monte Chynoa vocato sunt due mete; a quibus descendit ad quandam uiam cum binis metis, vadit usque ad Klenek villam Magistri Aba, et ibi sub arbore sorbelli sunt due mete; de quibus descendit per binas metas usque ad terram uille Kerencher; et tendens montem, quod nulgo dicitur berch, in eodem sunt due mete, et sic terminatur. Ut igitur huius nostre collacionis series robur perpetue firmitatis obtineat, presentes dedimus litteras duplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Farcasij aule nostre Vice-Cancellarij Electi Ecclesie Albensis dilecti et fidelis nostri, anno Domini M° CC^v sexagesimo secundo.

(Eredetie bőrhártyán, melynek fehér-fekete selyemzsinórón függött pecséteje elveszett, a budai kir. kamarai levéltárban.)

19.

IV. Béla királynak engedélye, hogy Endrének fiai örököslírhatnak birtokukat rokonaiknak elalhassák. 1262.

Bela Dei gracia Vngarie, Dalmacie, Croacie, Ranie, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanieque Rex omnibus Christi fidelibus tam presentibus quam futuris presentes litteras inspecturis salutem in omnium saluatore. Ad vniuersorum noticiam tenore presencium volumus peruenire, quod sum Andreas de filijs jobagionum terram suam hereditariam uellet vendere Saxonibus, Elias, Rynaldus, Michael, Gregorius, Asop,

cognati Andree dieti, ad nostram accedentes preseneiam nobis instantissime supplicarunt petendo a nobis, ut terram dicti Andree cognati ipsorum uoluntarie uendicioni exponentis eis dimitteremus comparandam secundum Regni nostri consuetudinem approbatam, et uoluntarie assumpserunt se de illa terra empticia, et pariter de terra ipsorum hereditaria, quam ibidem habere dinoscuntur, soluturos unciam auri nobis annuatim. Nos itaque petitionem eorundem Elie, Rynaldi et aliorum prefatorum attendentes fore iustum in hac parte, dictam terram Andree nominati iuxta consuetudinem Regni nostri sub debito uicie auri pretaxate, quod ijdem uoluntarie tam de illa terra empticia, quam de terra ipsorum hereditaria nobis annuatim se soluturos assumpserunt, dictis Elie, Rynaldo ac alijs supradictis dimisimus comparandam, et comparatam eisdem eorumque heredibus sub debito memorato pacifice possidendum. Et ne super empeione dicte terre per aliquem ualeant molestari, presentibus eisdem duximus confirmandam. Quam quidem terram terris eorum hereditarijs per Stephanum Comitem Castellanum de Seepus contiguari seu adiungi facientes, de terris Saxonum de Seepus et aliorum circumiacencium per metas distingui fecimus, que mete, prout in eiusdem Comitis Stephani litteris uidimus contineri, hoc ordine distinguntur: Prima meta incipit a prato Castri de Seepus separans terram eorundem a terra Saxonum, et tendit per lapidem acentum uersus orientem ad montem, ubi separatur via vna ad villam Comitis Johannis, et alia ad villam Sygra, et ibi est meta secunda; deinde uadit per medium durnuk uersus austrum usque scissum lapidem, ibique est meta idem lapis; et abinde uadit ad pontem Tink, et ibi tenet metam cum villa Latina; abinde tendit directe ad supercilium montis uersus meridiem, ibique est meta; deinde uadit ad arborem tilye, sub qua est meta terrea; inde procedens uersus meridiem directe per uallem uadit ad vnam viam, iuxta quam sunt tres mete terree; deinde incipiendo tendit ad arbores ad montem, et declinat iterum ad predictas uias diuisas, ibique est meta terrea; abinde itaque incipiendo descendit de monte directe ad aquam, et de aqua uadit ad fossatum, in quo quondam currebat dieta aqua; abinde iterum ad pratum superius memoratum; et sic terminantur mete terree Elie, Rynaldi, et aliorum prefatorum.

Datum per manus Magistri Farkasij Electi Albensis, aule nostre Vice-Cancellarij dilecti et fidelis nostri, anno Domini M° CC° sexagesimo secundo, Regni autem nostri anno vicesimo septimo.

(A szepesi káptalannak 1318. „tercia feria proxima post festum Beati Nycolay Confessoris“, kelt átiratából, melyet „Martinus et Marcellus, Nycolaus et Stephanus nobiles de villa Aranaz pro se et alijs nobilibus de eadem“ kértek ; a budai kir. kamarai levéltárban.)

20.

IV. Béla király Lythwa Mártonnak Koxo nevű birtokában határjárást rendel. 1262.

Bela Dei gracia Rex Hungarie, Dalmacie, Croacie etc. fidelibus suis Capitulo Ecclesie Agriensis salutem et graciam. Dicit nobis Martinus Lythwa filius Magij de Koxo, quod ipse metas eiusdem possessionis Koxo metarum signis a vicinis et commetaneis suis uellet separare. Quare fidelitati uestre firmiter precipiendo mandamus, quatenus unum ex uobis mittatis, quo presente Stephanus filius Chepan de inferiori Koxo alijs absentibus homio noster accedat ad faciem possessionis Koxo predicti Martini, ut dicitur, in Comitatu Aba Wywariensis existenti (igy) vicinis et commetaneis suis vniuersis legitime conuocatis, cum quibus et coram quibus vniuersas certas metas eiusdem possessionis Koxo per girando, et ubi necesse fuerit nouas metas erigendo et signis metarum consignando, si non fuerit contradictum, contradictores uero, si qui extiterint, extunc illos ibidem contra eundem Martinum nostram citend (igy) in presenciam ad terminum competentem ; et post hec qualicunque modo diffinicio ueritatis nobis extiterit, nobis in litteris vestris fideliter rescribatis. Datum in Torna feria quinta proxima post festum Sancti Stephani Regis anno Domini M° CC° LX° secundo.

(Az egri káptalanak ugyan 1262-ki bizonyásleveléből, mint alább 26. sz. alatt. a Bárczay családnak levéltárában ; gyanús.)

*IV. Béla király a János Gug fia és az esztergami káptalan közti,
Isep helységet tárgyazó törvénykezési egyezkedést foganatosítja.
1262.*

(B)Ela Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Crouacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanieque Rex omnibus presentes litteras inspecturis salutem in uero salutari. Excellencia solet Regia litibus legitime terminatis finem imponere suarum testimonio litterarum, ne processu temporum ueritati preualeat falsitas, et lites de litibus oriantur. Proinde ad uniuersorum noticiam tenore presencium uolumus peruenire, quod cum Johannes, filius Guug, fideles nostros Capitulum Strigoniense ad nostram presenciam euocasset, terram nomine Isep repetebat ab eisdem, dicens, quod eadem ratione commetaneitatis sue competenter empcioni, et idem Capitulum in ipsius preiudicium comparasset; prefatum uero Capitulum illam terram se emisse iuste et legitime de Ceel, filio Ceel, uiginti sex marcis, dicto Johanne et alijs commetaneis consencentibus coram Quinqueecclesiensi Capitulo asserebant; super quo eciam litteras eiusdem Capituli dixerunt se habere. Quamquam igitur super premissis inter partes fuisse diucius disceptatum; tamen postmodum per formam compositionis ex permissione nostra taliter concordarunt. Quod prefatus Johannes, se recognoscens, dictam terram dimisit coram nobis, per prefatum Capitulum Strigoniense perpetuo possidentam, quamlibet metam eiusdem terre, quam fecerat destrui, soluto iudicio quinque pensarum, faciens eleuari, et postmodum in termino ad dictas metas eleuandas assignato, Petrus et Guugh filij dicti Johannis pro patre suo in dicta terra comparentes ipsas metas fecerunt eleuari, prout fideles nostri Quinqueecclesiense Capitulum, sub quorum testimonio eadem eleuari debebant, per suas nobis litteras intimarunt. Verum quod in litteris contractus mete eiusdem terre non fuerant inserte, ad petitionem Strigoniensis Capituli scripsimus Quinqueecclesiensi Capitulo et — — — Abbati de Guech, ut, pre-

sentibus commetaneis metas eiusdem reambulari facerent, et dictum Capitulum suis insereret litteris ipsas metas, si nullus existeret contradictor. Cuius quidem Capituli littere nobis presentate sunt postmodum in hec uerba :

Nos Jurko Prepositus Quinqueecclesiensis eiusdemque loci Capitulum stb. (következik a pécsi káptalannak 1261-ki okmánya, mint fentebb 11. sz. a.)

Ut igitur predictam terram Isep dictum Capitulum Strigoniense possit perpetuo et pacifice possidere, predictas metas presentibus inseri facientes, priuilegium nostrum concessimus sigilli nostri duplicis munimine roboratum, anno ab Incarnatione Domini millesimo ducentesimo sexagesimo secundo V. idus Januarij, Regni autem nostri anno vicesimo septimo.

(Az eredeti után Knauz Nándor, Magyar Sion II. köt. 783. l.)

22.

IV. Béla király Beriwoy még nem-törvényes korú fiainak perhalasztást enged. 1262.

B. Dei gracia Rex Hungarie fidelibus suis omnibus iudicibus in suo Regno constitutis, quibus presentes ostendentur, salutem et graciam. Cum Stephanus, Iwan et Johannes filij Beriwoy dicantur esse aduc in etate tenera constituti, hanc eis de consuetudine Regni nostri approbata graciam duximus faciendam, quod super factis possessionum, seruorum et ancillarum tempore patris sui exortis, non iudicentur usque dum in etate legitima fuerint constituti. Vnde volumus, et fidelitati nestrre precipimus firmiter et districte, quatenus predictos filios Beriwoy ultra graciam eis factam iudicare non debeat, nec presumat. Datum apud domum Hudina in octauis Purificacionis Beate Virginis anno Domini M° CC° LX° II°.

(Eredetie bőrhártyán, melynek hátára nyomott pecséje elveszett, a fömélt.
bg. Batthyány családnak levéltárában.)

23.

István ifjabb királynak privilegium a Nagy-Szöllősi rendéjek számára. 1262.

Stepbanus Dei gracia junior Rex Hungarie, Dux Transiluanus et Dominus Comanorum omnibus presentes litteras inspecturis salutem in Domino Saluatore. Ad Regiam pertinet Maiestatem precibus condescendere subiectorum, quod eorum numerus augeatur et Regalis potencia latus extendatur; cum Regis sit proprium in multitudine populi gloriari. Hinc est, quod ad vniuersorum noticiam tenore presencium volumus peruenire: quod hospitibus nostris de villa Zeleus de nostra gratia pleniori has libertates duximus conferendas: quod qui-cunque homines libere condicionis ad villam Zeleus causa commorandi uenire uoluerint, securè ueniant et libere commoren-
tur; et sicut libere ueniunt, sic et libere recedere possint saluis rebus ipsorum et personis, venditis edificijs proprijs sumptibus comparatis, soluto iusto terragio, habita licencia de villico clara luce. Item quod iudicio nullius Comitis astare teneantur, nisi Judicis aut uillie ex communitate electi. Item villicum inter se eligant quem uoluerint, et sacerdotem sponte recipient. Item decimam sacerdoti debitam in agro relinquant. Item sacerdos eorum de omnibus mansionibus ratione decimarum soluat nobis, uel cui nos preceperimus, vnam marciam in termino assignato. Item omicida pro omicidio iudici eorum soluet duas marcas; item pro mortali uulnere vnam marciam; et de simplici percussione, siue sit cum sanguine, siue non, dimidiā marciam. Item super causis inter se exortis liberam habeant pacem reformandi facultatem. Concessimus eciam, quod in siluis adiacentibus venari capriolos, lupos, wlpes et in aquis piscari libere possint et secure. Item de singulis curijs habentibus agros annuatim soluent tria pondera, et de singulis curijs agros non habentibus vnum pondus et dimidium. Item uolumus, quod ubique fuerint cum suis mercimonijs, nullus eosdem presumpmat impedire; sed si ali-

quis aliquid accionis habuerit contra eosdem, coram villieo eorum ordine judiciario prosequatur. Item uolumus, quod forum habeant liberum et absque tributo secunda feria celebrandum. Item portum super Ticiam habeant iuxta eandem villam et uia currat libera per medium ville supradicte. Volumus eciam, quod terragium villicus eorum et sacerdos circa festum Sancti Martini colligant, et ijdeū nobis deferant. Item ad nostrum exercitum, in quo esse debemus, personaliter vnum militem cum armis militaribus mittere tenebuntur. Volumus eciam, quod nullus Baronum nostrorum super eos descensum facere presumpmat violentum. Item, si qui uoluerint molendina et alia opera vtilia, ac vineas, liberam habeant faciendi facultatem. Preterea, ut numerus hospitum nobis seruicium augeatur, dedimus terram Droch, et terram piscatorum nostrorum adiacentem eisdem; hoc obseruato, vt tantum de predicta terra piscatoribus nostris relinquatur, vnde se possint commode sustentare. In cuius rei testimonium et perpetuam firmitatem presentes concessimus litteras dupplicis sigilli nostri munimine communitas. Datum anno Domini M° CC° LX° secundo, per manus venerabilis patris Smaragdi Dei gracia Archiepiscopi Colocensis aule nostre Cancellarij.

(Robert Károly királynak 1329-ki XIV. kalendas Junii kelt átiratából a mélt. báró Perényi család levéltárában. Nagy-Szöllős mintájára a máramarosi városok is nyerték privilegiumaikat, de ezek elvesztek.)

24.

*István ifjabb királynak Forrót, Devecsert, Fancsalt, Eözdöt és
Guthát tárgyazó adománya, Aladár, a királyné tárnochmestere,
számára. 1262.*

(S)tephanns Dei gracia junior Rex Hungarorum, Dux Transiluanus, Dominus Cumanorum omnibus Christi fidelibus presentem paginam inspecturis salutem in omnium saluatore. Licet Regia pietas manum munificam porrigeret debeat universis; illos tamen, quorum experta probitas laudata est in prosperis et aduersis principaliori debet prosequi munere et fauore, ut alij eorum exemplis inuitati ad fidelitatis et seruiciorum studia forcius accendantur. Hinc est, quod uniuersorum noticie harum serie declaramus, quod consideratis seruiciorum meritis Aladarij Magistri Tauarnicorum domine Regine karissime consortis nostre, que idem ab ineuntis etatis sue temporibus uestigia progenitorum suorum, fidelitati scilicet dando operam efficacem, laudabiliter consecutus, domino Regi karissimo patri nostro, nobis et Regno Vngarie, expoundingo se pre ceteris casibus fortuitis in eundo in Greciam et inibi in pluribus euentibus et fortunis moram per triennium protrahendo sollempni negocio Regni promoto et probabiliter terminato; nec non eciam in pluribus expedicionibus casibusque Regni nostri, licet ea recitari nequeant per singula suo modo, nec rebus uolens parcere nec persone, exhibuit fideliter et deuote; in recompencionem seruiciorum ipsius, quamuis grata uicissitudine occurrere debuissemus maxime, quam et precipue, quia egregij et superexcellentis gaudij ac primiciales solemnitatis matrimonij nostri, de nativitate scilicet karissimi primogeniti nostri, Ducis uidelicet Ladizlai, nuncius extitit et relator, nobis hoc disponentibus et ordinantibus, ac eciam domina Regina consorte nostra karissima destinante, per quod nobis dulcor filialis atratius ingessit primicialem materiam gaudiorum; uolentes eidem graciiori et liberaliori uicissitudine occurrere, quamquam pro modico reputemus,

quod ad presens agimus, respectu eorum que
mus; terras quinque villarum, ville scilicet Fo
dralis locus Comitatus Castri Awa Wyuar erat, ville Deuecher,
ville Fonchal, ville Euzd et ville Gutha, sitas in Comitatu dicti
Castri, quas collacioni nostre magis aptas inuenimus et cogno
uimus, eo quod terre Castri prehabiti extiterunt ab antiquo,
non obstantibus donacionibus et litteris, cum quibus per do
minum Regem karissimum patrem nostrum uel per nos alieni
uel aliquibus forsitan sunt collate, sepedicto Magistro Alada
rio, et suis heredibus heredumque successoribus, contulimus,
donauimus et dedimus perpetualiter et irreuocabiliter possi
dendas, contradicione aliqua nou obstante, sub hiisdem metis
et terminis, sicut per priores possessores limitate et possesse
pariter extiterunt. Hoc expresse acto, quod si dictum Magi
strum Aladarium heredum contingat orbari solacio, dictas
terras dandi, donandi, legandi cuicunque uoluerit liberam et
absolutam habeat facultatem. Ut igitur hec nostra collacio
robur obtineat perpetue firmitatis, et ne per quempiam possit
uel debeat retractari, presentes concessimus sigilli nostri mu
nimine roboratas. Datum per manus Magistri Benedicti Pre
positi Scybiniensis aule nostre Vice Cancellarij anno Domini
M° CC° LX° secundo.

(IV. László királynak 1273-ki megerősítő privilegiumából, a budai királyi
kamarai levéltárban)

25.

*Lörincz országbirónak bizonyos hatírrendezést megerősítő ítélete.
1262.*

Magister Laurencius Jūdex aule Regie Comes Zaladiensis omnibus, quibus presentes ostenduntur, salutem in omnium saluatore. Solet causarum definicio litterarum testimonio roborari, ne per longinquum abusu temporis procedente falsitas preiudicet equitati, et iniqüitas dominetur pietati. Hinc est, quod ad uniuersorum noticiam tenore presencium volumus peruenire, quod eum inter Ipolitum Comitem, Endre et Leustachium de Radoch ab una parte; Petrum filium Feliciani et fratres suos ex altera, questio fuisset exorta, et inter eosdem extitisset diueius disceptatum; demum obtenta licencia de Simone Comite Viceiudice nostro submiserunt se arbitrio sex nobilium, uidelicet Laurencij Comitis filij Hendrici, Benche filij Benche, et Alexandri filij — vocatorum de parte Petri et fratrū suorum; item Johannis filij Isip, Gregorij filij Gyl, et Gregorij filij Iharos de parte aduersa adducendorum, sub pena iudicij decem marcarum, si qua parcium de predictorum arbitrorum sentencia resiliret. Qui postmodum ad nos redeuntes in pacis vniōnem si dixerunt deueuenisse, exhibentes litteras eorundem arbitrorum hec uerba continentes:

Viro nobili et honesto (Comiti Simoni) Viceiudici Curie domini Regis Laurencius Comes de Kermend, Johannes filius Isip, Gregorius filius Iharos, et Benche filius Benche, inclinati indissolubili modo amicicie, tenore litterarum vestrarum memorialium taliter vidimus contineri; quod causa, que inter Ipolitum Comitem, Endre et Leustachium ab vna parte; Petrum filium Feliciani et fratres suos ex altera vertebatur de metis ipsorum, Laurencius Comes filius Heydrugh, Benche filius Benche — — — — a parte Petri; Johannes filius Isip, Gregorius filius Gil et Gregorius filius Iharos a parte nobilium predictorum in facie terre Ewles vocate arbitri tenentur inter partes intro notatas; quod si omnes arbitri interesse non

possent, arbitrio trium vel quatuor ipsorum causa parcium finaliter decideretur ; taliter videlicet, quod si que parcium a nostro resiliret arbitrio, ante respositionem parti parenti iudicium deceat marcarum soluere teneretur. Nos vero prenominati Laurencius, Gregorius, Johannes et Benche eo die in facie terre assistentes inter partes taliter sumus arbitrati : Quod Petro filio Feliciani et fratribus suis suam terram diuisimus tali distinccione ; ex vna parte mete autem taliter egrediuntur, quod ex parte septemtrionali iuxta fundum sue sessionis prima meta incipit iuxta fluum super quandam arborrem, que vulgariter *jartanos* dicitur ; inde tendit in partem orientalem, in capite vnius vallis tendit in arbore *byk*, sub qua est signum crucis, subtus quo est meta ; inde tendit in partem meridionalem ad arborem *byk*, sub qua est meta cumulata ; in eadem autem parte meridionali vadit ad arborem ilicis, sub qua est meta ; inde tendit subtus ad metam ; inde tendit ad quandam arborem *ihor*, et descendit in aquam ; in eadem aqua tendit ad arborem cerasi, sub qua est meta ; inde tendit in partem meridionalem in siluis arborum *byk*, super quibus signa crucis sunt facta ; inde in quodam loco retorto tendit ad arborem *byk*, sub qua est meta ; inde tendit in partem occidentalem in via et ibi est in dumo *monyero* meta est designata ; inde tendit in partem meridionalem per arbores *has* et *bikfa* ; inde tendit ad arborem *has* inter partes diuisam, sub qua est meta ; inde tendit iuxta viam ad campos ad quandam arborem *fenyw*, sub qua est meta ; inde tendit ad arborem *cher*, ubi sunt due mete terree iuxta vallem ; inde tendit ad partem meridionalem ad metam terream ; inde iterum ad aliam metam terream ; inde descendit ad finem vnius terre, ad alios extraneos commetaneos ; inde tendit in eisdem commetaneis in partem occidentalem uidelicet ad caput vallis est meta sub arbore *cher* ; inde tendit in eadem valle in partem septemtrionalem ad caput vallis, ubi est meta ; per eandem vallem tendit ad caput eiusdem fontis, qui fons suo meatu tenet sibi metam usque in priorem metam, que est iuxta fundum sue sessionis. His autem ordinatis partes nostro arbitrio consenserentes vestro misimus conspectui sub forma pacis componendas. Et ut nostrum arbitrium inter partes ordinatum in futu-

rum non reuocetur, parcium littere nobis sunt concesse. Judicem uero placabunt in communi.

Vt igitur supra dicta diuisio inter partes inuiolabili firmitate obseruetur, ad petitionem parcium coram nobis personaliter comparencium, litteras predictorum arbitrorum confirmantes presentes litteras concessimus sigilli nostri munimine roboratas. Anno Domini M° CC° LX° secundo.

(Eredetie bőrhártyán a fömélt. hg. Batthyány család levéltárában ; megrongált állapotban és nehezen olvasható.)

26.

+ Janus -

Az egri káptalannak Koxo helység határjárását tárgyazó bizony-ságlevele. 1262.

Omnibus Christi fidelibus tam presentibus quam futuris presens scriptum inspecturis Nos Capitulum Ecclesie Agriensis salutem in salutis largitore. Quum sub ueritatis titulo quan-doque falsitatis cauillacio subrepatur; rei geste seriem hominum didicit prouidencia testimonio confirmare. Proinde ad uniuersorum noticiam harum serie uolumus peruenire; quod cum nos uisis reuerenter, nec non metuenter receptis litteris Serenissimi Principis domini nostri Bele Dei gracia Incliti Regis Hungarie super facto reambulacionis et erectionis metarum pos-sessionum Koxo Martini dicti Lythwa filij Magij tenore infra scriptis in hec nerba :

Bela Dei gracia Hungarie stb. Rex stb. (következik IV. Béla királynak fentebbi 1262-ki paranesa mint 21. sz. a.)

Nos itaque preceptis et mandatis eiusdem domini nostri Regis obedire obtemperantes, ut tenemur, vnum ex nobis ui- rum idoneum, videlicet Magistrum Petrum de Hung, socium et concanonicum nostrum ad premissa exsequenda transmisissemus, cum quo Stanizlaus (igy) filius Chepan de Koxo homo Regius ad ueritatem exsequendam; qui demum ad nos reuersi

nobis concorditer retulerunt isto modo, quod ipsi feria quinta proxima ante festum Beati Mychaelis Archangeli ad faciem predicte possessionis accessissent, uicinis et committaneis suis vniuersis inibi conuocassent, cum quibus et coram quibus vniuersas metas eiusdem possessionis perambulassent, et perambulando, ubi necesse extitisset, per ueteres et antiquas metas nouas erexissent, contradictore nullo apparente. Prima enim meta incipit a parte occidentali penes quandam uiam, qua de possessione Belsa ducit ad possessionem inferiorem Zebes uocatum (igy), que alio nomine Fizy nuncupatur in terra Ruggyna, iuxta quam uiam a parte occidentali est una meta terrea, que separat a possessione Koxo Benedicti filij Cornelii, et a terra Padar, et a possessione Koxo Martini dicti Lythwa filij Magij; et in eadem uia uadit supra penes eandem terram Padar ad plagam septentrionalem modice currendo, penes eandem uiam a parte orientali est una meta terrea, et in eadem uia ad eandem plagam currendo ex utraque parte eiusdem uie sunt due mete terree, quarum una separat a possessione Koxo Martini, alia uero a terra Padar, et in eadem terra Rugina gyratur in terris arabilibus, et uadit directe ad plagam orientalem, et iungit unum monticulum, in quo est una meta terrea, qua separat a possessione Koxo Martini et a terra Padar; et deinde adhuc ad eandem plagam currendo peruenit ad quendam locum pratosum nomine Balata, et in eodem prato modice currendo directe ad eandem plagam orientalem est una meta terrea, et ibi reflectitur ad plagam septemtrionalem, secus eandem terram Padar currit directe ad eandem plagam, peruenit ad terram Totrachlo, que inferior Zebes et alio nomine Fizy nominatur, et ibi est una meta terrea, qua separat a possessione Koxo Martini, et a terra Padar, et a possessione eiusdem Totrachlo; et deinde adhuc ad eandem plagam bene currendo penes quasdam arbores ilicis et *jegenye*, et transeundo easdem arbores ibi sunt tres mete terree, quarum una separat a possessione Totrachlow, secunda distingit a possessione superiori Zebes, tercia uero separat a possessione Koxo Martini; et deinde giratur ad plagam orientalem, et transit quendam (igy) uiam, que penes eandem Koxo ueniendo ducit ad Barcha, et secus eandem uiam a parte orientali est una meta terrea; et deinde iterum reflectitur ad plagam

septemtrionalem, et iungit quoddam fossatum, et penes eundem fossatum a parte occidentali est una meta terrea; et deinde ad eandem plagam currendo inter spineas (igy) cadit in unam uiam, et in eadem uia iungit fluum Myzla, et in quo loco eadem uia ad dictum fluum caderet, ibi penes eandem aquam seu eundem fluum a parte occidentali est una meta terrea, in quo loco a parte orientali cessisset possessioni Koxo Martini, et a parte occidentali possessioni superiori Zebes; et deinde in eodem fluuio bene ad eandem plagam directe currendo peruenit ad terras possessionis Barcha; et infra easdem terras ad eandem plagam currendo in eodem fluuio peruenit ad quoddam pratum Rakacyas, et ibi exyt de eodem fluuio ad plagam orientalem, et secus eundem fluum a parte orientali est una meta terrea, qua separat a possessione Koxo Martini, et a possessione Barcha, et a possessione Lebenye, et ibi reflectitur ad plagam orientalem, et currando directe ad candem plagam peruenit ad unam magnam uiam, qua de possessione Sedan dicit ad Cassouiam, et penes eandem uiam a parte occidentali est una meta terrea, qua separat a possessione Koxo Martini, et a possessione Lebenye; et deinde currendo ad eandem plagam peruenit ad fluum Harnad, et iuxta eundem fluum a parte occidentali est una meta terrea, et ibi cadit ad fluum Harnad, in quo loco et plaga meridionali cessisset possessioni Koxo Martini, et a plaga septentrionali possessioni Lebenye; et in eodem fluuio bene currando ad terras Seeplak, videlicet possessioni Monasterij Beate Uirginis; et ibi a plaga meridionali cessisset possessioni Koxo Martini, et a plaga septentrionali possessioni Ecclesie antedictae; et in eodem fluuio currendo peruenit ad locum molendini Magistri Magij, et ibi exit de fluuio, et penes eundem fluum a parte meridionali est una meta terrea, in qua meta pro signo est fracta pars lapidis molaris, qua separat a possessione Koxo Martini filij Magij, et a possessione Koxo Benedicti filij Corneli, et ibi giratur ad plagam meridionalem, inter terras arabiles et inter quoddam pratum est una meta terrea, qua separat a possessione Koxo Martini et a possessione Koxo Benedicti; et deinde ad eandem plagam currendo transit eundem pratum, peruenit ad terras arabiles, et ibi est una meta terrea, et ibi eciam separat possessionem

Coxo Martini a possessione Boxo Benedicti; et deinde refle-
 citur ad plagam occidentalem, et directe currendo peruenit
 ad quendam (igy) uiam, et penes eandem uiam a parte ori-
 entali sub uno dumo *rakacya bokor* wlgo nominato est una meta
 terrea, qua a parte septentrionali separat possessioni Koxo
 Martini, a parte uero meridionali possessioni Koxo Benedicti,
 et ibi giratur ad plagam meridionalem, et in eadem uia uadit
 directe ad eandem plagam, qua uia de Sedan dicit ad Casso-
 uiam; et adhuc in eadem uia ad eandem plagam currendo
 iungit quendam fluuium Zyrna nocatum, et inter eandem uiam
 et meatum aque a parte eiusdem meatus aque occidentali est
 una meta terrea, ubi a parte occidentali cessisset eidem pos-
 sessioni Coxo Martini, et a parte orientali possessioni Coxo
 Benedicti; et in eadem uia adhuc ad eandem plagam bene
 currendo peruenit ad terras possessioni (igy) Baxa, et ibi
 secus eandem uiam a parte meridionali sunt mete terree,
 quarum una separat a possessione Baxa, secunda a Koxo
 Benedicti, tercua distingit a possessione Koxo Martini; et
 deinde giratur directe ad plagam occidentalem, et peruenit
 ad quandam uiam, que dicit a penes Baba Zuge ad Casso-
 uiam; et transit eandem uiam, et peruenit ad quoddam par-
 um nemus, et ibi est una meta terrea, vbi a plaga septem-
 trionali separat possessioni Koxo Martini, et a plaga meri-
 dionali possessioni Koxo Benedicti; et deinde adhuc ad ean-
 dem plagam currendo iungit quemdam fluuium Myzla nomine,
 et penes eundem fluuium Myzla a parte meridionali est una
 meta terrea sub quadam arbore *egur* nocata, vbi a parte septem-
 trionali separat possessioni Coxo Martini, et a parte meridio-
 nali possessioni Coxo Benedicti; et transit eundem fluuium,
 et currendo ad eandem plagam, et peruenit ad quendam locum
 sessionalem, et ibi penes quasdam arbores fructuosas a parte
 septentrionali est una meta terrea, que a parte meridionali
 separat possessioni Coxo Benedicti, et a parte septentrionali
 possessioni Coxo Martini; et deinde ad eandem plagam currit
 inter terras arabiles, et peruenit ad quendam locum pratosum
 nomine Balata, et ibi est una meta terrea, vbi a parte meri-
 dionali cessisset possessioni Coxo Benedicti, et a plaga sep-
 temtrionali possessioni Coxo Martini; et deinde adhuc ad
 eandem plagam currendo peruenit ad terram Gugyna (igy).

et in eadēni Rugyna inter terras arabiles est una meta terrea, que a parte meridionali separat possessioni Coxo Benedicti, et a parte septentrionali possessioni Coxo Martini; et deinde inter terras arabiles currit ad eandem plagam, et peruenit ubi incepérat, et ibi terminatur. In cuius rei memoriam perpetuamque firmitatem presentes concessimus litteras nostras priuilegiales pendentis sigilli nostri munimine roboratas. Presentibus tamen Magistro Petro Preposito, Nicolao Lectore, Paulo Cantore, Nicolao Custode, Petro de Zemlyn, Dominico de Nouo Castro, Waltero de Borsua, Laurencio de Kemey Archidiaconis, et alijs quam plurimis vna nobiscum Deo famulantibus. Datum Agrie feria secunda proxima post festum Beati Mychaelis Archangeli, anno Incarnationis Domini M° CC° LX° secundo. Regnante Bela Dei gracia Illustri Rege Hungarie; Lodomerio (igy) Strigoniensi, Ladislao (igy) Colocensi Archiepiscopis, et domino nostro venerabili patre Cleto (igy) Dei gracia Episcopo Agriensi existentibus.

(Eredetie bőrhártyán a káptalannak függő pecsétje alatt, a Bárczay család levéltárában. Megjegyzendő, hogy 1262. Fülöp volt esztergomi, és Smaragd kalocsai érsek, Lampert pedig egri püspök. Az okmány tehát több mint gyanús.)

---

2. l. VI, 469-470
27.

A székesfehérvári káptalannak bizonyáglevele, hogy Egyed Egyed-nek fia ~~kenesi~~ eredjének haszonrételeit Princh comes Renold fia
~~Kenese~~nak eladtta. 1262.

Capitulum Albensis Ecclesie omnibus presentes litteras inspecturis salutem in Domino sempiternam. Ad vniuersorum noticiam harum serie volumus peruenire, quod constitutis personaliter coram nobis Egidio filio Egidij ab una parte, Comite Princh filio Comitis Renoldi ex altera, idem Egidius vsus et vtilitates silue sue de Kenese in lignis igni competen-

tibus, et pro edificijs faciendis, et alijs, preter ligna glandes generancia, et ad vsum animalium tam tempore glandium, quam ex defectu, dicto Comiti Prynch et eius populis apud ecclesiam Sancte Margarete et Lusuk existentibus, siue ijdem populi seu ville in posterum augeantur, confessus est perpetuo uendidisse pro decem marcis argenti absque aliquo tributo possidendas, consenientibus et permittentibus coram nobis karissimis fratribus suis, Tyburcio videlicet et Petro; et ipsas decem marcas ad plenum recepisse ab eodem; hoc interposito, quod populi dicti Comitis Prynch, preter vsum ipsorum proprium, ligna ipsius silue vendere non poterunt alienis, sed ad vsum eorum quilibet ipsorum absque aliqua contradiccione seu inhibicione ex eadem silua pro suo opere quolibet deferre sufficienter poterit faciendo. Hoc dicto, quod si ipsam siluam ab ipso Egidio in futurum alienari contingat, extunc ipse uel ipsius heredes illas decem marcas ipsi Comiti Princh uel eius heredibus refundere tenebuntur. Proposuerunt eciam obligando se ijdem Egidius, Tyburcius et Petrus, quod si per ipsos uel per ipsorum familiam ipse Comes Prynch, uel ipsius familia in ipsa silua molestarentur, extunc inter ipsos inquisitor ueritatis et mediator fieret Preceptor Noue Curie quiuis pro tempore constitutus; ita, quod si ipse Prynch Comes cum ipso Preceptore, uel cum litteris eius molestiam sibi illatam per eosdem probare poterit, ijdem filij Egidij absque aliqua forma iudicij remanebunt contra ipsum. In cuius rei testimonium litteras nostras concessimus sigillo nostro communitas, anno Domini M° CC^o sexagesimo secundo, decimo kalendas Yunij. Magistro Paulo Ecclesie nostre Electo aule Regie Vice-Cancellario; Gregorio Cantore, Feliciano Custode, Michaele Decano existentibus.

(IV. Béla királynak 1263-ki megerősítő privilegiumából, a budai kir. ka
marai levéltárban.)

28.

A györi káptalannak bizonyoság levele, hogy Luchmani Frank comes rokonával István, Istrán fiával, Luchman birtokában osztozkodott. 1262.

Capitulum Ecclesie Geuriensis omnibus Christi fidelibus presentem paginam inspecturis salutem in Domino. Nouerit vniuersitas vestra, quod Comes Frank de Luchman ex vna parte, Stephanus filius Magistri Stephani fratris eiusdem Comitis Frank ex altera coram nobis constituti, super possessiōnibus suis hereditarijs ex uoluntate domini Regis talem inter se diuisionem dixerunt ordinasse quod medietas ville Luchman cum omnibus vtilitatibus suis cessisset Comiti Frankoni, et alia medietas Stephano memorato. Ita tamen, quod de duobus pomerijs, et duabus areys pro loco castri per Comitem Franconem fossatis circumquaque, que in partem eiusdem Comitis Franconis cesserunt, Stephanus nichil juris haberet; villa vero Praytunprun in capite Ferthew adiacens, excepta quadam particula silue *ereztevyn* vocata, quam communiter possidere debent cum omnibus vtilitatibus et attinencijs suis, cessit Stephano; in cuius concambium villa Gherolth totalliter, et insuper in Luchman de propria porcione Stephani decem fundi *leuhyn* wlgariter nuncupati cum feneto et alijs vtilitatibus suis consuetis, tam loca curiarum, que *houstat* dicuntur, viginti tres vinee inculte, et quadraginta iugera terre, quia vtilitas et redditus ville Praytunprun prouentus ville Gherolth in magno excellebat, cesserunt Comiti Franconi. Item villa Vmbus, cum omnibus vtilitatibus et attinencijs suis, cessit Stephano, et in concambium eiusdem villa Francaun cum siluis et alijs attinencijs, in qua Comes Franco resideret, cum domibus et edificijs suis cessit eidem Comiti Franconi. Item quoddam fenetum commetaneum terre Abbatis Dominici Bani iuxta terram Francaun, et totam terram Hata, deberent communiter possidere; quandam autem possessiōnem Saar vocatam et requirere et requisitam possidere equa-

liter tenebuntur. Ut autem huius divisionis series salua et inconcussa in perpetuum perseveret, ad petitionem parciū presentes dedimus litteras sigilli nostri munimine roboratas, anno Domini M° ducentesimo sexagesimo secundo. Chepano Preposito, Jurkone Cantore, Hectore Custode existentibus.

(A vasvári káptalannek 1392. „in festo Beate Agnetis virginis et martiris“ „Benedictus filius Johannis, Anthonius filius Mychaelis filij dicti Johannis, Johannes filius Clementis germanus condam domiuui Archiepiscopi, nobiles de Franklou“ számára kelt átitratából, a budai kir. kamara levéltárban.)

29.

A pécsi káptalannak Bayatha helység határjárását tárgyazó bizonyság levele. 1262.

Myko Prepositus (Ecclesie Quinqueecclesiensis eiusque) loci Capitulum omnibus presens scriptum intuentibus salutem in Domino sempiternam. Ad vniuersorum noticiam volumus peruenire, quod Pertholth — — — vnam Farkasione Maiore Exercitus, Hozugh, Salus et Petro jobagionibus eiusdem Castri constitutus in nostra presencia proposuit: quod eum — — — — — viris ratione terree Stephani et Bethke filiorum Bede de villa Bagatha, Cepanum filium Lengel; et Lengel, Stephanum et Demetrium filios — — — — — Wadasa, et Paulum filium Petha coram nobis presentes, ac alios cognatos eorundem ad nobilis viri domini H. Palatini citari — — — — — termino pendente ex permissione dicti domini H. Palatini ibi, sicut dixerunt, inter easdem partes mediantibus probis viris taliter extitit — — — — — via, que venit de villa Bulchew, et transit per villam Bagatha, tendit ad aquam Kewrus et inter duas metas peruenit — — — — — metee, que ibi sunt a parte orientali, cedunt in partem Felciani, Pauli et Cepani predictorum ac cognatorum ipsorum,

(A pécsváradi konventnek 1413-ki átitrataból, mely „octauo die festi Beat Georgij martiris“ „nobilis vir Bakos de Bagatha“ számára kelt, a budai kir. kamarai levéltárban.)

30.

Zeno Rainer velenczei dogenek rendelete Trau város közönségéhez, hogy Marsilius, Curzola és Meleda szigetek grófját, ezen szigetek kormányzásában támogassák. 1262.

Reinerius Geno Dei gracia Veneciарum, Dalmatiae atque Croatiae Dux, Dominus quarte partis et dimidie totius Imperij Romanie, nobilibus viris Rectoribus Tragurij, et eiusdem terre Communi, amicis dilectis salutem et dilectionis affectum. Cum de Comitatu Curzule, et Mellite olim multe questiones coram nobis et Consilio nostro Minori, et Maiori extiterint; et statutum, et ordinatum sit per nos, et nostrum Consilium Minus, et Maius, ut nobili viro Marsilio — — — — Comiti suo, et eius, qui ad presens mittitur ad dicti regiminis Comitatum, videlicet nobili viro Jacobo Grimani, seu alij, qui loco eiusdem Comes pro tempore fuerit, obedire tamquam Comiti suo in omnibus et per omnia debeant; ipsum recipientes honorifice et benignae; banna, et precepta, et ordinamenta ipsius, et sententias per eum latas et ferendas, in omnibus, et per omnia obseruando; iura ad ipsum spectantia secundum consuetudinem terre sibi omnia integre tribuendo: Prudentiam uestram requirendam duximus, et rogandam; quatenus eidem Comiti, uel Jacobo Grimano, seu alio, qui pro tempore ibidem fuerit pro eiusdem Comite, consilium, auxilium, et fauorem, cum opportuerit, ad manutinentum ipsius regiminis prebeat. Nos quod inde feceritis gratum habentes, uestra teneamur precamina libenter exaudire, scientes, quod Selauis, et Latinis dicte insule mandauimus, vt dictum est, quod eidem in omnibus tanquam suo Comiti debeant obedire. Datum in nostro Ducali Palatio die penultima exeunte mensis Nouembris Indictione V. (azaz 1262.)

(Lucius, Memorie di Trau, 107. l.)

31.

IV. Béla királynak az Oundi Gergely és Sukuroudi Isép, s Ebed fiai közti perben új határnapot rendel. 1262. körül.

Nos B. Dei gracia Rex Vngarie damus pro memoria, quod Gregorius de Ound, et Isep de Sukuroud pro se et pro cognatis eorum ac pro filiis Ebed coram nobis constitutj, contra Ponith Comitem personaliter astantem exhibuerunt nobis litteras sub pendentibus sigillis venerabilium patrum Ph. Strigoniensis Archiepiscopi et Symragdi Archiepiscopi Kolocensis ac aliorum Barronum nostrorum et Barronum Regis Stephani karissimi filij, iudicium per nos et per Regem Stephanum deputatorum super facto possessionum suarum confeatas, quibus inspectis cum iudicium proferre uoluissimus inter partes; idem Ponit Comes respondit, quod ipse haberet litteras predictorum venerabilium patrum et Barronum sub eisdem sigillis, per quas predictas litteras per Gregorium de Ound et Isep de Sueuroud exhibitas posset infringere seu aniehilare; super quo decernimus, quod in quindena Beati Michaelis predictus Ponich litteras predictas Barronum nostrorum et Barronum Regis Stephani, quas dixit se habere, coram nobis exhibere debeat occasione qualibet non obstante; eodem etiam die predicti Gregorius et Isep litteras suas coram nobis exhibitas similiter exhibere debeat coram nobis, ut uisis ipsis litteris ex utraque parte exhibitas (igy), et tenoribus earundem perlectis, iudicium debitum proferamus inter partes. Quia contra Magistrum Sm. Prepositum Albensem Vice-Cancellarium aule nostre per Ponich Comitem fuit suspicio, presentes litteras sigillis Barronum nostrorum, uidelicet Magistri L. Judicis Curie nostre Comitis Musuniensis, Moys Magistri Thauarnicorum Incliti Ducis Bele karissimi filii nostri Comitis Symagensis et Worosdiensis, et Ernei Bani Comitis Nitriensis fecimus sigillari. Datum iuxta Danubium prope Sanctum Johannem quinto die octauarum Natiuitatis Beati Virginis.

(Eredetie bőrhártyán, melyről a pécsetek már elvesztek, a nemz. Muzeum kézirattárában.)

32.

Imre nádornak ítélete Zomoynnak megöletése tárgyában. 1262. körül.

Nos H. Palatinus Comes Posoniensis damus pro memoria, quod Nedel Officialis Ecclesie de Tykon, et Zaba frater eius, citauerunt ad presenciam nostram Sank filium Elye de Tosuk, proponentes contra eum: Quod ipse Sank interfecisset fratrem eorum nomine Zomoyn, cum adiutorio istorum quinque hominum, scilicet Pauli, Dees, Nicolai, Tyrvani et Romani. E conuerso autem respondit prefatus Sank, quod ipsum hominem ipse non interfecisset in culpa sua; responderunt eciam iidem quinque homines, quod immunes essent in morte illa, et adiutorium sibi non dedissent. Verum nos iudicauimus ad produccionem testium ipsam causam; postmodum autem iudicauimus ad duellum partibus consencientibus, terminum ad hoc assignantes. Adueniente enim termino duelli Nedel officialis Ecclesie prefate comparuit coram nobis in duello suo paratus facere duellum, et pugilem suum adduxerat; Sank vero et ijdem quinque homines prenominati non comparuerunt, nec pugilem adduxerunt. Ideo autem decreuimus, quod idem Sank, vbiunque inuentus fuerit, impediatur, et ad judicem ducatur ad sanguinis effusionem, et apud quem inuentus fuerit, ille non audeat eum retinere; prenominatis autem quinque hominibus non decreuimus fieri effusionem sanguinis, sed quidquid habent, tam in possessionibus, quam in aliis totum amittant. Datum in Challockwz in crastino Ascensionis.

(Eredetie bőrhártyán, a pannonhalmi főapátság levéltárában.)

33.

*IV. Béla királynak Locsmán vármegyét tárgyazó adománya,
Lörincez királyi főtálnokmester számára. 1263.*

(B)ela Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanieque Rex omnibus Christi fidelibus presentes litteras inspecturis salutem in eo, qui Regibus dat salutem. (A)d vniuersorum noticiam tam presencium quam posterorum tenore presencium uolumus peruenire, quod cum dilectus et fidelis noster Laurencius Magister Dapifero- rum nostrorum Comes Supruniensis a princeuis sue temporibus iuuentutis plurima fidelitatis opera et grata in omnibus seruicia, tam in diuersis expedicionibus nostris, in quibus nobis et Baronibus nostris uidentibus laudabiliter dimicauit sub fidelitate nobis debita et Corone Regie Maiestatis, quam in conseruacione confiniorum nostrorum uersus Suprunium / tempore guerre et tranquillitatis facta, nobis impendisset approbate fidelitatis in feroore. (N)os, qui ex solita benignitate Regie liberalitatis consueuimus sudores fidelium nostrorum linteo remuneracionis abstergere, uolentes eidem Magistro Laurencio pro meritis respondere, totum Comitatum de Luchman, cum castro Lanser et omni suo districtu, ac alijs utilitatibus atque circumstancijs suis ad ipsum Comitatum de Luchman spectantibus, sibi, qui ob tanta fidelitatis opera de Regia magnificencia maiori remuneracione merit, fuerat extollendus, et per eum suis heredibus et eorum successoribus, contulimus, donauimus, dedimus et tradidimus de Regia munificencia, et in excambium possessionum Conrardi de Ouwar, quas propter infidelitatem, quam nobis idem Conrardus fecerat, contuleramus Magistro Laurencio supradicto; quas postmodum dictus Conrardus recuperauit de gracia nostra per interuencionem Regis Stephani karissimi filii nostri, in possessionem perpetuam, et proprietatem illibatam. Volentes et statuentes, ut iobagiones Castri, filii iobagionum, qui kelthiobagy dicuntur, et castrenses ipsius, eadem libertate et seruicio,

quibus nobis seruire tenebantur, et Comiti per nos constituto, sepedicto Magistro Laurencio seruire teneantur. Et si aliqui de ipsis iobagionibus Castri, uel filijs iobagionum memorato Magistro Laurencio nollent obedire in seruicijs consuetis, relicitis terris suis eidem Magistro Laurencio tanquam domino terre, alias se transferendi liberam habeant facultatem. (V) igitur huius nostre donacionis seu collacionis series robur obtineat perpetue firmitatis, nec per aliquem in posterum in dubium ualeat reuocari, presentes concessimus litteras sigilli nostri duplicis munimine roboratas. Datum per manus Magistri Farcasij Electi Zagrabiensis aule nostre Vice-Cancellarij dilecti et fidelis nostri, anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo tercio.

(Eredetie bőrhártyán, a sárga-zöld selyemzsinórón fügött pecsét elveszett. a budai kir. kamarai levéltárban. V. ö. Fejér Cod. Dipl. IV. k. 3. r. 148. l.)

34.

IV. Béla királynak Locsmán vármegyének adományát tárgyazó ünnepélyes privilegium, a hatalrok kijelölésével. 1263.

In nomine Sancte Trinitatis et Individue Unitatis Amen.
 Bela Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie,
 Gallie, Lodomerie, Comanieque Rex in perpetuum. Ad vniuersorum noticiam tenore presencium volumus peruenire, quod
 cum dilectus et fidelis noster Laurencius Magister Dapifero-
 rum nostrorum Comes Supruniensis a primeuis sue puericie
 temporibus nostris seruicijs Regalibus fideliter insudans, tem-
 pore eciam Thartarorum armis inductus bellicis tanquam mi-
 les strenuus cum in Sayo fuisset, potentissime dimicasset,
 postea Thartaros quoque inter prospera et aduersa, que Regno
 nostro, sicut Diuine disposicioni placuit, frequencius accide-
 runt, se dubijs fortune casibus exponere minime dubitauit, ac
 confinia Regni nostri, cum esset Comes de Suprunio, laudabi-

liter gubernauit, multa insuper uirtutum exercicia impenderit, que recensere per singula longum esset; nos, qui ex officio suscepti regiminis tenemur sudores et merita fidelium ex animo contueri, ac eis prospicere per futura, volentes ipsum Magistrum Laurencium Regali munificencia decorare, possessionem quandam Hurbuchan appellatam in Comitatu de Zaua existentem contuleramus eidem. Ad hoc cum Conradus filius Stephani tunc Magister Pincernarum nostrorum multis de causis in nostre Serenitatis presencia esset notabiliter accusatus, vtpote, qui vastum in confinio Musuniensi per Thetu-nicorum exercitum fieri procurauit, et ex hoc incidens in crimen lese Maiestatis possessiones aliorum depredari faciens suis saluis, priuilegium eciam Regis Bohemie in regnum terrarum suarum impetrarat; falsam nihilominus cudi faciens monetam; ob hoc ad nostram sepius uocatus presenciam, accedere non curasset, quin imo se in fugam tanquam sibi male conscius conuertisset; nos Baronum nostrorum delibera-to consilio, ne huiusmodi maleficia remaneant impunita, et per impunitatis audaciam fiant, qui nequam fuerant, nequiores, prefatum Conradum omnibus possessionibus suis, scilicet castro Owar, insulis in Posoniensi et Musuniensi Comitatibus situatis, patronatu Monasterij de Lybin, ac omnibus possessionibus in Comitatu Musuniensi et Posoniensi, ac infra Mu-sinium existentibus decreueramus spoliandum; et ea omnia prenotata fideli nostro Magistro Laurencio antedicto de plenitudine nostre gracie duxeramus conferenda; sed quoniam nihil in humanis inuencionibus reperitur, quod paternum erga filium vineat affectum; ad instanceam charissimi primogeniti nostri Stephani prenotato Conrado et offensam indulsimus, ac possessiones suas supradictas restituimus ex integro. Verum cum ex suboracione donacionis huius, quam de ipsis possessionibus iu personam Magistri Laurencij feceramus, singillatim ipsius merita videlicet preterita aliquatenus videautur in recompen-sacionem et concambium possessionum dicti Corardi, et posses-sionis Hurbuchan iam notate; vt ipsius animum ad maiora fidelitatis opera foreius accendamus, discantque alij eius exemplo ad similia prouocari; Comitatum de Luchman cum omnibus possessionibus pertinentibus, predijs ac terris illorum, qui in numerum jobagionum Castri de nouo sunt computati;

et castrum Lanser ; que antea Nicolao filio Baroch concessione Regia collata fuerant, sed eo demum decedente sine liberis, ad manus Regias sunt redacta, et ideo semper non tanquam dignitas vel dominium ad proprietatem Regiam, sed quasi quedam possessio excaderitialis (igy) ad donacionem Regiam pertinere dinoscuntur ; exceptis possessionibus nobilium hereditarijs, emptiejs atque donatiuis, saluis nihilominus terris nobilium jobagionum Castri in terra dicti Comitatus existentibus ; et excepta terra hereditaria Stephani filij Beze, ac terris eiusdem donatiuis, que sunt in dicto Comitatu, predicto Comiti Laurencio, et per eum suis heredibus heredumque successoribus, de liberalitate Regia et voluntate charissimorum filiorum nostrorum donauimus, dedimus et tradidimus iure perpetuo possidenda, quarum terrarum et possessionum mete, sicut in litteris fidelium nostrorum Abbatis de Kedhel, ac Comitis Herbordi filij Osl vidimus contineri, hoc ordine distinguuntur : Incipit quedam prima meta in angulo fluuij Ichoa, habens villam Patri vocatam de oriente sibi commetaneam ; deinde vadit versus meridiem, vbi est meta antiqua, in qua est insita arbor pyri ; et deinde pergit paululum versus occidentem, vbi est meta antiqua, iuxta quam est arbor sorbelli ; exinde versus meridiem tendit, vbi est meta ; deinde vadit parumper versus orientem ad metam antiquam, vbi est arbopomi ; deinde in terra arabili ascendit per forestas iuxta terram ville Patri predice, vbi est meta antiqua iuxta arborem sorbelli ; abinde in viam herbosam vadit, vbi est meta ; exinde de meta ad metam pergit ad locum, qui vulgo dicitur Mesda ; deinde cadit in fontem vocatum Bykig, iuxta quem vadit versus orientem, vbi est meta, in qua insitus est rubus ; deinde ultra fontem sunt diete mete, facientes diuisiōnem inter villam Patri et terram dicti Comitatus ; abinde ascendit versus meridiem, vbi in latere montis est fons, qui vulgo gyznoukwth nominatur ; exinde ascendit in locum, qui Rona dicitur, vbi est meta ; postmodum sunt mete tres, quas erexerat Albertus filius Nicolai, que sunt mete angulares, vbi exit terra ville Patri, et incipit esse commetanea eidem terre Rubyn et Jan, que sunt de meridie commetanee ; deinde intrat in viam, prope quam sunt due mete, quarum vna diuidit inter terram Jan et Rubyn, ac terram dicti Comitatus ; deinde per-

git in biuum, vbi sunt mete tres angulares, facientes diuisio-
nem inter Pousam de Boraw, Jan, Rubyn predictas, ac terram
dicti Comitatus; abinde iuxta viam, que vadit per forestas,
sunt due mete, alia terre Pouse predicti, altera vero dicti
Comitatus; dcinde eadem via cadit in stratam publicam Supru-
niensem et (ad) Csepregh, vbi quoque sunt mete tres facientes
diuisiones inter terram dicti Comitatus ac Pousam de Boraw;
deinde descendit versus occidentem, et cadit in viam Chuzegh,
vbi sunt mete quatuor, vna Pouse de Boraw, alia Zude, due
vero Comitatus prenotati; deinde de arbore piri vadit versus
meridiem, vbi in plano sunt due mete, vna diuidit terram Zude
predicti, aliaque terram dicti Comitatus; deinde vadit ad fon-
tem Konut vocatum, habens de oriente Zudam commetaneum,
vbi dictus Zuda in salice habet suam nietam, ibique transito
dicto fonte pergit directe per forestas ad meridiem, vbi sunt
tres mete, que diuidunt inter Zudam prenotatum, Herbordum
Comitem, terram videlicet ville Choa, Pousam de Boraw, ac
terram dicti Comitatus; habens de oriente Pousam commeta-
neum, de occidente terram ville Choa; inde vadit directe versus
orientem, vbi prope viam sunt due mete; et ibi exit terra ville
Choa, cum qua preterea incipit terra ville Karto de oriente
incipit esse commetanea; exinde directe vadit versus meridiem,
vbi est via crucis, prope quam meta est angularis ha-
bens — — — — oriente commetaneos Alexandrum filium
Mika, ac Petrum filium Vrkund, Bartholomeum vero de Vacha
habet de meridie commetaneum | inde vadit versus meridiem, |
et ibi transit fluum Choa, vbi prope viam est antiqua meta;
deinde vadit versus meridiem per forestas, vbi — — — —
tres mete, que diuidunt inter Bartholomeum predictum, Nico-
laum filium Akus, et terram dicti Comitatus; deinde descendit
in fluum Rapeha, vltra quem est terra Anoch commetanea,
et terra Nicolai filij Akus; deinde vadit versus occidentem,
vbi in monte habetur meta; abinde — — — — Rebcham
in magnam stratam, vbi est meta, vaditque deinde per vallem
Megemegh vocatam, vbi de meridie est terra Nicolai filij Akus,
de occidente vero adiungitur terre Herbordi Comitis prenotati,
vbi est nieta in via crucis; deinde vadit ad vallem, que diuidit
— — — — le Dregza, ac terram ville Hafran; abinde ascen-
dit per forestas, et vadit iuxta fontem Churutnok, vbi de

oriente et occidente est commetaneus Nicolaus filius Akus; deinde venit ad fontem Crana, vbi ultra ipsum fontem sunt due mete antique — — — — ridianam; abinde intrat in herbosam viam, et preterea in fontem Sougum habens adhuc Nicolaum filium Akus commetaneum, vbi inueniuntur destructure mete quatuor; in eodemque loco et angulo incipit Wlframus de plaga meridionali esse commetaneus; deinde versus — — — — struete, que diuidunt infer prefatum Wlframum et terram Comitatus prenotati; deinde sunt tres mete, quarum una est antiqua, due vero destructure; abinde versus plagam occidentalem sunt due mete destructure; et deinde vadit versus occidentem, vbi sunt due mete — — — — descendendo inter occidentem et meridiem, et cadit in fontem vocatum Zauam; abinde descendit per vallem in fluum Rebcha, habens commetaneum de oriente Wlframum; iuxta dictam Rebcham est meta, in qua sunt salices; deinde transit dictum fluum et vadit versus — — — — man, preterea que cadit in vallem wlg Egurmeugh appellatam; deinde ascendit per vallem vsque terminos Kuruslak, vbi de occidente Regnum Theutonie ei est commetaneum; deinde vadit ad lapidem Kas vocatum; preterea descendit in flumen Rebcha — — — — vadit versus occidentem ad duas villas Leporai vocatas, quarum una est Regni Theutonie, altera autem spectat ad dictum Comitatum; deinde pergit ad fontem Regis, et preterea versus orientem in viam Lanserij; deinde vadit ad caput fluminis Tyskou, et ibi exit de — — — — et descendit versus orientem per latera dicti fluminis veniens vsque ecclesiam Sancti Martini; preterea abinde pergit ad flumen Kopali; deinde tendit versus occidentem vsque villam Weplin, vbi transit flumen Kopali; et de riulo vocato Zygum vadit — — — — occidentem, vbi cadit in vallem Mezes vocatam, vbi in capite fontis Mezes sunt due mete, vbi quoque est arbor quercus; deinde pergit versus orientem per viam berch wlg vocatam, vbi sunt mete continue vsque arborem zelesbyk appellatam; inde vadit per candem viam berch cum duabus metis continuis, et preterea vadit vsque terram Thome filij Phila, que mete diuidunt terram dicti Thome et silvas Suprunienses; abinde vero tendit ad flumen Ichoa prenarratum iterato. Talibus itaque metis et distinctionibus patet ac

constringitur tota terra Comitatus de Luchman sepelicti. Ut igitur hec nostra donacio pariterque concessio robur optineat perpetue firmitatis; nec ullo vñquam tempore per nos vel heredes nostros heredumque successores valeat retractari; presentes auree bulle nostre caractere fecimus insigniri. Daper manus venerabilis patris Philippi Archiepiscopi Strigoniensis aule nostre Cancellarii dilecti et fidelis nostri, anno Dominice Incarnationis M° ducentesimo sexagesimo tercio, sexto decimo kalendas Januarij, Regni autem nostri anno vicesimo nono. Strigoniensi Archiepiscopo Philippo, Smaragdo Archiepiscopo Colocensi; Lamperto Agricensi, Gallo Transilvano, Oomodeo Jauriensi, Zuzimo Waradiensi, Paulo Wespriensi, Philippo Wachiensi Episcopis Ecclesiarum, Zagrabensi pastore vacante; Henrico Palatino et Comite Posoniensi, Mauricio Tawarnicorum, Laurencio supranominato Dapifero-rum et Comite Supruniensi, Philippo Pincernarumi, Herrando Agasonum (Magistris) et Comite Trenchiniensi, Laurencio filio Adam Comitis Judice Aule nostre et Comite Zaladiensi, Benedicto Judice Curie domine Regine, ac alijs Magistratus et Comitatus tenentibus.

(Istvánfi Miklós nádorhelyettes és bírótársainak 1591 „Posonii in profesto Beati Andree Apostoli“ kelt átiratából, a fönmélt, herceg Eszterházy családnak lováltárában.)

35.

IV. Béla király Jank és Paylik, Sudrun fiai, s rokonaiknak személyes szabadságát megerősítő 1263.

Bela Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Servie, Gallicie, Lodomerie, Cumaneque Rex vniuersis presentes litteras inspecturis salutem in omnium saluatore. Ad vniuersorum noticiam tenore presencium volumus peruenire, quod Jank et Paulyk filij Sudrun, unacum cognatis suis, videlicet

Krupech, Rubyna, Mylozt, Mladen, Tyuan, Pemlad, Zantar et Potuh de villa Churnok ad nostram accedentes presenciam supplicando proposuerunt, quod cum ipsi sint hospites, et uoluntarie quinque in piscacionis, quinque in uenacionis officio nobis seruierint, propter que quidem seruicia mercedem condignam consueuerunt ex parte nostra reportare; ne in posterum contra ipsum libertatem propter huiusmodi seruicia nobis impensa aliquid inpingatur, supplicarunt, ut eorum statum et libertatem nostro dignaremur priuilegio confirmare. Nos igitur ipsorum iustis peticionibus inclinati ipsorum liberum statum et libertatem illibatam auctoritate presencium confirmamus adiecentes, et unus ex ipsis ad exercitum nostrum, cum fieri contigerit, nobiscum debeat. In cuius rei memoriam et perpetuam firmitatem presentes concessimus litteras sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Farcasij Electi Albensis Ecclesie aule nostre Vice-Cancellarij dilecti et fidelis nostri anno Domini M° CC° LX° tercio, Regni autem nostri anno vicesimo octauo.

(Eredetie bőrhártyán, melynek pecsétje elveszett.)

36.

*IV. Bela királynak Muthna nevű töröczvidéki erdöt tárgyazó
adománya, ugyanazok számára. 1263.*

Bela Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanieque Rex vniuersis presentes litteras inspecturis salutem in omnium saluatore. Ad vniuersorum noticiam harum serie volumus peruenire, quod Jank et Paulyk filij Sudrun, Hurubina (et) Crupech filij Hayk, et Mylozt filius Byhis, aduene et hospites ad nostram accedentes presenciam, quandam siluam desertam Muthna vocatam in Turch existentem, pecierunt a nobis sibi dari. Verum quia ueritas nobis non constabat, nec certitudo, vtrum nostre col-

lacioni sit pertinens nec ne, Jakov Comiti de Zolu dilecto et
 fidei nostro dedimus in mandatis, ut nos de premissis certos
 reddat et expertos. Qui Comes Jakov oretenus dixit nobis,
 predictam siluam collacioni nostre fore pertinentem. Nos igit
 iustis ipsorum petitionibus inclinati, intuentes ipsos ad
 seruicia nostra promptos esse et paratos, predictam siluam
 Muthna dietam cum vniuersis vtilitatibus ad ipsam spectanti
 bus, Jank et Paulyk filijs Sudron, Hurubina et Crupech filijs
 Hayk, et Mylozth filio Bybis, et per ipsos ipsorum heredibus
 heredumque successoribus dedimus, donauimus et contulimus
 iure perpetuo possidendam; adientes, ut unus ex ipsis ad
 exercitum nostrum cum fieri contigerit, nobiscum debeat pro
 fici sci. Cuius quidem silue mete, prout per Comitem Jakov
 didicimus, tali modo distinguntur: Prima meta incipit ab
 occidente in fluvio Turch, procedendo ad orientem peruenit ad
 quandam uallem, et in ipsa valle ascendendo ad sinistram
 ad unum berch, ibi est terrea meta iuxta terram Beene; deinde
 ad unam uiam, et ibi est meta; et sic ad orientem decurren
 do per unum liguet venit iterato ad unam uiam, ibi est terrea
 meta; et per ipsam uiam procurrendo deuenit ad quatuor
 metas, quarum una est meta ipsorum; deinde separatur, et
 decurrendo ad orientem venit ad quoddam nemus; deinde
 ad uiam magnam, que dicit in Zolum; inde ad flumium Byztra;
 et per ipsum descendit usque ad caput; deinde ad caput fluuij
 Turch; inde declinando per occidentem ad magnum berch,
 venit ad pratum Chemerna dictum; deinde per berch magnum
 decurrendo peruenit ad riuulum Luchna dictum; et per ipsum
 descendit usque ad priorem metam, et ibi terminatur. In cuius
 rei memoriam et perpetuam stabilitatem presentes concessi
 mus litteras duplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum
 per manus Magistri Farcasij Electi Albensis aule nostre Vice
 Cancellarij dilecti et fidelis nostri, anno Domini M° CC° LX°
 tercio, Regni autem nostri anno vicesimo octauo.

(III. Endre királynak 1295-ki megerősítő okmányából Körömöczbánya sz
 kir. város levéltárában.)

37.

IV. Béla király Miklós főtilnokának Zemefelde-t törgyyazó adományát hagyja helyben, Károly és László Rénold fiai számára.

1264.3.

Bela Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Comanieque Rex uniuersis presentes litteras inspecturis salutem in omnium saluatore. Ad uniuersorum noticiam tenore presencium uolumus peruenire, quod Magister Nycolaus Cancellarius Dapiferorum nostrorum Comes de Kemlue, et Iwachinus Magister Pincernarum Beli Dueis tocius Selauonie karissimi filij nostri ad nostram accedentes presenciam sunt confessi, quod cum Karul et Ladizlaus filij Reynoldi a primeno sue puericie tempore, patri eorum Stephano, videlicet Bano quandam tocius Selauonie existente, et eis grata pariter et accepta seruicia fideliter impeditissent, uolentes ijdem meritorijs ipsorum seruicijs debito occurrere cum fauore; in signum cuiusdam retribucionis terram eorum Zemefelde nocatam, quam nos patri eorum et eis nomine seu ratione terre sine herede decedentis contuleramus, inter Drauam et Plutuycham existentem, dietis Karul et Ladizlao in recompensacionem fidelium seruiciorum eorundem contulerunt, donauerunt et dederunt iure perpetuo possidenda in sub eisdem antiquis metis et terminis, quibus dictus Zeme dinosseitur possidisse. Sed quia ceteri fratres eorum adhuc in etate fuerant tenera constituti, et nondum collacioni eorum facte consensum seu assensum debitum poterant adhibere vel prebere, ijdem Magistri Nycolaus et Iwachinus assumpserunt se firmiter obligantes, quod si prefati Karul et Ladizlaus ullo unquam tempore per fratres dictorum Magistri Nicolai et Iwachini ratione porcionis, que eos de predicta terra contingere deberet, impetrarent, extune ijdem Karul et Ladizlaum supradictos expedire modis omnibus tenerentur; salua tamen et illesa collacione eorum penitus remanente. Et pecierunt a nobis instanter, ut collacionem eorum factam seruientibus suis prenotatis nostro

dignaremur priuilegio confirmare. Nos igitur peticionibus prelatorum Magistri Nycolai et Iwachini fauorabiliter inclinati, maxime ob merita seruiciorum eorundem, collacionem seu donacionem eorum factam, in hac parte ratam habentes et acceptam, prenominatis Karul et Ladizlao, ac per eos heredibus eorum herendumque successoribus auctoritate presencium duximus confirmandam, in corundem potestate perpetuo duraturam. In cuius rei perpetuam firmitatem presentes dedimus litteras sigilli nostri dupplieis munimine roboras. Datum per manus Magistri Farcasij Electi Albensis aule nostre Vice-Cancellarij dilecti et fidelis nostri; anno Domini M° CC° LX° tercio, Regni autem nostri anno XX° octauo.

(Eredetie bőrhártyán, melyről a király pocsétjének töredéke vörös-barna selyemzsínörön függ; és Zsigmond királynak „nobiles et egregij viri Magistri Ladizlaus et Symon de Rozgon, eorum ac Magistri Laurencij de cadem Rozgon fratis ipsorum patruelis in personis” kérésére 1389. „Bude in festo Sancte Trinitatis” kiadott megerősítő privilegiumai, a budai kir. kamara levéltárból.)

38.

IV. Béla királynak Gah a vassári várhoz tartozó helységet tár-gyázó adománya Tyba, Kueskut György comes testvére számára.

1263.

(B)ela Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Choroacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanieque Rex omnibus Christi fidelibus tam presentibus quam futuris salutem in salutis largitore. Ad uniuersorum noticiam harum serie nolumus peruenire; quod Tyba frater Comitis Georgij de Kueskut ad nostram accedens presenciam nobis humiliter suplicauit, petens instanter, ut sibi in aliqua terra Castri Ferrei uacua et habitatoribus destituta, ex benignitate Regia dignaremur prouidere. Nos igitur seruicia eiusdem Tyba, que nobis et Regno nostro in

diuersis expedicionibus nostris, exponendo se fortune casibus, laudabiliter exhibuit et inpendit, recensentes, maxime in exercitu nostro, quem contra Regem Boemic habuimus, in quo idem Tiba indutus mitalibus unacum quibusdam alijs, uidentibus Baronibus nostris, aciei lanciate se oponere non formidans uiriliter dimicauit, ubi idem per opressionem plurium aduersancium extitit captiuatus, de qua cum triginta marcis argenti postmodum se redemit; qui licet post tot suorum seruiciorum merita ex magnificencia Regia merito fuisse attollendus, ad instanciam tamen et peticionem eiusdem T. de benignitate Regia fauorabiter inclinati, Magistro Benedicto Judici Curie domine Regine consortis nostre Comiti Castri Ferrei dilecto et fideli nostro dedimus in manuatis ut aliquam terram de terris Castri Ferrei habitatoribus destitutam prefato Tiba inuentam et inspectam assignaret. Qui Regio mandato obtemperans, ut dicebat, cum personaliter id efficer non potuisset, maiores iobagiones dicti Castri, et specialiter Banam ad inspi-ciendam terram huiusmodi transmisit, qui quandam terram Gah vocatam, uacuam et ab antiquo habitatoribus destitutam, tribus aratri sufficientem, iuxta terram eiusdem Georgij, super qua turrim habet, iuxta Loponch in confinio existentem, eidem Tiba, prout in litteris dicti Magistri B. Comitis Casiri Ferrei contineri vidimus, assignarunt. Nos igitur uolentes nostrorum fidelium sudorem linteo remuneracionis abstergere, dictam terram Gah eidem Tyba contulimus, dedimus et donavimus, sibi suisque heredibus perpetuo et irreuocabiliter possidendi. Mete autem ipsius terre, prout in litteris prefati Magistri B. contineri inspecsimus (igy), hoc ordine distinguntur: Prima meta incepit in monte iuxta fluuium Loponch super una quercu; deinde uadit uersus orientem, et transit fluuium, qui vocatur Gregrehpah, et uadit ad salicem, sub qua est meta; et abhinc eundo inter uineas uadit ad arborem ilicis, sub qua est meta; deinde uadit supra unam cerasium (igy), ubi est meta; deinde per unam antiquam uiam uadit uersus meridiem super metas Georgij Comitis supradicti; et ibi terminatur. In eius rei memoriam firmitatemque perpetuam presentes dedimus litteras duplieis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Farcasij in Prepositum Albensem Electi aule nostre Vice-Cancellarij dilecti et fidelis nostri, anno Domini

M° CC° sexagesimo tercio, Regni autem nostri anno vicesimo octauo.

(Eredetie bőrhártyán, a vörös-violaszinű selyomzsinóron függő pecsét alatt; a fömélts. hg. Batthyány család levéltárában.)

39.

IV. Béla királynak bizonyos Gyürki nevű, a honti várhoz tartozó földet tárgyazó adománya László honti főesperest számára.

1263.

Bela Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Crowacie, Rame, Seruie, Galicie, Lodomerie, Cumanieque Rex, omnibus quibus presentes patuerint salutem in omnium saluatore. Regalis circumspccio solite benignitatis oculis intuens merita singulorum, licet omnibus impendere satagat seruiciorum grata premia, seu laborum; ampliori tamen beniuolencie sue debet illos munificencia refouere, qui quodammodo uoluntate propria abdicata, soli gracie innitentes cottidianorum seruiciorum fomentis Regum quietant animum, et obsequiosos se exhibent universis. Proinde cum fidelis noster Magister Ladizlaus Archidiaconus Huntensis, aule nostre Notarius familiaris, per suorum obsequiorum merita sit fauore Regio non immerito prosequendus, ipsius petitionibus incitati, totam terram Castri Huntensis in villa Gerkey, ac in eius territorio iuxta Ipul existentem, adiacentem mixtim cum terra Strigoniensis Ecclesie, et cum terra eiusdem Magistri empticia, quam a Pousa et fratre suo, nec non a Marco comparauit, in qua quidem terra Castri Janus et quidam alij duo castrenses residebant, contulimus eum loco molendini, ac eum omnibus pertinencijs et utilitatibus suis, eidem Magistro Ladizlao, perpetuo valiture donacionis titulo, ex certa sciencia ab ipso Castro liberatam penitus et exemptam. Volentes, ut de ipsa terra, sicut de sua empticia, ordinandi et disponendi, prout uoluerit, liberam habeat facultatem. Vt igitur huius nostre donacionis series robur

obtineat perpetue firmitatis, presentes eidem Magistro concessimus litteras duplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Farcasij Electi Albensis, aule nostre Vice-Cancellarij dilecti et fidelis nostri; anno Domini millesimo CC^o sexagesimo tercio; Regni autem nostri anno vicesimo octauo.

(Az eredeti után Knauz Nándor, Magyar Sion II. köt. 839. l.)

40.

*IV. Béla király megerősítő azon szerződést, mely által Kanisai Egyednek fiai a kanisai erdőt Princh Renold fiának eladták.
1263.*

Bela Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Crowacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanieque Rex omnibus presentes litteras inspecturis salutem in Domino sempiteram. Ad vniuersorum noticiam harum serie volumus peruenire, quod Egidius, Tybureius et Petrus filij Egidij de Kanysa in nostri presencia personaliter constituti, vsun silue sue de Kanisa Comiti Prynch filio Renoldi, et populis ac animalibus eorundem secundum continentiam litterarum Capituli Albensis dixerunt se perpetuo vendidisse, suplicantes, quod ipsas litteras nostro priuilegio dignaremur confirmare. Quarum quidem litterarum tenor talis est :

Capitulum Albensis Ecclesie stb. (következik a székesfehérvári káptalannak bizonyás levele, mint fentebb 27. sz. a.)

Nos igitur iustis peticionibus eorundem assensum fauorablem adhibentes, easdem litteras Capituli presentibus de uerbo ad uerbum insertas duximus confirmandas. In cuius rei testimonium et perpetuam firmitatem ad petitionem prenominatorum filiorum Egidij presentes eidem Comiti Prynch, et per eum suis heredibus herendumque successoribus concessimus litteras duplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per

manus Magistri Farcasij Electi Albensis aule nostre Vice-Cancellarij dilecti et fidelis nostri, anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo tercio XIII. kalendas Aprilis, Regni autem nostri anno vicesimo octauo.

(Eredetie bőrhártyán, a sárga-barna selyemzsínoron függött pocsét elvezett, a budai kir. kamarai levéltárban.)

41.

IV. Béla király megerősítő írás István ifjabb király adományát Aladár a királyné tárnochmestere számára. 1263.

(B)ela Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Bulgarieque (igy) Rex vniuersis Christi fidelibus presentes litteras inspecturis salutem in omnium saluatore. Regalis Culminis Celsitudo remedij et utilitatibus inuigilat subiectorum ; quia dum eis prospicitur, dum dignis premijs adiuuantur ex ipsorum opulencia, Regis gloria crescit iugiter et augetur. Proinde ad vniuersorum noticiam harum serie uolumus peruenire, quod nobilis vir Magister Aladarius dilectus et fidelis noster, ad nostram accedens presenciam, exhibuit nobis litteras St. eadem Dei gracia junioris Regis Hungarie, Ducis Transsiluani et Domini Cumanorum, primogeniti nostri karissimi hunc tenorem continentibus :

St. Dei gracia junior Rex Hungarie stb. (következik István ifjabb királynak 1263-ki adománya, mint alább 45. sz. a.)

Nos vero ipsius Magistri A. iustis petitionibus assensum fauorabilem adhibentes, cum negari non possit, quod a nobis licite postulatur, tum quia meritoria seruicia ipsius Magistri A., que ab indolis puericie in nostra domo exhibuit indefesse nobis et karissimu filio nostro fideliter et deuote ; qui ceciam in diuersis articulis in Regno nostro et extra Regnum multipliciter insudauit, se totum beneplacito Regio exponendo,

omnia ad benignitatis graciam reuocantes, ut eius exemplo reliquos ad fidelitatis antidota forceius accendamus, dictas villas eidem Magistro A., et per eum suis heredibus herendumque successoribus cum suis vtilitatibus et pertinencijs vniuersis nostro priuilegio perpetuo et inreuocabiliter duximus confirmandas, silenceium de cetero super repeticione dictarum vllarum cuilibet inponentes. Datum per manus discreti viri Magistri Farcasij Prepositi Albensis Ecclesie, aule nostre Vice-Cancellarij dilecti et fidelis nostri anno Domini M° CC° sexagesimo tercio.

(Eredetie bőrhártyán, a pecsét töredéke vörös-sárga selyemzsíron függ,
a budai kir. kamarai levéltárban.)

42.

IV. Béla király azon földeknek fejében, melyeket a komáromi vendégeknek adott, csereképen az előbbi birtokosoknak más födeket adományoz. 1263.

Bela Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Comanieque Rex omnibus Christi fidelibus presentes litteras inspecturis salutem in omnium salvatorem. Ad vniuersorum tam presencium quam futurorum noticiam tenore presencium uolumus peruenire, quod terram Zemere, Gubas, Bench et Mika de Camar ab eis recipientes, eandem hospitibus nostris de Camar fecimus assignari. Ijdemi autem ad nostram accedentes presenciam in concambium terre ipsorum quandam terram Castri Zaladiensis Bylle uocatam, cum terra Warou sibi dari a nobis pecierunt. Verum quia de qualitate et quantitate diete terre Bylle nobis plena ueritas non constabat, dilecto et fideli nostro Magistro Feliciano Custode Albensis Ecclesie, ut eandem terram Bylle, cum terra Warou inspiceret, et nobis qualitatem et quantitatem earundem postmodum remandaret, nostris dedimus litteris in man-

datis. Idem itaque, prout nobis remandanit, nostrum manda-
tum cupiens adimplere, accessit ad easdem, et sicut per con-
sideracionem potuit inspicere, uisum extitit, quod eadem terra
Bylla, sicut a Comite Princeps de nostro mandato reambulata
fuit, per eundem Magistrum F. Custodem, et Castro restituta
memorato, cum terra Warou esset circa terram duodecim ara-
trorum. Nos igitur iustis precibus eorundem Regia benignitate
fauorabiliter inclinati, dictam terram Bylle, sicut per prefatum
Magistrum F. Custodem Albensem Castro fuerat restituta, cum
terra Waro in premissa quantitate prenotatis Zemere, Gubas
et alijs, ac corum heredibus, in concambium terre ipsorum
dedimus et tradidimus perpetuo possidendum. Mete autem
earundem, prout in litteris predicti Magistri F. Custodis uidi-
mus contineri, hoc ordine distinguntur: Prima mete incipit in
ualle iuxta uiam, ubi sunt tres mete, que mete diuidunt terram
Princeps Comitis et Dominici de Bylle Maioris Exercitus; deinde
protenditur ad septemtrionem tenendo metas cum terra dicti
Princeps, et perueniet ad terram nobilium de Woiauoch, et ibi
sunt quinque mete; abhinc protenditur ad orientem, et facit
metam subtus arborem magnam, quod uulgo *tulgfa* dicitur;
inde procedendo ad orientem perueniet ad magnam uallem,
que diuidit terram Reche et terram Bylle, et facit metam in
medio vallis; hinc regreditur in medio vallis directe ad meri-
diem in longum spacium, et exiens de valle perueniet ad arbo-
rem piri, et ibi facit metam; abhinc tendens ad orientem per-
ueniet ad terram Johannis filij Orbani, et sub silua eiusdem
Orbani facit metas; inde reuertitur ad meridiem faciendo
metas, et coniungitur terre Petri filij Herchek; inde tendens
iterum ad occidentem perueniet ad fluum, qui Zopola dicitur,
et ibi coniungitur terre Dominici Maioris Exercitus; terra
autem ultra fluum existens uocatur terra Warou castrensis
et in medio fluminis tendens iterum ad septemtrionem, exiens
de ipso fiume cadit in aliud fiumen, et in ipso flumine ue-
niens (ad) fontem ipsius fluminis, et parum transiens in medio
uallis facit metam, parte ipsius uallis dicto Dominico rema-
nente, et alia parte predictis Gubas, Zemere et alijs nominati-
bus; inde tendens iterum ad occidentem iuxta uiam in valle,
et coniungitur metis prioribus. In cuius rei memoriam et per-
petuam firmitatem presentes eisdem concessimus litteras dupli-

eis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Farcasij Electi Zagrabiensis aule nostre Vice-Cancellarij dilecti et fidelis nostri, anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo tertio. Regni autem nostri anno vicesimo octauo.

(Eredetie bőrhártyán, a sárga-vörös selyemzsinórón függött pecsét elvezett. a budai kir. kamarai levéltárban.)

43.

IV. Béla királynak bizonyos radváni szántóföldet tárgyazó adománya Geched és Péter Zeechl fiui számára. 1263.

(Belae IV. Regis nova donatio super terra quadam arabilis in villa Radwana pro Geched et Petro filiis Zvechl.)

(A nemes Radvánszky család levéltárának lajstromából.)

Kutya I. 42

44.

István ifjabb királynak több az Ungi várhoz tartozó földet tárgyazó adománya Panki Jakab comes számára. 1263.

Stephanus Dei gracia junior Rex Vngarorum, Dux Transiluanie et Dominus Cumanorum omnibus Christi fidelibus presentem paginam inspecturis salutem in omnium saluatorem. Fidelitates et merita subditorum ad ampliandam Regalem graciām in subditis, Celsitudinem Regiam non immerito attraunt et inuitant, ut hoc exemplo fideles ad acquirende gracie cupiditatem multo forcius accendantur. Proinde vniuersorum noticie harum serie declaramus, quod attendentes fidelitates et serui-

eiiorum merita Comitis Jacobi filij Gregorij de Panc, que idem nobis in diuersis expedicionibus nostris cum effusione sui sanguinis et cruore in nostri presencia et Barronum nostrorum, et specialiter quando habuimus pugnam in Regno Bulgarie subtus ciuitatem Budun nuncupatam, fideliter exhibuit et deuote; in recompensacionem seruiciorum ipsius Comitis Jacobi, dilecti et fidelis nostri, wolentes grata vicissitudine occurrere Regio cum fauore, licet pro modico reputemus, quod ad presens agimus, ex consilio omnium Barronum, Episcoporum, et aliorum Prelatorum nostrorum, quasdam possessiones nostras castrenses in Comitatu de Vng existentes, videlicet Seinnam, Rat, Magnum Chepel et Radich nuncupatas, cum omnibus utilitatibus earundem possessionum et pertinencijs, sine preiudicio iuris alieni per ueteres metas et anticas, ab alijs terris nostris castrensibus per ipsas metas et per jobagiones eiusdem castri nostri reambulatas et assignatas, dedimus, donauimns et contulimus ipsi Comiti Jacobo de Panc dilecto et fidi seruienti nostro jure perpetuo et inreueabiliter possidendas in filios filiorum suorum et heredes in heredum (így) et successorum suorum tenendas et habendas. Ut igitur hec nostra Regalis collacio robur optineat perpetue firmitatatis, et ne in irritum talis donacio reuocetur, et ne per quempiam ijdem uel eorum heredes heredumue successores possint uel debeat molestaty, presentes concessimus litteras dupplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Benedicti Prepositi Orodiensis aule nostre Vice-Cancellarij, anno Domini millesimo duecentesimo LX. tercio.

(Eredetie bőrhártyán, melyről a király kettős pecsétjének töredéke zöld-sárga-viola színű selyem-zsinórón függ, a nemzeti Muzeum kézirati gyűjteményében.)

45.

Isteán ifjabb királynak több Munkács körüli birtokot tárgyazó adománya Aladár a király tárnochmestere számára. 1263.

Stephanus Dei gracia junior Rex Hungarie, Dux Transsiluanus, Dominus Cumanorum omnibus Christi fidelibus presentem paginam inspecturis salutem in omnium saluatorem. Regie conuenit Sublimitati metiri merita singulorum, et singularis pro meritis respondere, ut dum huius, quorum opera singulari quodam probitatis titulo commendari merentur, prospexerint se fecundos, de uirtute crescere studeant in uirtutem, alij quoque nichilominus eorum exemplo prouocati ad fidelitatis opera forceius accendantur. Hac itaque consideracione indueti ad uniuersorum noticiam harum serie uolumus peruenire, quod nos attendentes merita et seruicia dilecti et fidelis nostri Aladarij Magistri Tauuarnicorum domine Regine karissime consortis nostre, in quibus idem a temporibus sue iuuentutis eoram oculis Regie Maiestatis in Regno et extra Regnum, tam in legacionibus Regijs preferendis, quam in alijs diuersis Regni expedicionibus excellenter effulsit, dubijs fortune casibus se et suos multociens exponendo, et postmodum idem ipse nostro lateri adherendo, nostris per omnia parens iussionibus et mandatis, quam plurima fidelitatis opera, que per singula longum esset enarrare, maxime tamen circa nostre domus necessaria, oportuna exhibuit laude digna. In recompensacionem siquidem tot et tantorum seruiciorum ipsius, et precipue ac principaliter ob annunciaciōnē gaudij karissimi primogeniti nostri, Ducis videlicet Ladizlai, ad supplementum donacionis quinque villarum, quas eidem Magistro paulo ante pro eodem gudio dederamus, non tamen in plenam satisfaccionem; eum pro modico reputemus, quod ad presens agimus, respectu eorum que facere intendimus; quasdam villas, videlicet villam Saneti Nicolai supra Munkach, cum suis vtilitatibus et pertinencijs ex ista parte indaginis existentem, et villam Zoloa cum suis pertinencijs ex altera parte indaginis, ac terram nomine We-

rezka iuxta eandem in Comitatu de Bereg existentes, quas Michael filius Micov quondam Comes de Bereg prius ex nostra donacione possidebat, sed ipso mortuo sine herede ad nostras manus secundum approbatam Regni consuetudinem deuolutas, ipsi Magistro Aladario, et per eum suis heredibus heredumque successoribus iure perpetuo inreuocabiliter (contulimus) possidendas sub eisdem metis et terminis, quibus olim eadem fuerant limitate. Ita uidelicet, quod si ipse Magister A. sine liberis, quod absit, decederet, liberam ei dedimus, predicta omnia cuicunque voluerit, disponendi seu legandi facultatem. Et ut hec a nobis rite et legitime facta donacio perpetuo perseueret, nec unquam per nos aut per nostros successores possit in irritum renocari, presentes ipsi Magistro A. et suis heredibus tradidimus litteras duplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Benedicti Prepositi Orodensis aule nostre Vice-Cancellarij dilecti et fidelis nostri, anno Domini Icarnacionis M° ducentesimo sexagesimo tercio.

(Eredetie bőrhártyán, melyről a pecsétnek töredéke zöld-vörös selyemzsinórba függ, a budai kir. kamarai levéltárban.)

46.

István ifjabb királynak Dumuszló Abauj megyei birtokot tár-gyázó adománya Kumpolth comes számára. 1263.

Stephanus Dei gracia junior Rex Hungarie, Dux Transsiluanus, Dominus Cumanorum, omnibus Christi fidelibus presentem paginam inspecturis salutem in omnium saluatorem. Fidelitates et merita subditorum ad ampliandam Regalem graciā in subditis Celsitudinem Regiam non inmerito attrahunt et inuitant, ut ex hoc exemplo fideles ad acquirende gracie cupiditatem multo forceius accendantur. Proinde ad uniuersorum noticie (igy) harum serie declaramus : quod attinentes fidelitates et seruiciorum merita Cumpolth Comitis filij

Cumpolth dilecti et fidelis nostri, que idem ab ineuntis etatis sue temporibus Regno in multis articulis, et diuersis et quampluribus expedicionibus, nec rebus uolens parcere, nec persone, et postmodum nobis exhibuit fideliter et deuote, in recompensacionem seruiciorum eiusdem, volentes grata vicissitudine occurrere, quamquam pro modico reputemus, quod ad presens agimus, terram Dumuslou vocatam in Comitatu de Aba Vyuar, in qua populi drauch inantea residebant, contulimus eidem Cumpolth Comiti et suis heredibus hereditumve successoribus perpetualiter et irrevocabiliter possidendam, sub hijsdem metis et terminis, sicut per priores possessores ipsa terra limitata extitit et possessa. Ut igitur hec nostra collacio robur obtineat perpetue firmitatis, presentes concessimus litteras duplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Benedicti Prepositi Orodiensis aule nostre Vice-Cancellarij anno Domini M° CC° LX° tercio.

(Eredetie bőrhártyán, a pecsét töredéke még megvan, a budai kir. kamara levéltárban, hol IV. László királynak 1274-ki és III. Endre királynak 1294-ki megerősítő privilegiumai is öriztetnek.)

47.

IV. Orbán pápa megerősíti Mária királyne számára IV. Béla királynak a Pilisi vagyis Wissegradi rát törgyazó adományát. 1263.

Urbanus Episcopus servus servorum Dei carissime in Christo filie M. Illustri Regine Ungarie salutem et Apostolicam benedictionem. Justa desideria tue Celsitudinis, que per Dei gratiam vigilanter insistere dicitur operibus pietatis, auditu benigno suscipere et promptis delectamur affectibus adimplere. Sane tua et carissimi in Christo filii nostri B. Illustris Regis Ungarie, viri tui, petitio nobis exhibita continebat, quod idem Rex illa deploranda diseruina, que Regno Ungarie

intulit inpietas horrida Tartarorum, clementer attendens, provide ac pie disposuit, ut in locis convenientibus ipsius Regni faceret castra construi, per que fidelium posset salus et defensio procurari. Cum autem tu quendam montem tunc deseratum in silva, que Pelys dicitur, existentem, pro castro ad defensionem viduarum et orphanorum contra hostilitatem Tartaricam, que formidabilis imminebat, inibi construendo ab ipso Rege dari tibi cum instantia petivisses, idem Rex, qui etiam Baronibus et aliis suis fidelibus loca huiusmodi pro faciendis munitionibus concedebat, tibi liberali dextera montem donavit eundem, in quo tu de auro et ornamentis propriis, sertis videlicet aureis et monilibus, ac rebus aliis pretiosis, que tecum de domo paterna portasti, castrum, quod Wissegrad dicitur, fecisti opere sumptuoso construi, ad quod necessitatis tempore vidue, orphani ac fideles alii receptacula propria non habentes, possent confugere, et ab hostili rabie tamquam in domo refugii se tueri. Postmodum vero prefatus Rex, pensata magnitudine sumptuum, quos tu pro huiusmodi opere feceras, tibi castrum ipsum cum Comitatu et Districtu de Pelys Regia liberalitate, ac titulo donationis perpetuo valiture dedit, tradidit et contulit, sicut et montem concesserat memoratum, ductus illa consideratione potissime, quod cum tu quoddam monasterium in insula Danubii ad honorem Gloriose Virginis Marie construi fecisses de propriis bonis tuis, sue decebat Altitudinis Claritatem, quod ipse sicut de aliorum bonorum suorum affluentia, ita et de suis liberis honorem dignum impenderet Maiestati omnium conditoris. Sic etenim per inspirationem Dei mirificam factum esse conspicitur, quod idem Rex ad gloriam Regis et Regine Celorum, carissimam in Christo filiam nostram Margaritam natam suam obtulit Gloriose Virginis, suis laudibus in eodem monasterio perpetuo servitaram. Et quia plurime generose virgines Regni predicti fere centum numero in monasterio ipso ad Divine laudis obsequium devote ac humiliter convenerunt, voluit Rex prefatus, ut huiusmodi ancille Christi urgente necessitatis tempore se in eodem castro recipere valeant, et in eius secretario virtutum domino famulari. Porro ut libera disponendi ac ordinandi de ipso castro penes te potestas remaneat et facultas, idem Rex de consilio Prelatorum et prefati Regni Baronum inter alia statuit ordi-

nando, ut predictum castrum uni ex suis et tuis liberis, qui magis tibi fuerit obsecutus, in vita donare vel in morte legare valeas, prout tue placuerit voluntati, sicut in patentibus litteris eiusdem Regis confectis exinde, suaque aurea bulla munitis plenius continetur. Quare pro ipsius Regis et tua parte instanter petebatur a nobis, ut cum proventus ac redditus montis, Comitatus, ac Districtus ipsorum tempore donationis, concessionis et traditionis huiusmodi valorem quinquaginta marcarum argenti non excederent annuatim, donationem, concessionem et traditionem easdem, ac statutum et ordinationem huiusmodi non obstantibus constitutionibus contrarijs, que inter virum et uxorem donationes fieri prohibent, Apostolico curaremus munimine roborari. Nos itaque considerantes attente, ius prohibite donationis huiusmodi non amare, nec tamquam inter infestos fore tractandum, sed tamquam inter maximo coniunctos affectu, et solam timentes inopiam, quod profecto ad donatoris et donatarie mangnificentiam, ac doni exiguitatem respectu habitu locum sibi non vendicat in hoc casu, et quod etiam tam pie ac honeste cause ad id Regem induxerunt eundem; donationem, concessionem et traditionem, statutum et ordinationem predictam, sicut alias provide facta sunt, rata et firma babentes, ea non obstantibus constitutionibus ipsis, auctoritate Apostolica confirmamus, et presentis scripti patrocino communimus. Tenorem autem litterarum ipsarum de verbo ad verbum presentibus fecimus annotari: Qui talis est:

In nomine Sancte Trinitatis et Individue Unitatis Amen.
 Bela Dei gratia Hungarie stb. Rex. stb. (következik IV. Béla királynak 1259-ki adománylevele, mint gyűjteményünk második folyamának II. kötetében 354. sz. a.)

Nulli ergo stb. nostre confirmationis stb. Datum apud Urbemveterem XII. kalendas Januarii, Pontificatus nostri anno tertio.

(Theiner, Vetera Monumenta Historica Hungariae Sacram illustrantia
 I. köt. 252. l.)

48.

Roland bánnak Gurbysa birtokára vonatkozó ítelete László Renoldnak fia és György comes Móricznak fia közt. 1263.

(Közölve gyűjteményünk VII. kötetében, vagyis a második folyam II. kötetében 355. l.)

49.

Alhey III¹⁵

A székesfehérvári káptalannak bizonyságlevele, hogy Soulogi Sándor, s Henyz, és Alheit Jakabnak leánya, Burrónak pedig neje, a Soulog birtokból járó hitbér és leáynynegyedre nézve egyezkedtek. 1263.

(C)apitulum Albensis Ecclesie vniuersis Christi fidelibus presentem paginam inspecturis salutem in Domino sempiternam. Vniuersitati uestre tenore presencium intimamus, quod constiutis coram nobis Alexandro filio Jakou de Soulog ab una parte, et Henyz filio Jacobi, ac Burreu una cum uxore sua nomine Alheyt filia eiusdem Jacobi ex altera; propositum extitit per eosdem: quod cum idem Alexander, prefatos Henyz et Borreu super facto terre Soulog ad presenciam domini Regis euocari fecisset, quam ratione dotis uxor Henyz decedentis filij Buchu, aue ipsorum iunioris Henyz et sororis sue domine prefate Alheyt, et ratione quarte matris eorumdem nomine Elisabeth filie dicti decedentis Henyz, idem iunior Henyz et domina Alheyt soror ipsius prefata detinebant; tandem extitisset taliter ordinatum inter ipsos, quod predictus Alexander pro dote et quarta antedictis solueret decem marcas Henyz et Alheit sorori sue memoratis, et ipsa terra Soulog in ea quantitate, in qua ratione ipsius dotis et quarte detinebatur,

ipsi Alejandro soluo iure remaneret. De quibus decem marcis secundum ordinacionem prescriptam idem Henyz et Alheyt soror sua quinque marcas argenti receperunt coram nobis de Alejandro supradicto, residuas uero quinque marcas in estiuatione sunt confessi recepisse antea ab eodem; relinquentes terram de terra Soulog. quam detinebant, ratione predicta eidem Alejandro pacifice possidendam; obligantes se dictus Henyz et domina Alheyt prefata, quod quicumque nomine dōtis et quarte predictarum prefatum Alexandrum uel eius heredes in futurum molestaret, ipsi expedire tenerentur labore proprio et expensa; renunciando omni liti et accioni ipsorum, et pariter litteris, si que fuerant inter ipsos de premissis antea emanate. Ut iuri huius rey series robur obtineat firmitatis, eidem Alejandro ad petitionem predictorum presentes concessimus litteras nostro sigillo communitas. Anno Domini M° CC° LX° tercio, pridie idus Julij. Magistro Fareasio Ecclesie nostre Electo aule Regis Vice-Cancellario, Gregorio Cantore, Feliciano Custode, Jacobo Decano existentibus.

(Eredetie bőrhártyáu, vörös-zöld selyemzsínörön függő pecsét alatt, a fölmélt. herczeg Batthyány család lováltárában.)

50.

A veszprémi káptalannak bizonyoságlerelle, hogy több zalamegyei hirtokos örököös hirtokát Gothárd, a zalamegyei jegyveresek parancsnokainak eladtta. 1263.

Nos Capitulum Vesprimiensis Ecclesie damus pro memoria, quod constitutis coram nobis Vyda filio Endre, Martino filio Cheph, Junus filio Peteus, et Gregorio fratre Farcasij, pro se et pro Fareasio, Jovanka et Johanne de Zeulch ab una parte; Gothardo Maiore Exercitus Castri Zaladiensis pro se, pro — Comite et Martino fratribus suis, Oliuerio Comite pro se et pro Bikach fratre suo ex altera, ijdem Vyda, Martinus,

Junus et Gregorius confessi sunt viua voce, quod medietatem terre hereditarie ipsorum Cheyd vocatae trans fluui Karaka existentem, que primo ab eisdem alienata fuerat, et postmodum per graciam domini Regis eandem rehabuerunt, sicut plenius in priuilegio domini Regis Bele exinde confecto coram nobis per eosdem populos exhibito uidimus contineri, uendidisset perpetuo possidendam Gothardo, Oliuerio et Bykach ac fratribus ipsorum prenominatis pro quatuordecim marcis argenti pondati, ita tamen, quod tercia pars medietatis terre illius, quam Oliuerius, Gothardus Comites emerunt, et alij fratres ipsorum, cedet Oliuerio et Bykach, duabus partibus Gothardo et fratribus suis permanentibus; et quia ipsam terram partes indiuisam adhuc esse affirmabant, non potuerunt confirmare. Datum anno gracie millesimo CC^o sexagesimo tertio in dominica proxima post festum Purificacionis Virginis Marie.

(Eredetie bőrhártyán. a pecsét elveszett, a budai kir. kamarai levéltárban.)

51.

A veszprémi káptalannak bizonyáságlevele, hogy Mihály Balach comesnek fia Apáthy nevű birtokát vejére Vicis Lörincz comesre átruházta. 1263.

Capitulum Wesprimensis Ecclesie omnibus presentes litteras inspecturis salutem in Domino sempiternam. Ad universorum noticiam tenore presencium volumus peruenire, quod constitutis coram nobis Comite Michaele filio Comitis Balach ab una parte pro se et filijs suis; et Comite Laurencio Vicis ex altera; idem Comes Michael confessus est viua voce, quod ex consensu et beneplacito filiorum suorum, Elek videlicet et Pauli, sicut dixit, quoddam preedium suum Apathy vocatum genero suo prenotato, Laurencio cum filia sua, quam eydem matrimonialiter tradidit, contulisset perpetuo possidendum;

ita quod de cetero nec ipse suam donacionem seu collacionem, nec heredes sui poterunt reuocare. Si autem aliqua questio super codeni predio oriretur, ita quod aliquis ratione sui juris requireretur; extunc ipse Comes Mychael et sui heredes tenentur expedire; si uero ingressura lex aliquis ipsum predium posset obtinere, heredes ipsius Comitis Mychaelis, si idem decesserit, vel heredum successores, predium in valore et in utilitatibus eque bonum dare tenentur Comiti Laurencio antedicto. Cuius videlicet predij mete taliter distinguntur: Prima meta egreditur de Mura, et tendit ad magnam arborem *yegenye*; inde transit per nemus ipsius Mura ad arborem ilicis, sub qua est meta, et supra arborem est signum crucis; inde tendit ad australem plagam iuxta terram de genere Berch ad magnam viam, que venit de Sancta Cruce iuxta Ouenisa, et vadit uersus Seeremene, et iuxta viam est meta terrea; et ibi intrat in magnum virgultum, et vadit ad magnam arborem ilicis, vbi est vna meta; postea tendit iterum ad aliam arborem ilicis, tendit eciam ad metam terream, que est iuxta vienam Bod; postea uadit iterum ad metam vnam, et inde tendit ad ultimam metam, que separat a terris generacionum Berch, et ibi adheret terris generacionum de Palat, postea vadit in magna via ad orientem ad metam, in qua sunt due arbores, que vocantur *egur*; inde vadit ad arborem ilicis, super quam est signum crucis, et sub arbore est meta; inde iterum tendit ad arborem ilicis, et ad aliam consimilem arborem; postea vadit ad metam vnam, que est in magno virgulto ab oriente, que separat terram a terris generacionum Palat; postea vadit in magna via ad siluam, et (in) introitu silue est arbor, que signata est signo crucis; inde per arbores tendit ad exitum silue, ubi sunt due arbores in vna radice, sub quibus est meta terrea, et arbores sunt signate signo crucis; deinde vadit minime in uia, et cadit in vallem parvulam, que vadit ad partem meridionalem, vbi sunt arbores signate, et vallis transit viam prenominatam in capite eiusdem vallis est arbor pomi, super quam est signum crucis; inde vadit per fimosam terram, et descendit in paludem, vbi sunt magna vimina; postea transit per pratum, vbi sunt fenilia, et sunt arbores *egur* signate, et vadit in prato usque ad truncum vnum, sub quo est meta terrea; et inde vadit ad arborem

ilieis, que stat iuxta aquam Lokouch, et in inferiori parte pontis; inde vadit (in) magnam venam, que exit de Mura; postea reuertitur ad primam metam; et ibi mete ipsius terre terminantur. In eius rei testimonium presentes concessimus litteras sigillo nostro roboratas. Datum anno gracie millesimo ducentesimo sexagesimo tereio. Renerendo in Christo patre nostro Paulo Episcopo Ecclesie nostre, Fauo Preposito, Paulo Cantore, Paulo Leetore, Johanne Custode existentibus.

(A zalavári konventnek 1380-ki átirata szerint, Zsigmond királynak 1395. „in Vissegrad die Dominico proximo post octouas Nativitatis Beati Johannis Baptiste“ kiadott megerősítő okmányából, melyet „Magnificus dominus Nicolaus filius Johannis de Kanisa Magister Tauarnicorum nostrorum“ kért;

a budai kir. kamarai levéltárban.)

52.

*A veszprémi káptalannak bizonyáságlevele, hogy Beréndi Péter comesnek fiai Chumur nevű szolgájukat Eykai Cheleonek eladták.
1263.*

Capitulum Vesprimiensis Ecclesie omnibus presentes litteras inspecturis salutem in Domino sempiternam. Ad universorum noticiam tenore presencium volumus peruenire, quod Hunth et Syke filij Comitis Petri de Berend pro se et pro duobus fratribus ipsorum, Gregorio videlicet et Sebastiano coram nobis personaliter constituti, quandam seruum ipsorum nomine Chumur in nostri presencia personaliter statutum, Chelleo de Eyka pro tribus marcis et media plene ab eodem receptis, uendiderunt perpetuo possidendum; ita quod de cetero nec ipsi Hunt et Gregorius, Syke aut Sebastianus, nec ipsorum heredes aut cognati predictum seruum aut eiusdem posteritates a predicto Chelleo uel eiusdem heredibus poterunt requirere, uel aliquam super eo mouere questionem. Si autem aliqui ratione seruitus eiusdem serui contra ipsum Chelleum litem exitarent, extane ipsi Hunt, Syke, Gregorius et Sebastianus debent ex-

pedire ipsam item. In cuius rei testimonium presentes concessimus litteras sigillo nostro roboratas. Datum anno gracie millesimo CC^o sexagesimo tereio. Reuerendo domino nostro et venerabili in Christo patre Paulo Episcopo Ecclesie nostre, Fatio Preposito, Paulo Cantore, Johanne Custode, Paulo Lectore existentibus.

(Eredetie bőrhártyán, melyről a káptalan pecsétje hártyazzinegen függ közölte Thaly Kálmán.)

53.

Jaczint hantai prépost bizonyos vitás földeket Jakub, Heraik fiúnak oda határoz. 1263.

Jacintus Diuina miseracione Prepositus Hantensis et iconomus venerabilis patris Pauli Dei gracia Episcopi Wesprimiensis, omnibus presentes inspecturis saltem in Domino sempiternam. Noticie singulorum presentibus declaramus, quod cum Jacobus filius Hernici (igy) de villa Vrs requirendo ab eisdem terras Symonis et vineam in Vrs existencia, quarum uidelicet terrarum et vinee medietatem idem Jacobus dicebat precio sibi comparasse, et alteram medietatem per soerum suam, cum eadem decederet, sibi relictam, exclusis decem iugeribus terrarum, que soerus sua, uxor prenotati Symonis, quinque filiabus suis reliquerat; et ijdem Gregorius et Benedictus ex aduerso proponerent, quod eandem terram Symonis ac vineam equali diuisione inter ipsos diuidere deberent, cum et ipsi essent sponsi eiusdem Symonis; tandem nos probacionem predicto Jacobo indixissemus super eo, quod propositionem suam cum parochiali sacerdote confessore soerus sue probare deberet; et cum alijs termino adueniente idem Jacobus cum predicto sacerdote, et cum alijs viris probauit coram nobis. Vnde nos eandem terram et vineam, exclusis decem iugeribus terrarum predictarum, eidem Jacobo sta-

tuimus in perpetuum possidendam; adieciendo iuxta attestacionem dicti sacerdotis confessoris sue soerus, quod idem Jacobus unum psalterium de vinea et terris, vel precio earundem, aut pecunia ad ecclesiam Sancti Ladislai de eadem villa emere tenetur pro remedio anime soerus sue; ita quod de cetero nullus de cognacione predicti Symonis, vel soerus sue, aut alius ratione vinee et terrarum possit eundem Jacobum vel heredes suos in aliquo molestare. In cuius rei testimonium presentes concessimus litteras nostras nostri sigilli munimine roboratas. Datum anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo tertio feria tercia proxima post festum Exaltacionis Sancte Crucis.

(▲ veszprémi káptalan 1268-ki átiratából, mint alább.)

54.

Az esztergamszigeti apáczazárda bizonyos Cholnuk-i szöllöt a nyúlszigeti apáczazárdának átenged. 1263.

Vniuersis presentes litteras inspecturis Abbatissa et sorores eiusdem de Insula Strigoniensi salutem eternam. Nouerit vestra Vniuersitas, quod vineam de Cholnuk, quam dominus B. Archiepiscopus Strigoniensis nobis reliquerat, et dominus Rex eandem sororibus de Insula Beate Virginis contulit; ne aliqua dissensio inter nos et eas interdum oriaretur propter hoc processu temporis, pacifice dictam vineam eis possidendum reliquimus; ita tamen, quod ipse pro sua liberalitate ad subleuandam paupertatem nostram de suis bonis pacifice nobis proniderunt. Datum anno gracie millesimo CC^o LX° III°.

(Eredető bőrhártyán, melynek pecsétje elveszett, a budai kir. kamarai levéltárban.)

55.

Moys, Béla vezérnek tárnochmestere, Samson, Samsonnak fia és Kurpadnak fiai közt, Yutha és Bard helységekben lévő bizonyos birtokrészek tárgyában ítélt. 1263.

Nos Moys Magister Tauarnieorum Bele Dicis, Comes Symigiensis et de Vorosdino significamus vniuersis, quod cum Samson filius Samsonis super filios Kurpad medietatem terrarum ipsorum de Yutha et de Bard requisiuisset coram nobis, licet auditis parcium propositionibus probacionem testium et duellum super medietatibus ipsarum terrarum inter partes adiudicassemus, tandem quibusdam diebus transactis idem Samson coram nobis comparens, duellum inter partes adiudicatum coram nobis resignauit, volens pocius — — — — litteris nostris memorialibus continentur requireret vel amitteret. Sed cum partibus terminum et locum, scilicet Conuentum Sancti Benedicti de Copusfeu partibus volentibus et consencientibus assignassemus, ipso die sacramenti dictus Samson non recepit sacramentum filiorum Kurpad et testium suorum iam dictorum, sicut per litteras dicti Conuentus nobis patuit euidenter. Sed cum idem Samson nobis noluisset citatus iterato indicare, cur sacramentum non receperit eorundem, inspecta iusticia dictorum filiorum Kurpad presente — — de Ketel pristaldo nostro ipsam terram reliquimus nominatis filijs Kurpad inreucabiliter possidendam. Ut igitur huius rei series salua semper consistat, nostris patentibus litteris duximus confirmandas. Datum anno Domini M° CC° LX° tercio.

(Eredetie bőrhártyán, melyről pecsét egykor függött, de mely már csak nehezen olvasható, a nemz. Múzeum kézirattárában.)

56.

Erney nyitrai főispán a pannonhalmi apátságnak Debretha és Lubon nevű jószágaiban határjárást tart. 1263.

Nos Erney Comes Nitriensis memorie commendantes significamus vniuersis, mandatum domini Regis nos recepissemus, per litteras continens hunc modum, quod possessiones Monasterii Sancti Martini de Saero Monte Pannonie Debretha et Lubou vocatas, et ad easdem pertinentes possessiones, a terris nobilium et Castri Nitriensis reambulatas et distinctas predicto Monasterio assignare deberemus. Igitur ipsius domini Regis preceptis curantes exequi, ut debemus, predictas possessiones per Rolandum Curialem Comitem nostrum Nitriensem, Janus Majorem Exercitus et Georgium Centurionem, jobagiones eiusdem Castri presentibus dietarum possessionum commetaneis eidem Monasterio fecimus assignari. Mete itaque et termini terre Debrethe sic procedunt : Incipit a parte orientali iuxta fluum Vagh, et super ripam ipsius flumii sunt due mete terree ; inde vadit ad villam Pauli Comitis filij Paznani, et ibi ante villam eiusdem transeundo viam magnam sunt due mete ; deinde intrando siluam magnam per singulas binas metas in ipsa silua tendit ad locum flumij Dobou vocati, vbi sunt tres mete ; deinde progrediendo per frequentes metas in campo, continuantur terre Ecclesie de Zubrin ; abinde iuxta terram eiusdem Ecclesie reflectitur versus occidentem, et veniendo ad quandam planiciem tenet metas cum Yseph et cognatis suis ; hinc vergit ad terram Rocoych, que est castri Nitriensis ; hincinde vadit ad terram Bore ; deinde vadit ad terminos Petri et Wynobur ; exinde veniet ad terram Kozorich vocatam, que est castri de Bana ; inde tendit ad terram Thome soluentis Castro Nitriensi quinque pondera ; deinde continuando se terre Laurencii vadit per binas metas ad magnam viam ; postmodum continuatur terre Pechsan, que est Castri de Bana, vbi versus meridiem iuxta predictam viam sunt due mete ; deinde vadit ad duas metas sub quadam pyro erectas ; abinde

reflectitur versus meridiem, et vadit vsque ad fluuium Vagh, ibi transeundo eundem fluuium vadit vsque ad fontem Vagh, qui cadit in fluuium memoratum; ibique mete et termini terre Debretha terminantur. Item mete et termini terre Lubou sic procedunt: Incipit iuxta terram Pangracii super quibusdam metis terreis, et per singulas binas metas tendit ad locum fluuii Dubou iuxta magnam viam, que tendit versus occidentem, sunt due mete terree; deinde reflectendo se versus septemtrionem iuxta terram Ryuka, que est Castri Nitriensis per frequentes binas metas tendit ad locum fiuuii Harysan, vbi transeundo ipsum locum vadit ad quamdam arborem altam, vbi sunt due mete; vnde directe eundo vadit ad terram Pardan, et ibi cadit in fluuium Duduag; et sic ipsa terra a dextra parte ipsi monasterio cedente, a dextra uero castrensis remanente, mete et termini terre Lobou concluduntur. Actum anno gracie M. CC. LX. tertio.

(IV. Béla királynak 1264-ki megerősítő okmányából, mint alább
63. sz. a.)

57.

Békekötés Sibenico és Trau dalmatiai városok közt. 1263.

Anno Dominice Incarnationis MCCLXIII., Indictione VI., Februarii VII. die intrante; regnante domino nostro Serenissimo (Bela) Rege Vngarie, ac tempore Stepconis Comitis de Breberio Egregij Potestatis Sibenicensis; nec non et Judicium Petri et Toleni. Quia nil melius, nil honestius, nilque utilius in hoc seculo reperitur, quam, quod terrarum rectoribus inter Christianos populos, presertim inter vicinas ciuitates, pacis federa seminentur, ac verae dilectionis regula radicitus obseruetur; harum nempe effectum considerantes nos supradicti Potestas, Judices, Consiliarijque Sibenicensis Ciuitatis, nomine et vice nostrae Communitatis Sibinicensis, et pro ipsa Com-

munitate, et volentes vobiscum Traguriensibus in vera concordia, societate, et amicitia permanere, et si qua inter vos, et nos vigere diguoscuntur, illesa permaneant, et de bono in melius reformatur; ad honorem et laudem Summi Patris, et ad honorem, et reuerentiam Illustrissimi domini nostri Regis Vngarie, et eius filiorum, neconon ad honorem, et protectionem bonorum et fidelium, et ad malorum et infidelium confusione, sub tali forma concordiam, societatem, et amicitiam inter vos et nos duximus statuendam atque renouaudam, de consensu et voluntate nostri publici parlamenti, et in ipso, et ab ipso parlamento confirmatam, et approbatam concorditer; et vnanimiter existentes, vna cum nobis et discretis dominis Valentino de Casariza, et Duymo filio Archidiaconi, ambasatoribus vestris a vobis ad nos super his specialiter deputatis. Inprimis itaque volumus, et ordinamus, et ita duximus ordinandum, quod illa priuilegia, quae temporibus dominorum Guidonis Comitis Potestatis Traguriensis, et Danielis Comitis Sibenicensis facta extiterunt, sint firma, et rata ab vtraque Communitate seruanda. Item omnia malefacta, quae hactenus inter Sibenenses et Tragurienses facta sunt, sint hinc inde irrita, et remissa; exceptis dumtaxat illis, de quibus per curiam aliquam sententiatum extiterit, ita quod inde datus fuerit prestaldus, vel publicum instrumentum obtentum, aut solutio aliqua incepta fuerit facere, seu maleficia facta et commissa hactenus vsque nunc. Item si acciderit, quod Traguriensis Communitas vel e conuerso Sibenicensis, aliquos homines pro aliqua necessitate extramiserint, et necessitate manifesta coacti fuerint homines dicti patientes famem, cum de suis bestijs commode habere non possent ad comedendum, et alias res accipere voluerint; sic volumus et ordinamus ad hoc, vt quilibet sit suo contentus, nec manus illicitas extendat ad alienum, quod ille, qui erit Capitaneus hominum Sibenicensium possit cum duobus uel tribus socijs ire, et accipere tantum de bestijs Traguriensibus; et e converso Tragurienses faciant de bestijs Sibenicensibus; et illorum Communitas, qui acceperunt prefatas bestias, soluet illis, quorum fuerint bestie pro singulis tribus arietibus solidos quadraginta, pro capra viginti solidos, pro yreco triginta solidos; et si questio aliqua occasione dictarum bestiarum mota fuerit, fides detur Capi-

taneo cum socijs dictis ; si vero aliqua specialis persona accep-
perit aliquam bestiam, pro ariete ueloui soluat viginti soli-
dos ; pro capra triginta solidos ; per yrco quadraginta, pro
agnu vel capretto X solidos ; et pro vno de vltiori casei quin-
que solidos ; et fides in hoc adhibeat pastori, si questio
fuerit inde. Item si aliquis de Sclauonia, scilicet de Regno
Vngarie fuerit inimicus Traguriensium, per sacramentum,
quo tenemur esse, et nos Sibenicenses habebimus inimicum,
et e conuerso Tragurienses tenebunt ; et si aliquod damnum
vobis intulerit, et nobis notum per nuntium, vel extiterit ad
recuperationem damni dicti, auxilium et consilium totis viri-
bus velut proprijs negotijs nostris tenebimus exhibere ; et
litteras vel nuncium ad dominum nostrum Regem, vel ad
Banum destinare ; et e conuerso Tragurienses teneantur fa-
cere illud idem. Item si quis pastor Sibenicensis cum ouibus
destrueret bladum seu vineam Traguriensium, veniat dominus
bladi seu vinee Sibenicum, et accipiat homines de curia ipsa,
et videat quantum damnum factum est ; postea soluat dam-
num integre domino, et reliqua pro banno soluat viginti soli-
dos ipsi domino, cui fuerit damnum datum, et e conuerso de
pastore Traguriensi obseruetur, si damnum fuerit in blado,
vel vinea Sibenicensium, prout dictum est. Praeterea si ali-
quae pignorationes hinc inde hucusque factae fuerint, et pro-
bari poterunt, restituantur ; salua tamen ratione illius, qui
pignora habebat. Quae quidem omnia, et singula supra
scripta, ut superius continetur, nos Potestas, Judices, et Con-
siliarij prefati Sibenicensis Ciuitatis, vna cum pluribus de
dicto parlamento iurantes promittimus pro nostra Communi-
tate, et corporali sacramento ad Sancta Dei Euangelia iura-
uimus dictis ambasatoribus pro Communitate Traguriensi
recipientibus, per se, et integre obseruare, atque firma tenere ;
et ita etiam iurari fecimus super anima totius uostre dicte
Communitatis preconem nostrum. Actum est hoc et firmatum
ante Ecclesiam Sancti Jacobi a publico parlamento praefatae
Ciuitatis, coadunato coram hijs testibus subscribendis : ser
Dragoio Sinaita, Nigero Bastine, Dragouano Boborizo, Mirsa
d'Auzana, Gregorio de Curtisia, et alijs pluribus. Ego Dobren
examini mitto manu meam ; et Ego Magister Petrus Cleri-
cus, Sibenicensis Communitatis Juratus Notarius hys interfui,

et de voluntate dictorum Potestatis, Judicium, Consilij, necnon et totius Communitatis prefatae rogatus scripsi, et mei signi munimine roboraui.

(Lucius, Memorie di Trau 78. l.; töredékét közölte Fejér Cod. Dipl. VII. köt. 4. r. 127. l.)

58.

A királyne udvara bírájának jelentése, hogy Móricz királyi főtárnokmester Rum és Boyad birtokában statuáltatott. 1263. körül.

Excellentissimo domino suo B. Dei gracia Illustri Regi Hungarie Magister B. Judex Curie domine Regine, Comes Castri Ferrei inclinacionem et perpetue fidelitatis famulatum. Cum preceptum Magnitudinis Vestre receperissem super eo, quod scirem qualitatem et quantitatem terre Rum, et alie terre Boyad vocate, et vobis mandarem; ac secundo super eo, quod cognita terrarum predictarum qualitate et quantitate, ipsas terras Mauricio Magistro Tawarnicorum vestrorum et Johanni Comiti fratri wenerabilis patris O. Episeopi Jauriensis statuerem possidendas; vestro parens mandato fideliter, ut debeo, Michaelam fratrem Bors militem meum, et Benedictum filium Reke Maiorem Exercitus Castri, vna cum testimonio Capituli, videlicet Oliuerio Cantore de eodem Capitulo transmisi ad circuendas easdem terras et statuendas Magistro M. et Johanni Comiti supradictis, qui accedentes super easdem terras, inuenientesque super vna earum mansiones quatuor, aliam vero uacuam, sicut mihi retulerunt, sub his metis statuerunt. Prima meta incipit ab oriente supra locum molendini de flumine Rabe, tenet metam cum Kunch et Kadar, et uadit directe ad occidentem, et iuxta uiam sunt tres mete; inde progrediens transit uiam ciuilem, et sunt tres mete; abhinc vergens parumper adhuc directe, sunt tres mete; inde vadit ad occidentem, et tenet metam cum villa Zegne, et ibi sunt septem mete;

exinde pergens directe ad aquilonem sunt tres mete; vadit parumper directe ad aquilonem, vbi est una via, secus quam a parte meridionali sunt due mete, 'ab alia parte eiusdem vie est vna meta; et transiens viam vadit ad aquilonem adhuc iuxta quoddam virgultum, vbi sunt due magne mete; abhinc progrediens similiter ad aquilonem in quadam virgulto, ubi sunt due mete in trunco ylicis; vadit versus occidentem, sunt due mete, vna in piro, altera in terra; post hec rediens ad occidentem sunt due mete; vadit similiter ad occidentem, et tenet metam cum villa Apathunukaya, et ibi sunt due mete; item vergens ad aquilonem in quadam via, vbi sunt due mete, currit in eadem via, sunt due mete versus occidentem; item in eadem via decurrens ad aquilonem, vbi sunt due mete ab oriente, et tenet metam cum Gothardo; vadit ad orientem, et sunt due mete; item pergens ad orientem, vbi sunt due mete; vadit adhuc ad orientem, et sunt due mete, vna in piro, altera in terra; item ueniens similiter ad orientem, vbi sunt due mete, vna in trunco piri, altera in terra: vadit ad orientem, et sunt due mete, vna in frutice, altera in terra; deinde tendit directe ad orientem, vbi sunt due mete, et parumper similiter due mete; venit iuxta viam ciuilem, sunt due mete; dehinc iuxta viam, que uadit ad Ikurwar sunt due mete, et prope Rabam ad orientem sunt due mete; posthec in ripa fluminis Rabe ad orientem sunt due mete, et ibi terminatur. Datum in Ferreo Castro feria sexta post Pentecosten.

(Eredetie a ns. Rumy család levéltárában, másolata a M. Tud. Akadémia kézirattárában.)

59.

IV. Béla királynak Drauch helységet tárgyazó adománya Dénes és István nevű hívei számára. 1264.

Bela Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanieque Rex omnibus presens

scriptum inspecturis salutem in omnium saluatorem. Ad vniuersorum noticiam tam presencium quam futurorum tenore presencium volumus peruenire, quod Dionisius et Stephanus ad nostram accedentes presenciam nobis humiliter suplicarunt petentes, ut quandam terram castri de Barana Drauch uocatam habitatoribus destitutam eis ob merita seruiciorum suorum conferre dignaremur. Verum quia de eo, quod eadem terra esset vacua ac habitatoribus destituta nobis plena ueritas non constabat, fidieli nostro Beato Abbati Waradiensi, ut ad illam terram accederet, et eam, si uacuam et ad dictum castrum pertinentem inueniret, eisdem Dionisio et Stephano assignaret, nostris dedimus in mandatis. Idem itaque B. Abbas Waradiensis Regio obtemperans mandato, ut decebat, super illam terram plenariter accessit, et, sicut nobis rescripsit, inuenit eam esse vacuam et ad predictum castrum pertinentem, quam conuocatis conmetaneis et vicinis, nullo contradictore existente, sicut nobis mandauit (igy), de nostro mandato statuit Dionisio et St. supradictis. Nos igitur considerantes meritoria seruicia Dionisij et St. predictorum, nobis fideliter impensa, volentes eis Regio occurrere cum fauore, dictam terram Drauch uocatam eisdem, et per ipsos heredibus ipsorum heredumque suorum successoribus dedimus, donauimus inreuocabiliter iure perpetuo possidendam auctoritate presencium duximus confirmandam. Cuius mete, prout dictus B. Abbas Waradiensis, cui eandem terram rehambulandam et metis distigendam commiseramus, in suis literis nobis rescripsit, hoc ordine distinguntur: Prima meta incipit a parte occidentali supra terram hereditariam ipsius predicti Dionisij et St., quod separat ipsam terram a terra Ecclesie Saxardiensis Logcho vocata; deinde proceditur uersus partem orientalem, ubi sunt due mete, quod separat ipsam terram a terra prediecte Ecclesie; deinde procedendo peruenit ad quendam monticulum, ubi sunt due mete; deinde peruenit ad quoddam pratum; deinde peruenit ad quendam locum Drauchfok uocatum, pertinentem ad ipsam terram Drauch uocatam; deinde peruenit ad quendam locum Letfok uocatum, ubi sunt duo loca molendinorum pertinencia ad ipsam terram Drauch uocatam; deinde peruenit ad quendam lacum Michocha uocatum cum Danobio pertinentem ad predictam terram; deinde peruenit ad Inferiorem Draucham,

pertinentem ad predictam terram; deinde peruenit ad Inferiorem Draucham, pertinentem ad predictam terram; deinde peruenit ad quendam lacum Vidra vocatum, pertinentem ad antedictam terram, quod separat ipsam terram a terra Castri de Barana Kopach nuncupata; deinde peruenit ad unum lacum Echekud uocatum pertinentem ad predictam terram, quod separat ipsam terram a terra Kopach; deinde peruenit ad unum lacum Let uocatum, pertinentem ad ipsam terram Drauch uocatam, quod separat a terra Kopach; deinde peruenit ad locum Let foka uocatum, quod ad terram predictam pertinet, cuius finis iacet ad partem meridionalem, ad introitum eiusdem lacus, quod separat a terra Kopach; deinde peruenit ad quendam lacum Abba uocatum, pertinentem ad terram antedictam, quod separat a terra Kopach; deinde peruenit ad quatuor metas capitales, quod separat a terra Kopach; deinde peruenit ad vnam vallem, ubi sunt due mete, quod separat a terra Kopach; deinde tendit ad aquilonem partem, et peruenit ad unum lacum Kengelug uocatum pertinentem ad terram Drauch, ubi sunt in arbore pomi tres mete; quod separat a terra Kopach; deinde peruenit uersus partem occidentem, ubi iungitur terre ipsius Dionisij hereditarie, ubi sunt quatuor mete, quod separat inter terram Kopach, Chama, et ipsam terram Drauch nuncupatam. Ut autem hec nostra donacio seu collacio terre robur perpetue firmitatis obtineat, presentes litteras duplicis sigilli nostri munimine eisdem Dionisio et St. concessimus roboratas. Datum per manus Magistri Farcasij Electi Albensis, aule nostre Vice-Cancellarij dilecti et fidelis nostri anno Domini M° CC° LX° quarto, Regni autem nostri vicesimo nono.

(Eredetie bőrhártyán, melyről vörös-violaszinű selyemzsínoron a király pecsétjének töredéke függ, a budai kir. kamara levéltárban.)

60.

IV. Béla királynak Perun helységet tárgyazó adománya Lippold mosonyi polgár számára. 1264.

Bela Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Crouuacie, Ranie, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanieque Rex omnibus presentes litteras inspecturis salutem in uero salutari. Ut donationes Regum perpetua soliditate firmentur, litterarum solent testimonio roborari; inconcussum quippe permanet atque firmum, quod Regio fuerit patrocinio communitum. Proinde ad uniuersorum noticiam tenore presencium uolumus peruenire, quod Lippoldus ciuis Musuniensis fidelis noster ad nostram accedens presenciam humiliter supplicauit, quod cum villa Perun, quam a Castro Musuniensi exemptam sibi contulimus, absque mediante (igy) terre custodum silue eiusdem Castricthal nomine, existentis inter villam hospitum de Zombothel, et dictam villam Perin, stare non possit, sine qua eciam eadem villa existens apud Castrum se non poterat sustentare, medietatem eiusdem terre ipsi Lippoldo ad predictam villam Perin conferre dignaremur. Verum quia de ipsa terra, utrum uidelicet sine preiudicio Castricthal ipsi Lippoldo donare possimus, nobis nulla manifesta fuerat certitudo, accedente ad nos Magistro Chaak Comite Musuniensi dilecto et fideli nostro, per ipsum uiua uoce sciuiimus ueritatem; qui dixit, medietatem eiusdem terre apud predictam uillam Perin metis distinctam extitisse, cum eadem villa fuisset apud Castrum, alteram uero medietatem eiusdem terre per villam hospitum de Zombothel asseruit possideri, ac dicto Lippoldo illam medietatem terre posse sine Castricthal preiudicio condonari. Cum igitur Regum sit proprium, preces admittere subditorum, nos petitionem dicti Lippoldi iustum attendentes in hac parte, medietatem dictae terre custodum silue Castricthal ipsi Lippoldo ad prefatam villam Perin contulimus perpetuo possidendam sub eisdem metis et terminis, quibus antea eadem villa existens apud Castrum dignostitur posseditisse. Ut igitur hec nostra donacio robur per-

petue optineat firmitatis, presentes litteras in testimonium dare fecimus sigilli nostri dupplicis munimine roboratas. Datum per manus Magistri Farcasij Prepositi Albensis aule nostre Vice-Cancellarij dilecti et fidelis nostri; anno Domini M° ducentesimo sexagesimo quarto, VIII° kalendas Aprilis, Regni autem nostri anno vicesimo nono.

(Miklós györi püspök által 1313. hitelesített másolatából, a budai kir. kamara levéltárban.)

61.

IV. Béla királynak a Toplichá és Donkpataka folyók közti erdőt tárgyazó adománya Szepesi Tibor számára. 1264.

Bela Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Crouacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanieque Rex omnibus presens scriptum inspecturis salutem in omnium saluatore. Ad uniuersorum noticiam tam presencium quam futurorum tenore presencium uolumus peruenire; quod cum Tyburcius de Seepus quandam siluam suam inter fluuios Toplichá et Donkpotaka uocatas, ad aperiendum pro usu suo a nobis petiuisset sibi dari, et nos litteras nostras fideli nostro Detrico Comiti de Seepus missemus, ut eandem dicto Tyburcio assignaret; Jordanus filius Boch, qui super predicta silua eidem Tyburcio contradixit, ad nostram accedendo presenciam, exhibuit nobis litteras confectas super compositione facta inter ipsum Tyburcium et Jordanum antedictum super silua memorata; in quibus patuit, nos medietatem dicte silue a portu Toplice, qui est supra pontem uille Harabisa a parte occidentali, et medietatem silue Donkpotoka, que Wezueris nuncupatur, iuxta magnam viam a parte orientali, iam dudum Jordano antedicto secundum formam dicte compositionis inter ipsum et predictum Tyburcium contulisse. Quam collacionem prius per nos ipsi Jordano factam nolentes renocare, seu eciam inmu-

tare, predictam siluam secundum formam predicte compositionis presente Detrico Comite de Scipus memorato ad usum Jordani dimisimus antedicti. In cuius rei memoriam presentes concessimus litteras dupuplicis sigilli nostri munimine corroboratas. Datum per manus Magistri Farcasij Electi Albensis, aule nostre Vice-Cancellarij dilecti et fidelis nostri, anno Domini millesimo CC^o sexagesimo quarto, Regni autem nostri anno vicesimo nono.

(Eredetie bőrhártyán, a sárga-vörös selyemzsinóron függött pecsét elvezett, a budai kir. kamarai levéltárban.)

62.

IV. Béla királynak Bille helység határjárását megerősítő okmánya Billei Domonkos, a Zalai vár jobbágyja számára. 1264.

Bela Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanieque Rex omnibus tam presentibus quam futuris presentem paginam inspecturis salutem in eo, qui est salus omnium. Ad vniuersorum noticiam harum serie volumus peruenire, quod Dominicus de Bille, jobagio Castri Zaladiensis, optulit nobis litteras fratris Symonis Preceptoris de Chorgou, petens a nobis, ut easdem nostro dignaremur priuilegio confirmare. Quarum quidem litterarum tenor is est :

Excellentissimo domino suo Belee stb. (következik a kereszeszek csorgói háza fönökének 1264-ki jelentése, mint alább 82. sz. a.)

Preterea petiuit, ut compositionem super quinque vineis cum Comite Princh habitam eodem modo priuilegio apponi faceremus. Cuius compositionis series, prout in nostris compierimus litteris, talis est; quod chibriones, quos de quinque vineis ipsius, que in terra dicti Princh Comitis ibidem in Bille sunt, parte percipiebat annuatim, Princh Comes memo-

ratus eidem indulserit, et quod nullo tempore se intromittere deberet de eisdem percipiendis. Nos igitur litteras memoratas ad petitionem ipsius presentibus duximus confirmandas dupplicis sigilli nostri munimine roborando. Datum per manus Magistri Farcasij Albensis Ecclesie Electi aule nostre Vice-Cancellarij dilecti et fidelis nostri, anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo quarto, Regni autem nostri vicesimo anno nono.

(A zalavári konvent 1372-ki átiratából, melyet kértek „Johannes filius Pauli filij Konyay de Mendscenth Billye, ac Ladizlaus filius suus“, a budai kir. kamarai levéltárban. V. ö. Fejér Cod. Dipl. V. köt. 1. r. 137. l.)

63.

IV. Béla király Debretka és Lubou helységeknek határjárását a pannonhalmi apátság számára megerősíti. 1264.

Bela Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanieque Rex ad vniuersorum noticiam tenore presencium volumus peruenire, quod fidelis noster Fauus Abbas Sancti Martini de Sacro Monte Pannonic ad nostram accedendo presenciam obtulit nobis litteras dilecti et fidelis Baronis nostri Erney Bani Comitis Nitriensis, suppli- cans, vt easdem nostro dignaremur priuilegio confirmare. Quarum quidem litterarum tenor talis est:

Nos Erney Comes Nitriensis stb. (következik Ernei nyitrai föispánnak bizonyóságlevele, mint fentebb 56. sz a.)

Nos igitur id, quod ex commissione nostra per iam dictum Baronem nostrum factum extitit in premissis, ratum habentes, easdem litteras de verbo ad verbum presentibus inser- tas auctoritate presencium per manus Magistri Farcasii Electi Albensis, aule nostre Vice-Cancellarii dilecti et fidelis nostri, anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo quarto, Regni autem nostri anno vicesimo nono.

(Eredetie a pannonhalmi föapátság levéltárában.

64.

IV. Béla király a nagyszombati apáczazárda embereit minden városi adózás alól felmenti. 1264.

Bela Dei gracia Rex Hungarie suis fidelibus villicis, iudicibus pro presenti constitutis, ac hospitibus de Tyrna salutem et graciam. Licet et aliis hominibus Regni nostri misericordiam in ueritate iustie facere debemus : illis tamen potissime facere debemus, a quibus in Domino Domini iugis infunditur oracio pro salute fidelium, stabilitate seu Regni nostri tranquillitate. Vnde cum intuitu Diuine pietatis sororibus seu sanctis monialibus de Tyrna de gracia concesserimus speciali, ut illa area seu curia, que extra claustrum ipsarum est, in qua officialas earum, videlicet Capellani, sutores et pistores commorantur, ab omni debito, nec non exacione qualibet, que ad ordinem ville iure exigitur, penitus sit exempta ; volumus et mandamus vestre firmiter fidelitati precipientes, quatenus super premissa area vel curia predictarum dominarum nullam collectam ex nunc et in futurum optentu nostre gracie plenioris exigere presumatis. Datum in Toplichá anno Domini M° CC° LX° IIII°.

(IV. László királynak 1280-ki megerősítő okmányából, mint alább, a budai kir. kamarai levéltárban.)

65.

IV. Béla királynak a bakonybéli apátság embereinek törvenykezési szabadságát megújító rendelete. 1264.

Bela Dei gracia Rex Hungarie fidelibus suis Comitibus Parochialibus et Curialibus Comitibus de Vesprimio, de Jau-rino, de Castro Ferreo et de Zala cum omnibus alijs, quibus presentes ostendentur, salutem et graciam. Cnm Monasterium nostrum de Beel a iurisdicione omnium Comitum Parochialium secundum continenciam priuilegij Sanctissimi Regis Stephani sit exemptum; cuius continenciam inuiolabiliter obseruamus et uolumus obseruari; volumus et fidelitatis vestre firmiter precipiendo mandamus: quatenus de iudicandis populis ipsius Monasterij vos nullatenus intromittere debeatis; alioquin si contra indultum predicti priuilegij eiusdem Monasterij et tenorem nostri mandati quidquam fuerit attemptatum, decreuimus nihil valere, prout eciam in prioribus litteris nostris id ipsum vidimus contineri. Datum in Poroua in festiuitate Omnis Sanctorum anno Domini M° CC° sexagesimo quarto.

(Eredetie a pannonhalmi főapátság levéltárában.)

66.

István ifjabb király megerősítő atyja IV. Béla királynak Komlói Germán birtoklási jogát biztosító okmányát. 1264.

Stephanus Dei gracia junior Rex Hungarie, Dux Transsiluanus, Dominus Cumaniorum, omnibus Christi fidelibus presens scriptum inspecturis salutem in omnium saluatore. Ad uniuersorum noticiam harum serie uolumus peruenire, quod

accedens ad nostram presenciam German de uilla Cumlous,
exhibuit priuilegium domini Regis, karissimi patris nostri,
petens supliciter et deuote, ut ipsum priuilegium confirmare
dignaremur nostrarum patrocinio litterarum. Quarum quidem
talis est tenor :

Bela Dei gracia Vngarie stb. Rex stb. (következik IV.
Béla királynak 1261-ki okmánya, mint fentebb 2. sz. a.)

Nos igitur petitiones ipsius Germani iustas fore considerantes et legitimas, continenciam dicti priuilegij de uerbo ad uerbum presentibus insertam nostro priuilegio duximus confirmandam. Ad hec considerantes fidelitates et seruiciorum merita eiusdem Germani, quandam particulam dicte terre Cumlouch, quam Cruciferi de Cumlouch indebita occupatam detinebant, eidem Germano et suis heredibus heredumque successoribus contulimus de nostra gracia speciali. Cuius quidem terre prima meta est in capite riuuli Chepzeu uocati; abinde uenit ad puteum quendam Silibus uocatum; deinde descendit ad riuulum Egurpotok uocatum; abinde redyt ad riuulum Cumlous, ad terram uidelicet eiusdem Germani, ubi terminatur. Ut igitur huiusmodi nostre ordinacionis et collacionis series robur obtineat perpetue firmitatis, nec impostorum per quempiam possit uel debeat retractari, presentes concèssimus litteras dupplicis sigilli nostri munimine roboras. Datum per manus Magistri Benedicti Prepositi Orodensis, aule nostre Vice-Cancellarij, anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo quarto.

(Eredetie bőrhártyán, melyről István ifjabb király pecsétjének töredéke
vörös-zöld selyemzsínoron állt, a budai kir. kamarai levéltárban.)

67.

István ifjabb királynak Gyulafehérvár több tartozékföldjét tár-gyazó adománya Gyógyi Endre comes számára. 1264.

Stephanus Dei gracia junior Rex Hungarie, Dux Trans-sylvanus, Dominus Cumanorum, omnibus Christi fidelibus presentes litteras inspecturis, salutem in Domino sempiternam. Fidelitates et merita subditorum ad ampliandam Regalem graciam in subditis, Celsitudinem Regiam non immerito at-trahunt et invitant, ut hoc exemplo fideles ad acquirende gracie cupiditatem multo forceius accendantur. Proinde uni-versorum noticie harum serie declaramus, quod nos attenden-tes fidelitates, et seruiciorum merita dilecti et fidelis nostri Comitis Andree de Gyog, que nobis in pluribus articulis, et effundendo suum sanguinem contra Tartaros, commorando in confiniis, fideliter exhibuit et devote. In recompensacionem seruiciorum ejusdem volentes grata vicissitudine occurrere, quasdam terras, Germand videlicet, Polcholka et Cupud vo-catas, sitas iuxta Morisium, terras videlicet Castri nostri Al-bensis Transsylvaniae, ab omni jurisdicione ejusdem Castri exceptas penitus et exemptas, cum omnibus utilitatibus, et pertinenciis suis, et sub eisdem metis, et terminis, sicut per primos possessores limitate fuerant et possesse, dicto Andree Comiti, et per eum suis heredibus, heredumque successoribus contulimus, dedimus, seu tradidimus, de plenitudine nostre gracie, perpetualiter et irrevocabiliter possidendas. Ut igitur hec nostra collacio seu donacio robur obtineat perpetue firmitatis, nec processu temporum per quempiam in irritum debeat vel possit retractari, presentes eidem concessimus litteras duplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Benedicti Prepositi Orodiensis, aule nostre Vice Can-cellarij, dilecti et fidelis nostri, anno Domini millesimo du-centesimo sexagesimo quarto.

(Néhai Rajcsányi Ádám kézirati gyűjteményéből.)

68.

István ifjabb királynak Munkács melletti Szent Miklós, Solgya, es más néhány jószágot tárgyazó adománya, Aladár mester számára. 1264.

Stephanus Dei gracia junior Rex Hungarie, Dux Transsyluanus, Dominus Cumatorum omnibus Christi fidelibus presentem paginam inspecturis salutem in omnium saluatorem. Regie conuenit pietati metiri merita singulorum, et singulis pro meritis respondere, vt dum hij, quorum opera singulari quodam probitatis titulo commendari merentur, prospexerint se fecundos, de virtute crescere studeant in virtutem; alij quoque eorum exemplo prouocati, ad fidelitatis opera foreius accendantur et solcerius famulentur. Hac itaque consideracione indueti ad vniuersorum noticiam harum serie volumus perennire, quod nos attendentes merita et seruicia Magistri Aladarij dilecti et fidelis nostri, in quibus (idem) a temporibus sue iuuentutis coram oculis Regie Maiestatis in Regno et extra Regnum, tam in legacionibus Regijs preferendis, quam in alijs diversis Regni expedicionibus, excellenter effulsit, dubijs fortune easibus se et suos multociens exponendo; et postmodum idem ipse nostro lateri adherendo, nostris per omnia parens iussionibus et mandatis, quamplurima fidelitatis opera, que per singula longum esset enarrare, maxime tamen cura nostre domus necessaria, oportuna exhibuit laude digna; in recompensacionem signidem tot et tantorum seruiciorum ipsius in remutacionem villarum, ville videlicet Sancti Nicolai supra Munkaeh ex ista parte indaginis, et ville Zoloa ex altera parte indaginis, in Comitatu de Bereg existencium, quas Michael filius Myeo, quondam Comes de Bereg prius ex nostra donatione possidebat, et que ipso mortuo sine herede ad nostras manus secundum approbatam Regni consuetudinem fuerant deuolute; quas eciam sibi ob annuntiacionem gaudij natiuitatis karissimi primogeniti nostri Dueis Ladyzlai perpetuo contuleramus, eidem Magistro Aladario et suis heredibus,

heredunve successoribus; terram Kech, quam filij Detrici detinebant; terram Fay, quam Doyn habuit; et terram Zend quam Besen et alij socij ejusdem Zaladienses detinebant, receptas ab eisdem eo, quod collacio earundem magis expediatur et conueniat ipsi Magistro Aladario, non obstantibus priuilegijs corundem, contulimus perpetuo et irreuocabiliter possidendas cum omnibus utilitatibus et pertinencijs, et sub eisdem metis et terminis, quibus olim eadem fuerant limitate; ita videlicet, quod si idem Magister Aladarius sine liberis, quod absit, decederet, liberam eidem dedimus predicta omnia cuiusunque noluerit disponendi seu legandi facultatem. Et ut hec a nobis rite et legitime facta donacio perpetuo perseueret, nec unquam per nos aut per nostros successores possit in irritum reuocari, presentes concessimus litteras dupplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Lodomerij aule nostre Vice-Cancellarij, anno Domini M. CC. LX. quarto.

(Az eredeti után néhai Jászay Pál, Új Magy. Muzeum 1850, 1. I. k. 467. l.)

69.

IV. Orbán pápa a trau-i püspöknek meghagyja, hogy az ottani ferenczrendiek számára a nekik hagyományozott javak értékéből, alkalmas tartózkodási helyiséget szerezzen. 1264.

Urbanus Episcopus seruus seruorum Dei venerabili fratri ... Episcopo Traguriensi salutem et Apostolicam benedictionem. Sua nobis dilecti filii ... Guardianus et fratres de Ordine Minorum petitione monstrarunt, quod quondam Desaluce ciuis Traguriensis, terrena pro celestibus cupiens feliciter commutare, dictis Guardiano et fratribus, quos in necessariis magnum consideravit sustinere defectum, terras, possessiones et omnia bona in sua ultima voluntate legauit. Et quia fratres ipsius ordinis de possessionibus se nullatenus intromittunt, nec ei

licet possessiones habere, quatuor procuratores constituit, qui terras et possessiones huiusmodi procurarent, ac redditus et prouentus earum in necessitates Guardiani et fratrum converterent eorumdem; ita quod redditum et prouentuum predictorum residuum, si quod esset, iuxta consilium Provinceialis Ministri et aliorum fratrum ipsius Ordinis de partibus illis, studerent aliis fratribus eiusdem Ordinis alibi commorantibus impartiri. Quare pro parte dictorum Guardiani et fratrum humiliter petebatur a nobis, ut cum eis premissa terrarum et possessionum, seu reddituum et prouentuum predictorum dispositio pro ipsius Ordinis honestate non competit, et locus in quo haec tenus morati sunt, pro eo precipue habitatione non congruat eorumdem, quia a ciuitate Traguriensi nimum est remotus, prouidere super hoc paterna sollicitudine curaremus. Nos itaque huiusmodi necessitati dictorum Guardiani et fratrum consulere cipientes, fraternitati tue mandamus; quatenus, si est ita, terras et possessiones predicias de consilio et assensu predictorum procuratorum per te, vel per alium, auctoritate nostra vendere studeas, et de pretio, quod ex eis prouenerit, aliquem locum dictis Guardiano et fratribus aptum emas sine iuris prejudicio alieni, ac in ipso ecclesiam, domos et officinas construi ad opus facias eorumdem, talem super hiis diligentiam habiturus, quod exinde digna laudibus apud nos tua sinceritas habeatur. Datum apud Urbemuesterem VI. idus Januarij, Pontificatus nostri anno tertio.

(Theiner, Vetera Monumenta Slavorum Meridionalium Historiam illustrantia, I. köt. 89. 1.)

70.

IV. Orbán pápa a jádrai érseket megbízza, hogy a Catopagnai Praestantius, jádrai polgár, és Stana nevű nő közti házassági akadályra nézve felmentést adjon. 1264.

Urbanus Episcopus seruus seruorum Dei venerabili fratri . . . Archiepiscopo Jadrensi salutem et Apostolicam benedictionem. Per tuas nobis litteras supplicasti, ut eum dilectus filius Prestantius de Cotopagna ciuis Jadrensis cum Stana muliere Jadrensi, que quondam . . . uxori eiusdem ciuis quarto consanguinitatis gradu attinebat, per uerba de presenti, nondum carnali copula subsecuta, duxerit matrimonium contrahendum; propter quod ciuitatis Jadrensis pax et tranquillitas procuratur, et ex eius separatione posset in eadem ciuitate, prout eadem littere continebant, scandalum suboriri, prouideri super hoc de benignitate Sedis Apostolice curaremus. Nos igitur de circumspectione tua plenam in Domino fiduciam obtinentes, fraternitati tue mandamus, quatenus, si est ita, et consideratis diligenter circumstantiis uniuersis, videris expedire, eum Prestantio et Stana predictis auctoritate nostra dispenses, ut impedimento huiusmodi non obstante in sic contracto matrimonio possint licite remanere. Datum apud Urbemuerem XII. kalendas Februarij, Pontificatus nostri anno III.

(Theiner, Vetera Monumenta Slavorum Meridionalium Historiam illustrans, I. kötet 89. l.)

71.

IV. Orbán pápa az esztergomi érseket megbizza, hogy István királyt arra birja, miszerint anyjának Mária királynénak elfoglalt jószágait adja vissza. 1264.

Urbanus Episcopus seruus seruorum Dei venerabili fratri . . . Archiepiscopo Strigoniensi salutem et Apostolicani benedictionem. Debet ab excellentia carissimi in Christo filij nostri Stephani Regis, primogeniti carissimi in Christo filij nostri B. Illustris Regis Ungarie, deuitari, quod iniustum et indecens esse dinoscitur, et precipue quod iniuriam seu offensam carissime in Christo filie nostre M. Illustris Regine Ungarie matris sue continere videtur. Sane sicut carissimi in Christo filij nostri B. Illustris Regis Ungarie et iam dicte Regine nuntius specialis pro ipsa nobis exposuit, ipse non attendens, quod res inter alios acta alteri preiudicare non debet, pretextu cuiusdam compositionis, que sine ipsius Regine assensu inter eosdem patrem et filium olim interuenisse dicitur, quasdam villas et terras, Bistriche, Rodona, Zolosim et Querali vulgariter nuncupatas, quas ipsa et cetere Regine Ungarie, que precesserunt eandem, a tempore, cuius memoria non existit, tenuerunt pacifice et quiete, contra iustitiam occupauit, et occupatas detinet in eiusdem Regine preiudicium et grauamen. Quare ipsa et Rex predictus per eundem nuntium instanter postulari fecerunt a nobis, ut prediecte Regine super hoc faceremus iustitie plenitudinem exhiberi. Nos itaque considerantes attente, quod ex occupatione et detentione iniusta villarum et terrarum huiusmodi non modicum sue fame deperit et saluti; maxime cum dictorum Regis et Regine sublimitas, sicut audiimus, sit exinde turbata grauiter et offensa, magnitudinem eius rogandam attente duximus et monendam, quatenus prouide considerans et diligenter attendens, quod cum Regis eterni benignitas iam terras et bona plurima eius subiecerit potestati, et de ipsius clementia spes firma geratur, quod personam suam adhuc multipliciter exaltabit, eundem ad materna

iura, vel ad quorumcunque bona fidelium, qui omnium de Regno Ungarie propulsare tenetur iniurias, non deceat illicite aliquatenus inhibere, supradictas terras et villas ei pro Apostolice Sedis et nostra reuerentia prompta liberalitate restituat, dictorumque patris et matris suorum placare animum, nec non benedictionem ipsorum assiduam promereret per exhibitionem filialis reuercutie non postponat; ita quod sibi exinde gratie Divinae premitti, et nostri fauoris, ac laudis humane proueniat incrementum. Alioquin cum nos predicte Regine, pro qua in suis iuribus confouenda prefati mansuetudo Regis apud nos affectuosa fecit precamina interponi, non possimus in suo iure deesse, qui sumus omnibus in iustitia debitores; fraternitati vestre per Apostolica scripta mandamus; quatenus, si est ita, eundem S. Regem ad restituendum prefate Regine villas et terras easdem monitione premissa per censuram ecclesiasticam, sicut iustum fuerit, appellatione remota, cogas. Non obstante, si eidem Regi Stephano a Sede Apostolica sit indultum, quod excommunicari non possit, sine aliqua ipsius Sedis indulgentia, per quam effectus iustitie in hac parte impediri valcat vel differi, et de qua in nostris litteris fieri beatum mentio specialis. Datum apud Vrbem vetrem XVII. kalendas Augusti Pontificatus nostri anno tercio.

(Theiner, Vetera Monumenta Historica Hungariam Sacram illustrantia.
I. köt. 276. l. A pápának István ifjabb királyhoz intézett felszóllítását
lásd u. o. 275. l.; és Fejérnél Cod. Dipl. JV. köt. 3. r. 216. l.)

72.

Simon comes alországbiró jóváhagyja azon barátságos egyezkedést, mely által a Sarföi Woch és Sárföi Benedek közti birtokper elintéztetett. 1264.

Nos Comes Symon Viceiudex Curie domini Regis memorie commendantes significamus vniuersis, quod cum Woch filius Mortunus de Sarfev contra Benedictum et Stephanum similiter de Sarfev secundum continenciam litterarum nostrorum memorialium in octauis Beati Michaelis Archangeli coram nobis ad peremptoriam respcionem comparere debuisset, vel cum pace, si pacificari potuisset, et seriem pacis in litteris Cosme Comitis Strigoniensis exhibere; aduenientibus ipsis octauis Beati Michaelis idem Woch personaliter ex vna parte, Benedictus et Stephanus predicti similiter personaliter cum Petro et Phyle fratre eorum ex altera coram nobis constituti, exhibuerunt litteras Cosme Comitis antedicti, in quibus continebatur, quod per arbitrium eiusdem Comitis Cosme et Stephani filij Sumudur, qui inter ipsos in arbitros fuerunt deputati, talis composicio facta fuisse inter ipsos: Quod pro terra Wedered vocata, quam Benedictus et socij sui predicti requirebant nomine iuris eorum de predicto Woch, idem Woch terram suam in Sarfev existentem iuxta fluuim Saar a parte Posonij dedisset et contulisset perpetuo possidendam, excepta vinea sua, et exceptis viginti iugeribus terrarum arabilium adiacencium iuxta eandem vineam, et excepto pomerio, et uno fundo curie sue iuxta eundem fluuim, Benedicto et socijs suis supradictis; loco cuius pomerij idem Woch ultra eundem fluuim Saar a parte orientali contulisset seu reliquisset aliud pomerium eidem consimile, et similiter terras Manar et Pehchan vocatas nomine iuris eorundem sine aliqua litis questione similiter perpetuo possidere; sicut eciam partes hec omnia, que superius sunt expressa, viua uoce fuisse recitarunt pura et spontanea eorum voluntate. Adicimus, quod de omnibus hys, que idem Woch Benedicto, Petro, Phyle et Stephano predictis

reliquit, ijdem confessi sunt, quod dimidietas omnium cederet in ius et perpetuitatem Benedicti, Petri et Phyle, dimidietas autem similiter in ius et perpetuitatem Stephani memorati. Nos itaque hanc compositionem amicabilem, factam inter ipsos, ratam habentes atque firmam, potentibus eisdem nostris litteris duximus confirmandam. Datum Posonij feria quinta proxima post octauas Beati Michaelis Archangeli anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo quarto.

(Eredetie bőrhártyán, melyről Simon alország bírónak poeséje hártyazsi négen függ, a budai kir. kamarai levéltárban.)

73.

Zozymas váradi püspöknek alapítványa vagyis hagyománya az esztergomi főéyház számára. 1264.

Zozymas Dei gracia Episcopus Waradiensis, vniuersis Christi fidelibus tam presentibus, quam futuris presentes litteras inspecturis salutem in omnium saluatorem. Quicquid in usus pios expenditur, id non amittitur, sed pecius conservatur; cum taliter faciendo, in celis tesaurizari dieatur, ubi nec tinea demolitur, nec fures efodiunt, uel furantur. Ad vniuersorum itaque noticiam tenore presencium volunus peruenire, quod cum nos apud Strigonium constituti, exigente nostrorum mole peccaminum, in grauem et fere ineuitabilem corporis infirmitatem incidisemus, et Diuina dispositione accessiti, naturale debitum, quod per culpam prothoplausti certum est euadere nulli posse, soluere debemus; animaduentes eciam, quod lege nature omne compositum in sua componencia resoluitur, nec de priuacione ad habitum aliquatenus fit regressus; curauimus, ut debuimus, saluti nostre anime, quamquam in paucis attencius, prouidere, et pro temporalibus spiritualia commutare; adoptando Ecclesiam Beati Adalberti martiris atque Pontificis nobis in patronam, defensorem et pro-

pellatorem (igy) in omnibus specialem, cui sicut animam, ita
 et corpus nostrum, si eiusdem dissolucio immineat, commisi-
 mus et committimus defensandum, eligentes sub eiusdem um-
 braculo seu gremio refrigerij sedem et pariter sepulturam.
 Propter quod commoti viisceribus pietatis, fratribus dictae
 Ecclesie Beati Adalberti martiris, qui quidem fratres iuges et
 continuas preces tam pro uiuis, quam pro defunctis die no-
 tuque effundere non desistunt; uolentes nos eorum oracioni-
 bus participes effici et consortes; terram nostram Berey nun-
 cupatam, tam hereditariam, quam empticiam, ad nos solum
 pertinentem, in Symigio existentem, cum vineis sicut heredi-
 tarijs sic et empticijs silvis, feneris, curia, domibus, cellario,
 et omnibus alijs utilitatibus ac pertinencijs suis; preterea
 duos seruos, filios Zomboth fugitiui serui nostri hereditarij,
 Paulum scilicet et germanum eius, et similiter predictum Zom-
 both patrem eorum, si redierit, deditus, contulimus et lega-
 uimus iure perpetuo possidendi et possidendos; ita tamen,
 quod quamdiu uixerimus, usumfructum eiusdem terre seu
 possessionis nos percipiems, sicut hactenus perceperimus, dante
 Deo, et hys uteatur, pro nostri lubito uoluntatis; post deces-
 sum autem nostrum eandem possessionem deuolui uolumus
 omni iure, quo ad nos pertinebat, ad fratres Ecclesie memo-
 rate, qui pro remissione nostrorum peccaminum singulis eb-
 domadibus singulas missas facient celebrari. Volumus etiam,
 quod omnes prouentus siue fructus dictae possessionis ad coti-
 dianam distribucionem fratum residencium et in ecclesia
 existencium deputentur; de quibus Prepositus et Lector, qui-
 cunque fuerint pro tempore, porcionem percipient, sicut qui-
 libet Canonicus percipit in distribucione similarum de Tyrna.
 Preterea uolumus, quod predicti fratres ydoneam et honestam
 personam ex ipsis preficiant uel assignent ad procuracionem
 seu regimen possessionis antedictae. Predictis etiam seruis dedi-
 mus et reliquimus ibidem nouem iugera terre fimate in uno
 loco existencia; et uolumus, quod ijdem serui et eorum heredes
 seu successores magistro uel rectori dictae possessionis qui
 ad vindempiandum illuc accesserit, uiginti cubulos farine
 de frumento bono, et totidem cubulos de annona, cum cubulo
 Symigiensi, annuatim soluere teneantur. Ut autem hec nostra
 collacio seu legacio robur obtineat perpetue firmitatis, presen-

tes concessimus litteras, sigilli nostri munimine roboratas.
Anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo quarto, o-
tauo kalendas Junij.

(Az eredeti után Kuauz Nándor, Magyar Sion II. köt. 945. l.).

74.

*Zozymas váradi püspöknek, ugyanazon intézkedést tartalmazó
másik okmánya. 1264.*

Zozymas miseracione Diuina Episcopus Waradiensis
vniuensis Christi fidelibus presentes litteras inspecturis salu-
tem in Domino. Secundum utriusque iuris, scilicet Canonici
et Civilis, sancções in officio caritatis primo loco illis tene-
mur obnoxij (igy), a quibus beneficium nos cognoscimus re-
cepisse, et donatarius donatori naturaliter est obligatus ad
antidota. Hac igitur consideracione ducti, cum nos a Sancta
Strigoniensi Ecclesia a primo nostre iuuentutis tempore, tam
in nostra, quam eciam ad nos pertinencium personis, tum
successiue, tum continue, plurima recepisse bona recognosca-
mus; in susceptorum recompensacionem beneficiorum, quam-
uis ex condigno non sufficientem, terram nostram nomine
Berey empticiam, sitam in Comitatu Symigiensi, cum uineis
nostris, siluis, fenetis, curia, domibus, cellario, et omnibus uti-
litatibus ac pertinencijs suis; item duos seruos, filios Zumboth
serui nostri hereditarij, qui anfugijt, Paulum scilicet, et fra-
trem eius, ac ipsum Zumboth patrem eorum, si in fuga pos-
tum reinuenire poterint, Capitulo Sancte Strigoniensis Eccle-
sie inter uiuos perpetuo donauimus, contulimus, tradidimus
et assaignauimus, ac predicte possessionis, uinarum, silua-
rum, fenetorum, curie, domorum, cellarij, et omnium utilitatum
ac pertinencium suarum, necnon seruorum predictorum, domi-
nium in predictum Capitulum pleno, quo nos habebamus et
possidebamus, iure transtulimus, penes nos dumtaxat, quoad

uiuimus, retento predictorum omnium usufructu. Hoc eciam adicimus, quod postquam nos, Deo volente, uiam uniuersitate carnis fuerimus ingressi, pro nostre anime salute fratres predicti Capituli singulis septimanis singulas missas celebrari facere tenebuntur. Volumus eciam, quod uniuersi prouentus siue fructus dictae possessionis ac omnium supradictorum, ad cottidianam sustentacionem et distribucionem fratrum tantummodo continue residencium et ad horas canonicas eotidie currencium, diuidantur et deputentur; de quibus Prepositus et Lector quicunque pro tempore fuerint, porciones percipient, sicut quilibet Canonicus percipit, et non ultra, in distribucione simularum de Tyrna. Preterea uolumus, quod supradicti Capituli fratres unum ex ipsis ydoneum et fidelem preficiant et assignent ad procuracionem seu regimen possessionis supradictae. Prefatis eciam seruis damus, tradimus et assignamus ibidem nouem iugera terre fimate in uno loco existencia; et uolumus, quod idem serui, et eorum heredes seu successores, procuratori magistro, uel rectori dictae possessionis, qui ad uindempiandum uineas supradictas illie accesserit, uiginti cubiculos farme de frumento bono, et totidem cubulos de auuona cum cubulo Symigiensi annuatim soluere teneantur. Ut autem hec nostra donacio inter uiuos facta, tam in presenti, quam in futuro robur perpetue firmitatis optineat; supradicto Capitulo Strigoniensi super premissis omnibus presentes concessimus litteras sigilli nostri autentici munimine roboratas. Anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo quarto, octauo kalendas Junij, Indicione septima.

(Az eredeti után Knauz Nándor, Magyar Sion II. köt. 947. l.)

75.

A csaszmai káptalannak bizonyás levele, hogy Voynnak fiai, Garyg rárának jobbágyai, bizonyos földet Wlchetenek eladtak. 1261.

Nos Capitulum Chasmensis Ecclesie significamus omnibus presencium per tenorem, quod constitutus coram nobis personaliter ab una parte Wlchete filius — — —, ab altera uero Voynich et Chuerk filij Voyn jobagiones Castri de Garyg; qui et confessi sunt, quod unam particulam terre ipsorum pro quinque marcis iam acceptis eidem Wlchete et suis per cum successoribus uendidissent iure perpetuo possidendum. Ad quam terram reambulandam pro signandis metis et erigendis misimus hominem nostrum, qui ad nos tandem rediens metas ipsius terre pacifice et quiete erectas sine contradictione omnium uicinorum et commetaneorum, dixit esse tales: Prima meta incipit ab oriente iuxta nemus, ubi est arbor *egur* cruce signata et meta terrea circumfusa iuxta terram eorumdem uendorum, per quod nemus uadit ad arborem *tul* cruce signatam et meta terrea circumfusam; inde declinat ad magnam uiam, iuxta quam sunt due terree mete; ibi relinquens ipsam uiam tendit ad partes meridionales, et uenit ad arborem *beretne* cruce signatam et meta terrea circumfusam; inde uenit ad fluuium Platerni, ubi sunt due arbores, quarum una arbor est *ihor*, et altera *gyurtan* cruce signata et meta terrea circumfusa, ubi uicinatur terre Drugon et terre Iwan; inde per eundem fluuium Platerni iuxta terram dicti Drugon declinat ad partem occidentalem, et per eundem Platerni cadit in Chasmam, ibi relinquens terram Drugon uicinatar terre Magistri Moys; inde contra eundem fluuium Chasma uenit superius in magno spacio ad arborei *keures* cruce signatam; inde iterum uenit ad priorem metam, et ibi terminatur. In eius rei memoriam et robur nostras litteras contulimus nostro sigillo communitas. Datum anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo quarto.

(Eredetie bőrhiártán, vörös selyemszínűről függő pecsét alatt, a főmélt.
hg. Batthyáni család levéltárában.)

76.

A császmai káptalannak bizonyúságleveléle, hogy Miklós Bogdán-nak reje Garygban lévő azon birtokot, mely neki nejével hozományúl átadatott, sógorainak eladtta. 1264.

Nos Capitulum Chasmensis Ecclesie, significamus omnibus presencium per tenorem, quod constituti eoram nobis personaliter, ab vna parte Nycolaus gener Bogdan; ab altera vero Elyas filius Bogdan pro se et pro fratribus suis, videlicet pro Vrbano, pro Isep, Benedicto, et pro Endrey; qui Nicolaus confessus est, quod terram suam sitam in Garyg, cum qua idem Bogdan socer suus filiam suam dotauerat, ipsi Elye et fratribus suis supradictis pro septem marcis, quas dixit, quod accepisset, jure perpetuo et irreuocabiliter possidendam uenidisset. Cuius terre mete, sicut nobis homo noster retulit, pacifice et quiete erecte sine contradicione omnium uicinorum et proximorum tales sunt: Prima meta incipit ab orientali parte in uicinacione Stepk iuxta riuum Bacchyn, ubi est meta terrea; inde ad occidentalem partem tendens uenit ad arborem *scilfa* cruce signatam; inde in parua ualle ascendit ad magnam uiam, per quam tendit ad septemtrionalem partem uersus ecclesiam Sancti Jacobi in magno spacio; inde ad unam uineam, ubi sunt due terree mete; inde descendit in sicca ualle in Lypoueh, ubi est meta terrea; et contra eundem Lypoueh tendit ad septemtrionalem partem; et inde exiens uenit ad arborem *jyzfa* cruce signatam, tendens ad orientalem partem in ualle, in fine cuius est meta terrea; inde descendit ad uallem Iztermechaga; inde ascendet in berch, et uenit ad arborem cherasi, sub qua est meta terrea, ubi uicinatur castris; inde descendit inter uincas ad siccam uallem; inde per eandem uallem cadit in Bacchyn, ubi est meta terrea; inde uadit superius ad partem meridionalem; inde tendens uenit ad priorem metam, et ibidem terminatur. In eius rei memoryam et robur nostras litteras contulimus nostro

sigillo communitas. Datum anno Domini millesimo CC^o LX°
quarto.

(Eredetie bőrhártyán, fokete-sárga selyemzsínörön függő pecsét alatt, a
förmélt. hg. Bathyanı család levéltárában)

Vinkovfi I 48.

77.

A györi káptalanak bizonyáglevele, hogy Herbord comes Osl-
nak fia 120 hold szántóföldet és 30 kaszáló rétet, s úgyszintén a
Janoca nevű földet, melyek neki elzálogosítattak, minthogy a zá-
log ki nem váltatott, örök birtokképen szerezte. 1264.

A

B

C

Capitulum Ecclesie Jauriensis vniuersis presentes litteras inspecturis salutem in Domino sempiternam. Ad vniuersorum noticiam tenore presencium uolumus pervenire, quod cum anno proxime retroacto Johannes filius Belud de genere Osl de terra sua hereditaria in Chena existenti centum et viginti iugera terre arabilis et pratum seu fenetum ad usum triginta falcastrorum sufficiens retro uillam Vrs, deffectum eiusdem seneti, si ibi ad triginta falcastra compleri non possent, aliunde suppleturus, Comiti Herbordo filio Osl fratri suo a vigilia Natiuitatis Dominice usque ad octauas Beati Johannis Baptiste subsequentes per nostras litteras obligasset pro quatuordecim marcis fini argenti, si in ipsis octauis Sancti Johannis Baptiste redimere non posset, per se uel per Belud fratrem suum in octauis Sancti Michaelis proxime subsequentibus redimenda; tali condicione et pena inclusis, ut nisi in ipsis octauis Sancti Michaelis ipse uel dictus Belud frater suus redimerent, deinceps ipsa terra centum et viginti iugerum ac fenetum memoratum pro predictis quatuordecim marcis ipsis Comiti Herbordo perpetuari deberent, et nos nostrum eidem Comiti Herbordo super ipsa perpetuacione priuilegium largiriemur; ipsis octauis Sancti Michaelis aduenientibus nec dic-

tus Johannes nec frater eius Belud prefatus ipsam terram et
 fenetum redimere curauerunt, predicto Comite Herbordo eos
 pro huiusmodi redempcione in nostra presencia diueius ex-
 pectante. Ipsa itaque terra centum et viginti iugerum, ac pra-
 tum seu fenetum triginta falcastrorum propter premissam
 obligacionis sue condicionem et penam ipsi Comiti Herbordo
 perpetuata extiterunt; et si quispiam eum pro ipsis terra et
 feneto noluerit infestare, dictus Johannes eum debebit modis
 omnibus expedire, quemadmodum in die obligacionis assump-
 serat personaliter coram nobis. Preterea cum anno presenti
 Jan et Stephanus filij Farcasij de Edw quandam terram suam
 hereditariam Janoa vocatam, et tres partes loci molendini ip-
 sorum, qui in flumine Raba secus eandem terram molendino
 Vgud et Chak Bani filiorum Magistri Demetrij Helgolth no-
 minato ultra ipsum flumen Raba sito existit in opposito. Que
 quidem terra Janoa incipit et orditur a plaga septentrionali
 iuxta clausuram domini Regis Vstrov nuncupatam et uergit
 versus Rabam, et a terra consanguineorum Jaan et Stephani
 predictorum a parte uille Ketel per quandam semitam separa-
 tur, a parte uero orientali per stratam, que incipit ab eadem
 clausura, et tendit similiter ad ipsum flumen Raba, in qua
 eciam terra Janoha fagi et alie arbores magne sunt consite,
 ut dixerunt, Rubino filio Tadey consanguineo ipsorum perso-
 naliter permittente ab octauis Sancti Regis Stephani usque
 ad octauas Sancti Michaelis prefatas auctoritate litterarum
 nostrarum pro decem marcis denariorum Viennensium obli-
 gassent ipsam terram et tres partes loci molendini predictas,
 nisi eas in ipsis octauis redimerent, amissuri; ijdem Jaan et
 Stephanus aduenientibus ipsis octauis Sancti Michaelis redi-
 mere non curarunt, nec per se nec eciam per consanguineos
 suos memoratos, verum ipsa terra Janoa et tres partes molen-
 dini propter condicionem et penam, quibus interiectis fuerant
 obligate, ipsi Comiti Herbordo extiterunt pro predictis decem
 marcis perpetuo deuolute; et quicunque ipsum Comitem Her-
 bordum pro eis impetere seu infestare attemptauerit, eum ij-
 dem Jan et Stephanus defendere tenebuntur. Ceterum in die
 obligacionis terre Janoa et trium parcium loci molendini pre-
 fatarum dictus Rubinus filius Tadei quartam partem eiusdem
 loci molendini, que ipsum solum iure hereditario contingebat,

sicut in litteris nostris priuilegialibus, per dictos Jan et Stephanum ac eorum generacionem inpetratis, plenius continetur, ex eorundem Jan et Stephani personaliter comparencium consensu cum terra quadraginta jugerum ad ipsam quartam partem loci molendini pertinentem, in quorum viginti iugeribus a parte orientali secus fundum curie dicti Farcasij est virgultum, et in eiusdem virgulti medio vallis Graba nomine consistit; reliqua autem viginti iugera in fine eiusdem virgulti de terra arabili similiter a parte orientali existunt, vendidit Comiti Herbordo sepedicto pro quinque marcis perpetuo possidendas; assumendo ipsum Comitem Herbordum ab omnibus ratione ipsius quarte partis et terre molestare uolentibus expedire. In cuius rei memoriam ad instanciam eiusdem Comitis Herbordi presentes dedimus litteras sigilli nostri munimine roboras, anno Dominice Incarnationis millesimo ducentesimo sexagesimo quarto. Chepano Preposito, Jurkone Cantore, Hectore Custode existentibus.

(Eredetie bőrhártyán, melyről a káptalan pecsétje sárga-zöld selyemzsi néron függ a nemz. muzeum kézirattárában.)

78.

A nyitrai kúptalannak bizonysságlevele, hogy Zovori Chentenek özregge sógora Gurk által hitbérére és egyéb női jogosítványaira nézve kielégítetett. 1264.

A   B   C

Capitulum Nitriensis Ecclesie omnibus, ad quos presentes littere peruerint, salutem in Domino sempiternam. Ad uniuersorum noticiam tenore presencium uolumus peruenire, quod constituta coram nobis domina Chente de villa Zonor filia Alexandri de villa Icum, asservuit uiua noce, quod cum Gurke fratrem eiusdem Chente quandam mariti sui pro dote

et rebus parefarnalibus suis conuenire voluisse, inter se in talem pacis compositionem deuenerunt: quod idem Gurke omnes res mobiles et immobiles fratris sui Chente memorati, excepta terra, domine antedictie pro dote et rebus parefarnalibus suis statuisset, et sie dieta domina pro dote et rebus parefarnalibus suis eoram nobis personaliter constituta dixit, sibi fuisse per omnia satisfactum, sopita omni lite et accione, que super dote et rebus parefarnalibus suis posset imposterum suscitari. In cuius rei memoriam plenioram preseutes litteras concessimus sigilli nostri munimine roboratas; anno Domini M° CC° LX° quarto; Magistro Demetrio Lectore Ecclesie nostre existente.

(Eredetie bőrhártyán, melyről a pecsét vörös-zöld selyemzsínörön függ, a budai kir. kamarai levéltárban.)

79.

A posegai káptalannak bizonyoságlevelé a Miklós Dezizlav fia és Mátyás Zavid testvére közti birtokcséréről. 1264.

A   B   C   D   E

Capitulum Ecclesie Beati Petri de Posaga vniuersis Christi fidelibus tam presentibus quam futuris salutem et pacem in Domino sempiternam. Gesta temporalium litteralia memorie solent commendari, ne processu temporum certa possint dubijs commutari. Uniuersitatis vestre deuocioni tenore presencium duximus insinuandum: quod Nycholans filius Dezyzlay ab una parte, et Mathyas frater Zauyde de genere Borych Bani ab alia constituti coram nobis, tale concambium inter se protulerunt ordinasse; quod prefatus Mathyas frater Zauide quandam terram suam nomine Podwrs, vicinam et conterminam terre antedicti Nycholay, dederit et statuerit eidem Nycholao tam sibi ipsi, quam suis successoribus in

perpetuum possidendam. Memorata autem terra Podwrs talibus existit metis circumscripta ; cuius prima meta incipit ab oriente a quodam fluvio nomine Hodal iuxta terram Nicholay, et uadit per unam magnam viam uersus occidentem, et incidit in fluum nomine Lezkoa ; et per eundem fluum ascendit uersus aquilonem, et in ascensu per eundem fluum peruenit ad duas metas ad quoddam berch ; et ab hijsdem metis prope transit unam viam, et deuenit ad unam metam ; et ab illa meta descendit per directum ad vallem in fluum nomine Zqworc ; et per ipsum fluum reflectitur et tendit uersus orientem, et eundo per illum eundem fluum supra mansionem Wolkaz exit ad arbores duorum cerasorum declinans uersus meridiem ; et exinde uadit ad unum berch in quoddam virgultum, sub quo est una meta ; et deinde descendit in riuum nomine Dolboka, et deinceps per eundem riuum ipsa terra Podwrs est contigua et contermina terre sepedicti Nicholay, et sic terminatur. E conuerso autem idem Nicholaus quandam terram suam nomine Proucha, vicinam et conterminam terre Mathie supradicti eidem Mathie in concambium terre pretaxate dixit se dedisse similiter tam sibi ipsi, quam suis successoribus in perpetuum possidendam ; cuius terre mete per circuitum sunt tales : Prima meta incipit a terra ipsius Mathie in fluvio Proucha ab uno littore, et uadit per unam viam uersus orientem usque ad aliam viam sed veterem, que declinat uersus meridiem, et ibi in commetaneitate cum terra Mathie tendit ad unum puteum ; et exinde uadit uersus occidentem ad litus, quod est in predicto fluvio Proucha, et ibi est meta ; et ab eodem littore per ipsum fluum terra Proucha existens commetanea terre Mathie sepedicti redit ad locum littoris in inicio nominati. Insuper autem idem Nicholaus pro equipollencia concambij addidit Mathie sepius nominato decem et nouem marcas. Ut autem huius concambij series perpetue firmitatis robur obtineat, nec umquam (ab) aliquo ualeat in dubium reuocari, presentes litteras ad peticionem parcium concessimus nostri sigilli munimine roboratas, anno gracie M. CC. LX. quarto.

A   B   C   D   E

(Eredetie bőrhártyán, melynek vörös-zöld selyemzsínön fügött pecsétje elveszett, a budai kir. kamara levéltárból.)

80.

A váczi káptalannak bizongság levele, hogy Pál Gerunnak fia, es fia Pousa, Baguni birtokukat Zolnuk nemzetégbeli Paznan cemesnek eladták. 1264.

Vniuersis Christi fidelibus tam presentibus quam futuris presencium noticiam habituris deuotum Waciensis Ecclesie Capitulum salutem in eo, qui est salus omnium. Ad vniuersorum noticiam tenore presencium volumus peruenire, quod Paulus filius Gera, et Pousa filius eiusdem de villa Bagun ex una parte; Paznanus Comes de genere Zolnuk de dicta villa Bagun suis consanguineis mediantibus et consencentibus ex altera, coram nobis constituti presencialiter; Paulus predictus vna cum filio suo presente viua voce sua asseruit, quod tres partes terre sue hereditarie in villa Bagun consistentis diuisim per funiculum ex parte terre Henel de parte superiori cum utilitatibus suis, scilicet arabili terra, feneto, silua, quarta parte sibi obseruata; item tres partes nemoris sui de parte superiori, quarta parte sibi retenta, Paznano predicto suisque successoribus vendidisse pro quinque marcis et fertone argenteo in perpetuum possidendam sumpnam pecunie fassus est plenarie recepisse. Ut igitur processu temporum super hac vendicione empcione lis aliquatenus uel controuersia inter eos non valeat incitari per peticionem instanciam partis utriusque litteras presentes alphabeto bipartitas Paznano sepius dicto in robur perpetue firmitatis concessimus sigilli nostri munimine roboratas, anno Domini M° CC° LX° quarto. Reuerendis Ecclesie nostre fratribus Gregorio Preposito nostro, Jona Lectore, Matheo Cantore, Paulo Custode, ceterisque Deo devote ministrantibus.

(A váczi káptalannak 1337-ki átiratából a budai kir. kamarai levél-tárban.)

81.

A vasvári káptalannak bizonyiséglevele, hogy Ditrik és Gergely-nek fiai Karaka-i birtokukat Heym fiainak eladták. 1264.

A

B

C

Nos Capitulum Ecclesie Sancti Mychaelis de Castro Ferreo notum facimus tenore presencium vniuersis, quod Comite Blasio et Gothhardo filijs Detricy pro se et pro Martino fratre eorum, ac Oliuerio filio Gregorij ex una parte, Imram et Isou filijs Heym ex altera coram nobis constitutis, ijdem Imram et Isou protulerunt, terram eorum Karaka uocatam cum omnibus circumstancijs et pertinencijs suis ipsis filijs Detricy et filio Gregorij, prout ab eisdem Detrico et Gregorio ipsa terra cessat, Heym memorato pro triginta et sex marcis ac dimidia uendidisse in perpetuum possidendum, recepta ipsius pecunie medietate pro terre predicte dimidia parte a filijs Detricy pretaxatis, altera autem medietate pecunie similiter pro altera dimidia parte terre a filio Gregorij predicto coram nobis. Cuius terre metarum processus, sicut partes recitarunt, primo incipit a fluvio Karaka ab oriente, in cuius ripa sunt due mete terree; abinde tendens per nemus uersus occidentem est meta; abhinc exiens ipsum nemus in feneto sunt tres mete; hinc autem progrediens intrat siluam, ubi sunt due mete; in eadem itaque silua parumper procedendo sunt due mete; adhuc in ipsa silua paululum transeundo sunt due mete; in exitu cuius silue sunt due mete; abhinc saliens stratum uenit ad terram arabilem, ubi sunt due mete; inde peruenit ad locum Echtheyn dictum, ubi sunt tres mete angulares, ibique ipsa terra a terra Seruusdey separatur; ex hinc progrediens uersus aquilonem per Echtheyn in magno spacio terre peruenit ad metas angulares, ubi Martinus, qui aderat, conmetatur; dehinc autem reuertitur ad orientem, et per planiciem campi uenit ad duas metas; ex hys protenditur ad tres metas; inde uergit ad duas metas; abinde super equora campi uadit ad tres metas, de quibus iuxta domum Martini existentem ab

aquilonem currit ad tres metas, que sunt prope fluum Karaka prenotatum; sic intrans fluum per alutum procedit ad locum primo positum, in medio duo loca molendini continendo, et sic terminatur. In eius rey memoriam plenioram presens scriptum ad petitionem parcum contulimus sigillo nostro communictum, anno gracie M° CC° LX° quarto. Magistro Bonaventura Preposito, Oliuero Cantore, Ombud Custode, Geruacio Decano Ecclesie nostre existentibus.

(Eredetie bőrhártyán, melyről a barna-sárga selyemzsínörön függött pecsét elveszett, a budai kir. kamarai levéltárban.)

82.

A kezeszetek csorgói háza fönökének Bille helységhatárjárását tárgyazó jelentése. 1264.

Excellentissimo domino suo Bele Dei gracia Regi Hungarie frater Symon Preceptor Domus Hospitalis de Chorgou et de Noua Curia inclinacionem et oraciones in Domino. Visis litteris uestris reambulaui terram Dominici de Bille conuocatis omnibus commetaneis suis, erigendo metas iuxta metas ueteres, quarum nomina hec sunt: In ponte Zapola sunt due mete, vna Dominici, secunda uero Gug versus partem occidentalem; item uenit ad siluam, et ibi sunt due mete, vna silicis, et altera *gymulchen*; inde vadit per eandem siluam, et ibi sunt due metee, vna terrea, et alia arborea; inde uadit ad vnum angulum ad duas metas terreas; inde separatur de terra Gug; inde procedit uersus aquilonem ad terram filiorum Zaka; deinde uadit ad vnam siluam in uia ad metas arboreas silicum; inde uadit ad alteram siluam ad duas metas arboreas piri et ilicis; deinde ad metam piri et terree; deinde ibi diuidit cum Comite Princeps, currando per vnam uiam, que uadit ad vineas Bille de meta ad metam; deinde uenit ad vnum angulum per eandem uiam, ibi sunt tres mete uersus orientalem

per uiam vnam de metà ad metam, et uadit ad quatuor metas, ex parte orientali Dominico, ex parte uero occidentali Comiti Princh; deinde procedit uersus aquilonem ad tres metas iuxta magnam uiam, que uenit de Retha de Sancta Cruce, et uadit ad Nouam Curiam; inde procedit uersus orientalem, ex parte aquilonis sunt commetanei Gubas et Scemere, et ex parte meridionali Dominicus antedictus; inde procedit ad vallem ad metas; inde uadit uersus meridionalem ad metas arboreas ilicis et piri, et ibi intrat in aquam Zapola ad duas metas piri et terree, ex parte orientali antedictis Gube et Scemere, et generacionis Gue, ex parte uero occidentali Dominico antedicto per diuisionem aque; inde diuiditur a terra antedictorum, et uadit ad terram Petri filij Hurchuth ad duas metas terreas; inde circuit iuxta eandem aquam Zapola ad vnum nemus uersus orientalem Petri, uersus occidentalem Dominici; deinde procedit ad unum puteum, inde uero saltat puteum uersus orientalem, et ibi iuxta nemorem due mete terree, vna de ilice; deinde ad duas metas terreas; inde currit uersus orientalem prope terram Stephani filii Bank ex parte aquilonis, ex parte uero meridionali terra Dominici antedicti; inde uadit ad Narseeg ad duas metas terreas; inde uadit ad Temerpataka ad duas metas terreas, et ibi separatur terra Dominici de Stephano antedicto; iam posthec uadit ad terram Symonis, Gabriani, Theodori et fratum suorum, et uadit uersus meridionalem ad duas metas ilicis; deinde uadit ad duas metas terreas; deinde ad alias duas metas arboreas ilicum; ex parte uero orientali est terra Symonis et fratum suorum antedictorum, ex parte uero occidentali est terra Dominici prenotati; deinde uadit uersus meridionalem de meta ad metam, et ibi uenit ad tres metas terreas, et ibi iam separatur de terra predictorum; deinde descendit ad tres metas; deinde evrit per Kakatias Wlg ad unum puteum, et ibi sunt due mete terree ex ambabus partibus; et ibi iam Zenthey, Gregorius, Pouka et generacio eorum sunt commetanei; deinde procedit et uadit iterato ad pontem Zapola, et sic determinantur mete antedictae. Hec in terra circumequitata, cum omnibus commetaneis suis ibi astantibus; stat vna ecclesia ad honorem Omnis Sanctorum in medio uille Dominici Maioris Exercitus antedicti; omnes ijdem commetanei sui nos

et ipsum pacifice et quiete reambulare et metas erigere permiserunt.

(IV. Béla királynak 1264-ki megerősítő privilegiumából, mint fentebb
62. sz. a.)

83.

A keresztesek székesfehérvári konventjének bizonyságleveléle, hogy Lyulai János és Benedek ottani birtokuktól egy udvarhelynek való telket Benke székesfehérvári polgárnak eladtak. 1264.

Conuentus Domus Hospitalis Iherosolimitani de Alba omnibus Christi fidelibus tam presentibus quam futuris presencium noticiam habituris salutem in Domino sempiternam. Vniuersitati Vestre tenore presencium declaramus, quod Johannes filius Pouce, et Benedictus filius Cyriaci de Lyula in nostra personaliter constituti presencia proposuerunt, quod de terra sua, quam comparauerant de relicta Comitis Jako, que eidem in dotem fuerat deuoluta, vnum fundum seu aream curie ad quantitatem vnius iugeris versus meridiem in eadem villa Lyula prope altarnicam ecclesie existentem, suo tantum iuri, nullo cognatorum suorum participante, pertinentem, ut dicebant, paulo post recessum Thatharice gentis in famis tempore vendidissent, Benke cui Albensi pro una marca argenti purissimi iure perpetuo possidendam; et pecuniam confessi sunt receperisse ab eodem. In cuius uendicionis et empacionis memoria et firmitatem pleniores litteras concessimus presentes sigilli nostri munimine roboratas. Anno Domini M° CC° sexagesimo quarto, quarto nonas Januarij. Fratribus Ruscano Preceptore, Tesselino Ecclesie nostre Custode existentibus.

(Eredetie bőrhártyán, melynek pecsétje már elveszett, a fömélt. hg. Batthyáni családnak levéltárában.)

84.

A váradi konventnek bizonyoságlevele, hogy Miklós comes János-nak fia, s László és Tamás Pongrácznak fiai határperükről barátságos egyezkedés útján elálltak. 1264.

Johannes Prepositus et Conuentus Ecclesie Sancti Stephani de Promontorio Varadiensi vniuersis Christi fidelibus presentibus pariter et futuris salutem in eo, qui est vera salus. Vt singulorum proprietas, effugata seu obrupta voragine falsitatis, dominante perpetua incolumitate valeat conseruari, ea que in diversitate causarum juris moderamine terminantur, patrocinio litterarum digne fulciuntur. Ad vniuersorum igitur noticiam per paginam presencium volumus peruenire, quod Nicolaus Comes filius Johannis ab vna parte, Ladizlaus et Thomas filij Pangracij personaliter coram nobis constituti ex altera, idem Comes Nicolaus dixit et confessus est viua voce, quod componentibus probis viris, commetancisque et vicinis, Comite Paulo filio Each, Lamperto filio Nicolai, et alijs personaliter astantibus, in quos partes se commiserant super distincione metarum Sunkulus, Berthein et Jofamezew vocatarum, super quibus inter ipsum Comitem Nicolaum, (ac) Ladizlaum et Thomam filios Pangracij predictos materia discordie diuinus fuerat alterata, eisdem Ladizlao et Thome filiis Pangracij predictis in filios filiorum pacifice et irreuocabiliter dimisisset possidendas secundum cursus metarum antiquarum, tanquam proprium jus eorum, prout antea possetesse fuerant per eosdem. Ita, quod nec ipse Nicolaus, nec sui heredes prefatos Ladizlaum et Thomam, aut filios eorum vel heredum suorum (ac) successorum, possint super facto metarum et terrarum prefatarum aliquatenus molestare, vel discordiam inceitare. Et sicut idem Comes Nicolaus in presencia commetanorum et vicinorum suorum Pauli Comitis filij Each, et Lamperti filij Nicolai personaliter astancium dixit, mete terrarum predictarum, hoc ordine distinguntur: Prima meta incepit a Damesuemezew, vbi separat a terris Comitis Pauli

filiij Each et ipsius Comitis Nicolai filij Johannis, et vadit in Vamusvemy et Noguem; et per Vamus Nogvemy declinat ad plagam septemtrionis ad locum, qui Suos Draganafey vocatur, et quidam vocant Solumosfey, et quidam Sarus Draganyan; deinde veniret ad finem Felku a parte septemtrionis, ipse Felku totaliter cum suis vtilitatibus et nidis falconum remanet Ladizlao et Thome supradictis. Qui quidem Paulus Comes filius Each, et Lampertus filius Nicolai ipsorum commetanei omnia premissa et dieta Comitis Nicolai iuste et congrue asseruerunt processisse. In cuius rei memoriem et perpetuam firmitatem presentes concessimus littaras sigilli nostri munimine roboratas. Datum anno ab Incarnacione Domini millesimo ducentesimo sexagesimo quarto.

(A váradi káptalannak 1298-ki átiratából.)

85.

Ul. chrumpachi birtokos a borsmonostrai apáság számára alapítványt tesz. 1264.

Pateat uniuersis Christi fidelibus tam presentibus quam futuris, quod ego VI. Dominus de Chrumpach deuocione sancta ductus, cum consensu et uoluntate fratrum et consanguineorum meorum, contuli monasterio dicto Mons Sancte Marie in remedium anime mee, et relaxacionem offensarum, quibus predictum aliquando monasterium offendii, de hereditate mea molen dinum unum, quod adiacet uille Scownawe, soluens annuatim dimidium talentum pro lumine eidem ecclesie perpetuo ser uiendum. Hec itaque donacio mea ut firma sit, et inconcussa omni tempore perseueret, hanc litteram in testimonium traditam iam dicto Monasterio sigilli mei robore statui communire. Acta sunt hec anno Domini M° CC° LXIII°.

(Eredetie bőrhártyán, melynek pecsétje elvészett, a budai kir. kamarai levéltárban.)

IV. Béla királynak Kubra nevű földet tárgyazó adománya Tamás, Mártonnak fia számára. 1265.

Bela Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanieque Rex omnibus quibus presentes ostenduntur salutem in omnium saluatore. Ad vniuersorum noticiam harum serie uolumus peruenire, quod ad nostram accedentes presenciam Herardus Magister Agazonus, Comes Trenchiniensis, fidelis noster, quandam terram Kubra vocatam, Celiny hospitis Trenchiniensis sine herede decedentis, remotam ab illa Trenchinie, a nobis instanter petiuit, vt seruenti suo Thome filio Martini nobili de Comitatu Castri Ferrei conferre de benignitate Regia dignaremur. Verum quia de premissis veritas nobis non constabat, Michaeli Comiti de Zomlin (? talán Zoulum) fideli nostro de premissis veritatem commisimus inquirendam. Qui quia postmodum nobis perscripsit, quod eadem terra erat remota a villa Trenchiniensi, et deuoluta ad manus Regias, quia eandem de collacione nostra possidebat; nos inclinati precibus Magistri Herardy, attendentesque fidelia seruicia eiusdem Thome, que exhibuerat, et que exhibere potuerat; et mortem ipsius fratris Thome Wollfram vocati; qui in seruicio nostro inscriptus fuerat, in memoriam reuocantes; predictam terram Cubra vocatam eidem Thome, et per eum suis heredibus, in eisdem metis, quibus predictus Celinus possederat, contulimus in perpetuum possidendum. Mete autem predicte terre, prout in litteris Michaelis Comitis antedicti vidimus contineri, hoc ordine distinguntur, nimirum: Prima meta incipit a rippa fluminis Vagh, tenens ex parte aquilonis cum Laurencio de villa Zammar; inde procedit versus orientem ad arborem vlni vulgaripter zil vocatam in rippa cuiusdam stagni; et vadit in viam magnam, vbi sunt due mete de terra erecte; deinde ad duas arbores pomorum, sub quibus due mete terree habentur; et sic paululum procedendo circa riuulum Cubra cadit in eun-

dem, qui riulus est in communi cum prefato Laurecio; per quem ascendendo vadit in sylvam, et sic transiliendo eandem venit sub vnum montem, vbi est signum in arbore *jawor* vocata; per quem montem ascendendo superius vadit in magnum berch usque ad metas nobilium de Moythe; transit autem eundem berch, et reflectitur ad partem australem, veniendo supra vnum montem, vbi sunt prata nobilium de Moythe, et villarum de Trenchin, vbi est eciam pratum, et due mete, in cuius medio est arbor ilicis; inde autem descendendo uersus orientem per continuas metas terreas, et arbores circa viam positas, venit ad aquam Tepliche vocatam, in cuius littore sunt due mete de terra posite; et transeundo ibidem ipsam Teplicham, vbi in angulo est vna meta de terra, extunc directe procedendo habetur ex latere australi quoddam pratum, quod fuit cuiusdam leprosi; inde vadit per metas continuas de terra factas ad aquam Tepliche vocatam, vbi sunt due mete terree; transeundo autem ipsam Tepliche cadit in Vagh, ibique terminantur. Ut igitur hec nostra collacio irreuocabiliter perpetuo perseveret, predicto Thome presentes concessimus litteras duplicis sigilli nostri munimine roboras. Datum per manus Magistri Farkasij Albensis Ecclesie Prepositi aule nostre Vice Cancellarij dilecti et fidelis nostri, anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo quinto, Regni autem nostri anno tricesimo.

(Hitelesített másolata a budai kir. kamarai levéltárban.)

IV. Béla király a Ryuche-i praedialisták jogi állását szabályozza. 1265.

Bela Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanieque Rex omnibus presentem litteram (cernen)tibus salutem in omnium saluatore. Ad vniuersorum (tam presencium quam futurorum) noticiam harum serie volumus peruenire, quod cum inter Mark, Jurnsam et Myruzlaum Comites de Ryuche ab vna parte, et (nobiles) prediales liberos, Hungaros videlicet, et jobagiones Castri de Ryuche ex altera super denarijs descensualibus Comiti Parochiali debitibus et s — — — — — citacionibus ac judicijs frequens discordia, et multiplex materia jurgiorum fuisse suscitata, et assidua super hys querimonia per eosdem prediales et jobagiones Castri ad nostras aures deuenisset, nos finem litibus imponere cupientes, vt huiusmodi dissensiones et malignandi materia vel occasio de ipsorum medio penitus euellatur, mediante venerabili patre Philippo Archi-episcopo Strigoniensi, aule nostre Cancellario, dilecto et fideli nostro, cui status ac libertas predicte terre de Ryuche pleni-constabat ab antiquo, taliter super hys duximus sentencialiter ordinandum : Ut viginti quinque prediales supradicti tantundem soluere debeant ratione descensus ipsis Comitibus de Ryuche pro tempore constitutis, quantum tunc soluebant, cum fuerunt numero sexaginta prediales, videlicet septem marcas, secundum quod in priori nostro priuilegio eis concesso continetur, nec aliquatenus ad maiorem solutionem per Comites de Ryuche compellantur, non obstantibus litteris vel priuilegio, si quas eisdem Comitibus de Ryuche medio tempore secundum tenorem libertatum predialium de Garyg (in) huiusmodi concessimus. Ceterum super indebitis citacionibus et judicijs, quibus se dicebant agrauari, taliter decreuimus, vt predicti Comites (vel sui) officiales, memoratos prediales et jobagiones Castri, nec non populos eorundem in illis casibus, in qui-

bus ijdem coram Comitibus Parochialibus astare u — — non debeant, nec valeant iudicare, nisi associato sibi vno de tribus fidelibus nostris nobilibus Sclauonie ; Incone videlicet Comite filio Isaak, vel Farkasio filio Tolomerij, aut Stephano filio Belus Bani ; nec sine testimonio Capituli vel loci conuentualis ijdem prediales et eorum populi citari valeant ad presenciam Comitum predictorum. Premissa itaque pro tanto sic ordinari, et presentibus inseri volumus ; quia manifestam causam suspicionis habuerunt contra Comites antedictos, cum quibus pro reformatio[n]e libertatis sue diucius in lite contenderunt. In cuius rei memoriam firmitatemque perpetuam presentes memoratis predialibus et jobagionibus Castri concessimus litteras duplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Farcasij Electi in Prepositum Albensem, aule nostre Vice-Cancellarij, dilecti et fidelis nostri anno Domini Incarnationis millesimo ducentesimo sexagesimo quinto, XIX. kalendas Februarij, Regni autem nostri anno tricesimo.

(Lajos királynak 1380-ki „Crisij feria tercia proxima post festum Natiuitatis Beati Johannis Baptiste“ kiadott megerősítő privilegiumából, mely „Andreas filius Dragoch Suppanus, Petrus filius Iwan, Perezlaus filius Mark, et Gregorius filius Fabiani, nobiles jobagiones Castri nostri de Ryuche“; és pedig „relatio domini Petri Zudar Bani“-ra kiadatott; a budai kir. kamarai levéltárban.)

IV. Béla királynak a Liptó-Hibe-i vendégek jogait és tartozásait szabályozó okmánya. 1265.

Bela Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanieque Rex uniuersis Christi fidelibus presens scriptum inspecturis, salutem in salutis largitore. Regie liberalitatis immensis recompensans libera mine merita subjectorum, dum bene meritos condigne retribucionis solacio refocillat, et ad dignioris status preeminenciam subleuat, et suorum plurimorum mentes ad fidelitatis feruorem excitat, dum bene merendi studia fideliter emulantibus calcar addit. Proinde ad universorum noticiam, harum serie uolumus peruenire, quod hospites nostri de Hybe de Lyptou ad nostram accedentes presenciam pecierunt a nobis cum instancia diligenti, ut eisdem ipsam eandemque graciam et liberalitatem conferre dignaremur, qua hospites de Corpona ex nostra collacione dignoscuntur gratulari. Nos igitur pro ipso rum bono commodo, et augmetacioni invigilare cupientes, considerantesque utilitates proficias et fructuosas ex continuis laboribus eorundem nobis et Regno nostro posse prouenire temporibus opportunis, peticionibusque eorundem in hac parte favorabiliter inclinati, premissam liberalitatem hospitum de Corpona de gracia speciali eisdem duximus concedendam. Ita ut ijdem hospites villicum inter se, quem voluerint, eligant, qui omnes causas inter ipsos ortas possit et debeat iudicare; sed si aliqua causa inter extraneum, et ipsos hospites, uel aliquem ex hospitibus contingeret exoriri, extunc illam causam villicus, et Comes illius extranei, qui agit, vel contra quem agitur, pariter iudicabunt; et iudicium hospitis percipiat villicus, iudicium uero extranei Comiti suo debeat prouenire. Preterea sacerdotem sive Plebanum eligant, siue suscipiant, quemcunque et undecunque voluerint, de communi voluntate, qui omnes decimas eorundem in agris percipiet, et exiget in specie ex integrō; pro quibus idem Plebanus de singulis quin-

quaginta mansionibus domino Archi-Episcopo Strigoniensi in una marca fini argenti tenebitur respondere; decimas eciam ab eis nobis debitas per omnia duximus indulgendas. Item concessimus eisdem hospitibus, ut ipsam totamque terram Hybe, prout est et adjacet, possideant; et liberam in sylvis, et in aquis intra metas suas ejusdem terre Hybe contentas versus Scepes, venaudi, et piscandi habeant facultatem; excepta aqua Vag, in qua nullus in eis piscari poterit ullo modo. Item concessimus, quod hospites eiusdem ville Hybe nullum ibidem tributum in foro Hybe soluere teneantur, et quelibet mansio unum pondus auri in festo Sancti Martini nobis soluere tenebitur, anuatim, quod aurum judex ipsorum nobis deportabit. Volumus eciam, quod nec Comes de Lyptov, nec alter aliquis super eos descendendi, nec iudicandi habeat potestatem, sed solummodo, ad nos siue ad Regiam Majestatem pertinebunt, sicut hospites nostri de Corpona et de Bana. Mete autem eiusdem terre Hybe hoc ordine distingvuntur: Incipit ab alpibus magnis Tharchob dictis a parte orientali, et descendit in aquam riуuli Fejerpotok dicti; per quem descendit, adhuc versus meridiem usque in fluum Vasych; quem intrando currit in eodem usque ad fluum magnum Vag, quem per currendo cadit in ipsum, et descendit in eodem usque in locum illum, ubi quidam fluminus Bela vocatus cadit in ipsum Vag; per quem fluum Bela ascendit usque ad alpes superius expressas, ibique terminatur. Ut igitur huius liberalitatis series inconcussa perpetuo, et irrevocabiliter perseueret, presentes eisdem concessimus litteras duplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus discreti viri Magistri Farkassij Albensis Ecclesie Electi aule nostre Vice-Cancellarij dilecti et fidelis nostri, anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo quinto, duodecimo kalendas Augusti, Regni autem nostri anno tricesimo.

(V. István királynak 1270-ki megerősítő privilegiumából)

IV. Béla királynak Kokos Nyitramegyei földet tárgyazó adománya István, Lothardnak fia számára. 1265.

Bela Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Comanieque Rex omnibus presentes litteras inspecturis salutem in omnium saluatore. Deposcent merita et fidelitates exigunt Corone Regie deuotorum, ut eorum peticionibus tanto secundiori fauoris gracia occurrat Regia Celsitudo, quanto se fideliores in Regni negocijs magistra rerum experientia docuerunt. Proinde ad uniuersorum noticiam tenore presencium volumus peruenire : quod ad nostram accedens presenciam Stephanus filius Lothardi de — — — pecijt a nobis humiliter supplicando, ut in collacione cuiusdam terre Castri Nytriensis Kokos vocate, sibi de benignitate Regia prouidere dignaremur. Nos siquidem consideratis ipsius Stephani fidelitatibus et meritorijs seruicijs, que nobis et Regno nostro in diuersis expedicionibus nostris, et specialiter iuxta Morawa in exercitu nostro contra Regem Boemorum habito inpendit in ferore fidelitatis approbate ; animaduertentes eciam, quod idem Stephanus fidelia nobis seruicia inpendere poterat (igy) in futurum ; nec non pro morte nobilis iuuenis Leustachij fratri sui, qui in predicto exercitu nostro in fidelitate Corone Regia (igy) debita, contra eosdem Boemos dicans (igy) hostium tandem wallatus multitudine in area certaminis in conspectu omnium Baronum et nobilium Regni nostri, laudabiliter extitit interemptus ; predictam terram Kokos vocatam, ad castrum Nytriense pertinentem sub eisdem metis et terminis, quibus idem castrum Nitriense possidebat, ipsi Stephano in acerbi doloris sui consolacionem et remedium, et per eum suis heredibus herendumque suorum successoribus de Regia munificencia dedimus, donauimus, concessimus, locauimus et contulimus iure perpetuo et irrenocabiliter possidendam, et eundem St. per Chaak Banum Comitem Nitriensem dilectum et fidelem nostrum in corporalem possessionem terre memorare

fecimus introduci. Vt igitur huius nostre collacionis series robur obtineat perpetue firmitatis, presentes concessimus litteras dupplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Demetrij Albensis Ecclesie Prepositi aule nostre Vice-Cancellarij dilecti et fidelis nostri, anno Domini M° CC° LX° quinto, Regni autem nostri anno tricesimo quarto.

(IV. László királynak 1277-ki megerősítő okmányából, mélt. Szalay Ágoston Okmánygyűjteményében.)

90.

IV. Bela királynak több vasmegyei udvarnok számára megerősíti a III. Béla királytól nyert szabadságokat. 1265.

(B)ela Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Comanieque Rex omnibus presentes litteras inspecturis salutem in omnium saluatore. Ad uniuersorum noticiam tenore presencium uolumus peruenire, quod uenerunt ad presenciam nostram quidam liberi vduornicorum nostrorum de villa Syra de Comitatu Castri Ferrei iuxta Luchman, uidelicet Teka, Tumpoch, Guebus et alij, qui sunt numero tredecim mansiones seruientes nobis in libertate librorum vduornicorum nostrorum, et exhibuerunt nobis priuilegium predecessoris nostri felicis recordacionis magni Bele Regis, supliciter nos rogantes, ut ipsum priuilegium renouare nostro priuilegio dignaremur. Cuius quidem tenor talis est:

In nomine Sancte Trinitatis stb. (következik III. Béla királynak 1186-ki okmánya; lásd a jelen gyűjtemény második folyamának I. kötetét 104. sz. a.)

Nos igitur, qui idem priuilegium comperimus esse non rasum, non uiciatum, prout eciam patuit nobis per priuilegium nostrum, quod eis dederamus cum alio sigillo nostro, per quod ipsum priuilegium ad eorum exhibicionem duximus confirmandum, ratum habentes et acceptum, precibus ipsorum

inclinati, ipsum priuilegium presentibus duximus inserendum. In cuius rei memoriam et pariter firmitatem presentes eisdem dedimus litteras, duplicis sigilli nostri munimine robatas. Datum per manus Magistri Farcasij, Electi Albensis, aule nostre Vice-Cancellarj, dilecti et fidelis nostri anno Dominice Incarnationis millesimo ducentesimo sexagesimo quinto, Regni autem nostri anno tricesimo.

(Az eredetit, mely bőrhártyára van írva, s melyen a függő pocsét zsinóra még találtatik, közölte velem Aigner Lajos úr.)

91.

IV. Béla király Péter és Pál, Ryhennek fiáit, Vas megyei birtokosohat Hahold comes, és Chák mester Zala megyei főispán ellenében párfogása alá veszi. 1265.

Nos B(ela) Dei gracia Rex Ungarie memorie commendantes significamus quibus expedit vniuersis; quod facto con-cambio de possessione Chernech iuxta Linduam inter Petrum et Paulum filios Ryhen, et inter Haholdum filium Haholdi, idem Paulus nomine suo et fratri sui protestatus est coram nobis, presentibus Baronibus nostris, quod — — — — — possessionis sibi mortis insidie ponerentur; et quod septem villas, quas Comes Haholdus predictus in Comitatu Castri Ferrei in permutacionem prediecte possessionis eis dedit g — — — — — Heyderici diceret esse in litem deductas; et quod ipsos de recipiendis eisdem septem villis per suum nuncium prohiberent. Verum quia in litteris, sigillis venerabilis patris Ph. Strigoniensis Archiepiscopi aule nostre Cancellarij, et Laurencij Comitis Judieis Curie nostre impressis, compositionis factum inter partes facte continentibus, conperimus, quod domini Comites Haholdus, et Magister Chak Comes Zaladiensis vna cum ipso iuramento firmauerunt, vt eisdem Petro et Paulo dominus Haholdus nullum malum penitus machina-

retur, decreuimus iusticia mediante, quod si facto vel consilio eiusdem Comitis Haholdi Dominicum, Petrum aut Paulum occidi continget; extunc idem Haholdus periculum persone sue, et omnium possessionum suarum amissionem paciatur; et Magister Chak notam incurrat periurij ipso facto. Ceterum decreuimus, quod et eidem Habaldo placuit, vt si predicte septem ville apud predictos Petrum et Paulum per quemque fuerint impeditae, idem Haholdus et heredes sui causam prosequi debeant propriis laboribus et expensis. Quas quidem septem villas, si ab eisdem Petro et Paulo alienari contigerit, ipse Comes Haholdus et heredes sui de possessionibus propriis, vbiunque dicti Petrus et Paulus voluerint, eisdem Petro et Paulo duplum dare tenebuntur. Datum in Kamarum in festo Andree Apostoli, anno Domini M^o CC^o LX° quinto.

(Az eredeti után Rómer Flóris, Györi Történelmi és Régészeti Füzetek I. köt. Győr 1861. 210. l.)

92.

*István ifjabb királynak Zakan helységét tárgyazó adománya
Hertvig tubuli várnagy és testvére Herrik számára. 1265.*

Nos Comes Paulus Judex Curie domini Regis damus pro memoria, quod cum iuxta continenciam priorum litterarum nostrarum modum et formam judicij nostri continencium, Magister Johannes dictus Zonk in causam attractus instrumenta sua in facto possessionis Zaka vocate in Comitatu Aba-Wyvariensi iuxta fluuum Hornad existentis confecta in octauis Beati Martini confessoris contra Nicolaum de Zabam actorem exhibere debuisset coram nobis; tandem ipso termino occurrente primo predictus Nicolaus de Zabam quoddam priuilegium olym domini St. Dei gracia junioris Regis Hungarie, Ducis Transiluanii et Domini Comanorum anno Dominice Incarnacionis M^o ducentesimo sexagesimo quinto confectum nobis pre-

sentauit, in quo vidimus explanari, quod idem dominus St. junior Rex attendens fidelitates et seruiciorum merita Herthuig Castellani de Tubul, et Herriei fratri sui, in recompensationem seruiciorum eorundem quandam terram Noui Castri Zaka vocatam, iuxta aquam Hornad existentem tunc vacuam, quam quondam Chepanus auus eorundem Herthuigh et Herrici ex donacione Emerici Regis possedisse, a iurisdicione dicti Castri liberam penitus et exceptam cum suis vtilitatibus et pertinencijs sub hijsdem metis et terminis, prout ipsa terra primum per idem Castrum, et postmodum predictum Chepanum dinosceretur fore possessa, ipsis Herthuigh et Herrico filijs Compolti, et eorum successoribus contulisset perpetuo possidendam stb. Datum in Wyssegrad decimo die termini prenotati, anno Domini M° CCC° XXX° nono.

(Eredetie bőrhártyán a budai kir. kamara levéltában. V. 3. Fejér Cod. Dipl. IV. köt. 2. r. 297. l.)

93.

Omodé györi püspöknek bizonysgálevele, hogy Chakani Balsam asszony leánynegyedére nézve 70 holdnyi földnek átengedése által magát testvéreitől kielégítettnek beismerte. 1265.

(O)modeus Dei gracia Episcopus Jauriensis vniuersis, quibus expedierit, presentes litteras inspecturis salutem in Domino sempiternam. Ad vniuersorum noticiam harum serie volumus pernenire, quod domina Balsam filia Jacobi filii Johannis de Chakan ab vna parte, Georgio filio Watha, Iwan filio Inse, et Olotow filio Gonow ex altera coram nobis personaliter constitutis, eadem domina confessa est viua voce, quod Georgius et fratres sui predicti super quarta de possessionibus patris sui presati iure nature sibi debita satisfecissent, assignatis sibi septuaginta iugeribus terre de virgultis et de terra arabili, iacencia inter terram dicti Georgij et Dyonisij

filij Morodyk ac aliorum cognatorum suorum, que quidem terra incipit iuxta fluum Ztremen a parte septentrionali, et pro-tenditur uersus meridiem vsque fluum Myroud, et ibi terminatur; et insuper vna rota molendini prefati Jacobi siti in fluo Zturga a plaga orientali iuxta villam paruulam existentis. Qui Georgius et fratres sui predicti assertione dite domine in omnibus affirmarunt; dicentes, quod dicta septuaginta iugera et rotam molendini dite domine pro sua quarta contulissent, de terra memorati Jacobi perpetuo possidenda, excepta quarta filie Dubuzov, fratri Jacobi supradicti, obligantes se nichilominus, quod si vlo vnquam tempore per aliquem vel per aliquos dicta domina super ipsa terra et rota molendini impediretur, ipsi eandem expedire tenerentur suis propriis sumptibus et expensis. In cuius rei memoriam ad petitionem parcium presentes litteras concessimus sigilli nostri munimine roboratas. Datum in Sabaria tercio die post festum Purificacionis Virginis Glorioso, anno Domini M° CC° sexagesimo quinto.

(Eredetie a Rumy család levéltárában, másalata a Magyar Akadémia kézirati gyűjteményében.)

94.

Az erdélyi fehérvári káptalannak bizonyáságlevele, hogy György, Gyula nesternek fia, Polon nevű örököös földénk két harmadrésszét, nőtestvérének abban lévő leánynegyedével együtt, sógorának Iránnak 3 giráért örökbe vallotta. 1265.

Nos Capitulum Albensis Ecclesie Beati Mychaelis Transiliuani significamus vniuersis tenorem presencium inspecturis, quod Georgius filius Magistri Jule pro se, et pro paruulo fratre suo nomine Stephano ex una parte, Iwanus uero filius Seegna ex altera, una cum Jula claudio, Ladizlao, Tormus, Marcello, Myco, et Gyuge patruo predicti Georgi presente pro

Marco filio suo, commetaneis terre de Polon, in nostra constitutj presencia; idem Georgius proposuit, quod duas partes prediecte terre sue hereditarie de Polon, cum quarta sororis sue, uxoris Iwany, quam habet in ipsis duabus partibus, prefato Iwano, ac suis heredibus, heredumque successoribus de consensu, et uoluntate ante nominatorum commetancorum uenidisset pro tribus marcis plene persolutis perpetuo possidentas. Preterea Chobolo, Karachin, Erne, Mychal, Kangiar, jobagiones castri de Dobka, in nostra confessi sunt presencia, quod memoratus G. ante dictam suam Polon, sine contradictione qualibet libere potuit uendicioni exponere, cum nullus apparuisset in presenciarum contradictor. Addens ceiam ante dictus G., quod si aliquis tractu temporis I. sororium suum super premissa terra molestare attemptaret uel grauare, ipse et frater suus predictus Stephanus, aut sui liberi successores defendere teneantur. Ut ergo hec rei series irreuocabiliter permaneat, presentes dedimus litteras sigilli nostri munimine roboras, presentibus Magistro Nycholao Preposito, Andrea Custode, Ceba Archidiacono de Hungnod, Magistro Rogerio Archidiacono de Zonuk, et alijs multis Concannonicis ibidem existentibus. Datum anno Domini M° CC° LX° quinto.

(Eredetie a Czegei gróf Wass család levéltárában Czegén. Közli Szabó Károly.)

95.

A veszprémi káptalannak bizonyáságlevele, hogy Ipolit comes és rokonai közt örökös birtokukban osztály történt. 1265.

Capitulum Wesprimiensis Ecclesie omnibus presens scriptum inspecturis salutem in Domino sempiternam. Ad universorum noticiam tenore presencium uolumus peruenire, quod accedentes ad nostram presenciam Comes Ipolitus, et Vgra filius eiusdem de genere Ilia ex una parte, Leustachius

et Stephanus cognati eorundem ex altera, in terris ipsorum, scilicet octo villarum hereditariis; quarum nomina sunt hec, Pathycha, villa Sancti Martini, Zyluas, Enderlaka, villa Sancti Johannis, Chekimeteluk, Ilia et Dombrod, talem inter se diuisiōnem fecisse dixerunt, et ipsas terras talibus metis et terminis esse separatas. Prima meta incipit iuxta fluum Zyluas de oriente, sub quadam arbore, que wlgo *gemelchen* nuncupatur, et transit per terram fimosam, et directe per unam viam tamen in medietate duarum villarum, scilicet Sancti Martini et Pethecha iungit aliam metam, deinde terciam; postea tendit ad arborem kercum per montem, et sub eadem arbore est meta supra et infra, et descendit per unam vallem, cuius nomen est Chutuk, et per candem ascendit ad montem, super quo tangit duas metas, scilicet nouam et antiquam; et inde uergit ad aquam Pathycha supradictam; et inde vadit ad arborem fagum, sub qua est meta, ubi equabitur cum aqua Pathycha sepedicta, et de eadem uadit ad partem meridionalem et tendens per candem iungit unam vallem, et uadit iterato ad partem occidentalem, et inde in caput eiusdem vallis, que wlgo Azov dicitur, in qua est meta, et postea tendit uersus occidentem, ubi cadit in magnam viam; deinde uersus meridionalem plagam, et tendens parumper iungit metam iuxta viam existentem; et inde tangit metam, que est secus candem viam, et tantum meta et magna via easdem duas terras discernunt ab Enderelaka, que est de orientali parte, et Sancti Johannis, que est de occidentali; et inde iungit metam secus eandem viam eretam; deinde tangit aliam, que est sita sub una arbore, que *berekime* uocatur in Hungarico; postea uero protenditur ad unam metam iuxta viam supradictam, que est sub quadam arbore, que *gartan* nominatur; deinde iungit aliam arborem kercum, et ibi est meta a parte meridionali, et uersus eandem tendit ad plagam occidentalem, et descendit in fluum Egrug, ubi tangit metam Gregorij, alia uero parte meridionali vadit ad aquilonem, et ibi discernuntur due possessiones, scilicet Cheeimetuken et Sancti Johannis, et inde tangit duas arbores, quarum una fagus, sub qua sunt due mete, una in terra et altera in arbore; et inde uadit ad arborem pomi, ubi iungit duas arbores, quarum una *byk* in Hungarico, Latine uero *sagus* inominatur, sub qua

sunt due mete, una in arbore et altera in terra; et inde iungit arborem fagum, sub qua est una meta, et exit de silua ad campum, ubi est meta; deinde uadit ad arborem cerasi, ubi iungit arborem fagum, sub qua est meta; deinde tangit aliam arborem, cuius nomen *jeguue* circa piscinam Sancti Johannis, et transiens uiam, per quam itur ad ecclesiam, et ibi est meta, ubi tangit arborem kercum, sub qua est meta inter duas vineas Leustachij et ecclesie Sancti Johannis; deinde protenditur ad arborem kercum, sub qua est meta, et uadit ad duas arbores kercus, prope quas est meta, et transiens viam uadit ad arborem tyliam, et transiens unam metam, in qua sunt due arbores, quarum vna ylex et altera kercus, prope quas iungit metam, in qua est ylex, et tendit ad metam aliam, in qua eciam est ylex, et iuxta metas terrarum Zend finiuntur mete duarum possessionum, scilicet Sancti Johannis et Chukuneteluk, ab aqua que currit de Sancto Johanne, exit ad unam metam de feneto *weren* a parte meridionali, et tendens ad occidentalem plagam parumper, et ibi cadit in unam viam, que uadit uersus aquilonem, tendens per unam siluam iuxta eandem viam, et de eadem tendit ad occidentem, iungens unam metam, in qua est arbor sylex, et tendens uadit ad unam metam, in qua est arbor fagus iungens arborem pomi; deinde uadit ad arborem tyliam, et ascendit in montem iungens metam, in qua sunt due arbores de ilice; et inde uadit ad tyliam ad Besenevozov, et ab eadem ad quandam pomum, et transiens per terram fimosam iungit fenetum, in quo est arbor, que wlgo dicitur *egur*, et transiens aquam nomine Gualaya venit ad pratum ad partem occidentalem; et inde iuxta fenetum uadit ad meridionalem partem ad molendinum Nulod, et ab illo uadit ad aquam Guaalaya, et exiens de eadem aqua uadit ad partem meridionalem per riuum Egrug, et ab eodem ad arborem tylie; ab illa autem per pratum tendens ad arborem *egur* dictam; et transiens per tyliam uenit ad arborem ylicis, de qua vadit per siluam ad occidentalem partem ad quandam pomum, de qua eciam ad arborem *jeguue* dictam, de qua iungit duas metas; et hoc ordine distinccio metarum terminatur. Terra autem Pathycha ab aquilone intinetur Comiti Ipolito; et terram de Sancto Martino a parte meridionali Leustachius et Stephanus optinebunt; item terram Zyluas

Comes Ipolitus integraliter possidebit; item terram Enderlaka Leustachius et Stephanus habebunt; item terra de Sancto Johanne Comiti Ipolito est denoluta; terram autem Chukunetuke Leustachius et Stephanus possidebunt. Et sicut mete discernunt mansionem, Comes Ipolitus, que est in Ilia possidebit; mansionem seu locum cum loco Endere habebunt Leustachius et Stephanus. Adiecerunt eciam, quod neutra parciūm in porcionem alterius partis ratione concambij faciendi, uel ratione proximitatis, seu quocunque alio modo contra partem alteram habere uel suscitare poterit accionem. In cuius rey testimonium presentes litteras concessimus sigilli nostri munimine roboratas. Datum anno Domini M° CC° LX° quinto. Reuereudo in Christo patre et domino nostro Paulo Episcopo Ecclesie nostre, Fauuo Preposito, Paulo Cantore, Paulo Lectore, Johanne Custode existentibus.

(Eredetie bőrhártyáu, melyről a káptalan pecséte függ, a nemz. Muzeum kézirattárában.)

A nyitrai káptalannak bizonyiséglevele, hogy Briccius mester nyitrakáptalani lectorkanonok Szöleni földjét a sz. benedeki monostornak hagyományozta. 1265.

Vniuersis Christi fidelibus tam presentibus quam futuris Nitriensis Ecclesie Capitulum oraciones in Domino. Ad vniuersorum noticiam harum serie uolumus peruenire, quod cum Magister Bryecius Sublector Ecclesie nostre Nitriensis in graui egritudine infirmitatis iaceret articulo, et tamen compos sue mentis esset, disponens suum testamentum coram nobis, ut cum iam de hoc mundo transitoriam mutaret ad Dominum, quandam particulam terre sue hereditarie ad duo aratra, Zeulen vocatam, vicinam et commetaneam eum Kadar, prope Gran, reliquit et permisit pro remedio anime sue Monasterio

Sancti Benedicti de iuxta Gran in perpetuum possidendam, cum uno nemore, coram nobis. In cuius rey testimonium presentes concessimus litteras sigilli nostri munimine roboras. Datum III° nonas Julij, Magistro Demetrio Lectore nostro existente, anno gracie M^o CC^o sexagesimo quinto.

(Az eredeti után Knauz Nándor, Magyar Sion III. köt. 56. l.)

97.

Békekötés Ragusa és Spalato dalmatiai városok között. 1265.

Anno Incarnationis Domini M. CC. LX. V. mensis Aprilis die VII. intrante, Indiectione VIII. Racusii. Cum nobiles viri Michal Madii, Michael Leonardi ambaxiatores, nuncii speciales, atque generales proœuratores Communis Spaleti die V. exeunte mensis Marcii nuper transacti Racusium accessissent, et coram domino Johanne Quirino Comite Racusii et suis Judicibus et Consiliariis se presentassent, facta salutacione ex parte sui Communis dicentes: Pctimus ex parte nostri Communis, quod dimittatis homines Spaleti, qui sunt capti a vobis cum suis rebus; super quibus peticionibus idem dominus Comes Racusii eum suis Judicibus et Consiliariis habito consilio elegerunt quatuor nobiles viros, scilicet Theodorum Bodacie, Petrum Bogdani, Volcassium Johannis et Serssium Clementis, cum quibus dicti ambaxiatores, nuncii et procuratores Spaleti pacem, concordium et conuentum tractare deberent; et que cum dictis tractatores invenissent, cum ipsis ad eundem Comitem et Consilium suum reducerent. Dicti vero tractatores cum ipsis nunciis sepe et sepius convenerunt, et ad invicem pertractarunt, et que pertractata et inventa fuerant, superscripti tractatores ad suprascriptum dominum Comitem et suum Conseilium reduxerunt. Super quibus tractatibus idem dominus Comes cum suis Judicibus et Consiliariis habito conseilio petiit commissionem vel procuracionem predictorum nuncio-

rum videre, vtrum illi nuncii possent facere et adtendere pro suo Communi ea, que cum ipsis tractatoribus tractaverant aut non. Prefati vero nuncii quandam cartam procuracionis sigillo cereo Communis Spaleti pendenti sigillatam ostenderunt; tenor ejus talis est :

Nos quidem stb. (a meghatalmazvány kelt Spalatóban mártiushó 12-kén 1265.)

Et hec sunt pacta et convenciones, pax atque concordium, que per suprascriptos nuncios Spaleti per virtutem et potestatem huius suprascripte eorum procuracionis cum suprascripto Comite Racusii et Communi eiusdem affirmarunt : Imprimis currente anno Domini M. CC. LX. V., die IV. intrante mense suprascripto, hominibus Spaleti, qui capti fuerant, libere cum eorum barcusiis dimissis, utrumque Commune, tam de Spaleto, quam de Racusio, ad invicem se convenire debeat in Stagnum in medio loco, qui dicitur Perulach amodo usque ad medium mensem Octobris proxime venturi, et pro qualibet parte tres judices eligantur vel plures aut pauciores, secundum quod vtrique parti videbitur ; qui jurare debent fideliter audire omnia placita, contenciones, questiones atque discordia vertencia inter homines utriusque Communis, et ea sentenciare et judicare atque diffinire, et nec amicum juvare, nec inimico nocere per fraudem. Et si ipsi judices electi de aliquo placito se concordare non possent, Archiepiscopi utriusque Communis pro judicibus de medio interessc debeat cum ipsis judicibus ad diffiniendum placitum illud. Et si quis ipsorum Archiepiscoporum defectum aliquem habuerit, itaque non posset interessc, utrumque Commune eligere debet judices de medio Communitatum loco predictorum Archiepiscoporum ; et si utraque pars se non posset concordare in eligendo ipsos judices, de medio eligantur per sortes. Et omnes sentencie et questiones date et diffinitae per judices suprascriptos electos, vel per maiorem partem ipsorum, ab utroque Communi observari et adimpleri debeat ; tali videlicet modo : Quod homines Racusii ire debeat Spaletum accepturi suam solucionem, et Comes Spaleti atque Commune eiusdem facient eos pacare, secundum quod diffinitum fuerit per judices suprascriptos electos, vel per maiorem partem ipsorum. Et similiter homines Spaleti venire debeat Racusium, et suprascriptus Comes Racusii et Com-

mune eiusdem facient ipsos pacare eodem modo, ut dictum est. Tamen Iesus, vel spoliatus, aut creditor, pacare primitus debent de mobilibus sui debitoris, et si accideret, quod debitor utriusque Communis non haberet mobile, vnde posset satisfacere suo lesu spoliato vel creditori; creditor vel spoliatus aut Iesus debeat poni in stabili sui debitoris, videlicet in meliore parte ipsius stabilis, quam eligere voluerit in duplum de suo debito; et si debitor non habuerit mobile neque stabile, vnde soluere posset suum creditorem, spoliatum vel Iesum, debitor debeat dari in persona suo creditori, spoliato vel lesu. Item quodlibet Commune quandocunque petierit et necesse fuerit stanicum, alterum Commune teneatur venire ad illud stanicum, habendo convenientem terminum sine iusto impedimentoo, quod posset probari et probaretur sub pena inferius denotata. Et quecumque pars venerit ante ad dictum locum constitutum in termino ordinato, debeat expectare alteram, que non venerit per sex dies completos; et pars illa, que infra dictum terminum sex dierum non venerit ad dictum locum, perdere debeat penam inferius denotatam, et omnes raciones ipsius partis sint cassate et vacue, et raciones ipsius partis illius, que interfuerit, sint stabiles et firme, et in suo robore efficaces. Excepto si iustum impedimentum fuerit, quod posset probari, et probaretur. Et si accideret, quod homines Racusij dubitarent de Signoria Comitatus Chelmi, homines Spaleti venire debeant ad istam partem de Preulach supra ripam et ad pupes barcharum ipsorum Racuseorum. Et si homines Spaleti haberent dubium de suprascripta Signoria Racusei, debent ire ad illam partem de Preulach supra ripam, et ad pupes barcharum ipsorum. Et si pax fuerit, utrumque Commune ad se invicem convenire debet in medio de Preulach, sicut dictum est superius. Preterea utrumque Commune tam de Spaeto, quam de Racusio non dabunt auxilium, consilium vel favorem aliquem in lignis vel hominibus suis forbanditis vel alienis, aut aliis malefactoribus vtrarumque Ciuitatum vel Comitatuum ipsarum. Et si forbanditi vel alii malefactores commorantes in Spaeto fecerint furtive armamentum in aliquo alio loco pro ingenio aliquo, et iverint super Racusios, et probari poterit, et probaretur; suprascriptum Commune Spaleti emendare teneatur dampnum illud, quod fecerunt Racuseis cum expen-

sis inde factis vel faciendis convenientibus. Et si probari non poterit, dein Commune Spaleti teneatur per sacramentum inquirere maleficium et malefactores; et si invenerit, teneatur per sacramentum emendare illud dampnum Racuseis, et expensas inde factas vel faciendas convenientes, vel malefictorum dare personas. Et e converso Commune Racusii facere teneatur illi Communi de Spaleti. Et si qui forbanditi vel alii malefactores fecerint cursum super homines Racusii, vel super eius Comitatum, et ipsi malefactores portaverint vel miserint ipsam roboram Spaletum, et homines Spaleti seiverint per sacramentum, reddere teneantur Communi Racusii ipsam robaram; et si reddere recusaverint, et Commune Racusii probare poterit manifeste, quod ipsi malefactores portassent vel misissent dictam roboram ad terram Spaleti, quod homines Spaleti emendare teneantur ipsam roboram Racuseis cum expensis inde factis et faciendis convenientibus, vel malefactorum dare personas. Et simili modo Commune Racusii teneatur facere illi Communi de Spaleti. Hee autem omnia et singula tam sentenciarum dictorum Archiepiscoporum, quam alias ordinata, que suprascripta sunt, prefati nobiles Micha Madii et Michael Leonardi, nuncii et legitimi procuratores Communis Spaleti pro se et pro Communi eiusdem, ut dictum est, in platea Racusii ordinata Curia cum sonitu campane et populo Racusino more solito congregato in publica concione attendere perpetualiter et facere observari ad Sancti Dei Euangelia iuraverunt; excepto, quod supra scriptus terminus stancie de medio mensis Octobris pro anno presenti tantum excipitur. Et hec similiter Marinus Crene Vicarius super animam ipsius Communis Racusii ad Sancta Dei Euangelia attendere et obseruare perpetualiter iuravit. Et utraque pars supradictorum obligauit se per fidei sacramentum, nunquam convenire sub pena juramenti et quingentarum marcharum argenti stb.

(XIV. századi hiteles másolat a bécsi cs. kir. titkos levéltárban)

98.

Ezen békékötés foganatosítását tárgyazó intézkedés. 1261.

Anno Incarnationis Domini M. CC. LX. V. mensis Octobris XIII° die, Racusii. Nos quidem Johannes Quirinus Comes Racusii cum consilio de Parvo et Magno Consilio, ordinata Curia cum sonitu campane, et populo Racusino more solito congregato, cum laudacione tocius populi constituimus et ordinavimus vos nobiles viros concives nostros, videlicet Theodorum Bodatum, et Dimitrium Mizi, atque Serzium Clementis in Judices nostros communales pro parte nostra nostreque Communitatis ad audiendum, diffiniendum et sentenciandum cum Communalibus Judicibus Ciuitatis Spaleti lites omnes et questiones, quas nos et Communitas Racusii et homines speciales ejusdem nostre Ciuitatis habere sperant vel sperabant apud stanicum in loco, qui dicitur Preulac, cum Communitate vel hominibus specialibus Ciuitatis Spaleti; vel eciam Communitas seu speciales homines Ciuitatis Spaleti cum Communitate vel hominibus specialibus nostre Ciuitatis Racusii, coram vobis et ipsis Communalibus Juratis Judicibus utriusque Communitatis stb.

(Eredetie a bécsi cs. kir. titkos levéltárban.)

99.

IV. Béla királynak a váradi konventhez intézett, s több koashi várjobbágynak birtokát tárgyazó iktatási parancsa, a boldog asszony monostora számára. 1266. körül.

B. Dei gracia Rex Vngarie fidclibus suis Abbati et Conuentui Varadiensi salutem et graciam. Venerunt ad nos Paua, Pete, Suluk et Jonas, qui se esse dicunt jobagiones Castri de Koash, committendo seu donando se et terram eorum Monasterio nostro de Claustro Virginis Gloriose. Vnde fidelitati vestre mandamus precipiendo, quatenus cum Nicolao fratre Moriz homine nostro mittatis vnum ex vobis fidedignum, coram quo idem homo noster terram seu possessionem — — — hominum predictorum statuat et assignet Monasterio nostro antedicto; dimittendo ex eadem ad vsum quatuor hominum predictorum prout videbitur; reambulet et ipsam terram, ac metas nouas eleuet in eadem; et postmodum rescribatis nobis metas erectas seriatim. Datum Bude in quindena Stephani Regis.

(Az eredeti után készült másolat, Rajesányi Ádám gyűjteményében.)

100.

IV. Béla király Sidov comest Zalamegyének főispánja ellen pártfogolja. 1266.

B. Dei gracia Rex Hungarie fidei suo G. Comiti Zaladiensi salutem et graciam. Fidelitati tue mandantes precipimus, quatenus Sidov Comitem fidelem nostrum super terra sua nomine Duclisa et Irev non molestes, donec nos ordinemus

super illa, et eundem pocius protegas et defendas, obtentu gracie nostre; et hoc aliter non fiat. Datum in crastino Sancti Michaelis.

Kivül : G. Comiti Zaladiensi pro Sidov.

(Eredetie bőrhártyán, a pecsét elveszett, a budai kir. kamarai levéltárban.)

101.

*István ifjabb királynak Baas nevű földet tárgyazó adománya
Sank Starknak jia számára. 1266.*

Stephanus Dei gracia junior Rex Vngarie, Dux Transsiluanus, Dominus Cumanorum, omnibus Christi fidelibus litteras presentes inspecturis salutem in vero salutari. Ad vniuersorum tam presencium quam posterorum noticiam volumus peruenire, quod attendentes fidelitates et seruiciorum merita Sank filij Stark fidelis nostri, que nobis a puericie nostre temporibus exhibuit fideliter et deuote; nos in recompensationem seruiciorum eiusdem, de terra Castri nostri Gumuriensis Baas vocata vsui trium aratrorum sufficientem, certis metris distinctam, eidem Sank et suis heredibus herendumque successoribus contulimus, dedimus atque tradidimus iure perpetuo et irrenocabiliter possidendam de nostra gracia pleniori. In cuius terre corporalem possessionem eundem Sank et suos posteros per Tumboldum Comitem Guuriensem dilectum et fidelem nostrum fecimus introduci. Cuius quidem terre prima meta, quemadmodum in litteris dicti Tumbold Comitis vidi mus contineri, a terra empticia eiusdem Stark incipit iuxta fluum Turuch, et in quibusdam fructibus sunt due mete a parte orientali; hinc autem progrediens in Cech potoka superius usque ad terram Prepositi de Jazou; inde autem progressiens ad partem septentrionem in quodam monte, vbi sunt tres mete, quarum vna discernit a terra Tekus Comitis, alia

vero de terra Prepositi de Jazou, et tercia est meta eiusdem Sanck ; progrediens eciam in eaeumine eiusdem montis discernit a castrenibus de Baas, qui castrenses posident terras suas a parte occidentali, Sanck vero a parte orientali ; et perueniet ad terram Hunth Comitis Starus vocatam, vbi sunt tres mete, quarum una discernit ab eodem Hunth Comite, alia a castrenibus, et tercia est meta predicti Sanck ; inde progrediens discernit ab eodem Hunth Comite usque dum perueniet usque ad aquam Turuch sub rupe Manuhpest vocata, et in eadem aqua Turuch, que veniet de villa Starus cadit in aliam aquam Turuch ; et ab eadem aqua Turuch terra, que est a parte meridionali, pertinet Sank supradicto, terra uero a parte aquilonis est castrensum de villa Perbus ; hinc autem progrediens in aqua Turuch peruenit ad priores metas, vbi terminatur. Ut autem huius nostre donacionis et collacionis series robur optineat perpetue firmitatis, nec processu temporum per quempiam in irritum possit uel debeat reuocari seu retractari ; presentes eidem concessimus litteras dupplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Petri aule nostre Vice-Cancellarij dilecti et fidelis nostri anno Domini M° CC° sexagesimo sexto.

(IV. László királynak 1283-ki megerősítő okmányából, a budai kir. kamara levéltárban.)

102.

István ifjabb királynak Ekusyoachim Zabolchmegyei várjobbágy magszakadása utáni adománya, Kázmér mester, udvari jegyzője számára. 1266.

Stephanus Dei gracia junior Rex Hungarie, Dux Transsiluanus, Dominus Cumani omnibus Christi fidelibus presens scriptum inspecturis salutem in omnium saluatore. Fidelitates et merita subditorum ad ampliandam Regalem graciam in

subditis Celsitudinem Regiam non inmerito attrahunt et iuuent, ut hoc exemplo fideles ad acquirende gracie cupiditatem multo forceius accendantur. Hinc est, quod cum Magister Kazmerius aule nostre Notarius a primeuis puericie sue aulis in seruore fidelitatis nobis gratum et acceptum indefesse fidelitatis studuissest impendere famulatum, et in alijs nichilominus articulis nobis plurimum necessarijs et admodum opportunis, tam in ambitu Regni nostri, quam extra Regnum in legacionibus nostris perferendis, Maiestati nostre impendisset obsequium graciosum, que ad presens enarrari sufficienter per singulanequeunt suo modo; in aliqualem recompensacionem seruiciorum suorum, licet minima uideantur, que ad presens agimus, respectu eorum, que facere intendimns pro eodem, terram Ekusyoachim iobagionis Castri de Zabolch sine herede decedentis, vacuam et habitatoribus carentem, in ipso Comitatu de Zabolch existentem, iuxta Tycyam adiacentem, quam post recessum Tartarorum Cozmas et Eherleus filij Alexandri Comitis sine donacione et collacione nostra occupatam detinebant, eximendo ab eodem Castro per omnia, cum stagnis, piscinis, piscaturis, terris arabilibus, siluis, senetis et omnibus pertinencijs, circumstaneijs et vtilitatibus, sub hijsdem metis et terminis, quibus antea fuerat limitata, nouas metas iuxta ueteres metas erigendo, eidem Magistro Kazmerio, et per eundem suis fratribus, Bwza scilicet, Petro, Beze, Hemus, Benedicto et Luka, et eorum heredibus herendumque successoribus contulimus, donauimus, dedimus atque tradidimus in perpetuum et inreuocabiliter possidendam; introducentes eosdem in corporalem possessionem eiusdem terre per Johannem Comitem filium Karul, tunc Vicejudicem Curie nostre, sub testimonio Magistri Andree filij Kelyau Comitis Capelle nostre, presentibus commetaneis et vicinis, ac omnibus jobagionibus Castri memorati, Vylyna videlicet, Dees, Bodolo, Futas, La-dislao; nullo penitus contradictore existente; prout nobis per predictos Johannem Comitem et Magistrum Andream constitut euidenter. Concessimus eciam eidem Magistro Cazmerio et fratribus eiusdem prenotatis potestatem, et licenciam dedimus, eandem terram dandi, donandi, vendendi, permutandi seu legandi cognatis eorum, vel alijs, quibus voluerint, et ordinand de eadem in bona valetudine, vel eciam in vltima volun etat

iuxta eorum beneplacitum voluntatis; ita quod nec per nos, nec per alios ordinacionem ipsorum, et maxime ultime voluntatis desiderium immutari, retractari, rescindi, seu velamento alienius occasionis liceat reuocari. Addicimus eciam, quod si ijdeem Cozmas vel Thomas filius Ehelleus, vel quiunque alias aliqua priuilegia, documenta seu instrumenta traetu temporis super ipsa terra exhiberent, nullius penitus sint momenti, cum tacita veritate ac suggesta falsitate ipsa taliter iudicemus. Ut igitur huius nostre donacionis et collacionis series robur obtineat perpetue firmitatis, nec per iniuriorum machinaciones processu temporum possit vel debeat retractari seu reuocari, presentes eisdem concessimus litteras duplicitis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Lodomerij, aule nostre Vice-Cancellarij dilecti et fidelis nostri anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo sexto.

(IV. László királynak 1272-ki megerősítő privilegiumából, a budai kir. kamarai levéltárban.)

103.

István ifjabb királyt Jakow t Dénesnek fiát, Borsodmegyei várjobbágát nemesíti. 1266.

Stephanus Dei gracia junior Rex Hungarie, Dux Transylvanie, Dominus Cumanorum vniuersis Christi fidelibus presentem paginam inspecturis salutem in eo, qui Regibus dat salutem. Remedium subiectorum, et eorundem ad aliorem gradum proueccio amore consueuit procedere principali; quanto namque evidencius Serenitas Regia Regno prospicit et Corone, tanto diligencius ob fauorem Reipublice auget numerum bellatorum. Proinde vniuersitati vestre tenore presencium declaramus, quod nos ad instantiam et supplicationem Dominic Palatini, Comitis Bachiensis et Seibiniensis dilecti et fidelis

nostri, quemdam seruitorem suum Jacow nomine filium Dionisij, quem a primeuis sue puericie idem Palatinus se seruuisse dicebat; qui de jobagionatu Castri de Borsod ortum seu originem dueebat, cum terra sua Baba vocata, super qua nunc idem Jacow resideret, quam haec tenus pacifice dignoscitur posseditse, de ipso jobagionatu Castri predicti in numerum et collegium seruiencium nostrorum et nobilium duximus transferendum; ita ut de cetero tam ipse Jacow, quam eius heredes heredumque successores in cetu nobilium seruiencium nostrorum et numero possint et debeant semper et perpetuo gratulari. Ut igitur huius translacionis series obtineat robur perpetue firmitatis, nec processu temporis possit per quempiam reuocari vel aliquatenus in irritum — —, presentes eidem Jacow, et per eum suis heredibus heredumque successoribus concessimus litteras dupplieis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Nicolai Albensis Trans siluanie aule nostre Cancellarij dilecti et fidelis nostri anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo sexto.

(Az egri káptalaunk 1409-ki átirata szerint, melyet „Blasius filius Michaelis de Monte“ kért, s melynek hiteles másolata találtatik a budai kir. kamara levéltárban.)

104.

IV. Kelemen pápa azokat, kik a domonkosrendiek jádrai templomának felépítésére adakoznak, egyházi bűnbocsánóban részesítí 1266.

Clemens Episcopus servus servorum Dei universis Christi fidelibus praesentes litteras inspecturis salutem et Apostolicam benedictionem. Quoniam, ut ait Apostolus, omnes stabimus ante tribunal Christi, recepturi prout in corpore gessimus, sive bonum fuerit sive malum; oportet nos diem missionis extremae nunc operibus praevenire, ac extremorum intuitu seminare in

terris, quod reddente Domino cum multiplicato fructu recolligere debeamus in coelis; firmam spem fiduciamque tenentes, quoniam qui parce seminat parce et metet, et qui seminat in benedictionibus, et metet vitam aeternam. Sane dilecti filij... Prior et fratres Ordinis Praedicatorum Jadrenses ibidem, sicut accepimus, ecclesiam coeperunt extruere, in qua Divinis possint laudibus deservire. Cum itaque ipsis propter Christum extreme ferentibus sarcinam paupertatis, ad hoc fidelium subsidium sit plurimum opportunum; universitatem vestram rogamus et hortamur in Domino, in remissionem vobis peccatum in jungentes, quatenus de bonis vobis a Deo collatis pias eleemosynas et grata eis charitatis subsidia erogetis, ut per subventionem vestram memorata Ecclesia valeat consummari, et vos per haec et alia bona, quae Domino inspirante feceritis, ad aeternae possitis felicitatis gaudia pervenire. Nos enim de Omnipotentis Dei misericordia, et Beatorum Petri et Pauli Apostolorum eius auctoritate confisi, omnibus vere poenitentibus et confessis, qui dictis fratribus pro ecclesia consumanda manum porrexerint adiutricem, centum dies de iniuncta sibi poenitentia misericorditer relaxamus, praesentibus post quinquennium minime valitulis. Datum Perusii idibus Martii, Pontificatus nostri anno secundo.

(Farlati, Illyricum Sacrum V. köt. 78. 1)

105.

Pál veszprémi püspök a Lytéri és Lodani nemesek, s Veszprémi Lászlónak özvegye közt, ki Salomonhoz ment másodszor férjhez, ennek hitbére iránti egyenetlenségeket elítézi. 1266.

Paulus Dei gratia Episcopus Wesprimiensis Ecclesie, aule Illustris Regine Vngarie Cancellarius vniuersis Christi fidelibus presentes litteras inspecturis salutem in omnium salvatore. Ad uniuersorum noticiam tenore presencium uolumus

peruenire, quod Salomon et Emerieus de Lyter, et Gunger de Lodan, dotem relicte Ladyzlai de Wesprimio, nunc uxoris Salomonis supradicti, petebant ordine iudicario super possessionibus Ladizlay memorati; et cum coram bone memorie Jacinto Preposito Hantensi yconomy nostro, inter eosdem ex una parte, quibus eadem domina nunc uxor prefati Salomonis causam dotis sue commiserat exsequendam, et Magistrum Augustinum Ecclesie nostre Canonicum, consanguineum eiusdem Ladizlai ex altera parte, fuissest diucius altercatum, tandem in termino per eundem Prepositum partibus assignato idem Magister Augustinus pro se et pro Paulo fratre suo in nostri comparens presencia, aduersa parte presente exhibuit nobis litteras Capituli Ecclesie nostre alphabeto bipartitas, continentes, quod eadem domina olim uiuente marito suo Ladyzlao memorato dotem suam eidem remisisset; et quamquam idem Salomon et predicti socij eius eiusdem litteris Capituli quodammodo contradicere nisi fuissent, tamen idem Magister Augustinus aliud par litterarum eiusdem Capituli ad fidem faciendam de litteris prioribus super relaxacione dotis huiusmodi in nostri presencia exhibere curauit. Nos quoque litteris seu rationibus eiusdem Magistri Augustini plenius intellectis, et prefatis Salomone, Gunger et Emirico eisdem litteris ulterius contradicere non ualentibus, possessiones eiusdeni Ladizlai, et prefatos Magistrum Augustinum et Paulum ab impetione dotis huiusmodi exigente iusticia duximus absoluendos. In cuius rei testimonium et perpetuam firmitatem presentes eisdem concessimus litteras sigilli nostri muniuine roboratas. Datum et actum anno Dominie Incarnationis millesimo CC^o LX° sexto, decimo kalendas Januarij.

(Eredetie b rhátyán, a hártyzásnegen függött pecsét olveszett; a budai kir. kamaraí levéltárban.)

106.

Az esztergami káptalanunk bizonysságleveléle, hogy Hunt-Paznan nemzetiségheli Péter és Dezső comes-ek és szomszédaik között, több jószágaik határai szabályoztattak. 1266.

Gregorius Prepositus et Capitulum Ecclesie Strigonensis vniuersis presentes litteras inspecturis salutem in Domino. Ad vniuersorum noticiam tenore presencium volumus peruenire, quod constitutis coram nobis Petro et Desiderio Comitiibus filijs Comitis Hunt de genere Hunt Paznani ab una parte, Petro, Nicolao et Wlk filijs Comitis Lamperti, Ders et Demetrio nepotibus eiusdem, ac Arnoldo villico, Hedrico, et Rehmanno fratre eiusdem, Iwan et Pertholdo filijs Saas, longo Hermanno, et Helmano filio Logueg de Olph eiusibus de Bana, pro se et pro alijs conciuibus ipsorum; item Detrico villico, Henech diuite, Cristiano filio Albrechti, et Hermanno eiusibus - de Corpona, pro se et pro alijs conciuibus eorum ex altera, super metis, terminis, aquis et utilitatibus terrarum eorum Dalhapala, Stallo, Scent Antollo, Isumblescer, et villa Seweret uocatarum, super quibus partes contendebant, pro bono pacis taliter dixerunt se concordasse, sicut eciam homo noster Wycke Decanus, quem de mandato Regio ynacum Comite Michaele filio Jaco homine domini Regis ad reambulandum, circuieundum et ordinandum metas, terminos, fluuios et utilitates predictarum terrarum duxeramus transmittendum, ad nos rediens recitauit illud idem: vt Petrvs, Nicolaus et Wlk, Ders et Demetrius prenotati, metas, terminos, utilitates terrarum Petri et Ders Comitum, secundum quod aqua Seunche et Jenpotoka diuidunt, ubi eosdem filios et nepotes iam dicti Comitis Lamperti ratione commetancitatis contingunt, reliquissent Petro et Ders Comitibus perpetuo possidendas, sicut predictarum terrarum et aquarum diuisio fuit facta tempore predecessorum norum ab antiquo; ita videlicet, ut medietas aque Seunche et Jendynpotoka cum utilitatibus suis per Petrum et Ders Comites perpetuo possidentur iam notatos, sicut ijdem filij et

nepotes predicti Comitis Lamperti premissam ordinacionem inter ipsos factam fuisse, eciam coram nobis protestati sunt una uoce. Similiter ciues de Bana et de Corporna metas, terminos, fluuios et utilitatis terrarum prediectorum reliquerunt Petro et Ders Comitibus eo modo per ueteres metas, sicut eorum fuisse dinoscitur ab antiquo. Prima autem meta earundem terrarum, sicut codem Wytka Decano referente, quem ad hoc de precepto domini Regis specialiter duxeramus transmitendum, intelleximus, incipit vbi Megepotoka cadit in aquam Seunche, et per Seunchem uadit diu superius ad aquilonem precellens villam Princh et villam Stalle, que uocatur Bacuus; inde parum eundo peruenit ad locum, vbi cadit Jendynpotoka in aquam Seunche, et ibi est meta; inde per eandem Jendynpotoka declinat ad occidentem, et ascendit diu directe usque ad ecclesiam Sancti Egidij, et ibi retro ecclesiam est vna vallis, per quam ascendit vsque ad caput eiusdem vallis ad partem aquilonis; inde ascendit ad monticulum adhuc ad aquilonem, ubi sunt due mete terree; inde descendit ad viam, que de ecclesia Sancti Egidij vadit in Banam, iuxta quam parum eundo est meta; inde cadit ad vnam paruam vallem adhuc ad aquilonem, et per eandem vallem uadit et cadit in fluuium Meddeu Seunche iuxta curiam Nicolai filij Seedvaldi Hermani; inde per Meddeu Seunche descendit ad partem orientalem, et uadit et cadit in aquam Magne Seunche iuxta casam Werrici claudi, et ibi est meta, et per eundem Magnum Seunche descendit, et transit curiam Hermani de Olph ciuis de Bana; et inde cadit ad vnam paruam vallem, declinans ad orientem, et ascendit usque ad caput eiusdem vallis ad orientem, ubi est meta; et ibi ascendit in berch, et per berch descendit ad arborem *iwafa*, sub qua est meta terrea; inde descendit adhuc ad orientem ad fluuium Hasulum, et per ipsum fluuium parum descendendo declinat ad orientem ad vnam vallem, et in valle vadit ad vnum fontem, vbi est meta; et de fonte ascendit per vallem ad montem ad orientem, ubi sunt tres mete terree, quarum in vna est arbor tilie; inde parum eundo cadit in magnam viam, que uadit de Bana ad Dobrunam, et per eandem magnam viam et antiquam uadit diu per continuas metas inter villas Kulpah et Isumbleser nominatas; et inde transeundo exit de predicta

magna via, et ibi est meta ; et declinat per aliam viam versus meridiem, que via uadit ad Corponam, et ibi est meta terrea ; inde eundo per eandem viam uadit diu per metas continuas et antiquas ; deinde declinat ad dexteram partem ad quendam berch, et ibi sunt mete terree ; et per eundem berch uadit ad vnum lapidem ; deinde per ipsum berch uadit ad duos lapides, ubi est meta ; deinde per eundem berch vadit ad monticulum, ubi est meta ; inde parum eundo per predictum berch vadit et deseendit in unam vallem, ubi consuenerunt fenum faleare ; deinde ascendit iterum ad alium berch, qui separat curiam Herbordi eius de Corporna iam notata a villa Petri et Desiderij Comitum prefatorum Seurdfolua uocata ; et per eundem berch uadit diu directe cum continuis metis quasi declinans ad meridiem ; inde descendit ad paruam vallem, ubi est meta sub quercu ; inde descendit et transit viam dictae ville Corporna ad meridiem ; deinde uadit ad vnum lapidem, vbi est meta sub quercu ; inde descendit, et transiens ipsum riuum, ascendit et uadit ad finem terre arabilis Stritlant uocate, et circuit ipsam terram arabilem a parte orientali, et declinat ad occidentem ; et inde descendit ad vnum riuum Bebre uocatum, et ibi Bozoupotok cadit in Bebrem nominatum ; inde Bozoupotok uadit diu cum continuis metis et signis, usque ad caput eiusdem Bozoupotok, ubi est meta terrea ; inde ascendit ad vnum berch ad occidentem, et de occidente declinat per berch quasi ad meridiem cum continuis metis, qui berch iacet inter Kurumsou et inter Apat Byky ; inde declinat ad orientem, et uadit diu per veterem viam cum continuis metis terreis, et ibi sub quadam arbore est meta terrea ; et ibi reflectitur et descendit inter duas terras arabiles ad vallem, que est ante curiam Detrici villie de Corporna, et ibi est meta terrea magna et antiqua iuxta magnum quercum ; inde vallem declinat ad occidentem, et ascendit usque ad caput eiusdem vallis cum continuis metis ; et ibi est meta antiqua sub arbore, ibique terminatur. In eius rei memoriam ad petitionem utriusque partis presentes concessimus litteras sigilli nostri muniniae roboratas. Datum anno Domini M° CC° LX° sexto.

(Ugyanazon esztergami káptalannak 1274-ki átiratából, a mélt. b. Nyáry családnak levéltárában ; melyet m. b. Nyáry Albert úr közölt.)

107.

Az esztergami káptalannak a Balani nemesek birtokosztályát tár-gyázó bizonyyság levele. 1266.

A   B   C   D

Capitulum Ecclesie Strigoniensis omnibus Christi fidelibus presentibus pariter et futuris presentes inspecturis salutem in eo, qui sceptro Regio gloriaibus dat salutem. Gesta, que in tempore fiunt, varietate temporum ne labantur, nec vacillent, ipsa prouida diserecio sapientum sollersque investigacio virorum adinvenit ad cautelam, quod patrocinio litterarum consueuerunt roborari. Proinde ad vniuersorum noticiam tam presencium quam futurorum harum serie litterarum volumus peruenire; quod Guge filius Petri, et Ladyzlaus filius Adriani, nobiles de Balan ab una parte; Comes Egydius vero filius Rugas nobilis de eademi Balan fratres patruelis ex altera, coram nobis personaliter constituti, pari voluntate consensuque communi dictum et propositum extitit per eosdem, quod propter pacis donum, quod est omnibus bonum, et inviolabilem consanguinitatis fauorem, et vt omnis controversia et litis materia seu dissensio de medio eorundem excludetur, possessiones ipsorum hereditarias, Sarou videlicet vocatam in Comitatu Borsiensi existentem, ad vsum viginti aratorum sufficientem; item aliam Saag nominatam in Comitatu Huntensi existentem iuxta fluum Ipul ad decem aratra sufficientem, presente Jacobo sacerdote de choro Ecclesie nostre ad petitionem predictorum nobilium per nos ad hoc transmissos, taliter inter se diuisissent, quod possessio Sarou predicta cum ecclesia in honore Beati Petri Apostoli constructa, nt duabus molendinis super fluuium Goron, et alijs quibuslibet utilitatibus ad eandem pertinentibus, cessisset Comiti Guge et Ladizlao prenotatis; item possessio Saag supradicta, similiter cum ecclesia Beati Martini confessoris super eadem constructa, cum loco molendini super flum Ipul, similiter cum vniuersis utilitatibus spectantibus ad eandem sine preiudicio iuris ali-

eni euenisset Comiti Egydio prelibato. Tali vineculo obligationis interiecto, vt quicunque ex ipsis temporum cursu iam dictam diuisionem reuocaret, uel successores eorundem, et alter alterum super premissa diuisione facta lite attemptare coram quovis judice niteretur; extunc ante ingressum litis parti aduerse, scilicet diuisionem supradictam tolleranti, viginti marcas dare et soluere teneretur; tali eciam condicione interposita, quod si aliquis ipsorum possessionem, seu porcionem suam in predictis possessionibus habitari, vendere, obligare uel impignorare aliqua necessitate urgente intenderet, nemini posset, nec deberet, nisi ipsis proximis suis, aut ipsorum proximo, qui eos consanguinitatis linea attingeret in generatione eorundem. Ut igitur huius diuisionis series perpetua et inconcussa maneat, ad peticionem predictorum nobilium presentes concessimus litteras sigilli nostri munimine robatas. Datum per manus Magistri Syxti Lectoris Ecclesie nostrae anno ab Incarnacione Domini M° CC° LX° sexto, septimo kalendas Nouembbris.

Eredetie bőrhártyáu, a káptalanak barna selyemzsinóron függő pecsétje alatt, a budai kir. kamara levéltárban.)

108.

Az esztergami káptalannak bizonyos levele, hogy Dénes comes Beché-nek fia, és fia Lukács, Berenben lévő birtokukat Armai Benedek comesnek eladták. 1266.

A   B   C

Capitulum Ecclesie Strigoniensis vniuersis Christi fidelibus presentes litteras inspecturis salutem in Domino. Ad vniuersorum noticiam tenore presencium uolumus peruenire, quod Dionisius Comes filius Beche, et Luca filius eiusdem Dionisij Comitis, una cum Benedicto Comite de Arma, fra-

tre venerabilis patris domini Pauli Episcopi Wesprimiensis
 / coram nobis constituti dixerunt, asseruerunt, et confessi sunt,
 terram suam nomine Beren, cum octo capitibus seruorum et
 una ancilla, quorum nomina inferius sunt notata, cum vineis
 siluis, fenetis, et omnibus alijs utilitatibus et pertinencijs suis
 se uendidisse, et expresse coram nobis et solempniter uenderunt
 Benedicto Comiti supradicto et eius filijs, et filiorum
 suorum heredibus pro octoginta marcis boni, puri et fini ar-
 genti iure perpetuo possidendum; volentes, et expresse coram
 nobis cauentes, ut possessio quam dictus Benedictus Comes
 ex causa prioris obligacionis habuit, vim tradicionis et trans-
 fusionis dominij habeat pleniorem; et ipsas octoginta marcas
 fini argenti dictus Benedictus Comes eidem Dionisio Comiti,
 et Luce filio eius soluit, ponderauit et appendit plenarie co-
 ram nobis. Nomina autem dictorum seruorum sunt hec: Oeho-
 bur et filij eius, Goch et Johannes, Chegze cum uxore sua an-
 cilla, et filij eiusdem Chegze, Petrus, Peturke et Paulus,
 item Betus. De quibus dicti tres homines, scilicet Ochobur,
 Chegze et Betus, coram nobis constituti confessi sunt, esse
 seruos Dionisij Comitis, et Luce filij eius predictorum; item
 Gregorius et Petrus filij Gregorij de Saap, pro se et pro An-
 thonio fratre suo, Paulus et Martinus filij Egidij de Tordos
 pro se, pro Benceench et Alexandro fratribus suis, quorum con-
 sensum dicebant se habere, et Moda centurio domine Regine
 commetanei diete terre Beren, coram nobis constituti, pre-
 dicte uenditioni perpetuo ualiture consensum plenissimum pre-
 buerunt. Preterea tam dictus Dionisius Comes, quam Luka filius
 eius, assumpserunt et obligauerunt se eoram nobis, quod qui-
 cunque de generacione sua, uel de extraneis prefatum Bene-
 dictum Comitem uel eius heredes ratione dicte terre Beren, uel
 eiusdem utilitatuum, impetere uel molestare de cetero attemp-
 tarent, ipsi eundem Benedictum Comitem et heredes ipsius ab
 omnibus impotentibus uel molestantibus defendere et expedire
 tenebuntur suis proprijs laboribus et expensis; ita, quod ijdem
 Dionisius Comes et Luka filius ciuij, ac heredes eorum, honus
 litis subire tenebuntur, et Benedictus Comes et filij sui, ac filij
 filiorum eiusdem gaudebunt pacifica possessione, proprietate
 et dominio; ac possessione, omnibusque utilitatibus ipsius
 terre Beren remanentibus apud ipsum Benedictum Comitem et

eius heredes ; siue Dionisius Comes, uel filius eius Luka predictus, ac successores eorum vniuersales uel singulares, id per suam pecuniam faciant, siue per aliam possessionem ; qua data per ipsum Dionisium Comitem, uel filium suum, aut eorum heredes, in causam litis, Benedictus Comes et filij eius, ac filiorum successores expediantur ab omni lite et inquietudine, terra Beren semper apud ipsum Benedictum Comitem et eius heredes remanente ; cum id sepedictus Comes Dionisius et filius eius Luka promiserint Benedicto Comiti presenti, suo et filiorum suorum nomine stipulanti, seu promissionem huiusmodi recipienti, ac se, ut premissus, ad premissa omnia seruanda per se et suos successores coram nobis sollempniter obligarunt. Ut igitur huiusmodi uendicionis, et empcionis, et promissionum ac obligacionum circa ipsam uendicionem et empcionum factarum series, firma et stabilis in posterum perseueret, ad instanciam ipsius Benedicti Comitis predictis Dionisio Comite et eius filio consencientibus, presentes concessimus litteras, sigilli nostri munimine roboratas. Datum anno Domini millesimo CC^o LX° sexto.

(Eredetie bőrhártyán, melyről a káptalannak pecsétje vörös-zöld selyemzsinórön függ, a budai kir. kamara levéltárban.)

109.

A györi káptalannak bizonyás levele, hogy Pete és Cemb, Chernei Miklósnak fiai, Cherne helységben lévő örökbirtokukat Óvári Konrard mesternek eladták. 1266.

A	B	C
---	---	---

Capitulum Ecclesie Jauriensis omnibus, ad quos presentes peruenerint, salutem in Domino sempiternam. Ad uniuersorum noticiam tenore presencium uolumus peruenire, quod nobili viro Magistro Conrado filio Stephani de Owar ex una

parte, et Pete ac Cemb filijs Nicolai de Cherne in Comitatu Musuniensi pro se et Hermano fratre suo ex altera coram nobis personaliter constitutis; ijdem Pete ac Cemb, excepto fundo ipsorum siue area in quantitate sex iugerum adiacenti, totam portionem suam, que in possessione Cherne ipsos et fratrem eorum dictum Hermanum hereditario iure contingit, sex uidelicet mansiones, cum omnibus utilitatibus et pertinen- cijs earum, prefato Magistro Conrado se et dictum Herma- num fratrem suum confessi sunt uendidisse pro duodecim mar- cis, quas sibi asserunt persolutas decem pensis denariorum Viennensium pro marcis singulis computatis, perpetuo paci- fice possidendam; assumentes eundem Magistrum Conrardum ab omnibus expedire, si qui eum per ipsam possessionis par- ticulam impetere attemptarent. In cuius rei memoriam ad pareium peticionem presentes dedimus litteras sigilli nostri munimine roboratas, anno gracie millesimo ducentesimo se- xagesimo sexto. Chepano Preposito, Jurkone Cantore, Hectore Custode existentibus.

(Eredetie bőrhártyán, vörös-sárga selyemzsínoron függő pecsét alatt. a
mélt. báró Révay családnak levéltárában.)

110.

A nyitrai káptalannak bizonysságleveléle, hogy Cheklezi Buken comes Moycheh nevű birtokát Elefánti Endre comesnek eladta.

1266.

Vniuersis Christi fidelibus, quibus presentes innotuerint, Nitriensis Ecclesie Capitulum salutem in omnium saluatorem, Humana pereunt negocia, si litterarum non fuerint testimonio robورata. Proinde ad vniuersorum noticiam harum serie uolumus peruenire, quod nobilis vir Comes Buken filius Buken de Cheklez ab una parte, Comes Andreas filius Andree de Elephant ab altera, coram nobis personaliter constituti, idem

Comes Buken proposuit asserendo, quod quandam possessio-
nem suam Moycheh uocatam in Comitatu Posuniensi existen-
tem, cum ecclesia in honorem Omnium Sanctorum fundata,
et cum ceteris alijs utilitatibus sev pertinencijs ipsius posses-
sionis, eidem Comiti Andree, et per eum suis heredibus, here-
dumque successoribus pro centum et sexaginta quinque marcis
fini argenti perpetuo possidendam uendidisset; de quibus
centum et LX quinque marcis domina uxor eiusdem Comitis
Andree predictas LX et quinque marcas personaliter astans
cum rebus suis dedit eidem Comiti Buken et persoluit, cen-
tum uero Comes Andreas memoratus. Tali nichilominus arti-
culo interiecto, quod si processu temporum eadem possessio
ab eodem Comite Andrea repeteretur, uel repetere nitteretur
(igy) in futurum, uel a suis posteris; extunc antefatus Comes
Buken et sui successores sepefatum Comitem Andream et
suos posteros defendere et expedire tenerentur proprij labori-
bus et expensis. Cuius quidem possessionis termini seu di-
stincções hoc ordine terminantur; videlicet ab oriente terre
Pauli, Tykus, Mortun et Mathie Nec uocate incipit terminus;
a parte uero meridionali commetaney ipsius possessionis Ka-
rachata quidam iobagio Posoniensis Castri in terra Gest uo-
cate, ac Scent Abraam, que est Abraam filij Sebes; a parte
occidentali terre Pauli uocate; a septemtrionali Opoy et Jaco-
by filij Voynus jobagionis Castri Posoniensis; et inde transit
per aquam Duduag uersus orientalem ad primum terminum,
et ibi terminatur. In cuius rei testimonius presentes conces-
simus litteras sigilli nostri munimine roboratas. Datum VI.
kalendas Julij anno gracie M° CC° LX° VI°, Ecclesie nostre
Lectore Magistro Demetrio existente.

A

B

C

(Eredetie bőrhártyán, a zöld-vörös selyemzsínórón függött pecsét elveszett.
a budai kir. kamara levéltárból.)

111.

Gellért a keresztesek Uj udvari konventjének aligazgatója bizony ságot tesz, hogy a Zered unokái és Hoholt mester közti birtokper kiküldött birák által elintézetet. 1266.

Nos frater Gerardus Vicepreceptor Domus Hospitalis Noue Curie omnibus presentes litteras inspecturis duximus significandum, quod cum secundum tenorem litterarum Ch. — — — Comitis Zladiensis Dyonisii Comitis de Syrmia, qui inter Leonardum et Rorandum filios Stephani filii Zered, qui presente aderant ab vna parte, Magistrum Hoholdum filium Comiti Hoholdi ex altera, super facto terre Horwat, de Sancto Martino et Wsa uocatis arbitri deputati per dominum Regem; et cum ijdem filij Stephani in die Cinerum decem marcas argenti in pagamento soluere debuissent Magistro Hoholdo coram nobis, et soluere non potuissent, et rursus a die Cinerum vicesimo die alias decem marcas argenti in pagamento soluere debuissent antedicti, Leonardus et Rorandus filij Stephani pro se coram nobis uiua uoce retulerunt, quod illas terras superius nominatas, videlicet terram Horwat, de Sancto Martino, nec non terram Wsa, eo quod illas viginti mercas argenti soluere non possent, reliquerunt eidem Magistro Hoholdo personaliter astanti sub eisdem metis, signis et terminis, super quibus pater ipsius Comes Hoholdus beate memorie a patre ipsorum, Stephano videlicet filio Zerend possedit, perpetuo possidendas; et si aliquo in tempore prefati filii Stephani filii Zered cum eodem Magistro Hoholdo ratione dietarum terrarum litem incoauerint super premissis, omnino habeantur pro conuictis, sicut ad hoc se ultronea se (igy) obligarunt uoluntate. Actum in medio XLe anno Dominice Incarnationis millesimo ducentesimo sexagesimo sexto.

(Eredetie bőrhártyá, hártyazsinegon függő pecsét alatt, a budai kir. kamara levéltárban.)

112.

H. II. 40.

Arnold comesnek egy szöllöt tárgyazó adománya Endre mester vasvári kanonok számára. 1266.

Nos Comes Arnoldus notum facimus tenore presencium uniuersis, quod nos quandam uineam Thome iobagionis nostri decedentis sine herede, sitam in ualle Hene, contulimus et dedimus Magistro Andree filio Sike, Canonico Ferrei Castri, ob eiusdem fidelitatis merita nobis in nostris negocejs fideliter impensa et adhuc impendenda, imperpetuum possidendum; dando sibi liberum arbitrium cuiquam, si eciam uellet, confrendi, tam fratribus suis, quam filijs fratrum suorum in filios filiorum. Dicimus tamen, quod eadem uinea post mortem Thome predicti iuste et legitime in nostras manus est deuoluta; quamobrem ut idem Magister Andreas tam de secura nostra donacione firmior, securior et affidencior esse possit, nos cum equiualentii VI marcas in eoneambium donacionis prenotate instaurauit. Ut igitur huius donacionis series robur recipiat plenitudinis, nec in irritum imposterum a quoquam possit reuocari, presens scriptum nostro sigillo contulimus eidem communitum. Anno ab Incarnatione Domini millesimo CC° LX° sexto.

(Eredetie bőrhártyán, a hártyaszinegen függött pecsét elveszett, a szombathelyi káptalan levéltárában.)

113.

*IV. Béla királynak Praudauiz birtokát tárgyazó adománya
Tamás comes, Joachim comes fiának számára. 1267.*

Bela Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Galicie, Lodomerie, Cumaneque Rex omnibus presentes litteras inspecturis salutem in omnium salvatorem. Regie Serenitatis proprium esse debet, ut fideles suos erga se bene meritos et obsequiosos prosequatur munificencia gracie specialis, per quod nedium illorum utilitati prospicitur, verum eciam Regali honori consulitur et accescit, dum alij exemplo prestiti beneficij ad exhibenda eidem fidelitatis obsequia facilius attrahuntur. Proinde ad universitatis vestre noticiam harum seric volumus peruenire : quod, cum nobilis vir Comes Thomas, filius Comitis Joachim de genere Churla, inelyte recordacionis domino Regi Colomano Magnifico Duei Selauonie karissimo fratri nostro a primis puericie sue annis, donec idem dominus Colomanus Rex vitales carpsit auras, diversis temporibus diversa obsequiorum genera curasset laudabiliter et fideliter exhibere ; tandem eodem karissimo fratre nostro uiam uniuersae carnis ingresso, nobis adherens Corone Regie cum summo deuocionis ardore eximie fidelitatis a multis retro annis exhibuit famulatum. Dictus eciam Comes Joachym, pater eius, exponendo se in diuersis Regni nostri expedicionibus pro nostra et Regni nostri defensione periculis et fortune grata, similiter nobis impendit seruicia, quoad vixit ; frater quoque dicti Thome Comitis, videlicet venerabilis pater noster dominus Philippus Sancte Strigoniensis Ecclesie Archiepiscopus, cum Zagrabiensi Ecclesie digne et laudabiliter presideret, missus per nos pro nostris necessitatibus ad Romanam Curiam et in vltiores partes Italie, ac alias regiones, ibidem multis vicibus in propriis stipendiis militando, et se aeris intemperie, maris et viarum periculis, et aliis innumerabilibus incommodis exponendo, uniuersa nostra negotia sibi commissa peregit ad cumulum honoris Corone nostre

fideliter et prudenter. Procedente eiam tempore, idem dominus Archiepiscopus ad regimen Sancte Strigoniensis Ecclesie, propter suorum prerogativam meritorum, Diuina clemencia sublimatus, dum inimico hominum superseminante zizania inter nos ex una parte, et dominum Regem Stephanum karissimum filium nostrum ex altera, essent hinc inde diuersis temporibus guerre, discordie, ac intestina prelia suscitata, pro Corone nostre statu sereno, et Regni nostri integritate ac felicitate seruandis, se mediatorem, ymo quascutum et murum interposuit, et sic post multos labores et angustias inter nos et predictum karissimum filium nostrum pacis ordinans federa, nos et Regnum nostrum ad statum quietis et tranquillitatis, amputato mutue cedis excio, reducere studuit frequencius pro viribus et pro posse, expōnens se propter hoc graibus sumptibus, periculis et pressuris. Et vt cuncta breuiter perstringamus, ipsi et tota corum generacio adeo omnibus retroactis temporibus usque ad presens fideles et deuoti Corone Regie exstiterunt, quo eis circa nos quasi naturaliter inserta ipsa fidelitas presumatur. Hac ex consideracione permoti, licet pro huiusmodi grauissimis labribus, eximie fidelitatis seruiciis, et ingentibus meritis ipsius Thome Comitis et suorum parentum, de quibus premisimus, debuissemus eidem Thome Comiti in maioribus et altioribus remuneracionum stipendiis respondere; ad presens tamen cipientes sibi, etsi non ex condigno, taliter aliqualiter tamen prouidere, eidem quandam terram nomine Praudauiz in Ducatu Selauonie iuxta Drawam existentem, et a Comitatu Symigiensi a tempore, cuius non exstat memoria, exceptam penitus et exemptam, de beneplacito et expresso consensu domine Marie karissime consortis nostre, et domini Bele ineliti Ducis Selauonie karissimi filii nostri, concessimus et concedimus, donauimus et donamus, dedimus et tradidimus cum omnibus suis pertinencijs, utilitatibus, et attinencijs, ab eo, et suis heredibus, heredumue successoribus, iure perpetuo irreuocabiliter possidendam ita, vt ex huiusmodi concessione, et donacione, et tradicione nostra, verus diete terre dominus effectus, eam sub eisdem metis et terminis possideat, sub quibus Corrardus de Treun, et tandem Corrardus eius filius, qui de ipsa terra propter sue infidelitatis versuciam, et prodi-

cionis perfidiam per nos, exigente justicia, est amotus, possedisse noseuntur. Hoc eciam prediche concessioni et donacioni nostre duximus annexendum, vt a solucione marturinorum et descensus banalis, quod zulusma dicitur, et generaliter ab omni onere exaccionis, collecte, seu cuiuslibet alterius publice funcionis, ipsa terra et eius incole sint in perpetuum liberi penitus et immunes, nec super hiis a quoecunque, vlo unquam tempore, debeant molestari, cum et hij, qui prius diem terram possederant, eadem eciam gauisi fuerint libertate. Ut autem huiusmodi concessionis et donacionis nostre series, robur perpetue obtineat firmitatis, nec a quoecunque valeat im posterum retractari, presentes literas duplicis sigilli nostri munimine fecimus roborari. Datum in Zolum in octavis Beate Margarethe, XIII. kalendas Augusti per manus Magistri Farcasij Prepositi Albensis, aule nostre Vice-Cancellarij dilecti et fidelis nostri, anno Domini M° CC° LX° VII°.

(V. István királynak 1270-ki megerősítő privilegiumából, t. Borsod vármegye levéltárában.)

114.

IV. Béla királynak Bugna helységet tárgyazó adománya Tamás mester számára. 1267.

Bela Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanieque Rex omnibus tam presentibus quam futuris presens scriptum inspecturis salutem in omnium saluatore. Solet Regie benignitatis clemencia illos dono munificencie prosequi specialius, qui se circa eam per continue fidelitatis obsequia exhibent bene meritos et acceptos. Proinde ad uniuersorum noticiam harum serie uolumus peruenire, quod cum Magister Thomas, dilectus et fidelis Notarius noster specialis, a primeuis etatis sue temporibus multiplicia et laudabilia impenderit cum summa fidelitate ser-

uicia, que propter sui multiplicitatem longum esset per singula enarrare; nos eiusdem Magistri Thome fidelitatis et seruicio-rum meritis digna uolentes remuneracione occurrere, sicut decet; terram quandam Bugna uocatam, que fuerat Castri Zaladiensis, sitam in eodem Comitatu, ab eodem Castro Za-ladiensi exemptam penitus et exceptam, cum omnibus utilita-tibus et pertinencijs suis, sub eisdem antiquis metis et termi-nis, quibus predictum Castrum possedisse dinoscitur, contuli-mus, dedimus et donauimus eidem Magistro Thome Notario nostro speciali, et Johanni ac alijs fratribus eiusdem de gracie nostre plenitudine perpetue donacionis titulo perpetuo et irre-uocabiliter possidendam. In cuius eçiam terre corporalem pos-sessionem eundem Magistrum Thomam Notarium nostrum spe-cialem et fratres eiusdem per Chak Banum Comitem Zaladiensem, dilectum et fidelem nostrum, fecimus introduci. Ut igitur hec nostra donacio robur optineat perpetue firmitatis, nec per quempiam ualeat imposterum retractari, presentes eidem Magistro Thome et fratribus suis dedimus litteras dup-plicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Ma-gistri Farcasij Prepositi Albensis, aule nostre Vice-Cancellarij dilecti et fidelis nostri, anno ab Incarnatione Domini millesi-mo ducentesimo sexagesimo septimo, Regni autem nostri anno tricesimo.

(Eredetie bőrhártyán, melynek sárga-zöld selyemzsinórón függött pecsétje elveszett, a budai kir. kamara levéltárban.)

115.

IV. Béla királynak Rodovan helységet tárgyazó adománya Sixtus mester esztergami kanonok számára. 1267.

(Bela Dei gracia Hungarie), Dalmacie, Crowacie, Ranie, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanieque Rex omnibus Christi fidelibus (presentem paginam inspecturis) salutem et omne bonum. Regum proprium esse debet, ut obsequiosos suos et bene meritos prosequi debeant munificencia (gracie Regalis). Hinc est, quod ad vniuersitatis nestre noticiam harum serie uolumus peruenire, quod nos attendentes merita et seruicia, que (nobis Magister Sixtus) Seolasticus Strigoniensis, dilectus et fidelis clericus noster, in Regno nostro, et in Romana Curia per multos annos subeundo ibidem pro honore Corone nostre iurgiorum laboriosum certamen, deuote et fideliter impedit, exponendo se periculis et fortune; et ideo uolentes eiusdem (meri)tis et laboribus, etsi non ex condigno, tamen aliqualiter respondere; eidem totam terram nostram nomine Rodowan in Comitatu Camariensi iuxta Danubium existentem, et nominatim ac specialiter porciones eiusdem terre, que agasones et bacciferos nostros ibidem commorantes contingebant, cum insula et piseacionibus in Danubio, agriculturis ac alijs utilitatibus et pertinencijs suis, cum plenitudine gracie nostre contulimus, dedimus et donauimus, ab eo et suis nepotibus ex sorore filijs, videlicet Laurencij (igy) de Heten iure perpetuo et irreuocabiliter possidendam. In cuius terre, et agriculturarum, ac insule, nec non et pertinenciarum eiusdem ac iurium corporalem possessionem eundem Magistrum per fratrem Petrum Magistrum Domus Hospitalis Sancti Regis de Strigonio, dilectum et fidelem nostrum inssimus introduci; qui ipsum Magistrum Sextum, uocatis et presentibus omnibus vicinis et commetaneis dicte terre, et agasonibus et bacciferis nostris predictis, nec non iobagionibus corundem et non contradicentibus, sed pocius consencentibus, auctoritate nostra induxit in possessionem dicte terre et pertinenciarum ipsius, prout su-

perius est expressum, eam sibi sub eisdem certis metis, quibus prius concludebatur, pacifice statuendo. Ut igitur huius nostre donacionis series robur perpetue obtineat firmitatis, nec per quempiam processu temporum ualeat irritari, presentes concessimus litteras, duplicitis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Farcasij Albensis Prepositi, aule nostre Vice-Cancellarij dilecti et fidelis nostri, anno Dominice Incarnationis millesimo CC^o LX° septimo, sexto kalendas Decembris, Regni autem nostri anno tricesimo.

(Eredetie bőrhártyán, melyről a pécsétnök töredéke vörös selyemzsínörön függ, a budai kir. kamara levéltárában.)

116.

IV. Béla királynak Zalonta-Zakalus helységet tárgyazó adománya a nyúlszigeti apáczák zárdája számára. 1267.

Bela Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanieque Rex omnibus Christi fidelibus tam presentibus quam futuris salutem in omnium saluatorem. Ad vniuersorum noticiam harum serie uolumus pertinere, quod domina Margareta karissima filia nostra de claustro sororum Beate Virginis de Insula quandam villam nominatam Zolunta Zacalus sitam inter Chollo et Wag, piseacioni aptam, non tam pro suo comodo, quam aliarum sororum in codem claustro degencium utilitate, Ecclesie Beate Virginis de Insula, cum omnibus utilitatibus ad ipsam villam pertinentibus, conferri pecijt de nostra speciali gracia instantissime. Vnde quamquam de pietate paterna, et ex officio affectus naturalis petitionem karissime filie nostre admittere deberemus; quia tamen per huiusmodi collaciones et donaciones anime nostre remedium salubre prestolamur, dictam villam Zolounta Zakalus cum omnibus utilitatibus, iuribus et appendicijis ad ipsam villam pertinentibus, secundum cursum metarum anti-

quarum, et existenciam terminorum et limitum, dedimus, donauimus et contulimus dicte Ecclesie Beate Virginis iure perpetuo possidendam et habendam; et eandem collacionem nostram nostro priuilegio duximus confirmandam. In cuius rei testimonium et ad maiorem rei firmitatem, ne presens collacio et donacio facta per nos dicte Ecclesie Beate Virginis ualeat in irritum retractari, presentes concessimus litteras dupplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Farcasij Prepositi Albensis aule nostre Vice-Cancellarij, anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo septimo, Regni autem nostri anno tricesimo primo.

(Eredetie bőrhártyán, melyről a pecsétnek töredéke vörös-sárga selyemzsinóron függ, a budai kir. kamarai levéltárban.)

117.

*IV. Béla királynak bizonyos udvarhelyiséget tárgyazó adománya
Miklós a nyúlszigeti apáczák tiszte számára. 1267.*

Nos B. Dei gracia Rex Vngarie significamus vniuersis memorie commendantes, quod nos ad peticionem domine Margarete karissime filie nostre, quandam arcain seu fundum existentem iuxta claustrum Ecclesie Beate Virginis de Insula, vbi Nicolaus officialis dicte Ecclesie domus suas et alia habet edificia a parte meridionali, contulimus ipsi Nicolao possidendum et habendam. Datum in Fyzegteu in octauis Purificacionis Betea Virginis anno Domini M° CC° sexagesimo septimo.

(III. László királynak 1277-ki megerősítő okmányából, a budai kir. kamarai levéltárban.)

118.

*IV. Béla királynak Ny'ch helységre vonatkozó iktatási parancsa
Ebed fiai számára. 1267.*

B. Dei gracia Rex Vngarie dilecto et fideli suo Stephano Judici Curie domine Regine consortis nostre et Comiti Castri Ferrei salutem et graciam. Fidelitati tue mandantes precipimus, quatenus assumpto tecum testimonio Capituli Jauriensis nobiles viros, Kemen scilicet, Reynolth et Gak filios Ebed introducas in possessionem Nykch uocatam, scilicet ad illam porcionem, que concernit Ponich filium Arnoldi, contradictione qualibet non obstante, quos introductos in eadem auctoritate nostra conserues et defendas contra quoslibet molestantes. Datum in Fyzegtu in crastino Mathei Apostoli.

Kivülről ugyanazon kéz: St. Judici Curie sue et Comiti Castri Ferrei.

(Eredetie bőrhardtján, melyről a zárpecsét már lehullott, a nemz. Muzeum kézirattárában.)

119.

IV. Béla királynak beismérő okmánya, hogy Petre és Pál, a Kuazth-i várjobbágyai, Woyzlow-ban lévő birtokukat a nyúlszigeti apáczák zárdájának átengedték. 1267.

Nos B. Dei gracia Rex Vngarie significamus quibus expedit memorie commendantes, quod Petre et Paulus iobagiones Castri de Kuazth terras eorum Woyzlow uocatas Ecclesie Beate Virginis de Insula contulerint, semetipsos in iobagiones dicte Ecclesie transferendo; tali condicione interiecta,

quod de terra eorum dicte Ecclesie collata, quantum ad usum eorum sufficit, recipient pro se ipsis de eadem, sicut iobagiones liberi Ecclesie seruituri; et residuum predictarum terrarum memorate Ecclesie Beate Virginis remanebit. Datum in Oronos in octaua Omnisantorum anno Domini M° CC° LX° septimo.

(István ifjabb királynak 1268-ki megerősítő okmányából, mint alább 135. sz. a., a budai kir. kamarai levéltárban. V. ö. Fejér Cod. Dipl. IV. köt. 3. r. 396. l.)

120.

IV. Béla királynak Komor birtokát tárgyazó adománya Tamás mester kirdályi jegyző és testvére János számára. 1267.

Nos Stephanus Kwhinger de Bathyna Comes et Judices Nobilium Comitatus Warasdiensis danus pro memoria, quod cum iuxta continenciam aliarum litterarum nostrarum fassionalium Magister Johannes Mensewrewter de Pakenstayn, Specabilis et Magnifici domini Hermanni Cilic Zagorieque Comitis et Regni Sclauonie Bani Cancellarius ab vna, item Benedictus filius Pauli de Komor ab alia partibus, die Dominico proximo post festum Symonis et Jude Apostolorum proxime preteritum octo probos et nobiles viros per ipsos equaliter eligendos ad faciem possessionis Komor adducere, eosdemque pro ordinacione et compositione cause inter eosdem Magistrum Johannem Cancellarium et Benedictum pretextu possessionis Komor, nec non Podehernytha, Martyndol, Buko- weeh, Zenow, Ladizlauche, Slatar, Belynch et Nazenyna vocatarum in dicto Comitatu Warosdiensi habitarum, et pertinenciarum earundem, per eundem Magistrum Johannem a Regia Maiestate sub nomine juris Regij impetratarum, mote et habite consederi facere debuissent stb.; tandem Egregius vir Johannes Toth de Zomzedwar, Hermannus de Greben, Magister Michael de Rawen Sedis Crisyensis Prothonotarius, et

Paulus de Jarna prefati domini Hermanni Cilie Comitis Notarius, Georgius filius Herk de Zayezda, Mathko de Mathew, et discretus vir dominus Ladislaus Plebanus de Zuhadal, ac Emericus dictus Koz de Nespessa arbitri parcium prescriptarum coram nobis constituti voce consona taliter recitarunt, quod ipsi in predicto die Dominico proximo post festum Beatorum Symonis et Jude Apostolorum ad faciem possessionis Komor accedendo stb. (János mester Zsigmond királynak ádománylevelét felmutatta, kiadva „Tyrnaue in Dominica Letare proxime preterita“ stb.) Denium prefatus Benedictus filius Pauli litteras olim domini Bele Regis quarti priuilegiales dupplici sigillo suo vallatas anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo septimo, Regni autem sui tricesimo primo emanatas eoram eisdem octo probis et nobilibus viris exhibuisset, declarantes, quod prefatus dominus Bela Rex, considerans dilectum et fidelem suum Magistrum Thomani aule sue Notarium specialem, et Johannem fratrem eiusdem in domo sua educatos, et a juuentutis ipsorum primordijs locupletatos, virtutibus et fidelibus meritis, non immerito ipsorum iustis desiderijs et petitionibus volens fauorem beniuolum impertiri; cum itaque ijdem Magister Thomas et Johannes frater eiusdem quandam terram Castri sui Warosdiensis Komor vocatam in Zagoria existentem, certis metis ab omnibus alijs terris eiusdem Castris separatam et distinctam, ab ipso domino Bela Rege sibi dari petiuerint, ipseque dominus Bela Rex attendens eosdem in eorum iustis desiderijs fauore Regis prosequendos, dilecto et fideli suo Magistro Johanni Comiti Warosdiensi dedisset in preceptis, vt ipse dictam terram inspiceret, et ipsius quantitatem et qualitatem sibi fideli insinuacione declararet; tandem ipse Bela Rex per ipsum Magistrum Johannem super quantitate et qualitate dicte terre fuisse informatus, quod ipsa terra sit sufficiens quindecim aratris, et quod vinee, silue et pratum sint in eadem; quibus sic habitis petitionem ipsius Magistri Thome et Johannis fratris eiusdem iustum fore agnosceens, dictam terram, quam pecierat, ex certa sua sciencia ab omni onere et jurisdiccione Comitis pro tempore constituti exemptam, sibi et fratribus suis, Johanni scilicet, Cristoforo, Paulo et Stephano, ac ipsorum heredibus, sub eisdem metis antiquis et terminis, quibus dictum Castrum tenuis-

set et possedisset, dedisset, contulisset perpetuo et irreuocabili-
ter possidendam ; ad ipsiusque terre possessionem corporalem
prefatos Magistrum Thomam et fratres suos per Johannem
Magistrum Thauernicorum Bele Ducis tocius Sclauonie caris-
simi filij sui, et Comitem Warosdiensem fecisset introduci stb.
(Ezeknek folytán) ijdem arbitri prefatum Benedictum filium
Pauli circa quindecim aratra terre in ipsa donacione memorati
Bele Regis contenta plenum jus habere agnoscentes, et eidem
in predicta possessione Komor ac eius pertinencijs terras ara-
biles ad dicta quindecim aratra, vna cum rubetis, siluis, pratis
et vineis, nec non locis sessionalibus et ortis insimul mensu-
rando extradari ac in perpetuum relinqu ; residue autem terre,
silue, vinee et prata, nec non sessionales jobagiones, si que
vltra prescripta quindecim aratra in prescripta possessione
Komor et eius pertinencijs remanerent, eidem Magistro Jo-
hanni in perpetuum remitti et relinqu debere, ipsis arbitris
nusum est. Sed quia eis in eo, vt si prescripta quidem aratra
Regali aut visuali mensura mediante prefato Benedicto extra-
dari deberent, plena non constitisset certitudo veritatis ; pro
eo ipsi arbitri parciū discussionem huius, cum quali scilicet
mensura Regali aut visuali premissa quindecim aratra debe-
rent mensurari, deliberacioni Judicis Curie Regie submis-
sent stb. stb. Datum in Varosd tercio die termini prenotati
anno Domini millesimo quadragesimo tricesimo primo.

(Zsigmond királynak 1435. VIII. kalendas Julij kelt priuilegiumából. Meg-
jegyzendő, hogy Palóczi Mátyus országbíró az ennek folytán hozzá fel-
terjesztett kétségre nézve 1431. „Buda quadragesimo die octauarum festi
Beati Georgij martiris“ — — „vna cum Regni nobilibus nobiscum in ju-
dicio existentibus“ azt ítélte : „prescriptam arbitratuam dispositionem
dictorum octo proborum et nobilium virorum inter ipsas partes modo quo
supra factam, approbantes et ratificantes, prelibatam terram ad quinde-
cim aratra sufficientem eidem Benedicto non cum Regali, sed visuali men-
sura extradari et mensurari debere.“ — A budai kir. kamarai levéltárban.)

121.

*Istrán ifjabb királynak Enezca birtokát tárgyazó adománya Pous
mester, és annak tésztvére Domonkos számára. 1267.*

Stephanus Dei gracia junior Rex Hungarie, Dux Transsiluanus omnibus Christi fidelibus presentes litteras inspecturis salutem in omnium saluatorem. Circumspeccio Regum prouida condignis premiis sibi obsequentibus sic debet occurrere, vt alii eorum exemplo prouocati, ad fidelitatis opera forcios accendantur. Proinde ad vniuersorum noticiam harum serie volumus peruenire; quod nos attentes fidelitates, et seruiciorum merita fidelium nostrorum Magistri Pows, et Dominici fratris eiusdem; specialiter tamen ipsius Magistri Pows, que nobis in castro Fekethewyg existentibus exhibuit fideliter et deuote; ita videlicet, quod cum Laurencius filius Kemini expugnaret contra nos dictum castrum, ipse idem Magister Pows de castro quam plures de nostris precurrens contra hostium nostrorum multitudinem viriliter dimicauit. Porro cum consequenter cum ipso Laurencio, et cum omni exercitu patris nostri contra nos vsque ad dictum castrum destinato, collectis viribus nostris conflictum ibidem haberemus, multa fidelitatis opera exhibuit laudedigna. Ceterum cum permittente Domino de castro predicto ad partes Danubiales direxissemus gressus nostros, idem ipse Magister Pows in conflictu, quem in Irsuazeg contra generalem exercitum predicti patris nostri habuimus, hostium cuneos intrepidus penetrando, multis per eundem interemptis, Johannem filium Herrici Palatini ad nos captiuatum adduxit. Nos siquidem in recompensacionem tot et tantorum seruiciorum eiusdem, quamquam pro modico repudtemus, que in presenti agimus, respectu horum, que facere intendimus; quandam terram Enezca vocatam, sitam inter villam Cassa et villam Styna, quam fluvius Crismend pertransit, que fuit terra Izrad iobagionis castri Abawyuar sine heredē decadentis; quam eciam, cum ad manus nostras fuisset denoluta, Johanni medico nostro dederamus, et ipso mortuo

Stephano filio Thekus contuleramus, a quo propter notam infidelitatis auferendo, ipsi Magistro Pows et Dominico fratri eiusdem, seu heredibus eorundem dedimus, donauimus et constitutimus, iure perpetuo, et irrevocabiliter possidendam, de plenitudine gracie Regie Maiestatis. Nec hoc pretermittimus, quod cum Petrus cum suis proximis Martino, Dragus, Ambrosio, et Ibrahimo ipsum Magistrum Pows super ipsa terra racione cognacionis dicti Izrad inhibuisset, tandem ijdem coram nobis personaliter constituti, predictam terram ipsi Magistro Pows et Dominico fratri eiusdem, ac eorum heredibus relinquenter tenendam pacifice et quiete. Cuius terre mete, prout in litteris Conuentus de Jazow vidimus contineri, et Cheghe homine nostro viua voce nobis referentibus didicimus; hoc ordine distinguntur: Prima meta incipit in vno monticulo a parte septemtrionali, ibi sunt due mete; et inde tendit directe ad meridiem, ubi sunt tres mete iuxta magnam viam; et per eandem vadit versus meridiem, vbi sunt tres mete, que separant a Magistro Gurk; deinde tendit versus meridiem, vbi sunt quatuor mete, que separant a Theodoro, et Gallo de Chou; posthec tendunt ad meridiem, et perducunt ad locum, in quo sunt tres mete, que separant a predictis Theodoro, et Gallo; posthec vertitur ad occidentem, et pertransit viam magnam, iuxta quam sunt tres mete, que separant a filio Dominici; inde uadit superius ad occidentem, vbi sunt tres mete, que separant a nobilibus de Sokol; abinde progreditur versus septemtrionem, et perducit ad locum, vbi sunt tres mete iuxta magnam viam, et per eandem tendit ad partem septemtrionali, et parum procedens exit de ea, et peruenit ad locum, ubi sunt tres mete; et inde ad locum, vbi sunt iterum tres mete; deinde autem vadit ad statuam lapideam, que dicitur *balwankew*, ubi sunt tres mete; deinde uergitur ad septemtrionem prope ad centum arbores, ubi sunt tres mete; et inde tendunt ad septemtrionalem partem, ad metas capitales; deinde directe procedunt versus occidentem, et perducunt ad riuum, qui dicitur Egruspethaka, ubi sunt tres mete, que distinxerant cum Comite Marhardo; et inde directe vadit ad septemtrionem, vbi sunt quatuor mete, que separant ab antedicto Marhardo Comite, adjungentes ad terminos Gregorij; et inde directe vadit ad septemtrionem usque ad magnam viam penes terminos Antho-

nij, et in via eadem parum progrediens, exit de ipsa via versus orientem ad locum, ubi sunt tres mete, que separant a Magistro Gywrk; et inde quasi inter orientem et meridiem peruenit ad locum, ubi sunt quatuor mete; et inde per magnum spacium progrediens exit ad campum, ubi sunt tres mete; et inde directe vadit ad meridiem, iuxta viam sunt tres mete; et inde tendit ad orientem, peruenit ad riuulum, et transiens ipsum tendit directe ad orientem, villis Enezka relictis peruenit ad duas metas in monte uno; et inde descendens tendit iterum ad monticulum priorem, et sic terminantur. Ut igitur hec a nobis facta donacio robur obtineat perpetue firmitatis, nec processu temporum per quempiam in irritum valeat reuocari, presentes concessimus litteras eisdem dupplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Petri, dilecti et fidelis nostri, aule nostre Vice-Cancellarij, anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo septimo.

(Ugyan V. István királynak 1272-ki megerősítő privilegiumából, a szepesi káptalan levéltárában. Közli Horváth Mihály.)

122.

IV. Kelemen pápának intézkedése, hogy a zágrábi püspök azon összegnek fizetésére szoríttassék, melylyel néhány sienai kalmárnak adósa. 1267.

Clemens Episcopus seruus seruorum Dei dilecto filio... Primicerio Sancti Marchi de Venetiis, salutem et Apostolicam benedictionem. Dilecti filii Bonaventura Bernadini et Jacobus Aldebrandini, ciues et mercatores Senenses in nostra proposuerunt presentia constituti, quod cum ipsi pro se ipsis, nec non pro Orlando Bonsignoris, Jacobo Ranuccini, Dietaviva Bonelli, et aliis eorum sociis, ciuibus et mercatoribus Senensisbus, venerabili fratri nostro... Zagrabensi Episcopo, tunc

apud Sedem Apostolicam personaliter constituto renuncianti constitutioni de duabus dietis edite in Concilio Generali, beneficio restitutionis in integrum, et omnibus litteris Apostoli-cis impetratis ac etiam impetrandis; quingentas et sexaginta et quatuor marchas sterlingorum nouorum diuersis uicibus mutuarint, eis certis loco et terminis persoluendas, prout in instrumentis publicis et litteris inde confectis plenius continetur; idem Episcopus eis de dictis marchis, quamquam termini solutionum effluxerint, hactenus satisfacere non curavit, contra iuramentum proprium, super soluenda quadam ex predictis marchis quantitate specialiter prestatum, veniendo, propter quod iidem mercatores dampna grauia et expensas non modicas se asserunt incurisse. Nos igitur mercatoribus eisdem Apostolico super hoc volentes adesse fauore, discretioni tue per Apostolica scripta mandamus, quatenus eundem Episcopum per te vel per alium ex parte nostra moneas efficaciter et indureas, ut prefatis mercatoribus, vel eorum procuratoribus suo nomine, de iam dictis quingentis et sexaginta et quatuor marchis, cum iustis et moderatis expensis, ac debita restaurazione dampnorum; iuxta tenores litterarum et instrumentorum eorundem infra duos menses post monitionem huiusmodi, usuris omnino cessantibus, integre satisfacere non omittat; alioquin extunc in dictum Episcopum excommunicationis ferens sentenciam, illam singulis diebus dominicis et festivis, pulsatis campanis et candelis accensis, in locis, de quibus expedire videris, facias sollempniter publicari; in illos, qui ad mandatum tuum sententiam ipsam taliter publicare contempserint, appellatione remota, censuram ecclesiasticam exercendo. Non obstante constitutione predicta seu aliqua indulgentia Sedis Apostolice dicto Episcopo concessa, per quam effectus presentium posset quomodolibet impediri, seu si eidem Episcopo uel quibuscumque aliis a Sede sit indultum etc. Datum Viterpii II. kalendas Martii, Pontificatus nostri anno tertio.

(Theiner, Vetera Monumenta Slavorum Meridionalium historiam illustrantia I. köt. 90. l.)

123.

*János spalatoi érseknek a sibenicoi papságot sujtó kánoni ítélete.
1267.*

Frater Johannes Diuina prouidentia Archiepiscopus Spalatensis vniuersis Christi fidelibus, presentes litteras inspecturis salutem in eo, qui est vera salus. Cum naturalis industria feram pro suis fetibus reddit sollicitam; multo magis Prelatus, qui previa ratione, et Noui, et Veteris Testamenti, ac Canonum sanctione premunitur, suis in Christo filijs debet providere, et ipsos ab errore ad viam salutis reuocare. Hinc est, quod nos ad instantiam et petitionem Venerabilis fratris nostri Columbani Traguriensis Episcopi, et ex officio nostro, Sibenicum accedentes, quia clamor et fama de excessibus clericorum ibidem residentium ad aures nostras peruererat, diligenter coram Ecclesie senioribus, videlicet Venerabilibus fratribus Episcopo Traguriensi eiusdem loci Diocesano, et Episcopo Pharensi, neconon fratre Bartholomeo quondam Episcopo Scardonensi, et alijs, fratribus . . . Dei gracia Abbate Sancti Stephani de Spalato, et Predicatoribus et Minoribus, ac alijs; quia clamor innuebat et diffamatio manifestabat, veritatem diligenter fecimus perscrutari; et quia rei poscebat qualitas, canonica distinctione culpas misericorditer puniuimus delinquentium. In primis Archipresbiter eiusdem loci pro eo, quod longo tempore tenuit concubinam; et quia non euitauit excommunicatos per dominum Episcopum suum; et quia sustinuit clericos in saeculis ordinibus constitutos contrahere matrimonium; et quia contulit quamdam Ecclesiam non requisito Episcopo suo cum Comite cuidam monacho vago; et quia antiquam et laudabilem consuetudinem de nuptijs non seruauit; et quia illos, qui incident in canonem, pro absolutione ad Episcopum ire non compulit; sicut retulerunt nobis iurati quamplures testes idonei coram tribus Episcopis et coram Fratribus Predicatoribus et Minoribus; ieunabit per tres annos omnes sextas ferias in pane et aqua, et suspendimus ipsum ab

omnibus beneficijs suis per annum, ab officio et suspendimus eundem vsque ad Pascha inclusive; et precipimus sibi, quod sit obediens domino Episcopo Traguriensi. Ad hec Abbas Sancti Nicolai et Abbas Sancte Marie de Insula, quia carnes comedederunt contra regulam Sancti Benedicti, et quia sine monachis steterunt; volumus, quod ieiunent decem sextas ferias in pane et aqua, et legant X missas pro peccatis; et precipimus eis, quod corrigant se de istis. Preterea sacerdos Tolco, sacerdos Johannes, sacerdos Michael pro eo, quod in sacerdotio duxerunt vxores, et genuerunt pueros, ieiunabunt sextas ferias in pane et aqua omnibus diebus vite sue; et suspendimus ipsos ab officio et beneficio per tres annos; et precipimus eisdem in uirtute obedientie, et sub pena excommunicationis districte, quod ab hoc die dimittant suas uxores, et quod deinceps non accedant ad eas; et si contrarium fecerint, perpetuo sint priuati ab officio et beneficio. Item eandem penam per omnia iniungimus Michaeli diacono, Bogdano subdiacono, Dobros subdiacono, qui in Sacris Ordinibus constituti vxores duxerunt, et pueros genuerunt; hoc superadentes, videlicet Dobros subdiaconus, qui se absentauit a nostra visitatione sine nostra licentia, precipimus eidem sub pena excommunicationis et priuationis officij et beneficij sui districte, quod ante carnis priuum compareat coram nobis. Insuper Primus et Straco diaconus, quia ante Sacros Ordines duxerunt vxores, ipsos cum suis vxoribus stare permittimus, quia legitimum matrimonium iudicamus, sed eosdem officijs et beneficijs perpetuo spoliamus. Et quia solita memorie esse consueuit obliuio, ad correctionem presentium, et terrorem futurorum, sententiam nostram sigilli nostri munimine roboramus. Actum in Sibenico anno Domini M. CC. LX. VII. in presentia Venerabilium virorum domini Columbani Dei gratia Episcopi Traguriensis, et domini Dobronia Episcopi Farensis, et G. Abbatis Sancti Stephani, et aliorum plurimorum religiosorum de Ordine Predicatorum, Minorum, nec non et Canonicorum Spalatensis et Traguriensium.

(Lucius. Memorie storiche di Trau 80. I. Az okmáuynak töredékét közölte Fejér Cod. Dipl. VII. köt. 4. r. 134. I.)

124.

*Pál veszprémi püspöknek Kata, Tófői Tamás özvegye hitbérét
és jegyajándékait tárgyazó ítélete. 1267.*

Paulus Dei gracia Episcopus Vesprimiensis, aule Illustris Regine Vngarie Cancellarius, vniuersis Christi fidelibus presentes litteras inspecturis salutem in Domino. Ad uniuersorum noticiam tenore presencium uolumus peruenire, quod nobis apud curiam nostram in Noa commorantibus, domina Kata relieta Thome de Thoufeu, nunc uxor Andronici filij Damasa, misso ad nos homine suo nobis humiliter suplicauit, ut missis aliquibus personis de fratribus nostris, in facto dotis et rerum suarum parafernaliuum ipsius propositum audire et attendere dignaremur. Nos itaque ipsius iustis precibus inclinati dilectos in Christo filios Magistrum Symonem Prepositum Hantensem, et Hermannum Ecclesie nostre Canonicum transmisimus ad ipsius propositum audiendum. Qui postmodum ad nos redeuntes retulerunt per nos requisiti, quod eadem domina in ipsorum presencia personaliter constituta dotem et res suas parafernales super possessionibus prioris mariti sui Thome supradicti ab Elia pupillo eius prefato Andronico petendas inris ordine admisisset, ratum et firmum habitura, quidquid per predictum Andronicum maritum suum actum fuerit in premissis. Post hec itaque, cum idem Elias, et Micael frater eius ad nostram fuissent presenciam euocati, et lite hinc inde contestata aliquamdiu fuisse disceptatum inter partes, nos omnia bona eiusdem Thome mobilia et immobilia per Magistrum Lytar hominem nostrum, et per quosdam nobiles et honestos viros de pronicia ab utraque parte electos et assumptiones fecimus estimari. Cumque idem estimatores ad nos reuersi bona eiusdem Thome in terris, vineis, seruis et ancillis, ac alijs rebus mobilibus et immobilibus pro nonaginta marcis argenti estimata fuisse retrulissent, nos de eisdem bonis dotem et res parafernales eiusdem, quinquaginta scilicet marcis argenti decrevimus coram Abbatte et Conuentu de Kopurnuk

in certis terminis iuxta Regni consuetudinem per prefatum Micaelem tutorem eiusdem pupilli deberi eidem domine persoluendas. Ad hec ergo, cum in terminis solucioni assignatis idem Micahel pro predicto pupillo fratris sui ipsi Andronico, nomine et vice eiusdem domine vxoris sue recipienti ipsas quinquaginta marcas plenarie persoluisset, prout nobis ydem Abbas et Conuentus de Kopornuk in suis litteris intimarunt, et prout postmodum partes in nostri presencia retulerunt personaliter constitute; nos eundem Eliam et ipsius possessiones, ac Micahelem sepe dictum, nec non cognatos eorundem ab impetione dotis et rerum huiusmodi exigente iusticia duximus absoluendos. In cuius rei testimonium et memoriam pleniori presentes eisdem concessimus litteras sigilli nostri munimine roboratas. Datum anno Domini M° CC° LX° septimo.

(A zalavári konventnek 1314-ki átiratából a budai kir. kamarai levél-tárban.)

Atp. 15. Brm. III. 167

125.

A budai káptalannak bizonyságlevele, hogy a Chák nemzetébeli Domonkos comes és Lampert Ruzboidnak fia közti birtokper, barátságos úton elintéztetett. 1267.

Nos Capitulum Budensis Ecclesie damus pro memoria, quod Comes Dominicus filius Petri Comitis ab una parte, Lampertus filius Ruzboid ex altera coram nobis personaliter comparentes retulerunt pariter et concorditer, quod causa, que inter ipsos super possessionibus Ipoliti nepotis Mohor, quas dominus Bela Illustris Rex Hungarie, dicto Comiti Dominico pro annuaciacione gaudijs de natuitate Stephani Regis primogeniti sui, et pro seruicijs suis donauerat, quas idem Lampertus iure possessionum suarum hereditariarum ab ipso

Comite Dominico coram domino Rege Bela requirebat, taliter esset composita et sopita; quod dictus Comes Dominicus possessiones hereditarias dicti Ipoliti dedit et assignauit memorato Lamperto quiete et peremniter possidendas; quarum possessionum nomina sunt, videlicet uilla Tulman, uilla Drauci, item uilla Lanka, et terra cuiusdem uille Patrim uocate, que est inter uillam Bagia et uillam Onth. Item idem Comes Dominicus dedit et assignauit ipsi Lamperto quandam particulam terre, quam dictus Ipolitus in uilla Zekche possidebat, prefatus uero Lampertus quandam possessionem Wylok uocatam, quam auus dicti Ipoliti, sicut dicit, iure empacionis possidebat, cum omnibus predijs et pertinenciejs suis, in eisdem metis, quas dieunt in litteris domini Regis contineri, que mete separant et distingunt ipsam possessionem Wylok ab alijs possessionibus Ipoliti antedicti, Comiti Dominicu supra-dicto reliquit et dimisit pacifice et perpetue possidendam; se taliter obligando, quod si aliquis de generacione sua dictum Dominicum super ipsa possessione Wylok uellet impetere, Lampertus eundem et suos heredes tenebitur expedire. Postea dictus Comes Dominicus obligauit se soluturum ipsi Lamperto sexaginta marcas in argento mercimoniiali, de quibus uiginti marcas soluet in octauis festi Sancti Martini, item uiginti marcas in octauis Natiuitatis Domini, et uiginti marcas in octauis Purificacionis Beate Marie Uirginis; et si aliquem predictorum terminorum neglexerit in soluendo, soluere tenebitur cum pena dupli. Adiectum est eciam per partes, quod si aliqua questio super facto quarte de ipsis possessionibus per aliquem moueretur, quelibet parcium se pro sua parte tenebitur expedire. Et sic placuit utrisque partibus, quod omnis controuersia, que inter Comitem Dominicum et fratres suos, uidelicet Symonem Comitem et Michaelem, et Comitem Beers, ac inter predictum Lampertum et Balassium fratrem eius, qui presencialiter huic ordinacioni consensit, uertebatur actenus super duello, destruccione, dampnis ac inimicicijs, omnino est sopita; et solucio pecunie antedicta de noluntate parcium in terminis prenotatis debet fieri coram Capitulo Albensi, cuius Capituli litteras priuilegiales pars utraque facta solucione pecunie supradicte se impetraturum obligauit. Item postea adiectum est, quod si qua parcium de hac forma compositionis resilie-

rit, penam centum marcarum pacietur. Datum et actum in die
Mathey Apostoli anno Domini M° CC° LX° septimo.

(A székesfehérvári káptalannek 1268-ki átiratából, mint alább, a mélt.
gróf Zay család levéltárában.)

126.

*Egy Trau városban az eyyház számára felépítendő házat tár-
gyazó szerződés. 1267.*

M. CC. LX. VII. die tertio exeunte Decembris. Actum in
palatio domini Episcopi, presente Duymo Domiche, et Bertano
Marini Ruze; examinatore Lampredio Jacobi. Dominus Ger-
uasius Primicerius, Rector seu Plebanus Ecclesie Sancti Mart-
ini, de consensu et voluntate domini Episcopi, Comitis, et
domini Comitis Marini Amblasij, Duymi de Cega, et Valentini
Petri, Bastiani Lucc, Teodosij Desse, Amblasij et Jacobi Pe-
czy, qui se hereditarios dicunt esse et dicebant per parentellam
illorum de Machenaturis; pactum contraxit eum Lucio Mathei,
qui se per eandem dictam parentellam ipsius Ecclesie heredi-
tarium fore dicebat; in quo quidem dictus Lucius promisit
atque conuenit, eleuare altius domum diete Ecclesie, que est
supra viam publicam versus domum suam et ante dictam
Ecclesiam etc.

(Lucius. Memoria storiche die Trau 113. 1.)

127.

A traui püspök és káptalan, s Trau város községe közti nevezetess, a tizedek kötelezettségét tárggazó pernek elintézése. 1267.

In nomine Domini nostri Jesu Christi Amen. Anno a Nativitate ejusdem millesimo ducentesimo sexagesimo septimo, Indictione X. Tragurii die Lune X. intrante Octobris. Regnante Domino nostro Bela Serenissimo Rege Ungarie; temporibus domini Columbani venerabilis Episcopi; domini Rolandi Egregii Comitis, dominorum Valentini Kasarizze, Dese Amblasii, et Luce Petri Judicium. Cum procuratores, seu sindici, vel actores Traguriensis Capituli, et Communitatis Tragurii forent coram venerabili patre domino Columbano, Dei et Apostolica gratia Traguriensi Episcopo apud Jadram constituti, cuius procreationis, seu sindicarie ipsius Capituli tenor per omnia dignoscitur esse talis:

In nomine Domini nostri Jesu Christi Amen. Anno Nativitatis eiusdem millesimo ducentesimo sexagesimo septimo, Indictione X. Tragurii die Mercurii V. intrante Octobris. Regnante domino nostro Bela Serenissimo Rege Ungarie; temporibus domini Columbani venerabilis Traguriensis Episcopi; domini Rolandi Egregij Comitis; dominorum Valentini Kasarizze, Dese Amblasij, et Luce Petri Judicum; dominus Jacobus Archidiaconus, Gervasius Primicerius, et uniuersum Capitulum Traguriensis Ecclesie constituerunt et ordinauerunt dominos Kasioctum Zaniche, et Bodinum Concanonicos suos presentes suos procuratores, sindicos, et nuntios speciales, ad tractandum et ordinandum una cum domino Episcopo supradicto, vel per se divisim et seperatim, pacem et concordium in ciuitate Jadre coram domino Archiepiscopo Jadrensi vel alio quocunque, cum sindicis et procuratoribus Civium et Judicium, Consiliariorum, et Communis seu Communitatis Civitatis Tragurij, super facto seu questione decimarum ortorum, molendinorum, et vini, quod adversus dictos Cives, Judices, Consiliarios, et Commune Tragurij dicti Episcopus, Archidia-

conus, Primicerius, et Capitulum Traguriense simul promoverunt; dantes ipsi Archidiaconus, Primicerius et Capitulum jam dictum prenominiatis sindicis suis et procuratoribus generale mandatum, plenam licentiam, et omnimodam potestatem concordandi, quietandi, pacisendi, compromittendi, transactionem et permutationem faciendi, liti et questioni predice cedendi, renunciandi, refutandi, donationem faciendi, litteram, vel litteras per se, vel cum dicto Episcopo simul, concordii, quietationis, pacis, compromissionis, transactionis, permutationis, cessionis, renunciationis, refutationis, donationis faciendi, et suspiciendi; et generaliter omnia et singula faciendi et concordandi, que ad pacem et concordium faciendum et percomplendum fuerint modo aliquo opportuna, et que circa ea ipsi iidem Archidiaconus, Primicerius, et Capitulum, si omnes personaliter presentes essent, facere possent, et deberent aliquo jure vel aliqua ratione, ratum et firmum perpetuo habere, atque tenere promittentes, quidquid in predictis, et quolibet predictorum per prenominatos sindicos suos et procuratores factum fuerit, vel aliquatenus procuratum, et in nullo contrafacere, vel venire, neque obicem suis attemptare de jure, vel de facto, cum bonorum omnium dicti Capituli mobilium et immobilium, habitorum et habendorum obligatione. Actum in ecclesia Beati Laurentii, presentibus Jacobo Totille, Nicolao Kasoceti testibus, et aliis. Et Ego Bertanne Marini Examinator manum meam misi.

Ego Magister Franciscus Anconitanus Imperiali auctoritate Notarius, et nunc autenticus Ciuitatis Tragurii his omnibus interfui, et a predictis Archidiacono, Primicerio et Capitulo rogatus eorum voluntate scripsi et roboravi.

Forma autem sindicarie Communis Tragurii talis esse dignoscitur.

In nomini Domini nostri Jesu Christi Amen. Anno a Nativitate ejusdem millesimo ducentesimo sexagesimo septimo, Indictione X. Tragurii, die Martis IV. exennte Septembris. Regnante domino nostro Bela Serenissimo Rege Ungarie; temporibus domini Columbani venerabilis Traguriensis Episcopi; domini Rolandi Egregii Comitis; dominorum Valentini Kasarizze, Dese Amblasij, et Luce Petri Judicium. Judices supradicti Desa Amblasij, et Lucas Petri in Consilio

Ciuitatis apud Ecclesiam Sancte Marie more solito congregato, de omnium Consiliariorum suorum consensu et voluntate, vice et nomine Ciuium et suimet Judicium, et Consiliariorum, atque totius Communitatis et Uniuersitatis Ciuitatis Tragurii, et pro eis constituerunt et ordinaverunt nobiles viros dominos Zanicham Casocti, Comitem Marinum Amblasij, Valentimum Kazarizze consocium suum, et Doymum de Cega presentes, suos et dicte Communitatis, et Vniuersitatis, ac Civium sindicos, procuratores, actores, et nuntios speciales, in causa et causis, quam et quas habeant, et habere sperant coram domino Archiepiscopo Jadrensi, Episcopo Tininiensi et Abbe Saneti Michaelis de Monte Jadrensis Dioecesis, omnibus tribus, vel aliquibus eorum domini Pape judicibus delegatis, cum domino Episcopo Traguriensi predicto, et Capitulo Ecclesie Traguriensis, super causa, seu questione decimarum, quam aduersus concives, seu Judices, et Consiliarios, et Communem Traguriense ipse Episcopus et Capitulum moverunt; nec non et super sententia contra ipsos concives, Judices, Consiliarios, et Communem Traguriense omnes vel singulos pro dictis Episcopo et Capitulo a domino Thoma Spalatensi Archidiacono data. Dantes prenominatis sindicis et procuratoribus suis nomine et vice Ciuium, Judicium, et Consiliariorum, et Communis Ciuitatis predice, et cuilibet eorum, omnibus communiter, et cuilibet eorum in solidum, ita quod occupantis negotium non sit melior conditio, plenam virtutem et omnimodam potestatem agendi, conveniendi, reconveniendi, proponendi, respondendi, excipiendi, opponendi, contradicendi, allegandi, advocatum vel advocationis tollendi, defendendi, litem contestandi, sententiam, vel sententias interloquitorias, et diffinitivam audiendi, et appelandi, appellationem prosequendi, terminum vel terminos petendi et suscipiendi, super eorum animabus de columpnis jurandi, et subeundi alias cuiuscumque alterius generis jurementum quandocumque et quotiescumque fuerit opportunum, transigendi, compromittendi, concordandi, componendi, de rebus et bonis Communis vendendi, donandi, obligandi, permutandi, districtam tenutam, et possessionem petendi et intrandi, atque dandi litteram vel litteras compromissionis, concordii, compositionis, pacificationis, venditionis, donationis, obligationis, et permutationis faciendi et suspiciendi, et generaliter

omnia, et singula, tam in judicio, quam extra faciendi, et exercendi, que quilibet verus et legipotimus sindicus, et procurator, unus, vel plures facere possunt in generali et speciali, et que ipsi iidem Cives, Judices, Consiliarii et Commune, si omnes personaliter presentes essent, facere possent et deberent aliquo jure, vel aliqua ratione; ratum et firmum perpetuo habere et tenere promittentes, quidquid per dictos sindicos et procuratores omnes, vel pro majori parte eorum seu per aliquem eorum factum fuerit, vel aliquatenus procuratum, et in nullo aliquando contrafacere vel venire, cum bonorum omnium sepedicte Communitatis Tragurii mobilium et immobilium obligatione. Actum in Ecclesia Sancte Marie in Consilio conregato; presentibus Martino Kasarizze, Jacobo Totille, Lucha Mathei testibus, et aliis. Ego Desa Doymi examiner manum meam misi.

Ego Magister Franciscus Anconitanus Imperiali auctoritate Notarius, et nunc autentius Ciuitatis Tragurii his omnibus rogatus interfui, et mandato Judicium predictorum et Consiliariorum omnium Civitatis Tragurii scripsi et roboravi.

Predictus dominus Episcopus Columbanus pronunciavit in scriptis, sic dicens :

Nos fr. Columbanus Dei et Apostolica gratia Traguriensis Episcopus una cum nostris Archidiacono, Primicerio, et Traguriensi Capitulo universo jura Ecclesie nostre, prout cura pastoralis exigit et requirit, a quibusunque personis cum Deo et justitia requirentes, decimas de vino, sicut solvunt et exhibent Episcopis suis alie Civitates Dalmacie adiacentes, et ororum fructibus, atque molendinis a parochianis nostris omnibus cupimus cum diligentia et justitia postulare. Quas ipsi denegaverunt dicentes; quod nullo unquam tempore decimas huiusmodi exhibuerant, vel a suis majoribus audierant, quod Episcopis, et Capitulo Traguriensibus, qui fuerint pro tempore, tales decime in Ciuitate Tragurii fuerint personale, et a tempore eius non extat memoria inter Episcopos et Capitulum atque cives Tragurii pacifice et quiete sic extitit observatum. Nobis autem eridentibus, quod in huiusmodi negotio erga nos minus inhumaniter se haberent, ad Sedem Apostolicam accessimus, ad virum venerabilem Archidiaconom Spalatensem super hujusmodi questione litteras Aposto-

licas obtinentes; qui cum super hoc contra cives aliquos et Commune quandam sententiam protulisset, Judices, et Consiliarii totaque Communitas Ciuitatis eiusdem sentientes indebito se gravari, suo, suique Communis nomine Sedem Apostolicam appellarunt, et super appellatione sua ad venerabilem patrem Archiepiscopum Jadensem et ejus collegas litteras appellationis impetrarunt. Cumque super eadem questione coram judicibus antedictis longo tempore hinc et inde forent obiecta et allegata varia et diversa, nec posset eadem questio fine laudabili terminari, placuit tandem Altissimo Creatori, quod prefati Judices et Consiliarii suo, suique Communis nomine, super huiusmodi questione amicabiliter et voluntarie tanquam obedientie filii se in nostris manibus commiserint; renunciantes super hoc litteris omnibus impetratis et impetrandis. Nos autem Episcopus et Capitulum, videntes tante humanitatis indicia in eisdem, veritatem — — — — — meram et exquisitam, iterato super hoc adhibita omni diligentia et cautela, propter periculum animarum cepimus inquirere diligenter testes parochie nostre antiquos, tam clericos, quam laicos omni exceptione maiores, aliasque personas multas laudabiles et honestas ad nostram presentiam convocatas, et eos jurisjrandi religione, sicut fieri solet, acriter astringentes, sub debito prestiti juramenti quesivimus ab eisdem, quid scirent, vel crederent, seu audissent, aut perceperissent a suis majoribus de hujusmodi questione. Qui jurati sub animarum suarum periculo sic dixerunt: quod nunquam viderunt, vel sciverunt, aut a suis majoribus audiverunt, quod in Civitate Tragurii, vel ejus Districtu, Episcopis et Capitulo Traguriensi, qui fuerunt pro tempore, decime de fructibus antedictis ullo unquam tempore fuerint persolute, et sic semper ibidem extitit observatum. Quare nos sepedicti Episcopus et Capitulum, visis, et auditis, et cum diligentia inquisitis rationibus et attestationibus nostrorum civium predictorum, deliberatione inter nos habita diligenti, communicatoque multorum tam religiosorum, quam aliorum consilio sapientum, prefatis Judicibus et Consiliariis, suo suorumque civium omnium, et Communis nomine, ac civibus universis de Tragurio et ejus Districtu, ac eorum heredibus et successoribus, exceptis decimis de Sebenico ad nos Episcopum tantum spectantibus, aliisque etiam villis seu terris

ad civitatem Tragurii non spectantibus, prefatas decimas cum nostris successoribus universis, cum nullum jus habeamus penitus in eisdem, remittimus et in perpetuum refutamus et quietamus, et eorum heredes et successores ab impetione prefatarum decimarum et aliarum rerum omnium, exceptis decimis illarum rerum, que in Civitate Tragurii exhibentur, scilicet de blavis, leguminibus, et agnis, in perpetuum per difinitivam sententiam absolventes. Ipsi autem Judices et Consiliarii, totaque Traguriensis Communitas tenuitatem et summam pauperiem Traguriensis Ecclesie miserationis oculo intuentes, et ob suorum remedia peccatorum, gratis, et amicabiliter terram Sancti Vitalis Traguriensis Diocesis sic positam, videlicet incipiendo ab aqua, que dicitur Resnics, sicut vadir via publica versus Tragurium, usque ad rivum qui dicitur salsus, et sicut vadir seens cum ripa usque ad mare iuxta predictam ecclesiam Sancti Vitalis, quantum videlicet infra ipsos dictos confines spectat et pertinet ad jus et proprietatem Communitatis predicte Civitatis Tragurii, cum omni jure suo atque pertinentiis, nobis Episcopo tantum, nostrisque successoribus universis, atque Traguriensi Capitulo in perpetuam helemosinam donationis titulo libere contulerunt. Promittentes enim discalumpniari, atque defensare a quacunque persona suis cunctis laboribus et expensis, nobis super eadem terra molestiam aliquam inferente, nisi ab Illustri domino Rege Ungarie per violentum dominium violentia fuerit irrogata; ut eandem terram pastinare possimus, ac dare aliis ad pastinandum, et de ipsa quicquid nobis placuerit faciendum, Civitatis Tragurii statuto quolibet contrario non obstante. Et hec predicta omnia et singula nobis observare et attendere promiserunt sacramento corporali adjurantes. De qua quidem terra, seu ipsius fructibus, nos Episcopus cum nostris successoribus universis habere debemus tres partes, et quartam vero partem tantum, et non amplius, percipere debet Capitulum memoratum, sicut inter nos extit ordinatum. Quam vero sententiam justae et canonice promulgatam, prefati sindici, et procuratores omnes ibidem presentes et consentientes pro se, suoque Capitulo, et vice, ac nomine totius Civitatis Tragurii, presentes et consentientes acceptaverunt, rectificaverunt, et ratam in omnibus et per omnia habuerunt. In ejus etiam sen-

tentie perpetuam firmitatem, nos predictus Columbanus Traguriensis Episcopus presentem sententiam sigillis nostro, nostrique Capituli jam dicti, atque Civitatis Tragurii, nec non et domini Archiepiscopi Jadrensis, Abbatis Santi Crisogoni, Custodibus Fratrum Minorum, et Conventus Fratrum Predicatorum de Jadra fieri fecimus communiri. Actum Jadre in palatio domini Archiepiscopi Jadrendsis, presentibus ipso domino Archiepiscopo, domino Abate Nicolao Sancti Crisogoni de Jadra, fratre Johanne Custode Fratrum Minorum, fratre Rombaldo eiusdem socio, fratre Andrea Superiore Fratrum Predicatorum de Jadra, fratre Vincentio ejus socio, Prosto Coto parico, Gregorio Comitis Elie, Vulcina Pucinane, Sabbo Mis maro, Vita Sine de Viergna, Petrogna Pape, Mauro Marini Calcine, Yvanne Slovine, Josepho Stephani Maurecle, Andrea Marini Grubogne civibus nobilibus Jadre testibus, et aliis.

Ego Magister Franciscus Anconitanus Imperiali auctoritate Notarius et nunc autenticus Civitatis Tragurii, his omnibus interfui, quoniam super hoc de voluntate et mandato predictorum domini Episcopi, Capituli, Judicium, atque Communitatis Ciuitatis Tragurii proprie et principaliter Jadram accesseram, et ab eisdem rogatus, eorum omnium mandato et voluntate cuiilibet predictorum, videlicet Communitati Tragurii, et Capitulo simile faciens instrumentum, scripsi, et corroboravi.

(Farlati, Illyricum Sacrum IV. köt. 351. sk. ll.)

128.

IV. Béla királynak Körös vára népeire vonatkozó törvénnyezési intézkedése. 1268.

(B)ela Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruye, Gallicie, Lodomerie, Cumanieque Rex omnibus presens scriptum inspecturis salutem in omnium saluatore. (A)d vniuersorum tam presencium quam futurorum noticiam harum serie nolumus peruenire; quod cum Demetrius, Marcus, Pribk, Chornouch et Pribenuk, ac alij cognati eorum de Goztoyg, populi Castri Crisiensis, Abraam, Bartholomeum et Dominicum filios Comitis Bartholomei, ipso Comite Bartholomeo rebus humanis exempto super tercia parte terre Guztowyg, quam idem Comes Bartholomeus, usque dum uixit, ex nostra donacione et nostro priuilegio pacifice possederat, eoram nobis traxissent in causam, et super ea aliquamdiu disceptassent; tandem, quia ex tenore litterarum Stephani quondam Bani toeius Selauonie, qui ipsam terciam partem predicto Comiti Bartholomeo in predicta terra Guztowyg de nostro mandato statuerat, pro certo didicimus et comperimus, eandem terram Guztoyg fuisse Castri Crisiensis, et eosdem eciam homines esse populos Castri predicti, censentesque propter hoc nos eandem terram sine alieni iuris iniuria eidem Comiti Bartholomeo conferre potuisse, dictam terciam partem ipsius terre Guztowyg eum omnibus utilitatibus suis, prout in priori priuilegio nostro continetur, memoratis Abraam, Bartholomeo et Dominico filijs eiusdem Comitis Bartholomei per distinctiu sentencie calculum adiudicando dimisimus seu reliquimus perpetuo et inreuocabiliter possidendam; prefatis Demetrio, Marco, Pribk, Chornoch et Pribenuk, ac omnibus alijs cognatis eorumdem, super predicta terra Goztoyg ulterius requirenda silentium perpetuum imponentes; ita, quod quandoeunque ijdem castrenses, uel aliquis ex eisdem super predicta terra questionem suscitare attemptauerint, tamquam calumpniantores puniantur. Decernentes nichilominus, ut ijdem castrenses de pre-

predicta terra Goztoyg ad alias terras dicti Castri Crisiensis debeant se transferre, nec ibi presumant ulterius commorari. Ut igitur huius rei series firma semper et inconcessa permaneat, nec processu temporis ualeat per quempiam retractari, aut in recidive questionis scrupulum renocari; presentes eidem Abraam et fratribus suis concessimus litteras duplicitis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Farcasij Pepositi Albensis, aule nostre Uice-Cancellarij, dilecti et fidelis nostri, anno Domini M° CC° LX° octauo, Regni autem nostri anno tricesimo tercio.

(Eredetie bőrhártyán, melyről a pecsétnek töredéke vörös-zöld selyemzsíron függ, a budai kir. kamarai levéltárban. Ugyan 1268. Béla herceg által egy ugyanazon kérdést tárgyazó törvénykezési ítéletnek alapjául vettetett; mint alább 137. sz. a.)

129.

IV. Béla királynak Baab földjét illető adomanya Konch nagyszombati bíró számára. 1268.

(Bela Rex terram quandam Castri Nitriensis Baab vocatam fidi suo Konch villico de Tyrna, ab ipso Castro exemplum dat in perpetuum possidendam). Mete autem ejusdem terre hoc ordine distinguntur: Prima meta ejusdem terre incipit ab occidente a villa Comitis Stephani filij Pazmani, quae etiam Baab vocatur; inde tendit ad metam Zolgagyeor ad partem septemtrionalem; exinde tendit ad orientem juxta metas terrae Inok jobagionis Castri Zolbagyoriensis, quae vocatur Agar; abhinc tendit ad vaenam terram Castri Nitriensis, quae etiam Agar vocatur; abhinc vadit similiter ad orientem ad metas villaec Magistri Abae Ujlak vocatae, quae metae sunt in magna via, quae Nitra uadit ad Semphey; exinde procedit et diuertit ad partem meridionalem juxta metas Iregli ville Jacobi filii Hene; et hinc procedit ad metas ville Kupusd ville ipsius Konch villiei et fratrū suorum; et ibi metae praedictae

terrae Baab terminantur. Ut igitur stb. Datum per manus Magistri Farkasii Prepositi Albensis et aulae nostrae Vice-Cancellarij. Anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo octavo.

(Rajesányi Ádám kézirataiból.)

130.

IV. Bela királynak Uj-Bech nevű földet tárgyazó adománya a nyílszigeti apáczazárda számára. 1268.

Bela Dei gracia Rex Hungarie vniuersis Christi fidelibus presencium inspectoribus salutem in omnium saluatorem. Ad vniuersorum noticiam harum serie uolumus peruenire, quod cum nos ad prouisionem et vtilitatem Monasterij Ecclesie Beate Virginis de Insula Regio cum fauore inuigilare uelimus, quan-dam terram nomine Wybech uacuam cum palacio super eadem existenti dicto Monasterio de Iosula duximus conferen-dam. Sed quia de ipsius terre qualitate et quantitate nobis ad plenum non constabat, misimus ad dictam terram Magistrum A. Prepositum Budensem, et Magistrum Ambrosium Comitem Capelle domine Regine karrissime consortis nostre, dilectos et fideles rostros, qui postmodum in suis litteris nobis rescrip-serunt, quod ipsa terra uacua esset, et uicina terre ipsius Mo-nasterij Jenew uocate, et eandem cum palacio in ipsa terra existenti predicto Monasterio statuissent de precepto nostro et mandato. Nos itaque asignacionem ipsius terre factam per Magistrum A. Prepositum, et Magistrum Ambrosium prefatos, ratam habentes atque firmam, ipsam terram, quemadmodum Magister A. Prepositus et Magister Ambrosius prefati asignauerunt, eidem Monasterio Beate Virginis dedimus, contulimus et donauimus perpetuo possidendam. Datum ab Incarnacione Domini anno M° CC° sexagesimo octavo.

(Eredetie bőrhártyán, a hátul oda nyomott pecsét elveszett; a budai kir. kamara levéltárból)

131.

IV. Béla király az ó-budai prépostnak meghagyja, hogy Nevegi Benedeket és testvérét a nyúlszigeti apáczazárda jobbágyságába iktassa. 1268.

B. Dei gracia etc. (A budai prépostnak.) Cum Benedictus de Neueg, qui se jobagionem Castri Albensis esse asseruit, et frater suns vterinus cum terra eos contingente comparhendo eorum nobis spontanea uoluntate assumpserint iobagionatum Monasterij nostri de Insula Beate Virginis, fidelitati tue mandamus precipiendo, quatenus uadas personaliter, et eosdem B. et fratrem suum, cum terra ipsos in terra Neveg contingente, sine preiudicio iuris alieni in libertate iobagionatus Ecclesie nostre predicte deputare debeas permansuros. Datum in Oronos in festo Fpiphanie Domini.

(A budai prépostnak jelentéséből, mint alább 145. sz. a., a budai kir. kamarai levéltárban.)

132.

Maria királyné Beryn birtokát Gergely come:nek átengedi. 1268.

Maria Dei gracia Regina Hungarie omnibus presens scriptum inspecturis salutem in Domino. Ad vniuersorum noticiam harum serie volumus peruenire; quod cum suscitata questione inter Comitem Gregorium filium Juharus, nobilem de Simigio ab una parte, populos vero nostros de villa Berin ex altera, super quadam terra ad usum septem aratrorum sufficiente, quam idem Comes Gregorius ab eisdem populis nostris nomine sue terre hereditarie de Juharus occupate ordine iudicia-

rio requirebat, duellum adiudicatum inter partes extisset; tandem constitutis in area duelli, et certantibus seu dimicantibus pugilibus vtriusque partis, mediantibus proborum virorum studijs inter eos composicio huiusmodi interuenit: quod idem Comes Gregorius ipsam terram, super qua contencio vertebatur, eisdem populis nostris dimisit et reliquit pacifice possidendam, recipiendo viginti marcas argenti in forma compositionis ab eisdem. Postea vero processu temporis, cum idem Comes Gregorius domino nostro Regi, nobis, et Beli Ducis tocius Sclauonie et Croacie karissimo filio nostro fideliter et inreprehensibiliter seruuiisset; nosque singulorum merita ponderare, et dignis extollere munificencijs volumus, vt debemus; tum ob meritorias et multiplices fidelitates ipsius Comitis Gregorij, domino nostro Regi, Ducis Beli karissimo filio nostro ac nobis — — — impensas et exhibitas per eundem, tum quia volentes vniuersos Regni nostri nobiles ad inpendenda fidelitatis opera nobis reddere promptiores; terras et possessiones ipsorum, que ab ipsis indebite aut injuste extiterant occupate, eisdem reddi et restitui fecimus de gracia pleniori, sepedictam — — — — vt premissimus, litis materia fuerat suscitata, que eciam per formam compositionis predicte nostro iuri cesserat, ex beneplacito, conniuencia, voluntate et consensu domini nostri Regis, ac Ducis Beli predictorum, memorato Comiti Gregorio, et per eum suis heredibus herediumque successoribus nomine sue terre hereditarie, reddidimus, restituimus et resignari fecimus per Ipoth Comitem Seguestensem fidelem nostrum pleno iure, pacifice et perpetuo possidendam; predictas viginti marcas, quas ipse Comes Gregorius a prefatis populis nostris in forma premisse compositionis receperat, eidem pro seruicijs suis remittentes et relaxantes de gracia speciali; eo insuper adiecto, quod nec predicti populi de villa Berin contra sepetactum Comitem Gregorium aut successores suos, nec aliquis alteracione terre vel pecunie prenotate, vnam aliquam mouere possint vel debeant questionem. Cuius terre prima meta, sicut eodem Ipoth Comite nobis nunciante constituit, incipit a meta terre hereditarie ipsius Comitis Gregorij Juharus vocate a parte meridionali sub arbore *tul*, vbi due mete terree sunt erecte, que mete procedendo versus aquilonem separant ipsam terram a terra Zyman

et Osscenag ; deinde procedit versus orientem per vnum monticulum, et peruenit ad unam uallem, que vocatur *fertes* ad metas terreas sitas sub eadem arbore *tul*; inde discurrit uersus orientem, et peruenit ad unam arborem piri, transeundo unam uiam, per quam itur ad Zyman ad metas terreas sub eadem ; deinde parum flectitur uersus meridiem ad metas terreas in quadam valle ; inde tendit uersus orientem in uno uirgulto quod dicitur *mega*, in cuius fine iuxta unam uiam peruenit ad metas terreas, que dicuntur *sceghatar* ; et deinde parumper procedendo iuxta eandem uiam uersus orientem peruenit ad metas terreas ; abinde autem transeundo ipsam uiam uersus meridiem peruenit ad metas sub dumo *gumulchyn* eretas ; deinde autem procedendo ad unum monticulum peruenit ad metas terreas ; deinde descendit ad unam uallem et uenit ad metas terreas uersus meridiem ; abhinc procedendo ad metas terreas, ubi distinguntur mete hereditarie terre Comitis Gregorij memorati Iharus nuncupate ; et ibi terminantur. Ut igitur hec restitucio terre sepedicte robur optineat perpetue firmitatis, nec processu temporum possit per quempiam reuocari, presentes litteras contulimus duplicitis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Laurencij Prepositi Sancti Yrenei Syrimiensis, aule nostre Vice-Cancellarij, dilecti et fidelis nostri, anno ab Incarnatione Domini M° CC° LX° octauo XVI. kalendas Aprilis.

(Zsigmond királynak 1396 ki átiratából a budai kir. kamarai levéltárban ; hiányosan és több lényeges hibával kiadva Fejér által Cod. Dipl. IV. k8t.

3. r. 462. l.)

133.

Istrán ifjabb királynak nevezetes adománya Sándor szörényi bárón számára. 1268.

Stephanus Dei gracia junior Rex Hungarie, Dux Transsiluanus, Dominus Cumanorum omnibus Christi fidelibus presentem paginam inspecturis salutem in omnium saluatorem. Licet Regia pietas manum munificam debeat porrigere vniuersis; illos tamen, quorum experta probitas laudata est in prosperis et in aduersis, prosequi debet munificencia largiori, vt alij eorum exemplis inuitati ad fidelitatis opera forcis accendantur. Proinde ad vniuersorum noticiam tam presencium quam posterorum harum serie uolumus pernenire; quod attendentes fidelitates et seruiciorum merita dilecti et fidelis nostri, Alexandri Bani de Sceurino, que et quas idem nobis a temporibus infancie sue, in domo nostra iugiter famulando, et in alijs multis casibus fortune se pro nobis exponendo, laudabiliter exhibuit et denote; et ut quedam seruicia eiusdem laude digna in specie exprimamus, in bello nostro generali iuxta Morauam, quod habuimus cum Rege Bohemorum, et hostes nostri nos circumdedissent idem gloriose dimicauit, pedes in ipso conflictu remanendo. Ceterum sub castro Olmuchi in nostro exercitu uiriliter se habuit et potenter, ubi quinque vlnera letifera in se excepit manu aduersa, pro Regni utilitate et Corone. Preterea cum exercitum nostrum in Greciam misissemus, ipse Alexander Banus ante omnes alias, collecta sua multitudine intrepidus aciem Grecorum penetrauit, et non cum minima effusione sui sanguinis et suorum victoriam hauit nobis adoptatam. Nec pretermittimus, quod cum Ladillaus et frater suus Jula, infideles nostri, a parentibus nostris contra nos missi, suos temerarios conatus direxissent, dictus Banus solita fidelitate omne bonum studuit pro nobis exhibere; et specialiter tempore persecucionis nostre et miserie, quando videlicet dura et crudelis persecucio parentum nostrorum extra terminos terre nostre, despecta pyctate uoluit effu-

gare ; prefatus Banus parentibus, filijs, fratribus, possessionibus ac omnibus bonis et rebus post tergum penitus derelictis, nobis exhibere non expauit, et ad castrum Feketeholm wlgo nuncupatum, nobiscum intrauit, ibique nobis genera seruiciorum diuersa ad nostrum mandatum exhibuit animo ilari et iocundo tanquam domino suo naturali. Item primo die quando Conrardus filius Kemyn ad portas castri memorati manu armata auxilio parentum nostrorum accessisset, predictus Banus cum eodem forti manu concertauit. Et cum demum ab ipso castro exeundo, insultum contra Laurencium Palatinum fecissemus, qui nostram mortem anhelebat et uitam extinguere cupiebat, sepedictus Banus mortem pro nobis non formidans, ante omnes alios ad casus se fortune intromisit, vbi quosdam lancea, quosdam gladio interfecit, et multos ex hostibus nostris victos nobis duxit et ligatos. Deinde in Ilsgagyz (igy) in bello nostro generali prenominatus Banus Alexander tanqnam murum se pro nobis ordinavit, et in medios hostes se intromisit, non metuens mortem, sed nostram querens gloriam et honorem, coram oculis nostre Maiestatis mirifice dimicando ac hostium potentiam penitus infringendo, nos statuit nostre Corone et honori. Et licet alias virtutes fecerit, multas laude-dignas, tamen hee virtutes memorate ad presens sufficient nominasse. Nos igitur in recompensacionem seruiciorum eiusdem Alexandri Bani, licet minima videantur, que ad presens agimus, et longe maioribus dignus habeatur, vt meretur ; quasdam villas sew terras Wosvary, Zenthmartun, Zalka et Kaak vocatas, cum suis vtilitatibus et pertinencijs, eidem Alejandro Bano fideli nostro, et per eum suis heredibus heredumue successoribus dedimus, donauimus et contulimus iure perpetuo et irreuocabiliter possidendas. In quarum terrarum sew (v)illarum corporalem possessionem per Kuplen Comitem hominem nostrum sub testimonio Capituli Waradyensis, nullo penitus contradicente atque prohibente, fecimus eundem introduci, prout in litteris recepimus Capituli memorati. Qarum villarum sew terrarum, videlicet Wosvary et Zenthmartun metas in eisdem litteris inuenimus sic distingi : Prima meta egreditur in valle Goronch, et tendit uersus orientem ad partem dextram in eadem valle, et pergendo cum metis tribus reuertitur in dicta valle Goronch ad partes occidentales, et peruenit ad

metam quartam, que mete sunt eadem valle; et exit de ipsa valle Goronch, et pergit ad viam, que tendit ad Terebes; et ex hinc tendit ad aquam, que wlgo Huzeutow appellatur, et in angulo eiusdem Huzyutow est meta de terra; et deinde tendit ad metam capitalem, que separat et distingit metas **terre Wosvary** de villa Nempi, et de Magistro Gabriano; et dehinc egreditur et pergit cum districtis metis ad aurifodium; et exinde pergit cum metis districtis et proximis ad viam ad arborem ilicem; et post egreditur et vadit versus orientem ad Fyzespatak, et ibi de sinistra parte fenetum remanet ad villam Nempi, et de parte dextra de monte remanet ad villam Wosvary, eundo cum metis continuis et districtis; et exinde pergit supra ad orientem, et transit vnam aquam wlgo Saar vocatam iuxta molendinum Nona in parte inferiori, et ex utraque parte Saruizy sunt mete; et postea tendit cum districtis metis et apertis ad Bodunyakerek, et ipsa Bodunnyakerek remanet ad dextam partem; exinde progreditur et vadit cum metis distinctis et manifestis ad visionem ad Nadasthzygh, et ibi conmetaneus est Dyonisius, et exinde — — — it — — — sus orientem iuxta Kysegurd cum metis eleuatis; et deinde progrediendo asscendit ad vnum monticulum ad partem dextram, et ibi sunt due magne arbores illices, et de medio earum sunt metee de terra, que separant et distingunt terram Wosvary de Isyph Comite, et ab Andrea filio Farkasij; et hijs omnibus transcursis tendit iterum ad orientem, ad Keuryzygb, videlicet in viam, que vadit ad Terebes, in viam, et ibi coadunantur metee prenotate iterum ad terram Solyumus, que eciam pertinet ipsi Bano. Terra autem Zenthmartun habet metas istas: Prima meta egreditur a parte orientali de terra Kok, que pertinet filio Thebe; item retinet metam a villa terre Buch, que nunc attinet ad villam Nempi, cuius meta est de terra ex ista parte Saar; et transit ipsani aquam Saar, et tendit supra ad dextram partem meridionalem, et iuxta candem Saruizy peruenit ad vnum fluum, qui wlgo Sartu appellatur, et ibi est vna meta de terra; item tendit ad vnum montem, et appropinguat ad siluam Etyn vocatam; et transit de parte dextra a fine dicte Ethyn; inde tendit per planicies, et peruenit ad vnam metam de terra cleuatam; ex hinc vadit ad Hashoffew ad orientem, et ibi sunt due metee, vna de terra,

et alia de arbore; et inde egreditur et uadit in siluam, que wlgo *lyget* vocatur iuxta viam Nempty, et peruenit ad arbores illices, que sunt iuxta eandem viam; et post tendit ad locum, qui wlgo Monyuros appellatur, et minor pars de Monyorous remanet ad terram ville But, et vadit recte ad Kerekberuk; deinde tendit ac Sukrakatya, et exinde vergit ad Swsyos potok, que iterum in silua pergendo a terram Solyumus quoadunantur supradictam. Item prima meta terree Kaak incipit de una silua, que est ante vnum fluuium Tholup vocatum, et ipsa terra dicta Kaak erat jobagionum Castri de Bursua, tamen est ipsa terra in prouincia de Zabouch; dehinc progreditur et venitur ad locum Keteleukuz appellatum, et ibi sunt due mete de terra; postea egreditur et venit ad vnam arborem salicis, et sub ipsa est meta terrea; item eciam abhinc progrediendo venit ad unam arborem illicis, et sub ipsa arbore est meta terrea; posthinc sallitur ad vnum beerch, et ibi superius sunt due metee terree; item postea protenditur ad partes meridionales, et transit vltra in vna paruula aqua; iterum ascendit ad vnum beerch, et ibi superius in beerch sunt tres metee terree, que distingunt et separant ipsam terram Kaak a terra Nicolai filij Vrkund Hene nominate (igy); item eciam vadit ad vnum montem, qui wlgo Kyklew appellatur, et iuxta ipsum montem transit cum duabus metis terreis, et vadit ad Bagdan tethew, et ante fertew est vna meta terrea; dehinc transit supra ad partes orientales, scilicet ad metam capitalem, que separat ipsam terram a terra Pauli filij Nicolai; progrediendo enim iuxta terram Pauli vadit ad partes septentrionales, et peruenit ad vnam magnam arborem illicis, et sub eadem sunt due metee capitales; et per ipsarum transseundo per planicies quoadunatur et terminatur ad terram Deuecher nominatam. Item enim attinent vnde ciu stagna ad ipsam terram Kaak supradictam; primum Eleutow appellatur, secundum Gorghad, tertium Wsund, quartum Kulbeer, quintum Kurmur, sextum Malathoua wlgo nominatum, septimum Wruzd, octauum Kububur, nonum Malathoua, et alia duo similiter; et sic finiuntur metee terrarum predictarum. Ut igitur hec nostra donacio sew collacio robur obtineat perpetue firmitatis, nec per quempiam successorum nostrorum possit nel debeat tractu temporis retractari, atque in irritum reuo-

cari; habitu consilio Baronum nostrorum et Nobilium Regni nostri, presentes litteras eidem concessimus dupplieis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Petri, dilecti et fidelis nostri, aule nostre Vice-Cancellarij anno ab Incarnationis Domini M° CC° LX° octauo.

(Ez azon érdekes okmány, melyet hiányosan és sok hibával Fejér György tett közzé Cod. Dipl. IV. köt. 3. r. 465. l., s melynek lehetőleg hű szövegét Lajos királynak 1365-ki megerősítő privilegium szerint kiadta Waltherr László a m. tud. akadémia évkönyveinek VI. kötetében 430. sk. II.)

134.

István ifjabb királynak nemesítő levele Pouka és Barnabás gömör várjobbágok számára. 1268.

Stephanus Dei gracia junior Rex Hungarie, Dux Transsiluanus, Dominus Comanorum omnibus Christi fidelibus presentem paginam inspecturis salutem in omnium saluatorem. Cum ab exordio rerum humane condicionis libertatis omnium una eademque fuerit condicio, Diuina permittat pietas, et id ipsum Regia annuere debet benignitas, ut pro quibus propria vel aliorum merita suffragantur, ad pristinum libertatis statum restituendi fore censeantur. Proinde ad uniuersorum noticiam tam presencium quam posterorum harum serie volumus peruenire, quod consideratis fidelitatibus et seruiciorum meritis Petri Comitis filij Elye fidelis nostri, ad instanciam et petitionem eiusdem Poukam et Barnabam jobagiones Castri nostri de Gumur, filios Sudurman, seruientes videlicet ipsius Petri Comitis filii Elie, et propter fidelitates ac seruicia dictorum Pouka et Barnabe, que et quas ijdem in multis articulis ac diuersis nobis et Regno nostro necessarijs, varijs casibus fortune se exponentes fideliter exhybuerunt, laudabiliter et indefesse, et specialiter tempore persecucionis nostre et miserie, quando videlicet dura et crudelis, et iniusta persecucio parentum nostrorum de Regno nostro extra terminos Regni

nostri ad castrum Fekethewhalom fugando intrare coactauit, tandem post exitum ipsius castri Laurencio aduersario nostro capitali capto et conuineto ijdem Pouka et Barnabas, vna cum domino ipsorum, Petro Comite videlicet filio Elie, ante omnes alias nobis occurserunt ad omne mandatum et preceptum nostrum se sine intermissione submittentes, donec ad pacis cum parentibus nostris deuenissemus vniōnem. Ceterum cum secundo inter nos et parentes nostros materia questionis fuisse suscitata, et eosdem Poukam et Barnabam ad castrum dicti Petri Comitis domini ipsorum transmissemus, ipsum castrum, sicut de ipsorum laudabili fidelitate sperabamus, nobis reseruarunt. Nos autem in recompensacionem seruiciorum corundem, volentes eisdem grata vicissitudine occurrere, eosdem Poukam et Barnabam, et per ipsos suos heredes heredumue successores corundem, a jobagionatu Castri de Gumur supradicti cum terra sua Kozorossou vocata in Comitatu Neugradiensi adiacenti pure et simpliciter eximendo, in numerum seruicium nostrorum nobilium duximus transferendos; super qua eciam libertate ijdem privilegium Herricy Regis karissimy predecessoris nostri felicis recordacionis Sudurman patrem suum antedictum obtinuisse asserebant, quod tempore Tartarorum amisisse per eundem affirmarunt. Ut igitur hec per nos eis concessa libertas, et a predecessore nostro prius habita et optenta, robor optineat perpetue firmitatis, nec traetu temporis per quempiam successorum nostrorum possit uel debeat reuocari atque irritari, presentes eisdem concessimus litteras dupliceis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Petri dilecti et fidelis nostri aule nostre Vice-Cancellarij anno Domini M° CC° LX° octauo.

(Az egri káptalannak 1340-ki átiratából, melyet „Dominicus filius Dominici de Kodrozou pro se et pro Blasio filio Abulgan de eadem“ kért, a budai kir. kamarai levéltárban.

135.

István ifjabb király atyja IV. Béla királynak Woyzló földet tár-gyazó adományát a nyúlszigeti apáczazárda számára helyben hagyja. 1268.

Nos Stephanus Dei gracia junior Rex Vngarie, Dux Transiluanus, significamus vniuersis presencium per tenorem, quod domina Margareta karissima soror nostra, et alie domine sorores de Insula Sancte Marie nobis supplicarunt, quod iuxta litteras domini et karissimi patris nostri presentatas nobis super terris Petre et Paulus iobagionum Castri de Ku-arzth Woyzlow uocatis, per eosdem diete Ecclesie Beate Virginis collatis, dare nostras eciam litteras dignaremur, can-demque collacionem nostrarum litterarum patrocinio confir-mare. Quarum quidem tenor talis est :

Nos B. Dei gracia Rex Vngarie stb. (következik IV. Béla királynak 1267-ki okmánya, mint fentebb 119. sz. a.)

Nos itaque iustis peticionibus ipsius domine sororis no-stre karissime et aliarum dominarum sororum de Ecclesia memorata annuentes, easdem litteras karissimi patris nostri reseribi fecimus de verbo ad verbum nostris litteris inserendo, et ipsam collacionem ratam habentes per omnia approbamus. In cuius collacionis perpetuam memoriam et confirmationem presentes dedimus sigilli nostri munimine roboratas. Datum in Potok anno Domini M° CC° LX° octauo.

(Eredetie bőrhártyán, melynek pecsétje csak töredékben megvan, a budai kir. kamara levéltárban.)

136.

István ifjabb királynak Megyer Komárom megyei birtokot tár-gyazó adománya comes számára. 1268.

Nos St. Dei gracia junior Rex Hungarie, Dux Transsiluanie, Dominus Cumanorum tenore presencium significamus vniuersis, quod ob merita seruiciorum et fidelitatis Parabulj Comitis fidelis nostri, terram sev uillam Meger uocatam iuxta Waag adiacentem in Comitatu de Cumarun existentem, ipsi Parabulj Comiti, et per eum suis heredibus cum omnibus vtilitatibus suis deditimus et contulimus iure perpetuo possiden-dam. Datum in portu Preuchul in octauis Pentecostes anno Domini M° CC° LX° VIII°.

(Eredetie bőrhártyán, a hátúl oda nyomott pecsét elveszett a budai kir. kamarai levéltárban.)

137.

Béla herczeg több körösmegyei várjobbágynak Goztovych birtokra vonatkozó egyenetlenségeit elintézi. 1268.

(B)ela Dei gracia Dux tocius Selauonie, Dalmacie et Croacie omnibus presens scriptum inspecturis salutem in om-nium saluatore. Ad uniuersorum tam presencium quam futu-rorum noticiam harum serie uolumus peruenire, quod cum Demetrius, Marcus, Prybk, Chornovch et Prybineg, ac alij cognati eorum de Goztovych, populi Castri Crisiensis, Abram, Bartholomeum et Domynicum filios Comitis Bartholomey coram nobis conuenissent conquerendo, proposuerunt contra ipsos, quod ijdem terciam partem terre ipsorum de Goztovych

detinerent indebita occupatam in ipsorum preiudicium et grauamen; predicti autem Abraam, Bartholomeus et Dominicus responderunt, quod ipsi terciam partem prefate terre Goztovych ex gratia et donacione karissimi patris nostri B. illustris Regis Hungarie iusto titulo donacionis possiderent et tenerent; cumque nos auditis parcium assertoribus sepedictos Abraam et fratres suos requisissemus, si haberent instrumenta uel priuilegia, quorum auctoritate uel pretextu tenearent ipsam terram, idem Abraam et fratres sui exhibuerunt nobis priuilegium domini Regis karissimi patris nostri; cuius tenor talis fuit:

Bela Dei gracia stb. (következik Béla királynak ugyanazon 1268-ki okmánya, mint fentebb 128. sz. a.)

Nos itaque inspecto tenore eiusdem priuilegij, et diligenter examinata continencia ipsius, cum Baronibus Regni nostri, H. scilicet Bano Selauonie, Dyonisio Comite Zaladiensi Judice Curie nostre, Magistro Baag Comite de Dobycha, et alijs Baronibus et nobilibus Regni nostri, qui nobis assidebant, decreuimus et decernendo censuimus, ipsam terciam partem prefate terre Goztovych iuxta tenorem et continenciam eiusdem priuilegij Abraam, Bartholomeo et Dominico perpetuo relinquendam, et diuinisimus eisdem, et per eos ipsorum heredibus iure perpetuo pacifice possidendam, sepedictis Demetrio, Marco ac alijs suprascriptis cognatis eorum super requisitione ipsius tercie partis perpetuum silencium inponentes, ut conuictis in calumpnia manifesta, et Demetrio uni ex eisdem, qui assari debebat pro huiusmodi litis refricacione, ad peticionem aliquorum Baronum nostrorum, parcentes, partem capitum sui abradi fecimus in signum opprobrij et memoriam ulcionis. Ut igitur huius facti series perpetuo permaneat inconcussa; nec possit per quempiam in posterum irritari, presentes litteras ipsi Abraam et fratribus suis predictis dedimus sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus venerabilis patris Ladyzlay Episcopi Tyniensis, aule nostre Cancellarij, dilecti et fidelis nostri, anno ab Incarnatione Domini M^o CC^o LX° octavo.

(Eredetie bőrhártyán, melyről Béla herceg pocsétje vörös-zöld selyemzsírónon függ, a budai kir. kamarai levéltárban.)

138.

IV. Kelemen pápa a Trau-i püspök és sebenico-i papság közti, tartozásaiakra vonatkozó, egyezkedést hagyja helyben. 1268.

Clemens Episcopus seruus seruorum Dei venerabili fratri . . . Episcopo Traguriensi salutem et Apostolicam benedictionem. Ea que judicio uel concordia terminantur, firma debent et illibata persistere, et ne in recidive contentionis serupulum relabantur, Apostolico conuenit presidio communiri. Sane petitio tua nobis exhibita continebat, quod cum olim inter te ex parte una, et . . . Archipresbyterum, et clericos Ecclesiarum de Sibenico tue Diocesis super eo, quod ipsi tibi canonicam obedientiam et reverentiam debitam prestare, ac de alijs juribus Episcopalibus respondere contra justitiam denegabant, ex altera questio verteretur; demum mediantibus . . . Archidiacono et Capitulo Spalatensi amicabilis super his compositio inter partes intervenit, quam Apostolico petisti muninre roborari. Nos itaque tuis supplicationibus inclinati, compositionem ipsam, sicut rite sine pravitate provide facta est, et ab utraque parte sponte recepta et hactenus pacifice obseruata, et in alicujus prejudicium non redundat, ratam et gratam habentes, eam auctoritate Apostolica confirmamus et presentis scripti patrocinio communimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre confirmationis infringere, uel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare presumperit, indignationem Omnipotentis Dei, et Beatorum Petri, et Pauli Apostolorum ejus se nouerit incursurum. Datum Viterbií VI. kalendas Martii Pontificatus nostri anno quarto.

(Farlati, Illyricum Sacrum IV. köt. 353. I.)

139.

Lőrincz nádor Denna birtoknuk egy részét a Hetesi nemeseknek itéli oda. 1268.

(L)auencius Palatinus et Comes Symigiensis vniuersis Christi fidelibus presencium noticiam habituris salutem in Domino. Ad vniuersitatis vestre noticiam tenore presencium volumus peruenire, quod cum nos dominus noster Illustris Bela Rex Hungarie ad renocandas terras ac alia iura nobilium per vduornicos castrenses, et populos domine Regine, ac alias cuiuslibet condicionis homines occupata, ad Comitatum Symigensem transmisisset, et quinque nobiles de ipso Comitatu electos per omnes nobiles de eodem Comitatu, Johannem scilicet filium Ysep, Cosmam de Kuazna, Stephanum filium Ders, Gregorium filium Johannis, et Thomam filium Mortunus de Wyslou nobis in socios deputasset, et ijdem quinque nobiles socij nostri iureirando, tacto sancto et viuifco crucis signo domino Regi promisissent, quod non aliud nisi iura nobilium indebite per condicionarios occupata restituerent, et eciam secundario nobis tactis sacrosanctis reliquijs et ewangelio super filios filiorum iurassent illud idem, et recepta tali cauzione processissemus ad preceptum domini supradictum, Ambrosius filius Ambrosij, Christoforus filius Barlabe, et Jacobus filius Abraham, nobiles de Hetus, de Adamus, Feldryeo, Valentino et cognatis suis, jobagionibus Castri Symigiensis de villa Saroslau, quandam particulam terre sue hereditarie, quam de terra eorum Denna vocata receptam et violenter occupatam esse dicebant coram nobis, et coram coiudicibus nostris predictis, per formam inquisitionis pecierunt sibi reddi. Verum cum nos ad ipsam inquisitionem processissemus, sciuimus veraciter, dictam particulam terre fuisse de iure hereditario nobilium de Hetus predictorum; ad maiorem tamen cautelam ipsos non nobiles de Hetus super predicta particula terre personaliter constitutos ad personas suas et ad filiorum suorum iurare fecimus orribili iuramento super eo, quod ipsa particula terre,

quam reambulauerunt, fuerit ipsorum hereditaria, et per dictos jobagiones Castri indebite occupata. Cum itaque diligenter inquisitione facta, et recepta iuratoria caucione, ut prediximus, inuenerimus, dictam particulam terre esse hereditariam ipsorum nobilium predictorum, eandem ipsis nobilibus, exclusis jobagionibus Castri predicti de eadem, restituimus hereditario iure perpetuo possidendam, et metas, sub quibus ijdem nobiles ipsam terram possidere debeant, fecimus eleuari. Mete autem hoc ordine distinguntur: Incipit prima meta a parte meridionali iuxta villam Ambrosij predicti Denna vocatam iuxta fluum Denna, et ibi sub arbore ceraso sunt mete; deinde in eodem flumio vadit ad partem septentrionalem metis duplicibus, et peruenit usque ad metas terre nobilium de Elya, et ibi sub una queru sunt mete; deinde fleetitur ad orientem iuxta metas et terminos terre nobilium de Elya, et vadit cum metis duplicibus, et venit usque ad aliam terram hereditariam ipsius Ambrosij, de qua eadem particula erat excepta, ubi contiguatur cum illa; et sic terminatur. In cuius rei memoriam et perpetuam firmitatem presentes concessimus litteras sigilli nostri, et sigillorum nostorum sociorum munimine roboratas. Datum per manus Magistri Sebastiani Cantoris de Posoga et Canonici Albensis Prothonotarij nostri anno Domini M° CC° LX° octauo.

(IV. László királynak 1274-ki megerősítő privilegiumából, a budai kir. kamarai levéltárban. Töredékét közölte Fejér Cod. Dipl. VII. kötetében.

1. r. 349. l.)

140.

Chák bán és bírótársai mint kikiüldött királyi bárók Domonkos Mour fiának visszaadják a Keszi-i várjobbágyok által el foglalt örökö birtokát. 1268.

Nos Chaak Banus Comes Zaladiensis, Pousa, Hernicus, Vyd, Goganus, Valentinus, et Buchk, iudices a domino Rege super restituzione terrarum in Comitatu Zaladiensi deputati. Ad vniuersorum noticiem (igy) scripto presenti declaramus, quod cum (B)ela Dei gracia inclitus Rex Vngarie, et S(tephanius,?) per eandem Dux tocius Sclovoniae illustris, eiusdem filius, ex consuete pietatis gratia, maxime causa iusticie condescende(n)te(s) prehabita deliberacione diligentie decrenerint, vt terre seu possessiones quelibet nobilium, seruicium videlicet suoram, per tocius Regni sui districtum, apud quoseunque, vel cuiuscunque condicionis homines inuenirentur occupate, pristinis possessoribus, quos iure hereditatis tangerent, redderentur et restituerentur integraliter, prout primitus sunt possesse; nos igitur conuocatis omnibus, qui ad hoc fuerant conuocandi, et magni sacramenti sedem, tactis videlicet Saerosantis Euangelijs in uicem obligati, ad exequendum mandatum domini Regis, et Ducis Bele prefatorum, processimus in negocio fidelitate debita Regi et Corone obseruata. Vbi inter cetera terram Dominici filij Mour et fratrū suorum ad unum aratrum sufficientem, de propria hereditaria eorundem Kezy vocatam, per eastrenses de Kezy indebitē occupatam inuenissemus; per multorum et commetaneorum et conuicinorum revela (igy) cognouimus, Dominicum et fratres suos a primeuis progenitoribus eorundem ipsam terram possedisse, et quod super est, propter evidenciorem cautelam in sacramento deceū nobilium similibus eisdem coequalibus ipsam terram, videlicet ad unum artrum pertinentem, prenotatis nobilibus, Dominico et fratribus suis, presentibus jobagionibus Castri, Blasio Comite, Gothardo Mayore Speculatorum, Martino fratre eorundem, Oliuerio Mayore Exercitus, eastrensis de eadem villa Kezy existentibus, contradictore aliquo non obstante,

sed pocius affirmantes, sepe dictam particulam terre fuisse propriam hereditariam prefatorum nobilium, restituimus cum omnibus utilitatibus suis, iure perpetuo inrevocabiliter possidendum. Cuius terre prima meta incipit iuxta — — — — — Morzol a plaga orientali, ubi sunt due mete, una in salice, alia in *egerja* uocata; inde tendit de iuxta cellarium de terra paratum, qua dueit ad magnam viam, ibi sunt due mete; exinde currit de iuxta *byzuscum* in eadem magna uia a parte septemtrionali, in planicie sunt due mete; inde autem progreditur et peruenit ad fruticem, ubi sunt due mete terre; inde uero directe vadit ad duo iugera terrarum, ubi sunt due mete terre; item in angulo eiusdem terre sunt mete in spinis, et inde cadit ad viam antiquam ubi sunt due mete; inde descendit ad vallem Told, ubi sunt due mete; et inde transit superius ad duas metas in frutice *tul* positas, et transit ad montem eiusdem vallis Told, ubi sunt due mete, una in piro, alia terrea; et inde pertransxit per viam antiquam, ubi sunt due mete; et exinde tendit ad tres metas ad plagam orientalem, quarum una separat de castrensis de Kezy, et secunda meta pacifica de populis domine Regine, et de castrensis de Hon. Preterea restituimus — — et predictis nobilibus Dominico et fratribus suis, quadraginta iugera terrarum indebitae occupatarum per populos domine Regine et per castrenses de Hon, de propria hereditaria eorundem Cuechesporog uocata, ad sacramentum Dominicy et fratris sui duorum nobilium eiusdem coequalibus per antiquas metas inreueocabititer, pacifice et quiete possidendas. Prima meta erigitur in uertice Cuechesporog vna meta antiqua, alia nova; inde te(n)dit ad partem septemtrionalem, ubi sunt due mete, una in piro, alia terrea; inde tendit directe ad plagam septemtrionalem, ubi sunt due mete, una in piro antiqua, alia nova; inde peruenit ad magnam viam, ubi sunt due mete in piro et et terrea; inde ad fenetum sub magna silua, ubi sunt due mete; inde ducitur ad viam antiquam per antiquas metas pacificas usque ad consumpcionem metarum. Datum anno Domini M° CC° sexagesimo octauo.

(Eredetio bőrhártyán, melyről a kiküldött birák pecsétjei hártyazsinegen függetek, de a hét közül 3 már elveszett, dr. Stur gyűjteményében. Közli Horváth Mihály.)

141.

*Chák bán és birtótarsainak egy másik Uk birtokra vonatkozó ítélete Bench mester Miklósnak fia, s Guthalum és fia László közt.
1268.*

Nos Chak Banus Comes Zaladiensis memorie commendantes significamus quibus expedit presencium per tenorem, quod cum ex mandato domini Regis una cum quibusdam uiris idoneis et honestis, videlicet Princh Comite, Valentino Comite de Lad, Petro Comite filio Jachk, et Jacobo de Gulach super facto Bench Magistri filij Nicolay ab una parte, Guthalum et Ladizlay filij eiusdem ab altera sentenciare debuissemus, et licet Princh Comes huic sentencie causa necessitatis interesse non potuit, tamen cum tribus iudicibus et alijs multis nobilibus inter partes sententiam fecissemus; considerando, quod si qua horum pars decreto nostro non aquiesceret, penam, tanquam in examine duelli conuictus fuisse, subportaret. Cum itaque sub forma pacis ex consensu partis inter partes talem fecissemus compositionem, quod licet Magister Bench filius Nicolay dimidietatem tocius terre V^k requisivisset, tamen considerantes continuitatem et unionem consanguinitatis, quartam partem terre V^k, quam ad presens ijdem Guthalum et Ladizlaus filius eiusdem obtinebant, domine Anastasie sorori eiusdem Guthalum, et Bench Magistro genero suo dictauimus deuenire; ita quod si antedictus Guthalum, et Ladizlaus filius eiusdem ipsam quartam partem terre antedictae de proprietate corundem possent redimere, bene quidem; nichilominus alius aliqua occasione interposita necquam posset superuenire. Et cum sepedicti Guthalum et Ladizlaus, nolentes considerare iusticiam, et sentenciam nostram non seruantes, se absentarunt, et postmodum quam pluries citati per eundem non comparuerunt; nos igitur, quia ordo iuris compellebat et expostubat (igy) ordine processu iusticie dimidietatem tocius terre V^k per easdem n^o etas antiquas, prout ijdem Guthalum et Ladizlaus filius eiusdem obtinebant, per homines no-

stros fideles, per Sygardum Protonotarium nostrum, et Vrbouch Officialem nostrum duximus inrenocabiliter perpetuo possidendam (igy; kimaradt, „sibi assignatam“) coram commetaneis et connicinis mediantibus contradicione aliqua non obstante. Distinceio metarum talis est: a plaga meridionali Paulus filius Martini; a parte occidentali Johannes filius Olahun; ab aquilone castrenses de Huzevtovch et de Guelse; et a parte orientali populi Abbatis de Copyrnuk; tamen circumquaque cum continuis metis et per diuersas ipsa terra uariatur. In huius rey testimonium, ne in posterum aliqua calumnia possit perturbari, litteras nostras concessimus sigilli nostri munimine roboratas. Datum anno gracie M° CC° sexagesimo octauo. Amen.

(Ereletie bőrhártyán, vörös-sárga-violaszinű selyemzsinórón függő pöcsét alatt, a budai kir. kamara levéltárból.)

142.

Benedek Istrán ifjabb király országbírájának bizonyoságlevele azon barátságos egyezkedésről, mely Dénes Budennek fia, s Gallus és testvérei közt Chon és Gono nevű birtokra névre köttetett. 1268.

Nos Benedictus Palatinus Judex Curie domini Regis Stephanus memorie commendantes significamus vniuersis, quod Dyonisyus filius Byden ab vna parte II — —, Gallus pro se, Tynederio et Petro ac alijs cognatis suis ex altera eorum nobis constituti; idem Dyonisius pro bono pacis et concordie renunciauit terre Chon sibi a domino Rege collate, ut dicebat, et terre Gono uocate, et omni accioni ac iury, quod ex eisdem terris eidem competit contra predictos, vel competere nidebatur, et quod easdem terras nec per donacionem Regiam, nec modo alio uellet rehabere contra — — et Gallum ac alios cognatos eorundem, uelud (igy) eciam idem Dyonisius, quod omnes littere sue super terris prenotatis obtente contra pre-

dictos essent penitus irrite et inanes. E conuerso — — et Gallus predicti omnes illas litteras, quas super iudicijis tantum in facto terrarum predictarum et destruccioonis illate per Dyonisium supradictum habuerunt contra ipsum Dyonisyum, similiter uoluerunt esse penitus cassas. Obligauerunt insuper se partes presencium auctoritate, quod quecunque parcium premissis litteris contra partem alteram uellet uti, deberet pro falsario remanere. Adiungimus eciam, quod idem Dyonisius iudicem et pristaldum super uerberacione sua placare tenebitur. Datum in Potok feria tercia proxima ante festum Thome Apostoli anno Domini M° CC° LX° octauo.

(Eredetie bőrhártyán, a pecsét elveszett, a Bárezay család levéltárbau.)

143.

Istrán kalocsa-bácsi érseknek szabadságlevéle a Rymavölgyi aranybányászok számára. 1268.

Stephanus miseracione Diuina Sanctarum Colochensis et Bachiensis Ecclesiarum Archiepiscopus vniuersis presentes litteras inspecturis salutem in Domino. Vniuersorum noticie declaramus, quod nos hospitibus nostris de aurifodio de Ry-mua congregatis et congregandis hanc concessimus libertatem : Ut inter se eligendi maiorem ville, quem uoluerint, habeant plenam et liberam facultatem, qui omnes causas ipsorum, tam maiores quam minores, tam criminales quam ciuiles, examinandi et dirimendi habeat potestatem; et quod Curialis Comes noster de ipsorum causis cognoscendis intromittere se non possit, nisi in eo casu, cum maior diete ville cum suis conciuibus ad cognoscendum de aliqua causa ardua, que emer- serit, sifficere se uiderit non posse. Item sacerdotem, quem uoluerint, et iuxta suum ydioma, honestum ac omni excepcione maiorem innenerint, ius habeant ad suam Ecclesiam presen-

tandi. Item si aliquem inter ipsos non habentem domum, omicidium vel aliquod aliud malum pertractare contigerit, et si auffugerit, nec hospes suus, nec sui cognati debebunt in iudicium euocari, seu ob hoc condemnari. Item quod nec per hominem nostrum, nec per simplex sigillum sine litteris citari valeant ab aliquo, nisi per litteras nostras speciales. Ad hoc eisdem concedimus et fauorabiliter indulgemus, quod eorum quilibet aratrum habens integrum, annis singulis nobis soluere tenebitur vnam vnciam, medium autem aratrum habens tria pondera, illi vero, qui terram non arant, duo pondera de quilibet soluant mansione; solucio autem memorati terragij eo modo et eo tempore fiet, quo alij populi nostri in Comitatu de Rymua existentes, soluere consueuerunt; ita tamen, quod villiens et maiores duodecim de eisdem inter se dictum terragium exigant, et sic persoluant nostro collectori, qui pro tempore fuerit constitutus. Item custodes siluarum nostrarum ad petitionem ipsorum hospitum de ipsa villa transferentes, terram eorum dictis hospitibus duximus conferendam. Concessimus eciam eisdem, vt eundi nobiscum ad exercitum necessitate per nos nullatenus constringantur. In cuius rei memoriam pleniorem et inuiolabilem firmitatem ad petitionem predictorum hospitum nostrorum instanciam presentes concessimus litteras sigilli nostri munimine roboratas. Datum in Zumbothel anno Domini M° CC° LX° octauo tercio kalendas Marcij.

(János kalocsai érseknek 1278-ki megerősítő okmányából, a budai kir. kamarai levéltárban.)

144.

X

Az esztergami káptalannak bizonyóságlevele, hogy Mária királyné parancsára Mortunus és György Rubyn esztergami bíró által Nyir földnek birtokába iktattatott. 1268.

A   B   C   D

Gregorius Prepositus et Capitulum Ecclesie Strigonensis omnibus Christi fidelibus presentes litteras inspecturis salutem in Domino. Ad uniuersorum noticiam tenore presencium volumus peruenire, quod cum domina Maria Illustris Regina Vngarie nobis per suas litteras precepisset, ut unum ex nobis cum Comite Rubyno Villico Strigoniensi, homine suo, mittere deberemus, cuius testimonio idem Comes Rubynus terram ipsius domine Regine Nyr uocatam, quam Mortunus et Georgio interpretibus Kelduchyni Cumani eadem domina Regina in prefatis suis litteris se contulisse scribebat, perambularet et statueret hominibus memoratis; nos iuxta ipsius domine Regine mandatum vnum ex nobis, uirum ydoneum et discretum, videlicet Wytkam presbiterum Ecclesie nostre Decanum ad terram misimus antedictam. Qui demum rediens, nobis retulit, quod cum dictus Comes Rubynus ad ipsam terram accedens, eandem per metas suas ueteres, uocatis et presentibus hominibus Reginalibus supra eadem terra Nyr residentibus, perambularet et circuiret, et prefatis Mortunus et Georgio assignare intenderet; Petrus, filius Johannis de Nyr, ciuis Strigoniensis, in ipsa terra comparens, presentibus prefatis hominibus Reginalibus de Nyr, et nominatim ex eisdem Georgio, Palen, Syka, Leguen, et Petro filio Buhte, ac alijs ipsius terre vicinis et commetaneis, terram hereditariam, ad usum trium aratrorum sufficientem, non cum metis separatam, sed mixtim adiacentem, distinctam cum herbis, in eadem terra Nyr dixerit se habere. Et tam dicti populi Reginales, quam eciam alij commetanei eundem l'etrum in ipsa terra Nyr affirmauerunt et confessi fuerunt, habere terram quantitatis memorate. Predicti eciam Mortunus et Georgius, quibus ipsa terra Regi-

nalis assignata exstitit, terram prefati Petri, in eadem mixtim adiacentem, ut premisimus, cum feneto et alijs utilitatibus, ac pertinencijs suis, reliquerint et demiserint eidem Petro pacifice sine aliqua inquietudine possidendam. In cuius rei testimonium et memoriam presentes nostras concessimus litteras, sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Sixti Scolastici Strigoniensis, anno Domini M^o CC^o LX° octauo.

(Az eredeti után Knauz Nándor, Magyar Sion III. köt. 56. l.)

145.

Az ó-budai prépostnak jelentése, hogy Nevegi Benedek és testvere a nyílszigeti apáczazárdának jobbágyságába iktatvák. 1268.

Excellentissimo domino suo et benefactori B. Dei gratia inclito Regi Vngarie, Magister A. Diuina miseratione Prepositus Budensis, suus humilis Capellanus, inclinacionem cum perpetua fidelitate. Noueritis, quod litteras Excellencie uestre recepi sub hac forma :

B. Dei gracia etc. (következik IV. Béla királynak rendelethe, mint fentebb 131. sz. a.)

Ego autem mandatum uestrum fideliter executi cupiens, quia personaliter ad predicta accedere non potui, ideo fidelem notarium nostrum Magistrum Martinum ad exsequenda mandata uestra destinaui; qui ad me rediens mihi retulit, quod predictos iobagiones cum terra eos contingente, conuocatis commetaneis et comprouincialibus, nullo contradicente, Monasterio uestro de Insula Beate Virginis assignauit et statuit; et sub antiquis certis metis distinxit, in libertate eadem, qua m predicto Monasterio uestro contulisti permansuros. Significo eciam Maiestati uestre, quod inter predictas terras adiacet terra preconum uestrorum, qui (igy) a tempore Tartarorum est inhabitata et inculta, de qua, sicut Maiestati uestre uide-

bitur, ordinare est in nobis. Item nouerit Excellencia uestra, quod homo noster predictus, auctoritate illa, quam mihi dedistis, citauit Johannem filium Sidovd et cognatos suos, qui fecerunt dampna et injurias super terra predicta. Item citauit Zahariam de genere Buken et filium Mit Bani super possessione sua Kerequi ad presenciam uestram ad octauas Sancti Georgij, et Prepositum de Bukanusmlua.

Kivül: B. Dei gracia Illustri Regi Vngarie.

(Eredetie bőrhártyán, a zárpecsét elveszett, a budai kir. kamárai levél-tárban.)

146.

Az egri káptalannak bizonyiséglevele, hogy Archayi Korlad és érdektársai Kunth Mihálynak fiával István ifjabb király előtt Adam nevű peres földre nézve egyezkedtek. 1268.

Omnibus Christi fidelibus tam presentibus quam futuris presens scriptum inspecturis Capitulum Ecclesie Agriensis salutem in omnium saluatorem. Ad uniuersorum noticiam tenore presencium nolumus peruenire, quod accendentibus ad nostram presenciam Corlado de Arcay, et Jacobo de Lanchi ex una parte; ab altera uero Cunch filio Mychaelis; ijdem Corladus et Jacobus exhibuerunt nobis missiles litteras domini nostri ineliti Regis Stephani hunc tenorem continentibus:

Damus pro memoria, quod super causa, quam Corladus de Archay, Michael filius suns, Jacobus de Lanchi, et Egidius filius Gregorij contra Cunch filium Michaelis super facto terre Adam de Lanchi in octauis Beati Nicholay habebant, predicti Corladus, Michael, Jacobus pro se et pro Egidio ab una parte, et Cunch predictus ex altera ad nostram accedentes presenciam mediantibus probis uiris ex permissione iudicis se dixerunt taliter ad unionem pacis et concordie deuenisse: quod

idem Cunch ipsam terram Adam reliquisset prenotatis Corlado, Michaeli, Jacobo et Egidio; ita tamen, quod in crastino Epiphanie Domini Benedictus de Popy, Egidius de Oundi et Benedictus filius Cornelij accederent ad ipsam terram, quos partes de communi adducere tenentur; et si omnes tres ibi esse non possent, nichilominus duo eorundem insurabunt illam terram, et quot aratrorum fuerit ipsa terra, pro tot singulorum aratrorum terra duas singulas marcas Corladus, Michael, Jacobus et Egidius Cunch supradicto in dominica Circumdederunt coram Capitulo Agriensi persoluere tenebuntur, partim in extimacione condigna, partim uero in argento decime combustionis. Et si diem pretermitterent in soluendo, cum iudicio soluere tenerentur. Ipsa autem pecunia persoluta Cunch predictus debet dare priuilegium Capituli Agriensis, quod quicumque ipsam terram Adam de predictis repeteret uel uellet repetere, idem Cunch eis ipsam terram expedire et defendere teneretur proprijs laboribus et expensis; iudicem autem et pristaldum placabunt de communi. Datum in Potok feria quarta ante festum Sancti Thome Apostoli.

Predicte autem partes nobis concorditer recitarunt, quod ipsa terra Adam per prefatos nobiles infurcata fuisse inuenta unius aratri, et decem ac septem iugerum, pro qua iuxta extimationem predictam in ipsa dominica Circumdederunt coram nobis Corladus et Jacobus prenotati, pro se et pro socijs suis upradictis, ipsi Cunch persoluerunt duas marcas et unum fertonem; quibus receptis idem Cunch prefatam terram unius aratri et decem ac septem iugerum predictis uiris eorumque successoribus dimisit coram nobis perpetuo possidendam; obligando se taliter, quod ab omnibus super statu predice terre prefatos uiros molestare nitentibus, ipse teneretur defendere et expedire in proprijs laboribus et expensis. In cuius rei testimonium ad instanciam parcium ex communi fratrum nostrorum consensu presentes contulimus sigilli nostri munimine roboratas; presentibus tamen Fareasio Cantore, Thoma Lectore, Johanne Custodo, Leustachio Noui Castri, Marco de Pata, Vrbano de Zoboleh Archidiaconis, et alijs multis, anno Domini M° CC° LX° VIII°. Regnantibus illustribus Regibus Hungarie Bela et Stephano, Philippo Strigoniensi, Ste-

phano Colocensi Archiepiscopis; domino nostro venerabili patre Lamperto Agriensi Episcopo existentibus.

A

B

C

(Eredetie bőrhártyán, a vörös-zöld selyemzsínörön függött pecsét elveszett,
a budai kir. kamara levéltárból.)

147.

*A nyitrai káptalannak bizonyáságlevele, hogy István trencséni vár-
birónak, bizonyos Sorori Lörincz halála következetében támadt
ügyre vonatkozó ítélete joganatosított. 1268.*

A

B

C

Capitulum Nitriensis Ecclesie omnibus Christi fidelibus, ad quos presentes littere peruererint, salutem in Domino semper eternam. Ad vniuersorum noticiam harum tenore volumus peruenire, quod Sodislaus sacerdos de Domansya, et Herk cum fratribus suis, Petro videlicet et Heym, filijs Laurencij de villa Sonor, cognatis eiusdem sacerdotis ex una parte, Gadoch autem sacerdos, et Blasius frater suus ex altera, coram nobis constituti exhibuerunt nobis litteras Stephani Curialis Comitis Thriciensis, ordine judicario confectas super morte Laurencij, quem dicebant per Blasium casualiter fuisse interfectum; continentes, quod Blasius parti adverse pro morte Laurencij nominati, et pro quadam particuli terre circuaria riwolum Zuhuice vocatum existente, quam terram Herk cum cognatis suis ex collacione Regia dicebat possedit, pro qua eciā terra diu eius fuerat inter partes prefatas litigatum, solueret sedecim mareas, partim in condigna estimacione, et partim in denarijs, sicut per viros idoneos inter ipsos fuerat arbitratum. Itaque supra memoratas mareas Blasius coram nobis, prout fuerat obligatus, plenarie persoluit; Herk vero et fratres sui eidem Blasio heredibusque suis et heredum successoribus, terram candem

permiserunt in perpetuum pacifice possidendam; dicentes et assummentes litteras siue priuilegia domini Regis seu nostra, tum eciam aliquorum Judicium super hijs prius habitas uel habita amississe, et si reinueniri possent, uires non habere. Ut igitur huius rej series ampliorem obtineat firmitatem, et pocioris fidei fruatur argumento presentes litteras sigilli nostri munimine duximus roborandas. Datum anno ab Incarnatione Domini M° CC° sexagesimo octauo; Magistro Demetrio Lectore Ecclesie nostre existente.

(A bőrhártyára írt eredetiről vörös selyem zsinórról függő tojásdad alaku sárgaviasz pecsét lógg; a herczeg Grassalkovics-féle pozsonyi levéltárban.

Néhai Ráth Károly közleménye.)

1. ján VI. 151

148.

A székesfehérvári káptalannak bizonysságlevele, hogy több Chák nemzetébeli, peres birtokukra névre a megtörtént elintézést előgadta es helyben hagyta. 1268.

Capitulum Albensis Ecclesie omnibus Christi fidelibus presentes litteras inspecturis salutem in Domino sempiternam. Ad uniuersorum noticiam tenore presencium uolumus peruenire, quod Comes Dominicus filius Petri de genere Chak ab una parte, et Lampertus filius Ruzboid de genere Woya ex altera coram nobis personaliter constituti exhibuerunt litteras Capituli Budensis Ecclesie in hec uerba :

Nos Capitulum Budensis Ecclesie stb. (következik a budai káptalannak 1267-ki okmánya, mint fentebb 125. sz. a.)

Vnde partibus prefate compositioni parere, et eandem ratam atque firmam habere uolentibus, terminis solucionum predictis aduenientibus, ipsas sexaginta marcas in argento merimoniali dictus Comes Dominicus prefato Lamperto ad plenum persoluit coram nobis, eadem possessione Wylok, que ipsum Mohor, et Ipolitum eius nepotem tam empcionis, quam acquisitionis titulo, ut dicebat, contingebat, cum suis utilita-

tibus et pertinencijs in suis metis antiquis et terminis dicto Comiti Dominico in perpetuum remanente, obseruata obligacione expeditoria superius annotata, ad quam se idem Lampertus nunc obligauit; sic eadem replicando, quod quicunque dictam possessionem Wylok, seu aliquid ex eadem, aut ex eius pertinencijs de generacione eiusdem Lamperti ab ipso Comite Dominico et ab eius heredibus repeteret, ipse Lampertus et sui successores semper et ubique expedire tenerentur proprijs laboribus et expensis, prefatis possessionibus hereditarijs, uillis uidelicet superius nominatis, et terra uille predice, ac ipsa porcione terre Zechche dicto Lamperto per ipsum Comitem Dominicum statutis nunc remenantibus eidem imperpetuum modo prenotato; illo tamen articulo, qui ipsas uillas, terram uille predice, et porcionem terre de Zechche in Regio priuilegio in primaria collacione pro ipso Dominico confecto continebat, presentibus pro parte dicti Lamperti non obstante; quod quidem Regium priuilegium in suo residuo textu apud ipsum Comitem Dominicum remansit in sui roboris firmitate. Eo interposito, quod litteras suas in execucione et processu predictorum negociorum, quascunque partes habuerint prius confectas, contra innicem inter se super premissis et singulis premissorum inanes reliquerunt; quas quidem quilibet ipsorum contra euentum questionis aliunde suscitande reseruauit. Ut igitur premissa omnia robur obtineant perpetue firmitatis presentes ad peticionem parcium in testimonium premissorum dedimus litteras partibus utrisque nostro sigillo communitas; anno Domini M° CC° LX° octauo, XVI. kalendas Marcij. Magistro Farcasio Ecclesie nostre Preposito aule Regie Vice-Cancellario; Myke Cantore, Feliciano Custode, Michaele Decano existentibus.

(Eredetie bőrhártyán zöld-violaszinű selyemzsínöron függő pecsét alatt, a mélt. gróf Zay családnak levéltárában.)

149.

A veszprémi káptalan néhai Jáczint hantai prépostnak bizonyos vitás földekre vonatkozó határozatát hitelesítí. 1268.

Capitulum Wesprimiensis Ecclesie omnibus presentes litteras inspecturis salutem sempiternam in omnium saluatore. Ad uniuersorum noticiam tenore presencium volumus peruenire, quod Stephanus filius Jacobi de Vrs ad nostram accedens presenciam priuilegiales litteras pie recordacionis Jacinti quondam Prepositi Hantensis nobis exhibuit petens, ut easdem in propriae formam nostri priuilegij transseribi et redigi facere dignaremur. Quarum quidem litterarum tenor talis est :

Jacintus Diuina miseratione Prepositus Hantensis stb.
(következik Jáczint hantai prépostnak 1263-ki okmánya, mint fentebb 53. sz. a.)

Nos uero cum peticionem et instanciam predicti Stephani in eiusdem priuilegiij transseripcione dignam esse admitti dictante iuris ordine aduertissemus, priuilegium sepedictum in formam nostri priuilegij transscriptum seu redactum de uerbo ad uerbum, ut premissum est, eciam sigilli nostri munimine fecimus communiri. Datum per manus Magistri Bopezlay Lectoris Ecclesie nostre anno Dominice Incarnationis millesimo ducentesimo sexagesimo octauo. Reuerendo in Christo patre et domino nostro Paulo Episcopo, Magistro Fano Preposito, Paulo Cantore, Johanne Custode existentibus.

(Eredetie bőrhártyán függő pecsét alatt, a nemz. Muzetum kézirattárában.)

Wenzel D 58.

150.

A zágrábi káptalannak bizonyiséglevele, hogy Junizló Diminuk fia és érdektársai Doluch alatti földbirtokukat Kenesepolai Péternek eladták. 1268.

(C)apitulum Zagrabiensis Ecclesie omnibus presens scriptum inspecturis salutem in Domino. Ad vniuersorum noticiam harum serie uolumus peruenire, quod constitutis in nostra presenceia ab una parte Junizlao filio Diminuk, Winck filio Lubizlay, Jaeou filio Lubech, Lubizlao filio Gurdesa de Brachina; et ab altera Petro filio Redofi de Kenesepola; idem Junizlaus et ceteri de parte sua prenotati quandam particulam terre eorum site subtus Doluch, contiguam terre predicti Petri confessi sunt se uenidisse predicto Petro, et per eum suis heredibus herendumque successoribus iure perpetuo possidentam pro quindecim pensis denariorum Zagrabiensium, quorum singule quinque pensa marcam tunc temporis faciebant, quas se dixerunt ab eodem plenarie recepisse. Prima uero meta terre uendite, sicut partes nobis retulerunt, incipit ab oriente a metis terre Petri supradicti, que Kenesepolia nuncupatur; inde procedit uersus occidentem iuxta terram Bodoan, et ascendit paruum montem ad arborem *hrazt*; inde uenit ad arborem nucis; inde descendit per paruam uallem siccam, et uenit ad arborem *brezt*; inde procedit et uenit ad arborem *cheresna*; inde transit riuulum unum, et ascendit paruum montem, ubi habet arborem pomi siluestris, sub qua est meta terra; inde uertitur ad septemtrionem et iuxta metas predictorum uenditorum procedit et uenit ad fontem quendam, qui Grabrouch nuncupatur; inde in eodem fonte procedens per paruum spacium uenit ad arborem piri; inde procedit ad locum qui dicitur Zlatina; inde iuxta metas Coztizlau filij Pribizlay, et per latus montis uenit ad uirgultum, quod *hrazt* dicitur; inde procedit super arborem nucis, et uenit ad metas terre Petri supradicti. Astiterunt eciam commetaney terre uendite; scilicet Mark filius Marci Comitis, et Rodoan supradic-

tus, qui pro se et omni generacione uendicionem factam consensu suo ratificantes unanimiter approbarunt. In cuius rei testimonium presentes ad instanciam parcium contulimus sigilli nostri munimine roboratas. Datum die Dominica ante festum Beati Michaëlis, anno ab Incarnatione Domini M^o CC^o LX° octauo.

(Eredetie bőrhártyán. melyről a pecsét vörös selyemzsinórön függ, a budai kir. kamarai levéltárban.)

151.

A keresztesek esztergami konventjének bizonyoság levele, hogy Márton Garam melletti sz. Benedeki apát, bizongos Kokoti birtokot Simon esztergami várjobbágynak adományozta. 1268.

Frater Petrus Diuina miseracione Magister Domus Hospitalis Sancti Stephani Regis de Strigonio et Conuentus eiusdem vniuersis Christi fidelibus presentes inspecturis salutem in omnium saluatorem. Ad vniuersorum noticiam volumus peruenire, quod accesserunt ad nostram presenciam Martinus Abbas Sancti Benedicti de Goron ab una parte, et Symun jobagio Castri Strigoniensis de Neek ab altera; idem Abbas confessus est uiua uoce, quod communi voluntate fratrum et jobagionum svorum, terram et piscaturam Ecclesie sue de Kocoth sum suis vtilitatibus antedicto Symun et alijs hospitari volentibus contulisset; ita eidem et alijs ordinando libertatem, ut prefatus Symun situm curie et terram sufficientem pro uno aratro, non mensuratum, sed uno aratro sufficientem, habere possit, et annuatim duo pondera idem Symun et alij hospites super predictam terram residentes soluere tenerentur; et idem Symun hospites dictae Ecclesie protegere et defendere ab infestatoribus indebite teneretur, et terram sepedicte Ecclesie hospitibus super prefatam terram commorantibus, uel eciā superuenientibus, ordinare, et collocare, uel diuidere secun-

dum iuris formam liberam haberet facultatem ; ita uidelicet, ut sepedictus Symun, cuicunque uellet relinquere post decessum, secundum ordinem libertatis, siue consanguineo, siue alijs, nullo contradicente relinquere possit. Et ut hoc ut firmum et ratum habeatur, ad instanciam utriusque partis nostras dedimus litteras sigillo nostro roboratas. Datum anno Domini M° CC° sexagesimo octauo.

A

B

C

(Eredetie bőrhátyán, melyről a vörös-sárga selyemzsinóron függött pecsét elveszett, a budai kir. kamarai levéltárban.)

152.

Arbe szigetnek közönsége, mivel túlságos tizedet Gergely püspöknek adni nem akart, attól interdictummal sujtatván, ezen ügye a Gradoi patriarchához fellebezi. 1268.

Anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo octavo, Indictione undecima, die nono exeunte Augusti, Arbi. Temporibus equidem domini nostri Laurentii Teupolo Iuclyti Ducis Venetarum etc. venerabilis Gregorii de Costizza Arbensi Episcopi, et Marci Badoarij Egregii Comitis; presentibus Georgio quondam Simonis, et Johanne Nicole. Cum vos, pater venerabilis Gregorius Dei gratia Episcopus supradictus, tam per vos, quam vestri Capituli vniuersitatem, decimas non consuetas territoriorum Comunis Arbensis requisieritis dudum, tandemque Rectores Ciuitatis, et ejusdem Consilium sub interdicto ponentes, hoc est priuantes audientia celebracionis Diuine; unde nos Creste de — — — ac Judices, Hermolaus Matthei, Martinusius de Sloviga, et Stephanus de — — seu Arbense Consilium, et Communitas universa, sentientes nos exinde indebite aggravatos; tamen veluti devoti filii Sancte Matris Ecclesie, qui Patris indebite indignantis — — su-

stinent, ob Diuinam reuerentiam patienter sustinuimus, pro firmo credentes, quod nostra mansuetudine filiali, in dicta petitione, et gravaminibus — — — satis indebite contra nos factis desistere deberetis; cum satis congruis et honestis defensionibus usi fuerimus in hac parte, dicentes: Eligantur presbyteri et fideles viri, tam clerici, quam laici, omni fide dignissimi, qui hanc questionem debito fine definiant, et ut circumstantium finitimorum Dalmatinorum tam Communatum, quam nobilium aliorum super hoc determinatio requiratur. Unde cum nostras defensiones supradictas et alias plures satis idoneas admittere non curavistis in hac parte pro satisfacto; nihilominus — — — nosque ob hoc tamquam innoxij incommodo aggravati, ab omni gravamine per vos facto et faciendo, a vobis — — — suspecto judice remoti, audientiam venerabilis patris Gradensis Patriarche, Dalmatieque Primitatis — — — in scriptis petimus. Ego Martinus de Sloviga Judex ac Examinator manu mea. Ego Marinus — — — Arbensis Notarius, scripsi, complevi, et roboravi, et consueto signo signavi.

(Farlati, Illyricum Sacrum V. köt. 243. l.)

153.

IV. Béla királynak, Bews és Arpadsuka helyiségek szomszéd birtokosai elővételi jogát tárgyazó ítélete. 1269.

(B)ela Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie Cumanieque Rex omnibus tam presentibus quam futuris salutem in uero salutari. Ad vniuersorum noticiam tenore presencium uolumus peruenire, quod cum domina Regina karissima consors nostra Comiti Nicolao filio Petri militi suo pro multipliei fidelitatis sue — — — impenderat pro Regni nostri comodo et honore, quandam terram castri Zulgajauriensis Bews uocatam, et — — — castri Posoniensis Arpadsuka uocatam, sitas in Chollokuz, de nostra

et karissimi filij nostri — Bele — — — — — contulisset; et idem Comes Nicolaus pro malicia et inquietacione suorum uicinorum p — — — — — quieite easdem — — dilecto et fideli nostro Hedrico filio Comitis Dionisij Comiti Huntensi pro septuaginta quinque marcis argenti — — eodem receptis coram Capitulo Jauriensi uendidisset; Henricus Banus, Jacobus filius Henrici, Lothardus filius — —, Buken filius Buken ratione uicinitatis dictarum terrarum ipsum Comitem Hedricum de empacione earundem sepius prohibuerint; dicentes, de consuetudine Regni ratione uicinitatis sibi pertinere ad emendum ipsas terras, cum ipsarum terrarum sint uicini, et sicut in litteris Capituli Jauriensis uidimus, ipsi Comiti Hedrico terminum assignauerant comparendi coram nobis. Termino itaque adueniente Comes Hedricus comparens in Curia nostra, dictos H. Banum, Comitem Jacobum, Lothardum et Buken legitime expectauit. Vnde cum ijdem actores fuerint, et ad terminum per eosdem assignatum non accesserint, nec ut debebant miserint, eos sentencialiter condempnandos, silencium super accione sua, quam habebant super ipsis terris, que quia terre castrorum nostrorum fuerant, et ad nostram collacionem libere spectabant, imponentes; easdem terras dicto Comiti Hedrico iusto precio nobis permittentibus comparatas relinquentes pacifice et quieite possidere. Hoc expresso, quod Comes Nicholaus predictus, sicut se obligauit, de questionibus mouendis super ipsis terris Comitem Hedricum expedit et defendet proprijs laboribus et expensis, nisi de facto per nocenciam ipsius Comitis Hedrici moueantur. In cuius rei testimonium presentes concessimus litteras duplieis sigilli nostri munimine roboras. Datum per manus Magistri Demetrij Prepositi Albensis, aule nostre Vice-Cancellarij, dilecti et fidelis nostri anno Domini M° CC° LX° nono, Regni autem nostri anno tricesimo tercio.

(Eredetie borhártyán, melyről a király pecsétjének töredéke zöld selyem-zsinórón függ. igen megrongált állapotba a nemz. Muzeum kézirattárában.)

154.

IV. Béla királynak Baar nevű földet tárgyazó adománya Bodow comes számára. 1269.

Bela Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanie, Bulgarieque Rex omnibus Christi fidelibus tam presentibus quam futuris salutem in omnium saluatore. Ad vniuersorum noticiam tenore presencium volumus peruenire: Quod Bodo Comes vduornicorum nostrorum nobis ab etate tenera et indole sue juuentutis ea, que feruore sue fidelitatis et animi sui desiderio in magnis et arduis exhibuit seruicia, que nostre plurimum placuerunt voluntati, et quamquam commendabiliter seruitum fuisset per eundem, credimus tamen graciora preteritis exhiberi seruicia in futurum. Quibus consideratis idem Comes Bodow nobis humiliter supplicans a nobis petiuit sibi conferri quandam terram castri nostri Posoniensis Baar vocatam, vbi sex mansiones castrensis tantummodo residere asserebat. Quam nos consideratis seruiciis dicti Comitis Bodow, scita prius quantitate dicte terre et qualitate per Stephanum Comitem Posoniensem, Judicem Curie domine Regine consortis nostre karissime; cui in mandatis adderemus (igy), ipsi Comiti Bodou, et per eum suis heredibus et heredum suorum successoribus de plenitudine nostrae gracie cum suis vtilitatibus dedimus, donauimus, contulimus jure perpetuo possidendam, ipsum Bodou Comitem in corporalem possessionem dicte (terre) per Stephanum Comitem Posoniensem introduci faciendo, precipientes nihilominus Comiti Stephano, quod de ipsa terra castrensis sex mansionum tantam assignaret porcionem, de qua se possent comode sustentare. Qui nobis per suas litteras rescriptsit, quod de ipsa terra Baar tantam dictis castrensis assignauit porcionem, quod non solum sex mansionum, sed eciam viginti mansiones se tenere et comode possunt sustentare. Mete autem terre Bodou Comiti assignate, prout in litteris Stephani Comitis Posoniensis dilecti et fidelis nostri nobis exinde directis continebantur,

hoc ordine distinguntur: Prima videlicet meta incipit a parte orientali iuxta magnam viam, que dicit ad villam Nadasd, et transit quendam lacum Falkuzer vocatum ad septem metas terreas captales, et ibi conterminatur terre Nadasd; deinde tendit ad occidentem ad stagnum Hamustow vocatum et in gutture eiusdem stagni sunt due mete terree; abhinc vadiit ad stagnum Kengyeler vocatum ad duas metas terreas; hinc tendit ad occidentem et peruenit ad pinum, sub qua sunt due mete; postea vadiit ad Futakuta, ubi sunt due mete terree; inde peruenit ad locum, qui dicitur Kenderattho, ubi sunt due mete iuxta viam; abhinc parum eundo per ipsam viam iuxta eam sunt due mete terree; inde vadiit ad stagnum, quod est in medio duarum villarum, et ibi sunt due mete terree; inde vadiit fluum Chelch, et ibi sunt iuxta viam quatuor mete, et ibi contiguatur terre Zarwa, et ibi terminantur. In cuius rei testimonium presentes concessimus litteras dupplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum anno Domini millesimo ducentesimo LX° nono.

(A pozsonyi káptalan 1410-ki átiratából, mely „Gallus et Michael filii Mathius, ac Jacobus et Thomas filii Andree de Baar“ számára kiadatott; a mélt. gr. Forgách családnak gímesi levéltárában)

155.

IV. Béla király Sámson nónai püspöknek, es Endre mester, Péter mester csaszmai prépost testvérének Lepled jáoszág iránti barátságos egyezkedését hagyja helyben. 1269.

Bela Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanieque Rex omnibus tam presentibus quam futuris presentes litteras inspecturis salutem in omnium saluatore. Ad vniuersorum noticiam harum serie uolumus peruenire, quod cum olim ad conquestiōnem Comitis Audree fratris Magistri Petri Prepositi Chazmensis fidelis nostri, conquerentis nobis, quod terram suam hereditariam Lep-

led uocatam in Comitatu Simigiensi existentem, ipso Comite Andrea in estate tenera constituto ab ipso auferendo, venerabili patri Samsoni Episcopo Nonensi ignoranter dedissemus, factum eiusdem terre Lepled, utrum uidelicet predicti Comitis Andree hereditaria fuisse nec ne, Johanni filio Isep, Gregorio filio Ibarus, Stephano filio Ders, et Dedus Comitibus fidelibus nostris commisissemus inquirendum, ut ijdem in fide Deo et Corone nostre debita inquirerent, et nobis in suis litteris remandarent, si ipsa terra Lepled fuisse eiusdem Comitis Andree hereditaria, sicut idem asserebat; ijdem nobiles rescriperunt nobis, predictam terram prefati Comitis Andree hereditariam extitisse. Nos itaque per iam dictos et per quam plures alios nobiles super hoc certificati decreueramus, quod post mortem predicti Sampsonis Episcopi ipsa terra deuolueretur in ius dicti Comitis Andree iure hereditario possidenda, et quod idem Episcopus dictam terram ex munificencia et gracia nostra speciali, quoad uiueret, pacifice possideret. Verum postmodum aliquanto temporis spacio elapso sepedictus Comes Andreas denuo ad nostram accedens presenciam retulit nobis, quod cum Bela Dux tocius Sclauonie, Dalmacie et Crouacie felicis recordacionis karissimus filius noster de beneplacito suo, commuencia et consensu, sicut in eiusdem Ducis karissimi filij nostri litteris per ipsum Comitem Andream nobis exhibitis contineri uidimus, eundem Episcopum et Comitem Andream permisisset inter se ad pacem reformandam super facto terre Lepled antedicta; prefatus Samson Episcopus adhuc uiuens, sciens ueraciter ipsam terram Lepled fuisse et esse memorati Comitis Andree hereditariam, coram fidelibus nostris Capitulo Zagrabensi, prout tam in eiusdem Capituli, quam dicti Episcopi Samsonis patentibus litteris contineri uidimus, prenotatam terram Lepled ipsi Comiti Andree pure et simpliciter resignauit, quam quoad ipse uiueret, poterat de nostra gracia possidere, renunciando omni iuri, si quod eidem competere poterat in terra supradicta. Nos igitur premissa omnia, uidelicet tam factum predicti Bele Ducis karissimi filij nostri, quam resignationem et restitucionem dicte terre per ipsum Samsonem Episcopum iuste et legitime factam, rata habere volentes, predictam terram Lepled dicto Comiti Andree dimisimus et confirmauimus iure hereditario in perpetuum possi-

dendam, omnibus super ipsa terra Lepled processu temporis contra prefatum Comitem Andream questionem aliquam suscitare uolentibus silencium perpetuum imponentes. Cuius quidem terre mete, prout in prioribus litteris nostris patentibus contineri uidimus, hoc ordine distinguntur : Prima meta a domo ipsius Episcopi in terra sua empticia edificata in oriente incipit, et incidit in vnam fossam ; et per fossam uadit ad magnam viam in occidentem, et illie in fine fosse metatur in fruticibus arboris *egur*; et inde uadit in eadem lata uia in occidentem, et ibi diuiditur alia via, que dicit Scothmar ; et per ipsam uiam transit siluam Ronna ; et postea in terra wlgari-
ter *humuk* dicta due consistunt ilices in vna radice ; tenditur autem inde in aquilonem, et peruenit ad unam magnam arbo-
rem tilie ; et hinc uenit in uiam Inke, vbi sunt iuxta viam illam due mete terree, et cruces super arbores scilicet kercus et ili-
cis ; deinde uadit super uiam Weysa versus orientem, et ibi due mete terree continent in se duas arbores ilices, et illic ex parte alia terra Albensis Ecclesie est eius commetanea ; et inde tendit ad vnam ilicem iuxta Ronnam, et illie caput Ron-
ne fluuij pertransit ad siluam Malk, et iuxta vnam arborem tremuli habetur meta terrea secus uiam, nichilominus super quam uadit in arborem ilicis, et ibi habetur una meta princi-
palis, transitque in terram stercoream Malk, in qua est vna pirus ; et inde peruenit in *egur*, et de *egur* in cartilaginem, et ibi sunt due mete terree ; et inde peruenit ad salicem, ubi sunt due mete terree, noua videlicet et antiqua ; et inde in uia iuxta terram Butka Comitis uadit in meridiem, et ibi uadit super caput fluuij Naar, itaque terminatur iterum in orientem apud domum predictam Episcopi memorati in eiusdem terra empticia, quam precio a Peturke Comite comparauit. (V)it igitur huius rei series robur optineat perpetue firmitatis, nec processu temporum retractari ualeat, aut per quempiam in irri-
tum reuocari, presentes concessimus litteras duplicitis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Demetrij Albensis Prepositi, aule nostre Vice-Cancellarij, dilecti et fidelis nostri, anno Domini M° CC° LX° IX°, XII° kalendas Januarij, Regni autem nostri anno XXX° quarto.

(Eredetie bőrhártyán, melyről a király kettős pocsétjének töredéke sárga-
barna selyemzsíron függ, a budai kir. kamara levéltárban.)

156.

*IV. Béla király Endre comes Albert fia számára helybenhagyja
Mihály zólyomi főispánynak bizonyos Liptómegyei birtoknak
igazítását. 1269.*

Bela Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanieque Rex omnibus presentes litteras inspecturis salutem in omnium saluatore. Ad vniuersorum noticiam harum serie volumus peruenire, quod accedens ad nostram presenciam Comes Andreas filius Alberti obtulit nobis litteras fidelis nostri Michaelis Comitis de Zolum super terra trium aratrorum in Lyptow existente confectas : petens humiliter et deuote, ut easdem nostro dignaremur privilegio confirmare. Quarum tenor talis est :

Excellentissimo domino suo B. Dei gracia Regi Hungarie stb. (következik Mihály Zólyom és Szepes megyék főispányának jelentése, mint alább 171. sz. a.)

Et quia eciam hec omnia predictus Comes Michael nobis recitauit oraculo viue vocis ; nos ad instanciam et petitionem ipsius Andree Comitis inclinati, id quod per predictum Comitem Michaelem legitime actum extitit, ratum habentes atque firmum, autoritate presencium confirmamus, dupliceis sigilli nostri munimine roborantes. Datum per manus Magistri Demetri Albensis Prepositi, aule nostre Vice-Cancellarij dilecti et fidelis nostri, anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo nono, Regni autem nostri anno tricesimo quarto.

(III. Endre királynak 1290-ki megerősítő okmányából ; Körmöczbánya sz. kir. város levéltárában.)

157.

+

IV. Béla királynak bizonyos a Salamonvatai nemesek és a Chal-lóközi udvarnokok közt peres földet tárgyazó törvénykezési ha-tárzata. 1269.

Amicis suis Reuerendo Capitulo Ecclesie Posoniensis Comes Stephanus de Bathor Judex Curie domini Sigismundi Dei gracia Romanorum Imperatoris semper Augusti, ac Hungarie, Bohemie, Dalmacie etc. Regis amiciciam paratam cum honore. Noueritis, quod eum ob contradictoriam inhibicionem metarum reambulacionis possessionis Leegh vocate in Comitatu Posoniensi existentis, nobilis domina Hedvigis uocata relicta, ac Emericus filius condam Petri Grof de Bozen, Antho-nium filium Dominici, Clementem filium Stephani de Salamon-watha, Salomonem fratrem ejusdem Antonij, Andream filium Nicolai de Beluatha, et Stephanum filium Sigismundi de Watha legitime euocacionis modum obseruando contra se ad octauas festi Beati Jacobi Apostoli in anno Domini millesimo quadrin-gentesimo tricesimo quarto preteritas Regiam in Presenciam atraxisset, et ab eisdem octauis ipsa causa partes inter eas-dem stb. (többször elhalasztott s végre) presentes octauas festi Epiphaniarum Domini attigisset; — — tandem ipsis octauis festi Epiphaniarum Domini instantibus, Johannes litteratus de Debiagoz pro annotatis nobili domina Hedvigis vocata relicta, et Emerico filio condam Petri Groff de Bozen, cum procuratoriis litteris uestris in nostram ueniendo presen-ciam; volens eandem possessionem Leegh eorundem dominic et Emerici a predicta possessione Salamonwatha prefatorum in causam attractorum metaliter distinctam et separatam fore declarare; quasdam litteras domini Bele Regis priuilegiales in anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo nono ema-natas nostro judiciario examini curauit demonstrare; nos eatenus informantes: quod cum inter nobiles de genere Sal-a-mon de villa Vatha ex vna parte, et vduarnicos suos Regales de Chollokuz de villis Leegh et Pothon super quadam terra

paludosa suscitata fuisse materia questionis, et ea primo
 coram Laurencio Palatino Comite Simigiensi, dilecto et fideli
 suo, postmodum coram ipso diuicius fuisse uentillata; tandem
 quia ijdem nobiles, se fuisse in possessione illius terre conten-
 cione, nec per instrumentum aliquod, nec per raciones aliquas
 constare facere nullatenus potuissent; sed eisdem vduarnicis
 suis in possessione illius terre existentibus, metas eiusdem
 terre destruxissent nobiles antedicti, decreuisset; vt ijdem
 vduarnici sui ad possessionem illius terre inducerentur iterato,
 et eisdem restitueretur pleno jure. Quam quidem terram eis-
 dem vduarnicis suis per fidelem suum Michaelem Comitem de
 Zolum sub vestro testimonio fecisset assignare; cuius terre
 mete, prout idem dominus Bela Rex in litteris vestris vidisset
 contineri, hoc ordine distinguerentur: Prima meta inciperet a
 parte occidentali a quadam vena, que *eper* vocaretur, et iuxta
 ueterem metam noua meta esset erecta; exinde transiret ad
 ueterem metam ad partem orientalem ad locum, qui *aruk*
 vocaretur, et iuxta illam ueterem metam, que destructa appa-
 ruisset, noua meta esset erecta; deinde transiret ad uiam,
 que *altaluth* vocaretur, vbi eciam similiter distincciones me-
 tarum apparuissent, et esset ibi erecta noua meta; et exinde
 progrederetur, et transiret versus orientem, veniret ad aquam
 Said, et ibi esset erecta noua meta; deinde semper proce-
 dendo versus orientem veniret ad locum, qui *Saidzegh* voca-
 retur, et ibi similiter apparuissent distincciones metarum, et
 esset noua meta erecta; et exinde transiret ad locum, qui
luckenryn diceretur, et ibi apparuissent distincciones metarum,
 et esset noua meta erecta; deinde tenderet ad locum, qui
homuhajluk diceretur, et ibi apparuissent distincciones metarum,
 et ibi esset noua meta erecta; deinde progrederetur et
 transiret ad locum, qui *jenek* vocaretur, et similiter ibi appa-
 ruissent distincciones metarum, et ibi esset erecta noua meta;
 et deinde tenderet ad insulam equorum, et ibi in loco simili-
 ter distinctarum metarum noua meta esset erecta; et exinde
 transiret et progrederetur circa montem, qui *oromhus* dicere-
 tur, et transiret vsque illum locum, qui *farkashalum* diceretur,
 ibi eciam noua meta esset erecta; et ibi terminarentur mete
 ipsius terre stb. stb. Datum Bude quinquagesimo quinto die

termini prenotati, anno Domini millesimo quadrungentesimo tricesimo sexto.

(Eredetie papiro, a kir. kamarai lovéltárban.)

158.

IV. Béla királynak Toxand nerü helysegét tárgyazó adománya Ivánka és Istrán pozsonyi várjobbágyok számára. 1269.

Nos Sigismundus stb., quod cum ob contradictoriam inhibicionem statucionis possessionum Wyzkeleth, Taxond et Porloch vocatarum in Comitatu Posoniensi existencium Magister Stephanus filius Gregorij de Berench Johannem filium Beke de Kwrth, et Jacobum filium Michaelis de Kys-Kwrth modum et formam legitime euocacionis obseruando per nostrum et Capituli Posoniensis homines contra se ad certum terminum nostram specialem in Presenciam in causam attraxisset stb. (a határnak előbb „ad octauas festi B. Michaelis Archangeli“ 1408.; s később ismételve és ismételve kiterjesztetett; végre pedig „ad presentes octauas festi Beati Georgij martiris“ kihúzatván stb.) Johannes et Jacobus personaliter in nostram exurgendo presenciam, quasdam nouem litteras, vnam dominorum Ladizlai, ac duas Lodouici Regum stb. nobis curauit demonstrari. Quarum prima dicti domini Lodouici Regis priuilegialis littera anno Domini millesimo CCC° quinquagesimo septimo tredecimo kalendas Aprilis stb. emanata transreibens et confirmans seriem et continenciam litterarum olim domini Bele Regis anno Verbi Incarnati millesimo CC. sexagesimo nono editarum denotabat, quod Iwanka et Stephanus filij Leek jobagiones Castri Posoniensis ad ipsius domini Bele Regis accedentes presenciam petiuissent ab eodem cum instantia, vt cum ipsi terram ad vsum suum sufficientem non haberent, eis de terra Castri sui l'osoniensis Taxond vocata terram quinque aratrorum dare et conferre ex magnificencia Regia

dignaretur; ipse igitur dominus Bela Rex, consideratis fidelitatibus ipsorum, que sibi prefati Iwanka et Stephanus in diuersis locis et temporibus exhibuissent, Stephano Comiti suo Posoniensi dedisset in mandatis, vt ipse de predicta terra Castri Posoniensis eisdem Iwanka et Stephano terram quinque aratrorum assignaret. Qui quidem Comes Stephanus mandatis ipsius domini Bele Regis obtemperans, prout eidem domino Regi rescriptsisset, de predicta terra Toxand terram quinque aratrorum eidem Iwanka Comiti sub metis in eisdem litteris expressatis statuisset sibi et suis heredibus perpetuo possidendam stb. Datum Bude quadragesimo die octauarum festi Beati Georgij martiris anno Domini millesimo quadringentesimo vndecimo.

(Eredetie bőrhártyán, a királynak hátul oda nyomott pecsétje alatt, a budai kir. kamara levéltárban.)

159.

IV. Béla király Sándort, Marczelnek fiát, Mortun birtokában megerősítí. 1269.

Bela Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanieque Rex omnibus presentes litteras inspecturis salutem in omnium saluatore. Ad universorum noticiam harum serie volumus peruenire, quod Alexander filius Marcelli de villa Mortun fidelis noster ad nostram accedens presenciam nobis exposuit humiliter supplicando, quod cum olym post insultum gentis Tartarice in continentis terram suam hereditariam Mortun vocatam, existentem in Comitatu Posoniensi prope Morauiam iuxta Ztumpa, abstulissemus, vt dicebat, et eiusdem terre vsu modici temporis spacio caruisset, et eandem recuperasset de iusticia et de plenitudine nostre gracie speciali, et in eiusdem terre possessione pacifica et tranquilla esset a spacio viginti annorum

transactorum, et vltra pecijt, vt super hoc nostrum sibi priuilegium concedese dignaremur. Verum cum nostre sit intencionis, vnicuique reddere, quod suum est; ad petitionem eiusdem Alexandri filij Marcelli condescendentes, super iam dicta terra Mortun, vt eandem sub eisdem metis et terminis, quibus in antea possederat, pleno jure valeat possidere pacifice et quiete, presentes eidem Alexandro litteras duplicitis sigilli nostri robore communitas duximus concedendas. Datum per manus Magistri Demetrij Albensis Ecclesie Prepositi, aule nostre Vice-Cancellarij, dilecti et fidelis nostri anno Domini M° CC° sexagesimo nono, Regni autem nostri anno tricesimo quarto.

(Robert Károly királynak 1326-ki megerősítő privilegiumából, a budai kir. kamarai levéltárban.)

160.

István ifjabb királynak a kalocsai káptalant Babay helység birtokában megerősítő privilegiuma. 1269.

Stephanus Dei gracia junior Rex Hungarie, Dux Transilvanus, Dominus Cumanorum omnibus Christi fidelibus presens scriptum inspecturis salutem in omnium saluatorem. Quia ea, que pijs locis legantur, donantur, seu quolibet alio modo Ecclesijs iusto titulo conferuntur, traduntur, Regie conuenit Celsitudini gratificare et ratificare, et eciam conseruare. Proinde ad uniuersorum noticiam harum serie volumus peruenire, quod accedens ad nostram presenciam Magister Jacobus Canonicus et Decanus Colochensis, nomine procuratorio ex parte Capituli Colochensis exhibuit nobis Tytuliensis et Sancti Laurentij de Hay Capitulorum, et eciam nostras litteras proprias memoriales in hec verba:

(Következik : 1) A titeli káptalannak 1251-ki bizonysság levele, hogy Babay-i Nemhyz, fia Felixnek szabadságát a kalocsai káptalannál Babay helység által megváltotta; mint Okmánytárunk VII. kötetében, vagyis II. folyama 2. kötetében 230. sz. a.)

2) A háy-i káptalannak 1262-ki átirata, mely ezen szavakkal végződik : „*Nos igitur ad instanciam ipsius Prepositi (Ecclesie Colocensis) nostris litteris tenorem — — — litterarum inseri fecimus, et nostro sigillo roborari; quamquam nobis de facto terre prediecte luce clarius primo et primitus constitisset. Datum anno Domini M° CC° LX° secundo.*“

3) István ifjabb királynak megerősítő okmánya, ezen szavakkal : „*Nos igitur, prout in litteris Capitulorum predictorum vidimus contineri, ratum habentes atque firmum presentibus confirmamus. Datum anno Domini M° CC° LX° octauo.*“

Nos igitur ipsius Capituli iustis precibus per predictum Decanum porrectis inclinati, et predictorum Capitulorum litteras et nostras memoryales, ad quas tenorem litterarum sepedictorum Capitulorum idem Decanus insertas esse dicebat, per Magistrum Petrum aule nostre Vice-Cancellarium confici fecimus, et redigi de uerbo ad uerbum in nostrum priuilegium. Qui predictis litteris seu munimentis diligenter inspectis, tenorem premissorum munimentorum de nostro mandato inseruit ad cautelam, vt si processu temporis aliquo casu accidente dictorum Capitulorum priuilegia, uel aliquod horum amitti contingeret, presentes easdem vires eundemque vigorem habent; et quantum Regie Maiestati conuenit, de redempcione predicti nobilis factum predicti Nemhýz, sicut in prioribus litteris nostris ratificaueramus, et ratum habemus atque gratum, et presentibus confirmamus, duplicitis sigilli nostri munimine roborantes. Datum per manus Magistri Petri, aule nostre Vice-Cancellarij, dilecti et fidelis nostri, anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo nono.

(Eredetie bőrhártyán, felette megrongált állapotban, melyről a pecsét zöld-barna selyemzsínörön függ; a fömélt. herczeg Eszterházy család levéltárában.)

161.

*István ifjabb királynak Ratka nevű földet tárgyazó adománya,
Gyogi Endre comes számára. 1269.*

(S)tephanus Dei gracia junior Rex Hungarie, Dux Transsiluanus, Dominus Cumanorum omnibus Christi fidelibus presens scriptum cernentibus salutem in eo, qui est salus omnium. (L)icet Regia pietas manum munificam porrigitur debeat vniuersis; illos tamen, quorum experta probitas laudata est in prosperis et in aduersis, principaliori debet prosequi munere et fauore, ut alii eorum exemplis inuitati ad fidelitatis opera forcios accendantur. (H)inc est, quod ad vniuersorum tam presencium quam posteriorum noticiam harum serie volumus peruenire, quod attendentes fidelitates et seruicia Comitis Andree de Gyog dilecti et fidelis nostri, que idem nobis et Regno nostro a temporibus puericie eiusdem in diuersis et necessarijs casibus fortune se laudabiliter et intrepide expnendo fideliter exhibuit et deuote; et specialiter que seruicia laude digna tempore persecucionis nostre et miserie, omnibus bonis suis post tergum derelictis adherendo nobis et intrando nobiscum claustra castri Feketeuholm, et in alijs plurimis articulis coram nobis et omnibus Barronibus nostris gratum et acceptum impendisset obsequium, que ad presens enarrari sufficienter nequeunt suo modo. In recompensacionem seruiciorum eius volentes grata uicissitudine occurrere, licet pocioribus dignus habeatur respectu eius, que (igy) ad presens eidem duximus ordinandum; terram Elye et Pouse sine herede decedencium Ratka vocatam dedimus, donauimus seu contulimus dicto Comiti Andree, et per eum suis heredibus heredumue successoribus iure perpetuo et irreuocabiliter possidendam sub hijsdem metis et terminis, quibus in antea ipsa terra per priores possessores suos limitata fuerat et possessa. (V)t igitur hec nostra donacio seu collacio robur optineat perpetue firmitatis, nec tractu temporum per quempiam possit uel debeat in irritum reuocari seu retractari; presentes con-

cessimus litteras duplicis sigilli nostri munimine roboratas.
(D)atum per manus Magistri Petri, aule nostre Vice-Cancel-
larij, dilecti et fidelis nostri anno Domini M° CC° sexagesimo
nono.

(Eredetie bőrhártyán, melyről a pecsétnek töredéke vörös selyemzsínörön
függ, a budai kir. kamarai levéltárban.)

162.

*István ifjabb királynak Tymar Foon birtokát tárgyazó adomá-
nya Agnez Chaak nemzetégbeli Tamás özvegyének számára.*

1269.

Stephanus Dei gracia junior Rex Hungarie, Dux Trans-
siluanus, Dominus Cumanorum omnibus Christi fidelibus pre-
sentem paginam inspecturis salutem in omnium saluatore. Li-
cet Regia pietas manum munificaū porrigeret debeat vniuersis;
illos tamen, quorum experta probitas laudata est in prosperis
et aduersis, principaliori debet prosequi munere et fauore, ut
alij eorum exemplis inuitati ad fidelitates et seruiciorum stu-
dia forcius accendantur. Hinc est, quod uniuersorum noticie
harum serie declaramus, quod considerata seruiciorum merita
nobilis domine, relicte videlicet Thome filij Zlauch de genere
Chaab Agnes nuncupate, que eadem ab ineuntis etatis sue
temporibus, vestigia fidelitati scilicet dando operam efficacem
laudabiliter consueta, in eundo in Franciam, et ibi in pluribus
casibus et fortunis moram longam paciens, et probabiliter,
nec non in pluribus casibus, licet ea recitari nequeant per
singula suo modo, nec volens rebus parcere, nec persone, fide-
liter exhibuit nobis et deuote; in recompensationem seruicio-
rum ipsius nobilis domine, quamuis grata uicissitudine ocurrere
debuissent, maxime tamen pro eo, quia eandem dominam
miserimus cum domina Maria filia nostra karissima, quam
videlicet filio domini Regis Karuly Serenissimi Principis tra-

didimus in consortem, nuncia extitit et relatrix, nobis hoc transponentibus et ordinantibus, ac eciā domina Regina consorte nostra karissima destinante, per quod nobis dulcor filialis ingessit primicialem materiam gaudiorum; volentes prediecte domine graciōri et liberaliori uicissitudine occurrere, quamquam pro modice reputemus, quod ad presens agimus, respectu eorum, que facere intendimus, villam nostram Tymar Foon uocatam, in Comitatu Castri nostri Abawyuar existentem, cum omnibus vtilitatibus et perfinencijs suis vniuersis, quam collacioni nostre aptam esse inuenimus et cognouimus, et non contradicente patre nostro karissimo, sepediete domine et suis heredibus heredumque suorum successoribus dedimus, donauimus et contulimus perpetualiter et inreuoabiliter possidendam, tenendam et habendam, sub hijsdem metis ac terminis, sicut per priores possessores eadem possessio Foon vocata limitata extitit et possessa. Hoc expresse adiecto, quod si dictam dominam heredum contingat orbari solacio, dictam villam Foon vocatam seu possessionem dandi, donandi, legandi et disponendi, tam in uita ipsius, quam circa mortem eius, euicunque voluerit tam de filiabus, quam ex generacionibus suis, siue eciā pro remedio anime sue, liberam et absolutam habeat facultatem. Ut igitur hec nostra collacio robur obtineat perpetue firmitatis, et ne per quempiam processu temporum in irritum possit uel debeat reuocari, presentes concessimus litteras sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Benedicti, aule nostre Vice-Cancellarij, anno Domini millesimo duecentesimo sexagesimo nono.

(III. Endre királynak 1297-ki törvénykezési privilegiumából, a budai kir. kamaraí levéltárban.)

163.

Az esztergami káptalannak bizonyságlevéle, hogy Dénes comes Bekének fia a Garam melletti sz. Benedeki monostornak adományozta Barbatán lévő földjét. 1269.

Capitulum Ecclesie Strigoniensis omnibus Christi fidelibus presentes litteras inspecturis salutem in Domino. Ad vniuersorum noticiam tenore presencium uolumus peruenire, quod nobilis vir Comes Dyonisius filius Beke, unacum fratre Michaeli monacho de Conuentu Monasterij Sancti Benedicti iuxta Granam, in nostri presencia personaliter constitutus, terram suam, quam dixit se habere in terra Barbata uocata, iuxta terram predicti Monasterij, quam a filijs Hysce asseruit se emisse, dedit, tradidit et donauit coram nobis pro remedio anime sue, predicto Monasterio perpetuo possidendam. In cuius rei testimonium et memoriam ad petitionem eiusdem Dyonisij Comitis, presentes nostras concessimus litteras, sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Sixti Lectoris Strigoniensis, anno Domini millesimo CC^o LX° nono, secundo idus Maij.

A

B

C

(Az eredeti után Knauz Nándor, Magyar Sion III. köt. 57. l.)

164.

Az egri káptalannak bizonyságlevéle, hogy Aba nemzetiségbeli Pud comes Zemeldenei birtokát Demeter, Simon fiára átruházta. 1269.

Omnibus Christi fidelibus tam presentibus quam futuris presens scriptum inspecturis Capitulum Ecclesie Agriensis salutem in omnium saluatorem. Ad uniuersorum noticiam (tenore

pre)sencium uolumus peruenire, quod accedentes ad nostram presenciam Comes Pud filius Artolphy de genere Aba ex una parte, ab altera uero Demetrius filius (Si)meonis filij Stephani de Sarus, exhibuerunt nobis missiles litteras domini nostri incliti Regis Stephani hunc tenorem continentibus :

Damus pro memoria, quod Comite Pud ab una parte, et Comite Simeone filio Stephani ab altera, coram nobis personaliter constitutis propositum extitit per eosdem, ut idem Pud Comes quandam terram suam Zemeldene uocatam pro triginta marcis dicto Comiti Simeoni filio Stephani uendidisset, et de precio eiusdem nouem marcas recepisset, residuum uero pecunie soluere tenebitur modo inferius annotato Simeon memoratus ; scilicet decein marcas in octauis Pentecostes coram Plebanio de Sarus in extimacione condigna ; et iterum undecim marcas in crastino Beati Jacobi Apostoli subse(quenti) in argento decime combustionis, uel in denarijs stateralibus coram Capitulo Agriensi ; et si qua parcium de huiusmodi foro resiliret, extunc iudicio trium (marcarum) subiacebit ; et facta solucione idem Pud dictam terram Simeoni Comiti memorato litteris Capituli Agriensis testimonialibus confirmatam (ig) ; sicut hoc et alia premissa partes (spon)tanea uoluntate assumpserunt. Datum apud Tamasy Teluk secunda feria post Ascensionem Domini proxima.

Preterea idem Comes Pud pro se et pro omnibus filijs suis respondendo asseruit, ipsam terram Zemeldene uocatam ad auum suum pro effusione sanguinis eiusdem titulo aquisitionis fuisse deuolutam, sitam ultra indagines Regni Polonie ; et summam pecunie prenotate confessus est a predicto Demetrio mortuo ipso Comite Simeone patre ipsius Demetrij ad plenum recepisse, relinquens ipsam terram cum uniuersis utilitatibus suis ipsi Demetrio et ipsius heredibus, sicut patri suo reliquerat, pleno iure perpetuo possidendam. Insuper idem Comes Pud obligauit se taliter coram nobis, quod ab omnibus super proprietate ipsius terre predictum Demetrium et eius heredes molestare nitentibus ipse teneretur — — — — — defendere et expedire, ac in possessione pacifica conseruare. Dixerunt eciam prediecte partes, ipsam terram alios commetaneos, preter dominum Regem non habere. Terminos autem eiusdem terre ipse partes coram nobis taliter expresserunt ;

quod primo ipsa terra inciperet a quodam fluuio Prieluchyn uocato, et in eodem fluuio uenit ad fluum Topl uocatum ; hinc ueniendo in eodem fiuio Topl cadit ad fluum Grabouch nuncupatum ; hinc in eodem fluuio Grabouch ascendit ad alpes ; abhinc in a(ltero) fiuio eodem nomine Grabouch uocato descendit ad aquam Bodrug, et transita ipsa aqua uenit ad aquam Hutcha uocatam, et eundo in eadem aqua Hutcha peruenit ad alpes Beschad uocatas ; ulterius tenet metas cum terra Polonie. In cuius rei testimonium ad instanciam parcium ex communi fratribus nostrorum consensu presentes concessimus sigilli nostri munimine roboras. Presentibus tamen Far-kasio Cantore, Thoma Lectore, Johanne Custode, Leustachio Noui Castri, Marco de Pata, — — — — — Zoboleh Archidiaconis, et alijs multis, anno Domini M^oCC^oLX^e nono, Regnantiibus illustribus Regibus Vngarie Bela et Stephano, Philippo Strigoniensi, Stephano Colocensi Archiepiscopis ; domino nostro venerabili patre Lamperto Episcopo Agriensi existentibus.

A

B

C

(Eredetie bőrhártyán, melyről a káptalannak pecsétje vörös-sárga selyemzsinórban függ, a budai kir. kamarai levéltárban.)

165.

A székesfehérvári káptalannak bizonyáglevele, hogy Chák nemzetégbeli Domonkos comes Baroch nevű földjét Fülöp esztergomi érseknek eladta. 1269.

(C)apitulum Ecclesie Albensis omnibus Christi fidelibus, presentes littetas inspecturis, salutem in Domino sempiternam. Ad uniuersorum noticiam tenore presencium uolumus pervenire, quod Dominico Comite de Barana filio Petri Comitis de genere Chak ab una parte ; Magistro Valentino Cantore Strigoniensi, procuratore venerabilis patris Philippi Strigoni

ensis Archiepiscopi, Aule Regis Cancellarij, ex altera in nostra presencia constitutis; prefatus Dominicus Comes de Barana confessus est, se vendidisse quandam terram suam nomine Boroch, in Comitatu Nitriensi situatam, prope Nouum Naswod curtem archiepiscopalem, prefato venerabili patri Archiepiscopatus nomine ementi, pro quadraginta marcis communis argenti, cum pratis, piscaturis, insulis, et alijs pertinencijs ac vtilitatibus, sub eisdem metis et terminis, sub quibus idem ipsam terram habuit, tenuit et possedit; quas quadraginta marcas communis argenti, precium conuentum prediecte terre, Magister Walentinus Cantor Strigoniensis, procuratorio nomine Strigoniensis Archiepiscopi prefato Comiti Dominico in conspectu nostro dedit, soluit, numerauit et assignauit; qui Comes Dominicus nichilominus protestatus et confessus est, recepisse et penes se habere totum precium vendite ab eo terre, et sibi plenitus (igy) satisfactum, et ipsam terram cum pleno (dom)inio coram nobis exnunc Magistro Valentino Cantori, uice et nomine Archiepiscopatus, et Archiepiscopi nomine assignauit. In cuius rei testimonium et robur perpetuum, presente, volente et petente ipso Comite Dominico, sepefato Cantori, procuratorio Archiepiscopatus et Archiepiscopi nomine, presentes nostras litteras dedimus et concessimus, et eis sigillum nostrum autenticum apponi fecimus et appendi. Datum anno Domini M° CC° LX° nono, pridie kalendas Julij. Magistro Demetrio Ecclesie nostre Preposito, aule R(egie Vice)-Cancelario, Myke Cantore, Feliciano Custode, Micaele Decano existentibus.

(Az eredeti után Knauz Nándor, Magyar Sion III. köt. 58. l.)

V. v. h. u. y. I. 65 66.
166.

A győri káptalannak bizonyáságlevele, hogg Marczel Péternek fia Pertelben lévő birtokának egy részét Herbort comesnek eladta. 1269.

A

B

C

Capitulum Ecclesie Geuriensis vniuersis Christi fidelibus presens scriptum inspecturis salutem in salutis largitore. Ad vniuersorum noticiam tenore presencium volumus peruenire, quod Marcellus filius Petri de Pertel in nostra presencia personaliter constitutus, Comiti Herbordo filio Comitis Osl, pro quo Benedictus seruiens suus astitit coram nobis, confessus est se vendidisse de terra sua hereditaria in Pertel terram sexaginta iugerum inter terram arabilem et fenetum pro sex marcis Vienensium perpetuo possidendam, et quod ipsam pecuniam ab eo plenarie recepisset; assumens, quod quicunque dictum Comitem Herbordum pro eadem terra impeteret, ipse eum expedire tenebitur proprijs laboribus et expensis. Ipsa autem terra, sicut partes retulerunt, incipit a parte meridionali in conterminio terre ville Dag, procedens sursum ad ecclesiam Sancte Crucis, et ibi terminatur. Ut igitur predictus contractus robur perpetue optineat firmitatis, presentes litteras concessimus sigilli nostri munimine roboratas, anno Domini M° CC° LX° nono; Magistro Chepano Preposito, Jurkone Cantore, Hectore Custode Ecclesie nostre existentibus.

(Eredetie bőrhártyán, melyről sárga-vörös selyemzsínón a pecsét függ, a nemz. Muzeum kézirattárában.)

Vindobona 167.

167.

A györi káptalannak bizonyság levele, hogy Keres Buhtének fia és Chyd Petrenek fia Pertekben lévő birtokrészöket Herbort comesnak eladták. 1269.

A

B

C

Capitulum Ecclesie Geuriensis omnibus Christi fidelibus
 presentes litteras inspecturis salutem in Domino sempiternam.
 Ad vniuersorum noticiam tenore presencium volumus peruenire,
 quod Keres filius Buhte, et Chyd filius Petre de villa Pertel
 ad nostram presenciam accedentes retulerunt, quod ipsi totam
 porcionem suam in terra Pertel iure hereditario possesse-
 sam, scilicet centum et quadraginta iugera terre, de quibus
 saxaginta (igy) iugera Comes Herbordus filius Osl in primis
 tenuit obligata, sicut dicunt, eidem Comiti Herbordo vendidis-
 sent ex consanguineorum suorum beneplacito et consensu
 pro decem marcis denariorum Viennensium, quas ab eo se di-
 xerunt recepisse, iure perpetuo pacifice possidenda. Ipsa autem
 terra hoc ordine dicitur adiacere: Incipit a parte occidentali
 in commetaneitate Egydij filij Pous iuxta terram eiusdem in
 quantitate decem iugerum, et commetaneitate terre populorum
 de Viccha panceratorum castri Supruniensis ab eadem parte
 occidentali, et uenit ad commetaneitatem populorum de Daag
 castrensum eiusdem castri uersus partem meridionalem; inde
 uergit uersus orientem ad commetaneitatem terre Marcelli filij
 Buden; hinc tendit in eadem parte ad fossatum quondam Co-
 mitis Agha, cuius fossate medietas pertinet ad dictam terram
 centum et quadraginta iugerum, medietas autem ad Marcellum
 antedictum, sicut Keres et Chyd affirmarunt; deinde re-
 trogreditur uersus septemtrionem ad metas terre populorum
 de Pertel castrensum dicti castri, et ibi eadem terra termi-
 natur. Vt igitur presens contractus robur perpetue optineat
 firmitatis, presentes litteras concessimus nostri sigilli muni-
 mine roboratas, anno Domini M° CC° LX° nono Chepano Pre-

posito, Jurcone Cantore, Hectore Custode Ecclesie nostre existentibus.

(Eredetie bőrhártyán, melyről a sárga-vörös selyemzsínoron függő pecsét már lezártott, a nemz. Muzeum kézirattárában.)

168.

A györi káptalannak Puki Farkas fiai közti birtokosztályt tárgyazó bizonyáság levele. 1269.

Capitulum Ecclesie Geuryensis omnibus Christi fidelibus presencium noticiam inspecturis salutem in Domino semper ternal. Nouerit Vniuersitas vestra, quod nobilis vir Alexander filius Comitis Farkasij de Puk ab vna parte; Hugud filius eiusdem Farkasij ex altera coram nobis personaliter constituti, recitatum et propositum extitit per eosdem viua voce, quod propter bonum pacis inter ipsos perpetuo habende, in possessionibus et possessionarijs porcionibus ipsorum communiter ipsos contingentibus, talem inter se fecissent et ordinassent diuisionem: quod primo omnium possessio Gormath et Raba in Comitatu Jauriensi cum omnibus vtilitatibus suis et pertinencijs cessisset et deuenisset Alexandro filio Farkasij heredum per heredes possidenda; alia vero possessio Sadar vocata in Comitatu Albensi, cum molendino sito in fluvio Peyth, quam emerant a Comite Martino filio Gregorij de Azar, cum omnibus vtilitatibus suis, predicto Vgud filio Farkasij heredum per heredes possidenda deuenisset. Ceterum possessiōnem Balun dictam in Comitatu Posoniensi eidem Alexandro deuenisset; alia vero possessio Isay vocata in Comitatu Westphaliensi cum molendino situm in Tapolcha, cessisset et deuenisset Vgud filio eiusdem Farkasij. Locum vero sessionalem Pakus ipsorum in possessione Puk habitum non diuiserunt, sed communiter commiserunt possidere. In cuius rei testimonium perpetuum presentes dedimus litteras sigilli nostri

munimine roboratas ; anno Domini M^o CC^o LX° nono ; Chepan Preposito, Jurhkone Cantore, Hectore Custode existentibus.

(A györi káptalannak 1279-ki átiratából a budai kir. kamarai levél-tárban.)

Kutiny, I. 6°.

169.

A györi káptalannak bizonyos levele, hogy a királynénak Bodok-i népei bizonyos vitás földekre nézve Osl nemzetébeli Endrével egyezkedtek. 1269.

Capitulum Ecclesie Geuriensis vniuersis Christi fidelibus presens scriptum intuentibus salutem in Domino. Vniuersorum noticie tenore presencium innotescat, quod cum inter populos domine Regine de villa Bodok ex una parte, et inter Andream filium Ihonis de genere Osl ex altera, super quadam terre particula et super distinccione metarum suarum, materia questionis fuisset exorta et aliquandiu uenitilata, tandem nos ad mandatum domini Regis cum Thoma de Scemere homine eiusdem, unum ex nobis transmisimus, cuius testimonio dictus Andreas et ijdem populi de Bodok ad concordiam uenientes, metas ipsorum terras distinguentes erexerunt; cuius facti seriem predictus Andreas personaliter, et Feldricus ac Egidius pro se et pro villa Bodok cum Tiba de Zukun et Mark filio Erkud iobagionibus sue condicionis comparentes coram nobis retulerunt viua uoce. Que quidem mete hoc ordine distinguntur : Incipit a metis villarum Joan et Fertend, ubi sunt quatuor mete, quarum una ab oriente est predictorum populorum de villa Bodog, et altera est Andree filii Jhonis ex occidente, due autem sunt dictarum villarum Joan et Ferteud; deinde uenitur in uia erbosa uersus septemtrionem ad duas metas, que sunt iuxta eandem viam posite in virgulto, quarum una existens a parte orientali est populorum de villa Bodok, altera Andree supradicti; deinde progreditur in eadem uia usque ad

locum, qui dicitur Bizuskuuth, ubi sub quadam piro est meta eorundem populorum, et alia iuxta eandem est a parte orientali Andree prenotati; abhinc uenitur ad siluam ipsius Andree; adhuc uersus septemtrionem, ubi sunt quatuor mete angulares, quarum due ex parte orientali sunt populorum prefatorum, due vero sunt Andree antedicti; deinde iuxta eandem siluam in magna via diuertens ad orientem uenit ad quandam ilicem, ubi sunt due mete, una scilicet in eadem ilice est sepdiatorum populorum, altera in quercu est Andree pretaxati; abhinc in eadem via uenitur ad quandam pirum, sitam in fine eiusdem silue, sub qua est meta populorum supradictorum et altera in nuda terra est ipsius Andree; deinde protenditur per duas metas ad quendam monticulum, qui dicitur Serholm, in quo sunt due mete, una populorum de Bodok ab oriente, altera Andree sepediti; deinde iungitur antiquis metis, et transeundo per binas metas uenitur ad locum, qui dicitur Zamaryth versus aquilonem, ubi terminatur. In cuius rei memoriam et perpetuam firmitatem presentes concessimus litteras sigilli nostri munimine roboratas; anno Domini M° CC° LX° nono, Magistro Chepano Preposito, Hectore Cantore, Mikone Custode existentibus.

A

B

C

(Eredetie bőrhártyán, melyről a káptalan pecsétje sárga-vörös selyemzsinónoron függ, a nemz. Muzeum irattárában.)

I70.

A nyitrai káptalannak bizonyoságlevelé, hogy Buken Bukennek fia Moyteh nevű birtokát Endre comesnek, Ders comes fiának elzálogította. 1269.

Nos Capitulum Nitriensis Ecclesie damus pro memoria,
quod nobilis vir Buken filius Buken coram nobis constitutus
quandam possessionem suam Moyteh uocatam totam cum omni-

bus pertinencijs et utilitatibus suis vsque medium quadragesime nunc uenturum Comiti Andree fratri Comitis Ders, qui personaliter astitit, pro centum marcis finiti argenti ab eodem Comite Andrea, sicut asseruit, plenarie acceptis pignori obligauit; hoc adiecto, quod idem Comes A. a die obligationis usque dictum medium quadragesime introductus per hominem nostrum, sicut partes uoluerunt, in ipsa possessione permanebit; et si in termino redempcionis, uidelicet in medio quadragesime, refundendo ipsas centum marcas cum statera de Tirna possessionem suam idem Buken redimere non curauerit coram nobis, post medium cum pena dupli tenebitur redimere. Nichilominus idem Comes A. ipsam possessionem pro pecunia principali, et pro duplo eiusdem in pignore detinebit in eadem pacifice permanendo; et si medio tempore ipse idem Comes A. impeditus per eundem Buken, uel per aliquem cognatorum suorum, siue inductus aliqua ratione, contra eundem Buken actionem suscitaret, et in hoc expensam faceret, in die redempcionis ipsam expensam in simplici uerbo ipsius Comitis A. refundere tenebitur, ut assumpsit. Et si idem B. eidem Comiti A. destrucionem dicte possessionis sue inponere nitetur, cum iuramento suo idem Comes A. se reddet expeditum. Nec hoc pretermissum est, quod duplum ipsarum centum marcarum soluet preter partem judicis, sicut se idem B. ad hoc personaliter obligauit. Datum sexta feria ante octauas Exaltacionis Sancte Crucis anno gracie M° CC° XL° nono.

Kivül: Super in pignoracione possessionis Moytch vocate pro Comite Andrea per Buken filium Buken.

(Eredetie bőrhártyán, melynek hátul odanyomott pecsétje eltünt, a budai kir. kamarai levéltárban.)

Mihály Zólyom és Szepes megyék föispányának jelentése IV. Bela királyhoz, hogy Endre comes, Albertnek fiát bizonyos Liptó megyei földnek birtokába helyezte. 1269.

Excellentissimo domino suo B. Dei gracia illustrissimo Regi Hungarie Comes Michael de Zoulum et de Scapus (reue-
renciam) cum perpetue fidelitatis seruicio. Per litteras vestre
donacionis mihi perscriptsistis, quod accederem ad quandam
particulam terre de Liptow, existentem inter duas aquas Cer-
mule et Luhela vocatas, et inter montana iacentem, que si
esset vacua et habitatoribus carens, et si sine preiudicio po-
pulorum nostrorum fieri posset, statuerem Comiti Andree filio
Alberti. Ego igitur, sicut teneor, iuxta mandatum vestrum
accessi ad eandem, quam vidi esse vacuam et habitatoribus
carentem, et esse sine preiudicio iuris alieni, et statui ipsam
particulam terre Comiti Andree antedicto; cuius terre quan-
titas cum syluis sufficit ad vsum trium aratrorum. Prima enim
meta et principalis incipit ab alpibus a parte meridionali,
et descendit in Cermulepotoka, et tendit inferius in eodem
potok; deinde exit de ipso fluvio et vadit ad duas arbores
egurfa vocatas, sub quibus arboribus sunt due mete terree;
deinde tendit per paruum *lyget*, et ascendit per vnum berch,
et venit ad duas arbores *nyrfa* et *borfa* vocatas, sub quibus
sunt due mete terree; deinde per eundem berch vadit in terra
arabili, et venit ad duas arbores *zemereg* vocatas, sub qui-
bus sunt due mete terree; deinde semper per eundem berch
tendit et uadit ad duas arbores quercinas, et sub ipsis arbo-
ribus in terra arabili sunt due mete terree; deinde vadit ad
vnam quercum ad metam finalem, ubi sunt duc mete terree,
ubi ipse mete contiguntur metis ville Wyda; posthaec decli-
nat versus orientem, et tendit ad vuam arborem *nyrfa* voca-
tam, ubi sunt due mete terree; deinde per vnum berch de-
scendit, et intrat in vnum fluum modicum, et inde uenit iuxta
fluum Lyuhela ad duas arbores *feneufa* vocatas, sub quibus

sunt due mete terrec; deinde tendit superius in ipsoflumine Lyuhele, nunquam tamen transit per ipsum fluuum; deinde uadit superius usque alpes, et ibi terminatur.

(IV. Béla királynak ugyanazon 1269-ki évi megerősítő okmányából, mint fentebb 156. sz. a.)

172.

Esztergam város tanácsának bizonyág levele, hogy Margit Ber-talannak özvegye Cholnok-i birtokát Balduin comes esztergami, és Geles székesfehérvári polgároknak eladta. 1269.

Nos Rubynus Comes, Archinus, Godinus, Ganpunchar, Hermanus Comes, Mauricius, Elkynus memorie commendantes significamus vniuersis, quod domina Margareta reicta Bartolomei bone memorie coram nobis constituta ex una parte; Balduinus filius Janini Comitis nostri conciuis, et Geles filius Bonifacij ciuis Albensis ex altera, ipsa domina Margareta uia uoce est confessa: vt terram mariti sui dicti Bartolomei in Cholnuc existentem, cum fundo curie sue, et area seu fenetis, cum alijs utilitatibus ad eandem pertinencijs, sicut socer eius Sullyz bone memorie quondam obtinuit, pro octo marcis fini argenti uendidisset eisdem Balduino et Geles supradictis, tam eis, quam suorum heredibus heredumque successoribus perpetuo possidendum. Vt igitur ordinacionis (huius) series lapsu temporis per quempiam ne possit in irritum reuocari, eapropter concessimus litteras nostri sigilli munimine roboratas. Datum anno Domini M° CC° LX° nono.

(Eredetie bőrhártyán, Esztergam város latin polgárainak zöld selyemzsinónoron függő pecsétje alatt, a budai kir. kamarai lovéltárból.)

173.

*Törvénykezési okmány, hogy a Ronnald Demeter fiának nejét
illetü hitbérére nézve az érdekeltek egyezkedtek. 1269.*

Datum pro memoria, quod cum Ronnaldus filius Demetrij super dote domine uxoris sue filie Nicholai de Zolovna, Eliam filium Johannis de Barcha traxit in causam coram nobis, in talem formam composicionis mediantibus probis uiris ex nostra permissione, et uoluntate utriusque partis deuenierunt: quod in die Cinerum proxime futuro prefatus E. assumpsit soluere quindecim marcas in estimacione coram discretis et honestis uiris Capitulo Ecclesie nostre Ronnoldo prenotato uice et nomine vxoris sue; et si diem solucionis sepedictus E. ommiserit, in crastino penec dupli subiacebit; pristaldum Elias iudicem similiter teneretur complacare. Datum in uilla Sarus in Concepcione Beate Virginis Marie anno Domini M° CC° LX° nono.

Kivül: Super solucione quindecimi marcarum contra Ronnaldum fratrem Demetrij.

(Eredetie bőrhártyán, a hátul oda nyomott pecsét elveszett, a Bárczay család levéltárában.)

174.

*IV. Béla királynak Baka, Gukes és Bagana helyiségeket tárgyazó
adománya, Wernel, Wyllam, Tamár és Albert selmecbányai
polgárok számára. 1270.*

Bela Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Comanieque Rex omnibus presens scriptum inspecturis salutem in omniuim saluatore. Cum cor

Regis in manu Dei sit, et quo uult inclinat illud; non debet reprehensibile iudicari, si secundum diuersitatem negociorum et temporum Regalis munificencia in suis actibus uarietur interdum, cui gladij data est potestas ad uindictam malefactorum et laudem bonorum, cohercendo reprobos pena temporali, pios vero magnifice et laudabiliter confouendo. Hinc est, quod ad uniuersorum noticiam harum serie uolumus peruenire, quod licet Baka, Gukes et Bagana uillas, cum suis pertinencijs, in Comitatu Huntensi existentes, tam ex Regali munificencia occurrentes propter seruicia inpensa Regio cum fauore, quam accepta quadam summa pecunie ducentarum videlicet et quinquaginta marcarum, primo Wernelio, Wyllam, Thamar et Alberto nostris fidelibus ciuibus de Bana dedissemus, donassemus et contulissemus, et postmodum eisdem uillas ex causa spoliassemus eosdem: demum habita deliberacione et considerata ueritate conperimus, predictas uillas et ipsarum pertinencia predictis hominibus et eorum successoribus esse debere tam donacionis, quam empcionis titulo, eisdem restituimus hominibus supradictis et eorum heredibus inreuocabiliter et perpetuo possidendas; eo non obstante, quod medio tempore ad quorundam suggestionem Castro Huntensi restitui fecerimus terras supradictas. In cuius rei memoriam presentes concessimus litteras duplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Demetrij Prepositi Albensis, aule nostre Vice-Cancellarij, dilecti et fidelis nostri anno Domini M° CC° LXX°, Regni autem nostri anno tricesimo quinto.

(V. István királynak 1270-ki megerősítő okmányából, mint alább 190. sz.
alatt, a budai kir. kamarai levéltárban.)

175.

István ifjabb királynak Fyzer várát és tizenegy helységet tár-gyazó adománya, Demeter és Mihály comesek, Endre fiai szá-mára. 1270.

Stephanus Dei gracia junior Rex Hungarie, Dux Trans-siluanus, Dominus Cumanorum omnibus Christi fidelibus pre-sentem paginam inspecturis salutem in omnium saluatore. Li-eet Regia pietas manum munificam debeat porrigere univer-sis; illos tamen, quorum experta probitas laudata est in pro-speris et aduersis, prosequi debet munificencia largiori, ut alij eorum exemplis inuitati ad fidelitatis opera forcius accen-dantur. Proinde ad uniuersorum noticiam tam presencium quam posterorum harum serie volumus peruenire, quod attendentes fidelitates eximias et seruiciorum merita laude digna atque luce clariora Demetrij et Michaelis Comitum, filiorum Endre, que et quas ijdem nobis a temporibus infancie nostre et eorun-dem in domo nostra iugiter famulando, mille mortis casibus se exponendo, fideliter exhibuerunt et deuote, et specialiter tempore persecucionis nostre et miserie, quando videlicet dura et crudelis persecucio parentum nostrorum nos ex consilio infidelium Baronum quorundam Regni Hungarie sine culpa nostra extra Regnum nostrum voluit effugare cum effectu, et solempnitate nostre corone denudare, ijdem Demetrius et Mi-chael Comites fideles nostri predilecti, omnibus cognatis eo-rundem, rebus et possessionibus post tergum penitus derelictis nobis adheserunt; quorum unus videlicet Comes Demetrius ad castrum Feketeholm uulgo nuncupatum nobiscum intrauit, ibi omnia genera seruiciorum nobis exhibuit bono animo et pacienter ad nostrum mandatum et preceptum; alias uero, scilicet Comes Michael, duo castra eorundem nostro nomine, castrum Fyzer et castrum Temethyn nuncupatum, ex precepto nostro contra omnem potentiam patris nostri et infidelium Regni nostri conseruauit, dona seu promissiones parentum no-strorum penitus noluit exandire, sed fidelitate nobis permansit

adoptata. Et demum cum de castro Feketeholm Comitem Demetrium in legacione nostra speciali ad parentes nostros causa impetrande misericordie misissemus, eundem Laurencius filius Kemyn, qui nostrum castrum obsidebat, et vitam nostram extinguere cupiebat, captiuauit, ubi pro fidelitate nobis impendenda graniter fuit tormentatus ab eodem. Tandem inspirata celesti gracia, cum manu bellica de ipso castro descendissemus, et cum iniquo Laurencio ac proditore nostro bellum commisissemus, dictus Comes Demetrius laudabiliter dimicauit. Ceterum in bello Erney Bani, ei in bello in Ilsasceg commisso, ubi Henricus tunc tempore Palatinus, qui congregatis infidelibus Regni et alijs suis secacibus eleuato uexillo nos capere et interficere conabatur, coram oculis nostre Maiestatis more leonis esurientis ijdem Demetrius et Michael Comites hostium cuneos penetrarunt, victoriam gloriosam optinendo, captosque et captiuos nobis presentarunt, uulnera letalia in se excipiendo, in suis sanguinibus iacuerunt, et alias uirtutes et seruicia, que propter sui multitudinem enarrare non valeamus, impenderunt. Nos igitur in recompensacionem seruiciorum et sanguinis effusionum eorundem, volentes grata vicisitudine occurrere, ut tenemur, licet pro modico reputemus, quod ad presens agimus respectu eorum, que facere intendimus eisdem in futurum, Castrum Fyzer cum vndeциm villis ad ipsum pertinentibus, videlicet Fyuzer, Cumlovs, Nyri, Capulna Teluky, Wereng, Ratka, Kanasfelde, Koycha, Ders Teluky et Bysta, quod castrum cum villis memoratis Rex Andreas clare memorie auus noster ab Andronico ceco de genere Cumpolth, cui iure hereditario pertinebat, precio compararat, quo auo nostro defuncto karissimus pater noster Rex Bela, qui sibi successit, filie sue domine Anne karissime sorori nostre donauerat possidendum; taudem propter crimen ingratitudinis receptum ab eadem ad nos extitit deuolutum; ipsis Demetrio et Michaeli Comitibus, et per ipsum Michaelem Comitem suis heredibus heredumve successoribus dedimus, donauimus, sev tradidimus bona fide iure perpetuo et inreuocabiliter possidendum. Quarum villarum ad dictum castrum pertinencium mete taliter distinguuntur, prout in litteris Johannis Plebani de Potok hominis nostri ad hoc specialiter a nobis deputati, plenius uidimus contineri: Prima meta Fyuzer incipit in oriente

circa terram Rednuk filiorum Grab penes uiam Zurusut, et
 tendit uersus aquilonem in riuo Saruspotok ad duas metas ;
 deinde intrat uallem inter duos montes ueniendo ad duas metas
 terrestres ; et inde transit in locum Bykfev uocatum ad duas
 metas, de quibus transit riuum Sebuspotok ad duas metas, et
 uenit ad stagnum Isra nomine ad duas metas, quod relinquit
 ad sinistram partem, et circa unam viam uadit ad duas metas ;
 de quibus uenit ad montem Huzevheg, in cuius latere eundo
 distinguntur de ipsa terra Rednuk cum duabus metis, et con-
 tinuatur terre Gyuge Kosma vocate, habendo duas metas, et
 in eadem parte aquilonali intrat pratum ad duas metas, in
 quo uenit per duas metas ad riuum de Mylychkw, et separatur
 de ipsa terra Cosma cum duabus metis, et transeundo ipsum
 riuum iungitur terre Cruciferorum Kolse vocate cum duabus
 metis ; et eundo per metas separatur ab eadem, et continuatur
 terre Petri filij Chama Zalanch vocate intrando siluam *bykerder*,
 in qua vadit cum magna longitudine transeundo riuuos, ha-
 bendo signa in lignis pro metis, exit ipsam, et finitur cum
 metis de terra Petri, adiungendo se terre Nicholai filij Abe
 Skarus nominate cum metis, et in parte meridionali vadit in
 latere longi montis per metas, et transit locum lutosum *bykfev*
 vocatum, descendendo ad pratum ad duas metas, et procedendo
 in ipsa parte meridionali in quodam moticulo finitur in terra
 Nicholai cum duabus metis adiungendo se terre Andree filij
 Stephani Kumlovs uocate, et in eadem parte intrat vallem ad
 duas metas, in qua uenit ad magnam uiam, et in ipsa uadit
 ad partes occidentales, de qua uia exit ad partes meridiona-
 les, et transeundo monticulum uadit iterum ad partes occiden-
 tales, et transit duas valles assecendo montem ad duas
 metas ; et inde descendendo eodem cursu uenit ad riuum
 Kumlovs, quem transeundo cadit ad riuum Vluespotok, in quo
 eundo in capite ipsius riui separatur a terra Andree cum duab-
 us metis, et adiungitur terre Panky cum duabus metis ; hinc
 uersus occidentem intrat in strictam uiam, quam relinquendo
 cadit in magnam uiam, de qua exit ad uiam herbosam eundo
 ad locum Rowozlyk, et in eadem via pergendo cum metis
 egreditur de ipsa uia ad dextram partem, et assecendit monti-
 culum, in cuius capite est meta ; deinceps descendit ad vallem
 uersus occasum, et assecendit ad montem Panky ; hinc descen-

dit ad fontem Muhuspotok, et continuatur terre Wywar cum duabus metis; deinde transfert se ad monticulum lapidosum, et descendit ad vallem ad duas metas; consequenter procedit in quadam via ad duas arbores pomi siluestris habentes subtus se duas metas terrestres; dehinc tendit in via, et cadit in vallem, de qua transit riuum Ilsua ad partes meridionales ad duas metas iungendo se terre Gunch; abhinc uersus meridiem asscendit in montem ad duas metas, de quo reflectitur ad alium montem in uia ad partes occidentales, et descendendo in vallem continuatur terre domini Regis Bodoan vocate; et transit riuum Ilsua, circa quem eundo eodem cursu intrat in fontem Bursuafey, et in ipsa aqua eundo exit ad sinistram partem ad duas metas, et in uertice cuiusdam (montis) uenit ad duas metas, de quibus iterum transit ad alias duas metas, et uersus unum montem descendit in vallem, in cuius sinu reclinat se ad dextram, et transeundo unum pratum uenit ad riuum Azevpotok, in cuius transitu sunt due mete; deinde uadit in uia herbosa ad riuum Bruzov ad duas metas terrestres; et transiendo ipsum riuum de oriente in meridionalem, eundo in eadem via exit de ipsa iterum ad orientem, et ueniendo ad alium riuum Ozepotok fertur ad duas metas, in in capite eiusdem asscendit ad montem; unde uertit se ad partes meridionales, et descendit ad communem metam finalem terre Bodoan, in qua est signum de ilice; hinc tendit ad partes orientales ad duas metas, quarum una pertinet ad terram Fyuzer, altera vero ad Wyl, que eciam est terra Comitis Michaelis; de quibus eundo ad alias duas metas intrat pratum, continens in se tres metas terrestres, quarum una finitur et distinguit de prefata terra Wyl, secunda vero, que est meta terre Fyuzer, continuatur principali mete terre Vch Jolouch nominate; et descendendo per idem pratum cadit in riuum Bykpotok; unde ueniendo intrat riuum Seekpotok; a quo egrediendo uenit ad principalem metam terre Petri Kamen uocate; hinc ascendit ad unam uerticem per duas metas communes; de qua descendendo per alias duas metas uadit in riuum Kulbasa ad exitum orientis(igy) partis; et sic vndique terminantur et clauduntur omnes niete terre Fyuzer. Et ad hoc commetaneis conuocatis et vicinis, uemine contradictore existente, prout in litteris eiusdem Johannis Plebani certo cercius uidimus contineri. (V)t igitur hec

nostra eisdem facta collacio seu donacio robur optineat perpetue firmitatis, nec tractu temporis per quempiam possit uel debeat retractari, presentes concessimus litteras, duplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Petri, dilecti et fidelis nostri, aule nostre Vice Cancellarij (a)anno Domini M° CC° septuagesimo.

(Ugyan István királynak 1272-ki privilegiumából, a budai kir. kamarai levéltárban.)

176.

*István ifjabb királynak több helyiséget tárgyazó adománya Mihály,
Endre comes fia számára. 1270.*

Stephanus Dei gracia (junior) Rex Hungarie, Dux Transsilvanus, Dominus Comanorum, omnibus Christi fidelibus presentem paginam inspecturis salutem in omnium saluatore. Oportet Regiam pietatem sibi jure laudis studio assistencium sudores linteo remuneracionis abstergere, vt Regalitatis seu munificencie decorem indui sine repulsa aliqua ad alta et maiora, et seruicia forceius accendantur. Proinde ad vniuersorum noticiam tam presencium quam posterorum harum serie volumus peruenire, quod attendentes fidelitates et seruiciorum merita Michaelis Comitis filij Endre dilecti et fidelis nostri, que et quas idem nobis a temporibus infancie nostre iugiter in domo nostra famulando fideliter exhibuit et deuote, et specialiter tempore persecucionis nostre et miserie, quando videlicet dura et crudelis persecucio parentum nostrorum despecta pietate, non exigentibus nostris meritis extra terminos terre nostre effectualiter voluit effugare, dictus Comes Michael filijs, cognatis, possessionibus suis atque rebus vniuersis post tergum penitus derelictis nobis adhesit, et eximia fidelitate fuit nos secutus, omnia peragens cum discrecione, que mater est omnium virtutum, ad nostrum beneplacitum et mandatum, vt demum cum omnia

castra nostra fere, ad que capita nostra et filiorum nostrorum
 atque liberorum reclinare disposueramus, per proditores no-
 stros, quos fideles esse credebamus, parentibus nostris, qui
 nos capere volebant, data fuissent in nostrum preiudicium et
 grauamen, eundem Comitem Michaelem ad conseruandum et
 custodiendum castrum nostrum Fywzer nuncupatum, quod ex
 postfacto ipsi Michaeli Comiti cum suis pertinencijs perpetua-
 liter donauerimus possidendum, et ad conseruandum castrum
 suum proprium Temetyn vocatum, misimus ex nostra scientia
 speciali, que castra nobis fideliter conseruauit. Et post hec
 inter alias suas fidelitates in bello Erney Bani, et in bello no-
 stro generali in Ilsasyg commisso, vbi tota potencia patris no-
 stri, et specialiter Henricus tunc tempore Palatinus nos inter-
 sicere cupiebant, coram oculis nostre Maiestatis in medias acies
 se immisit, hostium cuneos perturbando, vbi victoriam habuit
 et captiuos nobis presentauit, letale wlnus in se reportando.
 In recompensacionem igitur seruiciorum eidem volentes grata
 vicissitudine occurrere, licet maioribus dignus habeatur, vt
 meretur, terras seu villas Simeonis sine herede decedentis,
 qui auiam nostram Reginam Hungarie felicis recordacionis
 crimen lese Maiestatis committendo interfecit, Lonya, Bolte-
 rag, Bacy, Zolonka et Lonya (igy) vocatas, ad ipsum Simo-
 nem titulo empcionis deuolutas, et villas Zenthmyklos et
 Zolwa nuncupatas, quas quandam eidem Simeoni Andreas Rex
 auus noster bone memorie contulerat, et postmodum ad manus
 Regias pure et simpliciter fuerant deuolute, prefato Comiti
 Michaeli dilecto et fideli nostro, et per eum suis heredibus
 heredumque successoribus, dedimus, donauimus et contulimus
 jure perpetuo et irreuocabiliter possidendas. Quarum villarum
 mete et termini, prout in litteris Johannis Plebani de Potok
 hominis nostri ad hoc specialiter deputati, uidimus contineri,
 taliter distinguntur : Prima meta terre Lonia erigitur iuxta
 terram Bech Matheus vocatam in rippa Thicie in parte occa-
 sus; et eundo per terreas metas ad orientem transit vnam
 magnam viam, et pergendo ad duas magnas arbores ilicis
 signatas pro meta; de quibus pergens venit ad caput vnius
 aque Kochua vocate, que oritur de aqua Chornawoda, et per
 metas in ipso loco separatur; de ipsa aqua deinde iuxta eandem
 aquam Chornawoda suis metis procedit ascendendo ad partem

aquilonalem, et transit ipsam aquam per pontem, et in magna via descendendo ad meridionalem venit ad vnum locum, in quo ipsa aqua tornatur ad dextram ad metas terreas, et continuatur terre Angelusheykuz vocate, et flectendo se ad orientem habendo signa in arboribus, et transeundo viam huc et illuc venit ad metas terreas, et continuatur terre domini Regis Sumy vocate; et eundo transit ad vnum riuulum Hillinnua vocatum, et per ipsum eundo transit eundem; deinde venit ad vnum monticulum ad metas terreas, de quibus pergens in magna via iuxta vnam aquam Boltrag vocatam ad meridionalem transit ipsam ad metas terreas, et regredietur ad orientem per metas terreas prope vnum stagnum Kouachna vocatum, quod relinquitur ad dextram; deinde transeundo per vnam siluam venit ad vnum riuulum Jaznow vocatum; et ascendendo iuxta ipsum, transit ipsum habendo signa in arboribus pro metis; hinc transeundo vnam syluam exit ad aquam Zyrma vocatam ad metas, vbi quedam aqua Zabewl vocata defluit in aquam Zyrnua, et continuant terre Rophoyn filij Michaelis; et in eadem ascendendo ad aquilonales partes adiungitur terre domini Regis Zyrnua vocate; et in descensu eiusdem aqua in medio ipsius ascendendo ad partes aquilonales venit ad locum Haraztov vocatum, et continuant iterum terre domini Regis Dobrun vocate; et in eadem aqua ascendendo in latere aquilonali exit de ipsa relinquendo ad dextram, et iuxta particulam ipsius in sinistra parte euntem de ipsa ad vnum stagnum Sartow vocatum continuatur terre Apa Ezen nomine habendo signa in arboribus, et flectit se ad occasum, et complectendo omnino ad se ipsum stagnum Sartow, veniendo ad caput ipsius vertit se ad dextram, et eodem cursu circuit vnum locum lutosum Medwyge vocatum, relinquendo ad sinistram venit ad vnam aquam Chornawoda appellatam habendo metas in arboribus, et ipsam transit per metas arboreas eundo per siluam, et transit magnam viam, et in ripa Tycie finitur de eadem terra per metas terreas fossas inter arbores stantes in rotundo. Et prescripte mete concludunt inter se quinque villas, duas scilicet Lonya vocatas, quas Bankbanus precio compararat, et cum filia sua Simoni genero suo donauerat, qui Simon in infidelitate et absque heredum solacio decessit; et villam Zolonka vocatam, quam dictus Simon ab Artholpho Comite

patre Pud compararat, et villas Boltrag et Bacy, quas Simon a Bethe emerat, et villam Zolwa vocatam. Item capitalis meta terre Zenthmyklos vocate egreditur in quodam campo Poznano vocato in oriente iuxta terram Kwlke, et in eodem loco distinguitur ad duas partes, pars vertens se ad aquilonales vadit ad vnum riuulum Olbua vocatum, ascendendo iuxta enndem vadit per magnum desertum; pars vero voluens se ad meridionales venit ad vnam aquam Lecurtha nominatam, et eundo in eadem ad orientalem ad vnum locum Suskow transit ipsum, finitur a terra domini Regis Beregh vocata, et in eodem loco mete terre Zolwa adiungitur terre domini Regis sub vno longo monte; et hinc eundo transit vnum riuulum Sebuspotok vocatum, et cadit in vnam aquam Zolwa vocatam, et in sinistra parte eundo per magnas alpes remanet Comiti Michaeli, remanendo in dextra parte ipsius aque domino Regi. Ut igitur hec nostra donacio robur obtineat perpetue firmitatis, nec tractu temporis per quempiam possit vel debeat retractari, presentes concessimus litteras dupplicis sigilli nostri munimine robora-tas. Datum per manus Magistri Petri, dilecti et fidelis nostri, aule nostre Vice-Cancellarij anno Domini millesimo ducente-simo septuagesimo.

V. István királynak 1272-ki megerősítő privilegiumából, melynek átirata
a budai kir. kamara levéltarban.)

IV. Béla királynak több szabadosnak átengedését tárgyazó okmánya a nyúlszigeti apáczazárda számára. Év nélkül.

Nos B. Dei gracia Rex Vngarie significamus vniuersis quibus presentes ostendentur, quod nos Weyteh, Dragchinuni, Kol, Seegen, Nycolaum et Petrum libertinos nosros ad elicium nostrum Budense pertinentes, de Calidis Aquis et de Yeneu, qui nobis seruire debebant in nauibus usque Strigoni et usque

Insulam Magnam, ob salutem anime nostre, karissime filie nostre Margarete, et per eam Ecclesie Sancte Marie sororum de Insula Leporum, de uoluntate Regis Stephani et Bele Ducis predilectorum nostrorum filiorum contulimus, eisdem seruicijs quibus nobis tenebantur, seruierendis. Datum Bude in dominica Gaudete per Magistrum Farcasium.

(Eredetie bőrhártyán, a hátúl oda nyomott pecsét elveszett, a budai kir. kamarai levéltárban.)

178.

*IV. Béla királynak vallatási parancsa, Zala megye nemeseihez.
Év nélkül.*

B. Dei gracia Rex Hungarie fidelibus suis . . . omnibus nobilibus de Comitatu Zaladiensi salutem et graciam. Precipimus fidelitati uestre, quatenus veritatem, quam de morte Gregorij de Ond et filij sui, ac Joance Officialis filiorum Ebed, que facta est, sicut dicitur, per Comitem Ponych et filium eiusdem, ac complices eorundem, scire et inquirere ueraciter poteritis aut eciam scitis, in fide Deo et nobis debita nobis intimetis sub sigillo Dyonisij Comitis Zaladiensis, dilecti et fidelis nostri. Datum in Lypche quarta feria post quindenas Johannis Baptiste.

Kivűlről ugyanazon kéz : Omnibus nobilibus de Comitatu Zaladiensi.

(Eredetie bőrhártyán, melyről a zárpecsét már elveszett, a nemz. Muzeum kézirattárában.)

179.

IV. Béla királynak az Ebed comes és érdektársai s Ponich comes közti perre vonatkozó törvénykezési paranca. Év nélkül.

Nos B. Dei gracia Rex Ungarie damus pro memoria, quod cum filij Comitis Ebed, Isep atque eorum cognati, in prosequenda causa, quam habent contra Ponich Comitem, diu et a multis annis fatigati sint laboribus et expensis; nos ipsorum litibus finem imponere cupientes, decreuimus, quod in octauis Nativitatis Beate Virginis Marie, ad quem terminum tam per nuncium suum, quam per wenerabilem patrem P. Episcopum Wesprimensem peremptorie citari fecimus secundum sentenciam wenerabilium patrum Ph. Strigoniensis et S. Colochensis Archiepiscoporum, ac Baronum nostrorum, nec non Regis Stephani contentam in eorum litteris plenam diffinicionem, siue ipse Ponich Comes compareat siue non, non obstante subterfugio seu cauillacione aliqua faciente. Datum in Lypche VI. feria ante octauas Sancti Jacobi Apostoli.

(Eredeteti bőrhártyán a nemz. Muzeum kézirattárában.)

180.

IV. Béla királynak az ezen pert eldöntő ítéletnek joganatosítását tárgyazó paranca. Év nélkül.

B. Dei gracia Rex Hungarie fidelibus suis vniuersis Parochialibus Comitibus, villicis et alijs judicibus, quibus presentes hostendentur, salutem et graciam. Cum nos vna cum Baronibus nostris omnes possessiones Ponych filij Arnoldi propter manifestam calumpnie notam, de qua idem coram nobis et Baronibus nostris contra Kemynum, Reynaldum et

Jak filios Ebed conuictus extitit, adiudicauerimus predictis filijs Ebed et alijs aduersarijs eiusdem Ponyc perpetuo possidendas ; sicut in priuilegio nostro super hoc confecto continetur ; et decreuerimus per fora et ciuitates Regni nostri publice proclaimari debere, ut ubique idem Ponych inuentus uel deprehensus fuerit, ad curiam nostram deducatum ad imponeendum eidem characterem, qui manifestis calumpniatoribus infligi consueuit ; fidelitati uestre mandantes precipimus, quatenus receptis presentibus per ciuitates, villas et fora uestra predictam sentencie nostre formam faciatis publice proclaimari ; nec aliquis uestrum huiusmodi proclamacionem faciendo presumat aliquatenus impedire. Datum in Lureu in festo Beati Michaelis Archangeli.

(Eredetie bőrhártyán, melynek hátúl oda nyomott pecsét lehullott, a nemz. Muzeum kézirattárában.)

181.

IV. Béla király Ebed fiainak megengedi, hogy Farkast és Keledet, Kelednek fiait elfoghassák. Év nélküli.

B. Dei gracia Rex Vngarie fidelibus suis Kemen et Chak filiis Ebed salutem et graciam plenam. Mandastis nobis, ut Farcasium et Keled filios Keled possetis captiuare. Super quo assecurantes fidelitati uestre mandamus precipientes, quatenus eosdem captiuetis et fortiter detineatis, quamdui eosdem ad nos ducetis, uel si captos ad nos ducere non possetis, occidendi a nobis liberam habeatis facultatem. Et scitis pro certo, quod si mandatum nostrum adimpleueritis, ad omnem (igy) bonum uestrum, crescenciam et prouisionem prompti sumus et parati. Datum in Bilige in festo Sancti Martini. Et peticiones quascunque habetis poteritis a nobis inuenire.

Kivülről ugyanazon kéz : Filijs Ebed.

(Eredetie bőrhártyán, melyről a zárpecsét már lehullatt, a nemz. Muzeum kézirattárában.)

István ifjabb király által Kolozsvár városnak első telepítésekor adott kiváltságok. 1260--1270.

Karolus Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Bulgarieque Rex omnibus Christi fidelibus presens scriptum inspecturis, salutem in vero saluator. Quum Rex magnus super suas gentes is digne fari potest, qui multitudine populorum gratulatur gloriando, ut in pacis puleritudine et quietis tranquillitate sedeat ciuitas plena populo et vita opulenta perfruatur. Hinc est, quod discretus vir Benedictus Plebanus de Kuluswar et Canonicus Albensis, et Comes Tark Judex de eadem Kuluswar, suo et vniuersorum hospitum nostrorum de eadem nomine ad nostram presenciam accedentes, humiliter nobis supplicarunt proponentes in hunc modum : quod cum Stephanus Illustris Rex Hungarie quondam atauus et progenitor noster bone memorie, volens olym fundare et congregare predictam ciuitatem Kuluswar, multa prerogatiua libertatum ipsos decorasset et preditos fecisset, postmodum vergente deorsum condicione status mundi per impacati temporis discrimina, ijdem hospites nostri a uia libertatum suarum deteriorati cecidissent, petentes a nobis cuni instancia, vt ad pristinam et antiquam libertatem ipsorum ipsos restituere, et restitutos in eadem conseruare dignaremur. Vnde quia auditis supplicationibus et petitionibus ipsorum occurrit nobis considerare illud autenticum huic proposito fore congruum atque consonum, Rex pacificus pia miseratione disposuit sibi subditos fore pacificos et quietos, et in sue multitudinis libertate fruituros. Nos itaque instar huius gerere volentes, attendentes fidelitates predictorum hospitum et Saxonum nostrorum, quas nobis multa fidelitate suorum laborum non solum res et bona ipsorum, ymo eciam personas ipsorum fortuitis casibus, ymo certis periculis exponendo ; verum eciam plurimas mortes et cedes hominum perpaciendo sumpmie fidelitatis indicio inpendere curauerunt, et presertim nouissime

istis temporibus contra nostros emulos procedendo, licet non cum minima rerum et personarum ipsorum iactura nobis fideliter seruuerunt. Igitur quia ex officio nostre Regie Maiestati incumbenti, que (igy) nulli deesse in suo jure, imo iniuriam in jus restaurare debemus, eorundem hospitum nostrorum iustis petitionibus inclinati, ipsos et per ipsos ipsorum heredes reddidimus et restituimus ad antiquam et eandem pristinam libertatem ipsorum, qua vel quibus per memoratum Stephanum Regem a prima fundacione et congregacione ipsius ciuitatis prediti fuerant, eadem prerogativa libertatum eciam nostris temporibus fruituros, quas hoc ordine tenore presencium specificandas duximus et pariter exprimendas : quod singuli hospitum nostrorum de predicta ciuitate aratra habentes in festo Beati Martini singulis annis singulos fertones cum pondere Regali ; ceteri vero hospites pro se domos et non aratra habentes singuli singula tria pondera in predicto festo ; inquili autem alterum dimidium pondus singuli predicto tempore nomine terragij modo premisso soluere tenebuntur. Preterea de singulis sexaginta mansionibus vnum armatum decenter ordinatum ad exercitum nostrum transmittere tenebuntur. Item villicum inter se libere eligent, quem de communi consensu et voluntate duxerint ordinandum ; qui quidem villicus ipsorum omnes causas contra ipsos et intra metas ipsorum exortas, exceptis causis homicidij, furti latrociniij, incendij et wlneris, quod wlgo dicitur *boyseb* (baj-seb), quas judex noster et villicus ipsorum pro tempore constituti pariter jndicabunt, judicia inter se taliter diuidentes, quod duabus partibus judicii nostro cedentibus, terciam partem in dictis causis villicus ipsorum optinebit. Item concessimus eciam eisdem hospitibus nostris, quod intra terminos parcium Transsiluanarum tam in ciuitatibus, quam eciam in alijs locis, de mercibus et rebus ipsorum nullum tributum soluere tenebuntur. Item sacerdotem et plebanum de communi libera eligent voluntate, sicut in alijs ciuitatibus nostris est consuetum ; cui omnia jura eidem de jure debita administrare tenebuntur. Item concessimus eisdem, quod terras circumquaque iacentes, quas usquemodo iuste tenuerunt et possederunt, cum silluis, nemoribus, pratis, terris arabilibus, et alijs vtilitatibus vniuersis teneant et possideant, vt usque iuste possederunt, sic possideant pacifice et quiete sine preiu-

dicio tamen juris alieni. Hec et alia, que idem dominus Stephanus Rex eisdem concesserat, promittentes inuiolabiliter obseruare. In cuius rei memoriam perpetuamque firmitatem presentes eisdem nostras priuilegiales concessimus litteras dupplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus discreti viri Magistri Johannis Albensis Ecclesie Prepositi, aule nostre Vyce-Cancellarij et Archydiaconi de Kukulleu, dilecti et fidelis nostri. Anno Domini M° CCC° sextodecimo XIIIII kalendas Septembbris, Regni autem nostri anno similiter sextodecimo.

(I. Károly 1331-ki átiratából, mely ugyancsak I. Károly 1336-ki átiratában megvan Kolozsvár város levéltárában. Közli Szabó Károly. V. ö. Fejér Cod. Dipl. VIII. k. 1. r. 596. 1.)

183.

A. ó-budai prépostnak Ujbecs helységnek határjárását tárgyazó jelentése IV. Béla királyhoz. Év nélkül.

Excellentissimo domino suo et benefactori B. Dei gracia Illustri Regi Vngarie fideles sui et Capellani Magister A. Diuina misericordia Prepositus Budensis, et Magister Ambrosius Comes Capelle domine Regine Vngarie, inclinacionem cum perpetua fidelitate. Excellentie uestre significamus, quod mandatum uestrum, secundum quod nobis uia uoce precepistis, personaliter et fideliter sumus executi; videlicet terram Wuibech cum palacio super eadem existenti, sicut nobis predictam terram ostenderunt, nouis metis erigendo domine filie uestre, et sororibus de Insula Beate Virginis assignauimus et statuimus; licet contradictores filium Petri filij Verner et seruientes suos habuerimus; qui eciam minas intulerunt, quod Monasterium Sanete Marie de Insula de predicta terra pacifice gaudere non posset. Quod nostrum fuit fecimus; uestrum est, sicut Maiestati uestre uidebitur, conseruare. Hoc eciam uobis

significamus, quod predicta terra uicina est et adiacet terre Monasterij uestri de Yenev, et propter hoc utilis est, et in posterum poterit esse fructuosa. Datum Bude VI. feria proxima post Pascha.

Kívül : B. Dei gracia Illustri Regi Vngarie.

(Eredetie bőrhártyán, a kívülről oda nyomott zárpecsét elveszett, a budai kir. kamarai levéltárban.)

184.

*A zalavári konventnek jelentése IV. Béla királyhoz, hogy Ponit és fia Jakab Ebednek fui ellen a király bírósága elé idéztettek.
Év nélkül.*

Excellentissimo domino suo B. Dei gracia Illustri Regi Hungarie frater Bn. (Benedictus) humilis Minister Monasterii Beati Adriani de Zala et Conuentus loci eiusdem inclinacionem et oraciones in Domino debitas et deuotas. Receptis litteris uestre Magnitudinis Dyonisio Comiti Zaladiensi nostrum dedimus testimonium fideignum, coram quo Elyas filius Zenitus officialis Comitis Dyonisij cito uit Ponit et filium eius Jacobum contra filios Ebed ad presenciam uestre dominacionis, quindenarum Sancti Jacobi pro termino assignando. Datum tercia feria proxima post festum Beate Marie Magdalene.

Kívül ugyanazon kéz : Domino Regi contra Ponit et filium eius Jacobum ad quindenarum Sancti Jacobi.

(Eredetie bőrhártyán, az oldalvast kívül oda nyomott pecsét már lezártott.
a nemz. Múzeum kézirattárában.)

185.

Baraty-i Márton mesternék Geud helység határait tárgyazó jelen-tése IV. Béla királyhoz. Év nélkül.

Excellentissimo domino suo B. Dei gracia Illustri Regi Hungarie Magister Martinus de Baraty inclinacionem, se et sua, et cum omni fidelitate famulatum. Vestre Serenitatis Excellencie sicut recepinus in mandatis, ut irem una cum nene-rabili patre F. Abbatte Sancti Martini ad circuendas metas terre Pauli et Thome de uilla Gevd ex una parte, et Iuancam et Chepanam (igy) ex altera omni occasione postposita cir-cuiui diligenter, et sicut in priuilegijs dictorum P. et Th. con-tinebantur mete illius terre, sic fuerunt site et illese. Vnde Uestre Magnitudinis Excellencie mera fidelitate notum facio existente, quod predicta terra continet uel ducenta iugera, uel parum plus uidetur continere, et sicut a gloriosissimo Rege patre uestro felicissime memorie suis priuilegijs tenuerunt quietas, et pacifice possederunt.

Kirűl: Excellentissimo domino suo Illustri B. Dei gracia Regi Hungarie.

(Eredetie bőrhártyán, melynek hátul oda nyomott pecsétje csak töredék-ben megvan, a budai kir. kamarai levéltárban.)

186.

Domonkos a nagy dunasziget ispánjának Ujhely helység határ-járását tárgyazó jelentése Mária királynéhoz. Év nélkül.

Excellentissime domine sue Marie Dei gracia Regine Hungarie Dominicus Comes de magna insula debitum seruicium cum perpetua fidelitate. Excellencie vestre litteras receperimus continentes in hunc modum :

Maria Dei gracia Regina Hungarie fideli suo Dominico Comiti de magna insula salutem et graciam. Cursus metarum et circumferencias possessionum Vyhel et ad eandem pertinentes, sicut credimus, finijstis ad plenum ; quia antequam eandem contulissemus Monasterio Sancti Martini, tu nondum fecisti Magnificencie nostre. Vnde fidelitati tue precipimus, quatenus accedas super eandem possessionem, et prout ipsam possessionem cum metis et terminis eiusdem, quibus nos pre eunetis scis et nosti possedisse, ita iuri nobilium circumiacencium ex parte Abbatis quidquam non derogetur, et ijdem nobiles ipsi Abbatii in suo iure nequeant minuere ; series metarum scilicet in litteris Magistri Acus Diuina miseracione Prepositi Budensis fidelis nostri nobis fideliter studeas remandare.

Ego igitur preceptum Vestre Excellencie cupiens adimplere, ad dictas possessiones videlicet Vyhel, Pothorich, Sceradahel et Lubo personaliter accessi, et diligenter ac fideliter cursus metarum predictarum possessionum inuestigaui, secundum quos sub antiquis et certis metis temporibus vestre Excellencie tenui et possendi, sub his litteris metas et terminos vestre Excellencie duxi rescribendum. Mete terre Vyhel hoc ordine distinguntur : Incipiunt a parte orientali super Holtwag, iuxta cuius ripam in strata publica sunt due mete terree ; a parte meridionali Paulo, Symoni, Mana et ceteris jobagionibus castri Nitriensis vicinante, ab aquilone in ius ville Vjhel remanente ; deinde progrediendo vadit ad partem occidentalem inter terras arabiles ad vnum dumum, qui vulgariter gymulehenbukur appellatur, vbi sunt site due mete ; ab-

hinc vergit per duas continuas metas ad duas arbores, quarum
 vna pirus et altera gymulchenfa nuncupatur in metis consti-
 tuatas; abinde reflectitur ad partem meridionalem, et tendit ad
 duas metas terreas; deinde arripiendo viam versus occiden-
 tem vadit ad vnam metam arboream, que fyzfa nominatur, et
 alteram terream; inde transit ad arborem nucum continen-
 tem in radice metam, et aliam terream eidem collateralem,
 que erga fluum Luzych consistit radicata; abhinc pergit
 versus aquilonem iuxta eundem fluum, vbi sunt site due
 mete terree, a parte autem meridionali jobagionibus castri Ni-
 triensis, videlicet Butk, Chaba et suis consanguineis pertinente,
 ab aquilone Vyhel remanente; hinc se remouendo ascendit
 versus occidentem ad arboream metam piri circa stratam pu-
 blicam et secundam terream; dehinc transeundo ipsam viam
 ascendit in montem ad vnam arborem querci, ubi sunt due
 mete; deinde ascendendo in supercilio montis sub vna arbore
 querci sunt due mete; abinde descendit in vallem et ascendit
 montem alciorem ad vnam arboream metam fagi et alteram
 terream versus occidentem, a parte tamen meridionali Magi-
 stro Stephano filio Amodey remanente; deinde reflectitur ver-
 sus aquilonem et transiens in supercilio montis, cadensque in
 vallem vnam reflexum faciendo, per quam itur in una via an-
 tiqua per binas metas, et venit ad partem orientalem, vbi sunt
 due mete apud vnum dumum ylicis iuxta eandem viam, a par-
 te tamen aquilonis jobagionibus castri Nitriensis, scilicet Mana
 predicto, Symone et Paulo cum suis cognatis remanente; de-
 hinc paululum pergendo resilit a via transiens ad unam arbo-
 rem piri, veniendo per fruteta descendit in vallem per binas con-
 tinuas metas, et transiens super villam Vyhel per vnam viam
 platee vergens vsque fluum Wag, vbi meta arborea nucum, et
 altera terrea sunt site; posthaec cadens in fluum Wag, et re-
 siliens ab ipso flum prope ripam eiusdem sub vna arbore sa-
 licis sunt due mete; deinde vergit ad vnam arborem salicis
 in biuio stantem per viam antiquam per continuas metas a
 parte tamen orientali castro Bolonduch remanente; abhinc
 cadens in vnam vallem, que Holtwag appellatur, et in alueo
 eiusdem tendens vsque ad Mosolech, vbi in ipso flum Wag
 posteriores mete prioribus metis conterminantur, et sic ter-
 mini terre Vjhel terminantur. Item mete terre Pothorich sic

procedunt: Incipiunt a parte orientali super fluuium Wag in vna arborea, que *ygunefa* appellatur, et secunda terrea, vbi pars aquilonis Akus filium Gug jobagionem Castri Nitriensis soluentem quinque pondera separat a parte meridionali, que ville Pothorich appropriatur; abhinc procedendo per binas continuas metas ad stratam publicam, per quam itur ad Vjhel, vbi sunt site due mete terree; deinde similiter per binas continuas metas transiens fluuium Malaka ad vnum nemus, vbi sunt due mete, et ibi reflectendo se per vnam viam tendit versus aquilonem, vbi separat Christophorum jobagionem castri Nitriensis a terris Pothorich memorate; dehinc per binas continuas metas terreas transeundo Luzych cadit in fluuium Duduwag et in eodem fluuiio vergit versus meridonalem et resiliens ab ipso fluuiio collateraliter Sceredahel revertitur per binas continuas metas ad terram Nicolai filij Christophori transeundo ipsum fluuium Luzych, vbi meta capitanea est statuta separans eundem Nicolaum ad partem meridionalem a terris Pothorich, que remanent versus aquilonem; hinc pergit ad fluuium Malaka, iuxta quem sunt due mete; abhinc pergendo similiter per binas continuas metas cadit iterum in fluuium Wag, et sic termini terre Pothorich terminantur. Item mete terre Sceredahel sic procedunt: Incipiunt a parte orientali super fluuium Wag, et dehinc resilendo pergit iuxta vnam arborem nucum ad metam arboream piri et aliam terream, que sunt iuxta terram filiorum Petri, que separant ipsos filios Petri, videlicet Hontol et Kelianum cum suis cognatis versus aquilonem a terris Sceredahel, que remanet a parte meridionali; deinde tendit directe ad stratam publicam, vbi sunt due mete terree; dehinc ipsam viam transeundo vergit ad fluuium Luzych; abhinc pergit ad Kuzepmalaka, ubi sunt due mete; posthec paululum procedendo per binas terreas metas — — — terre ville Pothorich relinquendo terras filiorum Puer in fluuium Dubo uergit similiter per binas continuas metas ad fluuium Lyzych; deinde egrediendo cadit in fluuium Duduwag versus occidentem; abhinc tendendo per meatum ipsius fluuij a parte meridionali continuatur terris ville Lubo, et sic termini terre Sceredahel terminantur. Item mete et termini terre Lubo sic procedunt: Incipit iuxta terram Pangarachij super quibus metis terreis, et per singulas binas metas tendit ad locum fluuij Dubo, et transe-

undo predictum locum Dubo iuxta viam magnam, que tendit versus occidentem, sunt due mete terree; deinde reflectendo versus septemtrionem iuxta terram Mussa, que est Castri Nitriensis, per continuas binas metas tendit ad locum fluvii Harrysan, vbi transeundo ipsum locum vadit ad quandam arborem altam, vbi sunt due mete; deinde directe eundo vadit ad terram Pardan, et ibi cadit in fluvium Duduwag, et sic ipsa terra a dextra parte ipsi Monasterio cedente, a sinistra vero castrenibus remanente; et sic termini terre Lubo concluduntur. Et sub eisdem metis ac terminis Monasterio Sancti Martini dictas possessiones coram Magistro Akus Diuina miseracione Preposito Budensi restitui. Item occupaciones terrarum dictarum villarum per Stephanum Magistrum filium Amodey; videlicet a villa Lubo occupauit terram ad viginti aratra sufficientem; et a villa Pothorich occupauit terram ad sexaginta aratra sufficientem; sub his metis et terminis, quibus ego sub tempore Vestre Excellencie tenui et possedi iacentem. Item terram ville Debretha secundum tenorem priuilegij preue iam confirmatum ac probatum cum priuilegio domini Regis, et secundum cursus metarum, sicut in priuilegio vidi contineri, eidem Monasterio constitutam restitui, ipso Stephano contradicente, quem ego ex precepto domini Regis ciaui ad tertium diem sequentem Beate Marie Magdalene. Et sicut mihi precepistis in litteris vestris, presentes sub sigillo Aeus Prepositi Budensis transmisimus.

(Eredetie a pannonhalmi főapátság levéltárában.)

187.

*Zala vármegye nemességének IV. Béla királyhozi jelentése Ondi Gergely, fia, és Joanka Kemen rokona megöletése tárgyában.
Év nélkül.*

Excellentissimo domino ipsorum B. Dei gracia Illustri Regi Vngarorum vniuersi nobiles de Comitatu Zaladiensi inclinacionem cum fideli famulatu. Recepimus litteras uestre Serenitatis cum omni reuerencia et honore, ut decebat, in quibus nobis dabatis in mandatis, quod mortem Gregorii de Ond et filii sui, ac cognati Kemenij Joanka uobis rescriberemus, sciscitantes et requirentes ueracissime. Vnde cum uestris mandatis et preceptis obtemperare debeamus, sicut ueracius scire potuimus, qne manifeste sunt facta, iidem Gregorius super domo sua, filius suus et Joanka per Comitem Ponye et filium suum indebite sunt interficti, decudendo eosdem iuxta equos, et linguas eorum de gutture excipientes reincidendo deportarunt, et turpius seu orribilius sunt interficti, quam uestre Serenitati sunt recitata. Et quod super morte super nos facta curam facitis diligentem; uestre Serenitati grates referimus infinitas, et cum fidelitatis opere, usquedum uiuimus, cupimus deseruire. Presentes iuxta uestrum mandatum sub sigillo Dyonisij Comitis Zaladiensis ad maiorem cautelam uestre Serenitati destinamus.

Kivűlről ugyanazon kéz : Excellentissimo domino ipsorum B. Dei gracia Illustri Regi Vngarie.

(Eredetie bőrhártyán, melynek zárpecséte már lehüllött a nemz. Muzeum kézirattárában.)

188.

*István ifjabb király országbírájának jelentése Ozlár nevű föld-
nek birtokállapotáról. Éve nélkül.*

Excellentissimo domino suo St. Dei gracia juniori Regi Vngarie, Duci Transsiluano, Domino Cumanorum, B. prelatus Judex Curie sue inclinacionem cum fidei famulatu. Nouerit Excellencia Vestra, me in Comitatu Pestiensi ad iudicandos malefactores et cognoscendas causas terrarum indebite alienatarum a suis possessoribus accessisse. Inveni igitur et sciui ab omnibus quibus licuit, quod terra Ozlar vocata fuisset Cristophori et Petri ac cognatorum suorum de Patery tam hereditaria, empticia, quam et donatina, que ab ipsis est indebite alienata, et nunc possidet karissima soror vestra domina Margareta. Vnde quia ipsa domina possidet ipsam terram, non fuit mihi visum restituere possessoribus antedictis; nisi quod vestre mandem Magnitudini, et quod vestre uidebitur voluntati, iuxta vestram discretionem facientes de eadem.

(Eredetie bőrhártyán, a zárpacsét elveszett, a budai kir. kamarai levéltárban.)

189.

V. István királynak, IV. Bélának Praudaviz nevű helysegre vonatkozó adományát megerősítő privilegiuma Fülöp esztergami érsek és testrére Tamás számára. 1270.

Stephanus Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Galicie, Lodomerie, Cumanie, Bulgarieque Rex vniuersis noticiam presencium habituris salutem in omnium saluatore. Ad decorem pertinere dinoscitur Regie dignitatis, subditorum merita prouide circumspencionis libramine ponderare, vt illos presertim prosequatur favore gracie graciioris, quos natuie fidelitatis deuocio ab aucti propagata nobilitate sanguinis redimiuit, et virtutis adieccio multiplicis Regio fecit Culmini per successiui continuacionem temporis complacere; et licet utilitati omnium, quos probitatis adiuvant merita, prospicere non immerito Regalis satagat Celsitudo, munificencie sue manus illis debitis temporibus aperiendo, in quorum quiete quiescit, locupletacione ditatur, et sublimacione magnifice sublimatur Maiestas: tamen pium et utile considerat, ac consentaneum attendit Regie Maiestati, ut illustrium progenitorum suorum donaciones ex Regali liberalitate prouide celebretas ratificet et confirmet. Proinde ad vniuersorum noticiam harum serie volumus peruenire: Quod, cum olim multiplicata, et in eximum reducta cumulum grata obsequia et meritoria seruicia venerabilis patris Philippi, Sancte Strigoniensis Ecclesie Archi-Episcopi, et Thome Comitis fratris eiusdem, ac dignis laudum preconiis attollenda, parentibus nostris, domino Regi et Regine, nobisque et Regno nostro impensa, ipsorum et nostrum animos inclinarint ad eosdem benevolencia multiplici prosequendos; licet ipsi parentes nostri habuissent in animo, grato liberalitatis Regie antidoto in amplioribus eosdem refouere, quia tamen votive prouisionis facultas se illa vice non obtulit aliunde, terram seu possessionem quondam Corradi de Treun, Praudauiz vocatam, ultra Drauam existentem, a multis retroactis temporibus, quorum non exstat

memoria, a Comitatu Simigiensi exceptam penitus et exemptam, que per infidelitatis notam a Corrado, filio prodicti Corrardi de Treun, imo verius, ob manifestum crimen lese Maiestatis ab eodem commissum, ad manus Regias extiterat devoluta, in supradictum Thomam Comitem, et filios, seu heredes eiusdem, heredumque successores perpetuo valiture donacionis titulo transtulerunt, sicut in ipsorum litteris confectis exinde, que inferius presentibus annexentur, plenius continentur. Liceat autem postmodum Ducatu Sclanonie in Belam Ducem felicis recordacionis, karissimum fratrem nostrum, translato, ipsius possessionis detencio aliquantis per mota fuerit, seu turbata, postmodum tamen, eodem karissimo fratre nostro rebus humanis exempto, parentes nostri, ad quos idem Ducatus extiterat deuolutus, in prioris sui propositi salubritate persistentes, sicut et idem frater noster, dum adhuc viueret, ordinarat, predictam possessionem prout continuata fidelitatis predictorum Archi-Episcopi et Thome Comitis deposcebat deuocio, reliquerunt, reddiderunt, restituerunt et redintegraverunt Magistro Dyonisio Cancellario Pincernarum nostorum et fratribus suis, filiis Thome Comitis et suis heredibus, heredumque successoribus quiete et pacifice cum omnibus iuribus, utilitatibus et pertinenciis suis tenendam perpetualiter et habendam; prout eam Corrardus de Treun, donec vixit, et postmodum Corrardus filius suus, quoad ultimum pro premisso crimine recepit supplicium, tenuerunt, habuerunt et possederunt, apud ipsos Magistrum Dyonisium et fratres suos semper, inconcuesso ipsius possessionis jure dominii persistente. Demum cum dominus Rex karissimus pater noster, accessione Diuina ab huius vite ergastulis migrauisset, ac nos, sicut ordo natue successionis exigebat, Regni gubernacula adepti, in vniuersum successissemus eidem, donacionem, collacionem, translationem, restitutionem et redintegracionem possessionis predicte in Thomam Comitem primitus, et postmodum ipso sublato de medio, in filios suos, considerantes iuste et racionabiliter esse factas, easdem curauimus ratihabicionis Regie munimine robore, predictam possessionem Praudaniz vocatam, tam ab execuzione marturinarum, et descensu Banatus vulgariter zulusma vocato, quam a jurisdictione et judicio Baronum et officialium eorundem pro tempore constitutorum exceptam penitus et

exemptam, sicut prodicte Corrardus de Treun, donec vixit, et postmodum Corrardus filius suus, quoad usque, ut predictum est, ultimum exceptit supplicium, habuerunt, tenuerunt et possederunt, eisdem filiis Thome Comitis et per eos eorum heredibus, heredumque successoribus habendam, tenendum et possidendum libere reliquentes. Priuilegium itaque ipsius karissimi patris nostri, gloriose memorie, super possessione eadem confectum, quod nulli reprehensioni inuenimus obnoxium, utpote non cancellatum, non abrasum, non abolitum, nec in aliqua sui parte viciatum, imo pocius donationem predictam contentam in ipso priuilegio, premissa maturitate Regia, ex certa scientia confirmauimus et confirmamus, ac perhempnis stabilitatis robore, presencium patrocinio communimus, ipsos, tam ex predicta donacione ipsius karissimi patris nostri, quam ex nostra presenti confirmatione, pro veris possessoribus et dominis dictae possessionis relinquentes, supplentes, si aliquis in premissis esset defectus, ad maioris robur muniminis, de plenitudine Regie potestatis, litteris, priuilegiis et quibuslibet munimentis super ipsa terra et possessione a patre nostro, vel a fratre nostro Bela Duce, felicis recordacionis, dum viuerent, cuilibet, vel quibuslibet, sub quacunque forma, siue proprio motu concessis, siue ad supplicationem et suggestionem cuiuscunque vel quorumcunque quolibet studio vel ingenio habitis, elicitis et obtentis ab eisdem, cassis, irritis et omni robore vacuatis. Adiicimus insuper premissis, ut quicunque instrumentis, priuilegiis, litteris seu munimentis, prefato modo per nos cassatis, vacuatis et irritatis, quandocunque imposterum, in judicio vel extra judicium usus fuerit, vel uti attemptauerit, crimen falsi incurrat, et tamquam falsarius puniatur. Quam quidem terram seu possessionem Praudauiz, in cuius possessionem prefatus Magister Dyonisius et fratres sui pridem, adhuc predicto karissimo patre nostro, felicis recordacionis, viuente, introducti fuerant, conuocatis omnibus vicinis et commetaneis, sub testimonio Zagrabiensis Capituli, per Egydium Magistrum Tauernicorum nostrorum, Comitem Posoniensem, dilectum et fidelem nostrum, certis metis limitari fecimus et distingui, presente nichilominus, de mandato nostro, Butka Comite, cui limitacionem et distinctionem metarum dictae terre et possessionis karissimus pater no-

ster, dum adhuc viueret, per litteras suas, quas eciam nos vidimus, perspeximus, et legi fecimus, duntaxat committendam; quam eciam limitacionem, seu distincionem metarum, prout nobis per litteras dicti Capituli innotuit, inferius presentibus inseri fecimus seriatim. Ut autem pro cautela successuorum temporum euidens et notorium posteris habeatur, confirmacionem presentem ex Regalis gracie certa sciencia processisse, predictum priuilegium karissimi patris nostri, per nos, ut decuit, approbatum, presentibus de verbo ad verbum inseri ius simus et annexi, dantes hiis presentibus nostris litteris robur, tam super donacione predicta, quam super confirmatione presenti, ut nulla alia probacionis requirant extrinseca amminicula seu adiumenta, sed sint in se completa ad dominium supradicte possessionis inconcussa stabilitate perpetuo detinendum, cuius quidem priuilegii tenor talis est:

Bela Dei gratia Hungarie stb. Rex stb. (következik IV. Béla királynak 1267-ki adománylevele, mint fentebb 137. sz. a.)

Circumstancie vero metaruni, ut in supradicti Capituli litteris, alicui reprehensioni non subjectis, vidimus contineri, hoc ordine distinguntur: Prima meta incipit iuxta Drawam, que separat et diuidit terram subulcorum a terra Praudauiz continens viginti septem molendina, que cedunt in ius et proprietatem Magistri Dyonisij et fratrum suorum, filiorum Thome Comitis; inde procedit per pratum modicum ad querum cruce signatam, sub qua est meta terrea; inde vergit in syluam per semitam ad ilicem cruce signatam versus orientem; deinde procedit ad arborem fagi et ulmi cruce signatas, et ad alias arbores quam plures in eodem ordine cruce signatas versus occidentem; deinde prope semitam ex parte orientali procedit ad altam ilicem; et inde ad aliam altam ilicem cruce signatam in eadem semita; deinde procedit ad viam occidentalem, vbi est meta terrea apud dumum auellanorum; deinde vadit ad querum ultra viam per competens spacium, et venit ad tiliam; deinde venit ad duas arbores, scilicet querum et abietem cruce signatas; inde tendit ad paludem, et venit ad querum et ilicem cruce signatas; deinde ad ilicem, quo est penes viam, per quam itur ad ecclesiam Beati Petri; quam transiens venit ad duas quercus metis terreis circumfusas;

inde tendit et venit ad duas arbores, scilicet fagum et quercum cruce signatas; inde procedit ad paludem ad ilicem et abietem cruce signatas; inde transiens eandem paludem versus partem meridionalem venit ad ilicem et fagum cruce signatas; deinde venit ad quercum, ilicem et abietem cruce signatas; deinde venit ad riuum, qui Biztra dicitur versus partem meridionalem, in fine cuius venit ad quercum cruce signatam; indeque riuus Biztra cadit ad riuum Copnicha, diuidens ex parte occidentali metas filiorum Bogdani, ex altera parte metas filiorum Thome Comitis, et ex parte orientis metas filiorum Thome Comitis, ibique terminatur meta subuleorum et filiorum Bogdani. Item venit ad quercum, que stat in publica via, et diuidit metas Comitis Micule versus septemtrionem, et Petke usque occidentem Magistri Dyonisij et fratrum suorum ad meridianum; et inde venit ad tiliam cruce signatam; deinde venit ad alias arbores, scilicet ad quercum et ilicem cruce signatam, et ad ilicem secundam cruce signatam; inde venit ad tiliam per viam cruce signatum; deinde venit ad riuum, qui dicitur Zemdech usque orientem, et ex altera parte riu est meta Petke ad occidentem, terra vero Domini Episcopi Zagrabiensis venerabilis patris relinquitur ad partem meridionalem; deinde procedit ab ista parte riu ad magnam ilicem cruce signatam et meta terrea circumfusam; deinde vadit ad ilicem cruce signatam; inde venit ad viam ad querenum cruce signatam iuxta campum; deinde vadit ad campum, ubi sunt mete terree, quarum una remanet filiis Thome, altera domino Episcopo Zagrabiensi; deinde tendit per modicum campum in siluam ad querenum cruce signatam; inde per viam versus orientem tendit ad querenum cruce signatam; deinde ad siccum arborem cruce signatam, que fagus dicitur, sub qua est meta terrea; deinde exundo siluam venit ad campum alium penes viam, vbi est meta terrea; deinde per modicum spacium eundo in campo venit ad metas terreas domini Episcopi Zagrabiensis, et ex altera parte filiorum Comitis Thome; deinde pergit per viam publicam inter duas valles ad unam cerasum cruce signatam; deinde ad montem prope viam versus occidentem tendit ad metam terream; deinde ad pirum cruce signatam; inde venit ad riuum versus partem meridionalem; deinde venit iterum ad cerasum cruce signatam;

deinde iuxta riuum venit ad nucem et querum cruce signatam; item eundo de predicto riuo versus orientem inter duos colles venit ad duas arbores piri cruce signatas; deinde veniendo ad montem versus meridianum vadit ad unam cerasum cruce signatam; deinde veniendo ad cacumen montis, vergit ad querum cruce signatam; deinde ad fagum cruce signatam; inde veniendo de cacumine montis predicti per modicum spaciū campi tendit ad querum et ad tiliam et ad pirum cruce signatas; deinde vadit ad arborem, que fagus dicitur iuxta viam, ubi separatur meta domini Episcopi Zagrabiensis versus occidentem et Kamarcensium versus meridianum, et meta filiorum Comitis Thome remanet ad orientem; deinde vadit per eandem viam ad fagum, sub qua est meta terrea; inde venit ad antiquum castellum, ubi est querus cruce signata; deinde descendit ad magnam vallem, et venit ad cerasum versus septemtrionem cruce signatam; deinde venit ad unam cerasum cruce signatam; inde exeundo de eadem valle ascendet collem versus orientem, et venit ad duas querus cruce signatas; deinde venit ad aliam vallem ultra viam publicam Kamarcensium venit ad tiliam et duas arbores piri cruce signatas; deinde venit ad cerasum cruce signatam; deinde ad collem, ubi sunt mete terree, quarum una est Kamarcensium, et altera filiorum Thome Comitis; inde venit versus orientem ad viam publicam ad querum, sub qua est meta terrea; et ex superiori parte eiusdem vie versus meridiem remanet Kamarcensibus, et ex altera parte vie versus orientem cedit in ius filiorum Thome Comitis; deinde per eandem viam veniendo venit ad querum cruce signatam; deinde ad pirum cruce signatam; deinde venit ad communem querum iuxta publicam viam, que diuidit metas Kamarcensium versus meridiem, et terram Comitis Micule ad occidentem, et relinquitur terra filiorum Comitis Thome ad orientem; deinde venit ad medium campum, ubi sunt mete terree; deinde eundo per campum apud rubum est meta terrea; inde veniendo ad siluam tendit ad ilicem cruce signatam, sub qua est meta terrea; deinde per eandem siluam venit ad aliam ilicem cruce signatam; inde exeundo siluam venit ad metam terream; deinde ad viam per spaciū campi, ubi est meta terrea ex superiori parte versus septemtrionem, et venit ad metas filiorum Thome

Comitis, et versus orientem remanet Comiti Micule; deinde venit ad quercum cruce signatam iuxta viam; inde per viam eundo venit ad metas terreas, et in ultima meta cedit silua totaliter in partem dicti Micule, alia eciam particula eiusdem silue usque ad veterem metam cedit similiter Micule predicto, reliqua vero pars eiusdem silue cedit in dominium filiorum Thome Comitis usque ad angulum; deinde de eodem angulo silue venit ad quercum cruce signatam; deinde ad pirum, deinde ad viam, que dicit ad quercum cruce signatam, et ibi meta Petke terminatur; deinde veniendo ad salicem, sub qua fluit parvus riuus, qui exit de Kamarcha, reuertitur in Kamarcha, et ascendit in campum iuxta riuum, qui Kamarcha dicitur, ad domum Gurg, ubi est meta terrea, habens ex una parte eiusdem riui arborem *egurfa* cruce signatam, ex altera parte venit ad salicem cruce signatam, et ibi meta Kamarcensium remanet ad meridiem, Micule vero ad occidentem; item per eandem viam venit ad quercum cruce signatam, sub qua est meta terrea; deinde venit directe per viam ad metam terream; item exeundo de via venit ad collem versus orientem ad metam terream; deinde veniendo per frutices in virgultis venit ad metam terream; deinde ad viam magnam, ubi est meta terrea, que ex parte filiorum Thome venit ad orientem, ex altera parte vie versus meridiem venit ad Cruciferos de Zdela; deinde venit ad arborem iuxta viam cruce signatam; inde ad ilicem cruce signatam; deinde venit ad vallem per frutices, ubi est meta terrea; inde ad quercum iuxta viam, et ibi est meta Cruciferorum; item venit ad riuum, qui Zdela dicitur, et transit riuum, et venit usque collem, et ibi est meta terrea sub piro versus orientem, meta vero Cruciferorum remanet ad meridiem; deinde venit ad metas terreas, et quandam publicam stratam, et ex superiori parte vie meta castrensum venit ad meridiem, et meta filiorum Thome Comitis remanet ad septentrionem; item venit ad viam ad duas quercus cruce signatas, sub quibus est meta terrea; deinde venit ad pirum cruce signatam; deinde venit ad collem et ad aliam pirum cruce signatam; deinde venit versus septentrionem in publica via, vbi est meta terrea; inde venit per eandem viam ad riuum, qui dicitur Hotoa, et transit riuum per modicum, et ibi est meta terrea; deinde per eandem viam venit ad metas ter-

reas, quarum una est ex parte filiorum Thome Comitis, alia ex parte castrensiem; item per eandem viam venit ad orientem, et ibi est meta terrea; deinde venit ad quercum cruce signatam, sub qua est meta terrea; deinde ad arborem, que *egurfa* dicitur, vbi est meta terrea iuxta viam, ex superiori vero parte vie est meta Petkonis et Petrich versus meridiem, ad orientem vero filiorum Comitis Thome; deinde venit ad collum in spinis, vbi est meta terrea, et ibi terra Petrich terminatur, et venit ad viam et pirum cuce signatam; deinde venit ad aliam pirum, sub qua est meta terrea; inde veniendo per viam ad villam Sancti Georgij, vbi prope viam est meta terrea versus meridiem, et mete castrensiem remanent ad occidentem, filiorum vero Thome ad septemtrionem; item ex eundo ad villam Sancti Georgij relinquitur terra castrensiem ad meridiem, terra vero filiorum Thome ad septemtrionem; deinde per eandem viam communem venit ad partem meridionalem, relinquendo terram Comitis Tybureij ad partem meridionalem; deinde terra Chopoy ex ista parte vie remanet ad meridiem; deinde venit usque ad metam Belus directe per viam, ubi est meta terrea; inde ad quercum cruce signatam; item terra filiorum Bogdani venit usque ad terram Petke, et de terra Petke venit ad metas Comitis Mikule ex altera parte riu Copniche versus partem meridionalem, ex ista parte eiusdem riu venit versus orientem, que cedit in ius et dominium filiorum Thome Comitis; deinde ad riuos, scilicet Copnich et Zinurdech, qui recedit in Copnicha, ascendendo versus occidentem venit ad modicum campum, infra quem venit ad molendinum, et infra molendinum ascensit ad quercum cruce signatam, et ibi separatur a riuo Zimdech, et itur ad paludem in silua ad veteres crucies super arbores ad partem meridionalem; deinde ad quercum cruce signataem; deinde venit ad campum modicum, qui Huetimzala dicitur, versus occidentem cedit in ius et proprietatem Micule Comitis; deinde venit ad orientem filiis Thome Comitis; deinde tendit ad campum versus arbores cruce signatas, que *narfa* dicuntur, et ibi cedit in dominium Comitis Micule memorati; deinde venit ad quercum cruce signataem ad meridiem; inde exeundo Kamaracham sub fago est meta terrea; deinde venit ad quercum cruce signatam, item ad pirum et quercum cruce signatas; item

exeundo siluam venit ad collem, et ibi est meta terrea; deinde ad medium campum venit versus orientem, et ibi est meta filiorum Comitis Thome, alia vero meta remanet ad occidentem Micule Comiti; et inde venit ad metam terream prope siluam, et intrando siluam vergit ad pomum cruce signatam; et inde venit per siluam ad plures arbores cruce signatas versus orientem; deinde ad riuum Biztra, et per consequens transit riuum Bucoa, ubi subsunt arbores cruce signate; deinde vadit ad finem Boboyche ex parte meridionali, et eadem Boboycha remanet ad ius et proprietatem Daciano, et filio suo Farkasio; deinde itur ad antiquas metas cruce signatas eiusdem Daciani, et filij sui prenotati, quarum metarum prima remanet Daciano et filio suo Farkasio, ex parte vero septentrionali remanet Micule Comiti, ex parte vero meridionali remanet ad ius et proprietatem filiorum Thome Comitis; deinde venit ad Arney campum in parte superiori, qui relinquitur Mikule Comiti; deinde vergit ad riuum, qui Borlosnik dicitur; deinde vadit ad paludem latam versus orientem, que cedit similiter Mikule Comiti, ab occidente vero relinquitur filiis Thome Comitis; deinde post arbores cruce signatas fluit in Kamarcham, et inferius descendendo tendit ad arborem cruce signatam, videlicet ad ilicem, ubi est meta terrea; inde tendit ad aliud riuum, qui Bizcornicha dicitur, in fine riui Tripche ex parte occidentali; deinde venit ad eundem riuum ad arborem, que *egurfa* dicitur; inde venit ad priorem viam, ubi sunt arbores cruce signate, scilicet ilex et vibex; deinde per eandem viam vergit in riuum, qui Telnicha dicitur, ubi sunt arbores cruce signate, videlicet quercus et ilex; deinde venit in riuum, qui Bucoa dicitur, ubi sunt arbores cruce signate, videlicet fagus et quercus; deinde venit ad riuum ex parte occidentali, qui dicitur Biztra, penes quem riuum itur ad semitam; deinde ad litus eiusdem riui, ubi sunt arbores cruce signate, scilicet pinus et quercus; deinde transit ultra riuum, et ibi est meta terrea ex parte Kamarcensium ad orientem, ex parte filiorum Thome Comitis relinquitur ad occidentem, et ibi meta Daciani terminatur. Et deinde perueniatur ad metam Belos filij Belos ex parte orientali, et filiorum Thome Comitis remanet ad occidentem; deinde venit ad terram, que dicitur Mekihov, ubi est pirus cruce signata, et alie-

arbores quamplures cum veteribus metis, eciam cruce signate; deinde itur ad rium, qui vocatur Kolinoa, ubi est meta terrea; deinde venit per eundem rium ad arborem *egurfa*, sub qua est meta terrea; item de riuo veniendo in siluam, venit ad arborem, que *koarus* dicitur, sub qua est meta terrea; inde itur per longum spacium in silua, et venit ad aliam siluam, que *Sciboeth* dicitur; deinde venit ad rium, qui *Kamarcha* dicitur, ubi sunt arbores cruce signate; deinde venit per eundem rium ad metam terream ex parte occidentali, ubi est meta *Belus*, ex parte orientis remanet filiis *Thome Comitis*; deinde venit in rium, qui dicitur *Kalinoa*, penes quem sunt arbores cruce signate, videlicet *ilex* et *quercus*; deinde vergit ad pontem, in cuius fine est meta terrea; deinde venit ad quercum cruce signatam; deinde venit ad campum, ubi est meta terrea, et inde ad quercum cruce signatam, ex parte orientali est meta *Belus*, ex parte vero occidentali remanet filiis *Thome Comitis* supradictis, et ibi meta *Belus* terminatur. Ut igitur predicte donacionis et confirmacionis nostre series inconcusse firmitatis robore fulciatur, nec possit successuorum mutabilitate temporum obscurari; presentes litteras Regii maturitate Consilij approbatas super donacione et confirmatione premissis, de speciali mandato nostro confectas, supradictis Magistro *Dyonisio* et fratribus eiusdem dari fecimus duplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum in Veteri Pest per manus Magistri Benedicti Prepositi Orodensis, aule nostre Vice-Cancellarij, dilecti et fidelis nostri, anno Domini M° CC° LXX°, octauo die intrante mense Septembri, Indicione XIII, Regni autem nostri anno primo. Venerabilibus patribus *Philippo Strigoniensi*, *Stephano* aule nostre Cancellario *Colocensi Archi-Episcopis*, *Lamperto Agriensi*, *Job Quinque-Ecclesiensi*, *Philippo Waciensi*, *Paulo Wesprimiensis*, fratre *Dyonisio Jauriensis*, *Briccio Chanadiensi*, *Thimoteo Zagabiensi*, *Lodomerio Waradiensi*, *Petro Transiluano*, *Posa Bosnensi Episcopis Ecclesias Dei feliciter gubernantibus*; *Iwachino Bano* tocius *Sclauonie*, *Mois Patatino* et *Comite Supruniensis*, *Egidio Magistro Tawarnicorum nostrorum et Comite Posoniensi*, *Nicolao Judice Curie* nostre et *Comite Simighiensis*, *Matheo Waiuoda* *Transiluano* et *Comite de Zounuk*; *Ponith Bano* de *Zeurino*, *Petro Magistro Dapiferorum nostrorum et Comite*

de Guechke, Alberto Magistro Agasonum nostrorum et Comite Seibiniensi, Philippo Magistro Pincernarum, Michaele Comite Zaladiensi, Gregorio Comite Castri Ferrei, Farkasio Comite de Musunio et Judice Curie domine Regine karissime consortis nostre, Nicolao Comite Worosdiensi existentibus et alijs pluribus, alias Prelaturas, Baronatus et Comitatus diuersos tenentibus et habentibus Regni nostri.

(Eredetie bőrhártyán, melyről a pecsétnek töredéke zöld-vörös selyemzsinónron függ, Tek. Borsod megye levéltárában.)

189.

V. Istrán király Mihályt Joahun fiát és testvéreit nemesi állásra emeli. 1270.

Laurencius de Hedrehwara Regni Hungarie Palatinus et Judex Comanorum stb., quod domino nostro Sigismundo Rege 58-o die octauarum festi Epiphanie Domini anno eiusdem millesimo quadringentesimo decimo nono Albe cum Prelatis et Baronibus Regnique sui nobilibus in Sede sua judiciaria sedente, Dominicus filius Johannis de Zokolendred in sue Maiestatis veniendo conspectum, presente et audiente Magnifice Comite Pipone de Ozora eidem domino Regi, prout per litteras eiusdem informabamur, querulose declarasset, quomodo prefatus Comes Pipo ipsum de porcione sua possessioaria in dicta possessione Zokolendred habita excludendo, eandem minus iuste et indebite pro se occupasset, occupatamque sine lege conseruaret potencia sua mediante; et ibidem in huius declaracionem, vt ipse scilicet Dominicus in dicta possessione Zokolendred porcionatus haberetur, quasdam litteras olim domini Stephani Regis anno Domini M° CC° septuagesimo II-o Idus Nouembris, Regni autem sui anno primo privilegialiter emanatas ipsi domino Regi presentasset, earum seriebus ipsum eatenus informantes, quod cum Michael filius

Joahun de jobagionibus sanctiferorum populorum suorum oriundus, eodem domino Stephano tunc Ducatum Transiluanensem et terram Trans-Danubialem gubernante, et specialiter in Feketehalom sibi fideliter seruiisset, idem dominus Stephanus Rex huiusmodi fidelibus seruicijs suis ex Regie benignitatis remedio consulere cupiens, et maxime ad instanciam nobilis et discreti viri Magistri Andree Archidiaconi Mosoniensis et Comitis Capelle sue, tam ipsum Michaelem, quam patrem suum predictum, ac Guench fratrem eiusdem Michaelis de veris et naturalibus jobagionibus sanctiferorum Regalium suorum oriundos, cum omnibus terris suis et alijs juribus vniuersis, quorum vsum vsque tunc possedissent, de pristina condicione eorum eximens, in numerum, cetum et collegium Regalium seruicium suorum duxisset perpetuo transferendos, volens, quod tam ipse Jowachinus, quam filij sui prenotati et eorum in posterum successores illa et eadem gauderent et perfruerentur libertate, qua alii seruienter Regales gratulantur stb. — — — (Pipo ezen állítást tagadta; azonban a pertovább folyván, Pipo időközben meghalt, s most az ítélet annak özvegye ellen hozatik) — — tres sessiones pretacti olim Jowachini et duorum fratribus suorum, una scilicet, in qua nunc prelibatus Dominicus filius Johannis residere dinoscitur, et alie due similiter in eadem parte in predicta possessione Zokol Endred de manibus antefate domine Barbare relicte Comitis Piponis exscindi et eidem Dominico filio Johannis in perpetuum adiudicari stb. Datum Bude 60° die octauarum festi Beati Michaelis Archangeli anno Domini M° CC° tricesimo septimo.

(Hedervári Lörincz nádor ítéletének eredeti példánya a főmélt. hg. Eszterházy család levéltárában.)

190.

V. István király megerősítő IV. Béla királynak Baka, Guges es Bagana helységeket tárgyazó adományát több selmeczbányai polgár számára. 1270.

Stephanus Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Comanie, Bulgarieque Rex omnibus tam presentibus quam futuris presentes litteras inspecturis salutem in omnium saluatore. Ad vniuersorum noticiam tenore presencium volumus peruenire, quod Wyllam ciuis de Bana ad nostram accedens presenciam contulit nobis priuilegium Illustris Regis Bele felicis recordacionis karissimi patris nostri super comparacione seu empacione uillarum Baka, Guges et Bagana vocatarum et pertinencium earundem confectum, petens a nobis instanter, ut ipsum priuilegium ratum habere, et nostro priuilegio confirmare dignaremur. Cuius quidem priuilegij tenor talis est :

Bela Dei gracia Hungarie stb. Rex stb. (következik IV. Béla királynak 1270-ki adománylevele, mint fentebb 174. sz. a.)

Nos itaque seruicia eorundem Wyllam, Thamar et Alberti fidelium ciuum nostrorum attendentes, et priuilegium eiusdem domini Regis karissimi patris nostri considerantes rationabiliter et legitime concessum esse, non cancellatum, non abrsum, non abholitum, non interletum, nec in aliqua sui parte uiciatum, tenorem eius priuilegij de uerbo ad uerbum ex certa sciencia presentibus inseri iussimus, dupplieis sigilli nostri munimine roborando. Volentes et statuentes, ut prenotati Wyllam, Thamar et Albertus, ac ipsorum heredes memoratas uillas tanquam ipsorum empticias, et a munificencia Regali donationis titulo acquisitas, ab eodem Castro Huntensi tam per ipsum karissimum patrem nostrum, et nos exceptas penitus et exemptas possideant pacifice perpetuo et quiete. Datum per manus Magistri Benedicti Orodiensis Ecclesie Prepositi, aule nostre Vice-Cancellarij, dilecti et fidelis nostri, anno Domini

M° CC° septuagesimo, quarto nonas Augusti, Regni autem nostri anno primo.

(IV. László királynak 1272-ki megerősítő privilegiumából, a budai kir. kamarai levéltárban.)

191.

*Istrán ifjabb királynak Chepantelek helységet tárgyazó adománya
Mátyás, Seneche fia számára. 1270.*

Stephanus Dei gracia junior Rex Hungarie, Dux Transsiluanus, Dominus Comanorum omnibus Christi fidelibus presentes litteras inspecturis salutem in omnium saluatore. Cum bene meritos fauore debito prosequimur, et munificencijs Regijs attollimus, et Deo placare eredimus, et homines ad virciosa accionis desideria prouocamus. Proinde ad vniuersorum noticiam tam presencium quam futurorum tenore presencium volumus peruenire, quod nos attendentes fidelitates et merita seruiciorum Mathye filij Seneche, que nobis idem et Regno nostro exhibuit fideliter famulando et deuote, volentes eidem grata vicissitudine occurrere, ista vice terram Chepan sine herede decedentis Cheppanthelek vocatam, vacuam et habitatoribus carentem, ad manus et ad collacionem nostram immediate deuolutam et pertinentem, videlicet ad tria aratra in terra arabili sufficientem, cum omnibus vñilitatibus et pertinencijs suis, scilicet siluis, pratis et nemoribus, sitam inter Dobron ex vna parte, et Ogthelek villam Apa filij Johannis ex altera, donauimus, dedimus et contulimus eidem Mathye, et per eum Hethe, Michaeli et Ladizlao filijs eiusdem, et eorum heredibus, heredumque successoribus in perpetuum et irreuocabiliter possidendam. Cuius quidem terre mete taliter distinguuntur: Prima meta egreditur a parte orientali de fluvio Loturecha, et vadit ad vnam arborem ilicis cruce signatam; deinde vadit versus meridiem in locum Styrka vocatum ad

arborem ilicis, in qua est crux; et inde egrediendo cadit in riuulum Othwyche vocatum, vbi Tybapothoka coniungitur ipsi riuulo, et ibidem est arbor ilicis pro meta, in qua est crux; deinde veniendo transit inter duas lacus Vechke vocatas, vbi est arbor ilicis cruce signata; inde venit ad vnum locum *ligeth* vocatum, vbi super arborem *kemreffá* nuncupatam est crux; abhinc per metas arboreas protenditur directe ad finem cuiusdam campi, vbi in arbore ilicis est crux; abhinc eundo per metas arboreas transit magnam viam in eadem parte meridionali, et cadit in riuulum Schomoga vocatum, et ibi transit in locum Tamasegre vocatum, vbi est meta terrea, in qua est arbor naarfa vocata; hinc circueundo campum Kemechmezewe vocatum, peruenit ad metas arboreas terre Apa supradicte; deinde reflectitur versus occidentem, et eundo per vnum riuulum cadit in fluum Lathorcha, et per eundem fluum eundo superius in ipso fluuio reuertitur ad priorem locum, vnde incoperat in parte orientali, et ibi terminatur. Ut igitur collacio hec nostra robور optineat perpetue firmitatis, et ne per quempiam possit vel debeat in irritum reuocari, litteras presentes eidem Mathye, et Hethe, Michaeli ac Ladizlao filijs suis contulimus duplicitis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Petri, dilecti et fidelis nostri, aule nostre Vice-Cancellarij, anno Domini millesimo ducentesimo septuagesimo.

(Garai Miklós nádornak 1411. „in Karaz in festo Concepcionis Beate Marie Virginis“ kelt átiratából, mely a „religiosus vir dominus frater Blasius filius Jacobi dicti Dobo de Ruizka Abbas Ecclesie Sancti Andree de juxta Wyssegrad“ és „Ladizlai filij dicti Jacobi fratris ipsius Abbatis“ kivántára kiadatott; — a budai kir. kamarai levéltárban)

István ifjabb királynak bizonyos Sajó-i révvámot tárgyazó adománya Jakab, Imre comes fia számára. 1270.

Stephanus Dei gracia junior Rex Hungarie, Dux Transsiluanus et Dominus Comanorum omnibus Christi fidelibus presentem paginam inspecturis salutem in omnium saluatorem. Regie liberalitatis immensitas recto pensans libramine subiectorum, dum bene meritos condigne retribucionis solacio refocillat, et ad dignioris status preeminenciam subleuat et attollit, plurimorum mentes ad fidelitatis feroarem excitat, et ad bene merendi studia fideliter famulantibus calcar addit. Hoc igitur pensantes ex animo, hoc Regali moderamine cogitantes, vniuersorum noticie tenore presencium uolumus peruenire, quod cum Jacobus filius Comitis Emirici dilectus et fidelis noster a primevis puericie sue annis in feroore fidelitatis iugiter persistendo meruisset coram nostre Maiestatis oculis complacere, et in arduis Regni nostri negocijs, cum uariarum turbacionum motus contra patrem nostrum karissimum prouocassent arma bellica nos mouere, uarijs fortune casibus intrepide et uiriliter se exponens, et specialiter in eo, quia tempore persecucionis nostre et miserie omnibns bonis suis, fratre, cognatis, et possessionibus suis post tergum derelictis, adherendo nobis et intrando nobiscum claustra castri Feketeuholm uulgariter nuncupati, ubi seruicia laude digna et luce exhibuit per omnia clariora. Demum quando Ireneus Banus captus extitit, uiriliter et potenter dimicauit. Ad ultimum in bello generali, uidelicet in Ilsaúzyg, ubi Herricus tunc temporis Palatinus succubuit, hostium cuneos penetrando, mutuose hostibus ictus asperos mirifice inferendo, letalia in se uulnera reportauit, et in alijs nichilominus articulis nobis et Regno nostro plurimum necessarijs et admodum oportunis, gratum et acceptum impedisset obsequium; que ad presens enarrari sufficienter nequeunt per singula suo modo. Nos in aliqualem recompencionem seruiciorum eiusdem uolentes grata uicis-

situdine occurrere, licet pocioribus dignus habeatur respectu eius, que ad presens eidem duximus ordinandum; medietatem tributi in portu de Soyou prouenientem, ubi fluuius quoddam Hernad uocatus adiungitur predicto fluvio Soyou, hereditariam eiusdem, sed quodammodo alienatam ab eodem non meritis suis exhigentibus, reddidimus seu restituimus ipsi Jacobo, et per eum suis heredibus herendumque successoribus per directam ab eodem lineam descendantibus, eodem statu et modo, quo predecessores eiusdem habuerunt, tenuerunt et possederunt iure perpetuo et inreuocabiliter possidendam. Concessimus etiam insuper eidem Jacobo ac successoribus suis vniuersis, quod ratione Magistratus Agasonum nostrorum seu domine Regine karissime consortis nostre, de medietate predicti tributi, stabulario nostro seu domine Regine nichil prorsus dare vel soluere teneantur. Ut igitur huiusmodi nostra restitucio et gracia predicto Jacobo facta robur perpetue firmitatis optineant, nec tractu temporum per quempiam possint in irritum reuocari siue retractari, presentes concessimus litteras duplicitis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Pauli, aule nostre Vice-Cancellarij, dilecti et fidelis nostri, anno Domini M° CC° septuagesimo.

(Eredetie bőrhártyán, melyről vörös-sárga selyemzsínoron a pecsétnek töredéke függ, a budai kir. kamara levéltárban.)

193.

X

István ifjabb királynak bizonyos a dunai hajók vonására készült utat tárgyazó törvénykezési intézkedése. 1270.

Stephanvs Dei gracia junior Rex Vngarie, Dux Transsiluanus, Dominus Cumanorum omnibus Christi fidelibus presens scriptum inspecturis salutem in omnium saluatore. Ad uniuersorum noticiam harum serie uolumus peruenire, quod cum Laurencius — — — — — s bone memorie incipiendo de portu Dominici Comitis, Johannis et Marci fratrum suorum Futog uocato pro trahendis nauibus eorum in Danubio superius uiam, que — — — — — m Laurencium Woyuodam in causam traxissent coram karissimo patre nostro, predictus Laurencius Woyuoda, prout in litteris karissimi patris nostri super ipso facto — — — — — a contencio erat pro tratu (igy) seu trahendis nauibus, predictis Dominico Comiti, Johanni et Marco fratribus suis ac eorum heredibus heredumque — — — — — am omni liti et accioni renunciando, ita quod ulterius nec ipse idem Laurencius Woyuoda, nec sui heredes, nec aliquis de cognatis — — — — — m questionem mouere super via supradicta; post mortem uero predicti Laurencij Woyuode Laurencius filius suus, Johannem — — — — — e uoluisset, prefati Johannes et Marcus ipsum Laurencium in nostram presenciam conuenerunt. Nos itaque vna cum Baronibus nostris — — — — — Johannes et Marcus ac eorum heredes sepedictam uiam pro trahendis nauibus usque quo naues eorum transire et egredi consueuerunt — — — — — aliam partem Danubij vna cum portu eorum de Futog liberam perpetuam possint habere et securam. Nos uero sepedictam uiam predictis Johanni — — — — rum heredibus heredumque successoribus vna cum portu de Futog confirmamus in perpetuum possidentiam nostrarum patrocinio litterarum. Et ut omnis materia questionis amodo super ipsa via sopiatur, et contencio ulterius locum habcre non possit, nec per quempiam aliqua rixa oriri

possit in posterum, predictis Johanni et Marco ac eorum posteris presentes concessimus litteras duplicis sigilli nostri munimente roboratas. Datum per manus Magistri Petri, dilecti et fidelis nostri, aule nostre Vice-Cancellarij; anno Domini millesimo ducentesimo septuagesimo.

(Eredetie bőrhártyán, igen tisztaan írva, s a 9 sorra terjedő kirágadt hézagok kivül igen jól megtartva, melyről a pecsét töredéke zöld selyemzsinórón függ; a mélt. gr. Hadik család levéltárában.)

194.

V. István királynak Potos helységnak birtokát megerősítő okmánya a nyúlszigeti domonkosrendiek számára. 1270.

Stephanus Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanie, Bulgarieque Rex omnibus tam presentibus quam futuris presencium noticiam habituris salutem in eo, qui est salus omnium. Ea que in tempore aguntur, ne cum tempore faciliter labantur, solent scripturarum serie demonstrari. Ad vniuersorum igitur noticiam harum serie volumus peruenire, quod adepto integrali Regni nostri gubernaculo, accedentes ad nos uiri Deo amabiles Fratres Predicatores in claustro de Insula Virginis Gloriose existentes, instrumentum sev priuilegium B. Illustris Regis Hungarie patris nostri karissimi habitum super donacione seu collacione terre agasonum nostrorum Potos uocate cum stagno suo Chelch nominato; cuius terre commetanei sursum super aquam Chelch sunt castrenses Castri Posoniensis, et seorsum (igy) super ipsam aquam castrenses Castri Cumaram in villa Fyur existentes, et super donacione terrarum Petend et Gmulch uocatarum, que sunt terre castrensi Zulgajauriensium in Comitatatu Posoniensi existentium, per ipsum patrem nostrum factam sororibus in claustro de Insula predicta pie Deo famulantibus, nobis humiliter presentarunt. Nos itaque pietate Re-

gia Monasterio Virginis Gloriose in bonis temporibus prouidere cupientes, priuilegium memoratum nostris manibus acceptantes inspeximus et legi fecimus presencialiter per singula seriatim ; quo perfecto et finaliter deliberato eandem donacionem terrarum iustum et salubrem esse considerantes, predictas terras cum suis utilitatibus et pertinencijs pleno iure deditus, donauimus et contulimus Monasterio de Insula Uirginis Gloriose perpetuo et irreuocabiliter possidendas. Ut igitur huiusmodi donacio robur perpetue firmitatis optineat, presentes concessimus litteras duplicitis sigilli nostri munimine roboratas. (D)atum per manus Magistri Benedicti, aule nostre Uice-Cancellarij dilecti et fidelis nostri ; anno ab Incarnacione Domini millesimo ducentesimo septuagesimo , Regni autem nostri anno primo.

(Eredetie bőrhártyán, vörös-barna selyemzsíron függő pecsét alatt, a budai kir. kamarai levéltárban.)

195.

V. István királynak Fulszilva birtokát tárgyazó adománya Tobiás comes, Ura fia számára. 1270.

Stephanus Dei gracia Vngarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cvmanie, Bvlgarieque Rex omnibus Christi fidelibus presentem paginam inspecturis salutem et omne bonum. Vniuersitati tam presencium quam posterorum presenti scripto innotescere decreuimus ; quod Comes Thobias filius Wra fidelis noster seruitor, karissimi patris nostri felicis recordacionis Regis Belee litteras sev priuilegium nobis presentauit, in quibus nouimus sibi contulisse et suis posteris jure hereditario pacifice et quiete in perpetuum possidendam quandam particulam terree Castrum nostri de Sarus Fvlscilua nominatam cum omnibus actinencijs, cum siluis, cum pratis, et agris, et suis vtilitatibus. Cuius quidem terree

prima meta incipit in latere eiusdem montis a parte orientali in Bikfev; inde descendit versus meridiem ad quendam puto Kelesmescuta nominatum; exinde fleetitur uersus plagam occidentalem, et ascendit ad quendam montem, super quem pro meta habetur pomerium vnum, iuxta cimiterium Beati Stephani protomartiris; exinde tendit in montem Cacchavt, et descendit in riwlum Zukchepataca; in eodem descendendo peruenit et cadit ad quandam aquam Zylua nominatam, et super eandem aquam reflectitur versus septemtrionem, et per corporalem meatus eiusdem aquee ascendendo extenditur usque ad caput eiusdem aque et ibi terminatur. Item nos addidimus prefato Thobie et suis successoribus, exceptis alijs cognatis suis, de silua nostra ultra indagines circa fluuium magnum Zuchev uocatum, ab illo loco, vbi ripa et portus illius aque transit iuxta Beelcellam a parte orientali per descensum eiusdem fluuij, terminatur, vbi riwlus Halaas cadit in predictum Zuchev; inde iungitur predictis metis. Ut igitur huiusmodi donationis nostre series robur obtineat perpetue firmitatis, nec ullo umquam temporum per quempiam retractari ualeat, aut in irritum aliquomodo reuocari, presentes concessimus litteras dupplieis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Benedicti Zibiniensis Prepositi, aule Regie Vice-Cancellarij, anno Dominice Incarnationis M° CC° septuagesimo, sexto nonas Maij, Regni autem nostri anno primo.

(Eredetie bőrhártyán, a függő pecsét elveszett; a budai kir. kamárai levéltárban.)

196.

V. István királynak Telki helységet tárgyazó adománya a ngúlszigeti apáczazárda számára. 1270.

Stephanus Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanie, Bulgarieque Rex omnibus Christi fidelibus presentes litteras inspecturis salutem in eo, qui Regibus dat salutem. Ad vniuersorum noticiam tenore presencium uolumus peruenire; quod nos sanctorum progenitorum nostrorum uestigijs inherentes, salutique anime nostre inuigilare cupientes, possessionem Theluky uocatam in Symigio, quam domina Regina mater nostra karissima, cum omnibus suis utilitatibus, seruis videlicet, ancillis, vineis, feneto, et alijs pertinencijs suis ad eam spectantibus, sicut eadem domina Regina karissima mater nostra, sine preiudicio iuris alieni tenuit et possedit, ob reuerenciam Virginis Gloriose, in qua refugium gerimus singulare, Monasterio eiusdem de Insula in sustentacionem sororum in .eodem Monasterio Deo iugiter famulancium, ut in ipso Diuine laudis organa pocius augeantur, in perpetuam elemosynam contulimus, dedimus, donauimus et tradidimus ex Regia munificencia perpetuo et inreuocabiliter possidendam. Ut igitur huius nostre donacionis seu collacionis series robur obtineat perpetue firmitatis, presentes concessimus litteras duplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Benedicti Orodiensis Prepositi, aule nostre Vice-Cancellarij, dilecti et fidelis nostri; anno ab Incarnatione Domini millesimo ducentesimo septuagesimo, Regni autem nostri anno primo.

(Eredetie bőrhártyán, melyről a pecsétnek töredéke zöld selyemzsinórban függ, a budai kir. kamarai levéltárban.)

197.

V. István királynak egy Euren nevezetű halastavat tárgyazó adománya Pál, Ivachin fia számára. 1270.

Stephanus Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanie, Bulgarieque Rex omnibus presens scriptum inspecturis salutem in omnium saluatore. Circumspeccio Regum prouida condignis premijs sibi obsequentibus sic debet occurrere, ut alij eorum exemplo inuitati, ad fidelitates et seruiciorum studia forceius accendantur. Proinde ad uniuersorum noticiam tam presencium, quam posterorum harum serie uolumus peruenire; quod cum Paulus filius Iwachini fidelis noster a primenis infancie sue temporibus in domo nostra iugiter de nostro mandato in officio Tauar-nicatus, et in alijs diuersis seruicijs nobis et Regno impensis fidele obsequium exhibuisset, et specialiter tempore Ducatus nostri, cum persecuciones paciebamur infinitas, gratum semper studuissest impendere famulatum, et per hec se coram nostre Maiestatis oculis, concendens de uirtute semper in uirtutem, gratum multipliciter reddiderit et acceptum. Nos meritoria seruicia eiusdem, in quibus frequenter noster Regis conquieuit animus, equo deliberacionis libramine recensentes, nolentesque ea sine remuneracione pertransire, ut alij eorum exemplo ad fidelitatis opera inducantur; licet maioribus dignus habeatur, in aliqualem tamen recompensationem seruiciorum eiusdem liberalitate Regia occurrentes, quoddam stagnum siue piscaturam Euren nomine in Comitatū de Zobolch existentem, eximendo penitus ab eodem Castro, cum pertinentijs, utilitatibus et attinencijs suis dedimus eidem Paulo, donauimus et contulimus perpetue donacionis titulo possidere, et heredibus suis heredumque successoribus per eundem. Ut igitur huius nostre donacionis series robur optineat perpetue firmitatis, nec processu temporum per quempiam possit uel debeat irritari, presentes concessimus litteras duplicitis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Bene-

dicti Orodiensis Ecclesie Prepositi, aule nostre Vice-Cancellarij, dilecti et fidelis nostri. Anno Domini millesimo CC^o septuagesimo, Regni autem nostri anno primo.

(Eredetie bőrhártyán, a függő pecsét elveszett, a budai kir. kamara levéltárból.)

198.

V. István királynak több helységet tárgyazó adománya Chák bán számára. 1270.

St. Dei gracia Vngarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Serbie, Gallicie, Lodomerie, Cumanie, Bulgarieque Rex omnibus presens scriptum inspecturis salutem in omnium saluatore. Ad vniuersorum noticiam tenore presencium volumus peruenire, quod cum Chak Banus filius Magistri Demetrij, perpetuus Comes de Bokon, dilectus et fidelis noster nobis et Regno nostro in feruore fidelitatis persistendo gratum inpenderit famulatum; nos qui ex officio suscepti regiminis seruicia cunctorum nobis fideliter famulancium metiri debemus, fidelitates ac laudabilia opera eiusdem Chak Bani attendentes circumspexe, volentesque eidem pro multiplicibus fidelitatibus et seruicijs suis meritoriis quandam remuneracionem ex liberalitate Regia non immerito respondere; licet respectu fidelitatum et seruiciorum suorum in pocioribus siue maioribus sibi debeamus prouidere, quasdam possessiones siue terreas, videlicet villam Lueld, villam Rydnu, villam Wzturgar, et villam Fenewfew cum vduornieys nostris residentibus in eadem, dedimus, donauimus et contulimus ipsi Chak Bano, et per eum heredibus suis et eorum successoribus iure perpetuo et irreuocabiliter possidendas pariter et habendas. Vt autem huius nostre donationis series robur perpetue firmitatis optineat, nec processu temporum per quempiam valeat retractari, dicto Chak Bano presentes concessimus litteras dupliceis sigilli nostri munimine

roboratas. Datum per manus Magistri Benedicti Orodiensis Prepositi, aule nostre Vice-Cancellarij, dilecti et fidelis nostri; anno Domini M° CC° septuagesimo, Regni autem nostri anno primo.

(IV. László király 1281-ki megerősítő okmányából, melynek eredetie a Rumy család levéltárában, másolata a Magyar Akadémia kézirattárában találhatók.)

199.

V. István kirdlynak birtokrendezése Vas vármegyeben. 1270.

Stephanus Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanie, Bulgarieque Rex omnibus tam presentibus quam futuris presentem paginam inspecturis salutem in omnium saluatore. Ad uniuersorum noticiam harum serie uolumus peruenire, quo cum post adeptum tocius Regni Hungarie annuente Domino gubernaculum, peragatis quibusdam partibus Regni nostri, ad alias uero propter iurium Regalium reformacionem iudicibus transmissis, ad Castrum Ferreum uenissemus, in congregacione, quam ibidem de nobilibus jobagionibus Castri, castrensis, et alijs incolis eiusdem Prouincie, facta primitus proclamacione, preceperamus conuocari; populi Castri Ferrei de uilla Temerd ad nostram accedentes presenciam nobis conquerendo significare curauerunt, quod Magister Petrus Notarius Henrici Bani quandam partem terre eorum ad duo aratra sufficientem, non sine ipsorum graui dispendio, occupando detineret; et petiuerunt a nobis, ut dictam terram ab eodem Magistro Petro reuocando, ipsis iusticiam faceremus. Cum itaque tam super hoc, quam super alijs iuribus Castri eiusdem reuocandis Gregorium Magistrum Tauarnicorum domine Regine consortis nostre karissime — — — Castri Ferrei, Bartholomeum filium Jacobi de genere Jak, et Magistrum Michaelem Notarium aule nostre

deputassenius iudices seu inquisitores ueritatis; tandem idem Magister Gregorius nobis retulit uiua uoce, quod licet tempore introitus sui ad Comitatum supradictum predici populi Castri de eadem uilla Temerd eidem Magistro Petro oppo- suissent se pro terra antedicta, idem tamen Magister Petrus iusticiam suam declarasset, exhibendo priuilegium domini Bele Regis karissimi patris nostri, quod non per uiolenciam, uel indebite terram eandem possideret, sed idem dominus Rex sibi contulerit, prout in eodem priuilegio plenius continetur; et sic ipse Magister Gregorius tenore eiusdem priuilegij inspecto, eidem Magistro Petro possidendam reliquisset terram illam propter utilitates suas in priuilegio prenotato expressas, prout eciam hoc idem tenor litterarum eiusdem Magistri Gregorij super hoc specialiter emanatarum manifestius represen- tat. Nos itaque id, quod per predictum karissimum patrem nostrum circa collacionem terre memorate ipsi Magistro Petro factum est, et postmodum per eundem Magistrum Gregorium ordinatum, considerata probitate dicti Magistri Petri ratum habentes, ex certa sciencia confirmamus; volentes quod tam idem Magister Petrus, quam eius heredes heredumque suorum in posterum successores, prenotatam terram duorum aratrorum sine inquietacione jobagionum et populorum Castri pre- dicti, quibus super hoc silencium perpetuum imposuimus, per- petuo pacifice possidere valeant et habere. In cuius rei memo- riā firmitatemque perpetuam presentes concessimus litteras duplicis sigilli nostri munimine roboras. Datum per manus Magistri Benedicti Orodiensis Ecclesie Prepositi, aule nostre Vice-Cancellarij, dilecti et fidelis nostri; anno Domini M° CC° septuagesimo, Regni autem nostri anno primo.

(Eredetie bőrhártyán, melynek függő pecsétje elveszett, a budai kir. ka- marai levéltárban.)

200.

V. István királynak engedélyezése, hogy Tamás mester hantai prépost szolgájának Trisztánnak bizonyos földet adományozhasson. 1270.

(S)tephanus Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Bulgarieque Rex omnibus Christi fidelibus presentes litteras inspecturis salutem in uero salutari. (A)d uniuersorum tam presencium quam futurorum noticiam harum serie volumus peruenire, quod Magister Thomas Prepositus Hantensis, familiaris clericus aule nostre, ad nostram accedens presenciam petiuit a nobis instanter et deuote, ut de nostro beneplacito et permissione liceret sibi quandam terram suam Bogna uocata in Comitatu Zaladiensi sitam per dominum B. Regem karissimum patrem nostrum eidem collatam, et postmodum per nos confirmatam, euidam seruienti suo Tristano nomine filio Vylma conferre perpetuo et donare. Adhibitis itaque idem Magister Thomas super transmissione dictae donacionis in Tristanum memoratum nostris consensu, assensu pariter et fauore, considerans pure et sincere meritoria seruicia eiusdem Tristani, que a primeuis sue puericie temporibus eidem Magistro Thome inpendisse dicitur, volensque gratuito preuenire remedio, predictam terram Bogna in eisdem metis et terminis, in quibus eidem fuerat collata, dedit, tradidit, consultit et donauit ipsi Tristano perpetue collacionis titulo tenendum pariter et habendam; et ob maiorem collacionis huiusmodi firmitatem duo priuilegia sua super predicta terra confecta, videlicet priuilegium domini Regis karissimi patris nostri super collacione, et nostrum super confirmatione de consilio et bona uoluntate fratrum suorum, ut idem Tristanus dictam terram vna cum fratribus et cognatis suis libere et quiete possidere ualeat, dedit eidem Tristano coram nobis inreuocabiliter possidenda et habenda. In cuius rei memoriam perpetuamque firmitatem ad instanciam et petitionem eiusdem Magistri Thome Prepositi, ut nullo unquam tempore in irritum

valeat retractari, presentes eidem Tristano concessimus litteras duplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Benedicti Orodiensis Ecclesie Prepositi, aule nostre Vice-Cancellarij, dilecti et fidelis nostri; anno Domini M° CC° septuagesimo, Regni autem nostri anno primo.

(Eredetie bőrhártyán, melyről a király pecsétjének töredéke vörös selyemzsinórban függ, a budai kir. kamarai leveletárban.)

201.

V. István király a borsmonosrai apátság népeinek szabadságait megerősítő okmánya. 1270.

Stephanus Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanie Bulgarieque Rex omnibus Christi fidelibus presentes litteras inspecturis salutem in salutis largitore. Ad uniuersorum noticiam harum serie uolumus peruenire, quod religiosi uiri Abbas et fratres Ordinis Cysterciensis de Monte Sancte Marie ad nostram accedentes presenciam obtulerunt nobis priuilegium pie recordacionis Andree Illustris Regis Hungarie aui nostri super libertatibus populorum et quibusdam donacionibus dicto Monasterio factis confeatum, petentes cum instancia, ut idem ratum habere et nostro dignaremur priuilegio confirmare. Cuius quidem priuilegij tenor talis est:

Iu nomine Sancte Trinitatis et Individue Unitatis. Andreas stb., quod Bors Comes Dominicai Bani filius stb. (1. Fejér Cod. Dipl. III. köt. 2. r. 189. l.)

Nos igitur petitionem eorundem honestam et salubrem attendantes, volentesque tenorem eiusdem priuilegij, libertatesque seu donaciones annotatas in eodem perpetuo incommutabiliter obseruari, predictum priuilegium de uerbo ad uerbum presentibus inseri fecimus duplicis sigilli nostri munimine ro-

borando. Datum per manus Magistri Benedicti Orodiensis Ecclesie Prepositi, aule nostre Vice-Cancellarij, dilecti et fidelis nostri, anno Domini M° CC° septuagesimo, XIII. kalendas Augusti, Regni autem nostri anno primo.

(Eredetie bőrhártyán, melynek barna selyemzsínörön függött pecsétje elveszett, a budai kir. kamara levéltárból.)

202.

V. István királynak a szöllőmivelést tárgyazó intézkedése, vonatkozással a nagyszombati polgárok idegen birtokon lévő szöllőire.

1270.

Stephanus Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanie, Bulgarieque Rex omnibus presentes litteras inspecturis salutem in omnium saluatorē. Ad vniuersorum noticiam harum serie volumus peruenire: Quod accedentes ad nostram presenciam ciues de Tyrna, et hospites ad eandem ciuitatem pertinentes, scilicet de villis Wyhfalu, de Gerencher et de Monorod, exposuerunt nobis conquerendo, quod Buken filius Buken, Thomas filius Abraam, Abraam filius Chelley, Benedictus filius Cosme, etsui fratres Iwan et Thomas filij Kenezij nobiles, et alij in Comitatu Posoniensi existentes, pro vineis eorum, que in terris dictorum nobilium sunt site, multa grauamina et iniurias non modicas sustinerent, in hijs, videlicet quod cum ijdem iustum cybrionem a qualibet vinea dare eisdem debuissent a tempore predecessorum eorundem constitutum et ordinatum, dicti nobiles tempore culture vinearum, scilicet in vere et tempore vindemie eos compellerent cum ipsorum grauamine ad indebitam et inconsuetamolucionem faciendam. Cumque ipsum factum diucius inter eos fuisset ventilatum, ad ultimum tamen vexacioni eorundem ciuium et hospitum predictorum compacientes, hoc modo duximus ordinandum Baronum nostrorum consilio me-

diante, quod predicti ciues et hospites de memoratis villis ad Tyrnam pertinentes predictis nobilibus et alijs, in quorum terris vinee eorundem sunt site, de singulis vineis singulos iustos cybriones approbatos ab antiquo, et duos denarios dare debeant annuatim, ita videlicet, quod dicti nobiles et eorum successores ipsos ciues et hospites ad indebitam solucionem et inconsuetam preter iustum cybrionem, et duos denarios premissos de qualibet vinea eos compellendi non habeant facultatem; qui si huic nostre ordinacioni contraire attemptauerint, nostre indignacionis vindictam sencent in possessionibus eorundem. Ut igitur huius rei series perpetuo et irreuocabiliter perseueret, presentes eisdem concessimus litteras dupl. eius sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Benedicti Prepositi Orodiensis, aule nostre Vice-Cancellarij, dilecti et fidelis nostri, anno Domini M° CC° septuagesimo, Regni autem nostri anno primo.

(III. Endre királynak 1291-ki megerősítő okmányából, Nagyszombat sz. kir. város levéltárában.)

203.

*V. Istrán királynak nemesítő privilegiuma Domonkos Andronik
fia és testvérei számára. 1270.*

Stephanus Dei gracia Hungarie, Dulmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanie, Bulgarieque Rex vniuersis Christi fidelibus presens scriptum inspecturis salutem in salutis largitore. Regia liberalitas seruicia considerans singulorum, subiectos eciam nobilitate ditat adoptata, ut quam naturaliter non habebant, post suum seruicium fideliter consequantur. Proinde ad vniuersorum noticiam harum serie volumus peruenire, quod cum Dominicus filius Andronicey de villa Kyus Gelse, de populis Castri Zaladiensis oriundus, nobis in domo nostra in officio Tauarnicorum nostrorum plurimum

seruiuisset, maxime eo tempore, cum propter persecucionem parentum nostrorum inclite recordacionis in castro Feketeholm aufugissemus, idem Dominicus personam suam diuersis seruiciorum casibus exponere non formidans, continue nobis studuerit famulari, et sub eodem castro Feketeholm crudeliter wlneratus extiterit; nos, qui ex officio suscepti regiminis tene-
 mur vniuersis et singulis pro meritis respondere, volentes eidem Dominico propter ipsius obsequiosa merita et meritoria obsequia occurrere Regio cum fauore, ipsum et fratres suos, Mortunus videlicet, Lukach, Petrum et Inus, de condicione eo-
 rum pristina exhymendo in numerum seruiciem Regalium cum terra ipsorum, que in terra prediche Gelse eos contingit, duximus transferendos; concedentes, vt de cetero inter nobiles seu Regales seruientes computentur, pristine condicioni ipso-
 rum nullatenus obligati; terram eciam ipsorum de terris supradicte uille per Comitem Egidium de Rayk coram testimonio Conuentus Zaladiensis separari fecimus et distingi. Mete autem terre ipsorum, sicut in litteris dicti Conuentus Zaladiensis uidimus contineri, hoc ordine distinguntur: Prima meta incipit a parte meridionali per duas metas antiquas, que sunt super ilices, que separat a terris nobilium de Kerchen; vnde egreditur ad meridiem ad duas metas, quarum una est in arbore *nirja*, alia terrea, que separat de terra castrantium de Gelse; inde fleetitur ad partem occidentis, ubi sunt due mete iuxta stratam publicam, una in ilice, alia in *zilfa*; abhinc eundo adhuc uersus occidentem descendit ad uallem, ubi sunt due mete super arbores *egurfa*; inde adhuc eundo ad occidentem transit nemorem, et saliens quandam viam antiquam, et ibi sunt iuxta eandem viam due mete terree; abhinc uadit simili-
 ter ad occidentem ad duas metas, quarum una est in arbore *nyrfa*, et alia terrea; unde tendit ad fluum Kanysa, et eundo in eodem in medium eiusdem fluminis regirat per ipsum flu-
 um in modico ad aquilonem, et exeundo de flumine reflecti-
 tur ad partem orientis, peruenit ad duas metas terreas, vbi separat terram Mykaelis filij Comitis Tristani; et inde tendit adhuc (ad) orientem ad duas metas terreas; vnde uadit ad quandam stratam publicam, vbi sunt due mete terree; inde uadit ad tres metas iliceas separantes a terra Mykaelis antedicti, et reuertitur ad metas priores; et sic cursus metarum

terre supradicte terminatur. In cuius rei memoriam perpetuamque firmitatem presentes concessimus litteras duplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Benedicti Prepositi Orodyensis, aule nostre Vice-Cancellarij, dilecti et fidelis nostri anno Domini M^o CC^o septuagesimo, Regni autem nostri anno primo.

(A veszprémi káptalannak 1335 „secundo die festi Beati Johannis Baptiste“ „Nycholaus filius Mortunus de Kyus Gelse“ kérésére kelt átiratából,
a budai kir. kamarai levéltárban.)

204.

V. Istrán királynak Cheppanthelek nevű földet tárgyazó adománya Mátyás Seneche fia számára. 1270.

Stephanus Dei gracia junior Rex Hungarie, Dux Transsiluanus, Dominus Comanorum, omnibus Christi fidelibus presentes litteras inspecturis salutem in omnium saluatore. Cum bene meritos fauore debito prosequimur et munificencijs Regijs attollimus, et Deo placere credimus, et homines ad virtuosa accionis desideria prouocamus. Proinde ad vniuersorum noticiam tam presencium quam futurorum tenore presencium volumus peruenire; quod nos attendentes fidelitates et merita seruiciorum Mathye filij Seneche, que nobis idem et Regno nostro exhibuit fideliter famulando et deuote; volentes eidem grata vicissitudine occurrere, ista vice terram Chepani sine herede decedentis Cheppanthelek vocatam, vacuam et habitatoribus carentem, ad manus et collacionem nostram immediate deuolutam et pertinentem; videlicet ad tria aratra in terra arabili sufficientem, cum omnibus vtilitatibus et pertinencijs suis, scilicet siluis, pratis et nemoribus, sitam inter Dobron ex vna parte, et Ogthelek villam Apa filij Johannis ex altera, donauimus, dedimus et contulimus eidem Mathye, et per eum Heche, Mychaeli ac Ladizlao filijs eiusdem, et eorum heredi-

bus heredumque successoribus in perpetuum et irreuocabiliter possidendum. Cuius quidem terre mete taliter distinguntur: Prima meta egreditur a parte orientali de fluvio Lotrucha, et vadit ad vnam arborem ilicis cruce signatam; deinde vadit versus meridiem in locum Styrla vocatum ad arborem ilicis, in qua est crux; et inde egrediendo cadit in riuulum Othwyche vocatum, vbi Tybapothoka coniungitur ipsi riuulo, et ibidem est arbor ilicis pro meta, in qua est crux; deinde veniendo transit inter duas lacus Vethke vocatas, vbi est arbor ilicis cruce signata; inde venit ad vnam locum *ligeth* vocatum, vbi super arborem *kewresfa* nuncupatam est crux; abhinc per metas arboreas transit magnam viam in eadem parte meridionali, et cadit in riuulum Schomoga vocatum, et ibi transit in locum Tamasegre vocatum, vbi est meta terrea, in qua est arbor *naarfa* vocata; hinc circueundo campum Remethmezewe vocatum peruenit ad metas arboreas terre Apa supradicti; deinde reflectitur versus occidentem, et eundo per vnum riuulum cadit in fluuium Lathorcha, et per eundem fluuium eundo superius in ipso fluvio reuertitur ad priorem locum, vnde incepit in parte orientali, et ibi terminatur. Ut igitur collacio hec nostra robور optineat perpetue firmitatis, et ne per quempiam possit vel debeat in irritum reuocari, litteras presentes eidem Mathye, et Heche, Mychaeli ac Ladizlao filijs suis contulimus dupplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Petri dilecti et fidelis nostri, aule nostre Vice Cancellarij anno Domini millesimo ducentesimo septuagesimo.

(Gara Miklós nádornak 1411 „datum in Karaz in festo Conceptionis Beate Marie Virginis“ kiadott átiratából; az eredetit „religiosus vir dominus frater Blasius filius Jacobi dicti Dobo de Ruzka Abbas Ecclesie Sancti Andrei de juxta Wyssegrad, petente Francisco de Chechyr legitimo procuratore Ladizlai dicti Jacobi fratris ipsius Abbatis“ felmutatta; a budai kir. kamarai levéltárban.)

205.

*V. István király a nyílszigeti apáczák számára megerősítő IV.
Béla királynak 1267-ki privilegiumát. 1270.*

Stephanus Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanie Bulgarieque Rex vniuersis tam presentibus quam futuris presens scriptum inspecturis salutem in Domino sempiternam. Ad vniuersorum noticiam tenore presencium volumus peruenire, quod frater Nicolaus conuersus de Ordine Fratrum Predicatorum nobis in Christo dilectorum, procurator Monasterij Beate Marie Virginis Glorioso de Insula ad nostram accedens presenciam, exhibuit nobis priuilegium domini Bele Serenissimi Regis Hungarie patris nostri karissimi felicissime recordacionis, petens verbo domine Elisabeth karissime filie nostre aliarumque sororum nobis in Christo karissimarum de Insula supradicta, vt idem ratum habere, et nostro dignaremur priuilegio confirmare. Cuius quidem priuilegij tenor talis es:

Bela stb. (következik IV. Béla királynak 1267-ki privilegiuma mint fentebb 116. sz. a.)

Nos igitur ipsum priuilegium ratum habentes atque firmum auctoritate presencium per appositionem dupplicis sigilli nostri duximus confirmandum. Datum per manus Magistri Benedicti Prepositi Orodiensis, aule nostre Vice-Cancellarij, dilecti et fidelis nostri, anno Domini M° CC° LXX°, Regni autem nostri anno primo.

(Eredetie bőrhártyán, melyről a kettős pecsétnék töredéke függ, a budai kir. kamarai levéltárban.)

206.

V. István király megerősítő atya IV. Béla királynak Hybe közége számára adott privilegiumát. 1270.

Stephanus Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanie, Bulgarieque Rex, omnibus Christi fidelibus, presens scriptum inspecturis, salutem in eo, qui Regibus dat salutem. Proinde ad uniuersorum noticiam harum serie uolumus peruenire, quod hospites ville nostre de Hybe accedentes ad nostram personalem presenciam, exhibuerunt nobis priuilegium domini Bele Dei gratia incliti Regis Hungarie patris nostri karissimi beate memorie super liberalitate ipsorum confectum, petentes a nobis humiliter et deuote suplicant, ut ipsorum priuilegium ratum habere et nostro dignaremur priuilegio confirmare. Cujus tenor talis est :

Bela D. gr. Hungarie stb. Rex stb. (következik IV. Béla királynak 1265-ki privilegiumából, mint fentebb 88. sz. a.)

Nos igitur iustis petitionibus eorundem hospitum de Hybe liberaliter inclinati, ipsum priuilegium patris nostri non abrasum, non cancellatum, nec uiciatum, de verbo ad verbum presentibus inscriptum, presentis priuilegij patrocinio duximus confirmandum. In cuius rei memoriam et perpetuam firmitatem, presentes concessimus litteras, duplicitis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus disereti viri Magistri Benedicti Orodiensis Ecclesie Prepositi, aule nostre Vice-Cancellarij, dilecti et fidelis nostri, anno Domini millesimo ducentesimo septuagesimo, Regni autem nostri anno primo.

(IV. László királynak 1285-ki megerősítő privilegiumából,)

207.

Bernát casinói apát és I. Károly sziciliai király követének tudósítása, hogy szerencsésen Jadrába érkezett. 1270.

Bernardus Dei gracia Casinensis Abbas humilis carissimo in C. fratri J. Rectori. Favente Christo dominica in Palmis Jadaram introivimus sani cum omnibus sociis et familiaribus, quos ad Hungariam duximus — — — navigium domini nostri prestolando ibidem — — — tantumque fuit desiderium veniendi, quod mons — — — Selauoniam diuidens, qui nobis difficillimus fuerat in eundo, redeuntibus in quadam planicie sunt conversi; et sic prava facta sunt in directa, et aspera reputauimus vias planas. Curetis id ad gaudium nostris nunciare, Decanis specialiter, Sacroque Conuentui Casinensi, Archipresbytero, Archidiacono Sancti Germani, ac Protonotario nostro Domno T. d. p. l. et magistro N. d. — — —, nec non et aliis, quos nouistis de nostris successibus prosperis exultare. Valete. Datum Jadare XI. Aprilis XIII. Indicione.

(Tosti Lajos, *Storia della Badia di Monte-Cassino*. III. kötet. Nápoly 1843.
68. 1.)

208.

I. Károly sziciliai király meghatalmazza követeit, hogy V. István magyar királylyal szövetséget köthessenek. 1270.

Karolus etc. uniuersis fidelibus Ecclesie etc. Per has patentes litteras omnibus volumus esse notum tam presentibus quam futuris, quod nos confidentes de prudencia Venerabilis et religiosi viri Bernardi Abbatis honorabilis Monasterij Cas(sinensis), et nobilis Baronis Aurelii de Carbaro, et Magistri Ber-

nardi de Brulio, dilectorum familiarium, consiliariorum et fidelium nostrorum, et plenam fiduciam apponentes, facimus, constituimus et ordinamus eos procuratores nostros et nuncios speciales ad tractandum, faciendum et complendum ad honorem Dei et Sanctorum Ecclesie, pacta et conventiones amicitie perfecte, et valencie, et iuvaminis de uno ad alium, cum Magnifico et illustri Principe domino Stephano Dei gratia Rege Ungarie, Duce Transylvanie, et Domino Cumanorum carissimo amico nostro, per se, quod nos teneamur ipsum bona fide adiuvare et defendere contra omnes Principes et Barones, et milites, et omnes homines, qui erunt inimici sui, et facere eis vivam guerram, et non facere inde nec treugam, nec guerram retrodictam, scilicet contra omnes Theotonicos et Theotonie aderentes, prope ipsum ad quatuor dietas; et contra omnes existentes extra fidem Ecclesie, et contra omnes alias homines de mundo, qui vellent sibi afferre aliquam terram suam, vel qui eunt hostiliter terram eius intrare. Et eodem modo dominus Rex Ungarie teneatur nobis, et omnibus, et per omnia, contra predictos superius nominatos et alias inimicos dare consilium, auxilium et iuuamen, et eis facere vivam guerram bona fide, et non facere treugam, vel pacem, vel guerram retrodictam cum eis vel aliquo ipsorum absque nostro consilio et consensu. Dantes dictis procuratoribus nostris, uel duobus ex eis, plenariam potestatem faciendi predicta omnia, et alia pertinencia ad predicta, cum ipso domino Rege, sicut ipsi domino Regi et ipsis procuratoribus, vel duobus ex eis videbitur expedire, et iurandi in anima nostra, predicta attendere et seruare, sicut ipse Rex iurabit eis recipientibus nostro nomine, et obseruare; salua semper fide, quam uterque nostrum tenetur Sancte Ecclesie nostre. Promittentes nos ratum habituros et firmum, quidquid predicti procuratores nostri, vel duo ex eis, facient in predictis vel aliquo predictorum. In cuius rei testimonium presentes litteras fieri et sigillo Maiestatis nostre iussimus conuenire. Datum Melfie XIIIII Septembris, Indicacione XIII.

(Racki Ferencz, a nápolyi kir. levéltárbanőrzött „Registi Angioini”-ból,
Arkiv za povjestnicu jugoslavenski VII. köt. 11. l.)

209.

I. Károly szicilai király a pápát és a bibornokok testületét kéri, hogy a közte és V. István magyar király közt kötendő egyességet megerősítsek. 1270.

Reverendissimo et Sanctissimo in Christo Patri domino Pape, si est in presenti, et omnibus summis Pontificebus futuris, et Sacro Cetui Cardinalium, Karolus etc. se ipsum ad pedes Summi Pontificis cum omni reuerencia et honore, et dominis Cardinalibus salutem et sincere devocationis affectum. Per has patentes litteras Sanctitati Vestre facio manifestum, quod ad honorem Dei, et Sancte Romane Ecclesie, et tocius fidei Christiane fecimus et facere intendimus matrimonia et alia certa pacta cum Magnifico Principe domino Stephano illustri Rege Ungarie, Duce Transylvano et Selavonie et domino Cumanorum, Catholico, et fidelissimo Sancte nostre Ecclesie; et ut predicta, prout in litteris suis et nostris videbitis contineri, maiorem habeant firmitatem, requiro dominum Summum Pontificem, et dominos Cardinales Apostosica Sede vocante, quod ipsa pacta debeat confirmare, et dare litteras apertas ipsi Regi Ungarie. Quod si ex parte nostra aliquis defectus interueniat, quod nos et filios nostros, et omnes, qui pro nobis iurabunt, excommunicabis, et totum Regnum nostrum sit interdictum, donec adimpleuerimus ipsa pacta. In cuius rei testimonium presentes litteras fieri et sigillo Maiestatis nostre iussimus conueniri. Datum Melfie XV. Septembbris, Indicacione XIII.

(Racki Felencz u. o. 12. l.)

210.

I. Károly sziciliai királynak tudósítása, hogy leányát Isabellát nőül adta László, V. István magyar király fiának. 1270.

Carolus I. Rex Siciliae Justiciariis terrae Laboris et Comiti Molisii significat, quod Ysabellam karissimam filiam suam nuper copulaverit maritali conjugio egregio Duci Ladizlao primogenito illustris Regis Ungarie, et pro dote eidem filiae ducenta milia marcarum argenti concesserit exhiberi.

(Racki F. u. o. 13. l.)

211.

Bernát casinoi apátnak ugyanarra vonatkozó tudósítása. 1270.

Bernardus etc. Rectori etc. Per litteras Sacro Casinensi Conventui destinatas, quas volumus te videre, ut circa brevitatem multa possint sileri, colligere poteris statum nostrum, qui per Dei graciam cum omnibus nostris sociis et familiaribus sanis sumus, in felici, ac tanta negotiorum expeditione nostris laboribus elevatorum, data nobis a Deo materia exultandi. Quocirca Te ac nostros volumus esse letos et magno robore confortatos, nostra negocia viriliter peragere, et corda sumere virtuosa. Sic igitur letificatus letos alios facias, nostra procures, leta negotia lete peragas, strenue perficias; ut iurisdictio teneatur, agricultura exerceatur, vinee multiplicentur diligenterque colantur, sentencie nostre observentur, conventui ante omnia provideatur, et omnia cum debito moderamine ordinentur; ut dilectus a nobis magis diligaris, ut tua merita

in laudibus te extollant. Vale. Datum in Saris XII. Decembris
XIII. Indicione.

(Tosti Lajos, Storia della Badia di Monte-Cassino. III. kötet. Nápoly 1843.
67. l.)

212.

Bernát casinoi apátnak tudósítása, hogy I. Károly sziciliai királynak reá bízott ügyeiben jó eredménnyel eljárt. 1270.

Bernardus etc. Decano et Vice-decano et Conventui. Ecce
vestrarum suffulti orationum suffragiis, duce Christo, Beati
meritis Benedicti, post multos labores et diversa maris peri-
cula, viarum discrimina, quae per longum esset in singularibus
et particulariter enarrare; honorabiliter a Rege et toto Regno
Hungarie excepti, commissa nobis nostrisque sociis a Regia
Maiestate negotia, secundum sui animi et imperii motum per-
fecte ac plane complevimus, et optatam perduximus ad per-
fectionem, utriusque Regis liberos matrimonio et sponsalibus
solemniter contractis, et modis quibus potuimus vallo firmis-
simi roboratis, firmiterque vallatis; nec non et contracto in
perpetuum inter utramque Regiam domum mutui adjutorii
foedere sociavimus, ad Dei honorem et Ecclesie Romane pre-
sidium, nec non utriusque Regis validissimum firmamentum.
Quia vero virtutem nostis et gloriam domini nostri Regis, de
ipso dicendum nil omnino; cuius potentiam a Deo sibi datam
divisorum triumphi certaminum manifestant, eiusque terroris
sonus rebellium Christi suorumque inimicorum, et cunctorum
barbarorum corda concutit ad tremorem. Sed domus Hungarie
incredibilem habet potentiam, indicibilem quidem armatorum
gentem, ita quod in partibus Orientis et Aquilonis nullus sit
pedem ausus movere, ubi triumphator, Rex scilicet gloriosus,
potentem exercitum suum movit, et ingressum terre quando-
que potentis Principis comminatur; maior enim pars Orientis
et Aquilonis Regnum et Principatum, tam per parentelas

quam subiugaciones eius subiacet dicioni. Iis igitur duobus tanto federe sociatis, tanta unione permixtis, Regnum Sicilie de cetero, ut credimus, habebit gaudere dato sibi Divinitus sabatismo. Et est necessarium voces tacere adversariorum undique intonantes, quoniam dominum nostrum Regem Divina providencia sic vallauit, quod ipsum habebunt timere cuncti Principes, ipse nullum. Ad congaudendum ergo nobis, vobis prephantam exposuimus materiam gaudiorum; qui parati sumus ante quadragesimam ad monasterium redeundi, vosque, ut cupimus, reuidendi. Vos vero Christo placere studete; regulam observare, pacem et concordiam invicem habere, mundas animas custodire, pro nobis orare, ac in bonis operibus permanere. Valete, quos valere optamus, et in omnibus preualete. Datum in Saris XII. Decembris, XIII. Indicacione.

(Tosti Lajos, u. o. 76. l.)

213.

Az esztergami káptalannak bizonyságleveléle, hogy Udvarnokon lévő földjeit Endre és társaiknak Epelén lévő birtokukért csereképpen átengedte. 1270.

Capitulum Ecclesie Strigoniensis omnibus Christi fidelibus presentes litteras inspecturis salutem in Domino. Ad vniuersorum noticiam tenore presencium uolumus peruenire; quod cum Andreas, Mathey et Cosmas filij Mutud, Petrus frater dieti Mutud, et Nicolaus filius Micou cognatus eorundem, terram suam empticiam, quam in terra de Epel, per dominum Regem nobis collata et donata, se habere dicebant, cum arbustis, que uulgariter *horost* dicuntur, et feneto, si que ibi eos contingebant, nobis reliquerint et assignauerint, sicut in priuilegio Magistri et Conuentus Cruciferorum Ecclesie Sancti Regis Stephani de Strigonio plenius continetur; nos omne ius nostrum, si quod habemus in terra quondam Laurencij vini-

toris et Feud vdifornici domini Regis, quam in terra Vdwornuk uocata, terre nostre de Epel vicina, habuisse dicuntur, reliquinus filiis Mutud, et Petro, ac Nicolao predictis, et heredibus eorumdem, in concambium terre eorum empticie, si quam in terra nostra de Epel habuerunt. In cuius rei memoriam presentes nostras concessimus litteras, sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Sixti Lectoris Strigoniensis anno Domini millesimo CC^o LXX°, vndeclino kalendas Nouembris.

A

B

C

(Az eredeti után Knauz Nándor, Magyar Sion III. köt. 145. l.)

214.

A bácsi káptalannak bizonysgálevele, hogy Sakmur comes Tolman örökösi birtokának egy részét Márton, Péter fiának eladta. 1270.

A

B

C

Capitulum Bachiense omnibus presentes litteras inspecturis salutem in omnium saluatore. Ad vniuersorum noticiam harum serie volumus peruenire, quod constituti in nostri presencia Comes Sacmar, et Merk frater eiusdem de Comitatu Wolko, idem Saemar quamdam particulam terre de terra sua hereditaria nomine Tolman decisam, sufficientem ad unum aratrum et dimidium, ut dicebat, uolente et consenciente eodem fratre suo, ac alijs commetaneis suis, Helleus videlicet, Laurencio, Feldrico et Philippo filijs Ehne consencientibus, dixit et confessus fuit se uendidisse Martino filio Petri de eadem generacione, qui presens aderat, pro tribus marcis et dimidia sibi coram nobis plenarie persolutis iure perpetuo possidendum. Cuius quidem terree (igy) mete distinguntur per hec signa, prout homo noster et ijdem nobis retulerunt: Prima incipiens a quodam populo a parte occidentis uadit ad partem orientalem; et inde uadit ad quemdam riuum, et

transiens illum descendit ad partem orientalem ad quemdam dumum uiminis ; dehinc iterum uadit ad quemdam fontem, qui exit de Wolko ; et exinde incipiens uadit in medietate ipsius Wolko ad plagam orientalem ; et de ipso exiens descendit ad quemdam fonticulum ad partem septemtrionalem ; inde autem descendit ad finalem partem cuiusdam silue , que uocatur Vasahalma, ad eandem plagam ; et inde iterum uadit ad dumum cuiusdam uiminis, qui est in triplici ramositate circumdatus, ad plagam prenotatam ; deinde exiens uadit ad dumum quercus quemdam ; de quo tendit ad quamdam arborem desecatam, que uocatur *borscuatu*, sub qua est meta terree nominate ; et inde iterum incipiens descendit ad Seelusfok ad plagam occidentalem usque metam Martini supradicti ; et parum procedendo in eodem fok peruenit iterum ad metam Martini Sciloyusfoka uocatam ; in quo iam dicto fok uertitur ad partem meridionalem, et ibi procedendo uadit ad quamdam siluam ex novo crescere permissam ; circa finem cuius uadit ad dumum uiminis ; et ibi incipiens transit iterum inter duos dumos uiminum ad plagam meridionalem ; et ab illis descendens ad dumum transit supradictam ad plagam meridionalem sepissime nominatam. Obligauit eciam se ad hoc dictus Sacmar firmiter coram nobis, quod quicumque processu temporis contra prefatum Martinum ratione iam dicte terree accionem intentauerit, ipse expedire tenebitur proprijs laboribus et expensis. In cuius rei testimonium litteras nostras priuilegiales concessimus sigilli nostri munimine roboratas. Datum anno Domini M° CC° LXX°. Benedicto Preposito, Smaragdo Lectore, Redemperto Cantore, Nicolao Archidiacono Bachiensi, Marcello Sirmensi, Johanne Seegusdiensi Archidiaconis, Andrea Custode, Petro Decano, ceterisque Canonicis Deo famulantibus in Ecclesia Bachiensi.

(Eredetie bőrhártyán, melynek pecsétje vörös-sárga zsinóron függ ; a mélt. gr. Zay család levéltárában.)

215.

A spalatoi káptalannak statutuma az egyes káptalanbeliek veg intézkedési jogáról. 1270.

In nomine Dei aeterni Amen. Anno Incarnationis ejusdem millesimo ducentesimo septuagesimo, Indict. XII. decimo die exeunte Septembris. Regnante Domino nostro Bela, Serenissimo Rege Hungariae, temporibus domini Iohannis venerabilis Spalatensis Archiepiscopi, Miche Madii, Petri Srichie, Dobri Madii Judicum. Quoniam vniuersa mortalium facta nimia temporis proclivitate, et annorum diversione a memoria dilabuntur et penitus oblivioni traduntur, nisi nimia cum diligentia, et curiositate illa per scripta authentica depromantur, vel in scriptis manu publica redigantur; ideo nos Don Duymus Archidiaconus, et vniuersum Capitulum Ecclesiae Sancti Domnii, qui sumus Dei officio mancipati, et quotidie die noctuque in Diuinis persistimus laudibus, horis debitis et statutis; attendentes bonas et legitimas nostrorum antiquorum consuetudines, maxime et specialiter de eo, quod si quilibet clericus in kalendis Martii ab hoc saeculo decessisset, totam partem suorum ecclesiasticorum proventuum ipsius anni haberet, et de ipso disponeret, prout vellet; considerantes id sanctum et justum fore de nostri Capituli proventibus, simili modo unanimiter, et concorditer, Spiritus Sancti gratia invocata, statuimus et ordinamus in scriptis per manum publicam redigentes: Quod si quilibet Canonicus in kalendis Martii decederit, totam suam partem ipsius anni totaliter deberet habere, et de ipsa disponere, et ordinare, et etiam testamento legare; prout voluerit, et sibi melius videbitur expedire, ut de sua propria re posset, absque alicuius personae contradictione; promittentes et sub juramento confirmantes tam nos Archidiaconus, quam vniuersi Fratres de Capitulo hoc statutum observare, et manutenere, et nulli jus suum denegare, nec aliquid de ipso infringere vel violare. Et ad majorem cautelam, et securitatem, ut ad posteriorum perveniat

noticiam, et nullus super hoc dubitare possit, praesentem (igy) publicum instrumentum nostri sigillo Capituli fecimus communiri. Actum ante Ecclesiam Beati Domnii, in presentia Domini Dominici et Stephani Presbyterorum, Petri Zanini, et Andreae laicorum.

Et ego Franciscus Stipe Madii filius examinavi.

Ego vero dominus Lucas Canonicus et Juratus Notarius Spalatensis, iis interfui, et de mandato praedicti domini Archidiaconi, et uniuersi Capituli, et meo, ut audivi, subscrispsi, et roboravi.

(Farlati, Illiricum Sacrum III. köt. 283. l.)

216.

A györi káptalannak bizonyságlevele, hogy Lörincez comes több eőbb locsmándi várjobbágynak bizonos szolgálatok kikötése mellett fekvő birtokot adományozott. 1270.

A

B

C

Capitulum Ecclesie Jauriensis vniuersis Christi fidelibus presens scriptum intuentibus salutem in Domino. Ad vniuersorum noticiam tenore presencium volumus peruenire, quod Thoma filio Euzen de Zemera pro Comite Laurencio filio Comitis Petri domino suo ex una parte; et Karulo pro se, et pro Paulo, Karulo ac Fridirico filijs suis; item Farcasio filio dicti Karuli personaliter; item Boyon pro se et pro Gurge fratre suo; item Cheke filio Gregorij, et Erkud ac Bogdasa; item Martino filio Kol de Geotan, iobagionibus quondam Castri de Luchman ab altera coram nobis constitutis; dictus Thomas nomine et vice memorati domini sui est confessus: quod cum Bela Rex Quartus bone memorie Comitatum de Luchman cum suis pertinencijs dicto domino suo propter suorum prerogatiuam meritorum iure perpetuo contulisset; idem dominus suus quandam particulam terre de terra ville Georan decisam ad

quatuor aratra, simul cum feneto et silua, sufficientem, sicut dixit, Karulo et cognatis suis supradictis, qui iuxta eandem similiter terram hereditariam ad usum trium aratorum habere dicuntur, dedisset et assignasset perpetuo possidendam; tali condicione et pacto, quod idem Karulus et cognati sui, ac eorum heredes, in recompensacionem ipsius terre, prefato Comiti et suis heredibus seruire tenebuntur; eundo cum eo ad curiam domini Regis, et ad exercitum cum armis decentibus, quociens expedierit, et placuerit Comiti memorato. Addiderunt eciam, quod eadem terra adiacet terre Comitis Herbordi Chava uocate, et terre hereditarie Karuli et cognatorum suorum predictorum, quibusdam terminis et signis consignata. In cuius rei memoriam presentes litteras concessimus sigilli nostri munimine roboratas, anno Domini M° CC° septuagesimo. Chepano Preposito, Hectore Cantore, Mikone Custode Ecclesie nostre existentibus.

(Eredetie bőrhártyán, melynek sárga-barna zsimónron függött pecsétje elveszett; a budai kir. kamarai levéltárban.)

217.

A nyitrai káptalannak bizonyáságlelele, hogy Herch barsi polgár a Garam folyón lévő malmát a sz. benedeki monostornak eladt.

1270.

A

B

C

Vniuersis Christi fidelibus, quibus presentes littore patuerint, Capitulum Nytriensis Ecclesie salutem in omnium salvatorem. Significamus uobis, quod Herch ciuis de Bors, eoram nobis constitutus, presente Petro et Pinkusd filiis suis, ipsisque volentibus, molendinum suum, quatuor paria lapidum molencium continens, circa villam Bors sytum in fluvio Goron nuncupato, curie Abbatis Monasterij Sancti Benedicti de Grana adiacens, Martino Abbatii dieti Monasterij comparanti et ementi,

pro quo videlicet Abbe frater Gerardus monachus de dicto Monasterio, et Laurencius Curialis Comes predicti Abbatis astiterunt, pro sedecim marcis argenti acceptis ab eisdem fratre Gerardo et Laurencio, pro iamdicto Abbe soluentibus plenarie, coram nobis uendidit iure perpetuo possidendum. Obligando se, quod si per quemcunque dictus Abbas, uel qui-cunque alias in dicto Monasterio eius successor extiterit, ra-cione prefati molendini processu temporum molestaretur; ijdem Herch, ac filij sui tenebuntur tam emendare, quam in omnibus expedire, ipso molendino in iure Monasterij sepius recitati pacifice permanente. In ejus rei memoriam pleniorem presen-tes concessimus litteras sigilli nostri munimine roboratas. Da-tum anno gracie M. CC° septuagesimo. Ecclesie nostre Lectore Magistro Bartholomeo existente.

(Az eredeti után Knauz Nándor, Magyar Sion III. köt. 147. l.)

218.

A váczi káptalannak bizonyság levele, az esztergami káptalannak több sági nemesekkel, Ság földét tárgyazó egyezkedéséről. 1270.

Capitulum Wachyense omnibus Christi fidelibus, ad quos presentes peruenerint, salutem in eo, qui est uera salus. Cunctorum noticie tenore presencium declaramus, quod Magister Matheus Custos Sancte Strigoniensis Ecclesie, et Symon officialis eiusdem Ecclesie, vice et nomine Capituli eiusdem ex una parte, Egidius filius Rugas, Garman filius Cysar, ac Andreas filius Serde, ipsi quidem nobiles de villa Saag, ex altera, coram nobis comparuerunt, et exhibitis nobis litteris nostris memorialibus compositionaliter inter eosdem habitis, proposuerunt oraculo vive uocis, quod super causa, quam ijdem Egidius et socij sui moverant contra predictum Capitulum super quadam terra sua hereditaria Saag vocata, ex permissione Incliti Regis Stephani, mediantibus probis arbitratoribus, taliter concordassent: quod media pars predicte

terre Saag, super qua litis materia fuit mota, sicut eciam in eisdem litteris nostris vidimus contineri, cessit per arbitratores in ius et proprietatem Capituli supradicti, in pace et sine aliquo concambio possidere; aliam autem partem ipsius terre prefati nobiles de Saag permiserunt, dederunt, et ex sua concesserunt bona voluntate ipsi eidem Capitulo perpetuo possidendum. Hac tamen condicione interposita, quod ipsi et eorum successores semper in sempiternum, viam habeant per eandem terram ad usum siluarum Bersen liberam transeundi. Que quidem terra iacet inter fontem Bana vocatum, et inter fontem Fenkw nominatum; et conterminatur terre Monasterij de Boldua. Capitulum uero Strigoniense in concambium ipsius terre quandam particulam terre sue, similiter Saag vocate, triplo mensurata, dederunt et plene considerunt prenominationis nobilibus Egidio, Andree et Garman perhempniter habituram, que particula terre ab oriente a terra Ecclesie Strigoniensis tribus metis separatur, ab aquilone fluui Ipul distinguitur, ab occidente uero cum terra eorumdem nobilium conterminatur, a meridie terra Micou de Ganan concluditur, sieque eadem adiacet terra a parte occidentali securus fluuium Ipul iuxta terram et molendinum Egidij prenominati, terreis metis vndique separata; fluuium tamen Ipul eidem Capitulo libere remanente. Ad hec partes coram nobis constitute retulerunt, obligantes se, quod sepdedictum Capitulum Strigoniense terram, quam dictis dederunt nobilibus, apud eosdem et suos heredes heredumque successores ab omni controversia futuris in temporibus ipsam impetencium defendere et conseruare suis proprijs laboribus et expensis penitus teneantur. Similiter autem ijdem nobiles Egidius et socij sui terram, quam Capitulo Strigoniensi contulerunt, apud eosdem hac condicione habita consernabunt. In hujus igitur rei testimonium et robur, presentes ad peticionem parecum contulimus, alfabeto compertitas, et sigilli nostri munimine roboratas. Anno verbi incarnati M° ducentesimo septuagesimo, octauo kalendas Octobris, Gregorio Preposito, Jona Lectore, Andrea Cantore Magistris, Paulo Custode, ceterisque quampluribus, in Ecclesia Beate Virginis Marie ministrantibus deuote rerum omnium conditori.

219.

+

A keresztesek esztergami konventjének bizonyságlevele, hogy az esztergami káptalan, s Endre Mutudnak fia és érdektársai közt birtokcsere törlént. 1270.

Briccius Magister Cruciferorum Ecclesie Sancti Regis Stephani de Strigonio et totus Conuentus eiusdem Ecclesie, omnibus Christi fidelibus presentes litteras inspecturis salutem in Domino. Ad vniuersorum noticiam tenore presencium uolumus peruenire, quod Andreas filius Mutud pro se, pro Damiano et Endre filijs suis, Mathey et Cosmas filij dicti Mutud pro se; item Petrus frater eiusdem Mutud pro se et pro Berka filio suo; item Nycolaus fidelias (igy) Micou, coram nobis constituti, dixerunt, quod cum Capitulum Strigoniense omne ius suum, quod ipsum Capitulum habuisse dicebant in terra quondam Laurencij vinitoris et Feud vduornici domini Regis, sine herede decedencium, existente in terra Udvornuk uocata, eis reliquerit et assignauerit, sicut in eiusdem Capituli priuilegio exinde confecto dixerunt plenius contineri; ipsi terram suam, quam in terra predicti Strigoniensis Capituli Epel uocata se habere dicebant, tam illam videlicet terram, quam cum feneto et siluulis, que uulgariter horost dicuntur, a quodam homine de Epel, Wendeg uocato se emisse, quam illam terram, quam a Domo Hospitali de Strigonio optentam esse asserebant, et eciam illam terram, quam ibidem per suos progenitores a Georgio et Gereu de Sumudur optentam esse dicebant, dederint, reliquerint et assignaverint eidem Strigoniensi Capitulo in concambium iuris eorum supradicti. In ejus rei testimonium et memoriam, ad petitionem et instanciam filiorum Mutud et Petri, ac Nicolai, predictorum, presentes nostras concessimus litteras sigilli nostri munimine roboratas. Anno Domini millesimo CC^o septuagesimo, vndecimo kalendas Novembris.

(Az eredeti után Knauz Nándor, Magyar Sion III. köt. 146. l.)

220.

*A keresztesek esztergami konventjének bizonyos áglevele, hogy Benedek pap és testvérei sági birtokukat Egyed, Rugas fiának eladták.
1270.*

Conuentus Cruciferorum Domus Hospitalis Sancti Regis de Strigonio salutem in Domino Iesu Christo. Ad vniuersorum noticiam harum serie uolumus peruenire, quod Benedictus sacerdos, Dauid, ac Detmarus, filij Stephani nobiles de Saagh ab vna, Egidius, filius Rugas de eadem, parte ab altera, coram nobis constituti; idem Benedictus sacerdos est confessus, quod terciam partem possessionis Buza, filij Michaelis de Saagh, pro dote sororis sue sibi devolutas (igy), cum quibus sibi per predictum Buza collatum (igy) extiterat, ex permissione Dauid et Detmari, Egidio filio Rugas predicto pro tribus marcis argenti vendidissent in perpetuum possidenda (igy); que particula terre, vt Dauid et Detmarus filij Stephani retulerunt, extendit se ad vsum vnius aratri, et est sita iuxta Ecclesiam Sancti Martini superius a parte meridiana. Item alias duas partes possessionarie porcionis predicti Buza de Saagh, predicti Dauid et Detmar filij Stephani confessi sunt coram nobis, in perpetuum uendidisse superius nominato filio Rugas uidelicet Egidio, similiter pro sex marcis argenti in perpetuum uendidisse (igy) et uendiderunt coram nobis. Ille uero due partes, quas filij Stephani Egidio filio Rugas uendiderunt, iuxta eiusdem Egidij terram sita esse dinoscitur. Nos igitur per instanciam petitionum parcium presentes concessimus litteras sigilli nostri munimine roboratas. Datum anno gracie M° CC° septuagesimo.

(Az eredeti után Knauz Nándor, Magyar Sion III. köt. 147. l.)

221.

*Lörincz mester Ryuche vármegye föispányának bizonyságlevele,
hogy Prenchol comes Macek föld birtokába bevezettetett. 1270.*

Nos Magister Laureneyus Comes de Ryiuche significamus vniuersis quibus expedit presencium per tenorem, quod cum dominus Rex nobis in suis litteris precepisset, ut terram villicatam Macek iuxta Velykam in Comitatu Riyuce existentem Prencholo Comiti Camere Zagrabiensis coram testimonio Capituli Chasmensis assignaremus; nos attendentes precepto domini Regis ipsam terram pro beneplacito et voluntate omnium jobagionum Castri, uidelicet Sauerly, Myle, Zlobyuechj, Vuzmek, Vurbanus, Rykolt, ac aliorum omnium et vniuersorum predialium, uidelicet Junus Comitis, Magistri Tyburecij, Cency Prepositi, Stephani, Jak, fratrū Junus Comitis; Leustacij Comitis, Mycule filij Dragani, et aliorum omnium vicinorum et commetaneorum omnium per hominem nostrum Cemynum, Saulum et Mylem johagiones Castri per predictos jobagiones Castri deputatos, dictum Prencholum Comitem in ipsam terram fecimus introduci sub metis infrascriptis. Cuius terre mete hoc ordine distinguntur: Prima meta incipit terrea a parte septemtrionali in monte iuxta magnam viam, ubi est meta Tyburecij Comitis; et inde procedens ad orientem descendit ad pratum, uenit ad arborem *jua* dictam; inde per uallem uenit ad riuum Meroucha, juxta quem est arbor *byc* crucesignata meta terrea circumfusa; et in eodem descendit ad partem merydionalem, et cadit ad riuum Velyka; et in eodem tendit ad partem occidentalem, et peruenit de eodem ad arborem *certan* (gyertyánfa) cruce sygnatam, meta terrea circumfusam; et inde declinat ad partem meridionalem, uenit ad arborem piri cruce signatam, meta terrea circumfusam; inde ascendit ad montem, uenit ad arborem *egur* cruce signatam, ubi est meta terrea circumfusa; deinde uenit ad magnam uiam, iuxta quam est meta terrea, et per eandem uadit per magnum spacium ad arborem *certan* cruce signatam, et meta terrea circumfusam, que est iuxta ecclesiam Sancte Crucis; deinde

procedens iuxta vallem per terras arrabiles uenit ad partem occidentalem ad magnam viam, iuxta quam est meta terrea; et per eandem uenit ad arborem *byk* cruce signatam, meta terrea circumfusam, ibique uicinatur terre filiorum Celyani; et inde per eandem uenit ad partem septemtrionalem ad arborem *piri* cruce signatam et meta terrea circumfusam; deinde per eandem uenit ad arborem *certyan* cruce signatam; inde procedens per eandem descendit ad unum potock, ubi est arbor *piri* cruce signata, meta terrea circumfusa; deinde in eodem declinat ad parum, et uenit ad riuum Velyka, iuxta quem est arbor pomi cruce signata et meta terrea circumfusa; et descendit in eodem ad partem occidentalem, parum eundo exit ad riuum Bocouca ad partem septemtrionalem, uicinaturque ibi terre Magistri Erney; deinde procedens in eodem riuulo ad magnam terram uenit ad domum Locha, ubi idem riuiulus diuiditur in duas partes, et uadit in eodem riuulo ad partem occidentalem ad vineam Magistri Erney; deinde per vallem uenit ad arborem *byk* cruce signatam, metis terreis circumfusam, ibique intrat siluam, uenit per unam semitam ud unam calistam, ubi est arbor *byk* cruce signata, meta terrea circumfusa; que calista est iuxta viam Colomani, uicinaturque ibidem terre Bank; inde procedens per eandem uenit ad arborem *byk* cruce signatam et meta terrea circumfusam ad partem orientalem, ibique uicinatur terre Tyburcyi Comitis, et declinatur de via Colomany ad aliam viam per montem ad partem meridionalem ad arborem cruce signatam *byk* et meta terrea circumfusam; deinde procedens per eandem uenit ad arborem *harast* cruce signatam, meta terrea circumfusam; et procedens in eadem uenit ad arborem *harast* cruce signatam, meta terrea circumfusam; deinde uenit ad arborem *byk* cruce signatam, meta terrea circumfusam; ibique delinat ad partem orientalem, uenit ad arborem *narr* (nyárfa) cruce signatam, meta terrea circumfusam; deinde tendit ad partem meridionalem, uenit per montem in eadem via ad metam terream; deinde per eandem uenit ad priorem metam, ibique terminatur. In cuius rei testimonium concessimus litteras nostri sigilli munimine roboratas. Datum anno Domini M° CC° suptuagesimo.

(Eredetie bőrhártyán, a pecsét elvészett, a budai kir. kamarai levéltárban.)

222.

*Bálint, Péternek fia, traui polgár sibenicoi podestá-nak választatik.
1270.*

Anno Domini M. CC. LXX. die Jovis tertio intrante Aprilis. Apud Monasterium Sancti Johannis de Tragurio praesentibus Georgeo de Cega, Marino Stoche, Duimo Vrsi, et Marino Matthei Traguriensibus, atque Vulcossa Rubeo de Scibenico, examinatore Stefano Marini Ruze. Nobiles viri Georgius Vidox de Sibenico, et Duymus — — — rya de eadem terra Sindici et procuratores Curie et Communitatis de Sibenico super elegendo, et suscipiendo Potestatem ad regimen dictae terrae, velut constabat publico instrumento per me Magistrum Franciscum Notarium viso et lecto, scripto manu Perini Notarij Seibenici Jurati, venientes Tragurium procuratorio nomine dicti Communis de Scibenico et pro ipso Communi, elegerunt solemniter, et deuote in Potestatem et ad regimen dictae terrae de Scibenico per vnum annum completum proxime venturum, nobilem et diseretum virum dominum Valentimum Petri ciuem Traguriensem; promittentes, obligantes se nomine dicti Communis, et pro ipso Communi dicto domino Valentino, dare ei pro salario sui regiminis ipso anno libras CC denariorum Venetorum parvorum, et hospicium ad manendum, atque partem piscium, quam Potestates uel Judices habere consueuerant, hys, et infrascriptis pactis et conuencionibus habitis inter eos et dominum Valentimum praedictum; videlicet: Ut questiones cunctas, et lites, quae coram ipso fuerint inter aliquos ventilatae, ipse Potestas sententiare debeat, et finire secundum formam statuti et consuetudines Scibenici, consulendo cum suis Consiliarijs, prout maior pars Consilij dictorum fuerit. In maleficijs autem cunctis et superbis, habeat ipse Potestas liberum arbitrium; et si quando vero occasione Communis, vel alicuius specialis persone, ipse Potestas preceperit, ut Commune eum exequi in aliquo teneatur, Commune ipsum eum exequi sub pena CC librarum vel infra, vel

ut ipse Potestas ipsum Commune, si ipsi Potestati placuerit, condemnaret. Quod si vero non Communi, sed alicui speciali homini mandauerit, seu precepèrit, vt eum sequeretur, et ipse exequi contemneret; tunc habeat ipse Potestas auctoritatem et arbitrium, eum sibi condemnandi ad suum libitum a L libris infra. Item vero, si quando ipse Potestas iuerit aliquo in servitium Communis, tunc ipsum Commune teneatur dare ei cunctas expensas in eundo, stando, et redeundo; neconon si ipse Potestas, et res eius vadant, tunc stent, et revertantur ad omne ipsius Communis periculum. Teneatur preterea idem Commune ipsum Potestatem et eius res in fine sui regiminis Tragurium reducere, et procurare suis cunctis stipendijs, et ad omne suum periculum, et fortunam. Qui uero Potestas licentiam habeat ueniendi Tragurium ter in anno, et stare vice qualibet dies octo, sibi in salario vel termino non computandos; veniendo tamen, et reuertendo ad omnem suam fortunam. Quod si uero uice aliqua plus octo diebus staret, vel si pluries eum uenire Tragurium oporteret convenire, — — — dies ipsos in fine sui regiminis ipsos dies Prestaco Communi restaurare tunc, ac totidem stando diebus. Exenia uero aliqua dictus Potestas nullatenus promisit suscipere. Et hoc ad inuicem atendere promiserunt et in nullo contra facere vel venire.

(Lucius, Memorie storiche di Trau 84. l.; az okmány töredékét lásd Fejér-nél Cod. Dipl. VII. k. 4. r. 141. l.)

223.

Voislar, Uros szerb király rendeletéból comes, Cataroban ítéletet hoz. 1270.

Ego Dei gratia et domini Regis Orosii Comes Voislavus, mandato et scripto domini Regis super placito, quod mouerunt Presbyter Micha Pasqualis et Tripe aduersus Basilium Dragonis de Ecclesia Sancti Lucae; et fuit sentencia Regis, et ego pulso campanam, et congrego nobiles Communis Ciuitatis, ut conjurent eos duo Episcopi, de Zenta Neophiton, et Catharensis Episcopus Marius, ut dicant si etc. Ego Voislauus uocavi ambos Episcopos, Neophitum et Marium, et totum Capitulum Ecclesiasticum, et nobiles, et probos Ciuitatis; et adduxerunt lignum Dominicum, icones, et reliquias Sancti Triphonis, et ex praecepto Regis maledixerunt Episcopi etc. Anno Incarnationis Domini M. CC. LXX. mense Augusti decimo octauo die.

(Farlati, Illyricum Sacrum VI. köt. 442. l.)

224.

A váradi konvent bizonyság levele bizonys tanuvallatásról, Jakab gróf Ambros fiának hatalmaskodásáról Bolesey fiai ellen. 1270--1290.

Nos Conuentus monasterij Waradiensis damus pro memoria, quod cum iuxta tenorem litterarum Comitis Martini Vice-Judicis Curie domini Regis, Matheus filius Bolosey, Petrus et Bolesey fratres sui — — — Jacobum filium Ambrosij de Zenthgal in — — — octuarum Epyfaniarum Domini quinto decimo

filius Leduguerij, et Alexander filius suus de Dabaka; item
 Dominicus de Gombay; item Gregorius filius Abram de — —,
 item Stephanus filius Cheniga de — — — — —
 — Stephanus filius Blasij de iuxta Okur gener Pasca; item
 Benedictus filius Jacobi, Joseph, Ladislaus filius Farkasij, Artholph filius Pouse, et Andreas filius Both nobiles
 de Hydagay; item Dama filius Boxa et Ladislaus filius Marcelli nobiles de Guenchey; item Purkuzlow, Petrus filius Luka,
 Comes Paulus, Mortun filius Mark, Stephanus filius Blasij, Benedictus filius Salomonis, et Comes Vz nobiles de Guere-
dey; item Mark filius Vyrunch de Kykug; item Thomas filius Laurencij de Gueresty; item Tyuan et Johannes filij Abram,
 Kelemen filius Poltim, Bagen et Joub filij Pardan, et Thomas filius Renke de Vrmand; item Zoym filius Zemere, Martinus
 magnus, Fabyanus filius Vylmos, Vyncen filius Vilmos nigri,
 Paulus filius Sebastiani, Benedictus filius Thome, Nycolaus filius Gabus, Dominicus filius Bodun, Anyan filius Anyani, et
 Mychael filius Heym de Hetyn; item Mour de Zabaguy; item Mour filius Mathye de Pel; item Ladislaus filius Salomonis de
Lynkychouth; item Valent filius Jacobi de Neugrad; item Paulus filius Karachyni de Hyrd; item magister Stephanus filius
 Myuk de Mortunfalua; item Mortunus filius Tywan de Vosos; item Petrus filius Symonis et Emericus gener suus de Nadosth;
 item Comes Pousa filius Pouse de Sunlaw; item Comes Petrus dictus Bok de Warkyn; item Stephanus filius Peturke et Paulus
 filius Dyonisij de Luazhetyn; item Cozmas de Boda nobiles
 iobagiones monasterij Waradiensis; item magister Benedictus filius Lethus de Waradino, pro se et pro Stephano filio Ste-
 phani de Varsundy; item Sel filius Rubyni, Nicolaus Veyz
 dictus, Emericus filius Batha, Paulus filius Jurk, Denkus filius
 Bethe, Ladislaus filius Bolokur, et Chere filius Filek hospites
 de Waradyno; item Mauricius filius Gathal de Geycheyd
 pro se et pro tota ipsius uilla; item Peteuch uillicus de uilla
Warkun pro se et pro ipsa uilla tota; item Stephanus filius
 Both de Waralya pro se et pro ipsa uilla tota; item Ilye de
 uilla Bychew pro se et pro ipsa uilla tota, qui sunt populi
 monasterij Waradiensis; item Elek et Petrus de Mosay joba-
 giones Alexandri filij Comitis Alexandri pro se et pro ipsa
 uilla tota; item Dama et Begue jobagiones Comitis Andree

filij Angelus de Mosay; item Symun uillicus et Peterne de Forkoslyuk jobagiones Comitis Kemyni, et Nicolaus pro se et pro ipsa uilla tota; item Nicolaus et Mychael de Botyan jobagiones Cumpoldy pro se et pro ipsa uilla tota; item Mychael et Mala de Nagkewfew jobagiones eiusdem Cumpoldy pro se et pro ipsa uilla tota; item Petrus villicus filius Iwanka et Nycolaus filius Deech de uilla Nadosth jobagio magistri Philippi filij Philippi; item Vrbanus et Andreas de uilla Guredex jobagiones nobilium de eadem pro se et pro ipsa villa tota. Qui omnes vnanimiter et concorditer modo superius annotato responderunt. Datum secundo die produccionis testium predictorum.

(Eredetie bőrhártján, melyről a pecsét már lehullott, a nemz. Muzeum kézirattárában. Az okmány hátán e szavak olvashatók: „Donavit an. 1812. Bibliothecae Regni Jos. Koller Praepositus Quinque-Ecclesiensis.“)

225.

V. István királynak Murány várat, s Jolsva és több más jóságokat tárgyazó adománya Miklós ország bíró számára. 1271.

Stephanus Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Ragine, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanie Bulgarie que Rex omnibus Christi fidelibus presentes litteras inspecturis salutem in salutis largitore. Ad vniuersorum noticiam harum serie volumus peruenire, quod cum nos superstite adhuc karissimo patre nostro Bela Rege inclite recordacionis Ducatum Transsiluanum teneremus, et graues persecuciones eiusdem karissimi patris nostri, licet inmerito, perpessi fuissemus; Nycolaus Judex Curie nostre, Comes Symigiensis, dilectus et fidelis noster, qui tunc temporis apud eundem karissimum patrem nostrum Comes Syrmiensis fuerat, se ad nos de ipso Comitatu suo cum honestissima familia transtulit, in ipso nostre persecucionis tempore pro fidelitatibus et seruicijs nobis exhibendis

et pariter obseruandis, amissionem seu destrucionem possessionum vltra Drawam et ex ista parte Drawe existencium, ac vniuersorum bonorum suorum distraccionem minime expaescens, quibus omnibus demum per eundem karissimum patrem nostrum fuerat spoliatus; qui quidem Nycolaus Comes tunc eciam nobis multa et diuersa fidelitatis opera, et postmodum in alijs pluribus expedicionibus nostris multis et laudabilibus seruiciorum meritis coram nostre Maiestatis oculis tanquam miles strenuus claruit et refulsit; qui licet post tot fidelitates et seruiciorum merita maiora et ampliora de Magnificencia Regia in perpetuitatibus seu donacionibus perpetuis promereri debuissest; in reconpesacionem tamen seruiciorum suorum aliqualem, quasdam possessiones, videlicet Furro iuxta aquam Herrad, Inanch, cum villis ad easdem spectantibus, Hewes similiter cum villis ad ipsam pertinentibus, ac possessionem Elsua, simul cum castro Muran, quaslibet ipsarum cum omnibus pertinencijs, appendicijs, circumstancijs et utilitatibus suis vniuersis, contulimus, dedimus et donauimus eidem Comiti Nycolao, et suis heredibus, herendumque suorum successoribus perpetuo et inreuocabiliter possidendas. Ut igitur huius nostre donacionis seu collacionis series robur obtineat perpetue firmitatis, presentes eidem Comiti Nycolao dedimus litteras duplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Benedicti Prepositi Orodensis, aule nostre Vice-Cancellarij, dilecti et fidelis nostri, anno Domini M° CC° septuagesimo primo, quinto ydus Maij, Regni autem nostri anno primo.

(Eredetie bőrhártyán, melyről a király kettős pecsétjének töredéke zöld-sárga selyemzsínörön függ, a budai kir. kamarai levéltárban.)

226.

*V. István királynak Znoyssá nevű földet tárgyazó adománya
Sándor comes Marcellnek fia számára. 1271.*

Stephanus Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Crocie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanie Bulgarieque Rex vniuersis Christi fidelibus tam presentibus quam futuris salutem in omnium saluatore. Regalis sollicitudinis circumspeccio cum ex officio suscepti regiminis trutinat merita subditorum, non potest inremunerata relinquere fidelium obsequia graciosa, dum attendit se ab eo imperium recepisse, qui inremuneratum esse non patitur yllum bonum. Proinde ad vniuersorum noticiam harum serie volumus peruenire, quod cum Comes Alexander filius Marcelli nobis et Regno semper et in omnibus expedicionibus nostris semper fidelissimum inpendenter famulatum, et potissimum in conseruacione castri Ztumpa, quod contra potentiam et exercitum Regis Boemie laudabiliter et viriliter tenuit quoadduxit (igy „quoad uixit“ helyett), qui demum ab eodem Rege crudeliter extitit interemptus ; nos, qui ex officio suscepti regiminis metiri debemus merita singuloruim, effusionem sanguinis predicti Alexandri nolentes sine remuneracione aliquali, licet maiora meruerit, pertransire ; quandam terram Castri de Ztumpa Znoyssa vocatam, que olym ab eodem Alexandro ad ius predicti Castri deuoluta fuerat, ab ipso Castro exceptam penitus et exemptam, Dominico et Karolo filijs eiusdem Alexandri cum omnibus utilitatibus, circumstancijs et pertinencijs suis, ac tributo, dedimus, donauimus, tradidimus et concessimus perpetuo et irreuocabiliter possidendam ; infundendo in eosdem totum ius dominij eiusdem terre adeo, ac si ipsorum descensualis fuisset a tempore Sanctissimi Regis Stephani, seu aliorum progenitorum nostrorum Regum Hungarie illustrium pro tempore qui fuerunt. Cuius quidem ferre metee, prout in litteris Posoniensis Capituli contineri vidimus, hoc ordine distinguntur : Prima meta incipit a parte occidentali ab aqua Morwa, ubi de Morwa sur-

git quedam vena, que dicitur Kegwych, donee venit ad venam Panse; et inde veniet ad venam Rouda; de angulo Royda veniet directe ad monticulum, vbi est erecta noua meta; deinde veniet ad angulum silue Loyp; abhinc iuxta ipsam siluam veniet ad siccam arborem; deinde vadit ad duas metas antiquas, que separant a terra Mark Comitis iuxta venam Axey; deinde vadit directe ad vnum pratum, quod vocatur Kyldpiruis; abhinc veniet in magnam viam, que dicit de Stamfa ad Zoysa; deinde vadit iterum ad Axye; abhinc reflectitur ad fluum Morawa iterato, et ibi terminatur. Ut igitur huius nostre collacionis series robur perpetue optineat firmitatis, nec per quempiam processu temporum retractari valeat, vel in irritum reuocari; presentes eisdem Dominico et Karolo, ac suis heredibus herendumque successoribus concessimus litteras dupplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Benedicti Prepositi Ecclesie Orodiensis, aule nostre Vice-Cancellarij, dilecti et fidelis nostri, anno Dominice Incarnationis M° CC° septuagesimo primo, decimo septimo kalendas Septembbris, Indicione nona, Regni autem nostri anno primo.

(Robert Károly királynak 1326. „tercio idus Junij“ „Karolus filius Karoli filij Alexandri de Chollokuz“ kérésére kelt megerősítő privilegiumából a budai kir. kamarai levéltárban.)

227.

*V. István megerősíti 1266-ki adományát Kázmér mester számára.
1271.*

Stephanus Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanie Bulgarieque Rex omnibus Christi fidelibus presentem paginam inspecturis salutem in eo, qui Regibus dat salutem. Ad vniuersorum noticiam tam presencium quam posteriorum harum serie volumus peruenire, quod cum Deo propicio Regui gubernaculum et

Coronam adepti fuisse mus, fidelis noster Magister Kazmerius aule nostre Notarius ad nostram accedens presenciam, obtulit nobis priuilegium nostrum tempore Ducatus nostri Transsiluani super collacione sew donacione terre Ekusyoachim jobagionis Castri de Zabolch sine herede decedentis continens in hec verba :

Stephanus D. gr. junior Rex Hungarie stb. (következik az 1266-ki adománylevél mint fentebb 102. sz. a.)

Petens a nobis humiliter et deuote, vt ipsum priuilegium nostrum ratificare, et nostro iterato priuilegio confirmare dignaremur. Nos igitur iustis petitionibus eiusdem magistri Cazmerii annuentes, dictum priuilegium uostrum prius datum et concessum, ratum habentes et acceptum, auctoritate presencium duximus confirmandum, dupliceis sigilli nostri munimine roborando. Datum per manus Magistri Benedicti Orodiensis Ecclesie Prepositi, aule nostre Vice-Cancellarij, dilecti et fidelis nostri anno Domini millesimo ducentesimo septuagesimo primo, Regni autem nostri anno primo.

(IV. László királynak 1272-ki megerősítő privilegiumából a budai kir. kamarai levéltárban).

228.

V. István királynak nemességi privilegiuma több rasmegyei várjobbágy számára. 1271.

(S)tephanus Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanie Bulgarieque Rex omnibus tam presentibus quam futuris harum serie volumus pertuenire; quod cum Comes Bana, et Paris filius ejus, jobagiones Castri Ferrei de genere Heren in exercitu nostro, quem contra Boemorum Regem habebamus, fideliter pugnassent, et idem Comes Bana — — — modum in obsequio nostro sub castro Limbus per balistam vulneratus extississet; nec non et

Sixtus frater ejusdem Comitis Bana in expugnacione castri Frusten diem clausisset extremum laudabiliter dimicando : nos pro huiusmodi sangvinis ipsorum effusione, et pro fidelitatis officio ejusdem Paridis, tam propter Paridem et Banam fratrem suum, una cum filio suo Laurencio, Jacobum et Michaelem Bolosoy, fratres eorum cum omnibus possessionibus eorum, hereditariis videlicet, empticiis, aquisitis, et quoconque justo titulo obtentis, de jobbagionatu predictorum et ejus potestate eximentes ad numerum serviencium Regalium transtulimus. Itaque — — — — — tam ipsi, quam ipsorum heredes sine reprehensione et absque nota libertatis ipsorum pristine, inter Regni nobiles computentur. In cuius rei memoriam firmatatemque perpetuam presentes concessimus litteras duplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Benedicti Prepositi Orodiensis, aule nostre Vice-Cancellarij, dilecti et fidelis nostri. Anno Domini M. CC. septuagesimo primo, V. Idus Augusti, Regni autem nostri anno primo.

(IV. László király 1273-ki megerősítő privilegiumából, XVIII. századi hiteles másolat után. Nagy István.)

229.

f. 116.

V. István királynak Kebele, a zala várhoz tartozó földet tár-gyazó adománya Miley-i Sidou számára. 1271.

Stephanus Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanie Bulgarieque Rex omnibus presentem paginam inspecturis salutem in salutis largitore. Regie Maiestati pie et fideliter insudantes gratuita digni sunt remuneracione iocundari, ut secundum tramitem equitatis coagitata et super effluens mensura recompenset fidele obsequiorum meritum et laudabilem fidelium famulatum. Proinde ad uniuersorum tam presencium quam futurorum noticiam harum serie volumus peruenire: quod cum per incitacionem iu-

fidelium inter nos et Regem Boemorum grauis fuisse discordia suscitata, et idem Rex Boemorum per animacionem et induccionem infidelium eorundem fines Regni nostri hostiliter adiisset, Sydou filius Sydou nobiles de Miley, qui etiam alias propter fidelitatis sue obsequia se effecerat multipliciter gracie, castrum de Purpach, in confinio Austrie versus Suprunium constitutum, ad nostram peticionem tempore guerre eiusdem assumpserat conseruandum; spondens fidelitatis sue feroorem, qua Corone Regie ex debito nobilitatis sue teneatur, in facto eodem per evidenciam operum declarare. Et quia fidelitatis sue laudabilia opera, que ibidem cum summa laude exhibuit, non possunt, tanquam uarijs temporibus et diuersimode facta, per omnia enarrari; quedam tamen de gestis eius ad informacionem futurorum duximus presentibus annotanda. Nam cum conuocato exercitu nostro uenissemus ad fines Regni nostri contra Regem supradictum, exercitus tocius Austrie cum armatorum multis milibus, antequam ad conflitum uenissemus cum Rege memorato, processit contra castrum supradictum; ex quibus idem Sydou Haywar fratrem Ottomonis de Haslou, florem milicie et principem exercitus eiusdem, et quinquaginta milites nominatos et electos, exceptis inferioribus quorum numerus quasi fuit infinitus, interfecit; ipsum castrum cum suo sanguine, et morte duorum cognatorum ac octo seruicium suorum defensando; vbi ipse Sidou una asta et duabus sagittis transfossus, alia multa letalia uulnera in suo corpore sustinuit propter fidelitatem Corone Regie impendendam; et sic multis alijs de Regno nostro finitimas arces et municiones ualidas sine Marte prodicinaliter tradentibus, dictum castellum contra tanti Regis potenciam in defensionem hominum nostrorum conseruauit, trihumpans nichilominus multipliciter de hostibus Regni nostri; propter que coram Maiestatis nostre oculis se laudabilem haberi constituit et acceptum. Nos itaque, qui ex officio suscepti regiminis nostri debemus metiri merita singulorum, expertam fidelitatem et laudabiles famulatus predicti Sidou fauore cupientes prosequi gracio, in aliqualem recompensacionem seruiciorum suorum tam laudabilem, quamquam ampliora mereretur, contulimus sibi quandam terram Castri nostri Zaladiensis, Kebele uocatam, in qua hospites eiusdem Castri resident, et est ecclesia

in honore Beati Martini constructa, ab ipso Castro ex certa sciencia exceptam penitus et exemptam, perpetue donacionis titulo irreuocabiliter possidendam; volentes, quod tam idem Sidou, et per eum filij sui, ac eorum in posterum successores, erram eandem cum suis utilitatibus omnibus, et pertinencijs uniuersis, in antiquis metis et limitacionibus terminorum, in quibus per ipsum Castrum est possessa, tanquam possessionem eorum hereditariam irreuocabiliter perpetuo possidere valeant et habere. Ut igitur huius nostre donacionis series robur optineat perpetue firmitatis, nec per quempiam processu temporum retractari ualeat aut in irritum quomodolibet reuocari; presentes concessimus litteras dupplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Benedicti Orodensis Ecclesie Prepositi, aule nostre Vice-Cancellarij, dilecti et fidelis nostri, anno Domini M° CC° LXX° primo. XIII° kalendas Septembris, Indicione XIIIII^a, Regni autem nostri anno secundo.

(Eredetie bőrhártyán, melyről a király kettős pecsétje vörös-fejér-zöld selyemzsínörön függ; a fömélt. hg. Eszterházy család levéltárában.)

230.

V. István királynak Kengelteleki, a zempléni várhoz tartozó földet tárgyazó adománya, Tamás mosónépei comese, és annak testvérei számára. 1271.

Stephanus Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanie, Bulgarieque Rex omnibus presens scriptum inspecturis salutem in vero salutari. Licet Regia pietas manum munificam porrigere debeat vniuersis; illos tamen, querum experta probitas laudata est in prosperis et in aduersis, principaliori debeat prosequi munere et fauore. Proinde ad vniuersorum tam presencium quam futurorum noticiam harum serie volumus peruenire: quod

Thomas Comes liciscariorum nostrorum, Boxa, Dyonisius, Detricus, Georgius et Symon, carnales fratres eiusdem, filij Comitis Symonis, nobis gratum et acceptum ab annis puericie sue primeuis vsque ad hec tempora, et principaliter sub castro Feketeuholm studiuisserint impendere famulatum et obsequium gracie, per quod non immerito ex Regali gracia fuerant attollendi, seu eciam remunerandi; et in aliis articulis, que longum esset enarrare per singula, suo modo obsequiosos se deuota promptitudine et propria semper deuocione iuxta nostre beneplacita voluntatis exhibere curassent: nos in aliqualem obsequiorum ipsorum recompensacionem, licet longe suorum inferiorem meritorum, quandam terram Castri nostri de Zemlyn Kengeltelequi vocatam, in eodem Comitatu existentem, ad nostram collacionem pure et simpliciter pertinentem, vacuam et habitatoribus carentem a tempore Tartarorum, cum omnibus vtilitatibus, et pertinencijs suis vniuersis, sub hijsdem metis et terminis, quibus antea limitata fuerat et possessa, predictis Thome Comiti, Boxa, Dyonisio, Detrico, Georgio et Symoni contulimus, dedimus, donauimus atque tradidimus perpetualiter pleno iure possidendum; eosdem in corporalem possessionem eiusdem terre per Ladizlaum de Olazy hominem nostrum, presentibus omnibus commetaneis et vicinis, nullo contradictore penitus existente, facientes introduci; prout hoc n litteris Conuentus de Lelez, et Johannis Plebani de Potak plenius vidimus contineri. Ut igitur nostra donacio seu collacio robur obtineat perpetue firmitatis, nec in aliquo cursu temporis per quempiam possit in irritum reuocari, vel aliquatenus retractari, eisdem Thome Comiti et fratribus suis antedictis presentes concessimus litteras duplicitis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Benedicti Prepositi Orodyensis, aule nostre Vice-Cancellarij, dilecti et fidelis nostri, anno Domini M^o CC^o septuagesimo primo, Regni autem nostri anno secundo. Venerabilibus patribus Ph. Strigoniensi, Stephano Colocensi aule nostre Cancellario, et Johanne Spalatensi Archyepiscopis; Lamperto Agriensi, Briccio Chanadyensi, Job Quinque-Ecclesiensi, Ph. Wacyensi, Paulo Wespriensi, Thymotheo Zagrabyensi, Lodomerio Waradyensi, Dyonisio Jauryensi et Petro Transsiluano Episcopis Ecclesias Dei feliciter gubernantibus; Moys Palatino, Comite Supruniensi,

Judice Comanorum ; Nicolao Judice Curie Regie, Comite Symiensi ; Egidio Magistro Tawarnicorum, Comite Posoniensi ; Ihoacino Bano tocius Selauonie ; Matheo Wayuoda Transsiluano, Comite de Zonuk ; Laurencio Bano de Zewrino, Comite de Doboka ; Petro Magistro Dapiferorum, Comite de Guerke ; Alberto Magistro Agazonum, Comite de Zibinio ; Ph. Magistro Pincernarum ; Paulo Comite Bachyensi ; Georgio Magistro Tawarnicorum domine Regine, Comite Castri Ferrei ; Ponich Bano, Comite Zaladyensi ; Mychaele Comite Nytriensi ; et alijs quam pluribus Comitatus Regni tenentibus et honores.

(Az egri káptalanak 1357. „in octauis festi Sancti Andree Apostoli“ kelt átiratából : a főmélт. hg. Eszterházy család levéltárában.)

231.

V. István király megerősítı IV. Béla királynak a Hrichoi várt tárgyazó adományát Beych nemzetégbeli Miklós számára. 1271.

(S)tephanus Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanie Bulgarieque Rex omnibus Christi fidelibus tam presentibus quam futuris salutem in salutis largitore. Ad Regiam pertinet Mayestatem precibus condescendere subditorum, ut numerus fidelium augeatur, et Regalis potencia lacijs extendatur ; cum Regibus sit proprium in multitudine populi gloriari. Hinc est, quod vniuersorum noticie harum serie volumus declarare, quod Nycholaus filius Pauli de genere Beych ad nostram accedens presenciam, exhibuit nobis priuilegium Bele Regis inclite recordacionis karissimi patris nostri super castro Hrycho, et possessionibus, villis, utilitatibus et attinencijs suis confectum, petens a nobis, ut ipsum priuilegium nostro sigillo autentico dignaremur renouare, et renouatum confirmare. Cuius quidem priuilegij tenor talis est :

Bela D. gr. Hungarie stb. Rex stb. (következik IV. Béla király 1265-ki adománylevele, I. Okmánytárunk első folyamát III. köt. 81. sz. a.)

Nos itaque peticionem eiusdem Nycholay considerantes esse fore iustum, ipsum priuilegium nostro sigillo autentico roboratum duximus confirmandum. Datum per manus Magistri Benedicti Orodiensis Ecclesie Prepositi, aule nostre Vice-Cancellarij, dilecti et fidelis nostri, anno Domini M° CC° septuagesimo primo, Regni autem nostri anno secundo.

(Eredetie bőrhártyán, melyről a király pecsétje vörös-zöld selyemzsínőn függ a nemzeti Muzeum kézirattárában.)

232.

V. István király Beneuch földet, melyet Merse Benedek comes fiától csereképen elvett, ennek ismét visszaadja. 1271.

(N)os Nycolaus Palatinus et Judex Comanorum stb., quod in congregacione nostra generali vigore litterarum Regalium proclamata vniuersitati nobilium et aliorum cuiusuis condicionis et status hominum in Nytriensi et Trinchynensi Comitatibus existencium feria quinta proxima ante festum Omnium Sanctorum prope ciuitatum Thopolchan vocatam celebrata, Magister Merse filius Benedicti filij Merse de medio vniuersorum nobilium personaliter consurgendo proposuit modo, quod possessio Beneuch vocata in dicto Comitatu Trincynensi existens sua esset, et predecessorum suorum fuisse hereditaria, ac titulo iuris hereditarij ad ipsum pertineret; et ibidem exhibuit quasdam litteras patentes domini Stephani condam incliti Regis Hungarie felicis recordacionis in anno Domini M° CC° septuagesimo primo, tercia feria proxima ante festum Sancti Regis in Lypche emanatas, in quarum tenoribus comperimus eidenter, quod cum idem dominus St. Rex quan-

dam terram Merse filij Comitis Benedicti Beneuch uocatam ab ipso receperisset, et in concambium ipsius suam terram Thorna uocatam eidem dedisset eo pacto, quod quandoeunque ipsam terram Thorna pro sua utilitate ab ipso Merse auferre voluisse, in concambium ipsius terre non aliam nisi predictam terram Beneuch eidem reddere debuisse. Demum quia placuisse dicto domino St. Regi, ut ipsam terram Thorna auferendo a Merse ad preedium suum de Zolum applicuisse, iam dictam Beneuch terram restituisse predicto Merse possidendum. In cuius terre corporalem possessionem eundem Mersem per E. Magistrum Thauarnieorum suorum Comitem Posoniensem dilectum et fidelem suum fecisset coram testimonio Capituli Nytriensis introduci stb. (A vizsgálat elrendeltetvén, Merse mesternek ezen egész előadása igaznak találtatott.) Datum in Thopolchan predicta quarto die congregacionis nostre memorate anno Domini M° CCC° XL. secundo.

(A szepesi káptalannak 1346. „in crastino festi Sancti Stanyzli martiris“ kelt, s „Magister Merse filius Benedicti filij Merse de Swyne“ számára kiadott átiratából, a budai kir. kamarai levéltárban.)

233.

V. István király megerősít a lúprechzazai (beregszászi) vendégeknek a IV. Béla királytól nyert szabadalmakat. 1271.

Stephanus Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanie, Bulgarieque Rex, vniuersis Christi fidelibus presens scriptum inspecturis salutem in omnium saluatorem. Ad vniuersorum noticiam tam pressencium quam futurorum harum serie volumus peruenire, quod hospites nostri de Lwprechzaza ad nostram accedentes pressenciam exhibuerunt nobis priuilegium domini Bele incliti Regis Hungarie, patris nostri karissimi felicissime recordacionis super ipsorum libertate confectum, petentes cum instan-

cia, vt idem ratum habere et nostro dignaremur priuilegio confirmare. Cuius quidem priuilegij tenor talis est :

Bela Dei gracia Hungarie stb. Rex stb. (következik IV. Béla királynak 1247-ki okmánya, mint Fejérnél Cod. Dipl. IV. köt. 1. r. 455. l.)

Nos igitur petitionibus eorundem consensum prebentes et fauorem, iam dictas litteras nobis presencialiter presentatas, cum nihil reprehensibile in eisdem fore iudicetur; ne scilicet libertatis eorundem series ordinata processu temporum valeat per quempiam perturbari, sed pocius salua semper persistat et inreuocabilis permaneat, presentem concessimus paginam dupplicis sigilli nostri munimine roboratam. Datum per manus Magistri Benedicti Prepositi Orodiensis, aule nostre Vice-Cancellarij, dilecti et fidelis nostri, anno Domini millesimo ducentesimo septuagesimo primo. Venerabilibus patribus Philippo Strigoniensi, Stephano Colocensi, aule nostre Cancelleario, et Johanne Spalatensi Archiepiscopis; Lamperto Agriensi, Bricio Chanadiensi, Job Quinqueecclesiensi, Philippo Waciensi aule domine Regine Cancellario, Paulo Wesprimiensi, Thymotheo Zagrabiensi, Lodomerio Waradiensi, Dionisio Jauriensi et Petro Transsiluano Episcopis Ecclesias Dei feliciter gubernantibus; Moys Palatino, Comite Supruniensi et Judice Cumanorum, Nicolao Judice Curie nostre Comite Sunugiensi, Egidio Magistro Thauarnicorum nostrorum Comite Posoniensi, Joachino Bano tocius Selauonie, Matheo Wayuode Transsiluano Comite de Zonuk, Laurencio Bano de Zewrino Comite de Doboka, Petro Magistro Dapiferorum Comite de Gueckke. Alberto Magistro Agazonum Comite de Sybinio, Philippo Magistro Pincernarum, Paulo Comite Bachiensi, Gregorio Magistro Thauarnicorum domine Regine, Castri Ferrei, Ponich Bano, Zaladiensi, Michaele Comite Nitriensi, aliisque quam pluribus Comitatus Regni nostri tenentibus et honores.

(Hitelesített másolat a budai kir. kamarai levéltárban.)

234.

V. Istrán királynak nemesítő, s Kürt helységet tárgyazó adománya Ivánka és Istrán pozsonyi várjobbágyok számára. 1271.

Nos Sigismundus stb., quod cum ob contradictoriam inhibitionem statucionis possessionum Wyzkeleth, Taxond et Porloch vocatarum in Comitatu Posoniensi existencium Magister Stephanus filius Gregorij de Berench Johannem filium Beke de Kwrth, et Jacobum filium Michaelis de Kys-Kwrth, modum et formam legitime euocacionis obseruando per nostrum et Capituli Posoniensis homines contra se ad certum terminum nostram Specialem in Presenciam in causam attraxisset stb. (a határnak előbb „ad octauas festi B. Michaelis Archangeli“ 1408.; s később ismételve és ismételte kiterjesztetett; végre pedig „ad presentes octauas festi Beati Georgij martiris“ kihúzatván) stb. Johannes et Jacobus personaliter in nostram exurgendo presenciam, quasdam novem litteras nobis curarunt demonstrari stb. Series alterius dicti domini Lodouici Regis priuilegialis littere in anno Domini M° trecentesimo quinquagesimo septimo emanate, habentis in se seriem litterarum olim domini Stephani Regis Regnorum predictorum anno gracie M° CC° septuagesimo primo editarum specificabat, quod prefatus dominus Stephanus Rex aduertens fidelissima seruicia Nicolai filij predicti Iwanka, que sibi exhibuisset, eundem Nicolaum et suos heredes ad deuotam supplicationem eiusdem a jobagionatu Castri Posoniensis exemisset, et in ceterum et numerum liberorum seruientium Regni sui duxisset transferendum; contulisset eciam eidem quandam possessiōnem Castri sui Posoniensis Kwrth vocatam in eodem Comitatu iuxta terram Senken et Somodor habitam, ab eodem Castro exemptam, cum quadam terra vduornicorum suorum ibidem existenti, vt dictum fuisset, hominis sine herede decedentis, prefato Nicolao dedisset saluo iure alieno perpetuo possidendam. Preterea supplicasset eidem domino Stephano Regi prefatus Nicolaus, vt donaciones dicti domini Beli patris

sui pro seruicijs meritorij sibi factas, eidem auctoritate suarum litterarum in suo vigore et robore de Regia munificencia dimitteret permanere ; quod eidem gracie de Baronum suorum deliberacione duxisset admittendum. stb. Datum Bude quadragesimo die octauarum festi Beati Georgij martiris anno Domini millesimo quadringentesimo vndeclimo,

(Eredetie bőrhártyán, a királynak hátul oda nyomott pecsétje alatt, a budai kir. kamarai levéltárban.)

235.

V. István király megerősítő azon nemességi privilegiumot, melyet mint ifjabb király Goszton fiai számára adott volt. 1271.

Stephanus Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanie, Bulgarieque Rex omnibus presentes litteras inspecturis salutem in salutis largitore. Ad uniuersorum noticiam tam presencium, quam futurorum harum serie volumus peruenire; quod Nicolaus et Mihel filii Mikov, Mattheus et Philippus cognati eorundem, ad nostram accedentes presenciam exhibuerunt nobis priuilegium nostrum super facto translacionis ipsorum in numerum seruencium nobilium tempore Ducatus nostri confectum, suppli- cantes instantissime, ut idem ratum habere et presentis nostri priuilegii dignaremur patrocinio confirmare. Cujus quidem priuilegij tenor talis est :

Stephanus D. gr. junior Rex Hungarie stb. (következik István ifjabb királynak 1269-ki okmánya, mint Fejérnél Cod. Dipl. IV. köt. 3. r. 525. l.)

Nos itaque precibus predictorum inclinati, idemque priuilegium nostrum ratum habentes, et acceptum, de verbo ad verbum presentibus duximus confirmandum. Mete autem prediecte terre Kueszorz, sicut in litteris Capituli Castri Ferrei nobis innotuit, taliter distinguntur : Prima meta incipit per

fluum Raba, et venit in feneto ad unam arborem ilicis cruce signatam, de qua descendit ad aliam arborem ilicis similiter cruce signatam; de quibus uenit ad fluum Ragalch vocatum, quem saliendo et transeundo sunt due mete, quarum una pyrum continet, altera uero arborem *ihor* amplexatur; de quibus metis currendo in silua Ragalch venit ad aquam Medus vocatam, quam transit similiter, ubi sunt iterum due mete, quarum una est terrea, altera pyrum amplexatur; de quibus currit ad viam, que dicit ad villam Chakan, juxta quam est meta ilici sociata, altera est terrea; de quibus veniendo ad septemtrionem intrat viam publicam, ubi sunt due mete, quarum una est terrea, altera pyrum continet; de quibus vergit ad metas angulares; deinde descendendo ad occidentem sunt due mete terree; abinde inclinat se ad meridiem, sunt due mete ilicibus federate; eundo autem adhuc ad meridiem venit ad duas paruas ilices loco metarum positas; de quibus intrat viam magnam, que dicit ad Teutoniam, ubi sunt due mete, quarum una est terrea, altera ilici est adnexa; de quibus binis, et binis metis veniendo directe ad meridiem venit ad viam, per quam itur ad villam Chakan prescriptam, ubi sunt due mete terree; et ibi transeundo fluum Medus sunt due mete, quarum una ilicem paruam continet, altera est terrea; de quibus uenit ad arborem fagi cruce notatam, que stat loco pro meta, ubi est transitus aque Ragalch memorata, de quo transitu currendo in alueo ejusdem aque venit ad caput ejusdem fluij, ibique terminantur. In cuius rei memoriam firmitatemque perpetuam presentes concessimus litteras dupplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Benedicti Orodiensis Ecclesie Prepositi, aule nostre Vice-Cancellarij, dilecti et fidelis nostri, anno Domini M° CC° septuagesimo primo pridie kalendas Augusti, Regni autem uostri anno secundo.

(Hitelesített másolat a kir. kamara levéltárban.)

Király I 8° 236.

V. István királynak nemességi privilegium több Jerseben lakó
zalai várnépek számára. 1271.

Stephanus Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Comanie, Bulgarieque Rex omnibus Christi fidelibus presens scriptum inspecturis salutem in omnium saluatore. Inter ceteras Regalis cure sollicitudines non minimum est subditorum prospicere vtilitatibus, et cuilibet eorum gracie liberalis munificencijs pro meritis respondere; quia dum in Regijs obsequijs desudantes optata remuneracione gaudent, et dignis prouisionibus consolantur, fidelitatis subditorum augetur deuocio, et spe premiorum prompctius curritur ad rei publice seruicia subeunda. Hinc est, quod ad vniuersorum tam presencium quam futurorum noticiam harum serie uolumus peruenire; quod nos consideratis fidelitatis et meritorij seruicijs Bud, Theodori et Abrank filiorum Thynch, castrensem videlicet Zaladiensium de villa Jerse, que a primeuis etatis sue temporibus domino Bele patri nostro karissimo felicis recordacionis victoriosissimis (igy) Hungarorum Regi, ac nobis demum ex conspicuis actibus diuersis fulgentes uirtutum meritis laudabiliter exhibuerunt indefesse, tam in Regno nostro, quam extra Regnum; et specialiter in exercitu nostro, quam (igy) contra Ducem Austrie habebamus, tam commendabilem exercuerunt miliciam, vt vnum de multiplicibus predicti Ducis eundem durissime oppugnante, tandem Deo auxiliante uinctum et victum ad nostram adduxerint presenciam; qui eciam altera die in secundo conflietu uiriliter dimicantes, ab hostibus wlnera receperunt crudelia; in recompensacionem fidelium seruiciorum eorundem castrensem, licet maioribus digni haberentur, dictum Bud et fratres suos prenotatos, ac eorum heredes, heredumque suorum successores, simul cum predicta terra eorum Jerse uocata, in numerum, cetum et collegium nobilium Regni nostri, qui seruientes Regales dicuntur, duximus transferendos. Volentes, ut ipsi

ac eorum heredes, heredumque in posterum suorum successores, ea gaudeant et fruantur libertate, qua ceteri Regni nostri nobiles gratulantur, sub uexillo Regio militantes. Promittimus insuper eisdem, quod si aliquis predecessorum nostrum alicui alteri ipsam terram Jersa aliquibus litteris siue caucionibus seu eciam instrumentis contulisset uel donasset, in remotis partibus terram siue terras eque valentem uel idem valentes dare in conquambium, seu prefatum Bud et fratres suos prescriptos ac eorum heredes in ipsa terra pacifice conservare. In cuius rei memoriam firmitatemque perpetuam presentes concessimus litteras sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Benedicti Prepositi Ecclesie Orodensis, aule nostre Vice-Cancellarij, dilecti et fidelis nostri, anno Domini M° CC° LXX° primo, octauo kalendas Septembris, Indicione XIIII., Regni autem nostri anno secundoi

(Eredetie bőrhártyán, melynek zöld-vörös selyemzsínórón a pecsét függ,
a nemz. Muzeum kézirattárában.)

237.

I. Károly sziciliai király rendelete, Miklós kolozsvári esperest és V. István magyar király követe érdekében. 1271.

Carolus I. Rex Siciliae dohaneris et fundicariis Baroli mandat, ut Nicodemo Archidiacono Kaulucensi, nuncio Regis Hungariae, reduci cum familia in Hungariam, pro reditu suo tradat uncias auri 24. Baroli 1. Novembris anno 1271.

(A nápolyi kir. levéltár lajstromának kivonata; közli Racki Ferencz a déli szláv történelmi társulat „Arkiv“-a VII. kötete 13. lapján.)

238.

Az esztergami káptalannak bizonyáságlevele, hogy Levas sarori comes és az esztergami érsek tisztje, Keer nevű birtokát Budov comesnek eladta. 1271.

A   B   C   D

Gregorius Prepositus et Capitulum Ecclesie Strigoniensis vniuersis Christi fidelibus presentes litteras inspecturis salutem in Domino sempiternam. Ad vniuersorum noticiam tenore presencium uolumus peruenire, quod Levas Comes de Sarov, officialis domini Philippi venerabilis in Christo patris Strigoniensis Ecclesie Archiepiscopi, aule Regie Cancellarij domini nostri ex una parte, item Comes Budov filius Alexandri ex alia, coram nobis personaliter constituti, ydem Levas confessus est oraculo viue uocis in hunc modum, quod quan-dam terram suam empticiam Keer uocatam prope Hugog exi-stentem ad quatuor aratra sufficientem, quam a Cegde filio Bogdan emerat, prefato Comiti Budov proximo suo pro decem marcis argenti confessus est perpetuo vendidisse; et ipsam sumpmam pecunie confessus est ab eodem Comite Budov plenarie recepisse. Huic eciam contractui venerabilis in Christo pater dominus Philippus Strigoniensis Ecclesie Archiepiscopus, dominus et Prelatus noster, in medio nostri personaliter comparendo, consensum prebuit et assensum eo modo, quod idem Comes Budou de ipsa terra domino Archiepiscopo Strigoniensi in perpetuum semper et vbique more aliorum nobilium iobagionum memorate Ecclesie seruire teneatur; quod si facere non curaret uel non posset, extunc pro eadem quan-titate pecunie domino Archiepiscopo, uel iobagionibus dicte Ecclesie ipsam terram reddere teneatur. In cuius rei memo-riam perpetuamque firmitatem presentes concessimus litteras pendentis sigilli nostri munimine roboratas. Datum anno Do-mini M° CC° LXX° primo,

(Eredetie bőrhártyán a káptalannak vörös selyemzsínöron függő pecsétje alatt, a budai kir. kamarai levéltárban.)

239.

Az esztergami káptalannak bizonyoságtere, hogy a Kachin nemzetébeli nemesek, Folkus comesnek nemzetiségekhez tartozó fiai közt, a birtokosztályt rendeztek. 1271.

Nos Magister Ladizlaus Prepositus totumque Capitulum Strigoniensis Ecclesie omnibus Christi fidelibus tam presentibus quam futuris presens scriptum inspecturis salutem in omnium saluatorem. Ad vniuersorum noticiam tenore presentium volumus peruenire, quod nobiles viri Comes Petrus filius Elye, Symon filius Symonis Bani, et Comes Nicholaus filius Leustachij de genere Kachin in personis ipsorum proprijs coram nobis constituti dixerunt, vt in causa, que inter Comitem Mychaelem, Magistrum Farkasium, et Zoloch filios Comitis Folcus, fratres suos coram nobis similiter personaliter astantes super facto quarundem possessionum suarum hereditiarum Lyberchen, Grab, Procha et Zalathna vocatarum hostiliter inimicabiliterque agebatur, talem diuisionem et separationem perpetuam in filios filiorum eosdem, Comite Mychaele, Magistro Farcasio et Zoloch volentibus, conscientibus et assumptionibus coram nobis fecisse et ordinasse retulerunt inter ipsos; vt secundum quod fluuius Lyberchen currit infra versus plagam orientalem, pars a parte orientali in portionem cessisset Comitis Mychaelis, pars autem a parte occidentali Magistro Farkasio permaneret; et per huiusmodi diuisionem vadit usque magnam viam, que veniet de Zynna et vadit in Lusunch, et prout ipsa via vadit in Lusunch a parte dextra est quoddam pratum iuxta terram wduornicorum, et terra arabilis secus ipsam viam tota cessisset usque Ruchkapotoka Magistro Farkasio fratri suo et suis posterys. Alias vero diuisiones factas inter ipsos taliter fecisse idem Comes Petrus, Symon, Nicholaus filius Leustachij retulerunt, vt terra arabilis, que est situata inter fluuios Lyberchen et Wylichke simul cum terra Grab in portionem Comitis Mychaelis, terra vero arabilis inter dictum fluuium Lyberche et fluuium Rocha-

potoka remaneret Magistro Farkasio fratri suo e conuerso,
 preter siluam, quam eisdem communem fieri permiserunt.
 Item medietatem ville Procha cum terra arabili a parte orientali Comiti Zoloch peruenisse simul cum terra Zalathna preter portionem Comitis Nicholai filij Leustachij de eadem retulerunt. Mete uero ipsarum terrarum seu diuisionum factarum inter ipsos taliter procedunt, vt dixerunt: Prima enim meta terre Lyberche incipit iuxta fluum Wylichke a parte orientali, et per vnam semitam ascendendo procedit in latere eiusdem montis versus occidentem ad capellam Sancti Francisci, quam capellam communem relinquerunt, sessionem vero Comitis Folkus patris ipsorum iuxta ipsam capellam Sancti Francisci dicto Comiti Mychaeli bona valuntate commiserunt; deinde ascendendo in flum Lyberche peruenit subtus magnam siluam, ubi exit ad montem magnum versus septentrionem; in quo monte vadit usque Rochkapotoka; unde ascendit alium montem similiter magnum versus eandem plagam, et cadit in Chokapotoka, et terra arabilis Rochkateley a Rochka incipiendo usque Chokapotoka a parte meridionali Magistro Farkasio et Zoloch preter siluam a parte septentrionis, que est communis, ut dixerunt, ubi dupPLICatur, et una pars ipsius vadit ad magnum Lyznecht, et pars que est a parte orientali ipsis filijs Folcus stat in communi; deinde egrediendo incipit procedere in latere eiusdem berch versus occidentem ad flumen Procha, et terra Teluk dicta a parte sinistra Comiti Zoloch in porcionem peruenisset; terra autem purgata, que Wruan dicitur, simul cum silua Magistro Farkasio remanente; e conuerso ubi segregatur et separatur meta terre Zoloch predicte et mete terre Magistri Farkasij iungitur metis terre Comitis St(ephani) filij Aba, et exit de magna Procha, ascendit unum montem, et cadit in Ezraprocha, pars a parte silue dicto Comiti St(ephano); abhinc in Ezraprocha descendit infra ad Magnum Procha, et ubi ipsi duo flumina Procha iunguntur in ipsa Magna Procha incipit iterum ascendere per meatum ipsius flumij, et pars ipsius terre a parte orientali cum medietate ville prouenit Comiti Zoloch, vt superius est relatum; pars autem a parte septentrionis Magistro Farkasio permanente de terra memorata, et ita cadit in Procha antedicta. Preterea prefati Comes Petrus, Symon et Nicholaus dixerunt,

quod quia in prefatis diuisionibus predicto Magistro Farkasio deterior cessit porcio, ideo vnam porcionem terre de ipsa terra Lyberche, vt porcio ipsius porcionibus aliorum fratrum suorum coequaretur, de voluntate aliorum fratrum suorum supra ipsam divisionem deditis retulererunt. Cuius terre prima meta, secundum quod dixerunt, incipit iuxta Lyberche supra paludem arundinosam, et in uno sicco potok vadit supra versus orientem, ubi ipse siccus potok in berch consumptitur uel finitur; inde cadit recte eundo in Wylichkepotoka, et per huiusmodi processum siue cursum omnes mete terminantur terrarum predictarum. Voluerunt eciam dicti Comes Mychael, Magister Farkasius et Zoloch filij Folcus, ut in cuiuscumque porcione, siue in Lyzniht, siue in alijs montibus, aut in plano locum aptum pro edificacione castri invenire possent, ipsum castrum in ipso loco communiter edificarent, et communiter possiderent. Adiecerunt insuper, vt omnes siluas ipsorum communiter possiderent, exceptis purgacionibus, que wrutua dicuntur, quas si quis parcium ipsarum faceret, vel facere procuraret, pro se ipso reseruaret. Et ijdem filij Folcus coram nobis, presentibus prefatis nobilibus, Comite Nicholao et Symone filio Symonis Bani, et idem Comes Nicholaus et Symon pariter cum eisdem se et suos posteros firmiter obligarunt, vt si quis ex ipsis prefatam diuisionem reuocare uel retractare niteretur in futurum, sine strepitu iudicij tanquam si in duello subcubuisset conuictus per omnia contra alios haberetur. Et pro eo se super premissis tam firmiter dixerunt obligasse et obligarunt, vt si quis ex ipsis de possessionibus ipsorum hereditarijs, per antecessores ipsorum uel qualitercumque alienatis uel amissis qualicunque modo vel titulo siue per seruicia sua siue alio modo qualemcuque partem siue porcionem reinuenire posset, aut sibi extraneam aut nouam possessionem posset per suam probitatem acquirere; inuentam huiusmodi possessionem siue de hereditarijs, siue de extraneis, ille qui acquirit per se, siue diuisione et per heredes suos in perpetuum pacifice et quiete possidebit; si quis vero ex ipsis testi filijs ipsorum ipsam acquisitionem molestare qualitercumque niteretur, premissa pena ipsum voluerunt et decreuerunt agruari. In eius rei testimonium presentes nostras sigilli nostri concessimus litteras munimine roboratas; presentibus Magi-

stro Syxto Lectore, Valentino Cantore, Matheo Custode, Karachino Preposito Sancti Georgij et Archidiacono Strigoniensi, Renoldo Preposito Sancti Thome, Antonio Preposito Posoniensi, ceterisque Archidiaconis, Canonicis in Ecclesia Sancti Adalberti martiris Deo devote celebrantibus; anno Domini M° CC^o septuagesimo primo, quarto kalendas Julij.

A

B

C

D

(Eredetie bőrhártyán, melyről hártyazsinegen a káptalan pecsétje függ, a budai kir. kamarai levéltárban.)

240.

A kalocsai kíptalannak bizonyáglevele, hogy Miklós és Jakab Sebestyénnek fiai bizonyos hatalmaskodás kiengesztelése tekintetéből, Adryan-i birtokrészöket Sándor mesternek és Tárnuki Bernaldnak átengedték. 1271.

Nos Capitulum Ecclesie Colocensis memorie commendantes tenore presencium significamus quibus expedit viiuensis, quod Nicolaus et Jacobus filij Sebastiani de Laak; item Magister Alexander filius Almus, et Laurencius filius Bernaldi de Tarnuk coram nobis personaliter constituti organo viue uocis confessi extiterunt, quod quia possessio Adryan vocata, circa fluuum Tyza in Comitatu Bodrogensi existens, ad manus ipsorum non extitisset deuoluta, ijdem Nicolaus autem et Jacobus filij Sebastiany feria tercia proxima ante festum festiuitatis Omnium Sanctorum cum suis complicibus manibus armatis et violentis in monasterium Tarnuk irruissent, ianuamque ipsius monasterij confregissent, nobiles dominas et puellas denudassent; pro tali facto enormi ijdem Nicolaus et Jacobus filij Sebastiany porcionem ipsorum in possessione Adryan, cuius ecclesia vna in honore Sancti Martini confessoris extitit constructa, et alia in honore Sancti Georgij martiris, que eosdem contingunt, salua diuisione dederunt et dona-

uerunt Magistro Alexandro filio Almus et Laurencio filio Bernaldi perpetuo possidendam in filios filiorum cum vniuersis vtilitatibus et pertinencijs, obligantes eciam se nichilominus ijdem Nicolaus et Jacobus filij Sebastiani de Laak, et simili-
ter assumpserunt coram nobis, quod si ex eis, aut eciam extra-
neis processu temporis eosdem Magistrum Alexandrum filium
Almus, et Laurencium filium Bernaldi ratione prediecte pos-
sessionis Adryan inquietare, seu molestare, aut in causam at-
traere niterentur et temptarent, vicio calumpnie conuinceren-
tur eo facto. Hoc non pretermittimus, quod si presentes nobis
reportate fuerint, priuilegium exinde facimus emanari. Datum
quinta feria proxima ante festum Corporis Christi, anno Do-
mini M° CC° septuagesimo primo.

(Ugyan a kalocsai káptalannak 1360. „quarto die festi Beati Gregorij Pape“, „Stephanus filius Demetrij nobilis de Tarnuk, ac Michaelis et Ladislai filiorum Bolyar de eadem Tarnuk“ kivánatára kiadott átiratából,
a budai kir. kamarai levéltárban.)

241.

A chaszmai káptalannak bizonyiséglevele, hogy több Buchka nemzetébeli örökösi birtokát Mirse, Destyn fiának eladtta. 1271.

Nos Capitulum Chasmensis Ecclesie significamus om-
nibus presencium per tenorem, quod constitutis coram nobis
personaliter ab una parte Petrin filio Petri, Chema filio Zcoyk,
Mathey, Sank, Ginse, Gardoka filijs Ginka, Wizlou, Moycho
filijs Moychyn, Czerniglau filio Nekemer, Mark filio Boner de
genere Buchka; ab altera autem Mirse filio Destyn; ijdeni
Petrin, Cheme, Mathey et alij socij eorum supradicti heredi-
tariam terram eorum et communem, vicinam et fere circum-
datam cum terra eiusdem Mirse, pro decem marcis et tribus
pensis, sicut dixerunt, plene acceptis, eidem et suis per eum
heredibus herendumque successoribus voluntarie confessi sunt
se vendidisse communiter jure perpetuo possidendam; obli-

gantes se, quod si quis eundem Mirsam vel suos heredes pro ipsa terra attemptauerit, seu aliquam questionem suscitauerit, ipsi propriis sumptibus et expensis defendere et indempnes conseruare teneantur. Cuius terre mete, sicut dixit nobis homo noster, pacifice et quiete erecte, et sine contradicione omnium vicinorum, tales sunt: Prima incipit a parte occidentali in arbore piri cruce signata, meta terrea circumfusa, in vicinacione terre eiusdem Mirse; inde in sicca valle cadit in Zuhodol; deinde ad partem orientalem tendens venit ad metam terream, vbi declinat versus meridiem, et in paruo spacio tendens intrat in aquam Rogozna, vbi est meta terrea; et per eandem versus meridiem tendens vicinatur terre eiusdem Mirse, et Destyn fratrissui; inde venit; inde venit ad arborem piri cruce signatam et meta terrea circumfusam, que est iuxta aquam Rogozna; inde ad molendinum, quod est venditum in eadem terra; inde in magno spacio exit de Rogozna, vbi est arbor piri, et vicinatur a parte orientali terre Markus filij Tuol, a parte vero meridionali terre Wizlou et Czernoglan venditorum; inde ad metam terream; inde ad arborem *horazth* cruce signatam et meta terrea circumfusam; inde ad metam terream; inde ad aliam, et transiens viam ad partem occidentalem venit ad arborem *nyar*, iuxta quam est arbor *zyl* cruce signata et meta terrea circumfusa; deinde transit aquosum *chereth*, venit ad arborem *zil* cruce signatam et meta terrea circumfusam; inde transiens per vnum fenile venit ad arborem *gerchaan*, que est sita in margine ripe Vrbona, et vicinatur iterum terre emptoris in eodem Vrbona versus septemtrionem, in magno spacio tendens iuxta terram eiusdem Mirse, exit ad arborem pomi cruce signatam tendens versus partem orientalem; inde ad arborem *gertaan* cruce signatam et meta terrea circumfusam; inde venit ad primam metam, et ibidem terminatur. Dixit eciam idem homo noster, quod Destyn, Donk, Peter filij Endry; item Mychael, Gregorius, Petera filij Wlehek personaliter in erigendis metis fauorabilem consensum prebuerint; item Marcus, Murga, Syrbuk (filij) Stephani; Cyba, Wt, Mark filius Bon, Kunsa pro se et pro omnibus cognatis eorum et proximis coram nobis personaliter comparentes, empacioni et wendicioni ipsius terre fauorabilem consensum prebuerunt. In cuius rei testimonium et robur pre-

sentes contulimus nostro sigillo communitas. Datuni anno Domini M° CC° LXX° primo.

(A császmai káptalannak 1399-ki átiratából! a budai királyi kamarai levéltárban).

242.

Az egri káptalannak bizonyságlevele, hogy Miscouch nemzetégbeli Mártonnak özvegye sógorának Balázsna hitbénél elengedte.

1271.

A

B

C

Omnibus Christi fidelibus tam presentibus quam futuris presens scriptum inspecturis Capitulum Ecclesie Agriensis salutem in omnium saluatorem. Ad uniuersorum noticiam tenore presencium uolumus peruenire, quod accedens ad nostram presenciam nobilis domina mulier filia Kenez de genere Bev, relicta Martini filij Georgii de genere Miscouch ex una parte; et Blasius frater eiusdem Martini ab altera; proposuit coram nobis uina noce domina antedicta, quod ob fauorabilem dilectionem mariti sui, totam dotem suam uoluntarie et spontanee remisisset et remitteret Blasio fratri mariti sui in perpetuum, ita quod de cetero nec pater suus, nec aliquis consanguineorum suorum sive extraneorum, racione dotis sue Blasium et heredes ipsius possent aliquatenus inpetere, inquietare seu molestare. Adiecit insuper eadem domina, quod omnes res suas parapharnales ipsa penes se habuisset et haberet, cuiuscunque contradictionis impedimento non obstante. Et contra Blasius memoratus omnes res fratris sui, mariti ipsius domine, uidelicet fruges, uestes et sata, tres equos, tres boues, tres uaccas, et unam pecudem, ac septem porcos, et omnia utensilia domus, statuisset et assignasset domine antedictae; de quibus si causa deterioracionis uel fraudis aliquid inmutare uel retrahere adtemptaret, in uerbo ipsius domine meliorare

et restituere sibi teneretur; et quamdiu ad alias nupcias nolle conuolare, medio tempore in domo et possessione mariti sui posset libere et absque aliquo impedimento stare seu commorari. Preterea Zadur Comes, gener Comitis Job, qui uerbo Kenez et Job supradictorum nobis inibuerat, ne remissionem dotis domine prefate litteris nostris confirmare deberemus, eorundem uerbis postmodum, et litteris nostris permisit confirmari. In eius rei testimonium ad instanciam predictarum parcium, ex communis fratrum nostrorum consensu presentes contulimus sigilli nostri munimine roboratas; presentibus tamen Farkasio Cantore, Thoma Leetore, Johanne Custode, Achille Noui Castri, Vrbano de — — — Petro de Vng Archidiaconis, et alijs multis, — — — gloriosissimo Stephano Rege Vngarie, Philippo Strigoniensi, Stephano Colocensi Archiepiscopis, domino nostro Lamperto Episcopo Agriensi existentibus.

(Eredetie bőrhártyán, a budai kir. kamarai levéltárban.)

243.

A györi káptalanunk lizonyság levele, hogy Puki Síndor mester Gyarmat helységet a Pukban lévő monostortól vette. 1271.

Nos Comes Stephanus Bubek Judex Curie Serenissimi Principis domini Lodouici Dei gracia Regis Hungarie stb., quod Mychael dictus de Buda pro Magistro Symone filio Marij condam Comite Posoniensi cum procuratorijs litteris Regalibus stb. contra nobilem dominam relictam Johannis filij Johannis filij Alexandri de Gyarmath — — — in octauis festi Epiphaniarum Domini in figura nostri judieij comparendo, quasdam litteras honorabilis Capituli Jauriensis tereio die festi ferie secunde proxime post dominicam Septuagesime anno proxime transacto confectas stb. (bizonyos határjárás tárgyában felmutatja). Dehinc litteras priuilegiales honorabilis Capituli Ecclesie Jauriensis sub anno Domini millesimo duecen-

12

tesimo septuagesimo nono confectas tenorem aliarum litterarum ipsius Capituli Ecclesie Jauriensis memorialium feria sexta proxima ante festum Beati Thome Apostoli anno Domini millesimo ducentesimo septuagesimo primo confectarum de uerbo ad uerbum transsumptive in se continentes nobis exhibuit inter cetera denotantes, quod constitutis coram ipso Capitulo ex una Magistro Alexandro filio Farkasij de Puk, et fratre Sebastiano Preposito de eadem Puk, tum Marco fratre suo pro se et Conuentu suo ex altera; idem frater Sebastianus Prepositus, presentibus Mykou Comite filio Galli, Comite Johanne pro se et pro Comite Detha fratre suo, item Magistro Thoma et Comite Luca, ac Nicolao filio Martin^d pro se et pro omnibus cognatis, patronis sui Monasterij, confessus extisset, possessionem Gyarmath uocatam, quam Petrus filius Pauli inter alias donaciones suas pro remedio anime sue de consensu cognatorum suorum predictorum Monasterio de Puk contulerat, vendidisse prefato Magistro Alexandro pro quinquaginta marcas denariorum Wyennensium, quamlibet marciam cum decem pensis computatis, cum siluis, feneto et omnibus vtilitatibus suis perpetuo possidendam; et quod eandem pecuniam plenarie recepisset ab eodem. Cui quidem vendicioni iam dicti patroni consensum adhibuerint liberalerem; idemque Prepositus priuilegium ipsius Capituli super donacionibus dicti Petri emanatum, quantum ad possessionem Gyarmath memoratam, saluis alijs articulis in eodem priuilegio contentis, et vniuersas litteras in figura judicij super eadem possessione contra eundem Alexsandrum impetratas, cassas commissiset; prelibati eciam nobiles viri eorum jura, si que in eadem possessione quonis titulo habuissent, penitus et in toto duxissent renuncianda stb. Datum in Wissegrad duodecimo die octauarum festi Epiphanie Domini, anno eiusdem millesimo trecentesimo sexagesimo primo.

(Eredetie bőrhártyán, a budai kir. kamarai levéltárban.)

244.

A györi káptalannak bizonyoság levele, hogy Miklós Keseud nek fia Byzuskut nevű birtokát Potli Pálnak eladta. 1271.

A

B

C

Capitulum Ecclesie Jauriensis vniuersis quibus presentes patuerint salutem in Domino sempiternam. Ad vniuersorum noticiam tenore presencium volumus peruenire, quod quidam qui se Nicholaum filium Keseud nominauit, et de uilla Susken esse dixit, astante sibi Zacharia filio Stephani fratris sui, sicut dixit, pro se et pro patre suo ac pro fratribus suis et consensum adhibente ex una parte, item Paulus de Potl, ut dicebat, ex altera, coram nobis personaliter constituti, idem Nicholaus confessus est, terram suam Byzuskut uocatam, numero ducenta et decem iugera cum septem mansionibus, que *lehun* dicuntur, in quibus quinque jobagiones nunc resident, ut dicitur, cum septem vineis, et feneto ad ipsam terram adiacenti, ac cum omnibus vtilitatibus suis, vendidisse Paulo prescripto pro quindecim marcis denariorum Viennensium iure perpetuo pacifice possidendam. Quas quidem marcas confessus est ab eodem Paulo plenarie recipisse; assumens, quod quandocunque idem Paulus uel sui heredes ratione ipsius terre impeterentur, ipse expedire teneretur proprijs laboribus et expensis. Cuius quidem terre commetanei, sicut partes retulerunt, sunt hy: videlicet a parte orientali est commetanea terre l' onith Bani Kuesd uocate; item a parte meridionali est vicina terra Pomog iobagionum Castri Supruniensis de Byk; item a parte occidentali contiguatur terra Sebreth vocate, que est terra Belud et aliorum de genere Osl; a plaga vero septentrionali iungitur terra Zorm uocate, et ibi terminatur. In cuius rei memoriam et perpetuam firmitatem presentes concessimus litteras sigilli nostri munimine roboratas, anno Domini M° CC° septuagesimo primo. Chepano Preposito, Hectore Cantore, Mykow Custode existentibus.

(Eredetie bőrhártyán, a vörös selyemzsinórón függött pecsét elveszett; a budai kir. kamarai levéltárban.)

245.

A nyitrai káptalannak bizonyáslevele, hogy Babyndali Kozma özvegye hitbéré és hozománya tekintetében a Babyndali család-beliakkal kiegyezkedett. 1271.

Universis Christi fidelibus quibus presentes littere patuerint, Capitulum Nytriensis Ecclesie salutem in omnium salvatorem. Significamus uobis, quod domina reicta Cosme filij Fethch de Babyndal, soror videlicet Moryan de villa Gormoth, et Budolov de villa Buus, astantibus sibi eisdem fratribus suis ab una parte, Myke filius Myke et Thomas filius Sazlou de eadem Babyndal ab altera, coram nobis constituti proposuerunt, quod in causa, qne inter ipsos ratione dotis et rerum parafarnalium ipsius domine uertebatur, propter bonum pacis per proborum hominum arbitrium taliter concordassent; quod ijdem Myke et Thomas porcionem, quam dictus Cosmas de terra possedit communiter, et idem Myke quatuor capita hominum, videlicet unam ancillam Pyrohta vocatam cum Cynka filia sua, Fata et Zombuth filijs suis, permittente dicto Thoma solus pro parte sua, que prefata domina pro doce et rebus parafernalibus detinebat, redemissaent sub nomine mancipiorum hereditariorum, dando pro hijs omnibus per modum compositionis decem marcas, quas eadem domina et fratres sui supradicti confessi sunt se plenarie percepisse pariter et habere. Quibus sic peractis prefata domina et fratres sui dictos Myke et Thomam ratione dicte dotis reddiderunt penitus expeditos. In eius rei memoriam plenioris (igy) presentes concessimus litteras sigilly nostri munimine roboratas. Datum sextodecimo kalendas Januarij anno gracie M° CC° septuagesimo primo. Ecclesie nostre Lectore Magistro Bartholomeo existente.

A

B

C

Eredetie bőrhártyáu, melyről hártyaszinegen a káptalan pecsétje függ,
nemz. Muzeum kézirattárában.)

246.

A váczi káptalannak bizonyiséglevele, hogy Kachyz nemzetiségbeli Farkas mester, és Zoloch, Folkusnak fiai közt, ritás örököslők birtokukra nézve, a nemzetég föemberei által osztály történt. 1271.

Capitulum Ecclesie Vachyensis omnibus Christi fidelibus tam, presentibus quam futuris presens scriptum inspecturis salutem in omnium saluatorem. Ad vniuersorum noticiam tenore presencium volumus peruenire, quod nobiles viri Comes Petrus filius Elye, Symon filius Symonis Bani, et Comes Nicolaus filius Leustachij de genere Kachyz in proprijs ipsorum personis coram nobis constituti dixerunt, vt in causa, que inter Comitem Michaelem, Magistrum Farkasium, et Zoloch filios Comitis Foleus fratres suos coram nobis similiter astantes super facto quarundam possessionem suarum hereditiarum Liberce, Grab, Procha et Zalathna vocatarum hostiliter inimicabiliterque agebatur, certam diuisionem et separacionem perpetuam in filios filiorum, eisdem Comite Michaeli, Magistro Farkasio et Zoloch volentibus, consencentibus et assumpmentibus coram nobis fecisse et ordinasse retulerunt inter ipsos; vt secundum quod inciperet super Viliechapotach, a parte orientali vadit per semitam ad capellam Sancti Francisci, sessionem Comitis Foleus patris ipsorum ipsi filij Foleus bona voluntate reliquerunt Comiti Michaeli, et sub molendinum ac quandam pratum cadit in fluuium Liberce, et per eursum ipsius fluuij vadit infra versus plagam orientalem, et in uno loco ex superiori parte vnius paludis arundinosi exit de fluuiio Liberce, et per unum siccum potak vadit supra, et ubi consumpmitur ipsum patak inde directe cadit in Wiliechapotaka; que particula terre pertineret Magistro Farkasio, ita tamen, quod in eodem fluuiio Liberce currit usque Vla, que venit de Scinna et vadit usque Rockapothok, et paruum ascendendo in eodem fluuiio Rochka a parte orientali Magistro Farkasio, a parte vero occidentali Comiti Michaeli; item sicut coram nobis retulerunt, quod villa Libercha a parte orientali Comiti Michaeli,

series jvrgiorum ne in pristinum resuscitari valeat inter par-villa vero tota ipsum fluuium Libercee a parte occidentali Ma-gistro Farkasio; super quem fluuium vadit supra vsque sil-uam, et ascendit vnum berch, et cadit in Rochka, omnes terre arabiles siue que iravan dicuntur, ex utraque parte ipsius potak Magistro Farkasio, preter siluam, quam communem fieri permiserunt, quem abhinc ire in Chakapataka dixerunt, et Rochkadeluk cum terra situata circa siluam Magistro Far-kasio, teluk vero circa ipsam siluam Comiti Zoloch; et sic eundo supra cadit in Ezraprocha siluam, quia in concambium Magister Farkasius a Comite Stephano filio Aba receperat vsque Chakapataka eidem sine diuisione fieri permiserunt, et post separacionem metarum Comitis Stephani Mathe Ma-gistri Farkasij cum metis Bicer adiunguntur, et secundum quod infra currit ipsum fluuium Ezraporcha, pars orientalis Comiti Biter, pars vero occidentalis Magistro Farkasio remanente; et ita cadit in Magnam Porcha, et per ipsum fluuium vadit supra, cuius pars, orientalis cum villa Comiti Zaloch, pars vero a parte occidentali similiter cum villa Magistro Far-kasio, et eciam Comiti Michaeli terram Grab cessisse dixerunt, Zoloch vero terram Zalathna. Item filij Folcus persona-liter astantes dixerunt, quod si bonum in ipsis terris uel aptum locum pro castro invenirent, communiter prepararent et posside-rent. Item filij Folcus coram nobis, et presentibus prefatis no-bilibus Comite Nicolao, Simone filio Simonis Bani, qui cum ip-sis filijs Folcus se et suos posteros firmiter obligarunt, vt si quis ex ipsis et suis posteris prefatam diuisionem reuocaret, uel in perpetuum non acceptaret, sine strepitu judicij tanquam si in duello succubisset, conuictus per omnia contra alios ha-beretur. Obligantes se eciam Nicolaus filius Leustachij, Symon filius Symonis, Comes Michael, Magister Farkasius et Zoloch filij Comitis Folcus et suos posteros, quod si quis ex ipsis uel ipsorum heredibus de hereditatibus per ipsorum patres alienatis tam pro seruicijs, tam pro concambio vel quoquo modo reha-bere poterit, sicut nouam pro se et suis posteris haberet per-petualiter possidendam; si quis vero huiusmodi inuentam pos-sessionem in causam ratione diuisionis contrahere niteretur, in penam superius habitam positus per omnia incidisset. Qui-bus iustis peticionibus obedientes et satisfacere cupientes, vt

tes. In cuius rei testimonium presentes nostras concessimus litteras sigilli nostri munimine roboratas ; presentibus Gregorio Preposito , Paulo Lectore , Andrea Cantore, secundo Paulo Custode, Farkasio Archydiacono Vachyensi, Aneo Pestiensi, Nicolao Chongradiensi Archydiaconis, ceterisque Canonicis Deo et Beate Virgini Marie in Ecclesia eiusdem Dei Genitricis deuote famulantibus , anno Domini millesimo ducentesimo septuagesimo primo.

(Szepesi Jakab országbírónak 1379-ki octávás átiratából a budai kir. kamara levéltárban.)

247.

A nagyváradi káptalannak bizonyóságleveléle, hogy Tamás comes Pongrácznak fia, és Miklós vajda, Thelegd és Zobouch peres jószágokra nézve barátságosan egyezkedtek. 1271.

Capitulum Ecclesie Varadiensis omnibus, quibus presentes patuerint, salutem in omnium saluatore. Ad vniuersorum noticiam tenore presencium volumus peruenire, quod cum Comes Thomas filius Pangracij super metis terrarum suarum, videlicet Thelegd et Zobowch Nicolaum Wayuodam in causam traxisset; tandem ex permissione Judicis Curie domini Regis in bonum pacis et concordie vunionem taliter coram nobis deuenerunt: Quod predictus Nicolaus Wayuoda medianibus et arbitrantibus multis probis viris a Judice Curie domini Regis inter partes deputatis, viso et perfecto priuilegio prefati Comitis Thome, particulas quasdam predictarum terrarum Thelegd et Zobowch in syluis et terris arabilibus, quas indebite occupauerat, reliquit et remisit coram nobis eidem Thome in eisdem metis et signis ac limitibus, quibus olim ipse idem Nicolaus Wayuoda, et pater suus, Comes Paulus bone memorie, et Stephanus Comes frater suus a terris suis

distinxerant et separauerant, prout in predicto priuilegio prefati Thome Comitis coram nobis perlecto plenius et manifestius continetur. In cuius rei memoriam et robur sempiternum presentes concessimus litteras sigillo nostro communitas anno Domini millesimo ducentesimo septuagesimo primo. Batar Preposito, Ivan Cantore, Egidio Custode existentibus.

(Ugyanazon káptalannak 1283-ki átiratából, mint alább.)

248.

A veszprémi káptalannak bizonyáglevele, hogy a Zlouk nemzetégbeli nemesek Zlouk föerde nevű örökbirtokukat felosztották.

1271.

Capitulum Wesprimiensis Ecclesie omnibus presentes litteras inspecturis salutem in Domino sempiternam. Ad universorum noticiam tenore presencium volumus pervenire : quod nobiles viri de genere Zlouk, Magister Heym, Petrus, et Paulus filii — — — ab una parte, et Magister Onth filius Onth ab altera, coram nobis personaliter constituti super possessione seu terra eos hereditario jure coutingente de juxta Morzol Zloukfwlde vulgariter nominata, retulerunt divisionem hujusmodi inretractabiliter se fecisse : quod predicta terra divisa est in duas equeales porciones, quarum porcionum una a parte meridionali cessit et devoluta est in partem et perpetuitatem Onth supradicti, altera parte ejusdem terre a septentrione existente Magistro Heym et suis fratribus memoratis remanente in perpetuum et statuta ; inter quas quidem duas porciones terre ad earum distinccionem hee mete sunt erecte, prima videlicet meta angularis est a parte orientis in terra arabili juxta metas Alexandri filij Opur ; exinde cum pluribus metis per sylvam Sepo vocatam intra cursus occidentem directe et per finem terre fimate Poth-sukateluk vocata venit ad aquam Halagos, iuxta quam sunt due mete ; a quibus diri-

gitur per eam — — — — versus septentrionem ad locum cuius-dam molendini quod est dicti Onth ; a quo postea eadem distinctio iuxta angulum curie Onth a septentrione transiens aquam Halagus iungit duas metas iuxta curiam memoratam ; deinde cum multis metis per terram arabilem et per siluam currit ad occidentem usque ad metas terre Band. Item sylvam eorum Varod vocatam existentem supra Zenel taliter divisorunt, quod medietas ejusdem sylue a parte orientis cessit in porcionem Onth supradicti, alia medietate eiusdem sylve Magistro Heym et suis fratribus remanente ; cuius sylve prima meta est a parte ville Chuz in latere montis Monorokerek nominati, a qua meta in medio eiusdem sylve per multas metas pervenitur ad vallem Varod, in qua est meta ; et in eadem valle parumper curritur ad partem orientis ubi sunt due mete ; a quibus postmodum reflectitur ad metas finales existentes a parte meridionali iuxta terminos terre Scenel. Adjecerunt et partes, si qua earum presentem divisionem retractaverit, parti hanc observanti nomine pene et obligacionis ducentas marcas solvere teneatur. In cuius rei testimonium et memoriam presentes ad petitionem et instanciam predictorum nobilium literas concessimus sigilli nostri munimine roboras. Datum per manus **Magistri Bogeslay Lectoris Ecclesie nostre. Anno Domini millesimo ducentesimo septuagesimo primo ; Reverendo in Christo patre et Domino Paulo Episcopo nostro, Magistro Favo Preposito, Paulo Cantore, Rugas Custode existentibus.**

(Eredetie bőrhártyára írva a Szalóky család levéltárában. Közli Véghelyi Deszö.

249.

A zágrábi káptalannak bizonyságlevele, hogy a Gregechi és Jarmanighy-i nemesek Brochynai birtokukat Perinthal comes zágrábi polgárnak eladták. 1271.

Capitulum Zagrabiensis Ecclesie omnibus presens scriptum inspecturis salutem in Domino. Ad vniuersorum noticiam harum serie uolumus peruenire, quod constitutis coram nobis ab una parte Perintholo Comite, ciue de Monte Grech, et ab altera nobilibus de Brochyna, Obrad scilicet filio Zlobina, Maradek et Gordino filijs Wratzlay, et idem Obrad pro Gorriwlk fratre suo, Duyen et Wlk filijs Jacou, Nicolao filio Dragana pro se, pro Stanch et Dragyna fratribus suis, Woyhna filio Woyn pro se et pro Drusyna filio Mychaelis fratre suo, Brezhal filio Woydrug, Zlaugozt filio Tolen, Wlk filio Priban pro se et pro Marcyzlaw fratre suo, Descen filio Descis pro se et pro Malsa fratre suo, Wlkoway filio Wlchyna pro se et pro Belota fratre suo, Pribyzlao filio Hynk, Dragoan filio Hrela de Gredech; item Dedusa filio Deduan pro se et pro Descyn et Gregorio fratribus eius, Thoma filio Widozlay pro se et pro Dobulou ac Wogrinich fratribus suis, Wolk filio Wolcomer, Wratko et Kuhan filijs Petk, Iwan filio Premag pro se et pro Wydomer filio Teydou, Godomerio filio Dragoan pro se et pro Dymnik fratre suo filio Medilou, Wezelto filio Hernan pro se et pro Dyminsa fratre suo, Gordyma filio Radizlay, Dragyma filio Jala, Marcizlao filio Volcona pro se et pro Chernech fratre suo de Jarmanighy; idem Obrad et ceteri de parte sua predicti de Gredech terram ipsorum sitam in Brochyna iuxta riuum Peten pro centum pensis denariorum Zagrabiensium, singulis quinque pensis marciam facientibus; item Dedusa et alij superius nominati de Jarmanighy, terram ipsorum sitam ibidem in Brochyna iuxta terram per predictos de Gredech nunc venditam confessi sunt, se similiter pro centum pensis monete Zagrabiensis vendidisse predicto Perintholo Comiti et per eum suis heredibus herendumque successoribus iure per-

petuo possidendas; et ipsas ducentas pensas recepisse ab eodem ex integro. Que quidem terre per utramque partem vendite sub metis infrascriptis simul continentur. Quarum prima meta, sicut partes nobis retulerant, incipit ab aquilone a duabus metis terreis, que sunt in monte iuxta viam; inde per eandem viam procedendo uenitur supra vineam Dragdani ad quendam truncum, vbi est meta terrea; inde per quandam semitam adhuc versus meridiem venit ad arborem ilicis meta terrea circumfusam; inde descendit per Obres, et uenit super vineas Suriani, ubi est meta terrea; inde inter vineas Suriani et Bogdani per Obres sub tribus arboribus nucum uadit, et uenit super vineas Obrad et Morodig, ubi iuxta duas arbores nucum est meta terrea; inde parum ascendendo uenit super vineas Drugan, ubi est meta terrea; deinde peruenit ad metas Abbatis de Topolyca; inde procedit uersus occidentem per Obres ad duas metas terreas, que sunt iuxta viam; inde per Obres uenit ad dumum castanee, que est iuxta viam, ubi est meta terrea; inde per viam, que est admodum curtis, ubi sunt due mete terree; inde vertitur versus septemtrionem, et per magnam viam procedendo peruenit ad duas metas terreas; inde egreditur uersus orientem et descendit in unum *petin*, et transiens eundem ascendit per latus montis ad duas metas terreas; inde per Obreas ad alias duas metas terreas; inde ad fontem, vbi sub arbore nucis est meta terrea; vbi transiens fontem ascendit contra meridiem, vbi in latere montis sunt due mete; inde declinat iterum ad orientem ad duas metas terreas; inde reuertitur ad metam prius nominatam. Astiterunt eciam commetanei terrarum uendarum et consanguinei uendorum, Martinus scilicet filius Martini, Mark filius Mark, Comites Gordosa filius Zaud, Magdanus filius Petri, Rodoan filius Raduzta, Madowoy Bitk, Dragyna filius Studilou, Odola filius Zork, Wlk filius Drask, Paznan filius Mark, Polak filius Thorecha, pro se et suis proximis; item Petrus filius Rodolfi, Koyan filius Zabizlay, Jacou filius Gordozlai, Ohabuth filius Prodanch de Bornouch, Jacobus filius Berizlay, Martin filius Wlksa iobagio Abbatis Thopliensis pro ipso domino suo; qui uendicionem factam pari consensu admittentes unanimiter approbarunt. In cuius rei testimonium presentes ad instantiam parcium contulimus nostro sigillo communitas. Datum

feria quinta ante festum Beate Margarethe virginis, anno Domini M° CC° septuagesimo primo.

(Eredetie bőrhártyán, melynek zöld selyemzsínörön függött pecsétje elvezett, a budai kir. kamarai levéltárban.)

250.

A keresztesek fehérvári konventjének bizonyoság levele, hogy Totha királyi udvarnok Theluky-i birtokát a nyúlszigeti apáczazárdának adományozta. 1271.

Conuentus Domus Hospitalis Jherosolemitani de Alba omnibus Christi fidelibus presentes litteras inspecturis salutem in Domino sempiternam. Quum humane compositioni frequenter derogat obliuio, discretorum virorum sagacitas necessarium hoc adinuenit remedium, vt ea que discrete ordinantur, scripti patrocinio commendentur. Proinde vniuersitati uestre presencium tenore declaramus, quod quidam de numero vduornicorum Regalium, videlicet Fotha filius Cob de villa Teluky, heredum carens solacio, sicut dixit, in nostra personaliter constitutus presencia, sperans et credens firmiter helemosinarum largacione posse peccata relaxari, tres partes cuiusdam vinee Vy vocate, in septem jugeribus iacentis, et duodecim jugera terrarum suarum pinguium, jure enpticio possessarum, cum duabus particulis fenetorum subnotatis, que sunt in territorio dicte ville Theluky, ob remedium anime sue et spem retributionis Diuine, confessus est, se in helemosinam perpetuam contulisse, et contulit coram nobis Monasterio de Insula Sancte Marie, et sororibus Deo deuote famulantibus in eodem; quartam vero partem eiusdem vinee idem Focha vendidit ipsis sororibus in perpetuum pro quinque marcis argenti receptis, sicut dixit, ab eisdem ad propriam et coniugis sue sustentacionem competentem. Que quidem vinea iacet versus villam Chепel; terrarum vero predictarum duo jugera existunt iuxta fun-

dum curie eā rūndem sororum, et tria jugera protenduntur ad molendinum Magistri Aba, sub quibus habetur vna particula feneti memorata, cuius longitudo equiparatur longitudini eo-rūndem trium jugerum terre, latitudo vero vsque ad meatum seu cursum aque protenditur; item duo jugera sunt in loco Monoro vocato; item duo jugera ad locum sessionalem Bartholomei de villa Vetche protenduntur; item duo jugera prope Ketsa inter duas vias ad orientem et occidentem sunt proten-dencia; vnum vero juger situm est ante ecclesiam Beati Andree Apostoli; alia autem particula feneti prememorata iacet inter fenetum Buhtus ab vna parte, et inter fenetum Mych filij Mych de Kuazna ex altera. In cuius rei testimonium et me-moriā pleniōrem ad peticionem prefati Fatha presentes dictis sororibus concessimus litteras, sigilli nostri munimie ro-boratas, anno Domini millesimo ducentesimo septuagesimo primo tercio kalendas Aprilis. Fratre Tesselino Priore, eo-demque Custode Ecclesie nostre existente.

(Garai Miklós nádornak 1416-ki octavás átiratából, mely a budai kir. ka-marai levéltárban őriztetik. Az okmánynak kivonatát közölte Fejér Cod. Dipl. V. köt. I. r. 174. l.)

251.

A keresztesek esztergami konventjének bizonyás glevele, hogy Demeter Enchydnek fia Epelen lévő szőleit az esztergami káptalannak eladta. 1271.

Nos Conuentus Cruciferorum Ecclesie Sancti Regis Ste-phani de Strigonio significamus omnibus, quibus expedierit, presencium per tenorem; quod Demetrius filius Enchyd de Epel, coram nobis constitutus, omnes vineas suas, quas in terra Epel se habere dicebat, confessus est se uendidisse et reliquise Capitulo Strigoniensi perpetuo possidendas, et pro eisdem ui-neis quandam summam pecunie ab ipso Capitulo recipisse.

Super quo idem Demetrius nobis supplicauit, ut predicto Strigoniensi Capitulo nostras litteras testimoniales concederemus. Nos igitur ad ipsius Demetrij petitionem in hujus rei testimonium et memoriam predicto Capitulo presentes nostras concessimus litteras sigill̄ nostri munimine roboratas. Datum decimo kalendas Aprilis, anno Domini millesimo CC^o septuagesimo primo.

(Az eredeti után Knauz Nándor, Magyar Sion III. köt. 148. l.)

252.

A keresztesek esztergami konventjének bizonyoság levele, hogy Epeli Peturke az esztergami káptalannak az epeli Lázhegyen lévő szőlejét eladta. 1271.

Nos Conuentus Cruciferorum Ecclesie Sancti Regis Stephani de Strigonio significamus vniuersis, quod Peturke de Epel coram nobis constitutus, confessus est, quod quandam particulam vinee sue, quam dixit esse in Epel monte Laz uocato, quam pertransit fossatum vinee Capituli Strigoniensis, uendiderit ipsi Strigoniensi Capitulo perpetuo possidendam pro tribus fertonibus et vnicia argenti ab eodem Capitulo sibi plene persolutis. Datum tercio die post festum Sancti Egidij, anno Domini millesimo CC^o LXX° primo.

(Az eredeti után Knauz Nándor Magyar Sion III. köt. 149. l.)

253.

A nagyváradi konventnek bizonyságlevele, hogy Begesi László és Pethlendi Mihály Cheuztelek vitás határai iránt egyezkedtek.

1271.

Johannes Prepositus et Conuentus Monasterij Sancti Stephani prothomartiris de Promontorio Waradiensi vniuersis Christi fidelibus presens scriptum inspecturis salutem in omnium saluatore. Ne ea que geruntur in tempore simul labantur cum tempore, prouida hominum sagacitas adinvenit, ut rerum gestarum series scripti patrocinio fulciatur. Proinde ad vniuersorum noticiam tain presencium quam futurorum harum serie volumus peruenire : Quod accedens ad nostram presenciam Michael filius Petri de Pethlen, exhibuit nobis quasdam litteras nostras patentes, petens nos cum instancia, vt easdem de verbo ad verbum in modum et formam nostri priuilegii redigi faceremus. Quarum tenor hic est :

Nos Johannes Prepositus et Conuentus Monasterij Sancti Stephani prothomartyris de Monte Waradiensi tenore presencium memorie commendantes significamus quibus expedit vniuersis : quod Ladislao filio Damiany de Bege ex una, Michale vero filio Petri de Pethlend parte ex altera nobilibus de Comitatu Bihoriensi coram nobis personaliter constitutis, sponte confessum extitit per eosdem concorditer pariter et relatum, quod super facto metarum possessionis Cheustelek uocate, pro qua lis et controuersionis materia inter eos usque modo fuisset exorta et diueius ventillata, reformantibus et ordinantibus plurimis probis viris partes suas interponentibus taliter concordantes, prefatam terram Cheustelek vocatam a possessione prefati Mychaelis filij Petri Pechlend vocata talibus metis et signis metalibus ab inuicem separantes distinxissent. Prima enim meta incipit circa quandam viam magnam, per quam de Kerezzug itur uersus Cholch a duabus metis terreis antiquis prope quandam siluam a plaga septemtrionali, et iuxta eandem viam uadit ad plagam orientalem usque ad quendam

riuulum Zyler dictum, iuxta quem ex plaga occidentali sunt due mete terree antique, et ibi relicta ipsa magna via in cursu eiusdem riuuli Zyler dicti declinat ad partem meridionalem quousque quidam alter riuulus seu alueus cadit in cursus eius dem riuuli Zyler dicti, et ibi in cursu eiusdem riuuli declinat ad partem occidentalem, et uadit infra usque ad clausuram Gergurgata dictam, in cuius fine ex parte aquilonis sunt due mete terree antique, vbi relieto cursu ipsius riuuli uersus eandem occidentem uadit ad quandam arborem ilicis pro meta signatam; inde declinat uersus meridiem, et uadit ad quandam magnam uiam, per quam de Kerestzug itur uersus Kumanay, iuxta quam, transeundo ipsam uiam uersus eandem uiam sunt due mete terree antique; hinc reflectitur uersus occidentem, et uadit ad quendam alium riuulum Vassaner dictum, et transeundo eundem riuulum ex plaga septemtrionali uadit ad duas metas terreas antiquas; adhuc uersus eandem occidentem uadit inter terras arabiles, ascendit ad vnum berch, et in eodem berch circa quendam dumum spineti sunt similiter due mete terree antique; deinde uadit ad eandem occidentem et peruenit ad duas metas terreas antiquas, que quedam due mete separant et distingunt inter possessiones Vassan, Cheusthelek et Chothelek nuncupatas; et ibi terminant mete inter possessiones supradictas. In cuius rei testimonium presentes litteras nostras patentes concessimus sigillo nostro communitas. Et cum presentes nobis fuerint reportate, nostrum super hoc priuilegium conferemus. Datum in octauis festi Epiphaniarum Domini anno eiusdem M°. L. primo (igy.)

Nos igitur peticionibus eiusdem Mychael inclinati, easdem ratas habentes de verbo ad verbum in modum et formam nostri priuilegij rescribi fecimus ad cautelam sui iuris iusticia mediante. In cuius rey testimonium et memoriam, presentes litteras nostras priuilegiales eidem concessimus munimine roboratas. Datum sabbato proximo ante festum Sancti Jacobi Apostoli anno prenotato.

(Eredetie bőrhártyán, a zöld selyemzsínörön függött pecsét lezártott. Az évszám jelölése annál érdekesebb, mert az eredeti példány számjegyét arab 7-nek is talán lehetne olvasni.)

254.

*Trau város kormánytanácsának Grube Toldmerus özvegye és fiai jószágainak eladására vonatkozó törvénykezési intézkedése.
1271.*

Anno Domini M° CC° septuagesimo primo die XIII. intrante Maio. Generale Consilium factum fuit in Ciuitate Tragurii in ecclesia Sancti Laurentij, in quo propositum, recordatum, et dictum fuit. Cum dominae Grube vxori quondam Tolimeri pro se et filiis, pluries sint termini adsignati, ut vendere deberent omnia eorum bona, quae habent in Ciuitate Tragurii, et toto ejus territorio et Districtu; et postea pro parte Comitis Tragurij fuit iterum ei terminum assignatum per Millocinum Nuncium Communis, quod deberent vendere omnia eorum bona, quae habent in Ciuitate Traguriensi, et ejus territorio et Districtu; hinc ad Pascam Rosatam alioquin dicta bona remanerent in Commune, et uenderentur pro Conmuni; ut instrumento publico scripto per Magistrum Franciscum Notarium continetur; et nunc nobis v. v. Iohannes Vitalis, Iosephus Petri, et Marinus Simonis ciues, et Ambasciatores Communis Spalati pro parte ipsius Communis Spalati petant et rogent Consilium et Commune Ciuitatis Tragurij, quod amore Communis Spalatensis dictis filijs Tolimeri, et eorum matri, debeat adlongare terminum ei datum ad uendendum sua bona, et eis talem terminum statui, in quem ipsi commode uendere valent sua bona. Vnde omnes de Consilio, volentes precibus Communis Spalatensis, et suorum Ambasciatorum adsentire; dictum terminum predictis filijs Tolimerj et eorum matri amore Communis Spalatensis adlongaverunt, et dictis filijs Tolimeri, et dictae eorum matri ad vendendum omnia eorum bona ubicumque sunt in Ciuitate Traguriensi, et eius territorio et Districtu, tale terminum statuerunt; quod hinc ad festum Saneti Viti proxime venturum vendere debeant bona eorum omnia ubicumque sunt in Districtu Traguriensi, tam in Ciuitate, quam extra; tali conditione, quod dicta domina Gruba, uel eius procurator,

et procurator suorum filiorum venire debeant Tragurium, et ipsa eorum bona omnia vendere in Tragurio tantum hominibus de Tragurio, et quod de ipsis bonis nullo modo vendi debeant alteri forensi, nisi tantummodo hominibus de Tragurio. Item in dicto Consilio statutum et ordinatum est, quod nullo modo veniant in Tragurium dicti filii Tolimeri. Item statutum fuit — — — — — Tolimeri, vel eorum procuratores, vel cognati uenderent dicta bona alicui forensi, et non hominibus de Tragurio, quod dicta bona omnia deueniant in Commune, et sint Communis, et uendantur pro Communi. Item statutum fuit, quod si ipsi, uel eorum mater uel procurator non vendiderint dicta bona hominibus de Tragurio usque ad dictum terminum, vel non permutaverint dicta bona cum aliquo de Tragurio, qui suas possessiones haberet extra territorium Tragurij; quod ipsa bona omnia deveuant in Commune. Item statutum fuit, quod si aliquis homo de Tragurio ipsa bona, vel aliquod ex ipsis emeret, vel nomine permutationis reciperebat pro bonis, quae ipse haberet extra Districtum Tragurii, propter aliquam copertam, vel esuarium; quandocumque inuentus fuerit id fecisse in emptione uel permutatione, soluet nomine banni Communi M libras Venetorum paruorum. In quo Consilio fuerunt infrascripti omnes; in primis dominus Zanicha Cazotti, dominus Duymus de Cega, dominus Nycolo Jacobi, Consules^z Communis Tragurii; item dominus Comes Marinus, dominus Dessa Amblasij, dominus Valentinus Petri Lucae, Luca Matthei, Valentinus de Casarizza, Bertanus Marini, Stefanus Marini eius frater, Cebri Petri Lucae, Iacobus Totillae, Georgius de Cega, Lomprus Iacobi, Marinus Stoche, Gude, Dessa Petri Vengiguerra, Tomas domini Zaniche, Siluester Mengazze.

(Lucius, Memorie Istoriche di Trau 90. l. Az okmány töredékét lásd Fejér nél, Cod. Dipl. VII. k. 4. r. 90. l.)

255.

Joakim szlavoniai bán azon birtokcsérét foganatosítja, melylyel Mihály comes Ubulnak fia Tutulyg nevű praediumát Péter comes, Szarachen korbaviai püspök testvérének átengedte. 1271. körül.

J. Banus tocius Sclauonie fideli suo Juris de Busan salutem et graciam. Significamus tibi, quod Comes Michael filius Vbul fecit concambium super predio suo Tutulyg uocato, cum Comite Petro fratre Sarachen Episcopi Corbauiensis, pro quo Petrus sacerdos exhibens litteras domini sui Episcopi et Comitis Petri predictorum coram nobis, quod predium ipsorum Seelch nomine contulerit in concambium predij Comitis Michaelis, ita uidelicet, quod in quindena Sancti Michaelis partes coram Capitulo Zagrabiensi comparendo litteras suas et instrumenta, quorum auctoritate ipsa predia possidebantur per eosdem, reddent omnia in inuicem, prout existit ordinatum; tamen hoc adiecto, quod si medio tempore predium cuiuscunque partis fuerit attemptatum, seu eciam impeditum, die in quindena memorata coram eodem Capitulo assignato tenetur in alterutrum expedire proprijs laboribus et expensis. Igitur fidelitati tue precipiendo mandamus, quatenus vadas personaliter, et dicas Comiti Egidio fratri Comitis Michaelis, ut usque prefatam quindenam Sancti Michaelis in iam dicto predio, quicquid habet suum, tollat sibi ex integro, ut ipsum predium ipsi Petro Comiti assignetur, et statuatur contradiccione qualibet non obstante; dummodo predium ipsius Comitis Petri Comiti Michaeli prius fuerit assignatum. Datum iuxta fluuium Dudwag in crastino Sancti Viti.

(Eredeti bőrhártyán, melynek pecséje elveszett, a ns. Kállay család nagykállói levéltárában. V. ö. V. István királynak ezen birtokeserét helyben hagyó okmányát Fejérnél Cod. Dipl. VI. k. 2. r. 392. l.)

256.

V. István királynak Tavarnuk és Ursed nevű földeket tárgyazó adománya Aba, Egyed királyi főtárnokmester testvére számára.

1272.

Stephanus Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallieie, Lodomerie, Cumanie, Bulgarieque Rex omnibus Christi fidelibus presentes litteras inspecturis salutem in omnium saluatore. Ad vniuersorum noticiam harum serie volumus peruenire; quod Egidius Magister Tauarnicorum nostrorum, Comes Posoniensis dilectus et fidelis noster, pecijt a nobis instantissime, vt terras Tauarnuk et Wrsed, ad Castrum Nitriense pertinentes, Aba filio Aba fratri suo de benignitate Regia conferre dignaremur. Verum quia de statu et qualitate earundem terrarum nobis ueritas ad plenum non constabat, Mychaeli Comiti eiusdem Comitatus dedimus in mandatis, vt qualitatem et statum dictarum terrarum nobis fideliter intimaret, et si easdem terras inueniret nostre collacioni pertinere, statueret et assignaret predicto Aba sine preiudicio iuris alieni. Qui postmodum cognita ueritate nobis in suis litteris intimauit, ipsas terras esse vacuas, et contiguas terre dicti Aba Vylok vocate, et nostre collacioni pertinere; quas eciam presentibus commetaneis et uicinis, ac jobagionibus eiusdem Castri, eidem Aba statusset et assignasset, sub eisdem metis et terminis, quibus idem Castrum easdem terras possedit et tenuisse dinoscitur, nemine contradictore existente. Nos igitur ad instanciam et peticionem eiusdem Magistri Egidij, dilecti et fidelis nostri, dietas terras Tauarnuk et Wrsed predicto Aba, et per eum suis heredibus heredumque suorum successoribus dedimus, donauimus et contulimus iure perpetuo et inreuocabiliter possidendas. Ut igitur huius nostre donacionis seu collacionis series robur optineat perpetue firmitatis, nec processu temporum per quempiam in irritum valeat renocari, presentes eidem Aba concessimus litteras duplicitis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus

Magistri Benidicti Prepositi Orodiensis, aule nostre Vice-Cancellarij, dilecti et fidelis nostri, anno Domini M° CC° LXX° se-
cundo, Regni autem nostri anno secundo. Venerabilibus patri-
bus Phylippo Strigoniensi, Stephano Colocensi, aule nostre
Cancellario, et Johanne Spalatensi Archiepiscopis; Lamperto
Agriensi, Briccio Chanadiensi, Job Quinqueecclesiensi, Phi-
lippo Waciensi aule domine Regine Cancellario, Paulo Wespri-
miensi, Thymotheo Zagrabiensi, Lodomerio Waradiensi, Dyo-
nisio Jauriensi et Petro Transsiluano Episcopis Ecclesias Dei
feliciter gubernantibus, Moys Palatino, Comite Supruniensi,
Judice Cumanorum; Nicolao Judice Curie Simigiensi, Egidio
Magistro Tauarnicorum Comite Posoniensi, Joachyno Bano
tocius Selauonie, Matheo Woyuoda Transsiluano Comite de
Zounuk, Laurencio Bano de Zeurino Comite de Doboka, Petro
Magistro Dapiferorum Comite de Guechke, Alberto Magistro
Agasonum Comite de Zybinio, Phylippo Magistro Pincerna-
rum, Paulo Bano Comite Baciensi, Gregorio Magistro Tauar-
nicorum domine Regine Comite Castri Ferrei, Ponich Bano
Comite Zaladiensi, Mychaele Comite Nitriensi et alijs quam
pluribus Comitatus Regni nostri tenentibus et honores.

(Eredetie bőrhártyán, melynek zöld-violaszinű selyemzsínörön függött pe-
csétje elveszett, a budai kir. kamarai levéltárban.)

257.

*V. István királynak, IV. Béla király Potos földet tárgyazó ado-
mányát megerősítő privilegium a nyúlszigeti apáczazárda szá-
mára. 1272.*

Stephanus Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame,
Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanie, Bulgarieque Rex vni-
uersis Christi fidelibus presens scriptum inspecturis salutem
in vero salutari. Ea que in tempore aguntur, ne cum tempore
faciliter elabantur, solent scripturarum serie demonstrari. Ad

vniuersorum igitur noticiam harum serie volumus peruenire, quod adepto integrali Regni nostri gubernaculo domina Elizabeth filia nostra predilecta ac alie sorores in Claustro de Insula Virginis Gloriose residentes Deo iugiter famulantes, ad nostram accedentes presenciam exhibuerunt nobis priuilegium domini B. Illustris Regis Hungarie patris nostri karissimi felicissime recordacionis, habitum super donacione seu collacione terre Agasonum nostrorum Potos vocate, cum stagno suo Chelch nominato, per ipsum karissimum patrem nostrum ipsis facta; petentes cum instancia, vt ipsum inspicemus, et continenciam eiusdem plene attendendo per appositionem dupplicis sigilli nostri dignaremur nostro priuilegio communire. Nos itaque pietate Regia Monasterio Virginis Gloriose in bonis temporalibus prouidere cupientes, priuilegium memoratum nostris manibus accipientes inspeximus, legimus personaliter, et legi fecimus ad singula seriatim. Quo perlecto et finaliter deliberato, eandem donacionem iustum et salubre esse considerantes, predictam terram Potos cum stagno, et alijs vtilitatibus ac pertinencijs suis, pleno iure dedimus, donauimus et contulimus iam dicto Monasterio de Insula Virginis Gloriose perpetuo et irreuocabiliter possidendam. Mete autem ipsius terre, prout in litteris Magistri Akus Prepositi Budensis dilecti et fidelis nostri vidimus contineri, hoc ordine distinguntur: Prima meta incipit ab oriente de villa Fyured; abinde tendit ad Ludrev iuxta aquam Chylech; ibi transit illam aquam, et vadit iuxta terram ville Raduan; et deinde tendit ad metam que vocatur Esehyda; et inde vadit ad Stalus iuxta terram Alexandri de genere Puk versus meridiem; inde ascendit iuxta terram Ecclesie Jauriensis, que villa vocatur Bolon; inde ascendit iuxta piscinam et vadit ad Megeag iuxta Chylech ad occidentem, et ibi incipit descendere ad aquilonem, et uadit vsque asuan, et ibi transit ultra fluuium qui vocatur Chylech, et ibi est meta terrea; et ipsa Chylech ibi vocatur Agagus, que pertinebat ad ius Castri Posoniensis; et inde uadit ad Furuzeg, que facit distincionem inter villam Podan et Agagus; et ibi mete predicte terre terminantur. Vt igitur huiusmodi donacio robur perpetue firmatatis obtineat, presentes concessimus litteras dupplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Bene-

dicti Orodiensis Ecclesie Prepositi, aule nostre Vice-Cancellarij, dilecti et fidelis nostri, anno ab Incarnatione Domini M° CC° LXX° secundo septimo kalendas Marcij, Indicacione quindecima, Regni autem nostri anno secundo. Venerabilibus patribus Philippo Strigoniensi, Stephano Colocensi, aule Regie Cancellario, et Johanne Spalatensi Archiepiscopis; Lamperto Agriensi, Job Quinqueecclesiensi, Briccio Chanadiensi, Philippo Waciensi aule domine Regine Cancellario, Paulo Wesprimieusi, Thimoteo Zagrabiensi, Lodomerio Waradiensi, Dionisio Jauriensi et Petro Transsiluano Episcopis Ecclesias Dei feliciter gubernantibus. Moys Palatino, Comite Supruniensi et Judice Cumanorum; Nicolao Judice Curie Comite Simigeni; Egidio Magistro Tauarnicorum Comite Posoniensi; Joachino Bano tocius Sclauonie, Matheo Woyuoda Transsiluano Comite de Zounuk; Laurencio Bano de Zewrino, Comite de Doboka; Petro Magistro Dapiferorum Comite De Guechke; Alberto Magistro Agasonum Comite de Zybinio, Philippo Magistro Pincernarum; Paulo Bano Comite Bachiensi; Gregorio Magistro Thauarnicorum domine Regine, Comite Castri Ferrei; Ponich Bano Comite Zaladieesi, Michaele Comite Nitriensi, et alijs quam pluribus Comitatus Regni tenentibus et honores.

(Eredetie bőrhártyán a vörös-violaszínű selyemzsínón függött pec-étnek töredéke megvan, a budai kir. kamarai levéltárban.)

258.

V. István király megerősítő 1267-ki, Enezka birtokát tárgyazó adományát Pous mester Tivadar fia számára. 1272.

Stephanus Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie,
 — — — e, Gallicie, Lodomerie, Comanie, Bulgarieque Rex omnibus Christi fidelibus presentem paginam inspecturis salutem in eo, qui Regibus eternam dat salutem. Ad vniuersorum noticiam tenore presencium volumus pervenire, quod Magister Pows filius Theodory, fidelis, et familiaris juuenis noster, ad nostram accedens presenciam exhibuit nobis priuilegium nostrum tempore Ducatus nostri confectum, super collacione eiusdam terre enezca vocate; petens, vt idem priuilegium approbando, memoratamque collacionem nostram ratificando, confirmare dignaremur. Cujus quidem priuilegii tenor talis est:

Stephanus D. gr. junior Rex Hungarie stb. (következik István akkor ifjabb királynak 1267-ki okmánya mint fentebb 121. sz. a.)

Nos igitur seruitiaeiusdem Magistri Pows denotata in prece dentibus, et cetera, que postmodum impedit in expeditione nostra habita contra Regem Bohemorum, recensentes; eandem collacionem nostram ratam habentes et acceptam, ipsum priuilegium de verbo ad verbum insertum presentibus confirmamus, dupplieis sigilli nostri munimine roborando; volentes, ut terras easdem tam ipse Magister Pous, et Dominicus frater suus, quam eorum heredes, herendumque suorum successores, in metis prioribus et antiquis, quas in litteris Agriensis Capituli exhibuerunt, et eciam in precedentibus sunt expresse, perpetuo pacifice possidere valeant et habere. Datum per manus Magistri Benedicti Orodiensis Ecclesie Prepositi, aule nostre Vice-Cancellarii, dilecti et fidelis nostri, anno Domini M° CC° septuagesimo secundo, quartodecimo kalendas Marcij, Indicione quintadecima, Regni autem nostri anno secundo. Venerabilibus patribus Philippo Strigoniensi, Stephano Colocensi, aule Regie Cancellario, et Johanne Spalatensi Archiepiscopis; Lamperto

Agriensi, Job Quinqueecclesiensi, Briccio Chanadiensi, Philippo Vaciensi, aule domine Regine Cancellario, Paulo Wesprimensi, Thymotheo Zagrabiensi, Lodomerio Waradiensi, Dynonisio Jauriensi, et Petro Transsyluano Episcopis Ecclesias Dei feliciter gubernantibus. Moys Palatino, Comite Supruniensi, et Judice Comanorum; Nicolao Judice Curie Regie, Comite Simighiensi; Egidio Magistro Thauarnicorum, Comite Posoniensi; Joachyno Bano tocius Sclauonie; Matheo Waywoda Transsyluano, Comite de Zonuk; Laurencio Bano de Sceurino, Comite de Dabuka; Petro Magistro Dapiferorum, Comite de Guechke; Alberto Magistro Agasonum, Comite de Scibinio, Philippo Magistro Pincernarum, Paulo Comite Bachiensi; Gregorio Magistro Thauarnicorum domine Regine, Comite Castri Ferrei; Ponyth Bano Comite Zaladiensi, Petro Comite Albensi, Michaele Comite Nitriensi, et alijs quam pluribus Comitatus Regni tenentibus, et honores.

(Báthori István ország bírónak 1464. október 14. átiratából; közli Horváth Mihály.)

259.

V. István királynak, IV. Béla király Koztanica földet tárgyazó 1258-ki adományát megerősítő törvénykezési okmánya, Péter és János Hetynk fiai számára. 1272.

Stephanus Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Galicie, Lodomerie, Cvmanie, Bulgarieque Rex omnibus ad quos presens scriptum peruenerit salutem in omnium saluatorem. Regali solet munificencia et presidio roborari, quod a partibus bene gestum fuerat et auctoritate iudiciaria terminatum, presertim quod Principalis auctoritas dudum noscitur confirmasse. Vniuersorum igitur noticie volumus fieri manifestum, quod nobis in Toplica in Baronum nostrorum presencia iudicantibus, edicto premisso publice, vt omnes causato-

res nobis pro tribunali sedentibus adesse deberent peremptorie, nobiles Matyn scilicet, Petrus et Johannes filij Hetynk ad nostram accedentes presenciam, foro instantे iudicali proposuerunt, se super terra Kaztanicha per fratrem G. Magistrum Domus Milicie Templi per Vngariam et Selauoniam in iudicium euocatos, exhibentes priuilegium patris nostri clare memorie super ipsa terra confectum, idque cum instancia postulantes, cum ex parte eiusdem Magistri Domus Milicie Templi non appareret aliquis responsalis, nostro dignaremur priuilegio confirmare. Cuius quidem privilegij nobis exhibiti tenor talis est :

Bela Dei gracia Hungarie stb. Rex stb. (következik IV. Bélának 1258-ki okmánya, mint a jelen gyüjteményben II. köt. 340. sz. a.).

Nos itaque preces eorundem fidelium nostrorum, Matyn scilicet et fratribus suorum, Regali benevolencia attendentes, prefatum priuilegium nobis, sicut prediximus, in Baronum nostrorum presencia pro tribunali sedentibus presentatum, in eternam rei memoriam et perpetuam firmitatem auctoritate presencium confirmamus. In cuius rei testimonium presentes concessimus litteras dupplicis sigilli nostri munimine robatas. Datum per manus Magistri Benedicti Orodiensis Ecclesie Prepositi aule nostre Vice-Cancellarij dilecti et fidelis nostri anno Domini millesimo ducentesimo septuagesimo secundo, Indicione quintadecima, sexto idus Junij, Regni autem nostri anno secundo. Venerabilibus patribus Philippo Strigoniensi^o Stephano Colocensi aule nostre Cancellario, et Johanne Spalatensi Archiepiscopis; Lamperto Agriensi, Job Quinqueecclesiensi, Briccio Chanadiensi, Philippo Waciensi aule domine Regine Cancellario, Paulo Vesprimensi, Tymotheo Zagrabensi, Lodomerio Waradiensi, Dionisio Jauriensi et Petro Trausiluano Episcopis Ecclesias Dei feliciter gubernantibus. Moys Palatino, Comite Supruniensi, Judice Cvmanorum; Nicholao Judice Curie Comite Simigiensi; Egidio Magistro Tauarnicorum, Comite Posoniensi; Joachino Bano tocius Selauonie; Matheo Woyuoda Transiluano, Comite de Zonuk; Laurencio Bano de Zeurino, Comite de Dabaka; Petro Magistro Dapiferorum, Comite de Guechke; Alberto Magistro Agasonum Comite de Zibinio; Philippo Magistro Pincernarum; Paulo Bano

Comite Bachiensi; Gregorio Magistro Tauarnicorum domine Regine, Comite Castri Ferrey; Ponich Bano, Comite Zaladiensi; Michaele Comite Nitriensi, et alijs quam pluribus Comitatus Regni nostri tenentibus et honores.

(Eredetie bőrhártyán, melynek sárga-zöld selyemzsinóron függött pecsétje elveszett; a budai kir. kamarai levéltárban.)

260.

V. István királynak, IV. Béla király Rum nevű földet tárgyazó adományát megerősítő okmánya. 1272.

Stephanus Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanie, Bulgarieque Rex omnibus Christi fidelibus presentes litteras inspecturis salutem in omnium saluatore. Justis petencium desiderijs animum inclinare Regium, decens est et consentaneum racioni; presertim quum petencium vota pietas adiuuvat et iusticia non relinquit. Proinde ad vniuersorum noticiam tenore presencium volumus peruenire, quod nobiles viri Nicolaus filius Theodori et Magister Duruzlaus filius Duruzlai de Comitatu Castri Ferrei ad nostram accedentes presenciam exhibuerunt nobis priuilegiantes litteras Serenissimi Principis domini Bele quondam Regis Vngarie, patris nostri, petentes a nobis cum instance, ut ipsas litteras nostris priuilegialibus litteris ratificare, roborare lseu confirmare dignaremur. Quarum quidem litterarum tenor talis est:

Bela D. gr. Hungarie stb. Rex. stb. (következik IV. Béla királynak 1250-ki adomány levele, mint gyűjteményünk II. kötetében 215. sz. a.).

Nos igitur, qui ex suscepti regiminis officio metiri debemus merita singulorum, et vnicuique pro meritis respondere, interne consideracionis oculis trutinantes, et in memoriam reuocantes, iustas et deuotas ipsorum nobilium peticiones admit-

tentes, ratificantes approbando litteras ipsius patris nostri priuilegiales de verbo ad verbum inseri presentibus nostris litteris facientes cofirmamus; ita quod presens nostra confirmacio prioris collacionis perpetuum sit munimen. Ut igitur huius donacionis et confirmationis series irretractabilis perpetuo perseueret presentes concessimus litteras dupplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Benedicti Orodensis Prepositi, aule nostre Vice-Cancellarij, dilecti et fidelis nostri anno Domini M° CC° LXX° (secundo) tercio idus Maji Regni autem nostri anno secundo.

Hiteles másolat a magyar tul. akadémia kézirattárában).

261.

*V. István király megerősíti atyja IV. Bélának Kuldu nevű földet tárgyazó adományát a nyúlszigeti apáczazárda számára.
1272. körül.*

Nos St. Dei gracia Rex Hungarie memorie commendantes significamus quibus expedit vniuersis, quod frater Nicolaus conuersus de Ordine Fratrum Predicatorum, procurator rerum seu bonorum Monasterij Beate Marie Virginis Gloriose de Insula presentauit nobis quasdam patentes litteras domini B. inculti Regis Hungarie patris nostri karissimi felicissime recordacionis; petens instantissime verbo domine Elisabeth karissime filie nostre, ceterarumque sororum de Insula supra dicta, ut easdem ratas habere dignaremur. Quarum quidem litterarum tenor talis est :

Nos Bela D. gr. Rex Hungarie stb. (következik IV. Béla királynak adománylevele, mint Fejérnél Cod. Dipl. V. köt. I. r. 208. l.)

Nos igitur easdem litteras ratas habentes presentibus confirmamus. Datum Bude V. feria post festum Exaltacionis Sancte Crucis.

(Eredetie bőrhártyán, a pecsét elveszett, a budai kir. kamara levéltárból. Az ünnepélyes megerősítést lásd Fejérnél Cod. Dipl. V. k. I. V. 208 l.)

262.

V. Is'ván királynak, 1270-ki Fyzer várát tárgyazó adományát megerősítő privilegium. 1272.

Stephanus Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanie, Bulgarieque Rex omnibus Christi fidelibus tam presentibus quam futuris salutem in omnium saluatorem. Ad uniuersorum noticiam tenore presencium volumus peruenire, quod eum post decessum karissimi patris nostri domini B. Regis felicissime recordacionis Regni gubernaculum fauente eo, cuius est terra et plenitudo eius, ad nos iure successorio deuenisset, Demetrius et Michael Comites filij Endre ad nostram accedentes presenciam attentissime pecierunt, ut priuilegium tempore Ducatus nostri super collacione Castri Fyzer et undecim villarum ad idem castrum pertinencium renouari facere dignaremur, et nostris sigillis Regalibus roborare. Cuius tenor talis est :

Stephanus Dei gracia junior Rex Hungarie stb. (következik István ifabb királynak 1270-ki adománylevele mint fentebb 175. sz. a.)

(N)os itaque ad instanciam et petitionem ipsorum Demetrij et Michaelis Comitum, qui de uirtute semper condescendentes in uirtutem, predictam collacionem nostram tempore Ducatus nostri eisdem factam approbat, et ipsum priuilegium de uerbo ad uerbum insertum presentibus confirmamus, duplicitis sigilli nostri munimine roborando. (Datum per manus Magistri Benedicti Prepositi Ecclesie Orodiensis aule nostre Vice-

Cancellarij dilecti et fidelis nostri, (anno Dominice Incarnationis M° CC° LXX° secundo, quarto kalendas Mareij, Indicione XV. Regni autem nostri anno tertio. Venerabilibus patribus Philippo Strigoniensi, Stephano Colocensi aule Regie Cancellario, et Johanne Spalatensi Archiepiscopis; Lamperto Agriensi, Briccio Chanadiensi, Job Quinqueeclesiensi, Philippo Waciensi aule Domine Regine Cancellario, Paulo Wesprimiensi, Tymotheo Zagrabiensi, Lodomerio Waradiensi, Dyonisio Jauriensi, et Petro Transsiluano Episcopis Ecclesias Dei feliciter gubernantibus; Moys Palatino, Comite Supruniensi et Judice Cumanorum; Nicholao Judice Curie Regie Comite Symigiensi; Egidio Magistro Tauarnicorum Comite Posoniensi Joachino Bano tocius Selauonie; Matheo Wooyoda Transsiluano Comite de Zounuk, Laurencio Bano de Seeurino Comite de Doboka, Petro Magistro Dapiferorum Comite de Guechke Alberto Magistro Agasonum Comite de Scybinio; Philipo Magistro Pincernarum, Paulo Comite Bachiensi, Gregorio Magistro Tauarnicorum domine Regine Comite Castri Ferrei, Ponych Bano Comite Zaladiensi, Petro Comite Albensi, Michaele Comite Nitriensi, et alijs quam pluribus Comitatus Regni tenentibus et honores.

Eredetie bőrhártyán, melyről a pecsétnek töredéke zöld-sárga selyem zsinórón függ, a budai kir. kamarai levéltárban.)

263.

V. István megerősítő Halászhelyisége tárgyazó 1267-ki adományát Aba nemzetégbeli János, Chabanba fia számára. 1272.

Stephanus Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanie, Buigareique Rex vniuersis tam presentibus quam futuris presencium noticiam habituris salutem in eo, qui Regibus dat salutem. Ad vniuersorum tam presencium quam posterorum noticiam tenore pre-

sencium volumus peruenire, quod Johannes filius Chabanka de genere Aba ad nostram accedens preseuciam exhibuit nobis priuilegium nostrum tempore Dueatus nostri ex parte nostra sibi datum; petens instantissime, vt ipsum ratum habere, et nostro dignaremur priuilegio confirmare. Cuius quidem priuilegij tenor talis ess:

Stephanus stb. (következik Istvánnak mint ifjabb királynak 1267-ki privilegiuma, melyet Fejér György már közzé tett, Cod. Dipl. IV. köt. 3. r. 414. 1.; és VII. köt. 1. r. 345. 1.)

Nos igitur iustis precibus ipsius Johannis inclinati, tam pro fidelibus seruicijs suis, que superius sunt expressa, quam eciam pro eo, quod cum essemus in conflictu contra Regem Boemorum in Rabeha, Walternm fratrem Otthonis, de Haslo cum sua milicia ad nos duxit captiuatum; dictum priuilegium nostrum de verbo ad verbum presentibus inseri faciendo, per appositionem duplicitis sigilli nostri Regalis duximus confirmandum. Datum per manus Magistri Benedicti Orodiensis, Ecclesie Prepositi, aule nostre Vicc-Cancellarij dilecti et fidelis nostri, anno Domini M° CC° septuagesimo secundo, sexto decimo kalendas Aprilis, Indicione quintadecima, Regni autem nostri anno secundo. Venerabilibus patribus Philippo Strigoniensi, Stephano Colocensi aule Regie Cancellario, et Johanne Spalatenni Archiepiscopis; Lamperto Agriensi, Job Quinque-Ecclesiensi, Briccio Chenadiensi, et Petro Transsiluano Episcopis, Ecclesias Dei feliciter gubernantibus. Moys Palatino, Comite Suprvniensi et Judice Cummanorum; Nicolao Judice Curie, Comite Simigeni; Egidio Magistro Tauarnicorum, Comite Posoniensi; Joachyno Bano ocios Selanonie; Matheo Woyuoda Transsiluano, Comite de Zounuk; Laurencio Bano de Zeurino, Comite de Dobóka; Petro Magistro Dapiferorum, Comite de Guechke; Alberto Magistro Agasonum, Comite de Zibino; Philippo Magistro Pincernarum; Paulo Bano, Comite Bachiensi; Gregorio Magistro Tauarniorum domine Regine, Comite Castri Ferrei; Ponich Bano, Comite Zaladiensi, Michaele Comite Nitriensi; Magistro Olinerio Comite de Plis, et alijs quam pluribus Comitatus Regni tenentibus et honores.

(Eredetie bőrhártyán, melyről a pocsétnek töredéke sárga-barna selyemzsinórön függ, a budai kir. kamara levéltárban.)

264.

V. István király megerősítő több helységet tárgyazó 1270-ki adományát Mihály, Endre fia számára. 1272.

Stephanus Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanie, Bulgarieque Rex omnibus Christi fidelibus tam presentibus quam futuris salutem in eo qui Regibus dat salutem. Ad vniuersorum noticiam harum serie volumus peruenire, quod Michael filius Endre dilectus et fidelis noster accedens ad nostram presenciam exhibuit nobis priuilegiuni nostrum super collacione terrarum Lonya, Boltrag, Bacy, Zolonka et Lonya uocatarum consecutum, et sigillo Ducatus nostri consignatum, petens cum instancia, vt ipsum priuilegium renouari faceremus et nostris sigillis Regalibus communiri. Cuius tenor talis est:

Stephanus D. gr. (junior) Rex Hungarie stb. (következik István ifjabb királynak 1270-ki adománylevele mint fentebb 176. sz. a.)

Nos itaque ad instanciam et peticionem ipsius Comitis Michaelis, qui de virtute semper creuit ad virtutem, predictam collaeionem nostram tempore Ducatus nostri eidem factam approbantes et ratificantes, de verbo ad verbum insertum ipsum priuilegium presentibus confirmamus dupplicis sigilli nostri munimine roborando. Datum per manus Magistri Benedicti Prepositi Orodiensis, aule nostre Vice-Cancellarij, dilecti et fidelis nostri, anno Dominice Incarnationis millesimo ducentesimo septuagesima secundo Regni autem nostri anno tercio, quarto kalendas Marcij Indicione XV. Venerabilibus patribus Philippo Strigoniensi, Stephano Coloceusi aule Regie Cancellario, et Johanne Spalatensi Archiepiscopis; Lamperto Agriensi, Briccio Chanadiensi, Job Quinque Ecclesiensi, Philippo Vaciensi aule domine Regine Cancellario, Paulo Wesprimensi, Thimotheo Zagrabiensi, Lodomerio Waradiensi, Dyonisio Jauriensi et Petro Transsiluano Episcopis Ecclesias Dei feliciter gubernantibus. Moys Palatino Comite

Supruniensi et Judice Cumanerum, Nicolao Judice Curie Regie Comite Simigiensi, Egtdio Magistro Thauarnicorum Comite Posoniensi; Joachino Bano tocius Selauonie, Mattheo Wayuoda Transsiluano, Comite de Zounuk; Laurencio Bano (de Zeurino Comite de Doboka, Petro Magistro Dapiferorum Comite de Guechke, Alberto Magistro Agazonum Comite de Seybinio, Philippo Magistro Pincernarum, Paulo Comite Baciensi, Gregorio Magistro Thauernicorum domine Regine Comite Castri Ferrei, Ponych Bano Comite Zaladiensi, Petro Comite Albensi, Michaele Comite Nitriensi, et alijs quam pluribus Regni Comitatus tenentibus et honores.

I. Mátyás király 1476 „Bude tercia die Sabbati proximi ante festum Nativitatis Beate Marie Virginis“ alatt az „Albertus filius Anthonii de Lonia“ által „contra Anthonium Pochay de Namen“ indított perben kiadott törvénykezési átirat szerint; Rudolf királynak 1580-kí octavás átiratából, a budai királyi kamarai levéltárban.)

265.

V. Istrán királynak privilegia, melylyel Sextus esztergam-káptalani lectorkanonoknak a korchai királyi udvarnokok és az apácsa-somlyói népek közti egyenetlenségeket elintéző határozatát megerősiti. 1272.

Stephanus Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanie, Bulgarieque Rex omnibus tam presentibus, quam futuris, presentes litteras inspecturis salutem in omnium salutari. Ad vniuersornm tan presencium, quam futurorum noticiam harum serie uolumus peruenire, quod Comes Gelianus officialis dominarum siue Sanctionialium de Apacha Somlyo, ad nostram accedens presenciam, exhibuit nobis patentes litteras Magistri Sixti Lectoris Strigoniensis pro reuocandis vduornicorum nostrorum iuribus judicis per Hungariam ea vice deputati, super restitucione terrarum populorum condicionariorum et jobagio-

num Monasterij de Apacha Somlyo de duabus villis, Izkoaz videlicet et Cheuz vocatis confectas, petens vice Monasterij, et nomine predictarum dominarum, vt restitucionem terrarum, per eundem Magistrum Sixtum ipsis populis et jobagionibus predicti Monasterij factam, ratificando, litteras easdem nostro diguaremur priuilegio confirmare. Quarum quidem litterarum tenor talis est:

Nos Magister Sixtus stb. (következik Sixtus esztergami lectorkanonok 1272-ki okmánya, mint alább 274. sz. a.)

Nos itaque, quia sicut vduornicos, sic et alios Regni nostri incolas, et maxime populos Ecclesiarum, in quibus hostia viua Jesus Christus pro salute fidelium sanctificatur omni die, in eorum volumus iuribus indemnes conseruarre iustis petitionibus eiusdem Comitis Gelyani fauore Regio, vt decebat, inclinati, easdem litteras de verbo ad verbum inseratas presentibus ratificando confirmamus, duplicis sigilli nostri nihilominus munimine roborando; volentes, vt populi dicti Monasterij occasione memoratarum terrarum per vduornicos nostros non valeant aliquatenus molestari. Datum per manus Magistri Benedicti Orodiensis Ecclesie Prepositi aule nostre Vice-Cancellarij dilecti et fidelis nostri; anno Domini millesimo ducentesimo septuagesimo secundo, decimo sexto kalendas Aprilis, Indicacione decimaquinta, Regni autem nostri anno secundo. Venerabilibus patribus Philippo Strigoniensi, Stephano Colocensi aule Regie Cancellario, et Johanne Spalatensi Archiepiscopis; Lamperto Agriensi, Briccio Chanadiensi, Job Quinqueecclesiensi, Philippo Vaciensi aule domine Regine Cancellario, Paulo Vesprimensi, Thimotheo Zagrabiensi, Lodomerio Varadiensi, Dyonisio Jauriensi, et Petro Transylvano Episcopis Ecclesias Dei feliciter gubernantibus. Moys Palatino Comite Supruniensi et Judice Cumanorum, Nycolao Judice Curie Regine Comite Symigiensi, Egidio Magistro Tauarnicorum Comite Posoniensi; Joachino Bano tocius Slauonic, Matheo Vajuoda Transyluanus et Comite de Zonuk, Laurencio Bano de Zeurinio Comite de Dubuka, Petro Magistro Dapiferorum Comite de Guechke, Alberto Magistro Agasonum Comite de Zibinio, Philippo Magistro Pincernarum, Paulo Comite Bachiensis, Gregorio Magistro Tauarnicorum domine Regine Comite Castri Ferrei,

Ponith Bano Comite Zaladiensi, Petro Comite Albensi, Michaele Comite Nitriensi et alijs quam pluribus Comitatus Regni tenantibus, et honores.

(A pozsonyi káptalannak 1678-kí átiratából a budai kir. kamarai levél-tárbau.)

266.

V. István királynak törvénykezési szabadalma a nyülszigeti apáczazárdának népei számára 1272.

St. Dei gracia Rex Vngarie fidelibus suis Vicepalatino in Pest residenti, ac omnibus alijs Judicibus in suo Regno constitutis salutem et graciam. Cum populi domine Elisabeth karissime filie nostre, ac aliarum sororum de Insula Virginis Gloriose, non alterius alicuius iudicio, nisi nostro, astare tenentur: vobis mandamus precipiendo, quatenus nullus uestrum populos ipsarum sororum audeat iudicare; sed si qui accionem aliquam habent contra ipsos, coram nobis ordine iudiciario prosequantur. Datum in Insula Beate Virginis Gloriose, dominico proximo post festum Diuisionis Apostolorum anno Domini M° CC° LXX° 11°.

(Eredetie bőrhártyán, a hátul oda uyomott pecsétnek maradványai megvannak, a budai kir. kamarai levéltárban.)

267.

V. Isteán király bizonyítja, hogy Mihály comes Ubulnak fia, miután törvénykezési tartozásait lerótta, Marczelfalva helységnek már örököslő birtokosa. 1272.

Nos St. Dei gracia Rex Vngarie memorie commendantes significamus quibus expedit vniuersis, quod Demetrius Comes de Zathmar, de Karazna et de Tylegd coram nobis personaliter constitutus dixit, quod cum Comes Mychael filius Vbul super facto ville Marczelfalua vocate iuxta Zomus existentis ipsum placare ut iudicem debuisset; sibi, ut tenebatur, satisfaccionem impendisset, et predicta villa Marczelfalua votata, cum omnibus utilitatibus et pertinencijs suis remansisset possidenda perpetuo Mychaeli memorato. Datum in Byhig in uigilia Beati Johannis Baptiste anno Domini M° CC° LXX° II°.

(Eredetie bőrhártyán, a pecsét elveszett, a ns. Kállay család levéltárában.)

268.

Erzsébet királynénak Drug helységet tárgyazó adomány a nyúlszigeti apáczázárda számára. 1272.

Nos E. Dei gracia Regina Hungarie memorie commendamus significantes uniuersis per presentes, quod quia pium est et saluti conueniens, ut denotis dominabus, sororibus uidelicet Ecclesie Beate Uirginis de Insula Danubij, in collacionibus possessionum per nos prouideatur, sperantesque ex

huiusmodi prouisione salutem promereri; quandam terram cocorum nostrorum Drug uocatam, que terre Capituli Strigoniensis similiter Drug uocate est annexa, et cum herbis diuiditur; simul cum omnibus utilitatibus suis et pertinencijs uniuersis, silua, feneto et uineis pertinentibus ad eandem, in ipsis metis, terminis et limitibus, in quibus per populos nostros quandam ibidem existentes est possessa, dedimus, donauimus et contulimus eisdem deuotis sororibus de gracia speciali perpetuo possidendum. Adientes, quod super collacione terre huiusmodi priuilegium nostrum dari faciemus, cum presentes nobis fuerint reportate. Datum Bude in quindenis Epiphanie Domini anno eiusdem M° CC° LXX° secundo.

(Eredetie bőrhártyán, a hátul oda nyomott pecsétnek töredéke megvan;
a budai kir. kamara levéltárból.)

269.

X. Gergely pápa megerősítő a spalatoi érseknek bizonyos telket tárgyazó adományát a domonkosrendiek spalatoi molostora számára. 1172.

Gregorius Episcopus seruus seruorum Dei dilectis filijs . . . Priori, et fratribus Ordinis Praedicatorum Spalatensibus salute et apostolicam benedictionem. Cum a nobis petitur, quod iustum est et honestum, tam vigor aequitatis, quam ordo exigit rationis, ut id per sollicitum in eam officii nostri ad debitum perducatur effectum. Sane petitio vestra nobis exhibita continebat, quod venerabilis frater noster Spalatensis Archiepiscopus ad Ordinem vestrum, cuius professioni piu[m] habens respectum, concessionem de loco, quem inhabitans a praedecessoribus suis Spalatensibus Archiepiscopis, qui fuerunt pro tempore, prout ad eos spectabat — — — — ratificans, et approbans; et considerans, quod locus praedictus

nimum arctus erat, pro ecclesia vestra et domibus ampliandis, quandam partem horti sui archiepiscopalium juxta locum praedictum positam, Capituli sui ad id accedente consensu, pia et provida liberalitate concessit, prout in patentibus litteris inde confectis, ipsorum Archiepiscopi et Capituli sigillis munitis plenius dicitur contineri. Nos itaque vestris supplicationibus inclinati, quod super hoc provide factum est, ratum habentes et firmum, id auctoritate Apostolica confirmamus, et praesentis scripti patrocinio communimus. Nulli ergo hominum liceat hanc paginam nostrae confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, et Beatorum Petri et Pauli Apostolorum eius se noverit incursum. Datum apud Urbem Veterem XIV. kalendas Augusti, Pontificatus nostri anno primo.

(Farlati, Illyricum Sacrum III. kōt. 284. 1.)

270.

Fülöp esztergami érsek megerősítő Esztergom város tanácsának bizonos pénzbeli tartozást tárgyazó ítéletét. 1272.

(P)hilippus miseratione Divina Sancte Strigoniensis Ecclesie Archiepiscopus et Comes loci eiusdem vniuersis presentes litteras inspecturis salutem in Domino. Equitati conuenit et est consentaneum racioni, ut quandocunque noster expectatur assensus, accommodemus cum iuste prestolantibus, et auctoritate nostra, quod legitimum fuerit confirmemus. Proinde nouerint uniaersi, quod Gan pinguis mercator de Ganti, cum Comite Archino Villio Strigoniensi, et quibusdam alijs ciuibus eiusdem loci ad nostram accedens presenciam, nobis priuilegium predicte Ciuitatis super quadam vinea, que fuit Renerij eius Strigoniensis, confectum exhibuit, petens

humiliter cum predictis A. Comite et cini bus a nobis, ut ipsum priuilegium dignaremur nostra auctoritate munire. Cuius est priuilegij tenor talis :

Archinus Comes Judex de vico Latinorum stb. (következik Esztergam város tanácsának 1272-ki itéletlevele mint alább 284 sz. a.)

Nos igitur ipsius Gan mercatoris, et dictorum Comitis Archini et sociorum suorum iustis petitionibus, sicut congruit, annuentes, predictum priuilegium, quia comperimus non cancellatum, non abolitum, non abrasum, nec in aliqua parte sua tam in carta, quam in sigillo viciatum; ipsum presentibus nostris litteris de verbo ad uerbum inseri iusimus, idem priuilegium auctoritatis nostre robore confirmantes. In cuius rei testimonium presentes litteras concessimus sigilli nostri munimine roboratas. Datum Strigonii in crastino Beati Nicolaanno Domini millesimo ducentesimo septuagesimo secundo.

(Eredetie bőrhártyán barna selyem-zsinóron függő pecsét alatt a budai kir. kamarai levéltárban.)

271.

Máté szlavoniai bánnak bizonyáságlevele, hogy Poszeil Miriszlónak fia és több érdektársai Jarmanichi nevű birtokukat Perchin comesnek eladták. 1272.

Nos Matheus Banus tocius Selauonie tenore presencium significamus quibus expedit vniuersis, quod constitutis in nostra presencia Perchino Comite ab una parte, Poseil filio Myrizlai, Wlk filio Wlkomerij, Wydomerio filio Tezlai, Cohan filio Perk, et Dobrila filio Vidizlai a parte altera; idem Posseil et ceteri sui socij pro sua parte nominata confessi sunt, se uendidisse triginta et duas dimensiones, que wlgō vereten dicuntur, de terra Jarmanichi existentis super fluuicum Wolauch vocatum, iuxta metas populorum de Gradich eidem Per-

chino Comiti, et per eum suis heredibus heredumque successoribus iure perpetuo possidendas pro triginta duabus pensis denariorum Zagrabiensium, quas se dixerunt ab eodem plenarie recepisse; videlicet dictus Poseil de sua porcione ad numerum predictarum dimensionum uendarum exposuit uendicioni sex dimensiones, Wlk sex, Vidomer toolidem, Cohan septem, et Dobrila totidem. Quas quidem dimensiones ijdem uendiderunt in uno loco sine aliqua intercepcione; obligauerunt eciam se ad dandas litteras Capituli Zagrabiensis super confirmatione dictarum dimensionum ipsi Perchino Comiti quandocunque fuerit oportunum. Astiterunt eciam commetanei et consanguinei uendorum dictarum dimensionum, scilicet Martinus filius Martini, Georgius filius Pautin, Maradyk filius Wararizlai, Bogdanus filius Petri, Salk filius Izbizlai, Dedosa, et Desenius filij Deduani, Bratk filius Petk, et Guidimer, qui uendicionem factam sine aliqua contradiccione uno consensu et assensu ratificantes admirerunt. In cuius rei testimonium presentes concessimus sigilli nostri munimine roboratas. Datum Zagrabie quinta feria post festum Thome Apostoli, anno Domini M° CC° LXX° secundo.

Eredetie bőrhártyán, zöld-vörös selyemzsinóron függő pecsét alatt, a budai kir. kamarai levéltárban.)

V. 18h.

272.

Sixtus mester esztergami káptalani lector mint kiküldöt királyi birónak, a buruzdi királyi udvarnokok és a Ják nemzetégbeli több nemes közti egyene'lenségeket elintéző itelete. 1272.

Nos Magister Sixtus Lector Strigoniensis, judex a domino nostro Stephano, Illustri Rege Hungarie super terris vduornieorum suorum per totum Regnum suum pro tempore constitutus, significamus vniuersis presentes litteras inspec-

taris; quod nobis pro exequendo mandato Regio in Comitatum vdwornicorum de Sag uenientibus, vdwornici domini Regis de uilla Buruzd, Andrea Coinite et Samuele Centurione ipsorum, eis assistantibus, de nobilibus uiris Alexandro et Chepano filijs Laurencij de genere Jak coram nobis querimoniam deponere curauerunt, proponentes et dicentes, quod ipsi nobiles infra territorium terre ipsorum uillam nomine Thukurch congregauerant, quandam partem terre ipsorum ad duo aratra de parte aquilonis eorum territorio continuam seu contiguam occupando in eorum preiudicium et grauamen; quam terre partem per nos auctoritate Regia sibi restitui pecierunt, et uillam ipsam exin penitus remoueri. Prefati ueiro nobiles ex aduerso responderunt, dictam terre partem ad se iure hereditario pertinere; adicientes, quod cum prius coram bone memorie domino Gregorio Episcopo Jauriensi, judice super causis terrarum a felicis recordacionis domino Bela quarto illustri Rege in Episcopatu Jaurensi delegato, et secundo coram Magnifice uiro domino Rorando tum Comite Palatino, et demum coram nobili uiro Comite Nicolao Sinistro judice super terris vdwornicorum per eundem dominum Regem per totum Regnum Hungarie constituto, ijdem vdwornici super predicta parte terre ad quantitatem duorum aratrorum contra ipsos nobiles mouissent in judicio questio nem, ipsi nobiles coram ipsis judicibus luce clarius probauerant, terram ipsam ad se iure hereditario pertinere; et sic ab ipsorum vdwornicorum inpetizione calumpniosa fuerant per eosdem judices sentencialiter absoluti, certis metis antiquis interpositis, que terram ipsorum a terra vdwornicorum separant predictorum. Que omnia predicti Alexander et Chepanus per litteras patentes predictorum trium judicum, eorum sigillis autenticis munitas apertissime probauerunt. Nos igitur, cum ipsi vdwornici nichil contra predictas litteras racionaliter potuissent ostendere uel probare, ad intar predictorum trium judicum terram ipsam ad duo aratra petitam sub eisdem predictis metis antiquis eisdem Alexandro et Chepano reliquimus pacifice possidendam; ipsis nec vetus ius in hac parte tollentes, nee nouum aliquod conferentes. In cuius rei testimonium presentes dedimus litteras sigilli nostri

munimine confirmatas. Datum in die Pentecostes anno Domini M° CC° LXX° II°.

(Eredetie bőrhártyán, melyről bőrzsinegen az ép pecsét lefügg, néhai Jankovics Miklós kéziratai között 5. szám a. V. ö. Fejér Cod. Dipl. VII. köt. 2. r. 23. 1.)

273.

Sixtus mester esztergamkáptalani lector, mint királyi kiküldött birónak, a beréni és bechi királyi udvarnokok közti egyenetlenségeket elintéző ítélete. 1272.

Nos Magister Sixtus Lector Strigoniensis, iudex super terris uduornicorum a domino nostro Stephano Illustri Rege Hungarie per totum Regnum suum pro ipso constitutus, significamus vniuersis, quod cum pro exequendo mandato Regio ad Comitatum Vesprinensem uenissimus, Farcasius et Beke uduornici domini Regis de villa Beryn nobis conque-rendo monstrarunt, quod duo iugera terre ipsorum in loco Fyuzfyá existencia uduornici domini Regis de villa Bech indebitē detinerent occupata; iuxta que iugera terre a parte occidentali terra eorundem Fareasi et Beke est uicina, et de orientali terra eorundem vduornicorum de Bech, quare ea a nobis sibi restitui postularunt. Nos igitur comperta super ipsa multimoda ueritate, et recepto iuramento eorundem Farcasij et Bek, ipsa duo iugera eisdem restituimus iure pacifico possidenda. In cuius rei memoriam presentes litteras dedimus sigilli nostri munimine confirmatas. Datum quarta feria proxima ante Septuagesimam anno Domini M° CC° septuagesimo secundo.

(Eredetie bőrhártyán, melynek hátáról az oda nyomott pecsét már le-mállott. Thaly Kálmán közleménye.)

274.

Sixtus mester, esztergamkáptalani lector, mint kikiildött királyi birónak, a kercha-i királyi udvarnokok és az apácza-somlyói népek közti egyenetlenségeket elintéző ítéleté. 1272.

Nos Magister Sixtus Lector Strigoniensis, judex a domino nostro Stephano Inclito Rege Hungarie super terris vduornicorum suorum per totum Regnum Hungarie pro tempore constitutus, significamus vniuersis presentes litteras inspecturis; vt cum nos pro exequendo precepto Regio ad partes vduornicorum de Keercha venissemus, inuenimus, quod vduorniei de dicta villa Keercha in terris populorum duarum villarum Izkaaz et Cheuz vocatarum, condicionalium Monasterij de Apacha-Somlyo in preuidicium et damnum dicti Monasterij, non nostra permissione, nec requisito nostro judicio, sed propria temeritate illicite et iniuriouse erexerant nouas metas, quas nos justicia exigente destrui fecimus et deleri; modis omibus pro certo comperientes, vt illa terra ad dictum Monasterium pertineat, nec aliquid juris habere debeant de ipta terra vduorniei memorati. Datum quinta feria in festo Sancte Agnetis, anno Domini millesimo ducentesimo septagesimo secundo.

(V. István királynak 1272-ki megerősítő privilegiumából a kir. kamara levéltárban, mint fentebb sz. a.)

275.

*Az esztergami káptalannak bizonyáslevelé, hogy Tordosi Ben
czench Jolok-i birtokrészét Benedek comesnek eladta. 1272.*

A

B

C

Gregorius Prepositus et Capitulum Ecclesie Strigonensis omnibus Christi fidelibus presentes litteras inspecturis salutem in Domino. Ad vniuersorum noticiam tenore presencium uolumus peruenire, quod Beneenck filius Egidij nobilis de Tordos pro se et pro tribus filijs suis, scilicet Egidio, Andrea et Petro, quos iuuenes esse dixit, ac pro alijs duobus filijs suis, Pou et Paulo, quos adhuc paruulos fore asseruit, coram nobis personaliter constitutus, porcionem suam de terra Jolok uocata, videlicet quartam partem ipsius terre, quam inter ipsum et fratres suos, scilicet Paulum dictum Banum, Comitem Martinum, et Alexandrum, diuisione habita sibi soli cessisse, quam eciam terre Comitis Benedicti fratri venerabilis patris Pauli Dei gracia Episcopi Wezprimiensis, Wychebuch uocate a parte septemtrionali commetancam et contiguam esse dixit, sicut eciam prefati Paulus, Martinus et Alexander fratres sui coram nobis personaliter constituti hec premissa affirmarunt, uendidit in nostra presencia cum omnibus utilitatibus et pertinencijs suis ac iuribus memorato Comiti (Benedicto) coram nobis ex altera constituto, et eius heredibus heredunque suorum successoribus pro sedecim marcis argenti communis iure perpetuo possidendam; permittentibus, consencentibus fratribus suis superius nominatis et eciam presentibus et similiter consencentibus generacionibus suis; videlicet Wyda et Phylpus filijs Wyda, ac Nicolao filio eiusdem Phylpus; item Mycou filio Valentini, et Feliciano filio Michaelis nobilibus de predicta villa Tordos; ipso Feliciano pro se et pro Michaele fratre suo comparente. Et predictis sedecim marcis argenti idem Beneenck a prefato Comite Benedicto acceptis plenarie coram nobis, assumpsit et

se in nostri presencia obligauit, quod si filij sui supradicti uel quicunque alij super prefata terra per eum vendita Benedictum uel ipsius heredes impetere uel turbare aliquatenus ullo unquam tempore attemptarent; ipse Bencench quando-cunque et quo cienscunque necesse fuerit, eundem Comitem Benedictum uel suos heredes ab omnibus impotentibus te-neatur expedire suis proprijs laboribus et expensis; ipsa ter-ra apud Comitem Benedictum et suos heredes remanente semper pacifice et quiete. In cuius rei testimonium et me-moriam ad petitionem parcium predictarum presentes nostras concessimus litteras sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Sixti Lectoris Strigoniensis quinto idus Julij anno Domini M° CC° LXX° secundo.

(Eredetie bőrhártya, fehér selyemzsínörön függő pecsét alatt, a budai kir. kamarai levéltárban.)

276.

Az esztergami káptalannak, Esztergom városban történt bizo-nyos törvenykezesi intézkédést tárgyazó bizonysságlevele. 1272.

A

B

C

Gregorius Prepositus et Capitulum Ecclesie Strigonien-sis omnibus Christi fidelibus presentes litteras inspecturis sa-lutem in Domino. Ad vniuersorum noticiam tenore presen-cium uolumus peruenire, quod Comes Arcynus Villicus de vico Latinorum Strigoniensium, et Rubynus paruus, ciues Strigouenses, ad nostram accedentes presenciam dixerunt, quod ipsi et alij ciues Strigonienses vineam Rennerij concuius eorum in Cholnuk existentem, assignauerint ordine iudicio Gean mercatori de Ganth dicto Pyng pro viginti et septem marcis finiti argenti, eidem super ipsa vinea suum priuile-

gium concedendo. Et ipsum priuilegium nobis exhibentes a nobis pecierunt, quod ipsius tenorem nostro priuilegio ad maiorem cautelam inseri faceremus. Nos igitur iustis peticio-nibus ipsorum annuentes, dicti priuilegij tenorem de uer-bo ad uerbum presentibus duximus inserendum, quarto ka-lendas Decembris anno Domini millesimo CC° LXX° secundo. Et ipse tenor talis est:

Arcynus Comes Judex stb. de Strigonio stb. (követke-zik az esztergami város-tanácsnak 1272-ki itélete, mint alább 284. sz. a.)

(Eredetie bőrhártyán, a káptalannak barna-vörös selyemzsínoron függő pecsétje alatt, a budai kir. kamarai levéltárban.)

277.

A chaszmai káptalannak bizonyiséglevele, hogy a Buchcha nemzet-ség nemesei Ochnában birt föerdeiket és erdejöket Janab grófnak eladták. 1272.

Nos Capitulum Chasmensis Ecclesie significamus om-nibus presencium per tenorum, quod constitutis coram nobis ab vna parte Ve — — — Tyba filio Stephani pro se et pro cognatis suis et proximis; item Mychaele filio Wlcbek, Marcus filio Ceuetk, et Jakus filio Wicodrug pro se et cognatis suis et proximis; item Paulo — — — sk, Chorneglan filio Nykmer, et Petro filio Endrei pro se et cognatis suis et proximis, de genere Buchcha; ab altera autem Jacobo Comite filio Jacobi; ijdem supradicti viri de genere Buchcha vnam particulam de terra eorum heredi-tariam (igy), sufficientem ad quatuor aratra in Ochna in me-tis infrascriptis, item dimidiam partem silue pertinentem ad terram Ochna equa dimensione de parte eiusdem terre suf-ficientis ad quatuor aratra, eidem Comiti Jacobo et suis per

eum heredibus heredumque successoribus pro triginta et duabus marcis coram nobis plene persolutis vendiderunt iure perpetuo possidendam. Ad cuius terre metas erigendas, et requirendum consensum vicinorum et commetaneorum, misimus hominem nostrum, qui ad nos tandem rediens dixit nobis, quod nullus extitit contradictor. Dixit eciam idem homonoster, quod comparuerunt personaliter super faciem ipsius terre Syrbuk, Irozlau filius Thome, Vyzlau filius Moytim, Peteu filius Petri, Gordola filius Jurka de cognatis et proximis venditorum, qui vendicioni et empcioni fauorablem consensum prebuerunt. Item assumpsit idem Comes Jacobus, quod secundum quantitatem terre empte cum predictis ve(nditoribus ad) descensum Bani et ad descensum collectorum marturinorum, secundum nobilitatem eorundem venditorum, communiter cum hijsdem soluere teneatur. Mete autem, sicut idem homo noster dixit, hoc ordine distinguntur: Prima meta incipit a parte septemtrionali iuxta terram Syrbuk in via, iuxta quam est meta terrea; et per eandem viam ad partem orientalem tendens venit ad arborem *gertean*, iuxta quam est calista; inde ad metam terream, vbi est dumus *gertean*; inde declinans iterum ad partem merjdionalem per viam venit ad riuum Dobrolych, vbi est meta terrea, in qua est arbor *ihor* et auellani; inde ad arborem piri; inde iuxta riuum ad viam, vbi sunt due mete terree ex vtraque parte; de inde venit ad arborem cerasi cruce signatam; inde ad metam terream et per fenile ad siluam; inde in riulo tendens in magno spacio cadit in aquam Chasme, et versus occidentem exiens de silua inter Kynnyk et Dobronech venit ad arborem piri cruce signatam et meta terrea circumfusam, vbi vicinatur terre venditorum; inde procedens ad partem septemtrionalem ad metam terream; inde ad viam vbi est meta terrea; de inde ad partem orientalem in magna via tendens venit ad dumum *gumulchen*, in quo est meta terrea; inde exiens de via ad partem septemtrionalem venit ad arborem *has* cruce signatam, (q)ue est sita iuxta aquam Lypouch, et exit de eadem aqua ad metam terream, que est sita inter duas vias; inde per magnam viam ad partem septemtrionalem; inde ad metam terream; inde ad du(inum *gumul*)chen meta terrea circumfusum; de inde ad primam metam, et ibidem terminatur. Obligauerunt

eciam se ijdem venditores, quod si quis vel si qui pro ipsa terra aliquam fecerint questionem, uolentes requirere, ipsi proprijs laboribus et expensis ipsam terram eidem Comiti Jacobo iustificare teneantur, et indempnem in hac parte conseruare. In cuius rei testimonium et robur presentes contulimus nostro sigillo communitas. Datum anno Domini M° CC° septuagesimo secundo.

(Eredetie bőrhártyán, melyről a függő pécsett már lehullatt; a nemz. muzeum kézírattárában.)

278.

Az egri káptalannak bizonyáglevele, hogy Higmugi-i Endre és Benedek bizonyos elzálogított birtokukat Ladi Mortuntól kiváltották. 1272.

Omnibus Christi fidelibus tam presentibus quam futuris presens' scriptum inspecturis Capitulum Ecclesie Agriensis salutem in omnium saluatorem. Ad vniuersorum noticiam tenore presencium volumus peruenire: quod accedentes ad nostram presenciam Mortun filius Petri de Lad ab una parte, ab altera uero Endre et Benedictus filij Egidij de Higmugi; idem Mortun proposuit coram nobis, quod dictus Egidius, pater prefatorum Endre et Benedicti, ante aduentum Tartarorum quandam terram suam hereditariam Higmugi uocatam in Comitatu Bursodiensi sitam, trium aratrorum usui suffici- entem, sibi pro quatuor marcis argenti impignorasset; quam terram ipsis Endre et Benedicto, acceptis ab eisdem predictis quatuor marcis reliquit coram nobis, sicut pater eorum antedictus possederat, sibi eorumque heredibus iure perpetuo pacifice possidendam, a nomine heredum suorum, seu cognatorum seu extraneorum, aliquatenus repetendam; et ipse Mortun sepedictos Endre et Benedictum super ipsis quatuor marcis dimisit coram nobis per omnia expeditos. In cuius rei te-

stimonium ad instantiam parcum, ex communi fratrum nostrorum consensu presentes contulimus sigilli nostri munimine roboras; presentibus tamen Farkasio Cantore, Thoma Lectore, Mikone Custode, Marco de Patha, Ladizlao de Zemlen, Antonio de Sambun, Urbano de Zabolch, Petro de Vng, Paulo de Bursua Archidiaconis, et alijs multis; anno Domini M° CC° septuagesimo secundo. Regnante Stephano gloriosissimo Rege Vngarie, Philippo Strigoniensi, Stephano Colocensi Archiepiscopis; domino nostro venerabili patre Lamperto Agriensi Episcopo existentibus.

A

B

C

Eredetie bőrhártyán, a vörös-zöld selyemzsínoron függött pecsét elvezett; a fömélt. herczege Eszterházy család levéltárában.)

279.

A veszprémi káptalannak bizonyságlevele, hogy Jolán Chanád nemzetébeli Elekusnak neje, anyja hitbérére és hozományára nézve mostohaúnya Örsi Mátyás által kielégítetett. 1272.

Nos Capitulum Wesprimiensis Ecclesie significamus quibus expedit presencium per tenorem, quod domina Jolonth vxor Elekus de genere Chanad, filia vxoris Matie de Vrs, vnuacum domina Kela aua sua, relicta Pauli de eadem Vrs, et Chanad filio Gelyany fratre suo, coram nobis personaliter constituta; in satisfaccionem et solucionem dotis et rerum parafernalia matris sue a Matya prenotato quinque marcas partim in denarijs pro temporo currentibus, partim vero in estimacione — — tantundem sibi persolutis, nec non tribus capitibus hominum, Zereteu, Martin filio, et Elena filia sua uocatis, cum matre sua prenotata datis seu allatis, sibi restitutis, ipsum Matyam et suos heredes heredumque successores reliquit expeditos ac per omnia absolutos. Datum

in vigilia Beati Johannis Baptiste anno gracie M^o CC^o septuagesimo secundo.

(Eredetie bőrhártyán, melynek hátára a káptalan pessétje van nyomva ; a főmélt. herczeg Batthyáni család levéltárában.)

280.

Káptalan Káptalan

A pozsonyi káptalannak bizonyáglevele, hogy Mour és Farkas Pálnak fiai, bizonyos földbirtokukat Potuni Bulcs, a pápai udvarnokok comes-ének eladták. 1272.

A

B

C

Nos Capitulum Posoniensis Ecclesie significamus omnibus tenorem presencium audituris, quod Mour et Farcasius filii Pauli pro se et Johanne fratre ipsorum ab vna parte, Bulchu de Potun Comes vduornicorum de Papa ex altera coram nobis constituti; idem Mour et Farcasius sunt confessi, quod duas partes eiusdam terre eorum, quam terram Vy dus auus ipsorum olym a Pascha et Sebastiano viris nobilibus iusto titulo empacionis comparauerat, cum pratis, terris arabilibus, et omnibus vtilitatibus suis vendidissent eidem Bulchu Comiti pro decem marcis recepta pecunia plene ab eodem perpetuo possidendas; que quidem due partes terre a parte septemtrionali, orientali et meridionali jacent inter terras eiusdem Bulchu Comitis, tercia parte eiusdem terre remanente a parte occidentali. Quas quidem duas partes terre a tercia parte separat via, per quam de Potun itur in villam Orus in hunc modum, quod dicte due partes terre eiusdem iacent iuxta predictam viam ab oriente a parte inferiori, tercia vero pars remanebit iuxta eandem viam ab occidente a parte superiori. Et huic vendicioni et empacioni Thomas, Jacobus et Paulus filii Voncha, Chab filius Boza, Laurencius, Zolad et Mauricius filii Michaelis, Martinus, Nicolaus, Beech et Buhtus filii Fot-

ma, et Petrus filius Zege de Potun, generaciones ipsorum Mour, Farcasi et Johannis coram nobis consensum prebuerunt et assensum; et cum eosdem Mour et Farcasium interogassimus, si plures haberent de generacione sua, ad quos presentis terre vendicio vel empcio magis spectaret, dixerunt, quod neminem haberent, nisi eosdem Thomam et socios suos suprascriptos, qui, ut est premissum, coram nobis consensum prebuerunt et assensum. Quare idem Mour et Farcasius, pro se et Johanne fratre eorum obligarunt se, vt quicunque eundem Comitem Bulchu uel suos posteros pro dicta terra molestaret, ipsum propriis eorum laboribus et expensis teneantur expedire. In cuius rey testimonium presentes litteras dedimus sigillo nostro roboratas. Datum anno Domini millesimo CC° LXX° secundo.

(Eredetie bőrhártyáu, melyről a vörös selyemzsinóron függött pecsét má lehullott, a nemz. muzeum kézirattárában.)

281.

A pozsonyi káptalannak bizonyiséglevele, hogy Aglent Bousa pozsonyi várjobbágy özvegye, hitbérére nézve Gurkával, elhunyt férje unokaöccsével egyezkedett. 1272.

Nos Capitulum Posoniensis Ecclesie significamus omnibus tenorem presentium audituris, quod Aglent, que se filiam Valkun de Suur, et relictam Pousa filii Zuna de Zovor jobagionis Castri Posoniensis esse dicebat, coram nobis constituta, et cum ea Bada filius Dyonisi jobagio Castri Posoniensis de eadem Zowor de persona eiusdem relicte nos certificans, coram nobis astans eandem relictam dicebat esse cognatam suam; eadem relicita est confessa, quod cum ipsa dotem et dotaliciam suam super Gurkam filium Symum filium fratris mariti sui requirere uoluisset, antequam ad accionem peruenissent, dotem et dotaliciam suam ad petitionem pro-

borum virorum pro una relaxasset marca; quam vnam marcam eadem relicta per eundem Gurkam dixit fuisse sibi persolutam; quare eundem Gurkam ab impetione dotis et rerum parafernali suarum reddidit coram nobis penitus expeditum; ita ut de cetero nec ipsa, nec aliquis cognitorum suorum ipsum Gurkam pro dote et rebus parafernaliibus prescriptis possit molestare. In cuius rey testimonium presentes litteras dedimus sigillo nostro roboratas. Datum anno Domin millesimo CC^o septuagesimo secundo.

(Eredetie bőrhártyán, a zöld selyemzsinórón függött pecsét elveszett, a budai kir. kamarai levéltárban.)

282.

+

A kereszesek esztergami konventjének bizonyáglevele, hogy Epeli Peturke Epelben lévő birtokrészét, az esztergami kíptalannak átengedte. 1272.

Frater Elias Magister Domus Hospitalis Sancti Regis Stephani de Strigonio et totus Conuentus eiusdem Domus omnibus Christi fidelibus presentes litteras inspecturis salutem in omnium saluatorem. Ad vniuersorum noticiam tenore, presencium uolumus peruenire, quod Peturke filius Jordan de Epel coram nobis personaliter constitutus, confessus est, quod cum ipse vnicum habuerit filium, et idem in domini Regis et Regni seruicio, uidelicet in exercitu, sit interemptus, et nunc heredum careat solacio; ipse terram suam hereditariam, sufficientem ad vnum aratrum, uel circa hoc, quam habet in Epel inter terram Capituli Strigoniensis, pro remedio anime sue et predicti filij sui in exercitu interempti, dederit, tradiderit, et donauerit predicto Strigoniensi Capitulo cum omnibus vtilitatibus et pertinencijs suis perpetuo possidendam, et specialiter dedit et donauit coram nobis; et ipsum Strigoniense Capitulum in eiusdem terre sue et ipsius

utilitatum corporalem et pacificam possessionem in hominis nostri presencia introduxit. In cuius rei testimonium et memoriam, ad petitionem eiusdem Peturke predicto, Strigoniensi Capitulo super ipsa terra presentes concessimus litteras, sigilli nostri munimine roboratas. Datum tercio decimo kalendas Junij anno Domini millesimo CCº septuagesimo secundo.

(Az eredeti után Knauz Nándor, Magyar Sion III. köt. 149. l.)

283.

Hodus zágrábi főispánnak bizonyáglevele, hogy Guerd és érdektársai Pribirág-i birtokrészöket Perinchol comesnek eladták.

1272.

Nos Hodus Comes Zagrabiensis notum facimus quibus expedit uniuersis, quod constitutis in nostra presencia ab una parte Comite Perinchole de monte Grech, et ab altera Guerd filio Priba, Vezelk et Dyminsa filijs Hernande Brochima; idem Guerd et ceteri de parte sua prenotata confessi sunt, se unam particulam terre eorum, que est sita in Pribirag iuxta terram Perineholi Comitis ex una parte, et iuxta terram Martini filij Martini ab altera, sub metis infrascriptis uendidisse Perinchole Comiti prenotato, et per eum suis heredibus heredumque successoribus iure perpetuo possidendam pro septem marcis denariorum Zagrabiensium, quorum singule quinque pense marcam tunc temporis faciebant, quas se dixerunt ab eodem plenarie recepisse. Astiterunt eciam commetanei terre uendite et proximi uendorum, scilicet Martinus filius Martini Mark filius Marci, Bogdan, Gordosa cum suis proximis, Desda, Godemer, Petk cum suis proximis de Jarmanichi, Obrad, Maradek, Nycolaus filius Dragan cum suis proximis de Grach, Odola, Wlkoy, Radauan, Mladoy, Nadeek cum suis proximis, Dragchin, Varatk cum suis proximis, Achibil, Wlebihna cum

suis proximis, Hemelk, Wlkina cum suis proximis de Louotichi, Gurg, Stoyzlau, Benedictus cum suis proximis de Melinche, qui uendicionem faetam sine contradiccione qualibet unanimiter admiserunt. Cuius terre prima meta, sicut partes nobis retulerunt, incepit in fluvio Pribirag de terra Comitis Perincholi ab occidente; et inde superius in eodem fluvio ad orientem, et uenit in locum ubi duo fluuij iunguntur; inde iuxta domum Martini filij Martini per quendam paruum fluuium, qui est ad dexteram partem, per quem superius procedendo uenit ad fontem, qui est iuxta viam, ubi sub arbore salicis est meta terrea; abinde uersus occidentem per viam, que uadit per montem, et uenit iterum ad terram Perincholi Comitis, et ibi terminatur. In cuius rei testimonium presentes contulimus sigilli nostri munimine roboratas. Datum in Brochyna apud ecclesiam Beati Martini in octaua Purificationis Beate Virginis anno Domini M° CC° LXX° secundo.

(Eredetie bőlhártyán, melyről hártyazsinegen a pecsét függ, a budai kir. kamarai levéltárban.)

284.

Salamon Fehérmegye főispánjának Regun nevű földet tárgyazó ítélete. 1272.

Adjudicatoriae Salamonis Comitis Albensis super terra Regun alias in pertinentiis Castri Albensis et valle Kuaza existente pro Seel et Nicolao filiis Emerici anno 1272. expeditae. Sub authent.

(A budai kir. kamarai levéltár okmány-lajstromából. Maga az okmány feltalálható nem volt.)

285.

Esztergam város tanácsának bizonyos pénzbeli tartozást tárgyazó ítélete. 1272.

Arcynus Comes Judex de vico Latinorum Strigoniensi, Godynus, Olkynus, Rubinus paruus, Gyletus, Cunch et Hench Comites, ceterique ciues de Strigonio, vniuersis Christi fideliibus presentes litteras inspecturis salutem in omnium salvatore. Ad vniuersorum noticiam harum serie uolumus peruenire, quod cum Gean pinguis mercator de Ganth contra Rennerium concivem nostrum mouisset causam coram nobis super viginti et septem marcis finiti argenti, quibus eum sibi esse debitorem asserebat, dictus Rennerius coram nobis in iudicio constitutus prefatis viginti et septem marcis finiti argenti ipsi Gean mercatori se teneri recognouit. Predictus autem Gean agens misericerditer cum ipso Rennerio, conces- sit eidem Rennerio inducias quatuor terminorum ad ipsam

pecuniam persoluendam. Sed quia ipse Rennerius aduenientibus terminis ad id assignatis dictam summam pecunie soluere non curanit, nos vineam eiusdem Rennerij in territorio monthanorum de Cholnuk, adiacentem inter vineas sororum Monasterij Beate Virginis de Insula Budensi assignauimus secundum consuetudinem et libertatem Ciuitatis nostre pro predictis viginti et septem marcis finiti argenti Gean mercatori memorato; ita quod ipse Gean dictam vineam tradendi, donandi uel uendendi, cuicunque uel quibuscunque voluerit, habeat liberam potestatem. Postmodum autem ipse Gean eandem vineam pro eisdem viginti et septem marcis finiti argenti, pro quibus per nos sibi extiterat assignata, uendidit Conuentui sororum predicti Monasterij de Insula Budensi quiete et pacifice iure perpetuo possidendam, ipsas viginti et septem marcas finiti argenti recipiendo plenarie a sororibus Monasterij memorati. In cuius rei testimonium et memoriam presentes nostras concessimus litteras sigilli nostri munimine roboratas. Datum anno Domini millesimo CC^o LXX° secundo in octaua Beati Mathei Apostoli et Ewangeliste.

(Eredetie bőrhártyán, melyről a városnak pecsétje barna selyemzsinóron függ, a budai kir. kamarai levéltárban.)

286.

*V. István király helybenhagyja azon barátságos egyességet, mely-
lyel Ebed fiai és barátjai Buzad nemzetégbeli Ponych comessel
volt hosszas pörüket elintézték. Én nélkül.*

Nos Stephanus Dei gracia Rex Hungarie damus pro memoria, quod cum ab olim inter Kemen, Reynoldum et Jak filios Ebed, Isep filium Isep, Kenezym filium Vrbani de Sukurod, Gregorium filium Gregorij de Ond, ac Martinum de eadem ab vna parte; Ponych Comitem de genere Buzad ac

Jacobum filium eiusdem ex altera; coram judicibus ex parte nostra ac domini Regis karissimi patris nostri tunc deputatis fuisset questio uentilata super possessionibus in priuilegio eiusdem karissimi patris nostri et diuersis judicum aliorum litteris nominatis, ac demum tam super illis possessionibus, quam eciam super trium hominum, eiusdem Gregorij videlicet, et Oundi filij eius, ac Joance cognati filiorum eiusdem Ebed, iuxta continenciam priorum litterarum nostrarum in octauis Sancti Michaelis coram nobis duellum fieri debuisse; tandem adueniente ipso termino, antequam pugiles parcium dimicaturi procederent earundem, nos vnam Baronibus nostris, qui aderant, sedatis omnibus contencionibns, que a longo tempori (igy) durauerant, et reuocatis litteris, priuilegijs ac instrumentis vniuersis habitis et impetratis hinc et inde, inter partes pacem et ordinacionem huiusmodi stabiliuimus: Quod primo et principaliter possessiones ipsius Comitis Ponch que ab ipso alienate filijs Comitis Ebed et socijs eorum predictis iuxta continenciam priuilegij eiusdem karissimi patris nostri fuerunt assignate, sunt eidem Ponch Comiti restitute pleno iure; ita tamen quod ipse Comes Ponch tam pro morte predictorum trium hominum, quam pro alijs articulis, in quibus contra partem alteram conuictus fuisse apparebat, soluet eisdem filijs Ebed, Isep et socijs eorum prenotatis coram Capitulo Albensi partim in estimatione condigna secundum Regni consuetudinem approbatam, partim autem in argento mercimoniiali, centum et septuaginta marcas in tribus terminis infrascriptis; videlicet quinquaginta marcas soluet centesimo die ab octauis Beati Michaelis proxime preteritis computando, soluturus cum iudicio, si tunc cessauerit in soluendo; item quinquaginta marcas soluet centesimo die a termino proxime solucionis numerando, incursum penam dupli, nisi solueret illo die; residuum vero pecunie eiusdem, videlicet septuaginta marcas soluet centesimo et quadragesimo die a termino secunde solucionis, amissurus pecuniam in prioribus duobus terminis persolutam, si in ipso termino negligens extiterit in solucione facienda; et nichilominus eadem possessiones in prioribus litteris nominate remanebunt filijs Ebed et eorum socijs prenotatis possidende

pacifice iuxta continenciam litterarum earundem. Preterea idem Ponych Comes et filius suus predictus reliquerunt, dimiserunt et dederunt ex forma composicionis in duello facte ipsis filijs Ebed, Isep et socijs eorum pretaxatis duas terras eorum Ozyuhagh et Sukurod vocatas cum earum vtilitatibus omnibus et pertinencijs vniuersis, ita tamen quod medietas terrarum earundem in octauis Sancti Martini presente homine Capituli Albensis, quem illic filij Ebed et socij eorum predicti adducent, estimabitur secundum Regni consuetudinem per Andream de Hydweg et Petrum filium Nyomus, quos pro parte sua filij Ebed et socij sui ibi ducent, item per Opoy filium Opoy, et Besem de Palah, illic pro parte Ponych Comitis ducendorum; et precium medietatis terrarum earundem sic estimate ijdem filij Ebed et socij eorum tenentur recipere et assumpmtere ad rationem seu numerum iuxta suam quantitatem pecunie supradicte, aliam vero medietatem terrarum earundem tam ipsi filij Ebed, quam Isep et alij socij eorum predicti simpliciter et sine pecunia aliqua habebunt et possidebunt pacifice, sicut ex forma composicionis coram nobis ordinate id specialiter extitit ordinatum. Ceterum hoc eciam dispositum extitit inter partes, quod si memorati Ponych Comes et filius suus coacti uel quoconque alio casu omnes aut aliquas de possessionibus in predictis litteris specificatis uendere uel obligare uoluerint, antequam in summa predicta a filijs Ebed et eorum socijs fuerint legitime expediti, idem emptor aut per obligacionem receptor possessionum earundem de precio illarum possessionum usque ad summam supradic tam non ipsi Comiti Ponych et eius filio, sed nomine eorum et in expedicione ipsorum soluere debent et dare pecuniam filijs Comitis Ebed et socijs eorum in terminis ad solucionem huiusmodi deputatis. Adhuc ut partes eedem premissam ordinacionem, habita reueacione aliquali, et attendere et facilius valeant tolerare, a debito seu iudicio, quo racione duelli seu composicionis habite in duello Judici Curie nostre et pristaldo eiusdem de iure tenerentur, nos propter pacis ipsorum firmitatem expediimus eosdem; factis autem solutionibus et completis premissis partes debent sibi dare mutuo litteras Capituli Albensis stabiles super confirmatione stabili premis-

sorum. Datum in Phyuzegthu Dominico die proximo ante quindenas Sancti Michaelis.

(Eredetie bőrhártyán a nemz. muzeum kézirattárában.)

287.

V. István király Ilbu szigetét adományozza a nyúlszigeti apáczazárdának. Év nélkül.

Nos St. Dei gracia Rex Vngarie significamus quibus expedit presencium per tenorem, quod propter remedium et salutem anime nostre quandam insulam Ilbw vocatam dedimus et contulimus, in quantum ad Regiam spectat donacionem, Monasterio Virginis Gloriose de Insula possidendam sine iuris preiudicio alieni. Datum Bude in octauis Cynerum.

K i v ü l : Pro Insula Ilbu iuxta Taxun.

(Eredetie bőrhártyán a badai kamarai levéltárban.)

288.

V. István királynak Toxun nevű földet tárgyazó adománya ugyan a nyúlszigeti apáczazárda számára. Év nélkül.

St. Dei gracia Rex Hungarie dilecto et fideli suo Magistro A. Preposito Budensi salutem et graciam plenam. Cum terram Ducatus Toxun uocatam, quam Rolandus filius Marci de nostra olim possidebat collacione; qui commissa infidelitate de Regno nostro aufugyt, domine E. filie nostre karis-

sime, ac alijs sororibus de eadem contulerimus, fidelitati tue mandamus requirentes, quatennus accedas ad faciem terre supradicte, et eandem conuocatis omnibus commetaneis et uiciinis statuas Ecclesie Beate Virginis de Insula possidendum. Datum Bude sabbato proximo ante dominicam Esto mihi.

(Eredetie bőrhártyán, a pecsét elveszett, a budai kir. kamarai levéltárban)

289.

*V. István király megújítja Korrald comes számára II. Endre és IV. Béla királyoknak Chopoch helységet tárgyazó adományát
Év nélkül.*

Nos St. Dei gracia Rex Vngarie significamus vniuersis, quod constitutus coram nobis Magister Corradus filius Stephani exhibuit nobis priuilegium Regis Andree aui nostri karissimi, et priuilegium Bele Regis patris nostri, super possessione sua Chopoch vocata; quam scilicet possessionem ipse dominus Rex Andreas ob eximia merita seruiciorum Poth Palatino Comiti Musuniensi Regia cum beniuolencia erat elargitus: uolens petiuit a nobis, ut nostras eidem patentes litteras propter assecuracionem priuilegiorum predictorum dari faceremus. Nos igitur, quia iusta erat peticio eiusdem Magistri Corradyi super robur dictorum priuilegiorum et obseruacionem possessionis prenotate, nostras litteras eidem patentes concessimus, ut ipse Magister Corradus, sui heredes, heredumque suorum successores inmobiliter possessionem iam notatam secundum continenciam priuilegiorum pacifice possit obtinere. Datum in Segust sabbato proximo post diem Medij Quadragesime.

(Eredetie bőrhártyán, melynek hátáról a királynak oda nyomott pecsétje elveszett; a mélt. báró Révay család levéltárában.)

290.

V. István király megújítja Korrald comes számára IV. Béla királynak azon engedélyét, melynél fogva a Sáár folyó kikötőjében vizi vámot szedhessen. Év nélküli.

Nos St. Dei gracia Rex Hungarie memorie commendantes significamus omnibus quibus expedit presencium per tenorem; quod accedens ad nostram presenciam Magister Corraldus filius St. de Owar, exhibuit nobis priuilegium domini Rele Regis felicis memorie patris nostri karissimi, in quibus (igy) uidimus contineri, quod pro meritorijs opsequijs et obsequiosis meritis eiusdem Magistri Corraldi, que temporibus oportunis laudabiliter exhybuit et impendit, pro eo eciam, quod idem Magister Corraldus in possessione sua hereditaria propter gubernaculum et munimen confinij Regni nostri castrum forte fecit preparare, per quod conseruacio dicti confinij Regni nostri potissime dynoscitur gubernari; super portu pontis fluuij Saar, quod est subtus castrum eiusdem Magistri Corraldi prenotatum, a descendantibus de Austria cum suis mercimonijs per ipsum portum pontis fluuij Saar transeuntibus, vel in Austriam ascendentibus, tributum fieri uoluisset; petens a nobis humiliter, ut nostris nos litteris patentibus confirmare dignaremur. Nos igitur iustis petitionibus eiusdem Magistri Corraldi inclinati predictum tributum iuxta continentiam priuilegij memorati eidem Magistro Corraldo, suis heredibus, suorumque heredum successoribus, perpetuo reliquimus exhygendum possidere. Datum in Magna Insula feria quarta post festum Beati Michaelis Archangeli-

(Eredetie bőrhárt y án, melynek hátáról a királynak oda nyomott pecsétje elveszett, a mélt. báró Révay család levéltárában.)

291.

V. István király megnyitja Korráld comes számára II. Endre királynak Novák helységet tárgyazó adományát. Év nélkül.

Nos St. Dei gracia Rex Hungarie significamus omnibus,
quod constitutus coram nobis Magister Corradus filius St.
dixit nobis, quod cum emergente controuersia inter nos et
dominum nostrum Belam Regem patrem nostrum karissimum,
ab eodem se admouisset seruiturum, quandam terram suam
a Castro Jaurino retrahendo, per dominum Regem Andream
Poth Palatino Comiti Musuniensi condonatam Noak vocatam
qua (igy) non jure fuerat ablata ab eodem, suadente iusticia
eidem fuerit restituta, nostras litteras eidem pro obseruacione
terre predicte dare faceremus; super qna scilicet donacione
idem Magister Corradus priuilegium domini Regis Andree
confectas (igy) exhybuit coram nobis (lásd 1210-ki adomány-
levelét gyüjteményünk II. folyamában I. köt. 341. l.), ut ipsi
Poth proano suisque heredibus esset condonata et collata. Nos
igitur, qui in suis iuribus nulli deesse debemus, propter ro-
bur memorati privilegij, et observacione possessionis nomi-
nate nostras litteras patentes concessimus. Datum in Segust
sabbato proximo post diem Medij Quadragesime.

(Eredetie bőrhártyán, melynek hátáról a királynak oda nyomott pecsétje
elvezett; a mélt. báró Révay család levéltárában.)

FÜGGELEK.

Néhány adat Bulgaria egykori történetéhez.

Történelmünknek nehezebb feladatai közé tartozik, azon szomszéd országok történetére nézve a szükséges tájékozottságot nyerni, melyek a török foglalás előtti időben hazánkhöz oly közel viszonyban álltak, hogy a magyar szent korona mindenkorai tartományait képezték. Annyi tény, hogy királyaink czimjének, és az ország nagy czímerének tanulmányozása magában itt kellő felvilágosítást nem nyújthat; pedig mélyebb és részletesebb tanulmányok a jelen századnak kezdete óta ezen irányban részükkről nem történtek. De tény továbbá, hogy hazánknak régi dicsősége és egykori hatalmi állása az ezen országokkal fennállt összeköttetésen alapult. Ha pedig köztünk olyak találtnak, kik efféle tanulmányuktól azon ürügy alatt idegenkednek, hogy jelen viszonyaink a régi összeköttetéseknek megújítását már nem igen látszanak tanácsolni: ily felfogás a magyar történelem tudományának álláspontjához bizonyosan nem méltó. Azonkívül, szemben tudományos nehézségekkel, hivatásunk nem azt kivánja, hogy kitérjünk azok előtt, hanem inkább azt, hogy szembeszálljunk velük, s hogy erőnk és érdekeinkhez képest felvilágosításukhoz járulni igyekezzünk.

Ezen szempontból szándékozom itt Bulgáror-szág vagyis (az aldunai) Bulgaria történetét szemügyre venni.

* * *

Mindenekelőtt megjegyzem, hogy Bulgariá-nak közelebbi összeköttetése Magyarországgal tulajdonkép csak III. Béla királytal kezdődik, s — mint látszik — azon családi összefüggésnek volt következése, mely a Magyarorszagban uralkodó árpádi királyok és a Komnen byzanczi császári dynastia között fennállt.

Komnen János byzanczi császár t. i. Piroskat, vagyis — mint a görögök által neveztetett — Irenét, sz. László magyar király leányát vevén nőül; ezen időtől fogva 1204-ig, a midön Konstantinápoly a keresztes frankok által elfoglaltatott, a magyar királyi és a konstantinápolyi császári udvarok igen szoros viszonyokban álltak egymáshoz. Tudva van, mi nevezetes befolyást gyakorolt Magyarország ügyeire, II. Géza király halála után, az említett Iréne császárnak fia Komnen Manuel császár; ki jogosítottnak érezhette magát anyja után legközelebbi rokonai, s így Magyarország viszonyaiba is avatkozni. De tudva van az is, mi hatalmas állást foglalt el Konstantinápoly irányában Manuel császárnak halála után ennek nevétje III. Béla magyar király. S névszerint Bulgariát illetőleg, mely II. Bazilius, az u. n. „bulgaroktonos“ (976—1025) óta a byzanczi császárságnak volt tartománya, határozott tudomásunk van, hogy III. Béla ott 1183. Nissa és Branizova városokat, és azoknak környékét elfoglalta. „Sciat Sanctitas Tua, így ir 1204. Joannitus Bulgária akkori uralkodója III. Incze pápá-

hoz, quod quinque Episcopatus Bulgariae (t. i. Skupi, Prisrendi, Widin, Branizova és Lonicz) invasit et detinet Rex Hungariae“ stb. De alig lehet kétség az iránt is, hogy III. Béla magát az ezen vidékek feletti uralomra jogosítottnak érezte, — mint ki leányát Máriát Angelus Izsák byzanczi császárnak nööl adván, ennek hozományául azokat, és valószínüleg Bulgáriának más részeit is, kijelölte. S ez annál is inkább bizonyosnak vehető, mert azon levelezés alkalmával, mely Imre magyar király és III. Incze pápa közt Bulgáriára nézve folyt, Imre azt panaszolta, „quod Joannitius terram, quam pater (meus) Imperatori Graecorum dedit in dotem, detinet occupatam“ stb.; sőt ez ellen háborút is viselt, s magát 1202. „Bulgariae Rex“-nek is czimezte.

Nem lehet itt feladatom, azon kényes és erőltetett viszonyokat részletesen fejtegetni, melyek arra szolgáltattak alkalmat, hogy III. Incze az emlitett Joannitiust sajatságos erélylyel pártfogolta, s Bulgária királyának is koronáztatta. Imre és II. Endre királyok ez által jogaiknak nevezetes csonkítását tapasztalták; s nem érdeknélküli jelenség, hogy midön a bolgár új királyok az apostoli szék várakozásának meg nem feleltek, különösen pedig Boris (1207—1217) nyíltan a keleti egyházhöz pártolt, és Aszjan János (1217—1241.) Vatatzes János nicaeai görög császár szövetsége és pártfogoltja lett, a pápák ismét a magyar királyokat szóllították fel, hogy inditsanak ellenök háborút.

De másrészről Aszjan János a magyar királynak kegyét keresendő, II. Endre leánya Máriának kezét kérte és meg is nyerte, a minek folytán Endre annál kevesbbé volt hajlandó saját veje ellen háborút

indítani, minthogy ez Magyarország irányában minden összintre barátsággal viseltetett, s maga Vatatzes és Ilonát, Aszjának Máriátóli leányát birtván nőül, közel a rokona volt. Úgy szintén IV. Bélának sem volt oka, sógora, s annak fia és utódja Kálmán (1241—1245.) ellen fegyvert ragadni, kik olyannyira respektálták a magyar király tekintélyét, hogy 'Béla 1238. IX. Gergely papához róla azt írhatta: „*Nostris jussiibus sic in omnibus est subiectus, ut non tam amicus, quam subditus videatur.*“

Uj bonyodalmak csak Kálmánnak halála után (1245.) keletkeztek.

Bulgaria ezen időben ugyanis belső viszályoknak színhelyévé lévén, főkép Vatatzes császárnak halála után (1255.); Aszján Mihály, Kálmánnak mostoha öccse és utódja, az által remélte uralmát biztosíthatni, hogy Rosztizlav, galiciai herczeg és machói bán, IV. Béla király vejének leányát nyerje nőül. De ez csak azt eredményezte, hogy — miután Mihály 1258. megöletett — Rosztizlav Bulgáriában interveniált, s számos ellenségei ellenében annak uralmát magához ragadta. S ez azon idő, melyben a magyarok ott már közvetlen tevékenységet kezdték kifejteni, és viszont IV. Béla is háboruiban bolgár hadak által segítetett. Rosztizlav halála után (1263. körül) annak pártfogoltja Mytzes, ki Aszján Mihály növérét birta nőül, nyerte a királyi méltóságot; de miután ez magát vetélytársai ellen tartani nem volt képes, István ifjabb magyar király magyar hadi erővel Bulgariát elfoglalta, s a bolgár királyi címet felvette, melyet a magyar királyok azóta viselnek is. Bulgariának mindenálltal ezen időben is a magyar királynak felsősége alatt autonom belkormánya volt, melynek élén

nemzeti fejedelem állt, ki a régi szokás által szentesített „czár” címet viselte. S ilyen volt Tocchus Konstantin is (1259—1277.), kinek egy érdekes okmányát alább közölni fogjuk. Noha pedig Bulgaria a görög Palaeologok és a szerb Nemanidák által is gyakran igénybe vétetett, a magyar koronának tartománya maradt, s mint ilyen nagy Lajos és Zsigmond királyok főuralma alatt is állt; mig a török hatalom a nikápolyi ütközet után (1396. sept. 28.) itt megállapodván Magyarország azóta nemzetközi felsőségét nem gyakorolhatta többé.

Nincs tehát kétség, hogy az 1396. előtti Bulgaria a magyar történelem köréhez számítan'dó; a minek folytán annak kútföi adatait is hivatva vagyunk szemügyre venni. S ez indított arra, hogy gyujteményünk első kötetében a III. Imre pápa, Imre magyar király és Joannitius bolgár uralkodó közti viszonyt tárgyazó okmányakat is különösen méltattuk. A mennyiben pedig ujabb időben orosz és görög tudósok kutatásaik által az ide tartozó kútföi anyagot nevezetesen bővítették, ezeket is itt figyelembe akarjuk venni; és pedig hármás irányban : I. Az ochridai régibb bolgár patriarchatusra vonatkozó okmányokat; II. az u. n. második vagyis trnovai bolgár patriarchatust illető okmányokat; és III. Bulgaria 1396. előtti okmányügyét általában.

*

*

*

I. Az ochridai vagyis u. n. első bolgár patriarchatus akkor keletkezett, midőn a dunamellelти bolgárok királyainak székhelye, mely eredetileg a Duna mentében Dorostolum vagyis Dristában

(a mai Silistriában) volt, onnan Perszthlavába, azután (978. körül.) Preszpába, s innen (981.) Lichnidus városba tételett által, a Lichnidusi tó és Drin folyó mellé, a mai Albania és Macedonia éjszaki határ vonalán, mely ezen időtől fogva Achridának vagy Ochridának neveztetett. Ennek folytán az itteni előbb püspöki székhely, a már keresztyén bolgárok érsekének, illetőleg I. Miklós pápa privilegiumából patriarchának lett székhelyévé, ki a konstantinápolyi patriarchától csaknem egészen független volt.*) Ezen bolgár patriarchák közt különösen Theophylactus lett nevezetes (1081—1118) az „Institutio Regiá”-nak**) és az „Oratio ad Alexium Comnenum Imperatorem”-nak szerzője, kinek, Marinerius Vineze latin fordításában, korunkra jutott 75 levele***) hittani nem kevesebb mint történelmi tekintetben fontos.

Ezen érsékség a hun-scytha népek, s névszerint a magyarok és Magyarország történetének szempontjából csak csekély érdekkel bír; főérdeke azon kér désben fekvén, ha vajjon a régi Justiniana Prima érsékségének traditionalis előzményeivel függött-e össz sze? s kiválólag — önálló szervezése után — meny nyiben lehet benne a bolgárok egyházi életének összpontositását találni? Mindamellett a Balkán hegység, s az Al-Duna völgynek historiai viszonyainak fejlődését teljesen félreismernök, ha az események azon nevezetes láncolatának egy szemét nem látnók

*) Farlati Illyricum Sacrum, VIII. köt. Velencze 1819. sk. 138. — Lingenthali Zachariae Ednard, Beiträge zur Geschichte der bulgarischen Kirche (a sz. pétervári akadémia által kiadott „Mémoires” VIII. köt. 1864. 3. sz.)

**) Maxima Bibliotheca Veterum Patrum XVIII. köt. Lugduni 1677. 563. sk. II.

***) U. o. 532. sk. II.

benne, melyek ezen érdekes vidékeknek sorsára, kezdve a bolgárok letelepedésétől a XII. század végig, mély befolyást gyakoroltak. Azonkívül az is tekintetbe veendő, hogy a trnovai, vagyis második bolgár patriarchatus történetébe is áthat, mely eredetileg egyházi tartományához tartozott, s midön a XII. századnak végén önálló metropolisnak rangjára emelkedett, azért az ochridai érsekségnek fennállását még meg nem szüntette; sőt hogy — mint látszik — csak a szerbek hatalma kiterjedésének következtében, a XIII. századnak vége óta, vesztette el végkép nemcsak politikai, hanem egyházi jelentőségét is.

S ezen szempontból csak röviden jegyzem meg, hogy Ochrida a bolgárok-lakta földnek délnyugati részében feküdt; s hogy valamint geographiai fekvése a Balkán hegységi déli lejtése alatt, úgy — miután II. Bazil császár a bolgárokat meghódította (1019.) — közeli viszonya a konstantinápolyi anyaegyházhöz is, némileg indokolják azon felfogást, mely benne az előbb Justiniana Primá - ban volt érsekségnek (535—678.) csak folytatását akarja látni. Midön pedig evvel összhangzólag a meglévő okmányok ezen érsekség privilegiumainak kezdetét I. Justinián császártól származtatják s hihetővé teszik, hogy az ochridai egyházat még Palaeologus Mihály császár is 1272. bizonyos kedvezményekben részesítette: egyszersmind azt is bizonyítják, mi nagy fontosságot tulajdonítottak neki minden időben nemcsak a macedóniai, hanem a komnén és palaeolog dynastiából byzanczi császárök is.

Az okmányok pedig, melyeket az ochridai érsekségre nézve az ujabb kutatás napfénnyre hozott, leginkább a következők :

1) II. Bazilius byzancezi császár privilegiuma az ochridai érsekség számára. 976—1025.

ΠΟΛΛΩΝ ὅντων καὶ μεγάλων τῶν παρὰ τοῦ φιλανθρώπου Θεοῦ δεδωρημένων τῇ βασιλείᾳ ἡμῶν ἀγαθῶν κατὰ διαφόρους καιροὺς, καὶ ἀριθμὸν ὑπερβαινόντων, τοῦτό ἐστι παρὰ πάντα εἰςαίρετον, τὸ προσθήκην γενέσθαι τῇ Ῥωμαϊκῇ ἀρχῇ, καὶ τὴν τῶν Βουλγάρων γενέσθει ὑπὸ ζυγὸν ἔνα. Ἐντεῦθεν οὖν καὶ τὸν εὐλαβέστατον μοναχὸν Ἰωάννην, ἀρχιεπίσκοπον Βουλγαρίας ἐκνοῶσαμεν εἶναι, καὶ τὰ τῇ ἀρχιεπίσκοπῇ προσήκοντα παρὰ αὐτοῦ ἰθύεσθαι. Καὶ ἐπεὶ ἥτιςατο ὁ τοιοῦτος ἐγγράφως ἔχειν τοὺς διφείλοντας ταῖς Ἐκκλησίαις τῆς ἐνσοίας αὐτοῦ, καὶ τῶν ἐπισκόπων αὐτοῦ, κληρικοὺς καὶ παροίκους ὑπηρετεῖν, δεδώκαμεν αὐτῷ τὸ παρὸν σιγῆλλιον τῆς βασιλείας ἡμῶν δὶ’ οὗ παρακελευόμεθα, αὐτὸν μὲν τὸν ἀρχιεπίσκοπον ἔχειν εἰς τὰ κάστρα τῆς ἐνσοίας αὐτοῦ, ἵτοι εἰς τὴν Ἀχρίδα, τὴν Πρέσταν, τὸν Μάχρον, καὶ τὴν Κίτζαβιν κληρικοὺς τεσσαράκοντα, καὶ παροίκους τριάκοντα· τὸν δὲ ἐπίσκοπον Καστορίας εἰς τὰ κάστρα τῆς ἐνσοίας αὐτοῦ, ἵτοι εἰς αὐτὴν τὴν Καστορίαν, εἰς τὸν Κούρεστον, τὴν Κολούνην, τὴν Δεάβολιν, τὴν Βοῶσαν, καὶ τὸν Μῶρον, κληρικοὺς τεσσαράκοντα, καὶ παροίκους τριάκοντα· εἰ τάχα καὶ περισποτέρους εἶχε πρώην, ἀλλ’ οὖν οὐ βουλόμεθα ὑπερβαίνειν τὸν ἀριθμὸν τῶν κληρικῶν, καὶ παροίκων τοῦ ἀρχιεπίσκοπου· τὸν δὲ ἐπίσκοπον Γλαβινίτζης, εἰς αὐτὴν τὴν Γλαβινίτζαν, καὶ εἰς τὰ Κάνινα, καὶ εἰς Νεάνισκαν, κελεύομεν ἔχειν κληρικοὺς τεσσαράκοντα, καὶ παροίκους τεσσαράκοντα· τὸν δὲ ἐπίσκοπον Μογλαίνων, εἰς αὐτὰ τὰ Μόγλαίνα, καὶ τὸν Πρόσπακον, καὶ τὴν Μυρίχοβαν, καὶ τὴν Σετίνην, καὶ τὸν Όστροβὸν, καὶ εἰς τὰ Ζαόδρια, κληρικοὺς δεκαπέντε, καὶ παροίκους δεκαπέντε· καὶ τὸν ἐπίσκοπον Βουτέλεως, εἰς τὴν Πελαγονίαν, καὶ εἰς τὸν Ηρίλοπον, καὶ εἰς τὴν Δευρετὴν, καὶ εἰς τὸν

Βελεσὸν, κλερικοὺς δεκαπέντε, καὶ παροίκους δεκαπέντε· καὶ τὸν ἐπίσκοπον Στρογγυλῆς, εἰς αὐτὴν τὴν Στρογγυλῆσσαν, καὶ τὸν Ραδόβιστον, καὶ τὸν Κορέτζην, κληρικοὺς δώδεκα, καὶ παροίκους δώδεκα· καὶ τὸν ἐπίσκοπον Μοροβίσδον, εἰς αὐτὸν τὸν Μορόβισδον, καὶ τὸν Κοζάκον, καὶ τὴν Σλαβίστην, καὶ τὴν Σθλετοβὰν, καὶ τὸν Δουκόβιτζον, καὶ τὴν Πιάνιτζαν, καὶ τὴν Μαλέσοβαν, κληρικοὺς δεκαπέντε, καὶ παροίκους δεκαπέντε· καὶ τὸν ἐπίσκοπον Βελεβούσδίον, εἰς αὐτὴν τὴν Βελέβουσδαν, καὶ τὸν Σουντιασκὸν, καὶ τὴν Γερμάνειαν, καὶ τὸν Τερίμερον, καὶ τὸν Στοβὸν, καὶ τὸν Κάτω Σοναδέασκον, καὶ τὰ Ραιλογα, κλερικοὺς δεκαπέντε, καὶ παροίκους δεκαπέντε· καὶ τὸν ἐπίσκοπον Τριαδίτζης, εἰς αὐτὴν τὴν Τριάδιτζαν, καὶ τὸν Πέρνικον, — — —

(A többi hiányzik)

(Magyar fordítás.)

Számosak és nagyok, és különböző időkben számtalanok levén a kegyes Istenről birodalmunknak adományozott javak; mindenek között kiváló az, hogy annexio történt birodalmunkhoz, s hogy a bolgárok fölle hatalmunk alá hajolt. Azért egy onnan származott és legvallásosabb szerzetest, Jánost, Bulgaria érsekévé rendelvén, felhatalmaztuk ötet az érsekséget illető ügyek elintézésére. S miután ő kívánta írásban birni a megyéjében lévő egyházakhoz tartozókat, és mikép kormányozza (suffragan) plüsspökeinek papjait (*κληρικοὺς*) és lelkészeit (*παροίκοντ*), kiadtuk neki birodalmunk pecsétjével megerősített jelen levelünket. Ennél fogva azt paranesoljuk, hogy magának az érseknek megyéje városaiban, u. m. Achrida, Preszpa, Makros et Kitzabis városokban, negyven papja és harminez lelkésze legyen. A kasztoriai plüsspöknek megyéje városaiban, u. m. Kasztoria, Kuresztos, Kolone, Deabolisz, Boosza és Moros városokban, negyven papja és harminez lelkésze legyen, hamindjárt azelőtt több volt is; mert most nem akarjuk, hogy számuk az érsek papjai és lelké-

szeinek számát felülmúlja. A glabinitzai püspöknek magában Glabinitzában, s Kaninában és Neaniszkában parancsoljuk, hogy legyen negyven papja és negyven lelkésze. A moglainai püspöknek pedig magában Moglainában, és Proszakoszban, és Myrichobában, és Szentinében, és Osztroboszban, és Zadryában tizenöt papja és tizenöt lelkésze ; s a buteliszi püspöknek Pelagoniában és Prilaposzban, és Deuretében, és Beleszoszban tizenöt papja és tizenöt lelkésze ; s a sztrummitzai püspöknek magában Strummitzában, és Rhadobisztoszban, és Koneczében tizenöt papja és tizenöt lelkésze ; s a morobiszdi püspöknek magában Morobiszdoszban, és Koziakoszban, és Szlabisztében, és Szthletobában, és Lukobitzoszban, és Pianitzában, és Maleszobában ; s a belebuszsdai püspöknek magában Belebuszdzában, és Szuntiaszkoszban, és Germaneiában, és Teriméroszban, és Sztaboszban, és Alsó-Szuadeszkoszban, és Rhailogában tizenöt papja és tizenöt lelkésze ; s a triaditzai püspöknek magában Triaditzában és Pernikonban — — —

(A többi hiányzik.)

(Ezen érdekes okmányról azelőtt csak határozatlan tudomásunk volt ; szövegét Geraszim érseknek kézirati codex-éből Rhallis és Potlis tették közzé az általuk kiadott Συνταγμα των κανονων V. kötetében (Athena 1855. 268. l.) ; s ez után Zachariae K. E., *Jus Graeco-Romanum* III. kötetében (Lipcse, 1857. 319. l.)

---

2) *Palaeologus Mihály byzantzi császár megerősítő II. Bazilius privilegiumát az ochridai érsekség számára.* 1273.

H ΠΕΡΙ τοὺς ἀγαθὸν τῶν βασιλέων μετὰ τέλος εὐλάβεια, μέγα μὲν τὸ θεοφιλὲς ὑπερμεγαῖνε, πολὺ δὲ καὶ μετὰ τοῦ εὐλόγου φέρει τὸ δίκαιον ὅμοι τε γὰρ εὐγνωμοσύνης ἀποφέρεται δόξαν, καὶ δεῖγμα πάντως οὐχὶ μικρὸν τοῦ πρὸς Θεὸν σεβάσματος γίνεται, εἴ τε δὴ καὶ ἐπ' αὐτὸν τὰ τῆς διαβαίνει τὸν αὐτὸν βασιλεῖσαντα ὅτι δὲ τῶν ὕλλων τινὶ, καὶ βασιλεῖ χρεῶν πρὸ

ἄλλων, τοῖς γε δὴ τῷ χρόνῳ πλεῖστον προειληφόσι, τὸ πρεσβεῖον ἀπονέμειν κατάλλελον, ώς ἀν εἰ τῶν ὁμολογουμένων περ ἐτύγχανεν ὃν, οὐδεμιᾶς προσδεῖται τῆς ἀποδείξεως. Ἀλλ' ίνα γοῦν ἐντεῦθεν τὸν σκοπὸν τοῦ λόγου παραγυμνώσωμεν, φτάνει ποτὲ καὶ ὁ ἐν βασιλεῦσιν ἀοιδιμος Ἰουστινιανὸς ἐκεῖνος, ὁ μὴ μόνον τὸν ἄπαντα τῆς ἀρχῆς χρόνον μέγα τὸ ἐπὶ τοῖς ἔργοις διασώσας ἐπίδοξον, ἀλλὰ καὶ τῇ μνήμῃ καταλελοιπὼς περιφανῶς διαρκοῦσαν τὴν εἰς αὐτόν γε ἥκουσαν εὔκλειαν, σπουδῆν τινα προμεθείας, οὐχ ὅπος καὶ λεχθῆκαι ὡρδίως, περὶ τὴν ἀγιωτάτεν ἀρχιεπισκοπὴν Βουλγαρίας ἐπιδειξάμενος· ἵνα δὴ καὶ Πρώτην Ἰουστινιανὴν ἐκ τῆς οἰκείας κλίσεως κατωνόμασεν, ἀτε δὴ οὖν πατρίδα ταύτην λαχών· ταύτην γὰρ λόγος ἔχει τῆς σωματικῆς αὐτῷ κατάρξαι γενέσεως. Πάντα διετέλει ποιων, καὶ διὰ σπουδῆς μεγισης ἐτίθετο, πῶς ἀν ἀξίως ἔαυτοῦ τὰ τροφεῖα ταύτη μεγαλοτελῶς ἀποτίσῃ, καπὶ πλεῖστον προαγάγῃ καὶ λαμπρότητος· ὅθεν καὶ μακρὸν ἀν εἴη καταριθμεῖν, ὅπόπου αὐτῇ παρὰ τὰς ἄλλας τὸ πρεσβεῖογ ἀπέδοτο, καὶ ὅσοις αὐτῇν ἐσέμνυνε προτερίμασι, καὶ ὅσας ἀν τῶν ἐπ' ἀρχιερατείᾳ τετιμημένων Ἐκκλησιῶν περὶ ταύτην ἀφώρισε· πλὴν ὅτι πολλ' ἄττα καὶ μεγάλα ταύτην ἀποσεμνύνας, καὶ ἅπερ ἀν βασιλεῶς ἔχῃ δοῦναι γνώμη φιλότιμος, ἐψ' οἷς ὁμονοοῦντα καὶ τὸν ἀγιώτατον ἐκεῖνον ἔσχε τῆς πρεπτυτέρας Ρώμης πάπαν Βιγίλιον, ἐπὶ μᾶλλον αὐτῇ τῆς εἰς τὸ μέλλον ἐπεφρόντισε δόξης, καὶ ὅπως ἀν πραμένῃ τὰ τῆς ὑπεροχῆς παντὶ τῷ χρόνῳ διαδιδόμενα· ἔνθεν τοι καὶ χρυσοβούλλοις ταῦτα λόγοις ἐκράτυνε διατάγμασιν. "Εμενε γοῦν ἐπιπολὺ τῆς οἰκείας δόξης ἐμφρονμένη, καὶ τῶν ἀπογενεμημένων, ὡς εἰκὸς, πρωτείων ἐπαπολαύσουσα, ταὶ μὴν καὶ τὰς ἀποδοθείσας ἴερὰς ἀπάσας Ἐκκλησίας, οἵον τινα κλῆρον εὐτυχοῦντα παντελῶς ἀμετάτρεπτον. Ἐπεὶ δ' ὁ τὰ πάντα συγχέων χρό-

νος ἄλλοτε ἄλλας ἐπεισάγει περιπτώσεις κινήσεων, οὐκ ἔμελλε μὴ καὶ τὰ κατ' αὐτὴν ἔτέρως διαθεῖναι, καὶ τῶν ἐπ' αὐτῇ μεγάλων ἀγαθῶν ἐργάσασθαι οὐγχυσιν αὐτίκα καὶ πραγμάτων πρὸς τὸ χεῖρον μεταβολῆ, καὶ τῆς πολλῆς ἐκείνης εὐκληρίας μετάβασις, καὶ ὅσα δὴ συμβαίνειν ἐπὶ τούτοις εἰκός ἐκ τῆς ἐπιβούλου τῶν ἐχθρῶν ἐπιθέσεως. Ως οὖν ἔδει καὶ αὐτὴν τῆς καιρικῆς μεταλαχεῖν ἐκείνης φορᾶς, τὸ γοῦν πλέον τῆς μεταβολῆς, ἐπὶ ταῖς ἀποκεκληρωμέναις Ἐκκλησίαις συστῆναι ταύτῃ συμβέκην· ἔνθεν καὶ ταῖς μὲν, ὑπὲρ ἐχθροῖς ἐπεισπεσοῦσι γεγονέναι συμπέπτωκε, καὶ αὐτίκα παρ' ἐκείνων, οἷορεὶ τυράννων, ἐδουλαγωγοῦντο τῇ βίᾳ· αἱ δὲ εἰς τοσοῦτον τοῦ καιροῦ τῆς δυσχερείας ἀπίλαυσαν, ὡς καὶ εἰς ἔσχατον ἀφανισμοῦ συνελαθῆσαι, καὶ μηδὲ ἄν τινα ὕαδίως ἔχειν καλεῖν αὐτὰς ἐξ ὀνόματος. Εἰσὶ δὲ ἀς καὶ τῶν παρ' ἡμῖν ἴερῶν πολλαὶ μιτροπόλεων, τὸν καιρὸν ἔρμαιον λογισάμεναι, καὶ ἄλλην ἄλλη διαλαβοῦσαι, τρόπον τοῦτον εἰπεποιοῦντο τὰς ἄλλοτρίας, καὶ πρὸς ἐαυτὰς αὐτίκα μεθεῖλκον, μετὰ τοῦ καιροῦ καὶ αὗται γινόμεναι, καὶ τόσῳ μᾶλλον, ὅσῳ καὶ δὲ χρόνος προϊὼν ἀσφαλές ἐδόκει ταύταις ἐνέχυρον· ταῖς δὲ, καὶ τὸ αὐτόνομον ἥγαπήθη, καὶ διὰ ταῦτα τῆς κοινῆς αὐτῶν μιτρῷς διεσπάθησαν. Ἀλλ' οὐκ ἵν ἐπιπολὺ τὸ ἐναρτίον προσθαίνειν, οὐδὲ ἐπὶ τοσοῦτον κατ' αὐτῆς τὸν χρόνον γεαγιεύεσθαι. τοίνυν καὶ ὡς αὐθίς βασιλέως ἐδεῖτο, εἴπερ ἔμελλε τι πρόξειν τῆς περὶ αὐτὴν ἀρχαιολογίας ἐπάξιον, οἷον ἐπ' ἀγαθῷ τῷ ταύτης, δὲ τῆς εὐτυχοῦς καὶ ἀοιδίμου μνήμης βασιλεὺς ὁ Πορφυρογενῆς ἐκεῖνος ἀιεψάνη Βασίλειος, ὃς καὶ διὰ τὸ πλείστην συντριβὴν τῷ γέρει τῶν Μυσῶν ἐμποιῆσαι, τὴν τοῦ Βουλγαροκτόνου κλῖσιν ἤρεγκατο. Οὕτος οὖν τέν γε τῶν πραγμάτων δυσκολίαν ἐκ μέσου. ποιήσας, καὶ τὰ δυσχερῆ μεταγαγὼν πρὸς τὸ βέλτιον, καὶ τῇ ἀγιωτάτῃ ταύτῃ ἀρχιεπισκοπῇ τά τε ἄλλα

κλεῖστον πρὸς τὸ ὑπερέχον τῆς τιμῆς συνεβάλετο· καὶ δὴ καὶ τῶν κατ' αὐτὴν ιερῶν Ἐκκλησιῶν, ὡς οἶόν τ' ἦν, τὰς πλείσας ἐπανεσώσατο, ἅμα καὶ ἐφ' οἷς ήτος γνώμη πλεονέκτις ἐπ' αὐταῖς διεδείχθη, μηδεμίαν δοὺς τῷ χρόνῳ παρόντισίαν κατ' αὐτῆς ἐνεγκεῖν, δίκαιος οὗτος δικαστὴς, ὡς ἐγὼμαι, τοῖς τῶν καλῶν ἐπιγράμμοσιν· ὅθεν καὶ βασιλικὰ θεοπίσματα διετάξατο, ἀ δὴ καὶ τοιαύτην ἔχει κατὰ ὥημα τὶν ἔκθεσιν:

(Kövekézik II. Bazilius császárnak rendelete, melynek korunkra jutott töredékét épen közöltük. De valamint ezen, úgy a Palaeologus Mihály czászár által kiadott rendeletnek további szövegét már nem bírjuk. Annak itt közlött részét szintén Rhallis és Pottlis adták ki az idézett munka V. kötetében a 266. sk. ll. A mennyiben pedig szláv írok II. Bazil rendeletének Komnen Manuel (1143—1180) és Palaeologus Mihály császárök általi megerősítését szokták említeni, s névszerint az utóbbit 1273-ra teszik (p. o. Šafařík Pál József, Památky dřevního písemnictví, Prága 1851.; az okmányok közt 27. l.), alig van kétség, hogy fentebbi közleményünk ennek része volt. Grigorovics Victor odessai tanár törökországi utazása alatt annak egy ó-szláv fordítását találta, mely megrongált állapotánál fogva csak némi részben és nehezen olvasható volt, de melyen Palaeologus Mihály császárnak aláírása világosan látszott. Ez által egyszersmind a Rhallis et Pottlis által az okmánynak hitelessége ellen támasztott kétélyek mellőzvék.)

(*Magyar fordítás.*)

Az uralkodóknak (*βασιλέων* = királyoknak, császároknak) a jók iránti célszerű gondoskodása kiválólag azt ápolja, mi Isten előtt kedves; eszélye által különösen előmozdítja az igazságot; egyszersmind az igazlelkűségnek dicsőséget szerez; s általában az Isten iránti tisztelettel hatályosan támogatja: a minek folytán a tisztelet arra is átmegy, ki így kormányoz. Mert ha valakinek, főkép az uralkodónak hivatása, az öregek iránt a haladottabb kor tiszteletét valósítani: mi magában világos lévén, semmi bizonyításra nem szorúl. Eunél fogva, hogy a beszédnék (*λο, ον*) czélját megismertessük, egykor az uralkodók (császárök) között ama hírneves Justinianusnak —

ki tettei által nemesak uralkodásának egész idejét dicsőségen tölté, hanem az emlékezetnek is eleget hagyott hátra a nevére öltött fényból — gondoskodása Bulgaria legszentebb érseksége iránt, melyet saját nevéről Justiniana Primá-nak nevezett, oly buzgóságot tanusított, melyet kifejezni szavakkal nem könnyű. Ez által saját szülöföldjének jelentőségét is emelte; mert a hagyomány azt tartja, hogy testi származása itt vette kezdetét. Ő minden megtett, s nagy buzgalommal azon volt, hogy a nevelésére fordított költséget neki nagyszerűen visszafizesse, s állását így a tisztelet és fény legmagasabb fokára emelje. Azért hosszú volna részletesen elmondani, mennyi méltatásban részesíté azt egyéb egyházak mellett, milyen előnyekkel tünteté ki, és hány arra alkalmas egyháza helyeze főpapságának körébe. Ezekben kívül még sok más dologgal is emelte azt; olyanokkal is, melyeket az uralkodók magasztas elmélkedésű tekintélye szokott adományozni. A miben az öregebb Rómának ama legszentségebb pápája Vigilius vele egyetértvén, még inkább gondoskodott jövő dicsőségének biztosításáról; valamint arról is, mikép maradnának meg fensőbségének jogai az örök időnek (emlékezetnek) átadva: miért is aranypecsét alatt kiadtott levelében azt megerősíté. Megmaradt tehát, nagyra növekedvén saját dicsőségében, élvezvén, mint illik, a neki osztályrészül adott előnyeket, és tökéletesen váltózatlanul megtartván, mint a sorsnak valami szerencsés adományát, minden reá bízott egyházakat. De miután a minden felforgató idő a fordulatoknak más eseményeit idézte elő, egyszersmind azt hozta magával, hogy ennek állása is más helyzetbe jutott, és az ügyek itt azonnal rosszabbra változtak; s hogy a jó szerencse eltávozván, az ellenségeknek ravar megtámadásából sok rossz következett. A mint tehát az időknek rohama ide is hatott, többféle módon állt be változás; s megtörtént, hogy a hozzá tartozó egyházakkal egyenetlenségek támadtak; azután az is történt, hogy ezek a betört ellenségnék hatalmába kerülvén, ez által zsarnokilag erőszakos ratszolgáságra vittek. Ezek pedig időnek folytán olyannyira sujtattak, hogy majdnem a végrenyészetre jutottak, s hogy nehéz volna, azok közül egyet is már saját nevén nevezni. Vannak pedig ná-lunk is szent anyavárosainkban többen, kik az idők for-

dulatait saját nyereségükre használván, és egyik egyházaat a másiktól elválasztván, ekkép behozták az idegeneket; sőt azokkal szövetkezvén, az időnek folytán magok is ilyenekké lettek, minthogy a meghaladt idő által is voltak már lekötve. Mások ellenben az önállóságot szeretvén, a közös anyától elváltak. Azonban ezen kedvezőtlen fordulat sem lehetett határ nélküli; habár az anyaegyházzal oly hosszas ideig dacolt. A mint tehát ez ujra kérte a császárt, hogy tenne valamit, mi régiségéhez illő, és egyszersmind javára is volna: akkor ama boldog és dicső emlékű biborbanszületett Bazilius tűnt fel mint császár, ki mivel a myzok (bolgárok) népének nagy esapást ejtett, bolgárhodítónak (bulgaroktonos) neveztetett. Ez ugyanis az ügyeknek nehézségeit mellőzvén, és a viszályokat javítván (elintézvén); sokat adott ezen legszentebb érsekség tekintélyének fenntartása végett, sőt a legtöbb hozzá tartozó egyházaat, a mennyire lehetséges volt, neki biztosította: azoknak, kikben annak birtoka után vágy mutatkozott, ezen — véleményem szerint mindenek iránt, kik a jóhoz ragaszkodtak — igazságos bíró semmi szabadságot nem engedett, az egyház ellen az idő tartamának alapján követeléssel felélni. E végett császári rendeleteket is kiadott, melyeknek szószerinti tartalma a következő: stb.

II. Az ochridainál reánk nézve sokkal fontosabb a trnovai érsekség vagyis második bolgár patriarchatus.

T r n o v a város a Balkán hegyláncz éjszaki lejtésén, magas hegyen, a Jandra folyó mellett, s azon völgynék felső kezdetén fekszik, mely a Duna felé nyilik, és egyenesen Vidinnek vezet *). Jelentőségét leginkább az által nyerte, hogy a bolgár uralkodók

---

*) „Ternobum (Trinabum, Trenova) mond Nicetas Choniates (I. k. 5. f.) után Farlati — olim vix alicuius nominis oppidum, et ante XII. saeculum poene ignotum antiquis geographis et historicis, est (a XII. századot értve) omnium Haemi urbium munitissima et praestantissima, in montis vertice sita, firmis circumdata moenibus, quam etiam amnis alluit, in ea nimirum parte Haemi, unde late patet in Moesiam seu Bulgariam

nak Aszjan és Péter óta székhelye volt, s hogy ennek folytán az itt keletkezett érsekség is legszorosabb értelemben bolgár nemzeti érsekség volt, mely mint ilyen önálló bolgár patriarchatussá alakult.

Ezen patriarchátusnak emelkedését leghathatóbban III. Incze pápa segítette elő, midön Joannitius czárt különös pápai követnek küldése által politikai terveiben is támogatta; s akkor úgy latszott, hogy a trnovai patriarchátus nemesak a konstantinápolyi patriarchátus irányában fog ellentétet képezni, hanem a római egyházzal egységen, és a római szék obedientiájában is fog maradni; a mi főkép a konstantinápolyi latin császárság alapítása után (1204.) lett volna felette fontos. A trnovai patriarchátus azonban a római egyháztól csakhamar ismét elpártolt, s Róma irányában is önállóságot vindikált magának.

A Joannitius és III. Incze közti viszonyt azon okmányok világosítják fel, melyeket második folyamunk I. kötetében közlöttünk. A római egyháztól elpártolására nézve Boris bolgár czár u. n. synodikona fontos; melynek szövegét, s az annak további érvényét és fenmaradását tanúsító okmányokat azon megjegyzéssel itt közöljük, hogy a trnovai patriarchátus keleti jellemének szilárd támasza főleg a Hril-ben lévő monostor volt. Az athosi hegyen (szvjeta gora) lévő zográfi és sz. Pál, és néhány más monostorok is a bolgárok által nyerték jelentőségöket.

---

prospectus septemtrionem versus. Crevit Ternobi magnificontia, eum Rex Joannes eo transtulit imperii sui ac Bulgariae Ecclesiae sedem; adeo ut opibus, fastu, luxuque, simulque religionis splendore nobilissimis se urbis aequaret. Sed ut est rerum humanae conditio, labente paulatim Bulgarorum Reg.o, eoque evverso saeculo XV., et civitas concidit, et in deteriorem in dies fortunam a Turcis redacta est.“ (Illyricum Sacrum, VIII. köt. Velence 1819. 209. I.: a hol 158—203. II. az ochridai, s 206—248. II. a trnovai egyhásról és suffraganeusairól van szó.)

1). Borisz bolgár czár egyházi zsinatot tartván, megállapítja a synodikont, és kiátkorza a bogomilokat. 1210.

? (Дұш)внымъ желаниемъ раздѣгся, послы събратьи ихъ по всенъи вѣласты свои иакоже иѣкия пѣквили въ сиши (съживати). и' повелѣ синитиса събороу. съшедшимъ же са оубо архїереомъ въсѣмъ. сваіенникамъ же и инокамъ. еще же и въсѣмъ болѣромъ и множество много прочего народа. иако оубо сиихъ въсѣхъ съшедшихъса оувѣдѣвъ царь, аве съ ствѣтложъ багрѣницеj изшедж, сѣде въ иже тогда единой шть великииихъ црквь. и съборъ сѫдоу и сѫдоу прѣдсѣдающ, повелѣ привести нечестіа сѣателѧ и не аве тѣмъ напрасно запрѣти, ижъ съ великожъ хытростї тѣхъ оулови. речъ тѣмъ въсѣкъ страхъ шть сеbe штриижти и съ дрзновеніемъ глаголати хоулное тѣхъ оученіе. Сюни же оуловити царѣ и иже съ нимъ сказашж подробноу всѧ злославиijж ихъ ереся. Царь же и иже съ нимъ мѣдрыми въпросы тѣмъ на мнозѣ штѣтвѣтовающими шть божествыніихъ писаніи дондеже обличиish злославное тѣхъ мѣдрованіе. они же иако же рыбы безглазы стояше, недоумѣніемъ шть въсѫдоу садржими бѣхж. благочестивыи же царь сиихъ посрамлены до конца видѣвъ и діавола падшася и низложена христа же величаема, радости испалжна. и повелѣ тѣхъ блести и тѣхъ иже шть ниихъ прѣльщеныхъ. иако оубо ини ю видѣшж, пакы притекошж къ събранїи цркви. а иже непокоришася православномъ събороу прѣдани бышж различнымъ казнемъ и заточенію. И по сему повелѣ благочестивыи царь Борисъ прѣписати съборникъ шть грѣческаго на балгарскии свои азыкъ. и повелѣніемъ его и сватыи съборъ съ вписаніи быса въ православныи съборы иако да прочитается въ правѣла сватыхъ писцѣ, иако же сватии

штьци изначала събориѣ и апостолиѣстїи цркви прѣдашж.
прѣждѣ во царьства его никто же ини сътвори православныи
съи събори. Сїа же бѣ всѣ сътворишиѧ. и повелѣна бышж
шть благочестиваго царя Бориля вѣтго *S* x *H.* ѹндиктюн дѣ.
лоуны лѣ. лѣто слѣдичаго кр҃гга лѣто еi. мѣсецца феврварia лѣ
вz дань патенъ сиропестной недѣли. И сїа всѣ добрѣ оурда-
дивъ православныи нашъ царь. и скончавъ събори и вхниде-
вz цркви и благодаривъ бoga штьпоусти когождо вz своя.
вечнаа моу памят: *Г.*

Тръклатаго Богоимла, и миҳанла оученика ёго, и Феѡ-
дора, и добрѣ, и стѣфана, и василія, и петра, и прочая ёговы
оученики и единомѣдриники. иже Христово вѣлѹщіє
привидѣнїе быти всадившии, а не вѣтъ сватых и прѣчистыя
вача наша Богородица пакъ приять, сиъ вѣсъхъ аналема.

Въсѣмъ архїеремъ, и епископи, и священники
и иноки, и всѣмъ болѣрвмъ вѣгарскымъ съшедшимъ
ся царемъ борилемъ на трехълатъ сѣй ересь и низложив-
шиимъ тѣ, память вѣчна. *

(A moszkaui egyetem tudományos társulata által kiadott „Vremenyik” XXI. köt. 1855. Izszedovania 7. sk. II.)

(Magyar fordítás.)

Lelkemnek kivánata indított árra, hogy kiküldjem öket testvéreikkkel együtt országomba szanaszét, mintegy a gyomot kévékbe gyűjteni. S rendeltem a gyülést összejönni. Egybegyülvén pedig minden főpap, áldozár és barát; s úgy szintén minden boér (bojar) is, és az egyéb népnek nagy sokasága; a mint ezeket a czár egybegyülve láttá, azonnal fényes biborban lépett ki, egyik nagy trónjára ült, s a gyüleßen elnökölve, ítéletet mondott az elővczettetni rendelt isten-telen magye'ök selett. De nem fenyíté meg azonnal, hanem nagy ügyesen fogásos szókkal fonta be őket, mondván nekik, hogy félretéve minden félelmet, bátran adják elő istenkáromló tanukat. Ezek pedig a czár által befonva, valamint azok is, kik velük voltak, részletesen előadták egész gyalá-

zatos eretnekségeket. A czár pedig és azok, kik vele voltak, sokban bölcs kérdésekkel válaszoltak nekik a szent irásból, míg rájok bizonyították gyalázatos tévokusodásukat. Ezek pedig mint a szótalan halak álltak, s elhomályositva minden-kép a rosz szellemektől fel nem találták magukat. A kegyes-bitű czár pedig öket így végkép megszégyenítve, s az ördögöt lesujtva és legyözve, Krisztust pedig megdicsőítve látván, örömmel telt meg. S elrendelé, hogy ezek őriztessenek, valamint azok is, kik általuk tévütra vezettettek. A mint pedig ők ezt látták, az egyházi zsinathoz folyamodtak. S azok, kik meg nem hajoltak az igazhitű gyülekezet előtt, különféle büntetésekkel sujtattak és számízettek. S azután a kegyes-bitű czár Borisz azt rendelé, hogy a szbornik (egyházi szabály-gyűjtemény) görögből átfordítassék a bolgárok nyelvére; s az ő és a szent gyülekezet rendeletéből beiratott az igazhitű szborba (szabály-gyűjteménybe), hogy felolvastassék a szent bőjtnek első hetében; a mint a szent atyák azt kezdettől fogva az egyetemes és apostoli egyházra hagyományozták. Mert az ő uralkodása előtt senki sem készített ily igazhitű szbort. Mindezek pedig megtörténvén, Borisz ájtatos czárnak ezen rendelete a 6618-ki évben (helyesebben 6718. =1210.), a XIV. indictióban, a 11-ik holnapban, a napkor 55-ik évében, februárhó 11-kén, s a száraz bőjtnek 5 ik napján adatott ki. S mindezeket helyesen elintézvén igazhitű czárunk, és bezárván a gyüleést, bemejt a templomba; s hálát mondván Istennek, mindenjájokat haza bocsátotta. Örök legyen emléke. Amen.

A háromszor kárhoztatott Bogomilra; s tanítványára Mihályra; és Tivadarra; és Dobrára; és Istvánra; és Vazulra; és Péterre; és egyéb tanítványaira és tévtanuk társaira; kik Krisztusnak megtestesedését csak szinlegesnek lenni tanították, nem pedig hogy szent és legtisztább őrnönktől az isten-anyától való testet nyert; mintlezekre legyen átok.

Minden főpap, és plíspök, és áldozár, és barát; s minden bolgár boér Borisz czárral egybegyülvén, háromszor kárhoztatták ezen eretnekséget, s átokkal sujtották azokat; örök emlékül. Amen.

2) A trnovai patriarchátus alapítása, s Bulgária czárjai, czárnói és fődignitáriusainak magasztalása.

Іѡаннъ асѣнь царь великии и благочестивыи сыни старого асѣнѣ царѣ. иже многъ любовь имѣхъ къ богоу. прославивъ и просвѣти блггарское царство паче всѣхъ царен блггарскихъ бывшіихъ прѣждѣ его. иже монастыра създа и оукрасивъ златомъ и бисрмъ, и каменемъ многоцѣнныи. и всѧ сватыи и божествныи цркви, многими дарами одаривъ. и свободж чистж на нихъ окъявивъ. и всѣкъ сващеннинческии чинъ, архіереж, іереж, и дѣакши, многими честми почтъ. пачеже взыскавъ съ многимъ желаніемъ, обновивъ патріаршество блггарского царства. тѣмже оубо обновленїе сице быса.

Прѣосвященный вселенский патріархъ германъ благоволеніемъ божиимъ и многим поспѣшеніемъ хрістолюбиваго Іѡанна асѣнѣ великаго царѣ сына старало асѣнѣ. съ прѣчими патріархы братій своихъ. Яблнасіе всесосвященный патріархъ іерусалимоу. хрістовѣхъ страстен и вскраженія его. цркве сватлож єонъ матерє всѣмъ црквамъ и всеж палестини. Сумѣнъ всесосвященный патріархъ. антіохій божія града и всеж сурій. Ніколае всесосвященный патріархъ александрий и всего Бгупта. Симъ оубо всесосвященнымъ патріархамъ. писанія приемшимъ посланаа къ нимъ ѿблагочестиваго царѣ грческаго калоїанна, доуки, сице писано.

Самодержавное царство наше мола и бѣда ѿтьчество ваше. да висте не праздно сътворили нашего прошенія къ вамъ. иж ржкописаніе ваше положивше и послали моему царствоу на освашеніе по ѿвіюмоу намъ и вашему съвѣшаніоу. еже наречи и даровати равнаго вамъ степене патріаршескаго тржнова града цркви. взнесенія хрістова матерє церквамъ блггарского царства. Зане и хрістолюбивыи царь блггарскии Іѡаннъ асѣнь. братъ царства ми и сватъ.

УТЬ НАШЕГО ЖЕ ЦАРСТВА И ВАШЕГО УТЬЧСТВА СВАТАГО, ТО
ЖЕЛАЕТЬ ВЕЛМИ ДАРОВАТИСА ЦАРСТВОУ ЕГИВОУ.

ТѢМЬ ОУБО ПРѢОСВАЩЕННЫМЬ ПАТРІАРХОМЬ ТА ПИСАНІЯ
ПРОЧЫТШИМЬ, ІАКО ДОБРѢ СВѢКТЬ ТОМОУ БЫТИ ИЗВОЛІЦІІ. И
КАЖДО ИХЪ СВОЕ РѢЖКОПИСАНІЕ ВѢДАШІЖ ПОСЛАННИКИМЬ УТЬ
ЦАРІВ КЪ НИМЬ. ТАКОЖДЕ ЖЕ И ГЕРМАНІВ ПИСАШІЖ СІЦЕ РЕКІЩЕ.

ГЕРМАНОУ ВѢСЕЛЕНЬСКОМОУ ПАТРІАРХОУ БРАТОУ НАШЕМОУ
РАДОВАТИСА. ПРІЖХУМЬ ТОБОЖ НАМЬ ПОСЛАННА, ІАКО ДОБРѢ
СВѢКТЬ ТО ПРІЕМШЕ. ДАЕМЬ РѢЖКОПИСАНІЕ СВѢДѢТЕЛЬСТВА НА-
ШЕГО ТВОЕИ ЛЮБВІ. ТВОРНІ ЖЕ ІАКО ГОДЪ ВЫСА НАМЬ. И ВАШЕ-
МОУ УТЬЧСТВОУ ІАКО ВЛАСТЬ ИМЫ ВАІУЩАГО СЕДАНІЯ.

СІА ЖЕ ВѢСПРІЕМЬ ЦАРЬ ГРѢЧСКИИ СЪ ПАТРІАРХОМЬ. СЪ-
БРАВЪ ВѢСЕГО ЦАРСТВА СВОЕГО МІТРОПОЛІТЫ ЖЕ И АРХІЕПІСКПЫ,
И ЕПІСКПЫ И ВѢСЕ ЧЬСТНЫЖ МИХЪ АРХІМАНДРІТЫ ЖЕ И
ИГОУМЕНЫ. ТАКОЖДЕ ЖЕ И ХРИСТОЛЮБИВЫІ ІВАНІІ АСФІНЬ ЦАРЬ
БЛГАРШМЬ. ВѢСЕГО ЦАРСТВА СВОЕГО. МІТРОПОЛІТЫ МЕ И АРХІ-
ЕПІСКПЫ, ЕПІСКПЫ ЖЕ И ВѢСЕ ЧЬСТНЫЖ МИХЪ СВАТЫЖ ГОРЫ.
СЪБРАВСА СЪ ВѢСТОЧНЫМЬ ЦАРЕМЪ КАЛОІШАННОМЪ, НА ПОНТЬС-
ТѢМЬ МОРІ. МЛЖКА БЛАГОГОВІЧИНА И СВАТА ДѢЛЫ И ЖИТЕМЬ
ПОСТНИЧСКИМЬ ВѢСІАВША. ІВАКИМА ПРѢЖДЕ ОСВАІЧЕННЛАГО АР-
ХІЕПІСКПА, НАРЕКОШІ ЕГО ПАТРІАРХА, НЕ ТѢМКО СЛОВОМЪ. НЖ
И РѢЖКОПИСАНІЕМЬ ГЕРМАНА ПАТРІАРХА. И ВѢСКУХЪ ЕПІСКПЗ
ВѢСТОЧНЫХЪ РѢЖКОПИСАНІЕ СВОЕ ПОЛОЖИВШЕ. ВѢ СИГГИЛ ПЕЧА-
ТАЛІВШЕ, ВѢДАШІЖ БЛАГОЧСТИВОМОУ ЦАРЬЮ, И ПАТРІАРХОУ Но-
ВОСВАІЧЕННОМОУ ТОГДА ІВАКИМОУ ВѢ ВѢЧНОЕ ПОМИНАНІЕ НЕ
УТЕМАЛЕМО.

СЕГО РАДИ ОУБО ВѢСЕМЬ ПРАВОСЛАВИ ВѢПИСАХУМЪ СІА. НА
ОУВѢДѢНІЕ ПОСЛОУШАЛІЩИХЪ И ВѢ ПАМАТЬ БЛГАРСКОМОУ РОДОУ.

СЕМОУ ІВАННОУ АСФІНЮ ВЕЛИКОМОУ И БЛАГОЧСТИВОМОУ
ЦАРЮ ВѢСКМЬ БЛГАРШМЬ, ВѢЧНАА МОУ ПАМАТЬ:

Калиманоу благовірномоу царю. и михаилоу братоу его.
Фамари и еленѣ дѣтемъ благочестивымъ великаго царі асфінѣ,
вѣчнаа имъ память;

Ялєξандроу севастократороу братоу великаго царѣ асѣнѣ. и стрѣзю севастократороу. и славоу деспотю, вѣчнаа имъ — — —

Константиноу благочестивомъ и православномоу царю нашемоу. — — —

Монахоу сїлвестръ. иже быса епикерни великааго царѣ иванна алеѢандра. вѣчнаа память:

Монахоу Феѡдосіоу. иже быса протесеасть великаго царѣ иванна алеѢандра. вѣчнаа память:

Протокеліотиноу проданкоу, вѣчнаа:

Протокеліотиноу прїгаждѣ. и вшеводѣ вадю, иже оубиеніи бышъ за вѣры господина своего, вѣчнаа память:

Цамблакоу великомоу примикюю, вѣчнаа:

Великомоу воевадѣ константиноу, иже Феодоуль наре-ченъ быса въ мнишьскомъ образѣ, вѣчнаа память:

Царицѣ болгарскыя.

Еленѣ новѣи и благочестивѣи царици матери великаго царѣ иванна асѣнѣ. вѣзѣмшон на сѧ аггелскыи образъ на-ре-ченѣи єугени, вѣчнаа память:

Аннѣ царици нарѣченѣи анніа, и дроузѣи аннѣ bla-
гочестивѣи царици христолюбиваго царѣ асѣнѣ. и принѣ
благочестивѣи матери христолюбиваго царѣ михаила. наре-
ченѣи въ мнишьскомъ образѣ ѕени, вѣчнаа память:

Маріи христолюбивѣи царици стараго тѣртеріа; и
дроузѣи кірамаріи благовѣрнѣи царици, вѣчнаа п.

Єуфросини благочестивѣи царици царѣ сватслава;
вѣчнаа память:

Кераци благочестивѣи деспостици матери великааго царѣ иванна алеѢандра. вѣсприемшон на сѧ аггелскыи образъ наре-ченой Феофана; вѣчнаа память.

Феодарѣ благочестивѣи царици великааго царѣ иванна алеѢандра вѣспримешоу мнишьскии аггелскыи образъ наре-ченїи Феофана; вѣчнаа память.

Феодорукъ благочестивѣнъ царици великааго царѣвъ иванна александра сжіюи отъ рода евреинска. въсприемши же на сжі сватое кръщенїе, и благочестивъа вѣрж цѣлѣ схраниши, и цркви многы обхноваши, и монастыря разничныя въ зидвигши. матеріи сжіюи великааго царѣвъ иванна шишмана, вѣчнаа па.

Керадамари джіюери великааго царѣвъ иванна александра, великии госпожди обрѣчиши же сжіи великааго амирѣ амоурата. оданѣ же бывши за нѣ рода ради бахгарскаго, она же тамо шедши и вѣрж православија схраниши, и родъ свои свободъниши, и добрѣ и благочестивѣ поживши, и скончавшиса, вѣчнаа память.

Госпожди деснславѣ, и госпожди василиси джіюерѣмъ великааго царѣвъ иванна александра, вѣчнаа память:

Кіримарий благочестивѣнъ царици иванна шишмана, вѣчнаа память:

Госпожди деснславѣ матеріи благочестивыј царица маріја великааго царѣвъ иванна шишмана. наречениїи въ аггелскомъ образѣ девора, вѣчнаа память.

Кераци джіюери великааго царѣвъ иванна шишмана, вѣчнаа па.

Патріарси прѣславстї.

Левитіоу, димитріоу, сергіоу, григоріоу патріархъмъ прѣславскыиимъ. вѣчнаа пам.

Прѣосвященни патріарси триновоу.

Іакимоу прѣвомоу патріархоу богоспаснаго цариграда трінова; вѣчнаа память.

Василіоу, іакимоу, інатій, прѣосвященниимъ патріархъмъ; вѣчнаа память.

Макаріоу тружданомоу патріархоу и священномъжчиникъ; вѣчнаа память.

Івакимоу, дорвалеоу, ршманоу, мєвдвою, осваїен-
ныиимъ патріархомъ; вѣчнаа па-

їѡанникі8 прѣосвѧщенномоу патріархоу; вѣчнаа пам'ять.

Сімєноу прѣосвѧщенномоу патріархоу; вѣчнаа па-
матъ.

Феодасіоу прѣосвѧщенномоу патріархоу; вѣчнаа па-
матъ.

Іѡанникі8 прѣосвѧщенномоу патріархоу; вѣчнаа па-
матъ.

Енодиміоу прѣосвѧщенномоу патріархоу; вѣчнаа па-
матъ.

Митрополїте прѣславстїи.

Стѣфланъ, димитріе, львъ, григоріе, герасимъ, аршинъ,
мелетіе, макаріе, сава, дорвален, висаріинъ, макаріе.

Митрополїте чрквенѣистїи.

Неофитъ, калиникъ, захарій.

Митрополїте ловечкстїи.

Логгинъ, мелетіе, купріанъ, сумєнъ, и дроузыи су-
мєн.

Митрополїте срѣдечкстїи.

Діонисіе, даміанъ, левентіе, дометіанъ, парасе їи

Митрополїте овечкстїи.

Феостирикъ, лазарь.

Митрополїте држестерстїи.

Кириль, аверкіе, мєвдоуль, іасифъ, діонисіе, каліник.
а аже хоциемъ помѣнижти инѣ митрополїты, сїи вѣща
при благочестивѣмъ цари асѣни подъ обласїж трахновскыя
патріархїж. иже и тогда почина.

ЯНТВНІЕ, ДАНІЛЬ, МІТРОПОЛНТЕ СВРСТН, ВѢЧНАА ИМЬ
ПАМАТЬ.

Иннастасіє, єпифаніє, димитріє, єпісквопи вельбжжь-
стїи, в'єчнаа память.

Іѡаннікїе, сєргїе, архїєпїскпн wхридстї; вѣчнаа имъ
память.

Іаковъ, порфиріє, іваннікіє, єпіскопи бранічевсьтї,
вѣчнаа.

Сава, Феодосія, димитріє, сумішнъ, єпіскопи в'ель-градстїи; в'бчнаа имя память.

Куриль, діонисіє, епіскопії нишевьстїї; вѣчнаа имъ
память;

Симеонъ, митрополіт филипісійські; в'чинаа моу
ПАМАТЬ.

Василіе, Марко, Никодимъ, Прокл, Дорфен, парохиї
митрополіти месембржстін; вѣчна имъ память.

Бъсъмъ мітрополїтъ и епіскопъмъ. архимандритъмже и игоуменъмъ балгарскыиъ, иже въ благовѣри скончавшиимса; въчна; —

Ба съмъ болѣршъ малымъ и великимъ поборникъ и поспѣшникъ на благовѣріе и пріятелемъ сватѣи и божиствынѣ цркви царства българскаго; вѣчнаа.

Семироу, ішнчю, добромироу, иванышоу, и вси елици
съ ними мажжасвовавше на безбожныј тоўркы, и кровь свою
проліашл по православиї вѣрѣ христіанстї ; вѣчнаа.

Ярцѣ, трошаноу, рагеноу, карачю братоу моу, по-
тряцѣ, ганкоу, станоу, миҳанилоу, бодданоу, шишманоу,
батоулоу, радославоу, воиславоу, киңистантіноу, годеслачоу,
чын ноглавоу — — — — — — — — —

(A moszkaui egyetem tudományos társulata által kiadott „Vremenyik” XXXI. köt. 1855 Izszedovania 9. sk. II.)

(Magyar fordítás.)

Aszjan János nagy és kegyesítü czár, idősebb Aszjan czárnak fia; ki Istenhez sok szeretettel lévén, dicsőítette a bolgár czárságot és jobban felvilágosította, mint minden más bolgár czár, kik előtte voltak; ki monostorokat alapított, s aranynyal és gyöngyökkel, és nagybecsű drágakövekkel felékesített; és minden szent és isteni egyházat sok ajándékkal megadományozott; s rájok, és az egész egyházi rendre előkelő szabadságokat hirdetett; a főpapokat, és püspököket, és diakonokat sok tisztelességgel kitüntetett; s mindenek felett nagy ájtagossággal a bolgár czárságnak patriarchatusát állította helyre, s ujjította meg. Ezen megújítás pedig következőleg történt.

Germán Istennek kegyelméből a legszentebb egyetemes (oekumenikus) patriarcha, a Krisztust szerető Aszjan János nagy czár, idősebb Aszjan fiának, sokmódú közreműködésével; testvéreivel a többi patriarchákkal; Athanáz, Jeruzalem, Krisztus szenttételesei és feltámadása temploma, s a szent Sion, minden palaestinai egyház anyjának legszentebb patriarchájával; Simon, Antiochia Isten városa, és egész Syriának legszentebb patriarchájával; (s) Miklós, Alexandria és egész Egyiptomnak legszentebb patriarchájával. Ezen legszentebb patriarchák ugyanis vették Kaloján Dukas a kegyesítü görög császárnak hozzájuk intézett levelét ily értelemben:

Autokratori császárságom azt kéri és kivánja atyaságtoktól, hogy ne tagadjátok meg hozzátok intézett kérésünket; sőt inkább reá tevén kezetek írását, küldjétek meg azt szentesítés végett császárságomnak, s mindenkitőknek közös egyetértése után, diszítsük és adományozzuk meg Trnova városnak egyházát hozzátok hasonló patriarchai ranggal, hogy legyen a menybefelvétel címjével a bolgár czárság egyháza anyaegyháza; miután Aszjan János Krisztust szerető bolgár czár, császárságomnak testvére és szövetsége (szvat), császárgomtól és szent atyaságtoktól nagyon ohajtja, hogy az ő egyháza evvel megadományoztassék.

Ezen levél felolvastatván, a legszentebb patriarchák által kedvező válasz (dobr szvjet, jó tanács) adatott; s minden-

nyájan a császártól küldött kérő levére saját kezeik irását tették. S szintúgy Germánnak is irt ezen szavakkal :

Germánnak, az egyetemes patriarchának, testvérünknek legyen örööm. Hozzánk intézett küldeményed (leveled) elérkezvén; jó válasznak (tanácsnak) azt vettük. Hozzád való szeretetünknek bizonyágául kezünk irását adjuk. Járj el tehát ebben, miként előttünk és atyaságod előtt kedves, s a mint a nagyobb zsinat (szjedania) hatalmát bírod.

Ezeket pedig a görög császár a patriarchával együtt kezéhez vevén, egybehívá egész császárságának metropolitáit, és érsekeit, és püspökeit, és minden előkelő szerzeteseit, t. i. archimandritáit és igumánjait. Szintúgy Aszjan János a bolgároknak Krisztust szerető czárja is egybehívá egész czárságának metropolitáit, és érsekeit, és püspökeit, s a szent hegyn (athosi hegyn) minden előkelő szerzeteseit; s a Pontus tenger melletti keleti császár Kaljoannal együtt Joakimot, a kegyelmes, és szent bőjte, tettei és élete után tekintélyes férfinak, előbb felszentelt érseket, nevezték ki patriarchának; nemcsak szóval, hanem Germán patriarchának keze irásával is; a kelet minden püspökei is oda tevén kezeik irását és pecsétjeiket; s ezt visszavonhatlanul és örök emlékül áadták a kegyesítü czárnak, és az ujonnan felszentelt patriarchának Joakimnak.

E végett tehát minden igazlittük számára foglaltuk ezeket irásba; a híveknek (engedelmeseknek) tudtára, és a bolgár nemzetnek emlékére.

Ezen Aszján János, minden bolgárok nagy és kegyesítü czárjának örök legyen emléke.

Kálmán kegyesítü czárnak, és testvérének Mihálynak, s Thamarának és Ilonának, Aszján a nagy czár kegyesítü gyermekeinek örök legyen emléke.

Sándor sebastokratornak, Aszjan nagy czár testvérének, és sebastokratori magasságának és dezpotai dicsőségének örök legyen (emléke).

Konstantin, kegyes és igazhitü czárunknak — — —

Szilveszter barátnak, Aszjan János nagy czár epikernjének örök legyen emléke.

Theodozius barátnak, Aszjan János nagy czár protoszevasztjának örök legyen emléke.

Prodanko protokeliotinnak (fökülesárnak), örök legyen emléke.

Prijazdie protokeliotinnak, és Baldius vajdának, kik uruknak engedelmes hívei, örök legyen emléke.

Czamblak nagy-primeiceriusnak örök legyen emléke.

Konstantin nagyvajdának, ki szerzeti öltönyben Theodulnak neveztetik, örök legyen emléke.

A bolgár czárnöknek :

Ilona (Eleni novaja) kegyesítü czárnönek, Aszjan János nagyezár anyjának, ki mint apácea (a földön angyali alakot véve fel) Eugeniának neveztetik, örök legyen emléke.

Anna czárnönek, ki Anisiának neveztetik; s a másik Anna kegyesítü czárnönek, Aszjan Krisztust szerető czár (hitvesének), és Irenének Mihály, Krisztust szerető czár, kegyesítü anyjának, ki apácea öltönyben Xenának neveztetik, örök legyen emléke.

Máriának, idősebb Terter Krisztust szerető czár (hitvesének), s a másik Mária úrnő (kir), igazhitü czárnönek, örök legyen emléke.

Eufrosina kegyesítü czárnönek, Szvjatiszlav czár (hitvesének), örök legyen emléke.

Kerata kegyesítü dezpotanő, Sándor János nagyezár anyjának, ki mint apácea Theofanának neveztetik, örök legyen emléke.

Theodóra kegyesítü czárnönek, Sándor János nagyezár (hitvesének), ki mint apácea Theofanának neveztetik, örök legyen emléke.

Theodóra kegyesítü czárnönek, Sándor János nagyezár héber nemzetéból származott (hitvesének), ki a szent keresztelést felvette, és a kegyesítü igaz vallást megtartotta, és sok templomot alapított, és különféle monostorokat felépített; Sisman János nagyezár anyjának, örök legyen emléke.

Mária Kerata Sándor János nagyezár leányának, Amurat nagyúr, a nagy Amir ivadéka hitvesének, ki a bolgár nemzetből adatott hozzá; neki ki oda ment, és az igazhitü vallást megtartotta, és népét megszabadította; s jól és kegyes-hitben élt, és békességeben végezte életét, örök legyen emléke.

Deszisz lava úrnönek, és Bazilisza úrnönek, Sándor János nagyczár leányainak, örök legyen emlékük.

Mária úrnönek (kir) kegyesítő czárnönek, Sisman János nagyczár leányának, örök legyen emléke.

Deszisz lava úrnönek, Mária kegyesítő czárnő és Sisman János nagyczár hitvese anyjának, ki angyali alakban Deborának neveztetett, örök legyen emléke.

Kerata, Sisman János nagyczár leányának, örök legyen emléke.

Főméltóságú patriarchák :

Leontiusnak, Demeternek, Szergiusnak, Gergelynek, főméltóságu patriarcháknak, örök legyen emlékük.

Trnovai legszentebb patriarchák :

Az istenpásztorkodó konstantinápolyi patriarcha által első trnovai patriarchának szentelt Joakimnak, örök legyen emléke.

Bazilius, Joakim, Ignácz nagyméltóságu patriarcháknak, örök legyen emlékük.

Makarius a triballok patriarchájának, és dieső vörstanunak, örök legyen emléke.

Joakim, Dorotheus, Roman. Theodozius, dieső patriarcháknak, örök legyen emlékük.

Joannitius nagyméltóságu patriarchának, örök legyen emléke.

Simonnak nagyméltóságú patriarchának, örök legyen emléke.

Theodozius nagyméltóságú patriarchának, örök legyen emléke.

Joannitius nagyméltóságú patriarchának, örök legyen emléke.

Euthymius nagyméltóságu patriarchának, örök legyen emléke.

Preszlavai metropoliták :

István, Demeter, Leo, Gergely, Gerazim, Aaron, Meletius, Makarius, Szava, Dorotheus, Viszarion, Makarius.

Cservenjeni (rusesuki) metropoliták :

Neophit, Kalinik, Zakár.

Lovecesi metropoliták :

Longin, Meletius, Czyprian, Simon, és a másik Simon.

Szrjedecsi (sardikai) metropoliták :

Dénes, Damián, Leontius, Domitián, Parphenius.

Ovecsani (zvecsani) metropoliták :

Theosztirikt, Lázár.

Drszteri (driszteri vagyis szilisztrai) metropoliták :

Czyril, Averki, Theodul, József, Dénes, Kalinik.

S itt emlitendő még néhány metropolita, kik Aszjan kegyeshitű czár korában a trnovai patriarchátusnak hatósága alatt voltak. Ezek akkor voltak a következők :

Antal, Daniel, szjerszi (sardikai) metropoliták, örök legyen emlékük.

Anasztasius, Epiphanius, Demeter, nagyvidini püspökök, örök legyen emlékük.

Joannitius, Szergius, ochridai érsekek, örök legyen emlékük.

Jakab, Porphirius, Joannitius, branicevi püspökök, örök legyen emlékük.

Szava, Theodozius, Demeter, Simon, belgrádi püspökök, örök legyen emlékük.

Czyril, Dénes, nissai püspökök, örök legyen emlékük.

Simon philipoli érsek, örök legyen emléke.

Bazilius, Mark, Nikodém, Prokas, Dorotheus, Parthenius, mezembriai érsekek, örök legyen emlékük.

Minden bolgár metropolitáknak, püspököknek, archimandritáknak és igumánoknak, kik az igaz hitben kimultak, örök legyen emlékük.

Minden bolgár kis és nagy harczosoknak és szövetségeknek, kik az igaz hitben, mint a bolgár czárság szent és isteni egyház barátjai kimultak, örök legyen emlékük.

Szemirusnak, Jontiusnak, Dobromirnak, Ivanisnak, kik férfiasan a pogány törökkel harcoltak, és az igaz keresztyén hitért véröket ontották, örök legyen emlékük.

Artiusnak, Trosánnak, Ratenusnak, testvérének Karacsiusnak, Potertiusnak, Gankusnak, Sztanusnak, Mihálynak, Bogdánnak, Sisnánnak, Batulusnak, Radoszlavnak, Vojszlavnak, Konstantinnak, Godeszlavnak, Csernoglavnak, — —

- 3.) *Tochus Konstantin bolgár fejedelemnek privilegiuma sz. György virpinai monostora számára.*

a) Grigorovics Viktor közlése szerint.

— — — — Константина въ христа Бога вѣренъ царь самодержавъ Бѣлгарию Ясѣнъ храмоу великомъжченика Георгію, созданіому святоимъ царемъ Романомъ на крѣдѣ Вирпинѣ прѣмо Скопіи града надѣ Сѣрѣвѣ и наводомъ иноплеменникъ Агарѣнъ изгубивши всѧ правила своя и метода своя — — — приемъ правила и христокула святоиихъ и правовѣрноиихъ царенъ, Романа царѣ, Диошгена царѣ, святаго Петра царѣ, кур Инкифора царѣ, и стара кур Ялексина царѣ, Калоѣдна царѣ, кур Манонла царѣ, кур Тодора царѣ, кур Исаїкѣ царѣ, святаго Сумбона Немана, дѣда царствами, Ратгацѣ царѣ, Калимана царѣ; дамъ села и опредѣлиѧ ихъ синоры —

(Grigorovics V. J., Oeserk Putesecztyja po Evropeiszkoi Turcij, 1848. 38. l.)

(Magyar fordítás.)

— — — Konstantin Krisztus Istenben hívő czár, a bolgárok önuralkodója Aszjan. A nagy vértanu György templomának, melyet felépített Román szent czár a Virpina dombon, Skopi várossal szemközt, Szerjeva felett, s mely az idegenfajú agarénok (a mongolok) eláradása által vesztette el minden jogait és metochiát; — — — a mennyiben okmányait és privilegiumait igazhitü szent czároktól nyerte; Roman czártól, Diogen czártól, szent Péter czártól, kir Niki-for czártól, és idősebb kir Alexius czártól, Kalojan czártól, kir Manuel czártól, kir Tódor czártól, kir Izsák czártól, Ne-manja szent Simontól, Vataces czár czárságom ősétől, Kál-mán czártól; számára falukat adományozunk, és azoknak határait szabályozzuk — — — — —

b) Safárik Pál József közlése.

и къ прочимъ благъ — — многимъ, иже създаше и приложиша сватыи и православныи царие, се оубо и богоюбия дѣло брѣглијес скровица ы имания дааги къ сватымъ и божествыннимъ црквамъ. Такоже ко и сватыи и православныи царие грѣчыци ы блѣгарьсцы, и жюпани и кназеви и крале срѣйска земля, многооу碌ниѧ людовъ и попечениѥ имажије къ сватымъ божествыннимъ црквамъ, такожде и царьство ми шиѣмъ благовѣрными и сватыми цареми прѣде мене вышившихъ поревновахъ дары неоскладниѧ ызливати и вѣгащати ихъ. Скьдшю царьствоу ми къ долина земля, вѣрѣте царьство ми манастиръ великомаченика христова георгия горга, създанна романомъ сватымъ цареми на брѣдѣ вирпинѣ прѣмо скопин града надж серѣва, и наводомъ иноплеменникъ агарѣнъ изгоубывша вса правила своя и метода своя, падша до иснования, и таки сватымъ киръ алеѢниемъ цареми създания и виздвиженна и прославленна, и миозѣми сватыми и правовѣрными царя поддрованна и покрѣплена. Извесе прѣдъ царьство ми архимандрить честнаго храма того варламъ правила и хрисобоулъ сватыхъ и правовѣрныхъ царен прѣжде мене вышившихъ, и крален, и сватаго романа царѣ, днїшена царѣ, сватаго петра царѣ, киръ никифора царѣ, и прочиихъ, и стара киръ алеѢниа царѣ, калейвана царѣ, киръ манонла царѣ, киръ тодора царѣ, киръ исакѣ царѣ, сватаго симеона немана, дѣда царьства ми, ватагѣ царѣ, калимана царѣ. Любезно царьство ми приемъ и прочете, непотворихъ ни прѣвѣдихъ, но исправивъ и крѣчиши оутвердыхъ, паче всѣхъ царен и крален вышѣ писанныхъ людіе, конъ са вѣрѣтажть въ гардѣ скопиномъ, сватаго и великомаченика христова георгия горга и побѣдоносца въ бранехъ, да неракотажть въ царинѣ никој рабоѣ, ни да давайжть никој принципъ, ни да метеха съ нимъ

НИ СЕВАСТ НИ ПРАХТОРЗ НИ КНЯЗЬ НИ КАСТРОФИЛАКЬ НИ ВАТАХ
 НИ ТОПЦИКАЛЬ, НИ СДИТИ, НИ СВАЗАТИ, НИ ГЛОБЖ ВЪЗАТИ, НИ
 КОН ДОХОДОКЬ. И НАЧЕЛИКОМ СТОУДЕНЕЦЪ •ПЕ• И СЛИВѢЩИЦА ѿт
 ИЗВОРА ЕЖ, И ПАНАГИР •И• НОЕМВРІА. ВЪ СИНХ ШВАСТЕХ да се
 НЕПРИКАСДЕТЬ НИКОИ БЛАДЖИ, НИ ИНХ НИКТО. КТО ЛИ ДРѢЗНЕТ
 И ПРИКОСНЕТЬ СЕ, да сѧ кажет гнѣвомъ ЦАРСТВА МИ, и да
 БѢДЕ НЕВѢРЕНЬ ЦАРСТВОУ МИ. село дѣвигдо съ селомъ дльбицж,
 и съ чрѣшшвены, съ винограды, съ нивиемъ, съ жрѣнками
 и съ пашици, съ планинами и съ забѣлъ и съ всѣми прави-
 нами прѣждѣ законными ихъ. а синори села тѣхъ ѿт чрѣно-
 горж, како слази долчецж на дльбицж, та на могилж, на мра-
 морж на крѣстенж и ниизъ ѡль на боутелскы путь, та прѣс
 кавиця ново брѣдо, како пдѣть путь къ рамици и на выс оу
 ставж на роудинѣ, та на дромж, кон иде на Ѿилопигада, от
 брѣда тоге на бѣлъ камы, та въз дѣлъ на дѣлъ полѣна, та
 на градище до чрѣного каменѣ. село побежжда съ винограды, съ
 нивиемъ, съ жрѣнками и съ пашици, съ всѣми правинами и
 прѣждѣ законными ихъ. село когъдово и село дльбица и село
 рашч съ всѣми правинами ихъ. село глоумово съ метохомъ,
 съ винограды, съ нивиемъ, съ жрѣнками и съ всѣми прави-
 нами. село — — съ метохомъ, съ винограды, съ нивиемъ
 и съ всѣми правинами и прѣжде законными ихъ. село здуня
 въ г— є съ забѣлъ тѣми, съ близнѣскомъ, съ мокросѣки
 и съ голѣмымъ подохаторъ и съ поповѣни, съ винограды, съ
 нивиемъ, съ жрѣнками, съ зимовици, съ лѣтевици, съ
 планинами, съ ловищемъ звѣрнымъ и съ забѣлъ, съ всѣми
 правинами и прѣждѣ законными ихъ. село соѹшица съ попо-
 виани, съ селомъ, съ винограды, съ нивиемъ, съ планинами и
 съ всѣми правинами ихъ. сесо радечница съ поповиани, съ
 винограды, съ нивиемъ и съ всѣми правинами ихъ. село бродъ,
 а въ немъ метохъ мати божија и пискефиј, съ нивиемъ, съ ви-
 нограды, съ жрѣнками, съ лигадами, съ лѣтевици, съ зимо-
 вици, съ броднинами, съ мостинами, съ ловищемъ звѣр-
 нымъ и рыбнымъ и съ трѣгомъ и съ панагиремъ, иже стаєтъ

и септембрѣкъ, и всакж нѣдѣла трыгъ, и съ доходкомъ трыга тога, и всѣми правинами и прѣждѣ законными ихъ. а синорж бродоу починаетъ шт градица въ стании доль, на пѣшкѣ, на козицѣ стѣнѣ, та на пеїщецѣ, на пажити, на бѣлаково торѣ, на шипковицѣ, на виница, на орлицѣ, на василево селище, въс хрид на калаварѣ, на гладилѣ, на дѣриче, от кичавѣ до тоудорова дала. и въ прилѣпской области село крѣпа власы, и въ немъ меюхъ сватѣ, дарованноє романомъ царемъ, съ нивиемъ, съ млины, съ забѣлы, съ лѣтовици, съ зимовици, съ планинами и съ всѣми правинами и прѣждѣ законными ихъ. а синорж мею шт оушча на градище горнѣ, на драгенека црквѣ, на чрѣбено градище, на креѣстѣ, по хридоу на монхатецахъ и въс хридѣ до сѣдица надѣ тиховецѣ, на дѣдино ѿсое, на голѣми камы, на вильскы кладезѣ, между шка еленѣ, на прѣслопѣ, по хридоу годи еленѣ — — здунѣ, соѹшица, градечница — — скомѣ и съ ба — — паричка, рѣжуще продалика, да не метеѧ ни кто — — прикасати ни продати — — ѻка ни нивѣ ни винограды. въ положкенѣ области село рѣчици, и то дарованное сватымъ романомъ царемъ сватомъ георгию, съ винограды, съ нивиемъ, съ жрынками, съ периволами, съ сѣнокоси, съ забѣлы, съ планинами, съ ловищемъ зѣрнымъ и съ всѣми доходкы и съ всѣми правинами. и да не метеѧ ни кон кефалиа, ни котори владалеци царьства ми, ни владалци господѣствоѹшни по царьству ми, да не има вѣсты въ село рѣчице, ни сѫдити, ни сва зати, ни гловѣ вѣжти, ни кон доходкъ вѣзти. всаки — — да си вѣзма црквиа. а синоры селоу томоу от извера рѣчицкж рѣкж на десни въз до — зѣ бол — никж надѣ долѣ — и по ровчица, та между прѣслопѣ и между штражденникъ прѣдѣ бодж на изворѣ — — рѣкж — — и изъ рѣкж до кѣдока, та — — изъ брѣдо на кран — — на стоуденецѣ, та на гльбокы доль и от гльбок — — от в(е)черна странж прѣзвъ лѣгъ прѣко великж рѣкж, та изъ великж до хтетовскж браздѣ — — и въ горнемъ положѣ — — село баници съ нивиемъ, съ

винограды, съ жирыками — — ми правнами. село — —
 съ планиж рекомж мраморж и съ всѣми правнами. село
 нахъ — — съ инвиемъ, либадами, съ ловици — — и съ
 всѣми правнами. село таворъ, градище и с полемъ — —
 съ либадами, съ єзеромъ єлатнимъ, съ ловици звѣрными и
 рыбными и съ всѣми правнами. село кистрица въ бабоунѣ
 съ пашници — — вици съ зимовици и съ всѣми правнами.
 село — — — село дженица съ ракы — — катоунъ съ
 инвиемъ, съ либадами — — — село раны лжгъ — — и
 съ всѣми правнами. село витино и винечо съ всѣми — —
 ихъ. та все при — — царьство ми — — оутверждениа и
 записаныя прѣжде мене бывшихъ сватыхъ и правовѣрныхъ
 царен и крален. и царьство ми тѣмъ въ слѣд — — мола сѧ
 и припадма, просаціе — — помоцъ от — — христоба
 георгия горга и въ бранехъ побѣдоносца, и приложихъ сватѣ
 цркви іего село — — ревз — — риманом — — —
 іванамъ злато — — и съ всѣми — — и заселки, съ ви-
 нограды, съ инвиемъ, съ периволми — — съ забѣлы, съ ло-
 вици рыбными и звѣрными и съ планиами, съ всѣми пра-
 рнами тожде закониними ихъ. и єще приложи царьство ми въ златиц
 село калоугеровъиж съ винограды, съ инвиемъ, съ забѣлы и
 съ всѣми правнами. и єще приложи царьство ми въ златиц
 — — георгие, де бжде съ сѣдеји игоу — — — — жоупж
 — — да сѫди ни кон владелецж по дрѣжавахъ царьства
 ми, ни да пода — — — на мон — — сватаго георгия,
 нь въ всакомъ дѣлгоу да сѫди игоуменъ настокиинъ, и съ
 игоуменовѣмъ штрокомъ да сѧ вѣзима всакы дѣль. кто ли се
 наидѣ сѫдивъ чловѣкоу сватаго георгия посланемъ, и штрокъ
 давз — — го, или съвезавъ безъ игоуменова сѫда, бжди
 на немъ клатва божія и сватыхъ правовѣрныхъ царен, и да
 плати димосию — златицъ, и да — иже сѧ шпадаетъ дроуѣ
 дроуїа прѣдъ владалици, или поткж ж — да неvezима на црк-
 ковномъ чло(вѣцѣ) владици, развѣ да взима црква на
 своимъ си чловѣцѣ. — — да неѣсть людемъ сватаго георгия

ПОПОВЫ. ПОПОВІАНОМЪ, ИЖЕ СА МЧРѢТАЛЖЪ ПОД ВЛАСТИЖ СВА-
 ТАГО ГЕОРГІЯ, ДА НЕМЕТЕХА НИ КОН ЕПІСКОУНЬ, НИ ДОХОДКЕВЪ
 ВЪЗАТИ, НИ ЗАПРІЦІЕНІИА ПОСТАВИТИ НА ЕРЕБЪХъ, ТА — —
 ЕПІСКОУПОУ ПОЛУЧНЬ. А ЕХАРХА ТО И ВСАК — — ДОХОДКЕВЪ СВА-
 ЦІЕНІИКЫ, ТО ВСЕ ДА є ЦРКВІ СВАТОМОУ ГЕОРГІОУ. ДА НЕМЕТЕХА
 — — ТИ ВЪ СЕЛА И МЕТОХИ ЕПІСКОУНЬ — — ВЪЗАТИ НИ
 ЕХАРХА НИ ПРОТОПАПА — — — — — — — — — — — — — — — —
 ЦРКВІ ДАРОВАНЕ. ЕСТЬ А ИА ВОДОУ И НІРІW ПАРА (?) ЕГОВА ИСТИНА,
 ВРАЖДЖ, РАЗБОУ И КОНСКЖ ВРАЖДЖ ДА СИ ВЪЗИМА ЦРКВА НА
 СВОИХ СИ ЛЮДЕХ. И ТИА ВРАЖДЫ СА НЕВЪЗИМАЖТЬ НА СЕЛ'БХъ,
 РАЗВѢК НА ИСЦИХ, И ТУ СЪДОМЪ. ПРИСЕЛИЦА ДА НЕПЛАЦИАЖТЬ
 МЕТОХІЖ СВАТАГО ГЕОРГІЯ, НИ ВОЛОВЕРІЈИНЖ, НИ — — ДИМИНА.
 АІЖЕ КТО — — МЕТОХІЕ СВАТАГО ГЕОРГІЯ ОУ КОІЕМЪ АИБО
 СЕЛ'К БЕЗЪ АРХИМАДРИТОВА ПРОШЕНІИА, И ВЪ ПЛАНІНЫ, ИЛИ ПА-
 ШІЦІА ИЛИ СЪ ЗАБ'ЕЛЖ, ИЛИ ВЪ ЛОВІЦІА РЫБНА ИЛИ ЗВ'ЕРНА, ИЛИ
 Л'ЕСК И ДРѢВОУ СКУПІ ВЪ ЦРКВОВНОМЪ КРДЬБ, ИЛИ ВОДЕНІЦА
 ПОСТАВИТИ НА ЦРКВОВНОИ КОДЬБ, КОІА ТЕЧЕ WГ ЦРКВОВ — ИЗВОДА
 — — ПРѢЗ ЦРКВОВИЛЖ ЗЕМЛІЖ ИЛИ НІВЖ ПОУРАВЪ БЕЗЪ ИГОУ-
 МЕНОВА БЛАГОСЛОВЕНІІА, КЛАУТВА БОЙНІА НА НЕМ И СВАТАГО ГЕОРГІЯ
 И СВАТЫХ ПРАВОВ'ЕРНІХ ЦАРЕН И КРАЛЕН ВЫШЕ ПИСАНЫХ, И ДА СА
 ПРОДАСТЬ ВЪ ДЕМОСІЇЖ •в. ПЕРПЕР. СІІА ВСА ДАРУВАННАІА СВА-
 ТЫМИ ПРАВОВ'ЕРНІМИ ЦАРІ И КРАЛЫ ВЫШЕ ПИСАНЫМИ И ПРИ-
 ЛОЖЕНІІА ЦАРСТВА МИ — — — — WГ ПРОЧИХ ВЛАСТЕЛЬ ОУ
 ПОЛУЧНЬ Т— — — ДРѢЖИТЬ СВАТЫ ГЕОРГІЕ — — ПОБ'Е-
 ДОНОСЕЦЖ, И ВЪ НАСТОЖІИИ ЧСТНІИ АРХИМАДРИТИ ОБІАВЛЕНІІЕМ
 СЕГО ХРИСОВОУЛА. ПОНЕЖЕ ДА — — ЦАРСТВО МИ ХОДАТАІА И
 ПОМОЩНИКА ВЪ ВСАКИХ НАПАСТЕХ И РАТЕХ. А ОТ РАБОТНИКЪ
 ЦАРСТВА МИ — — ПОСЛАЕМЫХ ПО ВСА ВРЕМЕНА ПО ХОРАХ И ПО
 ГРАДОВ'ЕХ — — ДА НЕ — — — — СЕВАСТЫ — — КАСТРО-
 ФИЛАК, НИ ПРАХТОРИ — НИ КНАЗЬ — НИ ТОПІНКАЛЬ, НИ ВИНАРЬ,
 НИ КОМІССЬ СК КОНЬМИ — — — СТРАГОРЪ — — — НИ ИЗГОР
 — ГРАД — ПОДОХАТОРЪ (ПОХАДАТОРЪ?) — — НИ ФАРЬ, НИ
 ДЕСЕТКАРЬ ПЧЕЛЬНИКЪ, НИ СВИНИ — — НИ КОМАРІЈИНЖ — —
 ВОЛОВЕРІЈИНЖ, НИ НАМЕТКА ЖИТНА НИ ВИНА НИ МАДДА, НИ —

— ГРАД ЗИДАТИ, НИ СЛ — — НИ ТЕМНИЦА БЛЮСТИ, НИ ОРДИ,
 НИ КОПАТИ ВИНОГРАДЬ — — НИ ЖАТИ — — НИ ВЪЗАТИ ЧЛО-
 ВѢКОУ СВАТАГО ГЕОРГИЯ — — НИ МОСТНИНЖ, НИ ЧЛОБѢКА
 — — ЦАРСТВА МИ, ИЛИ КТО ЛОУБО БѢДЕ ШТ СЛРОДНИКЪ
 ЦАРСТВА МИ, МОЛА НЕРАЗОРИ — — ХРИСОВОУЛА — — И ПО-
 НАВЛѢТИ И ПОТВРѢЖДАТИ СЪ ОУСРДИНЕМЬ — — АЦІЕ ЛИ СЕ КТО
 ШВРѢЦІ — — (НАВАЖДЕ)НИНЕМЬ ДИАВОЛЫМЬ ПРѢСТОУПНИ СИНА
 ПОВЕЛѢНЛА — — ХРИСОВОУЛА, ТОМОУ ДА ЕСТЬ СѢПЕР БОГЪ И
 ПРѢЧИСТАА — — ЕГО — — — И СВАТЫ ГЕОРГИЕ — — —
 ДА МОУ ЕСТЬ СЪПОСТАТЬ, ЗДЕ И НА СТРАШНѢМЬ СѢДѢ — —
 — — — — — МѢТКО „SΨ...“

Костадинъ въ христа бога благобѣрныи царь и само-
 дръжецъ българомъ асѣнь.

(Safarik Pál József, Památky Dřevního Písemnictví Jihošlovanský.
 Prága 1851., okmányok 23. sk. II.)

(Magyar fordítás.)

— — — — — és sok egyéb jó (művek-)nek, melyeket a szent és igazhitű czárok felépítettek és adományoztak, Istennek szeretetét kiváltolag követvén, hogy kincseket és fekvőségeket adományozzanak a szent és isteni egyházaknak. Valamint a szent és igazhitű görög és bolgár czárok, s a szerb zsupanok, és fejedelemek, és királyok nagy buzgósággal, szeretettel és gondoskodással viseltettek a szent isteni egyházakhoz; úgy czárságom is versenyezett azon kegyes hitű és szent czárokkal, kik előttem voltak, nem esekély adományokat osztogatván azok gazzdagítására. Czárságom az alsó vidékekhe érkezvén, hogy szent György Krisztus nagy vérstanujának monostora, melyet Roman szent czár a Virpina nevű dombon, Skopi városnak ellenében, Szerjeva felett épített; az idegenfajú agarenok betörése alkalmával minden privilegiumait és metochiáit elvesztette, és az alapzatig feldülötött; de hogy a szent kir Alexius czár azt (ujból) felépítette, nagyra emelte és dicsőítette, valamint hogy sok szent és igazhitű czár is megajándékozta és (jogaiban) megerősítette. Ezen tiszta tiszta egyháznak

archimandritája Varlam pedig czárságom elé hozta elődeim, a szent és igazhitű czárok és királyoknak, Roman szent czárnak, Diogen czárnak, Péter szent czárnak, kir Nikifor czárnak és egyebeknek ; s az öreg kir Alexius czárnak, Kalojá-nos czárnak, kir Manuel czárnak, kir Tivadar czárnak, kir Izsák czárnak, Nemanja szent Simonnak, czárságom őseinek ; nem különben Vataczes czárnak, szabadalmait és okmányait (chrysobolon-ait). S czárságom ezeket kedvesen vette, és át-olvasta, s meg nem másította, se meg nem rontotta ; sőt inkább érvényesítette, és az említett czároknál és királyoknál hatályosabban megerősítette. Azon emberek pedig, kik Skopi szent György, Krisztus dicsőséges és a csatákban győztes nagy vértanunak városában laknak, ne legyenek kötelesek szolgálati tartozás fejében munkát teljesíteni, sem valami adót fizetni, és sem a kormányzó (szevast), sem az adószedő, sem a bíró (kenéz), sem a várispán (kasztrofilax), sem a csendőr (vratar), sem a poroszló (topsesika) ne háborgassa őket, se ne itélhessen felettök, se meg ne köthesse őket, se fejöket ne vehesse, se valami jövedelmet rajtuk ne szedhes-sen. S az előjáróknak legyen gondja a kútra, kezdve forrá-sától a kertig; s november 8-án a búcsura. Ezen tájhoz — — (pedig) a birtokes urak, se más valaki ne merje nyújtani ke-zét ; s a ki ezt tenni merészelné, azt érje czárságomnak haragja, és legyen czárságomnak hütlene. (A monostor birtoka) pedig Dvigdo falu, Dlbicza faluval, a csercsnyés kertekkel, szöllökkel, mezőséggel, malmokkal, legelőkkel, erdős he-gyekkel és havasokkal, s azoknak minden egykor törvényes jogositványaival együtt. Ezen faluknak határai pedig a fe-kete hegytől kezdve, a mint a völgy Dlbicza felé nyúl, a domb, a márványhegy, a kereszt mellett a fenyők hosszában lefelé a butelszki útig, hol a novobrdoi szorulaton át az út Ramniczába, és felfelé a bányatelepre vezet ; és azon út, mely a dombtól a fejér kő felé, a fenyők hosszában Dlgjapoljena és Graditye felé a fekete köig Xilopigadába vezet. Továbbá Pobuzda falu a szöllökkel, mezőséggel, malmokkal és legelőkkel, s azok minden egykor törvényes jogositványaival. Kog-dovo falu, és Dlbicza falu, és Raocse falu, azoknak jugaival. Glumovo falu a tanyával (metochia), szöllökkel, mezőséggel, malommal és minden jogositványokkal. — — falu a tanyá-

val, szöllökkel, mezőséggel és azoknak minden egykor törvényes jogosítványaival. Zduna falu G — — ban, annak telepeivel, környékeivel, erdővágásaival, és a goljemi élemtárral, és papi jövedelmekkel, a szöllökkel, ligetekkel, malmokkal, telelökkel, nyaralókkal, erdős hegyekkel, vadászattal s a havassal, és azoknak minden egykor jogosítványaival. Szusieza falu, a papi jövedelmekkel, telepekkel, szöllökkel, ligetekkel, erdős hegyekkel, és azoknak minden jogosítványaival. Radecsnieza falu, a papi jövedelmekkel, szöllökkel, ligetekkel, és azoknak minden jogosítványaival. Brød falu és abban az Isten anyjának felajánlott tanya, a ligetekkel, szöllökkel, malmokkal, nyaralókkal és telelökkel, a rév- és hidvámmal, vadászattal és halászattal, a vásári joggal és bucsúval, mely septembernek 8-án tartatik, és minden vasárnap vásárral, és ezen vásár jövedelmeivel, s azoknak minden egykor jogosítványaival. Brodnak határai pedig kezdődnek Gradistyetől a Sztarim völgyben, és tartanak Pljesnek, Koziastyénának, Pestyez felé, Pazsitnak, Fejértornak, Sipkoviczának, Vinisesának, Orliczának, Vaszileva Szellisesének, a domb hosszában Kalavárnak, Gljadiljának, Dernesének (és) Kiesavának Tódor völgyeig. Továbbá a Prilepszkai kerületben Krupavlaszi falu, azon alapítványi tanyával, melyet neki Roman czár adományozott, a ligetekkel, malmokkal, havasokkal, nyaralókkal, telelökkel, erdős hegyekkel, és azoknak minden egykor törvényes jogosítványaival. Ennek határai pedig a Gradistyai hegység nyilásától kezdődnek, s tartanak a Dragoni templomnak, Vörös Gradistyának, a kereszt feléig a dombnak és Mochnatecznak, és a domb hosszában Szudistyéig, Tichovecz felett Oszoje birtokának, a nagy sziklának, a vilik kútjának, a két Elen között Prjeszlopnak, a dombon Felső-Elennek, — — Zdanyának, Szusiczának, Gradesnitzának, — —, — — szkonak és Ba — — Paricskáig, mely máskép Prodalikának neveztetik; s hogy ne merészélje senki — — (ezen adományokat) háborugatni vagy elidegeníteni, — — sem ligetet, sem szöllöket. Polozskoi kerületben Rjecsitza falu, mely Roman szent czár által szent Györgynek szintén adományoztatott, a szöllökkel, ligetekkel, malmokkal, kertekkel, kaszállókkal, havasokkal, erdős hegyekkel, a vadászattal s minden jövedelmekkel, és

minden jogosítványokkal. S még alapítványul adta czárságom Zlatitz — — — Györgynek, a hol tartózkodni fog az igumán — — — zsup — — ne itéljen czárságom tartományainak bármelyik tiszte, se ne adja oda — — — az én — — — szent György felett, hanem minden ügyről itéljen az előljáró igumán, s az igumánnak segédei által intéztessék el minden ügy. A ki pedig találtatnék, hogy szent Györgynek valamelyik embere felett önhatalmulag ítélt, és segédet adott — — — vagy elfogta, az igumánnak ítélete nélkül; azt büntesse meg Isten, és az igazhitű szent czároknak átka, és fizessen kiengesztelés fejében — — — zlatiecát ; s — — — kik egymást bevádolják a tisztek előtt, vagy — — — ne vegye az egyháznak emberén a tiszt, hanem a mi vétetik, azt az egyház a maga emberén — — —, hogy szent Györgynek emberei ne szolgáltassanak papi jövedelmet. S hogy azon papokon, kik szent Györgynek hatósága alatt találtatnak, ne merészelen a püspök jövedelmet venni, sem ötet átokkal sujtani — — — a püspöknek megemlékezése. Az exarcha pedig, és minden — — — a lelkészek jövedelme; mindez legyen szent Györgynek egyházáé. Ne merészelen — — — ni, a falukba és tanyákba a püspök — — — sem az exarcha, sem a protopópa — — — az egyháznak ajándékozott jövedelmeket. A vétségekre és bűnös tettekre nézve pedig ez az igazság, hogy gyilkosság, tolvajlás és lopás esetében, az egyház vegye a birságot a maga emberein ; s ezen birságok 'ne véteszenek a falukon, hanem a bűnösökön törvény utján. A faluk előljárói pedig ne követeljenek szent Györgynek tanyáin sem ökörvételt, sem — — — füstpénzt. Hagya pedig — — — bármelyik faluban szent Györgynek tanyáján az archimandrita engedelme nélkül az erdős hegyeket, vagy a legelőket, vagy a havasokat használná, avagy vadászna vagy halászna ; avagy az egyház területén az erdőkben fát vágna, vagy vizi malmot állítana az egyháznak vizén, mely foly az egyház — — , vagy az egyháznak földjén, a mezőt felszántaná az igumánok áldása nélkül; azt Istennek és szent Györgynek, és a fentirt czároknak és királyoknak átka sujtsa, s kiengesztelés fejébeu fizessen hat perpert. Mindezeket, melyeket a fentebb írt igazhitű szent czárok és királyok

Konsztantin a Krisztus úrban ájtatosan hívő czár, és a bolgárok önralkodója Aszjan.

III. Ezeket előre bocsátva, okmánytárunk állás-pontjából a bolgár okmányügyről általában is kell még pár szót mondanunk. A mint a viszonyok jelenleg állnak, a bolgárok és Bulgárország-nak okmányi apparatusa még igen szegény, s némi tájékozást csak úgy nyerhetünk, ha az ochridai és trnovai érsekségeket az okmányi kutatás középpont-

jává teszszük. A történelmi kritika azonban ma a polgári történetre nézve már önállóbb és határozottabb álláspontot követel; s e tekintetben célszerűnek látszik, a Bolgárországot illető okmányokat három osztály, t. i. a nemzeti bolgár, a görög, és a latin vagyis nyugati okmányok osztálya szerint akkép megkülönböztetni, hogy ezen osztályozás egyszersmind az okmányi kutatásnak is alapül szolgáljon. Csak így remélhető, hogy idővel egy magában álló bolgár okmánytárra is szert tehessünk.

1) A nemzeti bolgár okmányoknak csak igen csekély számát ismerjük még. Mert midőn a XIV. századnak vége óta a török ezen vidékeket pusztítani kezdte, s azok a XV. században a varnai ütközetig csaknem folytonos hadjáratoknak voltak színhelye, az itteni levéltárak is elpusztultak, és csak a véletlennek köszönjük, hogy egyes okmányok a Hril-i vagy más monostorokban, és Raguza városban mentve maradtak. A XV. századnak vége óta pedig a bolgár püspökségek a konstantinápolyi görögök vagyis u. n. fanarioták által biratván, ezek a bolgár nemzeti okmányokat bármi csekély gondoskodásra is méltóknak nem tartották, sőt a jelen századnak kezdete óta válóságos üldözés tárgyává tették. Hír szerint ittott egyikmásik magánosnak birtokában még néhány nemzeti bolgár okmány volt található; ezeket pedig Hilarion candiai görög eredetű trnovai érsek (megh. 1838.) birtokosaiktól kicsalván, tüntetésképpen, a bolgár okmányügy pótoltatlan kárára nyilván elégette. Ujabb időben a bolgár okmányokat Safarik Pál József cseh, s Aprilow Bazil, Venelin György és Palauzow S. N. orosz tudósok; legujabb időben pedig a szerb tulós társulat (drustvo srpszko szlovesz-

noszti) is kezdték tanulmányozni; de fáradozásaiknak mindeddig gazdag eredménye még nem volt.

Az ezen irányban folytatott okmányi kutatásoknak mutatványául hivatkozunk a trnovai patriarchatust illetőkön kívül azokra, melyeket gyűjteményünknek több más helyén is már közöltünk (lásd p. o. a jelen gyűjtemény első folyama I. kötetét 218. sz. a., II. kötetét 241. sz. a. stb.). Ezen okmányok eredeti szövegök szerint egytől egyig mind ó-szláv, illetőleg ó-bolgár nyelven írvák, s eddig nagyobbára csak szláv nyelvtudósok által lettek szorgalmasan áttanulmányozva; a minek folytán a tulajdonképi történettudomány hasznukat még csak igen csekély mérvben vette, sőt a mennyiben a tanulmányozás célpontja a történettől idegen tudománynak körében foglaltatott, a történeti érdek azok által inkább hátrányt tapasztalt mint előnyt; s kivánatos volna, hogy a nyelvtudományi érdekeknek határozott mellőzésével a nemzetи bolgár okmányok tanulmányozásában a historiai tudomány iranya is érvényre jusson.

2) A görög okmányoknak, melyek a bolgár történetnek felvilágosítására szolgálnak, száma még esekélyebb. Mert nemcsak a középkori görög diplomatika mindeddig még igen szegény és elhanyagolt, hanem azon munkák is, melyekben görög okmányok találtatnak, Bulgárország történetéhez csak kevés adatot nyújtanak.

Ennek constatirozásául szabadjon általában a görög középkori okmányoknak gyűjteményeire hivatkoznom, melyek Montfaucon Bernát (megh. 1741.) ilyenmű első tökéletesebb munkái óta napjainkig megjelentek, s melyekben Bulgária történetét illető alig egykét okmányra találtam; holott mégis hatá-

rozott tudomásunk van, hogy ilyenek is kiadtak. Például emlitem azon okmányt, melylyel Phrantzes byzanezi történetirónak tudositása szerint, Palaeologus Konstantin császár Hunyady Jánosnak Mesembria bulgáriai várost adományozta, s mely Magyarország történetére nézve is érdekes *).

3) Végre a nyugati latin okmányoknak több nemét különböztetjük meg, névszerint ahhoz képest, a mint a római szék, Magyarország és a genuai köztársaság részéről kiadtak. Mert más europai hatalmasságok Bulgariával nem igen voltak közvetlen érintkezésben.

a) Azon okmányok között, melyek a római széknak a bolgárokhozi viszonyát tárgyazzák, legfontosabbak azok, melyek I. Miklós és III. Incze pápáktól korunkra jutottak. I. Miklósnak u. n. „Responsa ad consulta Bulgarorum“ (866.) a keresztyén egyház történetére nézve igen nevezetesk **), de a jelen gyűjtemény szempontjából csak csekély jelentőséggel bírnak. III. Incze pápának Joannitius bolgár uralko-

*) „Οτε ὁ ἔτι Οὐνγάρων Ἰαγκος προεῆται ἵνα δῶσῃ αὐτῷ ὁ βασιλεὺς τὴν Σηλεύκειαν ἢ τὴν Μεσημβρίαν, καὶ ἔστηται εἰς τῶν ὑπεξουσίων (?) αὐτοῦ, καὶ πολλοὺς τῶν ἀνθρώπων ἀντοῦ ἐκεῖσε ἔχειν, καὶ ἐν καισῷ τῆς μάχης ὅπο τῶν Τούρκων ἔστηται ἐκείνων ἐχθρὸς, καὶ βοηθὸς τῆς πόλεως. Καὶ ὡς ἐχένετο ἡ μάχη, ἐδοθη ἀντῷ ἡ Μεσημβρία κατὰ τὴν ἐκείνου δίτησιν, καὶ τὸ χρυσό-βουλλον δι' ἐμοῦ ἐγράφη, καὶ ὁ γαμβρὸς Θεοδοσίον τοῦ Κυπρίου δι τοῦ Μιχαήλ υἱὸς ἐκδύτισε τὸ χρυσόβουλλον πρὸς Ἰαγκον.“ (*Optaverat ex Hungarisi oriundus Jancus, dari sibi ab Imperatore Selymbriam et Mesembriam, pollicitus se unum e subiectis eius (?) fore, et multos de suis eo traducturum, atque bello cum Turcis conflato horum hostem, urbis vindicem futurum esse. Itaque commisso bello, data ei est Mesembria, ut petiverat, bulla aurea a me conscripta et per Theodosii Cyprii affinem, Michaelis filium, ad Jancum perlata.*“ Georgii Phrantzae Annales lib. IV. cap. 2. bonni kiadás 327. l.

**) Farlati, Illyricum Sacrum VIII. köt. 256. sk. II.

dóval folytatott levelezése pedig, s az evvel összefüggő pápai okmányok, mind Fejér György Codex Diplomaticus-ában, mind a jelen gyűjteményben is kellő méltatásban részesültek.

Ezen kettön kivül más római pápák a bolgárokkal legfeljebb csak közvetített összefüggésben álltak, a mennyiben Europa keletére legatusokat küldvén, vagy az ottani apostoli vicariusok és hittérítők munkásságát általában elősegítvén avagy szabályozván, ezen gondoskodás a bolgárokra is terjedt. Például III. Sándornak következő okmánya szolgáljon.

III. Sándor pápa a genuai egyházzat metropolisi méltóságában megerősítvén, érsekét a tengeren túli egyházak legatus perpetuusának nevezi ki. 1178—1181.

Alexander Episcopus seruus seruorum Dei venerabilibus fratribus Jerosolomitano et Antiocheno Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis et dilectis filiis, uniuerso Clero transmarino, salutem et Apostolicam benedictionem Apostolice Sedis, cui licet inviti presidemus, auctoritas monet nos propensius et inducit, ut sic circa omnes credite nobis dispensationis ministerium exhibere euremus, quod singulis videamur, secundum qualitatem et merita personarum, sicut convenit, providere. Noveritis autem, quod hae consideratione inducti, et devotionem, reverentiam et sedulitatem obsequiorum, que nobis olim Januensis Ecclesia, et tota Ciuitas, in exordio scismatis, omni mundano timore postposito, nobis in propria persona, nostrisque nunciis exhibuit; et quanta nos magnificientia et honore suscepit, diligentius attendentes: ad exemplar antecessoris nostri felicis memorie Innocentii Pape, que Beato Petro et Sancte Romane Ecclesie fidelissima perseverat, eam Metropolitana decorauimus dignitate. Et ut tam Clerus, quam populus Januc ad seruitium et honorem Ecclesie tanto feruentius accendatur, quanto Ecclesiam et Ciuitatem a Sede Apostolica cognovit amplius honorari; Legatio-

nem concessimus ejusdem Ciuitatis Archiepiscopo transmarinam. Ita quidem, ut singulis ottenniis cum Episcopo vel Cardinali Romane Ecclesie pariter illuc accedere debeat, eamdem auctoritatem et potestatis plenitudinem recepturus, quam Episcopus vel Cardinalis habuit, qui a nobis vel successoribus nostris, de corpore Ecclesie ad partes illas fuerit destinatus. Inde est, quod Uniuersitati vestre per Apostolica scripta precipiendo mandamus, quatenus memorate Civitatis Archiepiscopum, si cum Episcopo vel Cardinali a latere Summi Pontificis destinato, quandocumque fuerit ad partes illas transmissus, benigne curetis et honorifice recipere, et in his, que de salute vestra et profectu temporis illius agenda fuerint, sicut Legato, qui cum eo, ut supra dictum est, de corpore Ecclesie missus fuerit, studeatis humiliter obedire. Datum Laterani, quinto idus Aprilis.

(A turini „Monumenta Historiae Patriae“ czímű gyűjteményben,
„Liber Jurium stb. Civitatis Janue“ VII. köt. 67. l.)

b) Magyarországnak okmányi apparatusa Bulgaria történetére eddig csak kevés adatot nyújt; melyeket azonban annál nagyobbra kell becsülnünk, minél fontosabb reánk nézve ezen szép ország a magyar koronával egykor összefüggésének emléke. A mennyiben mindazáltal az ide tartozó okmányok különben is a magyar okmánytárnak tüzes tárgya, azokról nem szükséges itt bővebben szóllnom.

c) Említendő még a genuai köztársaság, mely keleti kereskedelmének folytán a byzanczi császároknak azon privilegiumait megnyerte, melyeknek alapján a fekete tengeren nemcsak nevezetes üzletet, hanem tekintélyes hatalmat is kifejtett. Így az ezen tengernek partján lévő nemzetekkel is közelebbi érintkezésbe jutott, s névszerint a bolgárokkal több tekintetben szorosabb összeköttetésbe lépett; a minek

következtében nincs kétség, hogy az ebből származott viszonyokról a genuai okmányok is szólnak.

Mindamellett az előbbi genuai köztársaságnak levéltárai olynemű okmányokban, melyek egyenesen Bulgariára vonatkoznak¹, felette szegények. A XII. és XIII. századokból ilyet feltalálnom még nem sikerült; s így csak a XIV. századból két okmányt mutathatok fel, mely e tekintetben érdekes.

1) A genuai köztársaság kormányzati rendelete, mely a genuaiakat a bolgárokkal folytatandó üzlettől eltiltja. 1316.

Millesimo trecentesimo sexto decimo, die XXII. Marcii. Conscilium octo Sapientum constitutorum super factis nauigandi et Maris Maioris, et qui omnes octo preter vnum fuerunt presentes et concordes.

Viso quodam tractatu facto per quosdam Sapientes ad hec electos et deputatos per dictos octo Sapientes super factis et negocijs perdencium et dampnificatorum per Imperatorem de Zagora et subditos suos, gentem ipsius domini Imperatoris; et qui tractatus firmatus fuit per Consilium dictorum octo Sapientum Gazarie MCCCXV. die XX. Marcij.

Viso et cognito, quod nobilis vir Bernabos de Monyaredino ciuis Janue accessit pro parte dicti Communis ad dominum Fedixlauum (talán „Suetislauum“) Dei gracia Imperatorem et dominatorem Burgarie ad requirendum emendacionem de dampnis illatis Januensibus in terris subditis dicto domino Imperatori, tam in Mauocastro quam alibi, et eciam ad requirendum iusticiam de maleficijs prefatis perpetratis atque commissis. Cognito eciam, quod dictam emendam, satisfaccionem et iusticiam dictus ambaxator Communis Janue pro parte dicti Communis non potuit obtinere. Cognito eciam, quod dictus dominus Imperator nobilem virum Constantimum Rubrum ambaxatorem dicti domini Imperatoris a Communi Janue destinavit ad respondendum ambaxate misse per dictum Bernabonem pro parte dicti Communis Janue ad dominum

Imperatorem prefatum ; qui Constantinus Rubeus ambaxator et nuncius domini Imperatoris predicti potestatem complendi et faciendi ea , que per dictum Bernabonem ambaxatorem Communis Janue fuerunt requisita, se dixit et asseruit non habere. Cui Constantino pro parte Communis Janue responsum exstitit , quod per Commune Janue ambaxator vel nuncius ipsius Communis mitteretur in Peyram, ad quem locum dictus dominus Imperator mittere ambaxatorem et nuncium suum posset ad conueniendum de dampnis et iniurijs supradictis cum nuncio siue ambaxatore Communis Janue, qui in primo tempore sine vere tunc proximo esset ibidem de predictis sufficienter instructus et plenius informatus. Ad quem locum Peyre discretus vir Gregorius Furmentus ambaxator et nuncius Communis Janue dicta occaxione exstitit destinatus. Qui Gregorius supradictus in Peyra ambaxatorem vel nuncium domini Imperatoris predicti pluribus mensibus expectauit; nullus tamen ipsius domini Imperatoris ambaxator vel nuncius comparuit siue venit. Et quod propterea dictus Gregorius ambaxator Communis Janue iuxta formam dicti tractatus pro parte dicti Communis Janue fecit, siue fieri mandauit et fecit denunciaciones et eridas : Quod nulla persona Janue vel que pro Januensi distingeretur vel appellaretur, burgensis vel alia, auderet ire vel mittere, per se vel alium, ad aliquam terram siue locum subditam vel subditum dicto domino Imperatori, res aliquas seu merces, et quod nulla persona de Janua , vel Districtu, vel que pro Januense distingatur et appelletur, in aliqua terra vel loco subdita vel subdito dicto domino Imperatori stare vel morari deberet; sed inde deberet recedere et expediuisse dictum Imperium infra quadraginta dies tunc proximos; et quod ipse ambaxator nomine Communis de predictis deuetum fecit siue imposuit generale iuxta formam dicti tractatus; prout de hijs eridis, denuociacionibus et deuetis appareret.

Idecircho dictum Consilium pro necessitate, utilitate et manifesto commodo nauigancium et dampnifactorum in dictis partibus; ex vigore eiuslibet baylic et potestatis ipsius Consilij et eorum officii, omni iure, modo et forma quibus melius potuit, statuit, decreuit, firmauit ac eciam ordinauit:

Quod nulla persona de Janua vel Districtu, vel que pro Januensi distingatur vel appelletur, audeat vel presumat ire per mare vel per terram ad aliquam terram siue locum subditam vel subditum dicto domino Imperatori de Zagora; vel res alias siue merces, quo cumque nomine censeantur et in quo cumque consistant, per se vel alium ad aliquam terram siue locum, subditam vel subditum dicto domino Imperatori, mittere vel deferre publice vel occulte quo cumque colore quesito. Et quod nulla persona Januensis vel que pro Januensi distingatur vel appelletur, audeat vel presumat morari vel stare in aliqua terra vel loco subdita vel subdito dicto domino Imperatori, sub pena librarum quingentarum pro quolibet qui contra fecerit, et ultra sub pena librarum sex pro quolibet perpero, siue pro valimento eiuslibet perperi, in quo siue de quo fuerit contrafactum. Item tractat et ordinat, quod omnes et singuli Januenses et districtuales Janue, sive qui pro Januensibus distinguntur et appellantur, qui hinc retro contrafecerint eisdem, denunciacionibus et deuento predictis, factis per dictum Gregorium Furmentum tunc ambaxatorem Communis Janue, vel imposterum contrafacent vel contrafecisse reperti fuerint hijs, que continentur in dictis eisdem, denunciacionibus siue deuento, vel hijs que continentur in presenti ordinacione, incidisse intelligentur et incident cum effectu in dictam penam librarum quingentarum, et ultra libr. VI pro quolibet perpero, ut dictum est supra. Item statuit et ordinavit, quod dictus dominus Imperator et subditi sui impune possint puniri, offendere, molestari, grauari in personis et rebus; et quod occaxione alicuius iniurie, offense, spoliationis vel dampni, non possit aliquis Januensis vel qui pro Januensi distingatur vel appelletur, vel etiam quicunque aliis, inquietari, grauari, exigi vel molestari, realiter vel personaliter, ciuiliter vel criminaliter, ordinarie vel extraordinarie, etiam per Officium Robarie, vel per quemcumque alium Magistratum vel Officialem vel Officiales Communis Janue.

(Monumenta Historiae Patriae, II. rész „Leges Municipales“ Turin, 1838. 382. sk. II.)

2) *Kiegyezkedés Ivanch Dobordize fia, bolgár fejedelem, s a Pérában székelő genuai podesta és a genuai követek közt.* 1387.

In nomine Domini Amen. Egregii et potentes viri, domini Johannes de Mezano, Potestas Peyre et Januensium in Imperio Romanie; Gentilis de Grimaldis, Janonus de Boscho, ambasatores et procuratores Magnifici domini Anthoniotti Adurni, Dei gratia Januensium Ducis et Populi Defensoris, et Consilii Anthianorum Civitatis Janue, nec non Officiei octo Civium constitutorum super tractandis et consulendis rebus partium Orientis; de qua procuracione facta per ipsos dominum Ducem, Consilium et Officium in personis dictorum dominorum Gentilis et Janoni, appareat instrumento publico cum plena et larga et sufficienti baylia, scripto manu Petri de Bargalio Notario et Cancellario Communis Janue M°CCC°LXXX°VII°, die XXII-a Marcii, nomine et vice Communis Janue et omnium Januensium in quacumque parte mundi existencium, ex una parte; et discreti et sapientes viri domini Costa et Jolpani, ambasatores, nuncii et procuratores speciales ad infrascripta, transmissi per Magnificum et potentem dominum dominum Iuanchum, filium bone memorie Magnifici domini Dobordize, cum plena et sufficienti baylia, ut appareat per litteras patentes subscriptas cum subscripcione scripta propria manu dicti domini Iuanchi, tenoris infra-scripsi: „Misericordia Dei dominus Iuanchus,“ scripta die XIII. Madii mensis presentis, presentatas per dictos ambasatores prefatis dominis Potestati et ambasatoribus hodie, nomine et vice dicti domini Iuanchi et omnium subditorum suorum, ex altera parte; in presencia Concilii Ancianorum dicti domini Potestatis et totius Peyre, quorum nomina sunt hec: Raffael de Amann, Lodixius Vayrolus, Lucas Ususmaris, Johannes Pancia, Dominicus Maribonus, Philippus Rubeus et Darius Spinulla. —

Pervenerunt et pervenisse confessi fuerunt dicte partes, dictis nominibus, ad bonam et veram pacem perpetuo duraturam. Videlicet, quia remiserunt dicte partes, dictis nominibus,

sibi invicem et vicissim, et una pars alteri et altera alteri, omnes iniurias, offensas, violencias, rappinas, homicidia et omnia, quecumque hactenus per unam ex dictis partibus in alteram, quomodocumque et qualitercumque, usque in diem et horam presentem illatas; promittentes dicte partes dictis nominibus, et una pars alteri et altera alteri, solemnis stipulacionibus hinc inde intervenientibus, sese non offendere, sed ipsam pacem perpetuo tenere et observare cum pactis, modis, promissionibus, formis et condicionibus infrascriptis. Renunciantes excepcionibus pacis predice ut supra non facte, pacta, promissiones et condiciones infrascriptas non factas, rei ut supra et infra sic non geste, et sic non se habentis, doli mali, metus, in factum accioni, condicione sine causa, et omni alii juri.

Videlicet, quia prefattus dominus Potestas et ambasatores predicti, nomine et vice Communis predicti et Januensium predictorum, promixerunt dictis dominis Coste et Jolpani, ambasatoribus predictis, a die celebracionis presentis pacis in antea, benigne habere, tenere et tractare prefattum dominum Iuanchum, et subditos ipsius, et quoscumque alios subditos eiusdem, in quibuscumque terris eiusdem Communis Janue, ipsosque subditos suos et gentem fideliter saluare et custodire in rebus et mercibus eorumdem, eisdemque hominibus et subditis domini Iuanchi predicti, jus et justiam facere, reddere et ministrare, vel fieri reddi et ministrari facere, et omnibus et singulis Januensibus eisdem debentibus, seu qui de cetero gentem et subditos prefattos offenderent, a die celebracionis presentis pacis in antea offendissent in here (aere) vel personis, quocumque loco territorii dicti Communis, secundum quod ipsi Communi seu Rectori presidenti predicto Communi melius videbitur, equa libre lance servata. Item, prohibetur quibuscumque galeis Januensium, seu qui de Janua transitterentur, ne de prefato domino Iuancho et gentibus suis, terris vel locis, aliqua dampna faciant. Item, si contingere aliquem apportare res seu merces aliquorum Januensium, et cum ipsis se recipere in terris seu locis prefati domini Iuanchi, quod restitutis prius rebus et personis possint huiusmodi homines in territorio suo in personis et mer-

cibus recipere et tueri; et eodem modo de iis qui auffugerent e districtu prefati domini Iuanchi, et reciperent in terris Communis. Versa vice, prefati Costa et Jolpani, ambasatores prefati promixerunt prefatis dominis Potestati, ambasatoribus predictis, pro Communi Janue et universorum et singulorum Januensium recipientibus, omnes et singulos Januenses in quibuscumque terris et locis sibi submissis et submittendis, honorare, tenere, recipere, tractare benigne et fideliter saluare et custodire, in terra et mari, sanos et naufragos, in here (aere) ipsorum, et non impedire vel aggrauari permettere, nec offendere vel offendendi facere vel permettere, immo ab eis omnes iniurias, offensas et molestias, vel violencias propulsare in territorio et districtu suo, in terris et locis sibi submissis vel de cetero submittendis, et in quacumque alia mundi parte: in ipsisque terris Consulem Januensem recipere, qui reddat et ministret jus et justiciam Januensibus quibuscumque, de et super omnibus causis et controversiis inter ipsos Januenses emergendis vel oriendis, seu inter dictos Januenses et subditos prefati domini Iuanchi ciuiliter et criminaliter; ita tamen, quod actor sequi debeat forum rei. Cui Consuli eligendo, mittendo et mansuro in dictis terris prestare debeat auxilium, consilium, forciam et fauorem, ad officium suum exercendum, et Januenses quoscumque in suo territorio frequentantes gubernandum et regendum, sibique et ceteris Januensibus reddere et facere justicie complementum de quibuscumque aliis sub foro et jurisdicione sua compellendis, in ciuibus et criminalibus. Et intelligi debeat Januenses omnes illi, quos Consul Januensis declarauerit, dixerit et nominauerit esse Januenses, seu pro talibus reputatis. Item promiserunt prefati Costa et Jolpani, ambasatores prefati, prefatis dominis Potestati et ambasatoribus recipientibus nominibus, quibus supra; quoscumque Consules Januenses in territorio suo existentes benigne et gratiose tractare, et ipsos et quemlibet ipsorum audire, et super quibuscumque causis sibi spectantibus breuiter et summarie judicare; prout ipse conscientie ipsius domini videbitur expedire, ita et taliter, quod possint de eo merito contentari. Et ultra teneantur et debeat dare, tradere et consignare Consuli predicto vel

Consulibus, mittendo vel eligendo ut supra, territorium aptum, congruum et necessarium, in quo construi possit logia et ecclesia, in qua dicti Januenses in terris suis commorantes et frequentantes, stare et morari possint et conseruari, neque molestari vel aggrauari (molestare vel aggrauare), molestari vel agrauari permittere aliquem vel aliquos ex dictis Januensibus, pro scelere seu delicto commisso et perpetrato per aliquem seu aliquos alias Januenses; neque quis insons dabit penas pro aliquo alio scelerato seu delinquenti, immo penas (poena) suos tenebit actores; neque eciam ex uvis acerbis, quas patres comedissent, obstupescent dentes filiorum vel e contra; scilicet quod neque eciam filius dabit penas pro scelere patris, vel e contra; contra quos malefatores et delinquentes Januenses Consul Januensis repertus in loco commissi delicti, cognoscet et inquiret ac judicabit, prout sibi videbitur, justicia mediante. Item, promixerunt predicti nuncii ut supra, quod ipse Magnificus dominus Iuanchus racionem bonam, veram et legalem reddet Januensibus de quibuscumque dampnis, furtis, robariis, vel violenciis factis Januensibus, a die celebracionis presentis pacis, cognitis et celebratis per Consules Januenses seu Consulem in suo territorio existentem, factis per subditos et districtuales prefati domini Iuanchi seu alios quoscumque, cuiuscumque condicionis existant; ita et taliter, quod dictis Januensibus fiet integrum satisfaccio de predictis summarie sine aliqua alia cognitione. Et ultra promixerunt, quod quotiescumque produci debuerint aliqui Greci, Bulgari vel alii cuiuscumque conditionis existent, in testes contra aliquos Januenses, quod ipsos jurare faciant cum solempnitatibus necessariis et debitibus, ante quam attestacio ipsorum in aliquo judicio admittatur. Item promixerunt ambasatores predicti et nuncii, quod ipse magnificus dominus Iuanchus Januenses quoscumque in territorio suo defendet, a quibuscumque personis, in here (aere) et personis et omnes Ianuenses et bona ipsorum in toto territorio suo salvare et custodire, et si continget ipsum dominum Iuanchum velle pacem predictam violare, vel Commune Janue ad guerram cum eo pervenire, quod tunc et eo casu teneatur ipse dominus Iuanchus ipsos Januenses et bona

ipsorum saluare et custodire , et eisdem dare et concedere nauigia, super quibus possint infra tempus congruum et rationabile de territorio suo discedere , res et merces subtileis infra unum mensem inde exportare, et salem et nauigia infra menses sex ; ita et taliter, quod possent libere de territorio suo in personis et rebus exire ; et e contra de gentibus et disiectualibus suis existentibus in terris Communis fiat. Item promixerunt et solemniter convenerunt prefati nuncii et ambasatores, ut supra, quod prefatus et Magnificus dominus Iuanchus in locis ipsius habitis vel habituris , nullum fiet deuetum , quominus ipsi Januenses semper et quandocumque possint et valeant de dictis territoriis et districtu ipsius, ad ipsorum liberam voluntatem , extrahere quascumque res et merces, et quecumque victualia , que et quas ipsi Januenses demisissent (emisissent), vel quomodocumque acquisiuissent ; ita et taliter , quod nullum possit facere deuetum dictis Januensibus, sed ipsos emere permettere in territorio suo quascumque res et quecumque victualia voluerint, saluo tempore famis; quo casu liceat super territorio suo facere deuetum ipsis Januensibus et prohibicionem in tantum, quod aliis quibuscumque extraneis facere deliberaret ; et si contingit ipsum alicui de victualibus facere graciam , quod tunc teneatur facere dictis Januensibus liberam concedere potestatem. Item promixerunt dicti nuncii et ambasatores ut supra, quod dictus dominus Iuanchus liberabit omnes et singulos Januenses in quibuscumque terris et locis suis repertos, cum uxoribus et concubinis et liberis ipsorum, et eciam naturalibus; ita tamen , quod nullum Januensem vel aliquem de familia sua, in qua non intelligantur Selavi , aliqualiter retinere possit, sed in potestate sua ipsos ponet, ut possint quocumque voluerint ire ad suum libitum voluntatis, tanquam amici dicti domini Iuanchi. Et intelligantur esse Januenses et de familia ipsorum omnes et singuli, qui declarati fuerint per Consulem Januensem , ipsos esse Januenses. Item promixerunt predicti nuncii et ambasatores ut supra, quod dictus dominus Iuanchus saluabit et custodiet omnes et singulas res et merces quorumcumque Januensium predictorum, nec exigere, percipere vel colligere , exigi, colligi , vel percipi

facere a dictis Januensibus nostris, pro eorum rebus et mercibus ibidem portandis, vehendis vel transmittendis, et tam per mare, quam per terras, nisi duo pro centenario tantum valoris et exstimationis dictarum rerum; videlicet, unum pro centenario pro introitu, et alterum pro exitu; non tamen intelligantur in ipsis rebus nauigia, aurum, argentum, perle veraces, seu jocalia aliqua, immo cum ipsis nauigiis, auro, argento, perlis et jocalibus, tam ibidem portandis, transmittendis, quam extrahendis et exportandis, ipsi Januenses nostri sint liberi, franchi et immunes esse debeant, et pro franchis, liberis et immunibus haberi et tractari ab ipso domino Iuancho, subditis et officialibus eiusdem; sane semper intellecto, quod prefati Januenses ad soluendum predicto kommerchio teneantur, ut supra, ipsis vendentibus et alienantibus res et merces predictas; ipsis vero non vendentibus seu alienantibus, nequaquam pro eis aliquod soluere teneantur; excepto pro rebus et mercibus, que portarentur per eos et extraherentur de dictis terris ad aliqua alia loca, pro quibus solvi debeat unum pro centenario tantum; neque super ipsis Januensibus imponi possit aliqua alia cohortio (cohertio), mutuum seu gravamen in dictis terris suis per ipsum dominum Iuanchum, gentes et subditos eiusdem. Item, promixerunt predicti ambasatores et nuncii ut supra, quod dictus dominus Iuanchus liberam restitucionem faciet, infra menses duos, postquam ad eius noticiam venerit, de pace predicta, heredibus quondam Lodixii de Goasto, de quibuscumque rebus et bonis dieti quondam Lodixii, que res et bona in ipsum dominum Iuanchum seu subditos suos peruererunt, tempore mortis dieti quondam Lodixii, vel legisperite persone pro ipsis heredibus, seu persone pre Communi transmisso. Item promixerunt predicti ambasatores ut supra, quod ipse Magnificus dominus Iuanchus infra mensem unum proxime venturum a die notificacionis sibi facte de pace predicta, per publicum instrumentum, cum juramentis et aliis quibuscumque cautelis ratificabit, approbabit et confirmabat pacem predictam et omnia et singula in ea contenta, quam perpetuo attendere promittet. Que omnia et singula supra scripta dicte partes, dictis nominibus, sibi invicem et vicis-

sim, et una pars alteri et altera alteri, solemnis stipulationibus hinc inde intervenientibus, promixerunt; et ad cautelam jurauerunt ad Sancta Dei Euangelia, corporaliter tactis Sacris Euangeliis, videlicet prefati dominus Potestas, ambasatores et Concilium, more Latinorum tactis Sacrosanctis Scripturis; et prefati domini Costa et Jolpani, nuncii et ambasatores prefati, more Grecorum; predicta omnia et singula habere perpetuo et tenere per se ipsos, gentes et subditos, et officiales eorumdem et dicti Communis, et uniuersos Januenses, ratta, grata et firma attendere, completere et obseruare, et in nullo contrafacere vel venire, aliqua ratione vel causa, que dici vel excogitari posset de jure vel de facto, sub pena et in pena perperorum centum millium aureorum, ad sagium Pere; in quam penam incidat pars non obseruans parti obseruantis, tocies quocies fuerit contrafactum, vel ut supra non obseruatum, pro dampno, interesse partis obseruantis; et que pena possit comiti (committi) et exigi cum effectu per partem obseruantem a parte contrafaciente, quocies fuerit contrafactum, vel ut supra non obseruatum; cum restitucione omnium et singulorum dampnorum, interesse et expensarum, que propter ea fierint; qua pena soluta vel non, predicta omnia et singula nichilominus rata et firma perpetuo perdurant. Et pro his omnibus et singulis attendendis et observandis, prefati domini Potestas, ambasatores et Concilium obligauerunt et hypothecauerunt dictis ambasatoribus omnia et singula bona dicti Communis Janue et oppidi Peyre, que aliquo capitulo obligari non prohibentur; et predicti ambasatores omnia et singula bona prefati domini Iuanchi presencia et futura, mobilia et immobilia, que nunc habet vel possidet, vel in futurum habebit vel possidebit.

Actum Peyre, in palacio habitacionis domini Potestatis, in aula superiori dicti palacii, anno Dominice nativitatis M^oCCC^oLXXX^oVII^o, nona indiccione, secundum cursum Janue, die vigesima septima Maii, hora post terciam et ante nonam; presentibus testibus ad hoc vocatis et rogatis, disereto viro domino Antonio de Via, Notario, Vicario Curie ipsius domini Potestatis; Angelino de Sirimbaldo; de Saulo; Lodixio de Ponte, quandam Joannis; Lodixio Carpeneto filio

Laurencij; Bartholomeo Villanucio Notario, interprete publico predicta omnia legente, predictis Coste et Jolpani interpretanti; Joanne de Bozolo Notario; et Raffaele de Via Cava, filio Georgii, milite Curie ipsius domini Potestatis.

(Mémoires de l' Institut Royal de France; Académie des inscriptions et belles-lettres. VIII. köt. Páris, 1824. 319—326. II.)

*

*

*

Szabadjon remél nem, hogy Bulgaria egykor történetére nézva az általam kiemelt irányokban a történelmikutatás jövőben az eddiginél szerencsesebb eredménynyel fog fáradozni; a mi annál inkább kívánatos, mert ezen történet számos oly momentumot is tartalmaz, melyek nemesak specificus bolgár nemzeti, vagy szláv nyelvtudományi tekintetben, hanem az általános europai, s névszerint a magyar történelm szempontjából fontosak és érdekesek.

